

Tijdschrift voor entomologie

Jan van der Hoeven, Nederlandse
Entomologische Vereniging

TIJDSCHRIFT VOOR ENTOMOLOGIE,

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING

ONDER REDACTIE VAN

DR. S. C. SNELLEN VAN VOLLENHOVEN

DR. A. W. M. VAN HASSELT

EN

F. M. VAN DER WULP

ZESTIENDE JAARGANG

TWEEDE SERIE. — ACHTSTE DEEL

'S GRAVENHAGE
MARTINUS NIJHOFF
1873.

INHOUD

VAN HET

ACHTSTE DEEL DER TWEEDE SERIE.

---

1 Bij de plaatsing van dit opstel was verzuimd den naam van den schrijver te vermelden.

—

VERSLAG

VAN DE

ZEVEN-EN-TWINTIGSTE ZOMERVERGADERING

DER

NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING,

GEHOUDEN TE HAARLEM

den 15den Junij 1872.

Tegenwoordig zijn aanvankelijk de heeren: Mr. W. Albarda, Breukelman, Burger, Erbrink, Jhr. Everts, Gordon, Groll, Dr. van Hasselt, Dr. C. K. Hoffmann, Leesberg, Lodeesen, Dr. Piaget, C. Ritsema Cz., W. A. Ivangh Schepman, M. M. Schepman, Snellen, van Stolk, Dr. M. C. Ver Loren van Themaat, H. J. Veth, Dr. Snellen van Vollenhoven, Waalewijn en van der Wulp; later ook de heeren Prof. P. J. Veth en Dr. H. Weyenbergh.

De heeren Dr. Rombouts, Maurissen en N. H. de Graaf hebben zich schriftelijk wegens hunne afwezigheid verontschuldigd. Ditzelfde is ook geschied door den heer W. J. Boogaard te Haarlem, die echter tevens voor zijn lidmaatschap heeft bedankt en daarbij zijne verzameling Ichneumoniden aan de collectie der Vereeniging ten geschenke heeft aangeboden, 't zij in haar geheel of om er naar welgevallen eenige soorten uit te nemen.

De heer Dr. S. C. Snellen van Vollenhoven opent, als President van het Bestuur, de vergadering en begint met de mededeeling, dat hij ook hier den presidents-zetel heeft ingenomen, omdat tot zijn groot leedwezen Mr. J. Herman Albarda te Leeuwarden, die benoemd was en op zich genomen had, om deze bijeenkomst als Voorzitter te leiden, door ongesteldheid daarin is verhinderd. De vergadering verneemt dit laatste met een gevoel van teleurstelling en deelneming, hetwelk zij uitdrukt in een telegram, dat onmiddellijk aan den heer Albarda wordt toegezonden.

De Voorzitter brengt vervolgens een welkomstgroet aan de tegenwoordig zijnde nieuwe leden, de heeren Burger, Dr. Hoffmann, Leesberg, W. A. Ivangh Schepman, M. M. Schepman en van Stolk, en spreekt zijne verwachting uit, dat zij niet alleen gaarne het hunne zullen toebrengen om de Entomologische wetenschap en meer bijzonder de belangen der Vereeniging te bevorderen, maar dat zij ook den aangenamen en vriendschappelijken toon, die in de Vereeniging heerscht, zullen helpen onderhouden.

Door den Voorzitter wordt in rondvraag gebragt, of iemand der aanwezigen ook eenige aanmerking heeft te maken op-, of inlichtingen verlangt omtrent de notulen der beide vorige vergaderingen (1 Julij 1871 te Breda en 23 December 1871 te Leiden), zoo als die notulen vervat zijn in de gedrukte verslagen, welke aan de leden zijn toegezonden [1]. Vermits niemand deswege het woord vraagt, worden die verslagen beschouwd als te zijn goedgekeurd.

De Voorzitter leest alsnu het volgende jaarverslag voor betreffende den toestand der Vereeniging:

„Mijne heeren!

„Volgens de bepaling van art. 17 onzer Wet, heb ik de eer in uw midden verslag uit te brengen over den toestand

[1] Opgenomen in het Tijdschrift voor Entomologie, 2e Serie, dl. VII, blz. I en volg.

onzer Vereeniging, sedert onze laatste zomervergadering te Breda.

„Toen, het overlijden herdenkende van twee onzer Eereleden, Lacordaire en Haliday, had ik tevens het voorregt U er op te wijzen, dat de dood ons geen onzer inlandsche leden had ontroofd; heden, Mijne heeren, hebben wij helaas! wel het verlies van een eminent binnenlandsch lid onzer Vereeniging te betreuren. U allen heeft zeker de mare van het overlijden van onzen Herklots droevig getroffen. Wel had zijne slepende ziekte het ons sedert lang tot eene treurige noodzakelijkheid gemaakt, zijn verscheiden aan te zien als eene omstandigheid waarop wij voorbereid moesten zijn, en toch heeft het berigt van zijn plotseling overlijden de meesten onzer verrast en niet het minste hen, die in de gelegenheid waren hem meermalen te bezoeken. Herklots was een man van uitstekende talenten, van veel omvattende wetenschap en van een zeer fijn en juist oordeel. Gij allen zult U van verschillende vergaderingen herinneren hoe juist en naauwkeurig hij personen en toestanden als met een enkel woord kon schetsen en omschrijven, en hoe zuiver bij discussiën zijne conclusie gewoonlijk was. Meermalen heeft hij zitting gehad in het Bestuur onzer Vereeniging en de Handelingen of Verslagen der wetenschappelijke mededeelingen, loopende van 1846 tot 1856 (zijnde die gedrukte stukken, die ons tijdschrift voorafgingen) zijn van zijne hand. Moge hij dus ook al in den laatsten tijd ten gevolge zijner ziekelijkheid, onze vergaderingen minder trouw bezocht hebben, steeds zal om de vroegere werkzaamheid en ijver de Entomologische Vereeniging zijne nagedachtenis in eere houden.

„Een onzer medeleden, de heer Marshall, zag zich door het aannemen eener betrekking aan een vreemd hof, verpligt zijn lidmaatschap neder te leggen. Hij was eerst sedert eenige jaren ons medelid, doch het was bij hem, kort van dienst maar groot van ijver; want hij is, op ééne uitzondering na, steeds op onze bijeenkomsten tegenwoordig geweest. Ook een ander onzer medeleden staat op het punt ons voor den

vreemde te verlaten, de heer Weyenbergh, benoemd tot Hoogleeraar in de Argentijnsche republiek. Moge het hun beiden in het land hunner keuze wel gaan en zij aangename herinneringen aan onze Vereeniging en hare werkzaamheid bewaren.

„Tegenover dit verlies, Mijne heeren, staat eene aanwinst over van acht leden, waarmede ik U geluk wensch. Gewoonlijk bepaalt zich het aantal dergenen, die zich aan het genootschap aansluiten binnen één jaar tot 3 of 4 en behalve bij de eerste oprigting, toen het getal natuurlijk aanzienlijker was, traden nimmer acht leden in een jaar tot ons toe, behalve in het maatschappelijke jaar 1868/69. De nieuwe leden onzer Vereeniging zijn de heeren:

D. Burger, Phil. nat. stud. te Leyden.

J. Ritzema Bos, Leeraar aan de Landbouwschool te Warffum.

J. F. G. W. Erbrink te Amsterdam.

J. B. van Stolk te Rotterdam.

A. F. A. Leesberg, Jur. stud. te 's Gravenhage.

Dr. H. J. van Ankum, Leeraar aan de Hoogere Burgerschool te Rotterdam.

M. M. Schepman, Rentmeester van Rhoon en Pendrecht.

Dr. C. K. Hoffman, Prosector te Leyden.

„Moge door hen en hunne laatste voorgangers de Vereeniging tot een nieuw tijdperk van verhoogden bloei geraken en hunne werkzaamheid, zoowel in omvang als in wetenschappelijke waarde die der eerste en oudste leden overtreffen.

„Het is mij aangenaam U te kunnen mededeelen, dat de beide ten vorigen jare benoemde Eereleden die hulde hebben aangenomen.

„Met het buitenland zijn onze betrekkingen regelmatig voortgezet. Aan de buitenlandsche genootschappen werd ons tijdschrift toegezonden door de belanglooze dienstbetooning van het Centraalbureau voor wetenschappelijke verzendingen onder directie van Prof. von Baumhauer te Haarlem; van die genootschappen ontvingen wij ook weder in dit jaar ruime bijdragen ter vermeerdering onzer bibliotheek, waartoe ook ons Eerelid Dr. Felder, Burgemeester van Weenen, ruimschoots

het zijne wil bijdragen door het ten geschenke zenden van het welbekende prachtwerk, de Lepidoptera der reis van het fregat Novara om de aarde.

„Van een ander onzer Eereleden, Prof. Hoffmann te Leyden, ontvingen wij in dit voorjaar een geschenk, dat, ofschoon door toevallige omstandigheden het verlangen van den edelen schenker werd te leur gesteld, daarom niet minder al onze waardeering verdient en voorzeker ook ondervinden zal. De Vereeniging ontving van hem, die zich altijd opgewekt blijft gevoelen om de zijdeteelt in ons vaderland te bevorderen, een zeker aantal bevruchte eijeren van *Bombyx Yama-Mayu* en vier gave poppen in hare cocons van *Bombyx Pernyi;* doch, helaas! het gure voorjaar verijdelde de hoop van den gever en van hen, die het geschenk in ontvangst namen. De eijeren van de eerstgenoemde soort leverden eenige weinige zwakke rupsen, die ofschoon terstond op een Japansch eikje, dat reeds in blad stond, overgebragt, langzamerhand zijn gestorven vóór de eerste vervelling — en de Pernyi-vlinders kwamen uit op ongelijke perioden, zoodat geene paring is waargenomen en geene bevruchte eijeren zijn gelegd. Het mislukken van deze nieuwe poging om de zijdeteelt in ons land te acclimatiseren, is zeer te betreuren en wel geschikt om den moed voor volgende proeven te benemen.

„Het orgaan, M. H. waarmede onze Vereeniging in het buitenland werkt, ons Tijdschrift, werd niet alleen geregeld voortgezet, maar heeft ook dit jaar een lijviger deel opgeleverd, dan vroeger het geval was. Twee voorname stukken komen daarin voor, een over de vlinder-fauna van Neder-Loango, een over de Asiliden van den Indischen Archipel, beiden van zoo conscientieuse bewerking dat zij onzen roem in het buitenland buitengewoon zullen vermeerderen. Ongelukkigerwijze wordt het kleuren der platen, behoorende bij het eerste dezer stukken, zoodanig vertraagd, dat naar alle waarschijnlijkheid dit deel zal moeten afgesloten worden zonder completeering der daarbij behoorende afbeeldingen, welke dan bij het volgende deel zullen moeten worden uitgegeven. Ik neem de vrijheid hier bij

te voegen dat aan de redactie, die zoo ijverig mogelijk voor de geregelde uitgave heeft gezorgd, dit oponthoud in geenen deele te wijten is.

„Wanneer wij nu overgaan tot het materieele gedeelte onzer Vereeniging, of om duidelijker te spreken tot hare bezittingen, dan staan ons drie voorname punten voor den geest, de kas, de collectie en de boekerij.

„De kas wordt hier het eerst genoemd als zijnde de wortel, waaruit voor een deel de beide volgenden opgroeijen.

„Dank zij de goede zorgen en het verstandig beleid van onzen Penningmeester, kunnen wij op een zeer bevredigend financieel resultaat wijzen. De algemeene rekening, beginnende met een batig saldo van *f* 240, eindigt met een batig saldo van *f* 506 (waaronder begrepen is het saldo legaat A. J. van Eyndhoven, per resto *f* 100 en de daarop verschenen rente, terwijl verder nog als bate aanwezig is een pandbrief à *f* 100 4 °/₀ nat. Hypotheek-bank.

„Het ondersteuningsfonds voor de uitgave van het Tijdschrift heeft natuurlijk conform de instelling moeten bloeden, doch kan dergelijke latingen nog gedurende vele jaren verduren en weerstaan.

„Het fonds voor de bibliotheek Hartogh Heys van de Lier ontving van onze hooggeachte Maecenate de gewone jaarlijksche uitkeering en behoudt dien ten gevolge in kas eene vrij belangrijke som van bijna *f* 350, die wij gevoegelijk voor den aankoop van eenig belangrijk werk kunnen besteden.

„In tweede aspect noemde ik de collectie. Omtrent deze, M. H. kan ik met zekere zelfvoldoening mededeelen dat mijne oproeping aan onze Lepidopterologen in een der laatste rapporten, niet is geweest eene vox clamans in deserto. De heer Snellen heeft zich de groote en waarlijk verbazend tijdroovende moeite getroost om al de Lepidoptera der collectie te herzien, te herschikken, de slechte voorwerpen te verwijderen en de collectie te verbeteren en te vermeerderen door nieuwe bijdragen van hemzelven en van de heeren Kinker, Lodeesen, van Medenbach de Rooij en Backer Jr, in te voegen. De overige orden

zijn vermeerderd door de bijdragen van de heeren Piaget, Kinker, Ritsema, Everts, Heylaerts, Six (uit vroegere bezendingen) en den Conservator. In het algemeen ziet de collectie er wel genoeg uit, doch hier en daar zijn verschillende voorwerpen door schimmel bedorven, en dat lot natuurlijk trof niet de allergemeenste soorten, maar gewoonlijk de meer zeldzamen. Ik geloof dat ofschoon de plaatsing op 's Rijks Museum vrij gunstig is, het tijd wordt om in overweging te nemen of men de collectie des winters niet door stoken tegen verdere ongevallen zou moeten beveiligen. Mogten wij spoedig tot dien gelukstaat geraken, dat wij de collectie in een droog en goed verwarmd locaal geplaatst zagen, dan zoude ik met dubbelen ijver de leden willen opgewekt zien om van deze collectie, door toezending van allerlei zeldzaamheden eene ware standaard-collectie te maken, 't geen zij helaas! nog op verre na niet is.

„Ik kan hier niet in bijzonderheden treden omtrent zeer zeldzame soorten door eenige leden aan de collectie ten geschenke gegeven, doch mag niet verzuimen met een enkel woord van waardeering en dankzegging te gewagen van het geschenk van Parasitica door ons medelid, Piaget op de laatste wintervergadering aan den Conservator overhandigd. Het bestaat uit dertig keurige praeparaten, bevattende dertig soorten, waaronder een vrij groot aantal, die de heer Piaget voor onbeschreven houdt. Gevoegd bij 't geen wij reeds van zijne hand in vroegere bijeenkomsten ontvingen, vormt het eene merkwaardige verzameling, uitmuntende door zuiverheid van bewerking en tal van soorten, zoo als ik veronderstel dat men bij geen ander entomologisch genootschap zal aantreffen, zoodat ons waardig medelid ons door dit geschenk weder zeer bijzonder aan zich heeft verpligt.

„De toestand onzer bibliotheken is over het geheel bevredigend, doch helaas! niet in alle opzigten. Het locaal toch, waar onze boeken geplaatst zijn, blijkt niet voortdurend droog te wezen, zoodat zich van tijd tot tijd op vele banden schimmel vertoont. Het wordt daarom wenschelijk geacht dat het locaal

voor den winter van een of ander verwarmingstoestel voorzien worde. — Van de vroeger vermiste boeken zijn 3 deelen en 3 nommers van de Revue et Magasin de Zoologie teruggevonden, doch het werk van Macquart en de drie deelen van de Annals and Magazine of Nat. History blijven steeds ontbreken.

„Van het buitenland ontvingen wij vervolgnummers van jaarboeken en tijdschriften; voor het eerst zond ons dit jaar de Zwitsersche Entomologische Vereeniging haar tijdschrift, dat van het Russische genootschap, ons ten vorigen jare toegezegd, bleef echter achterwege. De bibliotheek ontving geschenken van de heeren Stainton, Wallengren, Thorell, Walker, G. L. Mayr en L. Quaedvlieg.

„Het is mij bijzonder aangenaam te kunnen vermelden dat de catalogus der bibliotheek Hartogh Heys van de Lier zoo goed als afgedrukt is en binnen kort aan de leden zal kunnen worden toegezonden.

„Aan het slot der mededeeling mij door den Bibliothecaris voor dit verslag gedaan lees ik het volgende, 't geen ik meen met de eigen woorden aan de aanwezige leden te moeten bekend maken:

„„Het groote aantal tijdschriften, die zich tegenwoordig in onze bibliotheken bevinden, maakt het mij onmogelijk den entomologischen inhoud daarvan op te geven, zoo als dit vroeger een tijd lang gedaan is. Het voldoen toch aan de aanhoudende aanvragen om boekwerken ten gebruike te ontvangen (hetgeen na het verschijnen van den catalogus wel niet verminderen zal) neemt reeds een groot deel van den tijd in beslag, dien ik aan de bibliotheken kan wijden.""

„Hiermede vermeen ik, Mijne heeren, alle punten behandeld te hebben der vermelding waardig. Uit al het voorgedradragene blijkt ten duidelijkste dat onze Vereeniging zich blijft bevinden in een toestand van voortdurenden bloei; zoodat zij en hare wet naar waarheid verdienen de hulde haar onlangs toegebragt door eene inlandsche nog in hare eerste ontwikkeling verkeerende zustervereeniging, die onze inrigting, onze statuten voor haar als model heeft aangenomen. Laat dit gunstig oor-

deel ons een gepast gevoel schenken van eigen waarde, laat het ons ten spoorslag strekken om met onverzwakte schreden op den regten weg voort te gaan en laat ons bij de vreugde, die ons het welslagen onzer pogingen veroorzaakt, gedachtig blijven aan het bijbelwoord: die staat, zie toe dat hij niet valle!"

Als een uitvloeisel van hetgeen in het bovenstaande verslag vermeld is, stelt de Voorzitter voor, om aan Prof. Hoffmann een brief van dankbetuiging te schrijven. De Vergadering vereenigt zich hiermede en de Secretaris neemt op zich om daaraan gevolg te geven.

Voorts terugkomende op hetgeen in het verslag is gezegd omtrent de verzameling van Parasitica, door Dr. Piaget aan de collectie der Vereeniging ten geschenke gegeven, laat de Voorzitter eene lijst rondgaan van al de soorten van Parasitica die de genoemde collectie achtereenvolgens van dezen onvermoeiden onderzoeker ontving, en waaruit blijkt, dat daarin niet minder dan 110 soorten, in 156 microscopische praeparaten zijn vertegenwoordigd [1].

De Penningmeester brengt ter tafel zijne rekening en verantwoording over het loopende vereenigingsjaar en geeft tevens eenige nadere toelichtingen omtrent den financiëlen toestand. Behalve hetgeen daaromtrent reeds hiervoren in het verslag van den President is vermeld, wordt hier nog het volgende aangeteekend.

Het saldo der algemeene kas bedraagt *f* 506,02⁵ benevens een pandbrief à *f* 100 4-pCt in de Nationale Hypotheek-bank, waardig *f* 95. Het saldo der kas behoorende aan de Bibliotheek Hartogh Heys van de Lier bedraagt *f* 347,78⁵.

In het afgeloopen jaar is uit het Ondersteuningsfonds tot onbekrompen uitgaaf van het Tijdschrift eene som van *f* 76 gekweten voor onkosten, veroorzaakt door de meerdere uitbrei-

---

[1] Die lijst zal, na naauwkeurige revisie door den inzender der voorwerpen, in dit Tijdschrift worden opgenomen.

ding, die het 6e deel der 2e serie van het Tijdschrift heeft ondergaan boven de 12 vellen druks, die als normale grootte zijn aangenomen. Dit ondersteuningsfonds bestaat in 1 pandbrief groot ƒ 500 en 4 pandbrieven groot ƒ 100, allen à 5 pCt in de Nationale Hypotheek-bank, te zamen waardig ƒ 900, waar tegenover staat een nadeelig saldo in geld ad ƒ 116,26. De Penningmeester heeft namelijk gemeend, de uitgaven die uit dit fonds zijn geschied boven de in kas zijnde gelden, voor 's hands bij voorschot te moeten betalen, in stede van daartoe een of meer der aanwezige pandbrieven te gelde te maken; en dit voorschot is voor hem in zooverre geen bezwaar, wijl hij het kan goedmaken uit het batig saldo der algemeene kas.

De heer Mr. W. Albarda doet de toezegging van eene som van ƒ 25 ten behoeve van het gezegde fonds, en verzoekt den Voorzitter eenige inlichtingen omtrent dit fonds te geven, voornamelijk ook voor de nieuwe leden der Vereeniging, die welligt naauwelijks met het bestaan van het fonds bekend zijn en als zij op de hoogte er van gesteld zijn, zich opgewekt zouden kunnen gevoelen om zijn voorbeeld te volgen. Hieraan voldoende, deelt de Voorzitter mede, dat aanvankelijk de omvang van iederen jaargang van het Tijdschrift bepaald was op 12 vellen druks en 12 platen, maar dat in de laatste jaren door den toenemenden arbeid der leden, de noodzakelijkheid is ontstaan om daaraan eenige uitbreiding te geven. De hiermede verbonden onkosten konden echter niet uit de gewone inkomsten der Vereeniging, met inbegrip der jaarlijksche toelage van Teyler's Stichting, worden bestreden, en dientengevolge is vóór eenige jaren uit vrijwillige bijdragen der leden een fonds tot stand gebragt, ten einde te kunnen voorzien in de buitengewone onkosten, die van tijd tot tijd en zelfs allengs meer voor de uitgave van het Tijdschrift gevorderd worden.

Tot opneming der rekening en verantwoording van den Penningmeester benoemt de Voorzitter de heeren Groll en Breukelman, die bereid zijn deze taak op zich te nemen en daaraan dadelijk gevolg geven.

Een voorstel van den heer Snellen, om de in kas zijnde gelden tijdelijk op solide wijze in beleening te geven en daardoor nog eenige rente er van te trekken, vindt bij de vergadering algemeene ondersteuning. Ook de Penningmeester vereenigt zich hiermede en verklaart zich genegen zelf het geld à deposito te nemen, hetgeen wordt goedgevonden.

Nog wordt door den Penningmeester overgelegd de volgende schets der begrooting van de geldmiddelen der Vereeniging, over het genootschappelijk jaar 1872/73:

Saldo in kas		*f* 506.02[5]
Vermoedelijke baten:		
Bijdragen van begunstigers . . .	*f* 295.—	
Contributiën van 75 leden	- 450.—	
Verkoop van exemplaren van het Tijdschrift (2e Serie, deel VII) .	- 180.—	
Rente van een Pandbrief à *f* 100 4 pCt.	- 4.—	
		- 929.—
		f 1435.02[5]
Vermoedelijke lasten:		
Kosten der zomervergadering . . .	*f* 20.—	
„ „ wintervergadering . . .	- 20.—	
Uitgaven ten behoeve der collectie .	- 40.—	
Diverse kleine onkosten, vracht- en briefporten	- 50.—	
Boekverkoopersrekening	- 550.—	
Boekbindersrekening	- 60.—	
Drukloonen	- 20.—	
Onvoorziene uitgaven.	- 100.—	
		- 860.—
Vermoedelijk batig slot . . .		*f* 575.02[5]

Wordt aan de orde gesteld het voorstel van het Bestuur, om Professor Thorell te Upsala tot Eerelid en de heeren Weyenbergh en Marshall tot Corresponderende leden te be-

noemen. Dr. van Hasselt, op wiens verlangen eerstgemelde benoeming wordt voorgesteld, geeft deswege eenige inlichtingen en wijdt daarbij uit in den lof van den door hem aanbevolen candidaat, dien hij kenschetst als een der uitnemendste arachnologen, blijkbaar inzonderheid uit het hoogst belangrijke werk, dat deze bezig is uit te geven, getiteld: *On European Spiders.* De vergadering hecht aan dien lof haar zegel, door met eenparige stemmen tot Eerelid te benoemen:

Dr. T. Thorell, Hoogleeraar in de dierkunde aan de Hoogeschool te Upsala in Zweden.

Omtrent de beide andere heeren geeft de Voorzitter te kennen, dat zij, ons vaderland metterwoon verlatende, het lidmaatschap der Vereeniging hebben opgezegd, doch tevens hun verlangen hebben medegedeeld, om zoo mogelijk ook in het vervolg nog betrekkingen met haar te blijven onderhouden. Door hunne veranderde woonplaats zouden zij voortaan behooren tot de cathegorie der buitenlandsche leden. De wet bepaalt voor deze, wanneer zij zich aanmelden, dè betaling van een zeker entrée-geld; maar het zou onbillijk zijn die bepaling op de beide genoemde heeren toepasselijk te verklaren, nadat zij reeds jaren lang gewoon lid zijn geweest, en het is daarom aan het Bestuur het meest doelmatig voorgekomen, wanneer de vergadering kon goedvinden hen tot Corresponderende leden te benoemen.

Na deze toelichting worden met algemeene stemmen tot Corresponderende leden benoemd de heeren:

Dr. H. Weyenbergh, Hoogleeraar te Cordova in de Argentijnsche republiek, en

Dr. W. Marshall te Weimar.

Aan Prof. Thorell en den heer Marshall zal door den Secretaris schriftelijk kennis worden gegeven van hunne benoeming en hun het diploma daarvan worden gezonden. Wat den heer Weyenbergh betreft, deze heeft beloofd, zij het ook wat later, in de vergadering te verschijnen, zoodat straks gelegenheid zal bestaan hem mondeling zijne benoeming mede te deelen.

Inmiddels heeft de Commissie, belast met het onderzoeken

der rekening en verantwoording, hare taak volbragt en brengt bij monde van den heer Groll, haar rapport uit, waarvan de slotsom is, dat de rekening en de daartoe behoorende bescheiden in volkomen orde zijn bevonden en aan den Penningmeester welverdiende lof wordt toegebragt voor de wijze waarop door hem het geldelijk beheer is gehouden. De Voorzitter dankt de Commissie voor hare bemoeijingen.

Alsnu wordt overgegaan tot de benoeming van twee Bestuursleden, in de plaats van de heeren Snellen van Vollenhoven en Lodeesen, die dit jaar aan de beurt van aftreding zijn. Beiden worden met meerderheid van stemmen herkozen. De heer Lodeesen geeft te kennen, dat hij gaarne wil blijven voortgaan met zich naar zijn beste vermogen aan de hem opgedragen taak te wijden; maar de heer Snellen van Vollenhoven, ofschoon zich vereerd rekenende door dit vernieuwd bewijs van het vertrouwen zijner medeleden, moet tot zijn leedwezen mededeelen, dat persoonlijke en overwegende redenen hem nopen om bepaaldelijk te bedanken voor de betrekking, door hem reeds sints zoovele jaren vervuld. De vergadering verneemt met een waar leedgevoel dit zijn besluit, dat, niettegenstaande de herhaalde en dringende vertoogen van de heeren Snellen, Albarda, Breukelman en anderen, onwrikbaar vast schijnt te staan; en zij betreurt het zeer, dat de Vereeniging daardoor een Voorzitter zal moeten missen, die niet alleen hare ziel en leven uitmaakt, maar wiens vervanging, in verband met verschillende omstandigheden, uiterst moeijelijk zal zijn. Daar het, bij het min of meer onverwachte van dit incident, op het oogenblik niet wel doenlijk is, dadelijk tot de keuze over te gaan van een nieuw Bestuurslid, met het oog op den vacerenden presidents-zetel, wordt besloten, om voorloopig de benoeming uit te stellen tot eene buitengewone vergadering, te houden onmiddellijk vóór de eerstkomende wintervergadering, opdat de leden zich tegen dat tijdstip onderling kunnen beraden over eene te doene keuze, 't zij van één of wel van twee Bestuursleden, tot welk laatste de bepalingen der wet aanleiding geven. De heer Snellen van Vollenhoven

geeft te kennen, dat hij in deze schikking zal berusten en alzoo tot de aanstaande wintervergadering zijne betrekking zal blijven waarnemen.

Vermits als een gevolg hiervan de heer Snellen van Vollenhoven tot op het genoemde tijdstip ook aan het hoofd der redactie van het Tijdschrift zal blijven, en bij het onzekere, wie in zijne plaats tot lid van het Bestuur en tot President zal worden gekozen, bepaalt de Vergadering, dat de tegenwoordige redactie voorloopig in functie zal blijven en eerst in de bedoelde buitengewone vergadering deswege eene benoeming zal worden gedaan.

Middelerwijl is de heer Weyenbergh ter vergadering verschenen. De Voorzitter deelt hem zijne benoeming mede tot Corresponderend lid en geeft zijne verwachting te kennen, dat hij ook in den vreemde gaarne de belangen der Vereeniging zal willen bevorderen en tot haar doel medewerken. De heer Weijenbergh betuigt der Vergadering dank voor hare welwillendheid te zijnen aanzien en verzekert, dat niets hem aangenamer zal zijn dan wanneer hij ten nutte der Vereeniging zal kunnen werkzaam zijn, ook in de verre gewesten waarheen hij zich eerstdaags gaat begeven en waar hij de genoegelijkste herinneringen met zich neemt van den veeljarigen en vriendschappelijken omgang met de leden der Vereeniging. Het diploma wordt hem daarop door den Secretaris ter hand gesteld.

De Voorzitter brengt ter tafel eenige exemplaren van de ruillijst der Nederlandsche Lepidoptera, door den heer Mr. J. H. Albarda zamengesteld en voorzien van eene aanduiding der soorten, die in de collectie der Vereeniging 't zij geheel ontbreken of slechts door minder gave voorwerpen zijn vertegenwoordigd. Hij stelt deze lijsten ter hand aan verschillende leden, die zich meer bijzonder op de studie der Lepidoptera toeleggen, met aanbeveling om de leemten in de genoemde collectie zooveel mogelijk uit hunne eigen verzamelingen aan te vullen. Voor zoover andere leden, niet ter vergadering tegenwoordig, wenschen mogten eene zoodanige ruillijst te be-

zitten, bestaat de gelegenheid die, op aanvrage aan het Bestuur, te verkrijgen.

Nog brengt de Voorzitter ter tafel een aantal exemplaren van de *Notes on Chalcidiae* door Fr. Walker, Part III, V en VI, door den geachten schrijver welwillend der Vereeniging aangeboden, deels ten vervolge op de werkjes, welke reeds op de vorige zomervergadering van hem waren ingekomen[1]; en voorts eenige overdrukken van eene *Description d'un Lépidoptère nouveau de la tribu des Saturnides, appartenant à la Faune sondaïque*, door den Voorzitter zelven voor vele jaren in het *Magasin et Revue de Zoologie* geplaatst, en waarvan de heer Guérin-Méneville eerst onlangs de overdrukken heeft gezonden. Behoudens een enkel exemplaar, ten behoeve der bibliotheek afgezonderd, worden de overigen onder de belangstellende leden verdeeld.

Wijders deelt de Voorzitter mede, dat het drukken van den catalogus der bibliotheek Hartogh Heys van de Lier eene buitengewone uitgaaf heeft vereischt, en dat het Bestuur daarom heeft gemeend, bij de toezending van dien catalogus aan de leden, daarvoor aan ieder hunner een bedrag van 50 cents in rekening te moeten brengen; hetgeen door de Vergadering wordt goedgevonden.

Nog doet de Voorzitter het voorstel, om ten behoeve van de bibliotheek der Vereeniging aan te koopen de verschillende werken betreffende Entomologie van de reis om de wereld, door het Oostenrijksche fregat Novara, en zulks met uitzondering van het daartoe behoorende kostbare werk over de Lepidoptera, hetwelk door het Eerelid der Vereeniging, Dr. Felder te Weenen, aan haar ten geschenke wordt gezonden. De Vergadering vereenigt zich met dit voorstel.

Er blijft nog over om de plaats te bepalen waar in het volgende jaar de zomervergadering zal worden gehouden. Tweederlei gevoelen doet zich daarbij op. Door Dr. Piaget name-

---

[1] Zie het verslag dier vergadering, in deel VII (2e Serie) van dit Tijdschrift op blz. XI.

lijk wordt voorgesteld, om andermaal te Breda bijeen te komen, en zulks op grond dat hij onlangs persoonlijk op nieuw de ervaring heeft opgedaan, dat het terrein in de omstreken dier stad zoo uitnemend geschikt is voor eene entomologische excursie. Door sommige andere leden wordt daarentegen Utrecht aanbevolen, als meer in het midden des lands gelegen en meer het centrum van het spoorwegnet vormende, waardoor dáár eene talrijker opkomst der leden is te verwachten. Bij hoofdelijke omvraag verkrijgt Breda 13 en Utrecht 8 stemmen, zoodat eerstgemelde plaats is aangewezen, om in 1873 de Entomologische Vereeniging binnen hare muren te zien vergaderen.

In verband tot het hierboven gemelde uitstel betreffende de aanvulling van het Bestuur, wordt de keuze van een' Voorzitter voor de volgende zomervergadering almede verdaagd, en zal daaromtrent eene beslissing worden genomen in de buitengewone vergadering, welke in den aanstaanden winter te Leiden zal worden belegd.

De huishoudelijke werkzaamheden hiermede afgeloopen zijnde, wordt overgegaan tot de wetenschappelijke mededeelingen.

De heer van Hasselt spreekt in het algemeen over het *grootte*-verschil, waar te nemen tusschen de *Arachniden* van beiderlei sexen, en in het bijzonder over het buitengewoon groot onderscheid, dat ten deze bestaat tusschen de feminae en mares van het tropische Epeiriden-geslacht der *Nephila's*.

Na een overzigt te hebben gegeven van het sexueel verschil in grootte bij de overige orden der Gelede dieren en meer bepaald te hebben gewezen op de dwergachtige mannetjes, die bij sommige *Crustaceën*, voornamelijk onder de z. g. Vischluizen worden aangetroffen, staat hij stil bij eene beschouwing, hoedanig de spinnen zich ten dezen opzigte verhouden. Opgehelderd door een tal van inlandsche paren uit zijne collectie, wijst hij aan, dat slechts bij ééne soort het ♀ door het ♂ in ligchaamsomvang wordt overtroffen (*Argyroneta*); dat bij zeer enkele soorten ♂ en ♀, met eenig verschil òf in lengte òf in breedte, tamelijk gelijk staan in ontwikkeling (b. v. *Pachygnatha*,

Lycosa, *Dictyna*, *Micryphantes*, enz.); doch dat als algemeene regel, de spinnen-mares, in tal van graden in ligchaamsomvang moeten onderdoen voor de spinnenwijfjes. Ten algemeenen voorbeelde laat hij daarvoor rondgaan specimina van *Epeira-*, *Tetragnatha-*, *Meta-*, *Linyphia-*, *Tegenaria-*, *Attus-*soorten enz., hierbij intusschen tevens aantoonende, dat er onder de kleinere mannetjes dier spinnen bij volwassen individuen van dezelfde species, soms onderling vrij aanzienlijke *individuële* grootteverschillen kunnen bestaan. Als een sterk sprekend voorbeeld van *veel* grootere feminae dan mares vertoont hij eenigen zijner spiritus-exemplaren, uit de familie der Thomisiden, en meer bepaaldelijk een paar zeer fraaije voorwerpen van *Thomisus citreus* (s. *vatius* Clerck). In lengtemaat overtreft dit ♀, ook volgens de opgaven der schrijvers, het ♂ nagenoeg tweemalen, doch het is uit eene oppervlakkige vergelijking van beiden reeds zeer duidelijk, dat het verschil in het kwadraat of kubiek genomen, veel aanzienlijker is, zoodat men het eerste wel vijf à vijf-en-twintig malen „grooter” zou moeten noemen dan het laatste. Het sterkst evenwel van alle geslachten en soorten aan Spr. bekend, springt dit onderscheid in ligchaams-volumen in het oog bij het genus *Nephila*. Volgens meting en weging van een paartje *N. imperialis* Dol. (waarvan de prachtig geconserveerde spiritus-exemplaren worden rondgegeven), afkomstig van den heer Mr. Piepers van Macassar en aan Spr. welwillend aangeboden door ons medelid Snellen van Rotterdam, is het ♀ niet alleen ongeveer 15 malen langer, maar ongeveer 1300 malen zwaarder en 15 malen grooter van omvang! Spreker stelt zich voor, over dit onderwerp eene meer uitgewerkte bijdrage te geven in het Tijdschrift.

Dáárvoor biedt hij vervolgens aan eene *Waarneming over de copulatie van Micryphantes* (*s. Erigone*) *rurestris* (*s. fuscipalpis* C. Koch), op het voetspoor van Ritsema, door hem in den vorigen zomer gedaan. Hij laat de naauwelijks twee millimeters lange exemplaren daarvan rondgaan, daarbij opmerkende, dat bij deze kleinsten der spinnetjes, eene zoodanige observatie zijnen hoorders op het eerste gezigt naauwelijks mogelijk kon schijnen,

ware het niet dat de mannelijke palpen der Micryphantiden eene betrekkelijk vrij belangrijke ontwikkeling bekomen. De *ovula*, uit den cocon dezer spin, mede in een fleschje met alcohol latende bezigtigen, wijst Spr. er op, dat men daartoe bepaald de loupe moet gebruiken; ter vergelijking een ovulum van onze gewone kruisspin daarbij gevoegd hebbende, doet Spr. zien, dat dit alleen even groot is, als de tien Micryphantes-eitjes te zamen.

Mr. W. Albarda stelt ter bezigtiging eenige uitwassen op dennetakken, door de rups van *Tortr. resinana* F. veroorzaakt; hij zegt dat de rups zich daarbinnen in het najaar en zelfs in den winter ophoudt, en dat de uitwassen nimmer aan den top maar steeds op het midden der takken te vinden zijn. Blijkens gedane waarnemingen voedt de rups zich met het hout der takken en worden de uitwassen niet regtstreeks door de rups tot hare woning vervaardigd, maar zijn zij het gevolg van de uitvloeijing van harsachtige stoffen uit de wonde, die zij in de tak veroorzaakt. De soort is vroeger reeds in het werk van Sepp behandeld, maar de daarbij gegeven afbeelding laat veel te wenschen over.

De heer Ritsema deelt mede, dat hij gedurende den afgeloopen winter in de omstreken van Leiden aan het kweekgras (*Triticum repens* L.) vergroeijingen heeft aangetroffen, overeenkomende met die, welke *Eurytoma longipennis* Walk. aan de Duinhelm (*Psamma arenaria* L.) doet ontstaan [1], en dat daaruit voor weinige dagen was te voorschijn gekomen *Eurytoma Abrotani* Panz., eene soort zeer verwant aan genoemde helm-parasiet. Spreker laat zoowel de insecten als de gallen ter bezigtiging rondgaan.

Dezelfde Spreker vermeldt, dat hij met den heer W. Roelofs uit Brussel, van den 27 Mei tot den 3 Junij jl. een entomologisch uitstapje naar de Noordzee-eilanden Texel, Vlieland en ter Schelling heeft gemaakt, hetgeen veel belangrijks heeft op-

---

[1] Zie Tijdschr. v. Entom., 2e Serie, dl. VII, blz. 148.

geleverd. Zoo bevindt zich onder de Hemiptera van ter Schelling eene Capsine-soort, die in geen der bestaande genera past en waarover zoo aanstonds door den heer Snellen van Vollenhoven zal worden gesproken. Onder de Lepidoptera is vooral merkwaardig *Acentropus niveus* Ol., waarvan Spreker den 29en Mei [1] 9 mannelijke exemplaren, als ook rupsen en poppen, aan eene uitgestrekte plas, het Alloo, bij het dorp de Koog op Texel, aantrof. Voor ons land is dit de derde bekende vindplaats van deze over geheel Europa verspreide Pyralide. Ter bezigtiging laat Spr. rondgaan de door hem verzameld Hemiptera, Lepidoptera en Neuroptera, benevens de volgende opgave van Carabici, door den heer Roelofs verzameld en door den heer Putzeys gedetermineerd:

TEXEL.

Cicindela hybrida L.
„ maritima Dej.
„ campestris L.
Carabus granulatus L. [2].
Broscus cephalotes L.
Loricera pilicornis F.
Agonum parumpunctatum L.
Calathus cisteloides Ill.
„ melanocephalus L.
Amara trivialis Gyll.
„ spreta Dej.
Harpalus aeneus F.
„ latus L.
„ rubripes Dfts.
„ anxius Dfts.
Acupalpus luridus Dfts.
Bembidium quadriguttatum F.

VLIELAND.

Notiophilus aquaticus L.
Elaphrus riparius F.
Dromius notatus Steph.
(= fasciatus F.)
Agonum parumpunctatum L.
Calathus cisteloides Ill.
Calathus fulvipes Gyll.
„ mollis Marsh.
Amara lucida Dfts.
Anisodactylus binotatus F.
Harpalus aeneus F.
„ servus Dfts.

---

[1] Den 12den van dezelfde maand had Spreker reeds verscheidene, eveneens mannelijke exemplaren aan den Brouwerskolk bij Overveen verzameld; dit is tot dusver de vroegste dagteekening van het verschijnen van dit vlindertje.

[2] De volgens den heer Putzeys zeer zeldzaam voorkomende varieteit met roode pooten.

TER SCHELLING.

Elaphrus cupreus Dfts.
Nebria brevicollis F.
Agonum marginatum L.
„ viduum Ill.
Calathus melanocephalus L.
Omaseus vulgaris L.
Anisodactylus binotatus F.
Harpalus neglectus Dej.
Bembidium pallidipenne Ill.

De heer Ritsema voegt hier nog bij, dat de heer Roelofs en hij voornemens zijn uitvoerige lijsten van de door hen verzamelde insecten te publiceren, als eene bijdrage tot de kennis van de Fauna onzer Noordzee-eilanden.

De heer Snellen van Vollenhoven geeft aan de Vereeniging een curieus oud boekje in 16° ten geschenke, dragende tot titel: *Dan. Guilielmi Molleri Meditatio de Insectis quibusdam Hungaricis prodigiosis, anno proximo praeterito ex aëre una cum nive in agros delapsis* (1673).

Hij leest daaruit een gedeelte van een berigt in het Duitsch voor, waaruit duidelijk blijkt dat de schrijver en zijne tijdgenooten vast overtuigd waren dat de insecten, in het werkje op twee platen afgebeeld, in het jaar 1672 uit de lucht waren gevallen. Overigens was het noch hem, noch een' ander der aanwezige leden mogelijk de gedierten op die platen afgebeeld, ook maar approximatief te bestemmen.

Ten andere leest Spreker een omstandig, doch niet geheel ad rem spectans berigt voor, hem uit Oost-Indië medegedeeld, betreffende de schade door zekere Coleoptera (niet gespecifieerd) aan de thee-cultuur op het eiland Java toegebragt. Deze mededeeling was, als 't ware, een vervolg van die welke hij op de laatste wintervergadering deed met opzigte tot de *Helcopeltis Antonii*[1], van welk insect toenmaals gezegd werd, dat het de theeheesters geweldig benadeelde. In dit Javaansch berigt wordt onder anderen gemeld dat de nog niet bij name bekende tor in staat zou zijn op één nacht honderd duizend heesters te

[1] Deze mededeeling is toevalliger wijze in het vorige Verslag onvermeld gebleven.

vernielen. Indien dit waar mogt zijn, wordt het hoog noodzakelijk tegen zoo forsche en ongehoorde verwoestingen te velde te trekken. Doch het verhaal komt den leden wel wat te sterk gekleurd voor en de heer Mr. W. Albarda neemt op zich pogingen in het werk te stellen om het insect en tevens het ware van de desolate berigten in een helder daglicht te stellen.

Spreker deelt vervolgens mede dat hij in de vorige week van den heer Ritsema ter bezigtiging had gehad de Hemiptera, die gemelde collega op de Noordzee-eilanden bemagtigd had en dat hij daaronder, behalve een paar zeldzame soorten van het geslacht *Salda*, een uiterst merkwaardige wants had aangetroffen, die een nieuw genus scheen noodzakelijk te maken, ten minste niet tot de bekende scheen te kunnen worden betrokken. Eerst meende Spreker dat dit dier tot de kleine familie der Isometopiden, die alleen in het zuiden van Europa voorkomt, zou behooren, aangezien het twee cellen in de membraan vertoonde, even als de Phytocoriden, en bovendien twee ocellen had, welke genen ontbreken; doch onderzoek met eene scherpe loupe had aangetoond, dat er op het voorhoofd wel zwarte vlekjes, maar geene bijoogen aanwezig waren; zoodat het insect wel tot de familie der Phytocoriden moest behooren. Hij had er echter tot heden noch naam, noch beschrijving van kunnen vinden en houdt het voor nieuw. Het schijnt in de buurt van het geslacht *Miris* geplaatst te moeten worden en onderscheidt zich van alle bekende geslachten door den vorm der sprieten. Bij deze wants zijn de sprieten vrij lang; het eerste lid iets korter dan de kop; het tweede driemaal zoo lang, een weinig knodsvormig aan het einde, het derde nog langer dan het tweede, krom naar beneden gebogen en aan de onderzijde bezet met vrij lange, zeer fijne haartjes; het vierde schijnt uit twee leedjes te bestaan, waarvan het voorste klein en dun is, het andere op zijde gezien borstel-, van onder gezien lepelvormig. Eene vergroote gekleurde afbeelding van het dier, welke Spr. laat rondgaan, verduidelijkt zijne woorden. De wants is lichtgrijs met gelen zoom en gele en zwarte versiersels.

Ten slotte deelt Spr. nog het volgende mede:

Bij het beschrijven der metamorphose van *Hesperia lineola* Ochs. voor het werk van Sepp, had hij met bevreemding bespeurd dat een hoorntje op den kop der pop met eene menigte microscopische haakjes bezet was, even als de staartpunten der poppen van de meeste Geometriden. De pop haakte zich met den kop in het spinsel vast en niet met den staart of het achtereinde. Dit had hij bij geen' schrijver vermeld gevonden, doch hij veronderstelde toch dat het wel vroeger eens door een Lepidopteroloog zou waargenomen zijn. In het werk van Sepp over de Surinaamsche vlinders zijn vele Hesperiden afgebeeld en daaronder eenigen wier poppen hoornvormige schedeluitsteeksels vertoonen; doch in den tekst had Spr. niet vermeld gevonden, dat deze hoorntjes dienen om de pop in het spinsel te bevestigen. Een gevolg van deze inrigting bij *Lineola* was, dat de vlinder op eene andere wijze uit het popvlies te voorschijn komt dan Spr. gemeend had dat bij alle vlinders gebruikelijk is. Bij de nachtvlinder-poppen in het algemeen laat het schedeldek met de scheede van zuiger, sprieten en pooten los om den vlinder doortogt te verleenen; Spr. meende dat deze handelwijze bij alle vlinders voorkwam, doch zag bij *Lineola* dat het schedelcalotje, door den hoorn aan het spinsel verbonden, *niet* werd afgestooten, maar dat er eene dwarse spleet ontstond tusschen de oogen onder het voorhoofd, zoodat de scheeden van zuiger, sprieten en pooten alleen werden afgeworpen. Bij het nazien van eenige vlinderpoppen op 's Rijks Museum had hij eene Oost-Indische dagvlinder-pop gevonden, bij welke kennelijk ook de poppenschel voor den kop, dat is op het voorhoofd en niet achter in den nek bij de scapulae, opengesprongen was. Merkwaardig zoude het voorzeker wezen indien naauwkeurig onderzoek aantoonde, dat er regelmatig verschil bestaat in het uitkomen uit het poppenvlies bij dag- en bij nachtvlinders, zoodat bij de eersten altijd eene spleet op het voorhoofd, bij de anderen eene in den nek zoude gevormd worden.

De heer Everts stelt ter bezigtiging een aantal merkwaardige Coleoptera, deels zelfs nieuw voor onze Fauna, welke door hem onlangs op eene excursie tusschen de Lek en de Merwede zijn verzameld; de soorten zijn vermeld op onderstaande lijst.

Leistus rufescens F., één exempl. met het sleepnet.

Carabus monilis F. var. consitus Pz., schijnt niet zeldzaam op den Lek-dijk bij Vianen.

Chlaenius nigricornis F.

Anchomenus gracilis St.

Hygronoma dimidiata Grav., *f. n. sp.* aan de Lek onder riet.

Philonthus carbonarius Gyll.

Paederus longipennis L., zeer gemeen op riet.

Stenus biguttatus L.

" Juno F.

" morio Grav.

" filum Er.

" tarsalis Ljungh.

" cicindeloides Grav.

Meligethes Symphyti Heer.

Brachypterus gravidus Ill.

Atomaria mesomelas Hrbst.

" apicalis Er.

" linearis Steph.

Anthrenus Pimpinellae F.

Elater Pomorum Geoff.

Campylus linearis L., zeer gemeen aan slootkanten.

Helodes livida F.

Drilus pectinatus Schh. *f. n. sp.* 2 exempl. gesleept op waterplanten.

Telephorus pellucidus F.

" lituratus Fall.

" rufus L.

Silis nitidula F., zeer gemeen op waterplanten bij Vianen.

Malthodes sanguinolentus Fall.

" biguttatus Pz.

Malachius marginellus Oliv.
„ aeneus L., zeer gemeen op klaver.
Anthocomus equestris F.
„ fasciatus L.
Liophlaeus nubilus F.
Sciaphilus muricatus F.
Sitones hispidulus F.
„ discoideus Gyll. *f. n. sp.*
Polydrosus pterygomalis Schh.
Tanymecus palliatus F.
Alophus triguttatus F.
Phytonomus Plantaginis de Geer.
„ variabilis Hrbst.
Grypidius Equiseti F.
Erirhinus bimaculatus F.
„ acridulus L.
Dorytomus vorax F.
„ Tremulae Payk.
„ majalis Payk.
Tanysphyrus Lemnae F.
Apion miniatum Germ.
„ humile Germ.
„ nigritarse Kirb.
„ varipes Germ.
„ violaceus Kirb.
Bruchus rufimanus Sch.
„ granarius L.
Anthonomus Rubi Hrbst.
Tychius tomentosus Hrbst.
Cionus Verbasci F.
Cryptorhynchus Lapathi L.
Ceutorhynchus sulcicollis Gyll.
„ troglodytes F.
Rhinoncus bruchoides Hrbst.
Clytus arietis L.
Strangalia atra F.

Grammoptera ruficornis F.
Donacia sericea L.
„ linearis Hopp.
„ dentipes F.
Chrysomela staphylea L.
Prasocuris aucta F.
„ marginella F.
Galeruca calmariensis L.
Phyllobrotica quadrimaculata L.
Crepidodera Modeeri L.
„ pubescens E. H. *f. n. sp.*
Aphthona coerulea Payk.
Phyllotreta antennata E. H.
„ Lepidii Hoffm.
„ atra E. H.
Podagrica fuscicornis L.
Plectroscelis dentipes Hoffm.
Thyamis Nasturtii F.
„ lurida Scop.
„ Anchusae Payk.
Psylliodes Dulcamarae Hoffm.
„ affinis Payk.
Cassida obsoleta Ill.
„ equestris F.

Dr. Piaget laat enkele zeldzame Diptera rondgaan, door hem onlangs op een togt in de omstreken van Breda verzameld, en zulks gedeeltelijk ook ten bewijze zijner stelling, dat die omstreken voor den Entomoloog zoo bijzonder vruchtbaar kunnen zijn. Het zijn *Idioptera fasciata* L., *Porphyrops longicornis* Fall. en *Dolichopus atratus* Meig., waarvan de eerste tot dusverre slechts hoogstzelden en de beide laatsten nog in het geheel niet in ons land waren aangetroffen. Van deze allen had hij verscheidene exemplaren gevangen.

De reeks der wetenschappelijke mededeelingen hiermede afgeloopen zijnde, wordt de Vergadering door den Voorzitter gesloten.

Na afloop der werkzaamheden vereenigden zich de leden aan een' vriendschappelijken disch, waarbij zij per telegram een hartelijk woord ontvingen van den heer Mr. J. H. Albarda te Leeuwarden, dien zij zoo gaarne dezen dag in hun midden en aan hun hoofd hadden gezien.

De volgende dag werd, zoo als bepaald was, besteed tot eene excursie naar den kant van Velzen, waaraan bijna al de ter vergadering opgekomen leden deelnamen en die door het prachtigste zomerweder werd begunstigd.

Omtrent de resultaten dezer excursie, voor zooveel de spinnen betreft, deelde Dr. van Hasselt later het volgende overzigt mede:

„Onze, overigens ook ditmaal weder allergenoegelijkste en gezellige excursie in de omstreken van Velzen heeft mij aldaar wel een uitmuntend terrein leeren kennen, maar is weinig productief geweest; ik vond niets dan mij bekende soorten. Ook onder de door ons medelid Everts verzamelde en mij ter hand gestelde spinnen kwam geen enkel zeldzaam individu voor. Ik schrijf dit evenwel niet toe aan de streek, maar waarschijnlijk hieraan, dat wij veel meer velds hebben afgewandeld dan wij op eenen vóórmiddag konden afjagen, vooral bij eene zóó warme weêrsgesteldheid.

„Mijne medegenomen exemplaren, vermeerderd met eenige duplicaten van den heer Everts, bestonden uit: *Zilla acalypha* ♂, *Theridion nervosum* ♀, *Theridion vittatum* ♂, *Theridion dorsiger* ♀ ♂ et pulli, *Micryphantes monoceros* ♂ et ♀ (?), *Pachygnatha De Geerii* ♂, *Lycosa* (*Potamia*) *piratica* ♀ cum nido, *Xysticus Ulmi* ♀ met cocon en pulli, *Heliophanus cupreus* ♀ et ♂.

„Niettegenstaande het gering belang van dezen buit heb ik daardoor toch weder eenige mij nieuwe leering opgedaan omtrent de hangende quaestie over den modus quo der copulatie, echter niet dan ten koste van het eenige fraaije exemplaar van mijne vangst, zijnde *M. monoceros* ♂. Geheel op dezelfde wijze, zoo als ik zulks voor *M. rurestris* beschreef, bragt ik twee van hetzelfde eikenboompje geschudde, *M.*

exemplaren onder het horologieglas, terstond na mijne te huis komst. Zonder eenige préliminaires, hoe ook genaamd, maakte het mannetje tot driewerf toe, zijne gewone complimenten met de voorpooten, onder pogingen tot vriendschappelijke toenadedering, zonder eenig succès. Telkens verjaagd, zette hij zich tegen een stukje mos in plaatsrust; ook het vrouwtje ging stil zitten, aan de overzijde tegen het glas. Den volgenden morgen vond ik, helaas! niets dan de overblijfselen der pooten en palpen van het totaal verslagen mannetje. Ook dit wijfje scheen mij gravida; misschien behoorde het mede tot eene andere species. Ik heb dit niet nader kunnen constateren; het tot vervaardiging van cocon willende sparen, liet ik het onder het glas, van waar het echter den anderen morgen, misschien onder het wel iets te dikke laagje zand heen, spoorloos verdwenen was.

Met een tweede paartje dat ik, tot analoge waarneming medenam, was ik in zoo verre gelukkiger, dat ik daarbij wederom coïtus heb kunnen constateren, zonder eenig spoor der „vóór-akte" van Prof. Menge, namelijk bij *Heliophanus cupreus*. Onmiddellijk toen dit, tot de z. g. „springspinnen" behoorende mannetje het wijfje ontdekte, sprong hij daarop toe en dit als het ware van alle zijden met de palpen betast hebbende, ving het terstond, zonder meer, zijne werkzaamheden op de gewone wijze aan; alleen merkte ik op dat dezelfde palp langen tijd achtereen werd gebruikt, zonder de snelle introductie en retractie, die anders onder herhaalde verwisseling van palp, wordt gezien. Over het geheel ging de zaak, nadat eerst de toenadering vergund was, bijzonder langzaam en rustig, zonder veel uitwendige teekenen van excitatie bij de beide diertjes.

„Bij een derde spinnenpaar, de zeer gewone *Miranda cucurbitina*, dat ik uitsluitend voor deze waarneming had medegenomen, gebeurde den eersten dag niets. In eene groote flesch geplaatst, zette het wijfje zich boven tegen deksel en bleef het mannetje op een takje meidoorn onder in de flesch op en neer loopen. Den volgenden dag had het eene gewone circulaire

webbe vervaardigd. Daaraan was nergens eenig bijzonder spinsel te zien, noch eenig spoor van een dropje vocht. En desniettemin zag ik den man in den namiddag zich regtstreeks van uit het centrum zijner webbe bovenwaarts naar het deksel begeven en tot tweemalen een uitnoodigend bezoek brengen aan het zich daar steeds terzelfde plaatse bevindende vrouwtje, dat hem telkenmale verdreef, waarna hij zijne webbe weder opzocht. Des anderen daags had het ♀ cocon gemaakt en lag het ♂ dood op den bodem der flesch."

Wat overigens de insecten aangaat, welke de excursie te Velzen heeft opgeleverd, de Lepidopterologen waren slechts matig tevreden; de duinstreken, waartoe het voor heden uitgekozen terrein behoort, zijn dan ook door de meesten hunner reeds te veelvuldig doorzocht, dan dat van daar veel nieuws zou zijn te wachten. *Sesia tipuliformis* L., *Platypteryx Bertrami* Roesl., *Nemophora metaxella* Hbn. en *Tinea semifulvella* Haw. zijn de eenige meldenswaardige soorten die op dien dag bij Velzen werden aangetroffen.

Van Neuroptera werden slechts *Agrion tenellum* Vill., *Panorpa communis* L., *Chrysopa aspersa* Wesm., *alba* Burm. en *prasina* Wesm. gevangen.

Onder de Hemiptera bevonden zich *Aelia acuminata* L., *Heterogaster Urticae* L., *Pachymerus agrestis* F. en *Capsus annulatus* Wolff, met eene menigte nog niet gedetermineerde kleinere soorten.

Wat Coleoptera betreft, deelde de heer Everts de volgende lijst mede van de soorten, deels door hemzelven, deels door de heeren Snellen van Vollenhoven, Groll en anderen van den togt onder Velzen medegebragt:

Elaphrus cupreus Dfts.
„ riparius F.
Nebria brevicollis F.
Dyschirius gibbus F.
Feronia nigrita F.
Harpalus luteicornis Dfts.
Harpalus tardus Panz.
„ Froehlichii St.
Amara spreta Dej.
„ familiaris Dfts.
„ ferruginea L.
Calathus cisteloides Ill.

Calathus fulvipes Gyll.
„ fuscus F.
„ melanocephalus L.
Anchomenus albipes F.
„ marginatus L.
Bembidium pallidipenne Ill.
„ rupestre Ill.
„ varium Oliv.
Helophorus grandis Ill.
Cercyon flavipes F.
Philonthus fulvipes F.
Xantholinus punctulatus Payk.
„ linearis F.
Stilicus orbiculatus Payk. (*Faunae n. sp.*)
Paederus ruficollis F.
Stenus bipunctatus Er.
„ guttula Müll.
Oxyporus rufus L.
Anthrenus Musaeorum L.
Limonius cylindricus Payk.
Corymbites aeneus L.
Sericosomus marginatus L.
Telephorus nigricans L.
Malthinus flaveolus Herbst.
Malachius aeneus L.
„ viridis F.
„ marginellus Oliv.
Dasytes flavipes F.
Corynetes violaceus Latr.
Microzoum tibiale F.
Cistela murina L.
Rhinosimus planirostris F.
Notoxus monoceros L. (in aantal).
Mordella fasciata F.
Mordella aculeata L.
„ pumila Gyll.
Oedemera lurida Marsh.
Cneorhinus geminatus F.
Strophosomus squamulatus F.
Phyllobius vespertinus F.
„ uniformis Marsh.
Cleonus albidus F.
Erirhinus acridulus L.
Apion Pomonae F.
„ miniatum Germ.
Tychius tomentosus Herbst.
Gymnetron noctis Herbst.
Cryptorhynchus Lapathi L. (in aantal).
Coeliodes didymus F.
Ceutorhynchus floralis Payk.
„ troglodytes F.
„ Erysimi F.
„ contractus Marsh.
„ Asperifoliarum Kirb.
„ Chrysanthemi Grm.
„ pollinarius Forst.
„ sulcicollis Payk.
Rhinoncus Pericarpii F.
Lema melanopa L.
Cryptocephalus minutus F.
Chrysomela Goettingensis L.
Gastrophysa Polygoni L.
Adimonia Tanaceti L.
Crepidodera impressa F.
„ ferruginea Schr.
„ Modeeri L.
Argopus testaceus F.
Plectroscelis aridella Payk.
Cassida rubiginosa Ill.

Cassida nobilis L.
Coccinella 11-punctata L.
Coccinella 22-punctata L.
Epilachna globosa Ill.

Aan deze lijst kan nog worden toegevoegd, dat twee dagen te voren (14 Junij) door den heer Groll op hetzelfde terrein in een uitgedroogd putje *Omophron limbatum* Latr. in drie exemplaren was gevangen. Op zijne aanwijzing werd door eenigen dezelfde plek nader onderzocht, doch ditmaal zonder den gewenschten uitslag.

Behalve eenige niet terstond te determineren Ichneumoniden en Tryphonen, werden te Velzen de volgende soorten van Hymenoptera gevangen:

Cryptocampus angustus Hart.
Dolerus Eglanteriae F.
Selandria cinereipes Klug.
Athalia Rosae L.
Tenthredo colon Klug.
Foenus assectator L.
Bassus albosignatus Grav.
Banchus falcator F.
Ephialtes carbonarius Chr.
Paniscus cephalotes? Hlmgr.
Campoplex pugillator L.
Microgaster globator, var. rufipes Nees.
Clinocentrus sp.
Rogus dorsalis var.? H.-Sch.
Dacnusa areolaris? Nees.
Alysia manducator F.
Chrysis ignita L.
Ammophila sabulosa L.
Ceropales maculata F.
Pompilus trivialis Klug.
Oxybelus uniglumis L.
„ nigro-aeneus Shuck.
Crabro (Ectemnius) vagus L.
Odynerus auctus L.
Nomada succincta Panz.
Halictus vulpinus F.
Andrena mixta? Schenck.
Osmia aurulenta Panz.
Megachile centuncularis L.
Chelostoma florisomne L.
Bombus Hortorum L. ♂

Van Diptera eindelijk werden de volgende soorten, deels door den heer van der Wulp, deels door den heer Ritsema aangetroffen:

Dynatosoma fuscicornis Meig.
Platyura cincta Winn.
Limnobia tripunctata Meig.
Tipula nodicornis Meig.
Nemotelus pantherinus L.
Anthrax morio L.

Dioctria atricapilla Meig.
Dolichopus claviger Stann.
„ acuticornis Wied.
„ aeneus De Geer.
Campsicnemus curvipes Fall.
Sphaerocera subsultans F.
Borborus fumipennis Stenh.
Sciomyza cinerella Fall.
Limnia rufifrons F.
Opomyza Germinationis L.
Geomyza (Diastata) obscurella Fall.
Meromyza variegata Meig.
Chlorops Cereris Fall.
Sapromyza simplex Löw.
Rivellia Syngenesiae F.
Anthomyia aestiva Meig.
Aricia Populi Meig.
Sarcophaga vagans Meig.
„ cruentata Meig.
Merodon equestris F.
„ spinipes F. (Faunae n. sp., in verscheidene ex.)
Tropidia milesiformis Fall.

LIJST DER LEDEN

VAN DE

NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING,

op 15 Junij 1872,

MET OPGAVE VAN HET JAAR HUNNER TOETREDING, ENZ.

BEGUNSTIGERS.

Teyler's Stichting te *Haarlem*. 1860.
De heer Mr. C. W. Hubrecht, te *Leiden*. 1859.
〃 〃 J. Kneppelhout, *Hemelsche Berg* te *Oosterbeek*. 1867.
〃 〃 François P. L. Pollen, te *Scheveningen*. 1867.
Mevrouw Hartogh Heys van de Lier, geb. Snoeck, te *'s Gravenhage*. 1868.
De heer Dr. F. J. I. Schmidt, te *Rotterdam*. 1869.
〃 〃 Mr. J. Thiebout, te *Zwolle*. 1869.
〃 〃 Jhr. Mr. W. C. M. de Jonge van Ellemeet, te *Oost-Capelle* bij *Middelburg*. 1870.
〃 〃 Jhr. F. van den Santheuvel, te *Dordrecht*. 1870.

EERELEDEN.

De heer C. F. Westerman, Directeur van het Koninklijk Zoologisch Genootschap *Natura Artis Magistra*, te *Amsterdam*. 1858.
〃 〃 H. T. Stainton, Esq. *Mountsfield*, *Lewisham* bij *Londen*. 1861.
〃 〃 Dr. C. Felder, lid der Kais. L. C. Academie der Naturwissenschaften en Burgemeester van *Weenen*. 1861.
〃 〃 Dr. H. Löw, Director der Real-Schule, te *Meseritz* in *Posen*. 1862.
〃 〃 Prof. J. O. Westwood, F. L. S., Directeur van het Hopean Museum te *Oxford*. 1862.
〃 〃 A. E. W. Ludeking, Officier van gezondheid bij het Nederl. Indische leger. 1862.

De heer Jhr. J. L. C. Pompe van Meerdervoort, oud-Officier van gezondheid der 2de klasse, practiserend geneesheer te *'s Gravenhage*. 1864.

" " Prof. J. J. P. Hoffmann, te *Leiden*. 1865.

" " Dr. Gustav L. Mayr, te *Weenen*. 1867.

" " Dr. H. D. J. Wallengren, te *Farhult*, bij *Höganäs* in *Zweden*. 1871.

" " R. Mac Lachlan, F. L. S., Secretaris van de Entomological Society te *Londen*. 1871.

" " Dr. T. Thorell, Hoogleeraar in de Zoologie aan de Hoogeschool te *Upsala* in *Zweden*. 1872.

CORRESPONDERENDE LEDEN.

De heer C. Wesmael, Hoogleeraar aan de Hoogeschool te *Brussel*, 1853.

" " Prof. Arn. Förster, Hoofdleeraar aan de Hoogere Burgerschool te *Aken*. 1853.

" " Emil vom Bruck, te *Crefeld*. 1853.

" " Dr. C. Stål, Professor aan het Kon. Zoologisch Museum te *Stockholm*. 1864.

" " Frederic Moore, Bestuurder van het Museum der voormalige Oost-Indische Compagnie te *Londen*. 1864.

" " J. W. May, Consul-Generaal der Nederlanden te *Londen*. 1865.

" " Mr. J. W. van Lansberge, Buitengewoon Gezant en gevolmagtigd Minister der Nederlanden te *Brussel*. 1865.

" " Prof. P. C. Zeller, *Grünhof* bij *Stettin*. 1867.

" " W. Mink, Hoofdleeraar aan de Hoogere Burgerschool te *Crefeld*. 1867.

" " Dr. H. Weyenbergh, Hoogleeraar aan de Hoogeschool te *Cordova* in de *Argentijnsche republiek*. 1872.

" " Dr. W. Marshall te *Weimar*. 1872.

BUITENLANDSCHE LEDEN.

De heer Henri Vicomte de Bonvouloir, Archiviste-adjoint de la société entomologique de France, te *Parijs*, *Rue de l'Université*, 15.

" " H. Jekel van Westing, lid der K. Acad. der natuuronderzoekers te Moscou en van verscheidene entomol. genootschappen, te *Parijs*, *Rue de Lille* 13.

GEWONE LEDEN.

1845—46.

De heer Dr. J. G. H. Rombouts, te *Amsterdam*.

" " F. M. van der Wulp, *Spui*, n°. 60, te *'s Gravenhage*. — Diptera.

De heer Dr. M. C. Ver Loren van Themaat, huize *Schothorst*, te *Hoogland* bij *Amersfoort*. — Algemeene Entomologie.
" " J. Backer Sr., te *Oosterbeek*. — Lepidoptera.
" " J. W. Lodeesen, *Prinsengracht* bij de *Reestraat*, KK, 561, te *Amsterdam*. — Lepidoptera indigena.
" " Dr. J. R. E. van Laer, te *Utrecht*.
" " Th. J. van Campen, te *Amsterdam*.
" " Dr. P. H. J. Wellenbergh te *Oisterwijk*.
" " Mr. H. Ver Loren van Themaat, te *Utrecht*. — Lepidoptera.
" " Mr. S. C. Snellen van Vollenhoven, Phil. nat. Dr., *Breedestraat*, IV-276, te *Leiden*. — Algemeene Entomologie.
" " W. O. Kerkhoven, te *Amsterdam*.

1851–52.

De heer R. T. Maitland, Directeur van den Kon. Zoologisch-botanischen Tuin te *'s Gravenhage*. — Algemeene Entomologie.
" " P. C. T. Snellen, *Zuidblaak*, wijk 2 n°. 12, te *Rotterdam*. — Lepidoptera.
" " Dr. M. Imans, te *Utrecht*.
" " Dr. W. A. J. van Geuns, *Oude Gracht*, te *Utrecht*.

1852–53.

De heer N. H. de Graaf, *Haarlemmerstraat*, te *Leiden*. — Lepidoptera.
" " Mr. H. W. de Graaf, *Noordeinde*, 123, te *'s Gravenhage*. — Inl. Lepidoptera, bijzonder Microlepidoptera.
" " G. M. de Graaf, *Heerengracht*, te *Leiden*. — Lepidoptera.
" " Dr. L. A. J. Burgersdijk, Hoogleeraar aan het Athenaeum te *Deventer*. — Algem. Entomologie.
" " G. A. Six, *De Ruiterstraat*, 11, te *'s Gravenhage*. — Hymenoptera.
" " Prof. W. Berlin, te *Amsterdam*.

1855–56.

De heer A. A. van Bemmelen, Directeur van de Diergaarde te *Rotterdam*. — Algemeene Entomologie.
" " Mr. E. A. de Roo van Westmaas, Huize *Daalhuizen*, te *Velp*. — Lepidoptera.
" " M. Breukelman, te *Delfshaven*. — Lepidoptera.

1856–57.

De heer Mr. J. Herman Albarda, te *Leeuwarden*. — Inlandsche Lepidoptera (bijzonder Microlepidoptera) en Neuroptera.
" " Mr. W. Albarda, aan het *Ginneken* bij *Breda*.
" " A. P. H. Kuipers, te *Leeuwarden*.
" " Dr. A. W. M. van Hasselt, *Prinsengracht* bij de *Reguliersgracht*, AA-627, te *Amsterdam*. — Arachniden.

1857—58.

De heer Dr. J. W. Schubärt, te *Utrecht*.
〃 〃 W. K. Grothe, te *Zeist*.

1858—59.

De heer J. C. J. de Joncheere, *Voorstraat*, D, 368, te *Dordrecht*. — Lepidoptera.
〃 〃 J. Backer Jr., te *Oosterbeek*. — Lepidoptera.

1860—61.

De heer J. Kinker, *Oudezijds-Achterburgwal* bij de *Oudemanhuispoort*, B. 261, te *Amsterdam*. — Lepidoptera en Coleoptera indigena.
〃 〃 Dr. E. Piaget, Leeraar aan de Hoogere Burgerschool, *Kortenaerstraat*, 416, te *Rotterdam*. — Diptera en Parasitica.

1862—63.

De heer H. Baron Lewe van Middelstum, te *Beek* bij *Nijmegen*. — Lepidoptera.

1863—64.

De heer Mr. R. Th. Bijleveld, *Rapenburg* te *Leiden*. — Algemeene Entomologie.
〃 〃 Prof. M. Salverda, Inspecteur van het Lager onderwijs te *Utrecht*. — Vergelijkende ontleedkunde.
〃 〃 D. J. R. Jordens, *Sassenpoorterwal*, F, 3471, te *Zwolle*. — Lepidoptera.

1864—65.

De heer Mr. A. H. Maurissen, te *Maastricht*. — Lepidoptera.
〃 〃 H. J. Veth, Phil. nat. cand., Leeraar aan de Hoogere Burgerschool te *Leiden*. — Algemeene Entomologie.
〃 〃 H. W. Groll, te *Haarlem*. — Coleoptera.

1865—66.

De heer Dr. H. C. van Medenbach de Rooy, *Weerdjesstraat*, te *Arnhem*. — Lepidoptera.
〃 〃 A. Brants, Candidaat in de regten, te *Leiden*. — Lepidoptera.

1866—67.

De heer F. J. M. Heylaerts Jr., *St. Jansstraat* te *Breda*. — Lepidoptera enz.
〃 〃 Dr. N. W. P. Rauwenhoff, Hoogleeraar te *Utrecht*. — Algemeene Zoologie.
〃 〃 A. van den Brandt, te *Venlo*. — Lepidoptera.

1867—68.

De heer C. Ritsema Cz., Adsistent bij 's Rijks Museum van Natuurlijke Historie, *Hoogewoerd* W. 3, n°. 446 te *Leiden*. — Algemeene Entomologie.
〃 〃 Mr. H. Hartogh Heys van Zouteveen, Phil. nat. Doctor te *Delft*.

1868–69.

De heer J. J. M. Gordon, te *Amersfoort*.
" " R. Sinia, Leeraar aan de inrigting voor middelbaar onderwijs te *Enkhuizen*. — Orthoptera.
" " J. G. de Man, Phil. nat. doctorandus, te *Leiden*. — Algemeene Entomologie.
" " Dr. T. W. O. Kallenbach, te *Rotterdam*.
" " A. Cankrien, te *Rotterdam*. — Lepidoptera.
" " Mr. C. J. Sickesz, Burgemeester van *Laren*, Huize de *Cloese* bij *Lochem*.
" " C. J. M. Jongkindt Coninck, Directeur der Maatschappij van Weldadigheid, te *Frederiksoord*.

1869–70.

De heer Prof. E. Selenka, *Stille Rijn* te *Leiden*. — Algemeene Zoölogie.
" " H. W. Waalewijn, Phil. nat. stud., te *Leiden*.
" " M. Nijhoff, *Raamstraat* 49, te *'s Gravenhage*. — Bibliographie.

1870–71.

De heer Dr. L. L. Aronstein, Leeraar aan de Hoogere Burgerschool, te *Breda*.
" " Jhr. Ed. J. G. Everts, *Huigensstraat* 15, te *'s Gravenhage*. — Coleoptera.
" " Mr. M. Piepers, Lid der regterlijke magt in Nederlandsch Indië, te *Macassar*.
" " M. L. Ritsema, Officier van gezondheid bij het leger in Nederlandsch Indië.
" " Dr. P. J. Veth, Hoogleeraar aan de Rijksinstelling van onderwijs in de taal-, land- en volkenkunde van Ned. Indië, te *Leiden*.

1871–72.

De heer W. A. Ivangh Schepman, te *Voorburg*. — Lepidoptera.
" " D. Burger, Phil. nat. stud., te *Leiden*. — Hemiptera.
" " J. Ritzema Bos, Phil. nat. cand., Leeraar aan de Hoogere Burgerschool te *Warffum*.
" " J. F. G. W. Erbrink, *N. Z. Voorburgwal over de Kolk*, G, 206, te *Amsterdam*. — Algemeene Entomologie.
" " J. B. van Stolk, *Zeemansstraat*, te *Rotterdam*. — Lepidoptera.
" " A. F. A. Leesberg, Jur. cand., *Jan-Hendrikstraat*, 9, te *'s Gravenhage*.
" " Prof. H. J. van Ankum, te *Groningen*.
" " M. M. Schepman te *Rhoon*. — Neuroptera.
" " Dr. C. K. Hoffmann, Conservator aan 's Rijks Museum voor nat. hist. te *Leiden*. — Vergelijkende ontleedkunde.

BESTUUR.

President. Mr. S. C. Snellen van Vollenhoven.
Vice-President. P. C. T. Snellen.
Secretaris. F. M. van der Wulp.
Conservator. Mr. S. C. Snellen van Vollenhoven.
Bibliothecaris. C. Ritsema Cz.
Penningmeester. J. W. Lodeesen.

COMMISSIE VAN REDACTIE VOOR HET TIJDSCHRIFT.

De President van het Bestuur.
Dr. A. W. M. van Hasselt.
F. M. van der Wulp.

BIBLIOTHEEK

DER

NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

Bijgekomen boeken 1871/72.

A.

5. Annual Report of the Commissioner of Agriculture for the year 1870.
10. Bulletin de la Société Linnéenne de Normandie. 2e sér. vol. I—IV, année 1866—69.
16. Tijdschrift voor Entomologie, uitgegeven door de Nederlandsche Entomologische Vereeniging. 2de Serie, Deel VI, afl. 6; Deel VII.
17. Verslagen en mededeelingen der Koninklijke Akademie van Wetenschappen, Afd. Natuurkunde. 2de Reeks, Deel VI.
31. Nouveaux Mémoires de la Société Impériale des Naturalistes de Moscou. Tome XIII, livr. 3. (1871).
32. Verhandlungen des zoologisch-botanischen Vereins in Wien. Band XXI, 1871.
38. Bericht über die Thätigkeit des Offenbacher Vereins für Naturkunde. N°. 11 und 12 (1870, 71).
40. Schriften der Kön. physikal.-ökonomischen Gesellschaft zu Königsberg, 1870. Jahrg. XI.
43. Een-en-zeventigste Verslag over het Natuurkundig Genootschap te Groningen, gedurende het jaar 1871.
59. Verslagen der Nederlandsche Entomologische Vereeniging over 1871.
60. The Proceedings of the Scientific Meetings of the Zoological Society of London, 1871, part. II and III.
67. The Entomologist, Journal of British Entomology, conducted by E. Newman, vol. V, n°. 96—98 (1871); vol. VI, n°. 99—107 (1872).
68. Verslag van den Landbouw in Nederland over 1870. 1ste en 2de gedeelte.

74. Mittheilungen der Schweizerischen entomologischen Gesellschaft. Band III, N⁰. 8 und 9.

75. Bullettino della Società Entomologica Italiana 1871, pars II, III, IV; 1872, pars I, II.

76. Schriften des Vereines zur Verbreitung naturwissenschaftlicher Kenntnisse in Wien. Band XI.

79. Monthly Reports of the Department of Agriculture, for the year 1871.

80. Proceedings of the American Academy of Arts and Sciences. Selected from the Records. Vol. VIII, p. 1—136.

81. Archives of Science and Transactions of the Orleans County Society of Natural Sciences. Vol. I, N⁰. 1, 2, 3. (1870—71).

82. The Transactions of the Entomological Society of New South Wales. Vol. II, part. 3.

83. Japan. First, second and third Report by Mr. Adams, Secretary to her Majesty's Legation in Japan, on the Central Silk Districts of Japan. 1870—71.

B.

84. T. Thorell, Remarks on Synonyms of European Spiders. N⁰. 3. (Geschenk van den Schrijver.)

97. H. Weyenbergh Jr., Beiträge zur Anatomie und Histologie der Hemicephalen Dipteren-Larven (der Gattung Ctenophora Meig.) (Geschenk van den Schrijver.)

98. G. Künstler, Die unseren Kulturpflanzen schädlichen Insekten. Mit besonderer Rücksicht auf die Erscheinungen, welche bei den Beschädigungen durch Insekten sich zeigen, u. s. w. Wien. 1870. (Geschenk van het Zool.-Botan. Gesellsch. in Weenen.)

99. C. G. Thomson, Entomologiska anteckningar under en resa i Skåne 1866. (Overdruk.) (Met de volgende 12 nommers ten geschenke van de Koninklijke Universiteit van Zweden.)

100. H. D. J. Wallengren, Anteckningar i Entomologi.

101. C. O. v. Porath, Redogörelse för en under sommaren 1868 utförd zoologisk resa till Skåne och Blekinge.

102. H. Siebke, Om en i Sommeren 1869 foretagen entomologisk Reise gjennem Ringerike, Hallingdal og Valders.

103. H. J. D. Wallengren, Nordöstra Skånes Fauna.

104. C. H. Boheman, Bidrag till Gottlands Insekt-fauna.

105. Id., Spetsbergens Insekt-Fauna.

106. A. E. Holmgren, Bidrag till kännedomen om Beeren eilands och Spetsbergens Insekt-Fauna.

107. C. J. Neuman, Vestergöthlands Hydrachnider.

108. T. Thorell, Om Aranea lobata Pallas (A. sericea Oliv.)
109. A. Stuxberg, Bidrag till Skandinaviens Myriopodologi. I. Sveriges Chilognather.
110. C. O. v. Porath, Om några Myriopoder från Azorerna.
111. A. W. Malm, Om två för vetenskapen nya Amfipod-species från Bohuslän, af hvilka det ena är typ för ett nytt genus inom Pontoporeinernas grupp.
112. G. O. Sars, Nye Dybvandscrustaceer fra Lofoten. (Overdruk.) (Met de beide volgende nommers ten geschenke van de Koninklijke Universiteit van Noorwegen.)
113. Id., Carcinologiske Bidrag til Norges Fauna. I. Monographi over de ved Norges Kyster forekommende Mysider. Förste Hefte.
114. A. Boeck, Crustacea amphipoda borealia et arctica.
115. D. G. Molleri, Meditatio de Insectis quibusdam Hungaricis prodigiosis, anno proximè præterito, ex aëre unà cum nive in agros delapsis. ad Amicum. A. R. M. 1673. Francofurti. (Geschenk van den heer Snellen van Vollenhoven.)
116. J. l'Admiral, Naauwkeurige waarnemingen omtrent de veranderingen van vele Insekten of gekorvene diertjes. Amsterdam 1774. fol. (Geschenk van den heer Ludeking.)

C.

37. O. I Fåhraeus, Coleoptera Caffrariae, annis 1838—1845 a J. A. Wahlberg collecta. Heteromera. (Overdruk.) (Geschenk van de Koninklijke Universiteit van Zweden.)

D.

9. H. D. J. Wallengren, Skandinaviens Neuroptera. Första Afdelninger. Neuroptera Planipennia. (Overdruk.) (Geschenk van den Schrijver.)

E.

Niets bijgekomen.

F.

21. Fr. Walker, Notes on Chalcidiae. Part. III. Torymidae and Chalcididae. Part. IV. Chalcididae, Leucospidae, Agaonidae, Eucharidae, Perilampidae, Ormyridae, Encyrtidae. V. Encyrtidae, Myinidae, Eupelmidae, Cleonymidae, Spalangidae, Pirenidae. VI. Hormoceridae, Sphegigasteridae, Pteromalidae, Elasmidae, Elachistidae, Eulophidae, Entedonidae, Tetrastichidae, Trichogrammidae. VII. Species of Chalcidiae in Madeira. (Geschenk van den Schrijver.)

26. Mr. Snellen van Vollenhoven, Over de larve van Cimbex lucorum. (Overdruk.) (Geschenk van den Schrijver.)

27. Id., Beschrijvingen eeniger larven van Tenthredinetae. (Overdruk.) (Geschenk van den Schrijver.)

28. Dr. G. L. Mayr, Die mitteleuropäischen Eichengallen in Wort und Bild. 1ste und 2te Häfte. Wien 1870—71. 8°. (Geschenk van den Schrijver.)

29. Id., Formicidae novogranadenses. (Overdruk.) (Geschenk van den Schrijver.)

30. Id., Vorläufige Studien über die Radoboj-Formiciden in der Sammlung der K. K. geologischen Reichsanstalt. (Overdruk.) (Geschenk van den Schrijver.)

G.

24. Dr. Max Nowicki, Ueber die Weizenverwüsterin Chlorops taeniopus Meig. und die Mittel zu ihrer Bekämpfung. Wien. 1871. 8°. (Geschenk van het K. K. zoolog.-botan. Gesellschaft in Wien.)

25. H. Weyenbergh Jr., Ueber Fliegenschwärme. (Overdruk.) (Geschenk van den Schrijver.)

26. C. Ritsema Cz., Iets over de natuurlijke geschiedenis van de Vloo. (Overdruk.) (Geschenk van den Schrijver.)

H.

5. Sepp's Nederlandsche Insekten, bijeengebragt door Dr. S. C. Snellen van Vollenhoven, 2de serie, 3de deel, n⁰. 9—16.

76. L. Quaedvlieg, Description d'une anomalie observée chez un exemplaire de Hestia Belia Westwood. (Overdruk.) (Geschenk van den Schrijver.)

77. S. H. Scudder, Description d'un nouveau Papillon fossile (Satyrites Reynesii) trouvé à Aix en Provence. (Overdruk.) (Geschenk van den Schrijver.)

78. N. C. Kindberg, Anteckningar om Oestergötlands Dagfjärilar. (Overdruk.) (Geschenk van de Koninklijke Universiteit van Zweden.)

79. Dr. Brackenridge Clemens (the late), The Tineina of North America (being a collected edition of his writings on that group of insects) with notes by the Editor, H. T. Stainton. London 1872. 8°. (Geschenk van den heer Stainton.)

I.

13. C. Ritsema Cz., Sur l'origine et le développement du Periphyllus Testudo v. d. H. (Overdruk.) (Geschenk van den Schrijver.)

14. Dr. G. Mayr, Die Belostomiden, monographisch bearbeitet. (Overdruk.) (Geschenk van den Schrijver.)

15. O. M. Reuter, Oefversigt af Sveriges Berytidae. (Overdruk.) (Met de 5 volgende nommers ten geschenke van de Koninklijke Universiteit van Zweden.)

16. C. Stål, Bidrag till Hemipterernas Systematik. (Overdruk.)

17. Id., Bidrag till Reduviidernas kännedom. (Overdruk.)

18. Id., Synopsis Saldarum Sueciae. (Overdruk.)

19. Id., Bidrag till Membracidernas kännedom. (Overdruk.)

20. Id., Homoptera nova vel minus cognita. (Overdruk.)

21. Id., Enumeratio Hemipterorum. Bidrag till en Förteckning öfver alla hittillskända Hemiptera, jemte systematiska meddelanden. I. Stockholm 1870. 4°. (Geschenk van den Schrijver.)

K.

17. Verslag van den Gemeenteraad van Leiden. 1872.

42. To-day: a paper printed during the fair of the Essex-Institute and Oratorio Society at Salem, Mass., from October 31 to November 4 th. 1870.

43. Announcement of the Wagner Free Institute of Science, for the collegiate year 1870—71.

44. The Wasser-Power of Maine, by Walter Wells, Superintendent Hydrographic Survey of Maine. 1869. (Geschenk van de Portland Society of Nat. Hist.)

45. Catalogue de la Bibliothèque de la Société Imperiale des Sciences Naturelles de Cherbourg. Première partie, publications des Académies, Sociétés savantes et Etablissements scientifiques. Cherbourg. 1870.

46. Dr. M. Sars, Oversigt af Norges Echinodermer. Christiania. 1861. (Geschenk van de Koninklijke Universiteit van Noorwegen.)

47. Dr. G. L. Mayr, Ein Ausflug nach den südlichen Inseln des Quarners; in hetzelfde boekje: Dr. G. L. Mayr, Ein gefahrloser Wasserstoff-Apparat. (Geschenk van den Schrijver.)

48. Dr. H. Weyenbergh, Meine bisherigen zoologischen Arbeiten. (Corrigenda et addenda. Haarlem 1872. (Geschenk van den Schrijver.)

49. G. Ritter von Frauenfeld, Die Grundlagen des Vogelschutzgesetzes. Wien 1871. (Geschenk van het K. K. zool. bot. Gesellschaft in Wien.

50. Daily Bulletin. War Department, Signal Service U. S. Army. Division of Telegrams and Reports for the Benefit of Commerce. Meteorological Record 3 N°. van 12 Junij 1872.

51. War Department Weather Map. Signal Service U. S. Army etc. 3 exemplaren van de kaart van 12 Junij 1872.

52. J. H. Knoop, Pomologia, dat is Beschrijvingen en Afbeeldingen van de beste soorten van Appels en Peren, welke in Neder- en Hoogduitschland enz. Daarbij gebonden: J. H. Knoop, Fructologia, of Beschrijving der Vruchtboomen en Vruchten die men in de hoven plant en onderhoudt.

53. Dezelfde werken in het Fransch, in één band.

54. J. J. Scheuchzer, Geestelijke Natuurkunde, met platen door J. A. Pfeffel; uit het Latijn vertaald door F. H. J. van Halen. Amsterdam 1728. 15 deelen in 9 banden. fol. (Met de beide vorige nommers ten geschenke ontvangen van den heer Ludeking.)

VERSLAG

VAN DE

BUITENGEWONE VERGADERING

DER

NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING,

GEHOUDEN TE LEIDEN

den 28 December 1872,

des middags ten half twee ure.

Voorzitter: Mr. S. C. Snellen van Vollenhoven.

Met den Voorzitter zijn tegenwoordig de heeren Mr. W. Albarda, Brants, Everts, N. H. de Graaf, Dr. van Hasselt, Heylaerts, Kinker, Leesberg, Lodeesen, C. Ritsema Cz., Snellen, Dr. M. C. Ver Loren van Themaat en van der Wulp.

Van de heeren Baron Lewe van Middelstum, Dr. van Rossum en van Stolk is kennisgeving ontvangen, dat zij verhinderd zijn de vergadering bij te wonen.

De Voorzitter brengt in herinnering, dat in de jongste zomerbijeenkomst te Haarlem door hem de wensch is uitgesproken, om als President dezer Vereeniging en ook als lid van het Bestuur af te treden, en dat destijds de Vergadering zich te weinig voorbereid rekende om onmiddellijk eene keuze tot zijne vervanging te doen, waarop hij er in heeft toegestemd om tot aan de wintervergadering zijne dubbele betrekking in het Bestuur, die van President en Conservator, te blijven vervullen. Die wintervergadering echter is, volgens de bepa-

lingen der wet, uitsluitend bestemd voor het behandelen van wetenschappelijke onderwerpen, en het is daarom dat de leden thans tot deze Buitengewone vergadering zijn bijeengeroepen, ten einde over te gaan tot aanvulling van het Bestuur en voorts een Voorzitter voor de zomervergadering in 1873 te benoemen, alsmede twee leden, om met den vasten Voorzitter de Commissie van redactie van het Tijdschrift uit te maken; welke beide laatste benoemingen, als min of meer met de keuze van een nieuw Bestuurslid verband houdende, toen evenzeer waren uitgesteld. De Voorzitter stelt daarom voor, om dadelijk over te gaan tot de benoeming van een Bestuurslid ter zijne vervanging, en meent daarbij den leden in overweging te moeten geven, om bij hunne keuze den vacerenden presidentenzetel in 't oog te houden, zonder dat hij daarom geacht wil worden vooruit te loopen aan hetgeen de leden van het Bestuur onderling zouden wenschen te bepalen omtrent de verdeeling der onderscheidene betrekkingen.

Bij het openen der stembriefjes blijkt het, dat elf stemmen zich hebben vereenigd op den heer Mr. W. Albarda, terwijl de heeren Mr. H. W. de Graaf en Dr. Piaget ieder één stem verkregen en één biljet in blanco is gelaten. De heer Mr. W. Albarda is derhalve tot lid van het Bestuur gekozen, en de overige Bestuursleden zijn eenparig van meening, dat hem tevens het praesidium moet worden opgedragen. De heer Albarda geeft te kennen, dat hij zich geenszins ontveinst de velerlei bezwaren, die er voor hem in gelegen zijn, om naar eisch eene betrekking te vervullen, die gedurende een aantal jaren op zoo uitstekende wijze door den heer Snellen van Vollenhoven is bekleed, maar dat hij, erkentelijk voor het in hem gestelde vertrouwen, niettemin de betrekking zal aanvaarden en zal trachten daarin zooveel mogelijk de voetstappen van zijn waardigen voorganger te drukken.

De Voorzitter wenscht den benoemde zoowel als der Vereeniging geluk met dezen uitslag en voegt er den wensch bij, dat onder diens leiding de Vereeniging verder in bloei zal toenemen en meer en meer aan haar doel beantwoorden.

De heer Albarda zegt, dat hij, de betrekking van President op zich nemende, onmogelijk tevens, zoo als de heer Snellen van Vollenhoven tot dusverre gedaan heeft, die van Conservator kan waarnemen, omdat het voor de collectie bepaald nadeelig zou zijn, wanneer zij onder de hoede stond van een Conservator, die zoo verre van Leiden verwijderd woont, en hij daarom voorstelt om gebruik te maken van art. 13 der wet, dat, zoo noodig, een Bestuur van zes leden erkent.

De Vergadering, de noodzakelijkheid hiervan erkennende, besluit dat een zesde lid in het Bestuur zal worden gekozen, die alsdan de betrekking van Conservator zal hebben te vervullen.

Er heeft daarop andermaal eene benoeming plaats van een lid van het Bestuur, waarbij op Mr. S. C. Snellen van Vollenhoven dertien stemmen en één op Dr. Waalewijn worden uitgebragt. De heer Snellen van Vollenhoven verklaart zich zeer vereerd met dit vernieuwde blijk, dat de Vergadering hem gaarne in het Bestuur wil behouden; hij zal zich ook geenszins aan deze benoeming onttrekken, en gaarne voortgaan met het toezigt te houden over de collectie der Vereeniging, doch hij meent deze taak niet langer te kunnen vervullen dan uiterlijk tot de aanstaande zomervergadering, omdat hij voornemens is ook voor zijne betrekking bij 's Rijks Museum te bedanken en alsdan de stad Leiden metterwoon te verlaten.

Bij deze gelegenheid komt ter sprake de plaatsing zoowel van de collectie der Vereeniging als van de beide bibliotheken. De eerste bevindt zich nog steeds in een lokaal van 's Rijks Museum van natuurlijke historie, en de beide laatsten in een vertrek van het huis op de Pieterskerkgracht, door de welwillendheid van den heer Kneppelhout daartoe ingeruimd. In geen dezer lokalen kan worden gestookt, hetgeen bij regenachtig weder ontegenzeggelijk zeer nadeelig werkt, zoowel op de insectenverzameling als op de boeken, en bij winterkoude zeer lastig is voor den Conservator en den Bibliothecaris. Het lokaal, waarin de boeken geplaatst zijn, biedt ook te weinig ruimte aan, zoodat bij de jaarlijksche uitbreiding der boekerij,

het tijdstip weldra zal aanbreken, waarin de noodzakelijkheid zal blijken om eene andere gelegenheid op te zoeken. Zeer wenschelijk zou het zijn, indien de Vereeniging voor bibliotheek en collectie te zamen een geschikt en ruim lokaal, voorzien van eene stookplaats, in huur kon verkrijgen; maar de kosten, daaraan verbonden, gaan de financiële krachten, waarover de Vereeniging kan beschikken, merkelijk te boven. De Vergadering, voor het oogenblik de zaken latende in den stand waarin zij zich bevinden, wenscht daaromtrent later meer bepaalde voorstellen van het Bestuur te vernemen.

Alsnu overgaande tot de benoeming van eenen Voorzitter voor de Zomervergadering, in 1873 te Breda te houden, wordt daartoe gekozen de heer Mr. W. Albarda, die zich ook deze keuze laat welgevallen.

Vervolgens aan de orde zijnde de benoeming der Commissie van redactie van het Tijdschrift, geeft de Voorzitter (de heer Snellen van Vollenhoven) te kennen, dat van het thans in bewerking zijnde 8ste deel der 2de serie reeds ongeveer drie vierden van den tekst en 8 platen van de 12 gereed zijn, en hetgeen verder dit deel zal moeten voltooijen, bijna geheel in handschrift gereed ligt. Nu de bewerking reeds zooverre is gevorderd, zou het z. i. ondoelmatig zijn, om de voortzetting van dezen arbeid aan eene nieuwe Commissie op te dragen, en stelt hij daarom voor, het mandaat der bestaande Commissie eenvoudig te verlengen tot op de aanstaande zomervergadering, zullende hij voor zich gaarne tot op dat tijdstip zijne zorg aan het Tijdschrift blijven wijden. De Vergadering, met dit een en ander instemmende, besluit dat de redactie van het Tijdschrift voorloopig aan de thans bestaande Commissie zal blijven toevertrouwd en dat eerst in de zomervergadering eene nieuwe benoeming zal plaats hebben.

In verband hiermede, bespreekt Dr. van Hasselt de wenschelijkheid om alsdan een' vasten Hoofd-redacteur te benoemen, en op de tegenwerping die hem gemaakt wordt, dat zulks in strijd zou zijn met art. 55 der wet, waarbij de President aan het hoofd der redactie van het Tijdschrift wordt gesteld, be-

houdt hij zich voor, om tegen de aanstaande zomervergadering een formeel voorstel tot verandering der wet in den geest van zijne denkbeelden in te dienen.

Door den Voorzitter wordt ter tafel gebragt en door den Secretaris voorgelezen een brief van Professor E. H. von Baumhauer, Directeur van het Nederlandsch wetenschappelijk Centraal-bureau te Haarlem dd°. 27 December 1872, waarin het voornemen wordt kenbaar gemaakt, om het Centraal-bureau, dat nu reeds zijne diensten bewijst voor de verzending van geschriften naar en voor het verkrijgen van werken uit het buitenland, tevens in te rigten tot een vraagbaak voor allen die eenig zeldzaam wetenschappelijk boek of geschrift wenschen te raadplegen en niet weten waar zij dit moeten zoeken, en voorts om de ruiling te bevorderen van werken, die in sommige bibliotheken in 't geheel niet, in andere bij dubbele exemplaren aanwezig zijn. Tot bereiking van dit tweeledig doel verzoekt de heer von Baumhauer te ontvangen een catalogus van de bibliotheek der Vereeniging en eene lijst, zoowel van desiderata als van de doubletten, welke in de bibliotheek voorhanden zijn.

De Voorzitter meent dat de verwezenlijking der denkbeelden van Prof. von Baumhauer ontwijfelbaar tot goede uitkomsten moet leiden en dat daarom de Entomologische Vereeniging aan den ten slotte van den brief geuiten wensch moet voldoen. De Vergadering hecht daaraan hare goedkeuring.

De Bibliothecaris deelt bij deze gelegenheid mede, dat de catalogus van de oorspronkelijke bibliotheek der Vereeniging door hem gereed is gemaakt en bijna geheel afgedrukt is, zoodat in het begin des volgenden jaars de leden in het bezit er van kunnen gesteld worden. Gelijk bekend is, werd op de jongste zomervergadering bepaald, dat tot goedmaking der buitengewone kosten van drukken voor den catalogus der bibliotheek Hartogh Heys van de Lier aan elk der leden 50 cents zal worden in rekening gebragt. De vraag doet zich nu voor, of voor dezen nieuwen catalogus niet op dezelfde wijze dient gehandeld te worden en aan de leden eene geringe

retributie deswege zou moeten worden opgelegd? Deze vraag geeft tot eenige discussie aanleiding. Op den voorgrond wordt gesteld, dat de toestand der kas niet wel voor de tweede maal zulk eene buitengewone uitgaaf gedoogt, te minder omdat de kosten van den eersten catalogus altijd nog slechts voor een gedeelte door de opgelegde retributie zullen gedekt zijn; maar aan den anderen kant wordt het nog al bezwaarlijk geacht om ook aan de leden, die bijna nooit van de bibliotheek gebruik maken — en het aantal der zoodanigen is groot — op nieuw extra-onkosten, al zijn deze per hoofd zeer gering, te laten betalen voor eene zaak, waarvan zij persoonlijk geen of bijna geen nut trekken.

Ten slotte wordt bij meerderheid van stemmen uitgemaakt, dat van dezen tweeden catalogus aan de leden een exemplaar *gratis* zal worden verstrekt. Het blijkt hierbij dat sommigen der aanwezenden het denkbeeld zijn toegedaan om te trachten door vrijwillige bijdragen, vooral van de leden die van de bibliotheek op den duur gebruik maken, in de uitgaaf voor het drukken van den catalogus zooveel mogelijk te gemoet te komen.

De werkzaamheden hiermede afgeloopen zijnde, wil de Voorzitter de vergadering sluiten, doch alvorens vraagt Dr. van Hasselt nog het woord. Hij meent dat deze laatste vergadering onder het praesidium van Mr. S. C. Snellen van Vollenhoven niet mag eindigen, zonder dat er eene stem opgaat om de erkentelijkheid uit te drukken, welke de Entomologische Vereeniging verschuldigd is aan den man, die gedurende eene reeks van jaren aan haar hoofd heeft gestaan, die met zooveel ijver en zorg hare zaken heeft bestuurd en hare belangen bevorderd en met zooveel tact en welwillendheid hare bijeenkomsten wist te leiden. Met eenstemmig gevoel van leedwezen hebben de leden zijn besluit tot het nederleggen zijner betrekking vernomen, en alleen de gegronde verwachting dat zijn thans gekozen opvolger hem zal trachten na te streven, doet de hoop ontstaan dat het ontvallen van zulk een President geen merkbaren teruggang in den bloei der Vereeniging zal te

weeg brengen. Deze woorden worden met luide betuigingen van bijval door de Vergadering ontvangen.

De Voorzitter brengt den aanwezenden en in 't bijzonder den heer van Hasselt zijnen dank voor de hem toegebragte hulde en geeft de verzekering dat hij, ook zonder op den presidentenstoel gezeteld te zijn, hoopt te blijven voortgaan met de belangen te bevorderen van deze Vereeniging, die hem na aan het harte ligt.

Daarop wordt de Vergadering door hem gesloten.

VERSLAG

VAN DE

ZESDE WINTERVERGADERING

DER

NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING,

GEHOUDEN TE LEIDEN

den 28 December 1872,

des avonds ten zes ure.

Voorzitter: Mr. W. Albarda.

Met den Voorzitter zijn tegenwoordig negentien leden, zijnde, behalve degenen, die de Buitengewone vergadering van heden middag hebben bijgewoond, nog aanwezig de heeren Erbrink, G. M. de Graaf, Mr. H. W. de Graaf, Dr. Piaget, A. Schmier de Poorter en H. J. Veth.

De Voorzitter opent de vergadering met eene korte toespraak, waarbij hij de opgekomen leden welkom heet en den wensch uitspreekt, dat ook deze bijeenkomst belangrijke vruchten voor de wetenschap moge voortbrengen. Hij deelt voorts mede, dat de heer W. J. Boogaard, die in den afgeloopen zomer voor het lidmaatschap bedankt heeft, sedert op dat besluit is teruggekomen, en dat er twee nieuwe leden tot de Vereeniging zijn toegetreden, namelijk de heeren Dr. A. J. van Rossum, leeraar aan de hoogere burgerschool te Enschedé, en A. Schmier

de Poorter te Leiden. Tot den laatsten rigt hij nog in 't bijzonder het woord bij diens eerste verschijnen in dezen kring.

De heer Snellen van Vollenhoven brengt ter tafel eenige exemplaren van Part VII der *Notes on Chalcidiae* van Fr. Walker, door den schrijver ten behoeve van de leden der Entomologische Vereeniging ten geschenke gegeven. Nadat een exemplaar voor de bibliotheek is afgezonderd, worden de overigen verdeeld onder de belangstellende leden.

Dr. van Hasselt, de rij der sprekers openende, deelt mede, dat zijne arachnologische studiën hem dit jaar weinig, ook voor anderen wetenswaardig, hebben opgeleverd, doch dat hem, en revanche, stof werd geleverd om, in plaats daarvan, een hem zelven niet onwelgevalligen „Streifzug" te maken op het gebied der *Orthoptera* en aanverwante *Hemiptera*.

Aanleiding daartoe werd hem gegeven door eene welwillende toezending van een fleschje met eenige insecten uit Japan, onder den naam van „Japansche *Zang-insecten*" medegebragt door Dr. Gratama, Officier van gezondheid in Nederlandsche dienst, die eenige jaren aan het hoofd der natuur- en scheikundige school te Yokohama heeft gestaan, en daar te lande gezien had, dat men die insecten in eigene kooitjes, wegens hun gezang, bewaarde.

In het fleschje bevonden zich als zoodanig eenige *Locustae*, *Cicadae* en *Grylli*, de laatsten in drie soorten, waarvan ééne zeer kleine, die op het eerste oog meer had van een halfvleugelig insect dan van een Orthopteron. Daar de meesten zeker door de wijze van bewaring geschonden waren aan de sprieten, vleugels en pooten, werden deze exemplaren minder dienstig geacht ter bepaling of conservatie, doch hebben zij Spreker eene ongezochte aanwijzing gegeven, om de z. g. muzijk-instrumenten der bedoelde insecten anatomisch en microscopisch te leeren kennen, en heeft hij in hoofdzaak de daarover bestaande beschrijvingen van de Geer, Réaumur, Rösel, enz. nagegaan. Onder de nieuweren raadpleegde hij vooral Goureau, terwijl hij tot dusver niet geslaagd was in

het verkrijgen der geschriften van Carus en van Landois[1] over dit onderwerp. Spreker zegt zijne studie van deze zangtoestellen eerst onlangs te hebben aangevangen en alzoo over de resultaten daarvan eigenlijk nog niets belangrijks te kunnen mededeelen. Hij meent echter, in afwachting van daarover eerlang eene *Bijdrage* voor het Tijdschrift te bestemmen, den aanwezigen leden geene ondienst te doen, door hun alsnu voorloopig ter bezigtiging te geven een twintigtal anatomische praeparaten over de voornaamste zamenstellende deelen der bedoelde apparaten bij de mannetjes der sabelsprinkhanen, krekels, veenmollen en vooral der *Cicaden*. Ten slotte doet hij met het bekende school-microscoop den uiteenloopenden vorm opmerken van de zoogenaamde strijkstokken aan de vleugels der Locustiden en Grylliden.

Dr. Snellen van Vollenhoven deelt mede, dat hij in het laatst van dit jaar, even als dezen zomer, een groot aantal inlandsche Hemipteren voor 's Rijks Museum en de collectie der Vereeniging ontvangen heeft van den heer van Medenbach de Rooy te Arnhem (den zoon), en dat deze op de wijze der Lepidopterologen alle vleugels dier insecten had uitgezet, 't geen hem Spreker, die niet gewoon was dit te doen, geleerd heeft dat er in de kleur der aderen in de ondervleugels zeer goede specifieke kenmerken en misschien ook wel geslachtskenmerken gelegen zijn, waarvan de volgende opgaaf als een gering bewijs moge strekken:

Aderen in de ondervleugels der Hemiptera.

Goede specifieke kenmerken, of zij ook voor de onderscheiding der genera dienen in het algemeen nog onzeker, doch stellig voor de familiën der Pentatomiden en Lygaeoden.
Tetyra maura, geheel doorschijnend, behalve de vena costalis.
Asopus luridus, grauwe vleugels met bruine aderen.

[1] Het laatste werd mij den volgenden dag, uit diens rijke boekverzameling, door mijn geachten vriend Snellen van Vollenhoven ter hand gesteld. v. H.

Asopus custos, grauwe vleugels met donkerzwarte aderen.

„ *bidens*, grijze vleugels met lichtbruine aderen en de vena costalis donkerbruin.

„ *punctatus*, grijze vleugels met lichtbruine aderen.

Cydnus bicolor, geheel doorschijnend met doorschijnende aderen, behalve de zwarte costaal-ader en de basis der mediaan-ader.

„ *morio* en *nanus*, geheel doorschijnend, behalve een gedeelte van de costaal-ader, dat zwart is.

Aelia Klugii, geheel doorschijnend, behalve de inplanting van 3 langsaderen.

Cimex rufipes, donkergrauwe vleugels met donkerbruine aderen.

„ *lituratus*, doorschijnende met de costaal-ader zwart.

„ *prasinus*, als *rufipes*.

„ *Baccarum*, grauwe vleugels met vrij donker bruine aderen en het midden van de costaal-ader bloedrood.

„ *oleraceus*, berookt wit met zwarte aderen.

Acanthosoma haemorrhoidale, geelachtig met licht bruingele aderen.

„ *haematogaster*, wit met doorschijnende aderen, alleen de costaal-ader lichtrood met bruin einde.

„ *clypeatum*, berookt met witte spits en dikke bruine aderen.

„ *griseum*, wit met lichtbruine aderen en de costaal-ader bruin aan de spits.

Syromastes marginatus, grauw met lichtbruine aderen.

„ *scapha*, desgelijks, doch met iets donkerder aderen.

Stenocephalus en *Alydus*, grijs met iets donkerder grijze aderen.

Gonocerus, grauw met zwarte aderen.

Corizus pratensis, geheel doorschijnend met doorschijnende aderen.

Alle Pachymeren even als *Heterogaster* en *Cymus* geheel doorschijnend met geheel doorschijnende aderen.

Bij de Capsinen is het soortelijk verschil in de aderen der ondervleugels minder op te merken; zij zijn meest berookt wit met flaauw gekleurde aderen.

Voorts spreekt de heer Snellen van Vollenhoven over de familiën der Anthocoriden en der Netwantsen, die hij sedert kort voor onze Fauna had behandeld; meer bijzonder toont hij aan dat zijns inziens de wetenschap bemoeijelijkt werd, wanneer men in navolging van Fieber zeer gewone ligchaamsdeelen, omdat zij verlengd of verbreed zijn, met een bijzonderen naam ging bestempelen. Hij heeft daarbij het oog op dat gedeelte van den voorrand der hemelytra bij de Hemiptera, 't geen Fieber in zijn werk over de Europesche Halfvleugeligen in de diagnosen der Anthocoriden met een' nieuwen naam, dien van *Embolium* genoemd heeft, eenvoudig omdat dit gedeelte aldaar breeder is dan bij andere Hemipteren. Spreker licht dit door teekeningen toe en geeft zijne afkeuring te kennen voor zulk nutteloos bemoeijelijken van de wetenschap, 't geen men niet alleen bij Fieber, maar ook bij vele anderen zijner stamgenooten waarnemen kan.

Hij wijst verder op twee merkwaardige vormen van een en hetzelfde insect (*Microphysa pselaphoides*), dat in de vrouwelijke sexe in gevleugelde en in ongevleugelde individuen voorkomt, van welke de eersten een zeer korten, doch breeden thorax bezitten, terwijl bij den anderen vorm de thorax lang en smal is en eenige gelijkenis aanbiedt met dien van het geslacht *Pezomachus* bij de Hymenoptera of met dien der werkmieren. Ook toont hij afbeeldingen van twee uiterst kleine nymphen van Hemiptera, die hij om den vorm der sprieten, om de doorntjes op den kop en aan het lijf, en om het tweetal der leedjes in de tarsen tot de *Netwantsen* meent te moeten brengen, ofschoon daarvoor geen zuiver biologisch bewijs bestaat. Hij wekt de leden op om, indien zij deze of dergelijke nymphen of larven ooit mogten ontmoeten, te trachten die op te kweeken met de planten, waarop zij aangetroffen werden, en toont in het algemeen het wenschelijke aan van nader onderzoek omtrent de ontwikkeling der Halfschildigen, waarvan nog zoo weinig bekend is, en wier eijeren met hunne kransen van langgesteelde micropylen in allen gevalle wel uitlokken tot nader onderzoek.

Ten derde vermeldt deze Spreker dat hij sedert eenige jaren gewoon is aan personen, die naar Indië vertrekken en die hem belofte doen van toezending van insecten, te verzoeken geene groote en blinkende insecten over te zenden, aangezien deze van de meest door Europeanen bewoonde streken gewoonlijk reeds voldoende bekend zijn, maar liever zich te bepalen tot zeer kleine en onaanzienlijke gedierten, ja liever te zenden het opveegsel van hunne tafel in de pandoppo dan gekochte voorwerpen. Zijne behuwdzuster, Mevrouw de wed^e van den Majoor Meyer, heeft hem in 1872 toegezonden een zeer klein blikken busje, gevuld met watten, vermengd met hetgeen gedurende eenige avonden in den omtrek eener enkele lamp op een tafellaken was opgenomen. Hij heeft, bij onderzoek van den inhoud van dit doosje, bevonden dat deze bestond uit:

35 soorten van Coleoptera, waaronder vele Carabicinen, Staphyliniden, soorten der geslachten *Heterocerus*, *Pselaphus*, *Chennium* enz.;

10 soorten van Hemiptera, waaronder eene *Ploiaria*, een *Hebrus*, een *Delphax*.

2 soorten van Musciden.

Men gelieve daarbij wel in het oog te houden, dat vele soorten in een zeer groot aantal exemplaren voorhanden waren en sommigen met hunne verscheidenheden, en wat meer is, dat *meer dan twee derden* van die soorten *nieuw* waren voor de wetenschap.

Ten laatste spreekt hij nog in korte woorden over zijne pogingen, om in het beloop der vleugeladeren in de voorvleugels bij de Ichneumoniden en Tryphoniden goede geslachtskenmerken voor de geslachten der nieuweren, met name van Holmgren, te vinden. Deze pogingen waren mislukt; scherpe kenmerken zijn daarin niet te vinden. De vorm van de areola is onstandvastig, niet minder die van de eerste cubitaal-cel, welke, volgens hetgeen Spreker op eene vorige vergadering had aangetoond, zamengesmolten is uit de eerste cubitaal- en de eerste discoidaal-cel. Hij meent echter in de ader, die deze

cel afscheidt van de tweede cubitaal-cel, nog al eenige vrij standvastige kenmerken gevonden te hebben, waaromtrent hij echter nog nader onderzoek moet doen en waarover hij nu alleen het volgende wil zeggen:

Bij de ware Ichneumons, de geslachten *Ichneumon*, *Trogus*, *Anisobas*, *Alomya*, *Ischnus*, *Stilpnus*, met eenige anderen en zelfs ook *Cryptus*, heeft deze ader altijd een klein uitsteeksel naar de zijde der costa, als aanduiding van de ader, die eigenlijk de afscheiding zou moeten maken tusschen de beide zamengesmolten cellen. Bij *Mesostenus*, *Nematopodius* en *Hemiteles* vindt men van dit haakje geen spoor, en het geslacht *Ischnoceros*, dat bovendien de areola mist, heeft zoo weinig overeenkomst in aderbeloop met de overige ware Ichneumoniden, dat het waarschijnlijk daarvan afgescheiden zal moeten worden.

Bij de ware Tryphoniden is dezelfde ader min of meer naar boven gebogen en steeds zonder haakje of uitsteeksel. Het sterkst naar boven gebogen is zij bij de geslachten *Sphinctus*, *Perilissus*, *Ctenopelma*, *Mesoleptus*, *Eclytus* en *Tryphon*; minder bij *Catoglyptus*, *Euryproctus*, *Acrotomus*, *Exenterus*, *Mesoleius*, *Trematopygus*, *Colpotrichia* en *Exochus*, doch bij *Euceros*, *Polyblastus* en *Orthocentrus* is zij gewoonlijk regt, bij *Bassus* soms hoekig geknakt en mirabile dictu bij *Monoplectron* naar onder gebogen. Hieruit volgt, naar meening van den Spreker, dat het beloop dezer ader, zonder zuivere en vergroote afbeeldingen, voor soortskenmerk weinig en voor geslachtskenmerk zoo goed als niet bruikbaar is.

De heer Snellen doet mededeeling van eenen brief van Dr. H. Weyenbergh Jr., Hoogleeraar te Cordova in de Argentijnsche Republiek, dd^o. 12 October 1872. Uit dezen brief blijkt ten eerste de behouden overkomst van Dr. Weyenbergh en verder de buitengewone belangstelling der Argentijnsche regering in den bloei der natuurkundige wetenschappen, tot welker bevordering zij belangrijke sommen had aangewezen. Buitendien had de regering reeds aan Dr. Weyenbergh eene

onderzoekingsreis naar de Cordilleras voorgesteld, waarvoor zij de noodige fondsen met ongewone mildheid beschikbaar stelde. De opmerking wordt gemaakt, welk een beschamend voorbeeld een land, dat velen wel met den naam van halfbeschaafd zouden willen bestempelen, dus aan de regering van Nederland geeft, die zoo weinig doet voor het onderzoek harer Oost- en Westindische bezittingen. Als een klein bewijs van de merkwaardige insecten, die het genoemde deel van Zuid-Amerika oplevert, heeft Dr. Weyenbergh reeds dadelijk twee soorten van galnoten overgezonden, die door Lepidoptera bewoond worden. Van eene der vlindersoorten waren drie exemplaren voorhanden, die, hoewel onderweg beschadigd en ontschubd, na uitspanning toch nog konden worden herkend als tot de Tineinen-familie *Glyphipterygina* behoorende en in het bijzonder na verwant aan *Heliozela*, waarmede zij in bouw veel overeenkomst hebben; doch niet in de grootte, welke die van onze bekende *Heliozela stanneella* zeer overtreft, zijnde de vlinders ongeveer zoo groot als *Acrolepia pygmaeana*.

Verder toonde de heer Snellen een merkwaardig voorbeeld van nabootsing of „mimicry", geleverd door twee Zuid-Amerikaansche Geometrinen: *Leucula ablinearia* Guenée en *Acidalia leuculata* nov. sp., welke, hoewel tot twee zeer verschillende genera behoorende, dezelfde kleurverdeeling vertoonden. Eene andere merkwaardige Geometrine is eene nieuwe soort van *Rhopalodes* Guenée, welke het eigendommelijke van dat genus, de knodsvormige sprieten, zeer duidelijk bezit. De drie genoemde Spanners zijn afkomstig van de reis van Baron von Nolcken naar Nieuw-Granada, wiens werkzaamheid, hoezeer ook, tegen het oorspronkelijke plan, bekort, evenwel belangrijke uitkomsten heeft opgeleverd. Onder de Geometrinen en Pyralidinen toch, die aan Spreker ter bewerking waren in handen gesteld, vond hij bij 95 bestembare soorten der eerstgenoemde familie 68 nieuwe, en onder 83 Pyraliden 46 nieuwe. De beschrijvingen dezer vlinders hoopt Spreker als eene bijdrage voor het Tijdschrift te kunnen leveren, opgeluisterd door afbeeldingen van de nieuwe species door ons talentvol medelid

Brants, wiens uitmuntende figuren van de nieuwe Afrikaansche Lepidoptera, door wijlen van Woerden overgezonden, in het buitenland algemeen geprezen waren.

Het komt den heer Snellen merkwaardig voor, dat onder de Geometrinen van den heer von Nolcken geene enkele soort was die Spreker ook uit Europa, Afrika of uit onze Oostindische bezittingen kende, hetgeen met een aantal Pyralidinen wel het geval was, en daaronder met zeer fijne teêrvleugelige. Dit laat zich niet anders verklaren dan uit de omstandigheid dat genoemde werelddeelen, thans door oceanen gescheiden die onoverkomelijke hinderpalen opleveren voor de verbreiding van zoo zwakke dieren, in overoude tijden verbonden moeten zijn geweest. Dat echter geene enkele Geometrine met Europesche, Afrikaansche of Aziatische species identiek was, zou mogelijk uit een later ontstaan dier familie moeten worden verklaard. Spreker brengt hierbij nog in herinnering, dat Dr. Speyer het vermoeden had geopperd, hetwelk nog onlangs door ons medelid Ritsema, in zijn Aanvulsel tot het Geschiedkundig overzigt van het genus *Acentropus* Curtis, op nieuw was in het licht gesteld, dat wij in de Pyralidinen, waaronder de eenige werkelijke waterdieren bij de Lepidoptera voorkomen, de stamouders der vlinders te zoeken hebben.

Eindelijk legt spreker nog een lijstje over van eenige Macrolepidoptera, die in ons land zijn ontdekt en vroeger niet als inlandsch bekend waren; welk lijstje als Bijlage n°. 1 achter dit Verslag zal worden gedrukt.

De heer Kinker deelt eene lijst mede van Coleoptera, nieuw voor de Nederlandsche Fauna. Deze lijst bevat niet minder dan 164 soorten, en wordt als Bijlage 2 achter dit Verslag gevonden.

De heer Heylaerts deelt in de eerste plaats mede, dat eene *Grapholita* nieuw voor de Fauna door hem ontdekt werd in de vruchten van *Pinus sylvestris.* In November 1871 vond hij eenige dezer vruchten in het Mastbosch, die hem toeschenen

rupsen te bevatten. Bij onderzoek bleek dit ook het geval te zijn geweest, want in het laatst van Mei kwamen er vlindertjes uit. Vermoedelijk was het *Grapholitha pinetana* Schl.[1]. Een paar dagen vóór het uitkomen staken de bruingele popjes uit de opening van den rupsengang. De pijnappelen, waarin de rups leeft, de popjes en het fraaije vlindertje worden ter bezigtiging gesteld.

In de tweede plaats waarschuwt hij zijne entomologische collega's, om mannelijke *Psyche*-zakken, zoo als dit wel aangeraden wordt, niet op te plakken. Bij eenigzins vochtige weêrsgesteldheid raakt iets van het plaksel zeer gemakkelijk aan de pop, wanneer deze zich, vóór het uitkomen van den vlinder, buiten de zak schuift. Hij zelf heeft daarvan de treurige ondervinding gehad, toen 109 mannelijke *Psyche*-poppen, ten gevolge van het opplakken, hem slechts eenige weinige kreupele vlinders opleverden. Hij geeft de voorkeur aan de manier, om de zakjes eenvoudig aan een draad geregen op te hangen; door deze handelwijze te volgen, bleef bij hem geen enkele *Psyche hirsutella* Hübn. of *villosella* Ochs. achter.

Ten derde beveelt Spreker als eene zeer praktische wijze van kevervangst aan, het middel, dat reeds, ofschoon op kleine schaal, door den heer Kinker werd aangewend en door velen in de Stettiner Entom. Zeitung wordt aanbevolen, om namelijk bij hoogen waterstand het aanspoelsel aan rivierkanten of ondergeloopen weiden te onderzoeken. Van de laatste overstroomingen in de omstreken van Breda gebruik makende, liet hij, door een man met een kruiwagen en eene waschzak mede naar buiten te nemen, deze laatste met aanspoelsel vullen, ten einde dit te huis te onderzoeken. Daar werd de zak in twee groote tobben uitgeschud. Elke tob werd met een stuk wit linnen bedekt, dat rondom de kuip werd vastgebonden. Tweemaal daags werd het linnen dek nagezien (immers het ziften van de slijknatte quisquiliae ging niet aan), en de voorwerpen, die

[1] Nader door Prof. Zeller gezien, blijkt het, dat de vlinder niet *Gr. pinetana* Schl. is, maar de soort vooreerst niet met juistheid kan worden bepaald.

belangrijk schenen, er af gevangen. Reeds meer dan 300 soorten, in 'Sprekers collectie van Coleoptera ontbrekende, werden in tallooze exemplaren verzameld. Om iets te noemen, vond hij reeds een vijftigtal Scydmaeniden en Pselaphiden, en kwamen hem zeldzame kevers, als *Odacantha melanura* L. in menigte, *Stomis pumicatus* Ill., *Oodes helopioides* F. en tallooze *Amara's* met myriaden van Bembidien en micro-Staphyliniden voor. Ook Hemiptera, kleine Hymenoptera, Spinnen en Myriapoden ontbraken niet. Vermoedelijk zal de vangst uit de kuipen nog wel, schoon dagelijks voortgezet, den geheelen winter duren. Dat veel nieuws en merkwaardigs voor de Fauna zich daaronder zal bevinden is zeker[1].

Ten slotte biedt de heer Heylaerts twee doozen met aan de collectie ontbrekende Vlinders ten geschenke aan voor de Vereeniging, die onder dankbetuiging door den Conservator worden ontvangen.

De heer C. Ritsema Cz. zegt ongeveer het volgende:

In het begin der vorige week werd mij een doosje ter hand gesteld, dat gevonden was onder papieren en doozen, welke voor ongeveer drie jaren door mijn' broeder, ons medelid M. L. Ritsema, van Soerabaya waren medegebragt. Bij opening bleek het drie bijtjes te bevatten, die mij wegens hunne geknopte sprieten en bijzonder groote tegulae hoogst merkwaardig toeschenen. Bij nadere beschouwing zag ik dat het drie mannelijke individuen van eene en dezelfde soort waren. Mijn eerste werk was nu te bepalen tot welke familie en onder-familie van de groep der Anthophila deze bijtjes behoorden. Het onderzoek der monddeelen leerde mij, dat ze tot de familie der Apidae en tot de onder-familie der Andrenoides van Latreille (Panurgides van Westwood) moeten worden gerekend. Verder

---

[1] Deze wijze van verzamelen werd door eenige collega's „grandiose" genoemd en de beschrijving er van glimlachend aangehoord. De heer Heylaerts antwoordt met het Fransche spreekwoord: „Rira bien qui rira le dernier." Gelijk is gezegd, de opgegeven methode levert verrassende uitkomsten.

kon ik evenwel niet komen; de soort paste in geen der geslachten van genoemde onder-familie, en ik heb mij dus genoodzaakt gezien voor haar een nieuw geslacht op te rigten, waarvoor ik den naam *Steganomus*, ontleend aan de sterk ontwikkelde tegulae [1], voorstel. Aan de soort heb ik den naam *Javanus* toegedacht. Beschrijving en afbeelding zullen aan de Redactie van het *Tijdschrift voor Entomologie* worden ter hand gesteld. De verwantschap met andere genera evenwel wenschte ik hier met weinige woorden mede te deelen. Het geslacht *Steganomus* vertoont eene in het oog loopende gelijkenis met het geslacht *Nomia* van Latreille, waarin onder anderen eene Braziliaansche soort voorkomt, *N. Kirbii* Westw. (*Trans. London Ent. Soc.* 3 ser. vol. II. p. 398, pl. 21, fig. 5), die in het mannelijk geslacht sprieten bezit, welke zeer sterk op die van het te beschrijven bijtje gelijken. Bij *N. Kirbii* echter wordt het knopje der sprieten gevormd door de 13[e] geleding alleen, terwijl bij ons insect ook de 12[e] geleding daaraan deelneemt. Volgens de inrigting der monddeelen behoort *Nomia* echter in eene andere familie der Anthophila te huis, en wel in die der Andrenidae (onder-familie Acutilingues Westw.) en is door het bezit van *drie* cubitaal-cellen gemakkelijk te onderscheiden van het *nieuwe* genus, daar dit slechts *twee* cubitaal-cellen bezit; voorts zijn bij *Nomia* de tegulae veel minder sterk ontwikkeld dan bij het geslacht *Steganomus*. Ook met het tot dezelfde onder-familie als *Nomia* behoorende geslacht *Macropis* Panz., dat reeds meer tot de Panurgidae nadert, vertoont het in verschillende opzigten (uiterlijk voorkomen, getal cubitaal-cellen in de voorvleugels, verlengde sprieten bij den ♂, gegaffelde klaauwtjes aan de tarsen) eenige overeenkomst. In de onder-familie, waartoe het behoort (Andrenoides = Panurgides) sluit het zich, wat de monddeelen aangaat, het naast aan bij de geslachten *Panurgus* Panz., *Calliopsis* Smith en *Macrotera* Smith, doch staat voor het overige tamelijk wel op zich zelf. Bij geen der reeds beschreven Panurgiden-genera toch zijn de tegulae zoo sterk ont-

[1] Van *στεγανος*, *bedekt*, en *ὦμος*, *schouder*.

wikkeld, noch bij het mannelijk geslacht de beide laatste geledingen der verlengde sprieten knopvormig verbreed, noch is, indien er slechts twee cubitaal-cellen aanwezig zijn, de eerste aanmerkelijk kleiner dan de tweede. Met het eveneens tot deze onder familie behoorende geslacht *Ctenoplectra* Smith moet het eenige overeenkomst vertoonen, daar dit volgens Smith (*Journ. Proc. Linn Soc.* vol. II (*Zoology*) p. 45) zeer na verwant is aan het geslacht *Macropis.*

Mijne tweede mededeeling betreft de orde der Suctoria of Aphaniptera. — Sedert 1866 houd ik mij bezig met het verzamelen der tot deze orde behoorende insecten, en word daarin welwillend bijgestaan door velen onzer Entomologen. Door hunne hulp zie ik mij in staat gesteld opgaven[1] te doen van een betrekkelijk niet gering aantal inlandsche soorten, welke in mijn bezit zijn, en die, wanneer mijne collectie volledig zijn zal, het materiaal zullen leveren voor eene monographische bewerking van bovengenoemde insecten orde. De namen zijn op één na (n°. 12) allen ontleend aan Dr. F. A. Kolenati's *Beiträge zur Kenntniss der Phthirio-Myiarien*, voorkomende in het 2e deel (1863) der *Horae Societatis Entomologicae Rossicae.*

Behalve de 17 soorten in de lijst vermeld, bezit ik nog vlooijen van *Lepus cuniculus* Linn., mij door den heer Backer van Oosterbeek toegezonden, alsmede van *Sturnus vulgaris* Linn., *Hirundo urbica* Linn., *Turdus musicus* Linn. en *merula* Linn., *Troglodytes europaeus* Cuv., *Ficedula hypolais* Keys., *Fringilla chloris* Linn., *Luscinia rubecula* Linn. en *Muscicapa grisola* Linn., allen door mij om Haarlem of Leiden uit de nesten van genoemde vogels verzameld. Vlooijen van *Hirundo urbica* Linn. ontving ik ook uit Rhoon van den heer Schepman.

Daar mij dus nog van vele inlandsche zoogdieren en vooral vogels de vlooijen ontbreken, hoop ik door deze mededeeling de aandacht der Nederlandsche Entomologen op deze tot nog toe verwaarloosde insecten-orde gevestigd en hun de lust ingeboezemd te hebben om mij in het verzamelen behulpzaam te

[1] Deze opgave is als Bijlage n°. 3 achter dit Verslag opgenomen.

zijn [1]. Het best worden de vlooijen bewaard in kleine fleschjes met jenever of brandewijn gevuld, terwijl voor eene juiste etiquettering moet worden zorg gedragen. De vlooijen van ieder zoogdier en van iederen vogel zullen mij welkom zijn, en zelfs in een zoo groot mogelijk aantal, daar ik van verscheidene der hierboven vermelde soorten slechts een of twee exemplaren bezit, en vooral daar het mij van sommige zoogdieren gebleken is, dat zij meer dan eene vloosoort voeden. Zoo leeft op *Mus musculus* Linn. n°. 7 en n°. 10 van de lijst; op *Mus decumanus* Pall. n°. 7 en n°. 9; op *Mus sylvaticus* Linn. n°. 9 en n°. 10; op *Arvicola arvalis* Pall. n°. 10 en n°. 12; op *Vespertilio pipistrellus* Daub. n°. 13 en n°. 15; terwijl ik ook bij elkander n°. 9 en n°. 10 in één muizennest aantrof.

Van uitlandsche soorten bezit ik slechts een vrouwelijk exemplaar van *Sarcopsylla penetrans* Linn. (zandvloo), eene mannelijke vloo van *Noctilio unicolor* Neuw. of van het geslacht *Phyllostoma*, beiden van den heer Horst uit Suriname, drie vlooijen van *Felis tigris* Linn. uit de Amsterdamsche diergaarde, van den heer Swierstra, en eveneens een drietal van *Felis macrocelis* Temm. uit de Rotterdamsche diergaarde.

Met opzet vermeld ik bij de uitlandsche soorten niet mijn *Platypsyllus Castoris* (*P. castorinus* Westw.) van *Castor fiber* Linn., daar men het over de plaats, welke dit insect in het systeem moet innemen, niet eens is. Door mij werd het beschouwd als de type van eene nieuwe familie (Platypsyllidae) in de orde der Aphaniptera (*Tijdschr. v. Ent.* 2e serie. dl. V, blz. 185); Westwood rigtte er eene nieuwe insecten-orde (Achreioptera [2]) voor op (*Ent. Monthl. Mag.* vol. VI, p. 118); Lucas, die door

---

[1] Het is mij bijzonder aangenaam te kunnen mededeelen, dat ik reeds den tweeden dag na de Vergadering, van ons nieuw medelid, den heer Schmier de Poorter, een fraai jong exemplaar van *Mus decumanus* Pall. en een nest van *Sturnus vulgaris* Linn. ter onderzoek ontving. De rat heeft mij geene vlooijen opgeleverd, het spreeuwennest daarentegen zeer velen. Dat dit voorbeeld spoedig door anderen moge worden gevolgd!

[2] In 1861 is door Charles Coquerel in de orde der Orthoptera een geslacht opgerigt, waaraan hij den naam *Achrioptera* gegeven heeft. (*Ann. Soc. ent. de France*, 4me sér. t. I. p. 495.)

bemiddeling der heeren Mors en Sallé een paar exemplaren van mij ontving, vond het in vorm gelijkende op eene kleine Blatta, door de monddeelen verwant met de Anoplura van Leach, terwijl het in de bewegingsorganen eene zekere analogie met de Pupipara zoude vertoonen; zijne meening over de plaatsing in het systeem uit hij echter niet (*Ann. Soc. Ent. France.* 5me sér. t. I. Bull. Ent., p. LXIX); Le Conte, die door tusschenkomst der heeren Roelofs en Weyers eveneens een paar exemplaren van mij bekwam, verklaart het ten slotte zonder aarzelen voor een Coleopteron. In het nommer van 27 Junij 1872 van het Engelsche Tijdschrift *Nature* (vol. VI, p. 162) zegt deze schrijver daaromtrent het volgende:

„Na eene naauwgezette studie van eene reeks fraaije praeparaten door mijn vriend A. Matthews voor mij gemaakt, moet ik dit insect, zoo als ik reeds bij den eersten oogopslag meende, voor *schildvleugelig* houden. Het uiterlijk voorkomen is van dien aard, dat het zich reeds bij de meest oppervlakkige beschouwing als eene afzonderlijke familie doet kennen. In den buitengewonen vorm van den *mentum*, met drie zeer groote achterste lobben, vertoont het eene, hoewel verwijderde, verwantschap met het zonderlinge geslacht *Leptinus* (zie Le Conte, *Proc. Acad. Nat. Sciences*, Philadelphia, 1866, p. 368), dat eveneens de type is van eene familie. De zijdelingsche lobben echter, in *Platypsyllus* (ten onregte schrijft Le Conte hier *Platypsylla*) breede driehoekige uitsteeksels, zijn in *Leptinus* slechts smalle doornen, op dezelfde wijze over de *gular plate* heen stekende.

„In den vorm der sprieten gelijkt het op *Gyrinus* en *Parnus*, en in andere minder belangrijke ligchaamsdeelen vertoont het eene niet te miskennen overeenkomst met verschillende leden van de reeks der *Clavicornia*, zoo als *Staphylinidae*, *Silphidae* en *Corilophidae*, hoewel voornamelijk met de *Trichopterygidae* in het zeer buitengewone geslacht *Limulodes* Matthews.

„Een bijzonder zeldzaam voorkomend kenmerk is de opneming van de sprieten in holten aan de rugzijde van den prothorax; dergelijke kenmerken vindt men bij *Physemus* onder de *Byrrhidae*, bij *Mychocerus* Er., waarvan de verwantschap nog onzeker is,

en bij *Usechus* Motsch. onder de *Tenebrionidae*. Bij deze drie geslachten zijn de holten voor de sprieten ronde fossae, terwijl het bij *Platypsyllus* groeven zijn, die zich langs den geheelen zijrand uitstrekken."

Vervolgens maakt Le Conte de opmerking, dat het insect geene organen heeft, waarmede het de huid van zijn gastheer kan doorboren, en dat het geene levende weefsels noch vloeistoffen kan nuttigen, maar waarschijnlijk van houtschilvers leeft, reden waarom het niet een parasiet is in den waren zin des woords, terwijl de schrijver ten slotte, even als ik t. a. pl. reeds gedaan heb, aanspoort om aanverwante zoogdieren, zoo als de Europesche bever, het watervarken (*Hydrochoerus capybara* Desm.) en de muskus-rat, naauwkeurig te onderzoeken, en vooral te trachten de larven magtig te worden, daar de kennis van de ontwikkeling en metamorphose van groot belang is bij het opsporen van de verwantschap.

Op deze aanteekening vestigde Dunning de aandacht in de Vergadering der London Entomological Society, op den 1[sten] Julij 1872 gehouden, bij welke gelegenheid Westwood zijne eigene meening handhaaft en zegt te gelooven dat *Platypsyllus* niets met de Coleoptera te maken heeft (*Ent. Monthl. Mag.* vol. IX, p. 70).

Ten slotte voeg ik nog hierbij, dat Le Conte in de Vergadering der Zoological Society van 5 November 1872 eene verhandeling heeft doen voorlezen, getiteld: *On Platypsyllidae —a proposed new family of Coleoptera, founded on Platypsyllus Castoris — an insect parasitic on the Beaver* (*The Athenaeum* n°. 2351. Nov. 16, 1872. p. 639).

Of het insect, dat onlangs door Jelski in tropisch Amerika zoowel in de nesten als tusschen het haar van muizen gevonden is, tot deze familie behoort, zal later blijken, wanneer het door Solsky beschreven zal zijn. Dembowski zegt van dit insect (*Petites Nouv. Ent.* 1er Dec. 1872 4me année, p. 260)), dat het een Staphylinide is, die tot de groep der Aleochariden schijnt te behooren en waarvan de snuit zonderling gewijzigd is en aan die der luizen herinnert.

De heer **Everts** deelt mede, dat door hem op waterplanten in het Viaansche bosch twee mannelijke exemplaren van *Drilus concolor* Ahr. werden gevangen. Hij herinnert daarbij, dat de gedaanteverwisseling van eene verwante soort, *Dr. flavescens* F., het eerst werd ontdekt door Mieczinsky, een Poolsch natuuronderzoeker te Genève. Deze vond de larven in de huisjes van *Helix nemoralis*, met welke slak zij zich voeden. Wijl er slechts vrouwelijke exemplaren uitkwamen, meende Mieczinsky een insect van een geheel nieuw genus en onzekere orde te zien, 't welk hij *Cochleoctonus vorax* noemde. Later verkreeg Desmarest uit dergelijke slakkenhuizen zoowel mannelijke als vrouwelijke exemplaren van *Drilus*, die met elkander paarden, waardoor aan het licht kwam, dat de *Cochleoctonus* niet anders was dan het ♀ van een Coleopteron, namelijk *Drilus flavescens*. Nu rijst bij Spreker de vraag, of *Dr. concolor* ook als larve in het huisje eener landslak leeft, of wel moet deze soort, omdat hij haar op waterplanten vond, gezocht worden bij de tallooze slakken, die zich aan de stengels der waterplanten hechten?

Voorts vermeldt dezelfde Spreker, dat hij in den afgeloopen zomer in de nabijheid van Ischl in Oostenrijk over eene groote uitgestrektheid *Cassida murraea* L. in ongehoorde massa's aantrof, en dat daarbij de groene varieteit uitsluitend op eene soort van *Mentha*, de roode daarentegen steeds op eene soort van *Pulicaria* (*Inula*) voorkwam. Het vermoeden is daardoor bij hem ontstaan, dat het voedsel invloed zou kunnen hebben op de kleur, en wel de *Pulicaria*-bladeren aan het dier eene roode tint zouden geven. Het is hem ook gebleken, dat de roodgekleurde voorwerpen in alcohol zeer verbleeken en dat aether hen zelfs geheel vuilgroen doet worden.

De heer Snellen van Vollenhoven gelooft uit eigen waarneming van dezelfde soort op *Inula dysenterica*, op den weg naar Rijnsburg groeijende, te moeten aannemen, dat de voorwerpen, die pas uit de pop zijn gekomen, steeds groen zijn en eerst later alle oude individuen eene roode kleur aannemen. De heer Everts meent dit echter te moeten betwijfelen, wijl

zijne waarneming, dat elk der beide varieteiten op eene afzonderlijke plant voorkomt, daarmede schijnt in strijd te zijn.

De heer van der Wulp spreekt over het geslacht *Chironomus* Meig. Terwijl andere groote Nemoceren-geslachten, zoo als *Limnobia*, *Mycetophila*, *Cecidomyia* enz. sints lang in vele kleinere geslachten zijn verdeeld, is *Chironomus* tot dusverre in zijn geheel gebleven. Intusschen zou bij het groot aantal soorten, — het getal der Europesche alleen bedraagt over de 300, — eene splitsing in eenige kleinere genera het overzigt gemakkelijker maken. Het is echter niet te ontkennen, dat de *Chironomi* allen ongeveer naar denzelfden typus zijn gevormd, en dat onder anderen bij haar het aderbeloop der vleugels niet de groote verscheidenheid oplevert, die wij in de drie bovengenoemde groepen aantreffen. Wij moeten hier derhalve tot andere kenmerken de toevlugt nemen, en dan komen in aanmerking de haarbekleeding der vleugels; de lengteverhouding van de geledingen der voortarsen, meer bepaaldelijk die van het eerste lid met betrekking tot de scheenen; voorts de zwart en wit geringelde teekening der pooten en voor een enkel geval de bijzondere bouw van den thorax en de scheenen; slechts bij een paar soorten kan eene kleine afwijking in het aderbeloop te pas komen. Naar deze hoofdkenmerken zou *Chironomus* op de volgende wijze kunnen worden gesplitst:

Vooreerst kunnen de soorten verdeeld worden in die met naakte en met behaarde vleugels. Bij de soorten met naakte vleugels stellen zich op den voorgrond die, waarbij het eerste lid der voortarsen langer is dan de scheenen; voor dezen zou de naam *Chironomus* kunnen behouden blijven, omdat zich daaronder bevinden niet alleen de grootste, maar ook de meest gewone en typische soorten, als *Ch. plumosus*, *annularius*, enz.

De overige soorten met naakte vleugels hebben allen het eerste lid der voortarsen merkelijk korter dan de scheenen. Zeer in 't oog vallend is daarbij eene groep, bij welke de pooten wit en zwart geringeld zijn; de mannetjes onderscheiden zich bovendien door den korten analen ring en een paar korte en

breede, meest sneeuwwitte tangarmen. Spreker wenscht aan dit geslacht den naam te geven van *Cricotopus*. De soorten zijn allen klein (1—1½ l.) en geel en zwart geteekend; op den rug van den thorax vertoonen zich drie glanzig zwarte langsbanden, die somtijds zoo breed zijn, dat zij ineenvloeijen en naauwelijks een paar gele schoudervlekken overlaten.

Bij de andere soorten met naakte vleugels en het eerste lid der voortarsen korter dan de scheenen, zijn de pooten eenkleurig, 't zij donkerder of lichter, ten hoogste aan de gewrichten donker geteekend. Hier geeft eene kleine verscheidenheid in het aderbeloop aanleiding tot het vormen van twee geslachten. Een drietal soorten namelijk hebben den onderarm der posticaalvork S-vormig gebogen, en zouden naar dit kenmerk den naam *Camptocladius* kunnen dragen, terwijl bij de overigen die arm regt of ter naauwernood even gebogen is, waarom deze *Orthocladius* zouden kunnen heeten. Allen zijn klein, meerendeels nog kleiner dan de soorten van *Cricotopus*, waarmede de *Camptocladius*-soorten, o. a. in het maaksel der mannelijke genitaliën, eene duidelijke verwantschap toonen, ofschoon zij niet als deze zwart en geel geteekend, maar eenkleurig zwart en dikwijls fluweelig zijn.

De *Chironomus*-soorten met behaarde vleugels eindelijk, meerendeels ook zeer klein (slechts enkelen bereiken eene lengte van 2 l.), zouden weder verdeeld kunnen worden, vooreerst in die, waarbij het eerste lid der voortarsen langer is dan de scheenen en welke *Tanytarsus* zouden kunnen genoemd worden, en ten anderen in die, wier eerste lid der voortarsen korter is dan de scheenen. Van deze laatsten zou Spreker echter eene enkele soort (*Chir. elegans* Meig.) willen afzonderen, die zich niet alleen door hare meerdere grootte onderscheidt, maar die door den van voren puntig toeloopenden thorax en vooral door sterk verbreede en digt behaarde achterste scheenen van al de andere *Chironomi* afwijkt, en waaraan wegens het laatste kenmerk den naam van *Eurycnemus* zou kunnen gegeven worden; terwijl de overige soorten van deze afdeeling, bij welke de scheenen den normalen vorm behouden hebben, *Metriocnemus* kunnen heeten.

Meigen's geslacht *Chironomus* zou op die wijze in zeven genera worden opgelost, te weten:

Chironomus,	met	41	inlandsche	soorten,
Cricotopus,	„	9	„	„
Orthocladius,	„	10	„	„
Camptocladius,	„	3	„	„
Tanytarsus,	„	12	„	„
Eurycnemus,	„	1	„	soort,
en *Metriocnemus*	„	6	„	soorten.
	te zamen	82	„	„

Eenige verdere bijzonderheden omtrent deze verdeeling en de aanduiding der soorten, welke in elk dezer zeven geslachten behooren gerangschikt te worden, behoudt Spreker zich voor, op te nemen in een stukje, dat hij bezig is voor het Tijdschrift gereed te maken, en waarin de Nemocera in 't algemeen zullen behandeld worden.

Dr. Piaget overhandigt een nieuw geschenk van een aantal keurige microscopische praeparaten van Parasitica, ten behoeve van de collectie der Vereeniging; waarvoor de Voorzitter hem, namens de vergadering, dank zegt.

De heer Brants laat ter bezigtiging rondgaan eene zeldzame afwijking van *Coenonympha Satirion* Herbst (*Philea* Hübn.), door hem op den Rigi gevangen. Bij dit voorwerp draagt de breede witte band op de onderzijde der achtervleugels geen het minste spoor van de zes, anders zoo duidelijke zwarte oogen. De doos, waarin dit insect zich bevindt, bevat bovendien eenige afwijkingen van een paar *Zygaena*-soorten, door hem in Zwitserland verzameld, naar aanleiding waarvan hij ter loops over *Zygaena Trifolii* Esp. spreekt, onder aankondiging dat binnen kort eene meer uitvoerige behandeling dezer soort in het werk van Sepp zal verschijnen. Hij vestigt namelijk de aandacht op een opstel van Briggs in de *Transactions of the Entomol. Society of London*, 1871, p. IV, waarbij de genoemde soort op nieuw in twee

soorten wordt gesplitst, naar 'Sprekers meening niet op afdoende gronden, wijl men hiertoe eerst, na herhaalde kweekingen uit het ei, zou kunnen besluiten. Volgens het gevoelen van sommige Lepidopterologen zou *Z. Trifolii* aan de onderzijde der voorvleugels geen rood waas over de doorschemerende roode vlekken hebben en hierin verschillen van de vijfvlekkige afwijking van *Z. Loti* Esp. (= *Z. Angelicae* Ochs.). Spreker houdt echter dit verschil voor zeer onstandvastig, en meent daaraan de kracht van een onderscheidingskenmerk te moeten ontzeggen. Als bewijs daarvan wordt door hem het volgende medegedeeld. Uit een *Z. Trifolii* ♀, dat geringe sporen van een rood waas vertoonde, kweekte hij tien voorwerpen, zoowel mannetjes als wijfjes. Acht daarvan waren werkelijk geheel zonder rood waas; het negende vertoonde dit in geringe mate; terwijl eindelijk een ♀, thans in de verzameling van den heer van Medenbach de Rooy, alle vlekken door een zeer duidelijk rood waas vereenigd heeft. Ook gevangen voorwerpen bleken aan Spreker zeer onstandvastig ten opzigte van de roode bestuiving tegen de onderzijde. Nog merkt hij op, dat de meerdere of mindere grootte en ineensmelting der vlekken op de bovenzijde niet in verband schijnt te staan met het rood aan den onderkant der voorvleugels.

Door den heer Snellen van Vollenhoven wordt nog ter sprake gebragt het verschijnen van *Vanessa Antiopa* L., in buitengewoon aantal gedurende den afgeloopen zomer, en vermeld dat in Augustus vier exemplaren aan den Morschweg bij Leiden zijn gevangen en een grooter aantal daar waargenomen. De heeren Brants en Snellen bevestigen dat deze dagvlinder ook elders in ons land, waar de soort anders eene groote zeldzaamheid is, hier en daar is voorgekomen. Van den heer Lewe van Middelstum is berigt ingekomen, dat zij in het Cleefsche woud in eenige exemplaren werd gezien en gevangen. De Voorzitter deelt mede, dat hij ook drie exemplaren in zijnen tuin bij Breda heeft gevangen, terwijl de heer Snellen van Vollenhoven er op wijst, dat de Engelsche tijdschriften onderscheidene opgaven

bevatten omtrent het veelvuldig voorkomen van dezen vlinder in Julij en Augustus jl. in Engeland, en dat Stainton vermoedt dat het ongewoon talrijk verschijnen het gevolg zou kunnen zijn van eene emigratie uit Scandinavië, hetgeen hij (Stainton) daaruit afleidde, dat de in Engeland gevangen exemplaren een witten vleugelrand hadden en dus tot den Noord-Europeschen vorm of varieteit behoorden, terwijl de Zuid- en Midden-Europesche vorm een' gelen rand heeft; hij veronderstelt dat beide varieteiten in Nederland in elkander overgaan, omdat Snellen in zijne *Vlinders van Nederland* van *Antiopa* zegt: „rand wit of geel". De heer Snellen merkt hieromtrent op, dat hij meende (zoo als velen ook elders met hem), dat bij versche vlinders de rand altijd geel was, maar door invloed van het daglicht en door afvliegen na den winter wit werd; een der door den heer Lewe gevangen exemplaren intusschen, en wel een dat zeer versch was, had een half witten en half gelen rand, waarop de kleuren zoo gelijk waren verdeeld, dat alle gedachte aan beschadiging of verkleuring verdwijnen moest. Stainton's gevoelen, dat eene wit gerande noordelijke- en eene geel gerande zuidelijke varieteit bestaat, die hier in elkander overgaat, is dus zeer aannemelijk; hij schijnt nogtans te ver te gaan, wanneer hij, op grond hiervan, het talrijke voorkomen in Engeland uit eene emigratie uit Scandinavië wil verklaren; want, blijkens nadere berigten, waren velen der in Engeland gevangen exemplaren daarvoor te gaaf.

Niemand verder het woord verlangende, brengt de Voorzitter een woord van dank aan de verschillende sprekers voor hunne geleverde bijdragen, en sluit daarop de vergadering.

Den volgenden ochtend bragten de leden een kort bezoek op de insecten-galerij van 's Rijks Museum van natuurlijke historie en werden daarna op de meest vriendschappelijke wijze door den heer Snellen van Vollenhoven in zijne woning ontvangen, waar hun o. a. een aantal uitmuntende teekeningen op entomologisch gebied ter bezigtiging werden gesteld. Het

fraaije en ongewoon zachte weder lokte allen uit om, voor zij zich aan den gemeenschappelijken maaltijd begaven, eene wandeling buiten de stad te doen. Ofschoon de natuur haren zomertooi miste en het insectenheir als uitgestorven scheen, konden sommigen zich evenwel niet onthouden, om eenige nasporingen te doen, en werden ter loops de verdorde rietstengels onderzocht, die zich in menigte aan de oevers van den Rijn, tusschen Leiden en de Vink bevonden. Om de zeldzaamheid, dat zoo midden in den winter nog eene soort van excursie werd gehouden, zij hier vermeld, dat de heer van Hasselt uit die stengels nog drie levende spinnen (*Zilla calophylla*, *Eucharia bipunctata* en *Clubione Phragmitis*, allen ♀) medenam, en de heer Everts enkele Coleoptera, als: *Odacantha melanura* L., *Orchestes scutellaris* F., *Coccidula rufa* Herbst en *scutellata* Herbst, benevens *Galleruca Sagittariae* Gyll.

Op het diner in het hôtel Verhaaff, waarmede vervolgens het zamenzijn werd besloten, heerschte als altijd een gulle en aangename toon, en toen de tijd van heengaan was gekomen, namen de Leden noode afscheid, elkander het „tot weêrziens" toeroepende.

Bijlage nº. 1.

OPGAVE *van voor de Fauna van Nederland nieuw ontdekte Macrolepidoptera, ingeleverd door* P. C. T. SNELLEN.

Sesia empiformis Esper. — Snellen, *Vl. v. Ned.* p. 108 (aant.).
Gelderland: Arnhem (van Medenbach de Rooy) onderscheidene exemplaren. Ook uit de rups gekweekt.

Bembecia hylaeiformis Laspeyres. — Snellen, *Vl. v. Ned.* p. 104 (aant.).
Limburg: Venlo, einde Augustus een exemplaar (van den Brandt).

Callimorpha Dominula L. — Snellen, *Vl. v. Ned.* p. 159 (aant.).
Limburg: Venray, 3 exemplaren (Pater Max. Vinc. Aghina D. Pr.).

Nonagria rufa Haw. — Snellen, *Vl. v. Ned.* p. 387 (aant.).
Zuidholland: Dordrecht, een exemplaar in 1871, verscheidene in 1872, beide malen in Julij (de Joncheere).

Leucania L-Album L. — Snellen, *Vl. v. Ned.* p. 398 (aant.).
Limburg: Maastricht, een exemplaar (Maurissen).

Acidalia trigeminata Haw. — Snellen, *Vl. v. Ned.* p. 552 (aant.).
Zuidholland: Gliphoeve bij Heemstede, een exemplaar (Dr. Snellen van Vollenhoven). Het voorwerp bevindt zich in de collectie der Ned. Ent. Vereeniging.

Eupithecia satyrata Hübn. — Snellen, *Vl. v. Ned.* p. 685.
Noortbrabant: Breda, Galdersche heide, een exemplaar den 2den Julij 1871 (J. W. Lodeesen), een tweede op dezelfde plaats den 17den Junij 1872 (F. J. M. Heylaerts).

Eupithecia Helveticaria Boisd. — Herr. Schm. *Syst. Bearb. der Schm. v. Eur.* III. p. 120, 131, fig. 130, 131--133.

Noordbrabant: Breda, een exemplaar in mijnen tuin bij Juniperus, overgeplant van de Galdersche heide (F. J. M. Heylaerts).

„ *exiguata* Hübn. — Snellen, *Vl. v. Ned.* p. 684.

Gelderland: Velp, eenige exemplaren in het laatst van April en begin van Mei. Rups op haagdoorn (van Medenbach de Rooy).

Bijlage n°. 2.

LIJST *van Coleoptera, nieuw voor de Fauna van Nederland, medegedeeld door* J. Kinker.

1	**Notiophilus rufipes** Curt.	M. 4. 6. Naturg. der Ins. Deutschl. Erichson. I. p. 67.	Zeyst en Oosterbeek, Mei 1871, Putzeys.
2	**Notiophilus punctulatus** Wesm.	M. 4. 9. Als voren p. 65.	Aan den Moerdijk, Julij 1863, Putzeys.
3	**Leistus rufomarginatus** Dufts.	M. 10. 11. Redt. 2 ed. 9.	In het Haagsche bosch, gedurende de zomermaanden, Everts. Ook bij Rotterdam ééumaal, Snellen.
4	**Chlaenius tibialis** Dej.	M. 65. 40. Redt. 2 ed. 29.	Bij Vianen langs de Lek, in Junij, één exempl., Everts.
5	**Chlaenius sulcicollis** Payk.	M. 65. 54. Redt. ib.	Bij Venlo, van den Brandt.
6	**Anisodactylus signatus** Panz.	M. 79. 2. Redt. 2 ed. 54.	In Holland, Snellen.
7	**Anisodactylus nemorivagus** Dufts.	M. 79. 4. ib.	Aan het Buiksloter tolhuis op kleigrond, in September, Kinker.
8	**Harpalus punctatulus** Dufts.	M. 84. 9. Redt. 2 ed. 55.	Bij Oosterbeek, in Mei 1871, Putzeys.
9	**Harpalus quadripunctatus** Dej.	M. 84. 111. Redt. 2 ed. 59.	Bij den Haag éénmaal, Everts.
10	**Harpalus flavitarsis** Dej.	M. 84. 150. Redt. 2 ed. 60.	Bij Kuyk, Everts.
11	**Acupalpus suturalis** Dej.	M. 86. 10. Redt. 2 ed. 63.	Bij Utrecht op bouwland, in Augustus, Groll.
12	**Acupalpus flavicollis** Sturm.	M. 86. 12. Redt. 2 ed. 63.	Te Driebergen aan een' slootkant, in Mei, Kinker.
13	**Feronia inaequalis** Marsh.	M. 93. 60. Redt. 2 ed. 44.	Te Noordwijk aan Zee, onder helm, in Augustus, Kinker.
14	**Feronia parallela** Dufts.	M. 93. 216. Redt. 2 ed. 41.	Te Zeyst, in Mei 1871, Putzeys. — Bij Dieren, in Julij. L. H. B. (1)
15	**Amara vulgaris** Panz.	M. 95. 24. Redt. 2 ed. 50.	Bij Rotterdam, in April, Snellen. — Ook door mij in Holland gevangen en als zoodanig door den heer Putzeys gedetermineerd, Kinker
16	" **anthobia** Villa.	M. 95. 34.	Bij den Haag, Snellen.
17	**Calathus piceus** Marsh.	M. 97. 31. Naturg. Ins. Deutschl. I. p. 398.	Als voren, in het Bosch onder mos-gemeen, door het gansche jaar, v. d. Wulp en Everts.
18	**Anchomenus versutus** Gyll.	M. 103. 40. Redt. 2 ed. 35.	Op Beekhuizen, onder Velp, in Junij, Kinker.
19	**Anchomenus dolens** Sahlb.	M. 103. 42. Redt. ib.	Bij Breda, Heylaerts.

(1) Beteekent door een leerling der Haagsche Hoogere Burgerschool.

20	**Anchomenus piceus** L. (**picipes** F.)	M. 103. 51. Redt. 2 ed. 37.	Bij Rotterdam, Snellen.
21	**Trechus micros** Herbst (= **pallidus** Ziegl.)	M. 109. 2. Naturg. Ins. Deutschl. I. p. 634.	Als voren.
22	**Cillenum laterale** Curt.	M. 114. 1. id. p. 753.	Op Walcheren, 4 exemplaren, de Man.
23	**Bembidium striatum** Fabr.	M. 117. 5. Redt 2 ed. 72.	Oosterbeek aan de oevers van den Rijn, in Mei 1871, Putzeys; bij Ellecom aan den IJssel, in Junij, Kinker.
24	**Bembidium punctulatum** Drap.	M. 117. 8. Redt. 2 ed. 73.	Als de vorige.
25	**Bembidium gilvipes** Sturm.	M. 117. 42. Redt. 2 ed. 74.	Bij Amsterdam in het Vondelspark onder dorre bladeren, in Maart, Kinker; aan den Moerdijk, in Julij, Putzeys; In het Gooi, in September, Roelofs
26	**Bembidium modestum** F.	M. 117. 72. Redt. 2 ed. 74.	Te Oosterbeek en bij Ellecom als hiervoren.
27	**Bembidium concinnum** Putz.	M. 117. 112. Naturg. Ins. Deutschl. Erichson. I. p. 700.	Bij Amsterdam op de dijken aan het IJ, in April en Mei, Kinker.
28	**Bembidium adustum** Sch.	M. —. —. Redt. 2 ed. 80, onder Varium Oliv. N. Ins. D. I. 686.	Te Dieren aan de sluis onder steenen, Kinker.
29	**Agabus femoralis** Payk.	M. 128. 9. Redt. 2 ed. 96.	Bij Kuyk een paar exemplaren, Everts.
30	" **chalconotus** Panz.	M. 128. 14. Redt. ib.	Bij Utrecht, Six; bij Kuyk, Everts.
31	**Hydroporus cuspidatus** Kunze.	M. 134. 8. Redt. 2 ed. 86.	Bij Utrecht, in Mei en Junij, Groll.
32	**Hydroporus angustatus** Sturm.	M. 134. 20 Redt. 2 ed. 91.	Bij den Haag, Utrecht en Assen, van April tot Junij, bij Vorden, in Augustus, Groll; te Hillegom in sloten, in Mei, Kinker.
33	**Hydroporus flavipes** Oliv.	M. 134. 129. Redt. 2 ed. 91.	Bij Vorden, in Aug., Groll.
34	**Haliplus lineatus** Aubé. (**confinis** Steph.)	M. 136. 4 Redt. 2 ed. 84.	Bij Haarlem, in Mei, id.
35	**Haliplus variegatus** Sturm.	M. 136. 12. Red. 2 ed. 84.	Bij Hengelo, in Julij, id.
36	**Hydrochus brevis** Hbst.	M. 154. 1. Redt. 2 ed. 109.	Bij Utrecht en Assen, in Mei en Junij, id.
37	" **elongatus** Schall.	M. 154. 3. Redt. 2 ed. 109.	Bij de Bilt, in April; bij Hengelo, in Julij, id.
38	**Ochthebius exsculptus** Germ.	M. 155. 2. Redt. 2 ed. 110.	Bij Utrecht, in Mei, id.
39	**Hydraena gracilis** Germ.	M. 156. 16. Redt. 2 ed. 113.	Uit sloten in de onmiddelijke nabijheid van Breda, Heylaerts.
40	**Thiasophila angulata** Er.	M. 174. 1. Redt. 2 ed. 144.	Bij Breda in de nesten van Formica rufa, in April, id.
41	**Thiasophila inquilina** Maerk.	M. 174. 2. Redt. ib. (Zie de noot.)	Als voren.
42	**Aleochara brunneipennis** Kr.	M. 179. 43. Redt. 2 ed. 157.	Bij Ellecom in paddestoelen, in Junij, Kinker.
43	**Dinarda Maerkelii** Kies.	M. 181. 1. Redt. 2 ed. 159.	Bij Breda één voorwerp in een nest van Formica rufa, Heylaerts.
44	**Calodera nigricollis** Payk.	M. 189. 2. Redt 2 ed. 150.	Bij Ellecom onder dorre bladeren, in Junij, Kinker.

45	**Calodera longitarsis** Er. (= **Chilopora.**)	M. 189. 20. Redt. 2 ed. 150.	Bij Hillegom langs het kanaal onder aangespoeld riet, in April, Kinker; te Scheveningen aan het strand, in October, Everts.
46	**Tachyúsa constricta** Er.	M. 190. 4. Redt. 2 ed. 123.	Bij Hillegom onder aangespoeld riet, in Maart, Kinker.
47	**Oxypoda ruficornis** Gyll.	M. 193. 1. Redt. 2 ed. 146.	In het Haagsche bosch tegen een boom, Everts.
48	" **flavicornis** Kr. **amoena** Fairm.	M. 193. 65. Naturges Ins. Deutschl. II. p. 135. — Gutfleisch. p. 95.	Bij Amsterdam aan den Hoogendijk onder dood riet, in Mei, Kinker.
49	**Homalota angustula** Gyll.	M 195. 65. Redt. 2 ed. 127.	Als voren aan den Schinkel, in Maart, id.
50	**Homalota palleola** Er.	M. 195. 105. Redt 2 ed. 132.	Te Zeyst in het bosch in paddestoelen, in Julij, id.
51	" **flavipes** Grav.	M. 195. 112. Redt. ib.	Bij Breda in de nesten van Formica rufa, in April, Heylaerts.
52	" **anceps** Er.	M. 195. 114. Redt. 2 ed. 126.	Als voren.
53	" **circellaris** Grav.	M. 195. 225. Redt. 2 ed. 128.	Bij Haarlem onder dorre bladeren, in Maart, Kinker.
54	**Hygronoma dimidiata** Grav.	M. 199. 1. Redt. 2 ed. 152.	Bij den Haag, in Mei, v. d. Wulp; aan de Lek bij Vianen, in Junij, onder dood riet, Everts.
55	**Gyrophaena affinis** Sahlb.	M. 203. 6. Redt. 2 ed. 161.	Te Ellecom in paddestoelen, in Junij; te Noordwijk in Augustus als voren, Kinker.
56	**Boletobius cingulatus** Mannh.	M. 218. 2. Redt 2 ed. 175.	Bij Breda in een bosch, Heylaerts.
57	**Quedius xanthopus** Er.	M. 224. 9. Redt. 2 ed. 201.	Als de vorige.
58	" **tristis** Grav. **frontalis** Nordm.	M. 224. 23. Redt. 2 ed. 201.	In Holland, Snellen.
59	**Quedius peltatus** Er.	M. 224. 35. Redt. 2 ed. 204.	In den Haarlemmerhout onder dorre bladeren, in Maart, Kinker.
60	" **nigriceps** Kr.	M. 224. 44. Redt. 2 ed. 986.	Te Noordwijk als voren, id.
61	**Ocypus similis** F.	M. 227. 9. Redt. 2 ed. 187.	Bij Vianen en Kuyk, Everts.
62	**Philonthus sordidus** Grav.	M. 228. 39. Redt. 2 ed. 190.	Te Hillegom op duin, in April, Kinker.
63	**Philonthus ebeninus** Grav. **Var. corruscus** Nordm.	M. 228. 54. Redt. 2 ed. 194.	Te Ellecom, in Junij, onder een steen, Kinker; bij Kuyk, Everts.
64	**Philonthus quisquiliarius** Gyll. **Var. rubidus** Er.	Redt. 2 ed. 194.	Bij Amsterdam aan den Hoogendijk onder dood riet, in Mei, Kinker; bij den Haag, Everts.
65	**Philonthus procerulus** Grav.	M. 228. 117. Redt. 2 ed. 198.	Bij Amsterdam, als voren.
66	**Stilicus orbiculatus** Payk.	M. 245. 12. Redt. 2 ed. 214.	Bij Hillegom langs het kanaal onder dood riet, in April; te Velzen in Junij op de Excursie der Vereeniging Kinker, ook aldaar, Everts en v. V.
67	**Sunius filiformis** Latr.	M. 249. 3. Redt. 2 ed. 215.	Te Ellecom onder een steen, in Junij, Kinker.
68	**Dianous coerulescens** Gyll.	M. 255. 1. Redt. 2 ed. 227.	Bij Velp op Beekhuizen aan den vijver, in Junij, id.

69	**Stenus atratulus** Er.	M. 256. 41. Redt. 2 ed. 160.	Bij Amsterdam aan den Schinkel, in Maart en Nov., id.
70	〃 **subimpressus** Er.	M. 256. 82. Redt. 2 ed. 223.	Bij den Haag, in Maart, Snellen.
71	**Bledius subterraneus** Er.	M. 258. 20. Redt. 2 ed. 228.	Bij Ellecom aan den IJssel op het zand, in Junij, Kinker. Aan een duinplas, 30 Dec., Everts.
72	〃 **arenarius** Payk.	M. 258. 25. Redt. 2 ed. 230.	Bij den Haag, in April, als voren, L. H. B.
73	〃 **fracticornis** Payk.	M. 258. 32. Redt. 2 ed. 229.	Op de duinen bij 's Gravenhage, in April, één exemplaar, Everts.
74	〃 **dissimilis** Er.	M. 258. 43. Redt. ib.	Met subterraneus Er., Kinker.
75	**Trogophloeus scrobiculatus** Er.	M. 262. 2. Redt. 2 ed. 236.	Te Abcoude onder dood riet, in Februarij, Kinker.
76	**Deleaster dichrous** Grav.	M. 271. 1. Redt, 2 ed. 238.	Bij Ellecom aan den IJssel onder steenen, id.
77	**Lesteva punctata** Er.	M. 274. 10. Redt. 2 ed. 244.	Bij Oosterbeek aan den Oorsprong op vochtige klei in een vijver, id.
78	**Omalium Oxyacanthae** Grav.	M. 290. 19. Redt. 2 ed. 251.	Op Frankendaal bij Amsterdam in rottende paddestoelen, in Mei, id.
79	**Catops neglectus** Kr.	M. 342. 17. Redt. 2 ed. 282.	Bij Rozenburg bij Amsterdam onder dorre bladeren, in April, id.
80	**Orthoperus brunnipes** Gyll.	M. 365. 1. Redt. 2 ed. 299.	Bij den Haag, in April, Everts.
81	**Ptenidium alutaceum** Gillm. (**punctatum** Gyll.	M. 375. 1. Redt. 2 ed. 305.	Bij Amsterdam aan den Hoogendijk onder dood riet, in September, Kinker.
82	**Dendrophilus pygmaeus** L.	M. 391. 2. Redt. 2 ed. 312.	Bij Breda in de nesten van Formica rufa, in April, Heylaerts.
83	**Onthophilus sulcatus** F.	M. 398. 1. Redt. 2 ed. 318.	Bij Breda, in December, id.
84	**Epuraea florea** Er.	M. 409. 21. Redt. 2 ed. 326.	Bij Rotterdam, in Julij, Snellen.
85	**Meligethes tristis** Sturm.	M. 416. 57. Redt. 2 ed. 333.	Bij Velzen, in Junij, Everts.
86	**Sylvanus unidentatus** F.	M. 463. 4. Redt. 2 ed. 357.	Te Rotterdam, in Januarij, Snellen.
87	**Telmatophilus Schoenherri** Gyll.	M. 468. 5.	Bij Rotterdam, in October, Snellen.
88	**Emphylus glaber** Gyll.	M. 471. 1. Redt. 2 ed. 361.	Bij Breda in de nesten van Formica rufa, in April, Heylaerts.
89	**Cryptophagus saginatus** St.	M. 472. 13. Redt. 2 ed. 362.	Te Rotterdam, in Januarij, Snellen.
90	**Atomaria fimetaria** Hbst.	M. 476. 2. Redt. 2 ed. 366.	Bij Rotterdam, in Julij, Snellen.
91	**Monotoma angusticollis** Gyll.	M. 489. 5. Redt. 2 ed. 378.	Bij den Haag, in Junij, één exempl. vliegende, Everts.
92	**Monotoma spinicollis** Aubé.	M. 489. 10. Redt. ib.	Bij Vianen van lage planten gesleept, Everts.
93	**Elmis aeneus** Mull.	M. 527. 3. Redt. 2 ed. 412.	Bij Velp op Beekhuizen aan eenen steen in de Beek, Kinker.
94	**Heterocerus fusculus** Kies.	M. 531. 18. Redt. 2 ed. 416.	Bij Amst. aan den Hoogendijk onder dood riet, in Mei, id.
95	**Serica holosericea** Scop.	M. 571. 2. Redt. 2 ed. 449.	Aan het strand te Scheveningen eenige exemplaren onder aangespoeld stroo L. H. B.

96	**Anthaxia nitidula** L.	M. 617. 36. Redt. 2 ed. 473.	Bij Maastricht, Maurissen.
97	**Agrilus biguttatus** F.	M. 625. 5. Redt. 2 ed. 476.	Bij Breda in het Liesbosch op een eikenstruik, v. Hall.
98	" **olivaceus** Gyll. **olivicolor** Kiesw.	M 625. 21.	In den omtrek van Breda op eiken, Heylaerts.
99	**Trachys troglodytes** Gyll.	M. 628. 5. Redt 2 ed. 482.	Te Driebergen, in Junij, Six.
100	**Cardiophorus asellus** Er.	M. 662 38. Redt. 2 ed. 497.	Als voren, in Mei, Kinker.
101	" **Equiseti** Hbst.	M. 662. 53. Redt. ib.	Te Hillegom op duin aan helm in het zand, id.
102	**Agriotes pilosus** Panz.	M. 670. 3. Redt. 2 ed. 509.	Bij Dieren, in Augustus, een paar exemplaren L. H. B.; bij Maastricht, Maurissen.
103	" **pallidulus** Ill.	M. 670. 22. Redt. 2 ed. 511.	Te Oosterbeek, in Mei 1871, Roelofs.
104	**Dascillus cervinus** L.	M. 684. 1. Redt. 2 ed. 516.	In Gelderland, in Junij, Snellen.
105	**Cyphon coarctatus** Payk.	M. 687. 1. Redt. 2 ed. 518.	Bij den Haag in Mei, en Vianen in Junij, Everts.
106	**Drilus flavescens** F.	M. 699. 1. Redt. 2 ed.	Te Houthem in Limburg, in Mei, Maurissen.
107	**Drilus concolor** Ahr. (**pcetinatus** Schh.)	M. 699. 3. Redt. 2 ed. 525.	Bij Vianen op waterplanten, in Junij, Everts.
108	**Telephorus assimilis** Payk.	M. 702. 42. Redt. 2 ed. 528.	Te Ellecom, op bloeijende vlier, in Junij, Kinker.
109	**Silis ruficollis** F.	M. 706. 2. Naturges. d. Ins. Deutschl. Er. IV. p. 521.	Te Noordwijk, in Junij, Kinker.
110	**Ennearthron cornutum** Gyll.	M. 766. 1. Redt. 2 ed. 575.	Bij den Haag op Polyporus, in Junij, Everts.
111	**Scaphidema aenea** Payk. (**bicolor** F.)	M. 919. 1. Redt. 2 ed. 604.	Bij Breda onder beukenschors, in December, Leesberg.
112	**Cistela rufipes** F.	M. 960. 7. Redt. 2 ed. 624.	Bij Overveen op duinwilg, in Junij, Kinker.
113	**Rhinosimus ruficollis** L.	M. 968. 3. Redt. 2 ed. 669.	In het Haagsche bosch eenige malen onder beukenschors, Snellen, Leesberg en Everts.
114	**Strophosomus obesus** Marsch.	M. 1060. 2. Redt. 2 ed. 699.	Bij den Haag met S. Coryli, Everts; ook door mij op duin gevonden.
115	**Sitones regensteinensis** Hbst.	M. 1071. 28. Redt. 2 ed. 703.	Te Ellecom, in Junij, Kinker.
116	**Sitones discoideus** Gyll.	M. 1071 38. Redt. ib.	Tusschen de Lek en de Merwede, Everts.
117	" **humeralis** Steph.	M. 1071. 39. Redt. ib.	Bij Vianen, in Junij, Everts.
118	**Otiorynchus niger** F.	M. 1082. 60. Redt. 2 ed. 742.	Te Haeren bij Maastricht, in Junij, Maurissen.
119	**Coenopsis fissirostris** Walton.	M. 1088. 1. Redt. 2 ed. 741.	Bij Ellecom aan den IJssel, in Junij, Kinker.
120	**Peritelus hirticornis** Hbst.	M. 1089. 24. Redt. 2 ed 746.	Bij Maastricht, in April, Maurissen.
121	**Phyllobius Pomonae** Oliv.	M. 1100. 30. Redt. 712.	Bij den Haag, in Mei, Everts.
122	**Phyllobius Betulae** F.	M. 1100. 46. Redt. 711.	Te Valkenburg, in Julij, Roelofs.
123	**Phytonomus fasciculatus** Hbst.	M. 1131. 7. Redt. 727.	Op de Haagsche duinen, in April, onder eenen steen, Everts.
124	**Phytonomus Arundinis** F.	M. 1131. 44. Redt. ib.	Bij den Haag, in April, Leesberg.
125	**Phytonomus dissimilis** Hbst. (= **Limobius**).	M. 1132. 1. Redt. 2 ed. 731.	Bij Velzen, in Junij, Everts.

126	**Erirhinus infirmus** Hbst.	M. 1157. 11. Redt. 2 ed. 760.	Aan de Meern bij Utrecht onder mos in Maart, Kinker.
127	〃 **Nereis** Payk.	M. 1157. 16. Redt. 2 ed. 764.	Aan de plassen bij Rotterdam, in April, Snellen.
128	**Bagous limosus** Gyll.	M. 1161. 8. Redt. 2 ed. 795.	Bij Haarlem in sloten op Myriophyllum, in Augustus, Kinker
129	〃 **frit** Hbst.	M. 1161. 13. Redt. 2 ed. 794.	Bij Nieuwersluis, in April onder dood riet, id.
130	〃 **lutosus** Gyll.	M. 1161. 23. Redt. 2 ed. 795.	Bij Rotterdam, Snellen.
131	**Apion stolidum** Germ.	M. 1170. 23. Redt. 2 ed. 684.	Aan het Buiksloter tolhuis, in Augustus, op lage planten, Kinker.
132	〃 **fuscirostre** F.	M. 1170. 52. Redt. 2 ed. 686.	Te Driebergen op brem, in Mei, Kinker; in Gelderland, Snellen.
133	〃 **Malvae** F	M. 1170. 60. Redt. 2 ed. 687.	Bij den Haag, Six.
134	〃 **immune** Kirby.	M. 1170. 118. Redt. 2 ed 689.	In Holland, Snellen.
135	〃 **columbinum** Germ.	M. 1170. 124. Redt. 2 ed. 691.	Bij Groningen, de Gavere.
136	〃 **Loti** Kirby. (**angustatum** Kirby.)	M. 1170 140. Redt. 2 ed. 690.	Te Oosterbeek, in Mei, Roelofs.
137	**Apion Hydrolapathi** Marsh.	M. 1170. 189. Redt. 2 ed. 693.	In Holland, Snellen.
138	**Rhynchites aeneovirens** Marsh.	M. 1173. 16. Redt. 2 ed 681.	Te Driebergen, op brem, in Mei, Kinker.
139	**Rhynchites Alliariae** Payk (**interpunctatus** Steph.)	M. 1173. 18. Redt. 2 ed. 681.	Te Ellecom op vruchtboomen, in Junij, id.
140	**Rhynchites pubescens** Hbst.	M. 1173. 29. Redt. 2 ed. 682.	Bij Voorst in Junij 1858, van Voll.
141	**Magdalinus duplicatus** Germ.	M. 1178. 4. Redt. 2 ed. 757.	Bij Amersfoort, in Augustus, Six; te Oosterbeek, in Junij, Snellen.
142	**Magdalinus barbicornis** Latr.	M. 1178. 17. Redt. 2 ed. 759.	Bij Utrecht een ♀, 15 Mei, Six.
143	**Ceuthorhynchus pumilio** Gyll.	M. 1208. 8. Redt. 2 ed. 806.	Bij Utrecht, half Mei, id.
144	**Ceuthorhynchus Querceti** Gyll.	M. 1208. 39. Redt. 798.	Op de Haagsche duinen, in April, Everts.
145	**Ceuthorhynchus campestris** Gyll.	M. 1208. 77. Redt. 2 ed. 803.	Als voren, in Junij, id.
146	**Ceuthorhynchus Raphani** F.	M 1208. 88. id. 805.	Als voren, in April, id.; aan de Meern bij Utrecht, in Mei, Roelofs.
147	**Phytobius velatus** Beck.	M. 1212. 2. Redt. 2 ed. 777.	Te Hillegom onder dood riet, in Maart, in sloten op waterplanten, in Mei, Kinker.
148	〃 **leucogaster** Koch.	M. 1212. 3. Redt. ibid.	Bij Amsterdam aan den Hoogendijk onder dood riet, in Mei, id.
149	**Phytobius quadricornis** Gyll.	M. 1212. 11. Redt. 2 ed. 779.	Te Hillegom aan het kanaal onder dood riet, in Maart, id.
150	**Rhinoncus Castor** F.	M. 1213. 1. Redt. 2 ed. 809.	Te Ellecom van planten gesleept, in Junij, Kinker.
151	**Hylurgus ligniperda** F.	M. 1230. 1. Redt. 2 ed. 827.	Bij Velzerend op duin aan dood hout in het zand, in Mei, id.
152	**Eccoptogaster rugulosus** Panz. (**Scolytus**)	M. 1238. 8. Redt. 2 ed. 838.	Te Rotterdam onder de schors van een kersenboom, in Julij, Snellen.

153	**Bostrychus typographus** L.	M. 1244. 1. Redt. 2 ed. 834.	Onder inlandsche Coleoptera, afkomstig van Snellen, doch zonder nadere opgave van vindplaats, v. Voll.
154	**Strangalia revestita** L. (**villica** F.)	M. 1346. 8. Redt. 2 ed. 874.	In het Liesbosch bij Breda, in Junij, v. Hal.
155	**Donacia discolor** Hoppe.	M. 1353. 28. Redt. 2 ed. 881.	Bij Utrecht, Six.
156	**Clytra aurita** L.	M. 1360. 98. Redt. 2 ed. 892.	Te Bronde, bij Maastricht, Maurissen.
157	**Cryptocephalus Coryli** Panzer.	M. 1370. 21. Redt. 2 ed. 897.	Bij Arnhem, in Julij, Snellen.
158	**Cryptocephalus marginatus** F.	M. 1370. 104. Redt. ib. 902.	In Gelderland, v. Medenbach de Rooy.
159	**Cryptocephalus bilineatus** L.	M. 1370. 119.	Op de Meerdervoortsche duinen, in Augustus, Everts.
160	**Galleruca tenella** L.	M. 1385. 11. Redt. ib. 928.	Bij den Haag, in Mei, id.
161	**Haltica pubescens** E. H.	M. 1393. 30. Redt. ib. 934.	Bij Vianen, in Junij, id.
162	**Apteropeda ciliata** Oliv.	M. 1406. 1. Redt. ib. 950.	In Noord-Brabant, in Mei, Snellen.
163	**Psylliodes marcida** Ill.	M. 1411. 24. ib. 946.	Te Noordwijk aan Zee op het duin, in Augustus, Kinker.
164	**Scymnus nigrinus** Kugelan.	M. 1458. 10. ib. 971.	Te Voorthuizen van planten gesleept, in Augustus, id.

Bijlage n°. 3.

LIJST *van in Nederland waargenomen soorten van Suctoria of Aphaniptera, door* C. Ritsema Cz.

1 *Pulex irritans* Linn.	Op *Homo sapiens* Linn.	Te Haarlem en te Leiden, Rits.
2 *Trichopsylla cuspidata* Kol.	Op *Erinaceus europaeus* Linn.	Bij Haarlem en Leiden, Rits.
3 *Trichopsylla Melis* Leach.	Op *Meles taxus* Linn.	In Gelderland, Marshall; in de Rotterdamsche diergaarde, van Bemmelen en Piaget.
4 *Trichopsylla*? *Gallinae* Schrank.	In het nest van *Gallus Gallorum* Less.	Te Haarlem, Rits.
5 *Trichopsylla*? *Fringillae* Steph.	In het nest van *Passer domesticus* Gessn.	Te Haarlem, Rits.
6 *Trichopsylla*? *Columbae* Bouché.	In het nest van *Columba livia* Gessn.	Te Haarlem, Rits.
7 *Ctenonotus octodecimdentatus* Kol.[1].	Op *Mus musculus* Linn.	Te Rhoon bij Rotterdam, Schepman.
	Op *Mus decumanus* Pall.	Te Leiden, Rits.
	Op ?	In de Rotterdamsche diergaarde, Piaget.
8 *Ctenophthalmus bisoctodentatus* Kol.	Op *Talpa europaea* Linn.	Bij Haarlem, Weyenbergh; te Rhoon, Schepman.
9 *Ctenophthalmus bisseptemdentatus* Kol.	Op *Sorex vulgaris* Linn.	Te Arnhem, Brants.
	Op *Mus decumanus* Pall.	Te Rotterdam, Piaget.

[1] Naar alle waarschijnlijkheid is het deze soort, welke door Bosc in 1801 als *Pulex fasciatus* is beschreven en door hem was aangetroffen op de mol, de rat en *Myoxus nitela* Linn. (Bull. des Sciences par la Soc. Philom. t. II. p. 156, n°. 44).

	Op *Mus sylvaticus* Linn.	Te Rhoon, Schepman.
	In een kogelrond muizennest.	Te Overveen bij Haarlem, Rits.
10 *Ctenopsyllus quadridentatus* Kol.	Op *Mus musculus* Linn.	Te Haarlem en te Leiden, Rits.
	Op *Mus sylvaticus* Linn.	Te Rhoon, Schepman.
	Op *Arvicola arvalis* Pall.	Te Rhoon, Schepman.
	In een kogelrond muizennest.	Te Overveen, Rits.
11 *Ctenopsyllus bidentatus* Kol.	Op *Sciurus vulgaris* Linn.	Te Oosterbeek, Weyenbergh; in de Rotterdamsche diergaarde, Piaget; bij Utrecht, van Medenbach de Rooy.
12 (*Pulex*) *obtusiceps* Rits.	In een nest van *Bombus subterraneus* Linn.	Te Haarlem, Rits.
	Op een mesthoop.	Bij den Haag, Groll.
	Tweemaal op *Arvicola arvalis* Pall.	Te Rhoon, Schepman.
13 *Ceratopsyllus tetractenus* Kol.	Op *Vespertilio pipistrellus* Daub.	Te Rotterdam, Piaget.
14 *Ceratopsyllus hexactenus* Kol.	Op *Vespertilio auritus* Linn.	Te Leiden, Rits.
15 *Ceratopsyllus octactenus* Kol.	Op *Vespertilio pipistrellus* Daub.	Te Leiden, Rits.
16 *Ctenocephalus novemdentatus* Kol.	Op *Canis familiaris* Linn.	Te Haarlem, Rits.; te Rotterdam, Piaget.
	Op een Japansch hondje.	In de Rotterdamsche diergaarde, Piaget.
	Eenmaal op *Lepus timidus* Linn.	Bij Utrecht, van Medenbach de Rooy.
17 *Ctenocephalus enneodus* Kol.	Op *Felis domestica* Linn.	Te Haarlem en te Leiden, Rits.

DE INLANDSCHE BLADWESPEN

IN HARE GEDAANTEWISSELING EN LEVENSWIJZE BESCHREVEN

DOOR

S. C. SNELLEN VAN VOLLENHOVEN.

ZEVENTIENDE STUK.

LOPHYRUS VIRENS, Klug.

Vergelijk voor deze soort:

Klug, *Die Blattwespen* in *Magazin der Naturforschenden Freunden* zu Berlin, J. 1816. p. 38.
Hartig, *Blatt- und Holzwespen*, p. 119. n°. 2. Taf. 2. f. 6.
Ratzeburg, *Die Forstinsecten*, D. III. bl. 114. Taf. 2. f. 5.

Lophyrus ♀ luteo, viridi et nigro variegatus, alarum stigmate et costa flavis, tibiarum posteriorum spina latissima; ♂ niger, ventre rufo, clypeo et prothorace supra flavis.
Long. 8 mm. Exp. alarum 17 mm.

De entomologische excursie op den 2^en Julij 1871 gehouden in het Mastbosch bij het Ginneken en op de Galdersche heide heeft luidens het Verslag in het 7^e deel van dit Tijdschrift 2^e Serie, menig lid der Vereeniging een of meer hem vroeger onbekende of in allen gevalle zeldzame insecten opgeleverd. Voor mijn deel verkreeg ik onder anderen de mij nog in natura onbekende larven van *Lophyrus virens* Klug en het is mij gelukt daaruit het volkomen insect op te kweeken.

De larven, die mij vrij sterk in het oog vielen, maar voor

anderen, bezwaarlijker van het dennenloof te onderscheiden scheenen; zaten meest aan het uiteinde van nederhangende takken aan de schaduwzijde van eene laan van dennenboompjes, of liever van een vrij breed pad door het dennenbosch. Het was eerst tegen het einde der excursie dat ik de eerste bespeurde; van daar dat ik er slechts een betrekkelijk gering aantal van heb kunnen bemagtigen; ik heb nu maar mede genomen wat het toeval mij opleverde, zonder bepaald naar meer exemplaren te zoeken.

De dennenboomen, waarop ik de larven aantrof, behoorden tot de gewone soort, de grove den, *Pinus sylvestris;* de larven zaten ver van elkander afgescheiden, niet in scholen, gelijk zulks anders bij de Lophyren het geval is. Om den tamelijk grooten afstand tusschen de eene larve en de andere (zelden vond ik er twee op een boom), vermoed ik dat de eijeren afzonderlijk gelegd worden.

Mijne larven waren reeds zoo goed als volwassen en gekleed in hare voorlaatste kleeding. De grootsten waren 28 millimeter lang; de kleur is grasgroen, in de lengte wit gestreept; zie fig. 1. De kop is niet cirkelvormig van omtrek, gelijk bij de bekende *Lophyrus Pini*, maar langwerpig rond (zie fig. 2); hij is glanzig licht grasgroen en draagt een' zwarten keper, van den schedel nederdalende tot op de ronde zwarte vlekken, waarin de oogen staan; aan den bovenhoek is de keper dunner dan naar de uiteinden der beenen toe. De bovenlip en bovenkaken zijn bruin, de laatste met zwarte tippen. Over den rug van het ligchaam loopt eene breede grasgroene streep, wat donkerder aan de zijden; ook naar het midden toe is deze ruggestreep dikwijls iets donkerder; daarop volgt aan wederzijde eene breede zeegroene streep, door vele rimpels overlangs geplooid, daarop eene smalle donkergroene, vervolgens eene grasgroene streep, waarin de zeer kleine oranje-kleurige luchtgaten staan, en deze is weder begrensd door eene langsrij van opgezette, zuiver witte huidplooijen, waaronder de lichtgroene pooten zich vertoonen, 22 in getal. De hoornachtige voorpootjes zijn met uiterst fijne zwarte langstreepjes op de bovenzijde versierd (zie fig. 2.).

Volgens Hartig treft men bij deze soort eenige verscheiden-

heden aan in de teekening op den kop. Bij sommige voorwerpen loopt de keper boven de oogen niet tot het toppunt door; bij anderen daarentegen strekt zich niet alleen de keper uit tot onder de ronde oogvlekken, maar is ook over het kopschildje een dwarsband tusschen de oogen op te merken. Verkeerdelijk zegt Hartig dat het lijf geheel glad is, zonder doornen; er waren met eene goede loupe duidelijk zeer kleine doorntjes op waar te nemen.

Om te vervellen zetten zich mijne larven dwars met den buik vast rondom drie of vier naalden, aan welke later de uitgetrokken huid gehecht bleef. Het doet mij leed dat ik in die dagen geen voldoenden tijd heb gevonden om deze handelwijze in teekening te brengen. De pas vervelde en nu veel korter, doch tevens dikker geworden larve was licht grasgroen, behalve de bovenlip, die bruin was, en de zwarte oogplekken. Later werd de kop olijfkleurig en de pooten met de bolle huidplooijen daar boven vuil geelachtig wit; terwijl de geheele rugzijde sterk gerimpeld en vuil groen was (zie fig. 3).

Eenige dagen, iets minder dan eene week na deze laatste vervelling, begonnen de larven hare cocons te vervaardigen en wel aan de naalden der dennentakken, alsmede tegen de wanden der doos, waarin zij bewaard werden. Het cocon (zie fig. 4) was roodachtig wit met eenige fijne haarachtige bruine gekronkelde streepjes. Het had den gewonen vorm der Lophyrentonnetjes, maar kwam mij toch een weinig langwerpiger voor dan dat van *Pini*.

De wespen kwamen bij mij in Augustus uit, 't geen strijdt tegen de waarneming van Hartig, bij wien zij eerst in Mei van het volgende jaar verschenen. Hij is echter op dit punt niet duidelijk; zie hier zijne eigene, mij niet zeer heldere woorden:

„Die Verpuppung geschah im Zwinger, in der Mitte des Monat Juli, die Wespen schwärmten in der Mitte Juni des folgenden Jahres also nach beinahe jähriger Larvenruhe. Aus überwinterten Cocons schwärmten die Wespen Mitte Mai."

De beide sexen zijn zeer verschillend; het wijfje dat men bij fig. 5 in natuurlijke grootte zittend en bij fig. 6 vliegend en vergroot afgebeeld ziet, is zeer bont gekleurd, terwijl de kleur

van het mannetje (zie fig. 7) ernstig en deftig is. Beiden onderscheiden zich bovendien door de sprieten, die bij het eerste aan de binnenzijde zaagvormig getand en bij het mannetje met 20 in grootte afnemende kamstralen dubbel gekamd zijn.

Zie hier de beschrijving van beide sexen.

Het wijfje. Lengte 8—9 mm. bij 17 of 18 mm. vlugt. Ligchaam kort en gezet, vooral breed in het midden van het achterlijf. De kleuren zwart en geel of groenachtig geel. De zeer breede kop is groenachtig geel met een' boven en onder gekartelden, ongelijken, breeden zwarten dwarsband, die de ocellen omvat, over het voorhoofd. De sprieten zijn zoo lang als de kop breed is met de twee eerste leedjes geel en ongetand met zwarten bovenrand, het derde aan de basis geel, verder zwart; al de overigen zwart; het derde heeft naar de onderzijde een vrij langen tand of kamstraal, maar die van het vierde is nog iets langer; van daar af nemen de kamstralen regelmatig naar de spits toe af. De bovenkaken hebben een' bruine tint, maar de voelers zijn geel. De achterrand van den kop, waar hij tegen het borststuk stuit, is wederom zwart.

De prothorax is geheel zuiver geel; aan den mesothorax is de voorlap zwart met groenachtig geelen rand, terwijl de zijdelappen zwart zijn met een scheef geel driehoekje naast de vleugelbasis. De vleugelschubbetjes en het schildje zijn vuil geel met zwarten achterrand, terwijl de metathorax geheel zwart is. Aan de borstzijde is de mesothorax geel met zwarte naden en groote zwarte borstvlek. De vleugels zijn doorschijnend vuilwit met geelen voorrand en gedeeltelijk geele, gedeeltelijk bruine aderen.

Het achterlijf is eigenlijk groengeel, doch de achterranden der segmenten zijn glanzig zwart, naar het midden van den rug het breedst en wel zoodanig dat aan de beide voorsten slechts zeer weinig geel in de zijden te zien is en van het vijfde eerst het geel in een smal streepje over den geheelen rug doorloopt, terwijl het achtste schier geheel geel is. Aan de buikzijde vertoont het abdomen meer geel en aan den anus is eene zeer aardige teekening van geel met zwarte vlekken.

Aan de geele pooten is de basis der heupen zwart, eene

streep aan de onderzijde der dijen, een breede ring aan het eind der scheenen en de achterranden van alle tarsenleedjes lichtbruin of grauw. Zoowel bij het wijfje, als bij het mannetje zijn deze leedjes sterk naar binnen verbreed en met zooltjes bekleed, terwijl de binnenstekel aan de achterscheenen bij het wijfje tot een vrij breed ovaal plaatje is uitgezet.

Het mannetje, in den regel iets kleiner, is zwart met weinig geele versiering. Van die kleur zijn de uiterste rand van den clypeus, de bovenlip, de palpen, de punt der schouderlappen van den prothorax. Behalve het eerste, zijn alle segmenten van het achterlijf in de zijden en aan den buik rood, doch zoo dat het rood in omvang naar achteren toeneemt. De pooten zijn vuil bruinachtig geel met zwarte heupen en apophysen; de 4 voorste dijen zijn aan de inplantingshelft zwart; aan de beide achterpooten zijn de basis der dijen en tippen der scheenen vaal en de randen der tarsenleedjes bruin. Aan de vleugels is de voorrand doorschijnend wit, niet geel als bij de andere sexe en het stigma heeft bruine randjes; de aderen zijn bruin of levendig geel.

Lophyrus virens is in ons vaderland waargenomen door den Heer Six bij Utrecht, door den Heer Brants bij Borculo, door mij zelven bij Breda en zoo ik mij wel herinner, ook bij Brummen. De soort, die bij ons zeer zeldzaam is, schijnt dit ook in andere landen te zijn; zij kan dus niet onder de schadelijke denneninsecten gerekend worden.

Verklaring van Plaat 1.

Fig. 1. De bijna volwassen larve.
„ 2. Haar kop en twee voorste leden, vergroot.
„ 3. De larve na de laatste vervelling.
„ 4. Het cocon.
„ 5. De vrouwelijke wesp, zittend.
„ 6. Dezelfde vliegend en vergroot.
„ 7. Het mannetje vliegend en vergroot.

LYDA CLYPEATA Klug.

Vergelijk voor de imago:

Klug, *Die Blattwespen nach ihren Gattungen und Arten* in Magazin der Gesellsch. nat. Freunde zu Berlin, II. Jahrg. (1808) p. 279.

Hartig, *Die Familien der Blatt- und Holzwespen*, p. 344.

En voor de larve:

Schrank, *Fauna Boica*, II. 1. p. 255.

Ratzeburg, *Die Forstinsecten*, Th. III. S. 83. Taf. I. f. 5.

De Geer, *Mémoires* (vertaling van Goetze), D. II. 2. bl. 288 en 293. Tab. 40, fig. 15, 16, 24, 25 en 26.

Frisch, *Insecten in Teutschland*, Th. VIII. p. 38. tab. XIX.

Lyda nigra, abdomine maculis lateralibus 6 *aut* 8 *pallide luteis, apice ferrugineo, pedibus ferrugineo-flavis; antennarum articulo quarto longissimo, alarum fascia transversa fusca.* Long. 11 mm. Exp. alarum 24 mm.

Sommige schrijvers noemen dit insect *Lyda Pyri* Schr. naar de aangehaalde plaats in de *Fauna Boica;* aldaar geeft Schrank echter alleen maar een zeer kort berigt omtrent de gedaante en het voedsel der larve, 't geen mij (in navolging van Ratzeburg) niet voorkomt voldoende te zijn om aan zijne naamgeving het regt der prioriteit te verzekeren. Een eerste vereischte toch daartoe is dat het volkomen insect door eenige diagnose voldoende van anderen uit hetzelfde geslacht onderscheiden worde. Ik houd mij dus aan den naam door Klug in 1808 gegeven, en dat zooveel te meer, daar ik een vijand ben van gedurige naamverwisseling.

Het geslacht *Lyda* waartoe deze soort behoort, is in ons vaderland slechts door weinige soorten vertegenwoordigd, die

bovendien slechts zelden voorkomen; van de acht mij bekende inlandsche species, zijn er slechts twee waarvan het mij gelukt is de larve te leeren kennen, de onderhavige namelijk en eene tweede, waarvan de groene larve in Gelderland op aprikozenbladeren leeft, doch waarvan ik de wesp nimmer magtig ben geworden. De rups van *L. clypeata* werd het eerst beschreven door Frisch, die haar niet kon opkweeken, daarna door Réaumur, die hetzelfde ondervond, later door de Geer, die gelukkiger was.

Ik vond haar bij Heemstede op perenboomen, doch bezit dienaangaande geene aanteekeningen. In het najaar van 1861, en wel op den tweeden October bragt mij mijn collega Herklots uit Warmond, waar hij destijds woonde, een aantal larven, die hij in een spinsel, mede in een perenboom, aangetroffen had; naar eene derzelven is fig. 1 geteekend. Bekend is het dat de larven van het geslacht *Lyda* geene middenpooten bezitten en, gewoonlijk in vrij talrijke scholen, in een spinsel leven. De beschrijving mijner larven, zoo als ik die toen naar de levende voorwerpen ontworpen heb, komt hierop neder. Het lijf is meer gezet, dan slank, oranjekleurig, dan eens meer rood, dan eens meer geel van tint. De kop (zie fig. 2) is glanzig zwart, bolrond; de plaatsing der oogen is niet zoo dadelijk te herkennen, als dit b. v. bij Cimbexlarven het geval is. De beide lange sprieten (zie fig. 3) die ter zijde van het voorhoofd gezien worden, zijn uit verscheidene leedjes zamengesteld en geringeld licht en donkerbruin; zij staan op eene ovale lichtbruine verhevenheid, welke men ook als het eerste lid zou kunnen beschouwen. De kaken zijn zwart, de palpen en de onderlip geel met zwart geringeld.

Het lijf is sterk geplooid, aan de onderzijde echter bijna plat; op den rug zijn de middenringen in 4 grootere plooijen verdeeld (zie fig. 4). Op het eerste segment ziet men aan weerzijde van hetgeen men den hals zou willen noemen, eene driehoekige glanzig zwarte vlek en even voor de inplanting van het voorste paar pooten ter wederzijde eene andere, die veel kleiner is. De openingen der stigmata waren zoo smal, dat ik die niet duidelijk heb kunnen zien. Het laatste ligchaamssegment (zie fig. 5) is afgerond aan het einde en aldaar eenigzins plat;

aan wederzijde heeft het een pootje van zonderlingen vorm, dat uit twee leedjes schijnt te bestaan, waarvan het eerste dun, cylindervormig en vrij lang is, het tweede priemvormig, aan de basaalhelft oranje, voor het overige glanzig zwart (zie fig. 6).

Wat nu deze larven, behalve het gemis der middenpooten en de zonderlinge inrigting der sprietvormige achterpooten van de overige larven der Tenthredines bijzonder onderscheidt, is dat terwijl bij de anderen de oogen boven de sprieten staan, hier de sprieten schuin boven de oogen geplaatst zijn. Ik vind dit bij geen' schrijver vermeld, doch ben zeker van mijne zaak, hoe zonderling zij schijne; tenzij ik de oogen niet bespeurd en daarvoor kleine ronde wratjes aangenomen hebbe.

De wijze van leven dezer larven, gezellig in een spinsel, gelijk aan de larven der Hyponomeuten, is bij verschillende schrijvers goed beschreven. Van het spinsel of web der larven op de peren heb ik geene afbeelding gemaakt; maar wel van een spinsel in een meidoornheg, dat ik den 6[den] Julij op een buitengoed in Gelderland aantrof; men ziet dat voorgesteld bij figuur 7.

De larven, die dit spinsel bewoonden, waren eenigzins anders gekleurd dan die van de perenboomen, doch in gedaante aan dezen gelijk. Zij waren niet zoo sterk oranje van tint en hadden twee lichtere langsstrepen over den rug; ook vertoonden hunne staartpooten geen zwart aan de tippen, gelijk de vorigen hadden (zie fig. 8 en 9), doch daar de meeste Duitsche schrijvers beweren, dat de Lyda-larven op de meidoorn dezelfde soort zijn als die van de peren, heb ik niet geaarzeld hare afbeelding hierbij te voegen. Mij zelven is het niet mogen gelukken deze dieren op te kweeken. Ik had namelijk het nest laten zitten, voornemens zijnde het even voor mijn vertrek naar Holland uit te snijden en met al zijne bewoners ter verzending over den spoortrein in te pakken; doch den avond voor mijn vertrek barstte een ontzettend zwaar onweder boven die streek los en den volgenden morgen was geen spinselbewoner meer in leven aan te treffen; enkele doode larven hingen slap in het web, waarschijnlijk door den hagel gedood; de overigen waren vermoedelijk weggespoeld.

De larven uit de perenboomen sponnen, toen zij volwassen waren, een kort kokervormig spinsel van den perentak tot op de aarde in de suikerflesch waarin zij bewaard werden. Hieraan was niets bijzonders en het was dus niet half zoo mooi en belangrijk als dat van de Geer, 't welk hij als eene curiositeit bewaard heeft (zie de beschrijving in Goetze's vertaling op bladz. 294).

Ook mijne larven bleven den geheelen winter over in den grond en toen er eene wesp uitgekomen was, woelde ik de aarde om, ten einde eene pop magtig te worden. Ik vond er eene, doch eenigzins verkreupeld, terwijl mij bleek dat de overige larven gestorven waren. Ik was dus niet in staat mijne teekeningen met de afbeelding der pop te vermeerderen, maar kan mij na naauwkeurig beschouwen mijner verkreukte pop wel vereenigen met het gezegde van de Geer, dat sprieten, palpen, pooten en vleugels los lagen en beweegbaar waren; slechts dit enkele gezegde, „dass sie ohne die mindeste Bedeckung da lagen" schijnt mij minder juist; want deze deelen waren hier, even als bij de andere bladwesp-chrysaliden met een zeer dun en doorzigtig huidje bekleed.

De eenige wesp, die ik uitkreeg (zie fig. 10) was een wijfje en bleek ook in zooverre niet geheel volgroeid als het aderstelsel in beide vleugels hier en daar een hiaat vertoonde. Vooral de linkervleugel had meer dan een gebrek; zoo vertoonde de rij der radiaalcellen er slechts twee, in plaats van vier, terwijl op andere plaatsen mede gedeelten van aderen ontbraken. Ik heb dit dier afgebeeld met bijvoeging van de niet aanwezige vleugeladeren, doch in de 3[de] discoidaal-cel aangegeven een overvloedig uitloopsel aan de benedenader, dat aan beide vleugels aanwezig was.

Zie hier de beschrijving van dit dier, zonder zijne gebreken. Lengte 11 mm. Vleugelspanning 24 mm. Kop zeer breed en plat, dof zwart, ruw sagrijnachtig, met twee korte langsstreepjes achter tegen het achterhoofd; tusschen de sprieten twee gele dwarsstreepjes; de bovenlip daaronder zwart; de bovenkaken met twee tanden gewapend, waarvan de buitenste veel langer en puntiger is dan de binnenste, zijn geel met donker-

bruine tippen. De vier palpen zijn roestgeel. De sprieten, tusschen de oogen ingeplant, zijn zweepvormig en bestaan uit 22 leedjes, waarvan de laatsten zeer moeijelijk te onderscheiden zijn; het eerste lid is zeer klein, het tweede eenigermate knodsvormig, is wat naar buiten gebogen en geel, blinkend, met een fijn zwart langsstreepje op de rugzijde; het derde lid is kort, omgekeerd kegelvormig en geel; het vierde, zoo lang als de drie voorgaanden, smal aan de basis, en aldaar geel, later door bruin naar zwart overgaande en iets dikker; het vijfde is iets dunner en heeft slechts een derde der lengte van het vierde; het is zwart van kleur, gelijk al de volgenden, die nu zeer regelmatig in lengte en dikte afnemen (zie fig. 11).

De oogen zijn vrij groot en uitpuilend, nagenoeg ovaal van omtrek, donkerbruin van kleur; de drie zwarte bijoogjes zijn moeijelijk te zien.

Het borststuk is in de breedte gedrongen en op den rug knobbelig, alleen op de voorlappen glad en glanzig, overigens ruw en dof. De schouderdekken zijn vuil geel, de ruggekorreltjes zwart. De vleugels zijn vrij breed, zeer glanzig, doorschijnend met bruine aderen, een dik bruin stigma en van daar afdalende een' rookkleurigen band, die dwars over den voorvleugel loopt en op de achtervleugel, flaauwer van tint, zich om de middencel heen draait.

Het achterlijf is plat en breed; de vijf eerste ringen zijn blaauw-zwart, de vierde en vijfde met eene lichtgeele vlek aan wederzijde; de drie volgenden zijn roestgeel met lichtgeele vlekken in de zijden. Aan den buik is het eerste segment geheel blaauwzwart, het tweede is van dezelfde kleur met een tweelobbig geel dwarsstreepje in het midden, de derde desgelijks, doch bovendien met een lichtgeel vlekje op zijde, het vierde caretkleurig, lichtgeel in het midden en aan de zijden, daartusschen bruin en zwart, de volgenden zijn rooskleurig, het eerste dezer met eene zwarte en lichtgeele vlek in de zijde.

De pooten zijn oranjeachtig geel, de beide voorste paren met zwarte heupen en benedenhelft der dijen, de beide achterpooten alleen met een blinkend zwart bandje om de dij. De voorste

scheenen hebben geen stekeltje, maar de midden- en achterscheenen hebben er 3 voorbij het midden, eerst een afzonderlijk dan iets verder de beide anderen gepaard.

Een zeer fraai vrouwelijk voorwerp, door den Heer Ritsema in Junij 1866 bij Haarlem gevangen, verschilt eenigzins van het voorgaande, en wel hierin. De beide streepjes op het voorhoofd tusschen de inplanting der sprieten zijn veranderd in eene driehoekige geele vlek. Het aderstelsel op de vleugels is normaal. De vijfde ring van het achterlijf is van boven roestkleurig met lichtgeele driehoekige vlekken in de zijden en daarboven ter wederzijde een blaauwzwarte veeg. Aan de onderzijde is het achterlijf, gelijk ik het voorgesteld heb bij fig. 12. Eindelijk vertoonen de achterdijen geen doorloopend zwart bandje, maar slechts van onderen een gebogen zwart streepje.

Klug meldt t. a. pl. dat hij het mannetje van *Clypeata* niet kende; Hartig zegt er alleen van dat het een geel achterlijf heeft met zwarte basis. Ratzeburg beschrijft het eenigszins uitvoeriger en beeldt het af. Volgens hem verschilt het van de andere sexe doordien het geheele aangezigt geel is, de pooten geheel lichtgeel zijn, uitgezonderd de basis der heupen, en het achterlijf behalve de inplanting geheel bruingeel. Daar ik het mannetje ook nimmer zag, heb ik Ratzeburg's figuur op plaat 5 laten copiëeren.

De eijeren zijn mij niet bekend geworden. Ik lees wel bij Ratzeburg dat Dalbom de wespen in Zweden aantrof en ook de eijeren vond aan den zoom der meidoornbladeren, maar ik weet niet waar de Berlijnsche hoogleeraar dit gelezen heeft; in allen gevalle staat het niet, waar men het zoeken zoude, in de *Clavis novi Hymenopterorum Systematis* op bladz. 38 bij *Lyda Hortorum?* waar Dalbom zeer kort de larve van *Clypeata* beschrijft.

De soort komt waarschijnlijk in geheel het gematigde Europa voor.

Ik dien hier nog wel bij te voegen dat F. Boie (verg. *Stettiner Ent. Zeitung*, J. 16. p. 50) twee zeer na verwante soorten van *Lyda* onderscheidt, waarvan de eene (*Clypeata*) 24 leedjes in de sprieten heeft en de andere (onbenoemd) slechts 22. De

De larve der eerste soort leeft volgens hem op kersen — en peren? —, die der tweede op meidoorn. Het valt moeijelijk hierover een juist oordeel te vellen. Ware het zoo als Boie meent, dan zouden de door mij afgebeelde tweederlei larven tot twee soorten behooren; doch het komt mij voor dat de zweepachtige sprieten der wesp zeer wel, ten gevolge van rijkelijker of armer voeding onstandvastig kunnen zijn in het aantal leedjes, even als sommige soorten van *Selandria* vrij onstandvastig zijn in het voorkomen en de plaats der dwarsadertjes tusschen de cubitaalcellen. De vraag of hier twee soorten in het spel zijn, moeten wij aan nader onderzoek overlaten.

Verklaring van Plaat 2 en het hoofd van Plaat 3.

Fig. 1. De larve, zoo als zij op perenboomen leeft.
„ 2. Haar kop en eerste ligchaamsring, iets vergroot.
„ 3. Een der sprieten, sterker vergroot.
„ 4. Een der middenringen, vergroot.
„ 5. Het laatste ligchaamssegment, vergroot.
„ 6. Een der beide staartpootjes.
„ 7. Het spinsel op een meidoornstruik, verkleind.
„ 8. } Twee larven uit een meidoornheg.
„ 9. }
„ 10. Eene bij mij uitgekomen wesp, vergroot.
„ 11. Een harer voelsprieten, sterker vergroot.
„ 12. Het achterlijf van onderen, vergroot.
„ 13. De mannelijke wesp (naar Ratzeburg's teekenaar.)

SELANDRIA CEREIPES Voll.

Larve en imago onbekend.

Selandria nigra nitida, clypeo et cenchris albis, pedibus cereis, areola lanceolata aperta.

Long. 6 mm. Exp. al. 13 mm.

Deze nieuwe soort is stellig het naast verwant aan *Selandria stramineipes* Klug, welke men beschreven vindt in „der Gesellschaft naturforschender Freunde zu Berlin Magazin, Achter Jahrg. s. 75 onder nummer 62 en welke ook Hartig vermeldt in zijn bekend werk over bladwespen op blz. 282. Onze soort is zoo na aan de Duitsche verwant, dat ik langen tijd getwijfeld heb of zij daar niet als verscheidenheid toe moest gebragt worden. Ik ben echter tot het besluit gekomen dat het verschil groot genoeg is om als soortskenmerk te worden aangenomen.

De kennis van larve en wesp heb ik te danken aan de welwillendheid van mijnen vriend Mr. E. A. de Roo van Westmaas, die mij den 26sten Augustus 1869 verscheidene larven van allerlei grootte toezond, door hem aangetroffen op *Polystichum Filix mas*. Bij fig. 1 ziet men drie dier larven van verschillenden leeftijd in hare natuurlijke grootte en natuurlijke kleuren voorgesteld. Men ziet dat er roodachtig geele, groengeele en groene individuen bij waren. Het grootste dat ik bezat, had een lengte van 14 millimeter; naar dit voorwerp heb ik de volgende beschrijving opgeteekend, waarbij men fig. 2 vergelijke.

Kop rond en glanzig, vuil bruingeel, voor een gedeelte in het eerste segment weggetrokken; mond iets donkerder van kleur; punten der kaken bruin. Oogen in vrij groote ronde zwarte plekken geplaatst. Het lijf op den rug zeer sterk geplooid, van voren naar achter gaande weg in dikte afnemend,

is geelgroen, donkerder op den rug tot aan de stigmataallijn. De stigmata waren donker omzoomd, doch moeijelijk te herkennen; zij schenen mij elliptisch van vorm te zijn. Er waren 22 pooten, waarvan de zes voorsten glasachtig geel waren met bruine nageltjes. Aan de anusklep waren noch doorntjes, noch andere verhevenheden te bespeuren.

Enkele voorwerpen hadden groenachtig grijze koppen; bij sommigen liep midden over den rug eene lichtere streep, aan beide zijden donker ingevat, bij anderen eene paarsachtige streep; het afgebeelde voorwerp was, gelijk de meesten, geheel zonder ruggestreep.

Mijne larven sponnen zich voor het grootste gedeelte in onder het zand, met aarde vermengd, dat den bodem bedekte van het suikerglas, waarin ik haar bewaarde.

In het volgende jaar echter heb ik uit die cocons niets zien te voorschijn komen en vond bij opening van een derzelven eene larve ineengekrompen, en schier dood, gelijk die vergroot bij fig. 4 is voorgesteld.

Ik zou nu in de onmogelijkheid geweest zijn iets naders omtrent de soort mede te deelen, indien niet mijn vriend de Roo de bijzondere beleefdheid had gehad mij de vruchten zijner beter geslaagde kweeking toe te zenden. Den 11den Julij 1870 ontving ik van hem een twaalftal wespen, bij hem uitgekomen, met een paar cocons, welke laatsten gelijk waren aan degenen, die nog onuitgekomen ten mijnent lagen.

De cocons (zie fig. 3) zijn enkelvoudig, vrij hard, donkerbruin, uitwendig met zandkorrels bezet, inwendig glad en zeer glanzig.

Hij schreef mij bij die toezending dat de eerste wespen verschenen waren den 19den en 20sten Junij, den laatsten dier beide dagen in menigte. Na dien tijd telkens nog enkelen tot den 10den Julij, toen de laatste achterblijver verscheen.

Zie hier nu de beschrijving der wesp. Kop breed en naar gelang van het ligchaam groot, glanzig zwart; op het voorhoofd eene zeer gladde ovale plek. Sprieten van 9 leedjes, zwart, microscopisch behaard, zoo lang als de thorax. Oogen vrij groot en eenigzins uitpuilend, zwart; bijoogjes topaaskleurig. Bovenlip

en dikwijls ook de eenigermate ingebogen rand van het kopschild wit; bovenkaken zwart, overige monddeelen geel. Borststuk glanzig zwart, onbehaard, met de uiteinden der schouderlappen en de vleugelschubbetjes helder geel. Vleugels zeer weinig berookt, iriserend (vooral in het levend dier) aan den wortel geel, met bruine aderen en stigma, dat beneden aan de inplanting een weinig vuil geel vertoont; de tweede cubitaalcel zonder hoornstip. Ruggekorreltjes grijsachtig wit. Achterlijf breed, glanzig zwart met eene opene driehoekige plek op den rug bij de inplanting; onduidelijke witte vlekjes op de zijden van den anus. Pooten honiggeel, behalve de bruinachtige laatste leedjes der tarsen en de bruine klaauwtjes.

Mannetjes zijn mij van deze species nog niet bekend geworden.

Het bleek ons dat van deze soort slechts eene generatie jaarlijks voorkomt. Tot heden is zij slechts uit Gelderland bekend.

Verklaring van Plaat 3, beneden-gedeelte.

Fig. 1. Drie larven op eene varenveder.
„ 2. Eene larve, vergroot.
„ 3. Het cocon.
„ 4. Eene larve uit een cocon gehaald.
„ 5. Eene vliegende wesp, vergroot.
„ 6. Een harer voelsprieten, sterker vergroot.
„ 7. Een der achtertarsen, sterk vergroot.

AANVULSEL TOT HET GESCHIEDKUNDIG OVERZIGT VAN HET GESLACHT *ACENTROPUS* CURT.

DOOR

C. RITSEMA Cz.

Sedert het verschijnen van bovengenoemd opstel (zie *Tijdschr. v. Entom.* 2e Serie, Dl. VI (1871), bladz. 157 en volgg.) zijn mij weder eenige werken in handen gekomen, waarin over dit vlindergeslacht gesproken wordt, welke werken óf mijne aandacht waren ontgaan, óf het licht gezien hebben nadat mijn opstel aan de Redactie was toegezonden. Ter wille van de volledigheid zal ik ze hier, even als vroeger in chronologische volgorde, kortelijk bespreken.

In de voorrede van *the Zoologist* voor 1857 (geschreven in November van dat jaar) zegt Edward Newman onder anderen, dat, nu door het onderzoek van Dr. Hagen en door het vinden van larf en pop (door Edwin Brown) bevestigd is dat *Acentria nivea* tot de Lepidoptera behoort, de vraag ontstaat: waarom wordt niet de geheele afdeeling der Phryganiden tot de Lepidoptera gerekend? „de gekokerde larf” zoo vervolgt Newman „is geen beletsel, de vorm van de pop evenmin, en gaan wij tot het volkomen insekt over: dat de schubben door haren vervangen zijn is geen hinderpaal, de formule voor de vleugeladeren is dezelfde, de onbruikbaarheid van den mond legt geen gewigt in de schaal; inderdaad, wanneer wij naar een geldig tegenbewijs zoeken, dan kunnen wij voor de Phryganiden geen enkel kenmerk vinden, waaraan niet reeds door het geslacht *Psyche* de waarde ontnomen wordt. Ik weet wel hoe dit alles strijdt tegen de bestaande gevoelens, hoe de werken van Ingpen, Samouelle, Curtis, Stephens en Westwood aangehaald

kunnen worden als daartegen pleitende. Maar wendt u tot de natuur, vraagt haar, bespiedt het levende dier en betwist dan de zaak; stelt u op de hoogte van het onderwerp, en laat de lezers van de *Zoologist* voordeel trekken van uwe waarnemingen. Wij hebben eene in het water levende afdeeling onder de Diptera, Neuroptera, Coleoptera en Hemiptera: het is in volmaakte overeenstemming met de bekende natuurwetten, dat er ook bij de Lepidoptera eene dergelijke afdeeling zou bestaan."

Op blz. 5779 van dit deel vindt men verder onder geleide van een briefje van Dr. J. E. Gray, dat van den 6den Julij 1856 dagteekent, het resultaat van de studie die Dr. H. Hagen tijdens zijn verblijf in Londen gemaakt heeft van de Phryganide-soorten, door Stephens in zijn *Illustrations of British Entomology* beschreven. De eerste soort die hier behandeld wordt is *Acentropus niveus* (*Ill. Brit. Ent.* Mand. VI. 150), en Hagen zegt van haar „is a lepidopterous insect of the family Crambidae." Ook in zijn „Phryganidarum synopsis synonymica" (*Verhandl. zool. bot. Gesellsch. in Wien.* 1864. S. 800, 865 und 890) vermeldt Hagen dit insekt als tot de Lepidoptera behoorende, en wordt hierin nagevolgd door Mc. Lachlan in diens „Trichoptera Britannica; a Monograph of the British Species of Caddis-flies" (*Trans. Ent. Soc. London.* 3rd Ser. vol. V (1865—67) p. 169).

In het nommer van Januarij 1868 van *the Entomologist's Monthly Magazine* (vol. IV, p. 182) deelt C. G. Barrett mede, dat *Acentropus niveus* den 10den Junij van het vorige jaar met andere Lepidoptera door hem aan de Frensham Pond bij Haslemere in het graafschap Surrey gevangen is. In het eerst vond hij slechts verdronken exemplaren, doch na eenigen tijd bemerkte hij in een hoek van den vijver eenige takkenbosschen, die men door ze met steenen te bezwaren had laten zinken, maar waarvan nog eenige takken boven het water uitstaken. Aan de onderzijde van deze takken zat de *Niveus* soms in groepjes van 4 tot 6 exemplaren vereenigd. Zij waren zeer lui en vlogen, wanneer hij een tak afbrak slechts zoolang over de oppervlakte van het water tot zij een anderen gevonden hadden. Werden

zij bij het bewegen der takken toevallig ondergedompeld, dan namen zij hiervan hoegenaamd geen notitie.

Uit de *Catalogus Lepidopterorum Faunae Fennicae praecursorius* van J. M. J. af Tengström, voorkomende in het tiende deel (1869) van de *Actis Societatis pro Fauna et Flora fennica*, doch ook als overdruk in den handel, blijkt dat *Acentropus niveus* Oliv. (de soort, n°. 570, wordt hier *A. Newae* Kol. genoemd) zelfs nog eenigszins noordelijker dan St. Petersburg voorkomt, en wel in de Finnsche Provinciën Abo en Nyland. Tengström plaatst het geslacht *Acentropus* in de familie der Crambina tusschen de geslachten *Cataclysta* en *Nymphula* en beschouwt een drietal door O. M. Reuter in het distrikt Pargas gevangen exemplaren, waarvan de vleugels even als bij *A. latipennis* Moeschl. met geelbruine schubben bedekt zijn, als eene varieteit die door hem *Obscurus* genoemd wordt. In het „Appendix" dat aan deze catalogus is toegevoegd deelt Tengström onder hetzelfde nommer nog mede, dat de bovengenoemde vorm gedurende den maand Augustus 1869 door J. A. Palmén menigvuldig is waargenomen in de zeeboezem en aan de kusten bij Helsingfors.

Bij het inzien van het dertiende deel (1869—1870) van de *Annales de la Société Entomologique de Belgique*, welk deel mij eerst in de tweede helft van 1871 in handen kwam, viel mijn oog op een paar regels van het Verslag der maandelijksche vergadering van 6 Augustus 1870, waarin de heer Fologne mededeelde dat *Acentropus niveus* Oliv., waarvan men tot dien tijd slechts één Belgisch exemplaar kende, door hem te (bij?) Brussel gevangen was. (*Comptes Rendus des Séances* p. XXXVI). Het bleek mij hieruit dat dit insekt reeds vroeger in België was aangetroffen, en dat ik deze vangst, zoo er melding van gemaakt is, over het hoofd gezien had, hetgeen door een ingesteld onderzoek bevestigd is geworden. In het derde deel toch van hetzelfde tijdschrift, vond ik op blz. 134 in een „Supplément au Catalogue des Lépidoptères de Belgique," het vlindertje waarvan hier sprake is, opgenomen in de familie der Pyralidae, met bijvoeging dat het in 1858 door den heer Andries in het lage gedeelte van het Linthoutsche bosch gevonden is.

Op blz. 160 van de 26ste aflevering (14 Febr. 1870) van Millière's *Iconographie et Description de Chenilles et Lépidoptères inédits*, wordt met enkele woorden gewag gemaakt van het geslacht *Acentropus* en de *Niveus* (waarvan de schrijver 4 mannelijke exemplaren bezat, die waarschijnlijk van de Bodensee afkomstig waren) onvolledig beschreven. Volgens Millière moet Edwin Brown in *the Natural History of Tutbury* dit insekt in zijne verschillende toestanden niet alleen beschreven, maar ook afgebeeld hebben. Reeds in het laatst van 1870 schreef ik over dit opstel aan den heer Brown, doch heb tot nu toe geen antwoord bekomen, zoodat ik niet kan zeggen in hoeverre Millière's opgaaf juist is. Dat ik met Brown's geschrift onbekend moet blijven spijt mij te meer, daar ik mij tegenwoordig bezig houd met het opkweeken van rupsen van dezelfde soort. Op de beschrijving laat Millière Reutte's waarneming omtrent de copulatie volgen (zie *Tijdschr. v. Entom.* 2de Serie, deel IV, blz. 204 en deel VI, blz. 169), doch trekt hare juistheid in twijfel. De afbeeldingen van *A. niveus* Oliv. en *A. latipennis* Moeschl. die men op pl. 115 (fig. 20 en 21) aantreft, zijn alles behalve naauwkeurig.

Onder den titel van „Zur Genealogie der Schmetterlinge" vindt men in de *Stettiner Entomologische Zeitung* van 1870 (blz. 202—223) een lezenswaardig opstel van Dr. A. Speyer, dat vooral ten doel heeft de aandacht op de afstamming der Vlinders te vestigen, en de naauwe verwantschap aan te toonen, die er tusschen de Lepidoptera en de Trichoptera bestaat. In dit opstel (blz. 203, 208 en 222) kent Speyer even als von Heinemann aan de rups van *Acentropus* ten onregte uitwendige ademhalingsorganen toe, en bevestigt in de noot op blz. 222 de waarneming van von Nolcken, dat er aan de scheenen der middel- en achterpooten op dezelfde plaats als bij andere vlinders, wel degelijk een, hoewel korte, spoor voorkomt [1]. Aan het eind van het opstel lezen wij het volgende:

[1] Den 28sten Augustus 1870 schreef de heer P. C. T. Snellen mij naar aanleiding van eenige *Niveus* exemplaren die ik hem toegezonden had: „Achtersporen aan de achterscheenen zie ik bij alle exemplaren, doch bij enkelen korter dan bij de anderen,

„De hoop, in dit insekt (*Acentropus niveus*) een tusschenvorm tusschen de Lepidoptera en de Phryganiden te vinden, hetgeen door de uiteenloopende beschouwingen der systematici omtrent de orde waarin het geplaatst moest worden zoo waarschijnlijk werd gemaakt, is niet vervuld geworden. *Acentropus* is, zooals ik reeds in de *Stett. Ent. Zeitung* van 1869 heb aangetoond, een echte vlinder, die slechts door zijn in het water levende en door kieuwen ademende (sic!) rups aan de Phryganiden herinnert, terwijl de imago hoogstens eene oppervlakkige gelijkenis in habitus vertoont, doch de typische vleugel- en ligchaamsvorm van een vlinder bezit, en zich zelfs niet aan de Phryganiden aansluit waar zij van de Lepidoptera afwijkt, zelfs niet in de gesteldheid der monddeelen. De Tineina plicipalpia en de reeds vroeger genoemde vlindergroepen (Psychiden, Tineinen en Hepialiden) vertoonen de stamverwantschap met de Phryganiden veel duidelijker dan *Acentropus*, ten minste in den laatsten ontwikkelingstoestand. Al is het dan ook niet als verbindingslid tusschen Phryganiden en Lepidoptera, moet *Acentropus* waarschijnlijk toch als een zeer oude Lepidopteren vorm worden beschouwd, als een der eerste vertakkingen van den stam, die zich òf niet verder heeft ontwikkeld òf waarvan de jongere, tot de meer volkomen vormen (Pyraliden?) voerende tak verloren gegaan is — wanneer hij niet nog ontdekt moet worden. *Acentropus* is onder de Lepidoptera het waterdier bij uitnemendheid, welks eigenschappen aan het verblijf aan en in het dropvormig vloeibaar element beantwoorden. Daar nu met grond is aan te nemen dat de voorouders der Lepidoptera waterbewoners waren, is het waarschijnlijker dat deze eigenschappen door overerving, dan door zich naar het leven in het water te schikken (Anpassung) verkregen zijn. Wij zouden als dit zoo is in de eenvoudige maxillaardraadjes die bij *Acentropus* met de palpen de monddeelen uitmaken, een der primitive vormen voor ons hebben, waaruit zich in den loop

---

zonder dat ik kan aannemen dat zij afgebroken zijn. Zij zijn echter allen rudimentair en liggen geheel aan het eind der scheenen, zoodat zij zeer moeijelijk zigtbaar zijn, ten zij de poot zoo gebogen is dat de tars met de scheen een hoek van 90° vormt.

der tijden de lange opgerolde zuiger der Lepidoptera gevormd heeft. De rudimentaire ontwikkeling der monddeelen zou in goede overeenstemming zijn met de hierboven ontvouwde hypothese, volgens welke het eerste stadium der vervorming van de oorspronkelijk bij de voorouders (en nog tegenwoordig bij de rupsen) der vlinders aanwezige bijtorganen in den zuigtoestel, eene, tengevolge van lang ongebruikt laten tot meer of minder volkomen ontaarding der deelen overgaande, teruggaande metamorphose is. De natuur echter werkt langzaam: tusschen het begin der ontaarding van de bijtende en de volkomen ontwikkeling der zuigende monddeelen uit de overblijfsels der onderkaken, kunnen reeksen van geologische tijdperken verloopen zijn. Het late optreden van overblijfsels van Lepidoptera — voor zoo ver mij bekend is niet voor de Jura — zou daardoor verklaard worden, en de beschouwing die in de Vlinders een der eindtakken van den Arthropodenstam, en welligt de jongste ontwikkelingsphase van den Insektentypus in het algemeen ziet, een steun meer verkrijgen."

In denzelfden jaargang der *Stett. Ent. Zeitung* wordt in de noot op blz. 316 een gedeelte van een brief van Dr. Hagen medegedeeld, waarin onder anderen gezegd wordt:

„*Acentropus* heb ik in menigte gezien. Behalve de door von Nolcken vermelde vindplaatsen, is zij door Lenz in Oost-Pruissen aan de zeekust, onder anderen ook met merkwaardig bruin geteekende vleugels, aangetroffen. De vraag of er werkelijk verschillende soorten bestaan kan ik *hier* (Cambridge in Massachusetts) natuurlijk niet beslissen. In ieder geval zal het onderzoek der anaalaanhangsels tot een zeker resultaat leiden[1]."

Uit deze regels heb ik bespeurd dat ik eene vergissing beging, toen ik (*Tijdschr. v. Ent.* 2[de] Serie, deel VI, blz. 170) het denkbeeld, om bij de studie der Lepidoptera ook eens de aandacht te wijden aan de anaalaanhangsels, aan Douglas toeschreef.

---

[1] Dit onderzoek heeft onlangs plaats gehad door Mc. Lachlan, die de kleine verschillen welke hij bij individuen van verschillende vindplaatsen waarnam als te gering beschouwt om daarop soorten te gronden. (*Trans. Ent. Soc. London* 1872. p. 157).

Ook deze maakt t. a. pl. melding van den brief van Hagen.

In de nieuwe *Catalog der Lepidopteren des europäischen Faunengebiets* van Dr. O. Staudinger en Dr. M. Wocke (Dresden, Januarij 1871) worden de Pyralidina verdeeld in de volgende zes familiën, als: I Pyralididae, II Acentropodidae[1], III Chilonidae, IV Crambidae, V Phycidae en VI Galleriae. Wij houden het er voor, dat zooals hier het geslacht *Acentropus* Curt. (al is het dan ook in eene afzonderlijke familie) tusschen de geslachten *Cataclysta* Hbn. en *Scirpophaga* Tr. voorkomt, het zijn juiste plaats in het systeem heeft ingenomen, doch blijven volharden bij de meening dat er tot dus ver slechts *twee* soorten van dit geslacht, nl. *A. niveus* Oliv. en *A. latipennis* Moeschl. bekend zijn, waarvan de eerste over het grootste gedeelte van Europa verspreid is, en overal afwijkingen in de kleur der vleugels vertoont, de laatste evenwel slechts bij Sarepta in Zuid-Rusland is aangetroffen[2]. Wocke neemt *vijf* soorten aan, te weten: *A. niveus* Oliv., *A. Hansoni* Steph., *A. Garnonsii* Curt., *A. Newae* Kol. en *A. latipennis* Moeschl. Van deze wordt de *Niveus* (de bij Parijs gevonden en door Olivier beschreven soort) als twijfelachtig aangegeven. Voorts meent Wocke *A. Badensis* en *Germanicus* Nolck. (*Stett. Ent. Zeitung* 1869, S. 283) te moeten brengen tot *A. Newae* Kol., terwijl hij *A. obscurus* Tengstr. als varieteit van deze soort erkent[3].

---

[1] Waarom hier niet liever het woord Acentropidae gebezigd, zoo als reeds in 1837 door Stephens (*Illustr. of Brit. Entom.* Mandib. VI, p. 148) werd voorgesteld?

[2] Volgens Dunning (On the genus *Acentropus* in *Trans. Ent. Soc. London* 1872. p. 149) komt *A. latipennis* Moeschl. geheel overeen met Engelsche vrouwelijke exemplaren met volkomen ontwikkelde vleugels (*Zancle Hansoni* Steph.), zoodat de schrijver dan ook tot het besluit komt, dat men tot nu toe slechts *eene* soort van het geslacht *Acentropus* kent, die hij den soortnaam *niveus* laat behouden.

[3] Ten onregte meent Dunning in bovengenoemd opstel (l. c. p. 156) dat ik het er voor hield dat Tengström *A. obscurus* als eene nieuwe soort, en niet als varieteit had beschreven. Dit misverstand wordt echter veroorzaakt door de onvergeefelijke handelwijze van den uitgever der *Petites Nouvelles Entomologiques*, om eigendunkelijk allerlei veranderingen te brengen (de drukfouten nog daargelaten) in ingezonden mededeelingen. Zoo had ik geschreven: »De plus, M. Wocke croit devoir compter *A. Badensis* et *Germanicus* Nolck. à l'*A. Newae* Kol., tandisqu'il reconnait *A. obscurus* Tengstr. comme une variété de cette espèce« en dit is nu door Deyrolle veranderd in: »De plus, M. Wocke rapporte à l'*A. Newae*, les *A. Badensis* et *Germanicus* Wocke, et en rapproche également *A. Obscurus* Tengstr. comme variété.«

Wat het soortelijk verschil tusschen *A.* (*Zancle*) *Hansoni* Steph. en *A. Garnonsii* Curt. betreft, aan Stephens moet de identiteit dezer soorten gebleken zijn, daar hij ze op blz. 150 van het zesde deel der Mandibulata van zijn *Illustrations of British Entomology* als synoniemen, hoogstens als variëteiten vermeldt. Verder verklaart Hagen op blz. 203 van de *Stett. Ent. Zeitung* van 1859, dat er geen verschil bestaat tusschen Engelsche exemplaren en die welke door Kolenati aan de Newa gevangen waren, en waarvoor deze den soortnaam *Newae* had voorgesteld, terwijl Zeller (*Stett. Ent. Zeitung* 1867, S. 192) de exemplaren van de Bodensee (*A. Badensis* Nolck.), van Frankfort a/d Oder en uit Pommeren (*A. Germanicus* Nolck.) tot eene en dezelfde soort rekent. Daar nu onze Hollandsche exemplaren geheel overeenstemmen met Engelsche en Noord-Russische, acht ik het niet ongerijmd te veronderstellen, dat dit ook met de door Olivier als *Phryganea nivea* beschrevenen het geval zal zijn, waardoor het soortental tot de twee door mij genoemden is teruggebragt. Deze Pyralidinen-familie had ik daarom in Wocke's Catalogus liever op de volgende wijze behandeld gezien:

II. Acentropidae.

59. Acentropus Curt.

292.	*Niveus* Olivier (Phryganea nivea) Encycl. Méth. Ins. VI, p. 536 et 549; Latr. Hist. nat. Crust. et Ins. XIII, p. 93; Acentria nivosa Steph. Syst. Cat. Brit. Ins. Mandib. p. 316; Zancle Hansoni Steph. Nomencl. Brit. Ins. 2 ed. col. 118 ♀; Acentria nivea Newm. Zoöl. p. 5629; Acentropus Garnonsii Curt. Brit. Ent. XI, p. 497 ♂; Niveus Steph. Ill. Brit. Ent. Mand. VI, p. 150; Newae Kol. Wien. Ent. Monatschr. II, p. 382, pl. VII; Badensis et Germanicus Nolck. Stett. Ent. Zeit. 1869, p. 283; Newae Kol. var. Obscurus Tengstr. Cat. Lep. Faun. Fenn. praec. p. 34;	Brit.; Bat. occ.; Belg. c.; Gall. s.; Germ. s. et m.; Ross. s. occ.

Niveus Oliv. Mill. Icon. Chen. et Lép. inéd. III. p. 160. pl. 115. f. 20.

293. *Latipennis* Moeschler Wien. Ent. Monatschr. IV. p. 55; Herr.-Schaeff. Neue Schmett. n°. 123. f. 155; Mill. Icon. Chen. et Lép. inéd. III. pl. 115. f. 21. Ross. m.

Voor eenigen tijd werd in Edward Newman's *Entomologist* (vol. V, p. 421) door G. Bentley Corbin medegedeeld, dat ook hij in den zomer van 1871 eene plaats heeft ontdekt waar *Acentropus niveus* voorkomt, en dat het hem verwondert dit vlindertje niet vroeger te hebben opgemerkt, daar het op verschillende plaatsen van de rivier[1] niet tot de zeldzaamheden behoort.

Ten laatste blijkt uit het nommer van Januarij 1872 van *the Entomologist's Monthly Magazine* (vol. VIII. p. 185) dat men deze soort ook in de omstreken van Sheerness, aan een onvoltooid kanaal in welks brakke water *Potamogeton pectinatus* groeit, niet te vergeefs zal zoeken.

In de lijst der vindplaatsen moet dus nog opgenomen worden:

ENGELAND.

bij Haslemere aan de Frensham Pond door Barrett. *Entom. Monthly Magaz.* vol. IV, p. 182 (*Acentropus niveus*).

bij Ringwood (?) in Hampshire door Bentley Corbin. Newman's *Entomologist* vol. V, p. 421 (*Acentropus niveus*).

bij Sheerness in Kent door James J. Walker. *Entom. Monthly Magaz.* vol. VIII, p. 185 (*Acentropus niveus*).

DUITSCHLAND.

in Oost-Pruissen aan de zeekust door Lenz. *Stett. Ent. Zeitung* 1870. S. 316.

---

[1] Aan welke rivier en waar wordt niet gezegd; uit eene andere mededeeling van den schrijver (l. c. p. 407) blijkt echter dat hij te Ringwood in Hampshire woont.

RUSLAND.

in het distrikt Pargas door Reuter	Tengström, *Cat. Lepid. Faun. Fenn. praec.* p. 34 en Appendix, n⁰. 570. (*Acentropus Newae* Kol. var. *obscuris* Tengstr.)
bij Helsingfors aan de zeekust door Palmén.	

BELGIË.

in het Linthoutsche bosch door Andries. *Ann. Soc. Ent. Belg.* t. III. p. 134. (*Acentropus niveus*).
te (bij ?) Brussel door Fologne. *Ann. Soc. Ent. Belg.* t. XIII. C. R. p. XXXVI. (*Acentropus niveus*)[1].

Leiden, 2 April 1872.

PS. Het bovenstaande lag gereed om aan de Redactie te worden toegezonden, toen ik het nommer van April 1872 van *the Entomologist's Monthly Magazine* ontving, en daarin op blz. 280, in een kort verslag van de vergadering der Entomological Society van 4 Maart jl., het volgende aantrof:

Mr. Dunning las een opstel voor over het geslacht *Acentropus*, waarin hij een résumé gaf van alles wat over dit onderwerp geschreven is. Hij was van meening dat dit geslacht zonder twijfel tot de Lepidoptera behoorde, en dat er waarschijnlijk slechts *eene* soort bestond, voor welke hij den naam *Acentropus niveus* behield. In zijne voorafgaande opmerkingen berispte hij gestreng de nog onlangs aangegeven gronden om het van de Lepidoptera te verwijderen [2], als zijnde in tegenspraak met de meeningen van een ieder die dit onderwerp bestudeerd heeft, welke meeningen door zijne eigene onderzoekingen geregtvaardigd waren. Hij plaatste *Acentropus* in de nabijheid van de Crambidae en Chilonidae.

Sedert heb ik van genoemden schrijver een overdruk van dit opstel ontvangen, en daarvan hierboven op blz. 22 in de noten gebruik gemaakt. De familienaam Acentropodidae is volgens Dunning (l. c p. 156) door Wocke in zijn Catalogus aangenomen om in overeenstemming te zijn met den uitgang der andere familienamen, en als zoodanig te verdedigen.

---

[1] Den 29sten Mei 1872 trof ik *A. niveus* ook aan in het Alloo bij het dorp de Koog op het eiland Texel, terwijl ik reeds den 12den van denzelfden maand verscheidene, eveneens mannelijke, exemplaren te Overveen gevangen had.

[2] Door Newman, in Newman's *Entomologist*, vol. VI, p. 10. (Februarij 1872.)

MICROLEPIDOPTERA,

NIEUW VOOR DE FAUNA VAN NEDERLAND,

MEDEGEDEELD DOOR DE HEEREN

H. W. DE GRAAF en P. C. T. SNELLEN.

Zie omtrent de vroegere opgaven, dit Tijdschrift Serie 2, deel 6, bladz. 232.

PYRALIDINEN.

Botys octomaculata L. — Heinemann, *Zünsler*, p. 61.

Noord-Brabant: Roosendaal, 2 Julij 1871, een mannetje door den heer de Joncheere gevangen (de Graaf).

Pempelia adornatella Treits. X. 3. 172 en 274. — Zeller, *Isis*, 1846. p. 770. — Herr.-Schaeff. IV. p. 75. fig. 77, 78.

Zuid-Holland: een exemplaar, 25 Julij 1864, te Noordwijk (Kinker). Gelderland: twee exemplaren bij Arnhem, 1 Julij 1870 en 25 Julij 1871 (v. Medenbach de Rooy Jr.).

Al deze voorwerpen zijn door Zeller geverifieerd (de Graaf).

Myelois suavella Zinck. in Germ. Mag. III. p. 140. — Treits. IX. 1. 185, X. 3. 276. — Zeller, *Isis*, 1848. p. 667. — Herr.-Schaeff. IV. p. 97. fig. 202. — Heinem. *Zünsler*, p. 179.

Gelderland: een exemplaar in Julij bij Nijmegen (Snellen), geheel overeenkomende met individu's, die wij van Zeller ontvangen hebben (de Graaf).

TORTRICINEN.

Tortrix dumetana Treits. X. 3. 160. — Herr.-Sch. IV. p. 160. — Heinem. *Wickler*, p. 37.

Twee mannetjes, een in Gelderland, 31 Julij 1870, te Rhederoord (Lodeesen) en een in Noord-Brabant bij Breda, 5 Augustus 1870 (Heylaerts).

Heinemann, die daarin Lederer volgt, plaatst deze soort in zijn genus Tortrix, Afdeeling B (Pandemis), welke afdeeling zich onderscheidt door eene uitsnijding der sprieten boven den wortel in het mannelijk geslacht. Het is ons echter niet gelukt dit kenmerk bij de twee vermelde mannetjes te vinden. Toch hebben wij in onze determinatie niet gefaald, zoo als Prof. Zeller bevestigde, die onze voorwerpen zag. *Dumetana* zal dus geplaatst moeten worden in Heinemann's genus Tortrix, Afdeeling C: Die männliche Fühler ohne Ausnagung (de Graaf).

Conchylis rutilana Hübn. 249. — Herr.-Schaeff. IV. p. 182. — Wilkinson, *Tortrices*, p. 318. pl. 2. fig. 12. — Heinem. *Wickler*, p. 78.

Gelderland: Wolfhezen en Winterswijk, 18 en 21 Junij, uit Juniperus geklopt; vijf exemplaren van 12 tot 15 Julij verkregen uit spinsels bij Zelhem op Juniperus gevonden (Snellen). Noord-Brabant: in Julij gekweekt, uit rupsen bij Breda op Juniperus communis gevonden, door den heer Heylaerts (de Graaf).

Grapholitha aemulana Herr.-Schaeff. IV. p. 248. — Heinem. *Wickler*, p. 175. — *Latiorana* Herr.-Sch. IV. fig. 312.

Noord-Brabant: Breda, gekweekt 3 Augustus uit rupsen in October te voren levende in bloemen van *Solidago virgaurea* (Heylaerts).

Bij het eenige ons door den heer Heylaerts toegezonden exemplaar, 15 mm. vlugt, teekende Prof. Zeller aan: Het is dezelfde soort, die ik als *Latiorana* H-S. bezit en als *Aemulana* van Jena ontving. Herr.-S's figuur laat in zooverre te wenschen

over, dat de spiegel altoos zeer licht, scherp begrensd en groot is; doch overigens past alles op deze weinig veranderlijke soort (de Graaf).

Grapholitha.....

Drie exemplaren, vlugt 15 mm. Friesland: 17 Junij (Albarda), Gelderland: Arnhem, 27 Julij (van Medembach de Rooy Jr.) en Utrecht: Maarsbergen, 13 Julij (Snellen).

Wij bestemden ze als *Gr. obscurofasciana* Heinem. en zagen ons gevoelen gedeeld door den heer Zeller, die bij een onzer voorwerpen aanteekende: „Richtig Heinem.'s obscurofasciana, wie ich sie von Heinem. selbst erhielt und bei Mountsfield fing." Heinemann die, in 1854, Obscurof. als soort beschreef, voegde haar later, 1863, in zijne *Wickler* als varieteit tot *Gr. dealbana;* maar Wocke zondert haar in den nieuwe Catalog der Lep. des Europ. Faunengebiets weder van Dealbana af, en beschouwt haar als synoniem met *Reconditana* HS. IV. fig. 417, die hij als afzonderlijke soort op *Alnetana* Gn. laat volgen. Deze Spilonota alnetana wordt door Guenée in zijn Europ. Microlep. Ind. Meth. p. 20 beschreven. Wilkinson, Brit. Tort. p. 120, mededeelende dat Stephens (Museum Catalogue) deze Alnetana, hoewel met twijfel, als soort heeft opgenomen, eindigt met deze woorden: „but whether or not it should rank as distinct, must be decided hereafter by a critical discrimination of the larve. In de Synonym. List of Brit. Butterfl. van Henry Doubleday wordt Alnetana Steph. als var. van Dealbana opgenomen. Zie ook Staint. Manual II. p. 219.

Ik ben zeer geneigd om Alnetana Gn. voor denzelfden vorm te houden, die later door Heinem. als Obscurofasciana beschreven is, en ik vind dat ook HS.'s afbeelding van Reconditana zoo goed op onze voorwerpen past, dat naar mijn gevoelen Alnetana, Reconditana en Obscurofasciana allen bijeen behooren. Zeller schrijft ons dat hij Obscurof. alleen op gezag van Heinem. en de Engelschen als var. bij Dealbana heeft geplaatst en voegt er bij: „Bei uns habe ich Dealbana noch nie so gefunden" (de Graaf).

Dichrorampha agilana Heinem. *Wickler*, p. 231.

Gelderland: bij Arnhem, twee exemplaren, vlugt 11 mm., gevangen 4 Junij en 19 Julij (v. Medenb. de Rooy Jr.), welke Heinem. zelf bestemde, ten opzigte van het verschil met *D. sequana* aanteekenende: Sequana is kleiner, de binnenrandsvlek scherper en zuiverder wit, van boven afgerond; zij vormt niet, zoo als bij Agilana, een tot in den voorrand doorloopenden, in het midden gebroken en naar den voorrand flaauwer wordenden band (de Graaf).

Dichrorampha saturnana Heinem. *Wickler*, p. 238.

Gelderland: 4 Junij 1870 eenige exemplaren bij Arnhem (v. Medenb. de Rooy Jr.) en door Heinemann bestemd.

Heinem. schrijft in zijn werk t. a. p. D. saturnana Gn. Is echter Saturnana Heinem. niet Senectana Gn. en Saturnana Gn. niet eene var. van D. plumbana? (de Graaf).

TINEINEN.

Solenobia Pineti Zell. — Heinem. *Motten*, p. 22. — O. Hofmann, Stett. Ent. Zeit. 1869 p. 299.

Gelderland: Arnhem, twee mannetjes gekweekt door den heer A. Brants (Snellen).

Epichnopteryx Tarnierella Bruand, *Monogr. des Psych.* p. 79. pl. 54.

Noord-Brabant: Breda, 20 Mei een mannetje in de met gras begroeide vestingwerken in het sleepnet gevangen. Een tweede ontvloog mij (Heylaerts).

Wij zonden het exemplaar ter verificatie aan Prof. Zeller, die aanmerkt: „Ich habe, nach Bruand's figur und Seite 79 keinen Zweifel an die Richtigkeit des Namens." De vlinder is ook kennelijk genoeg. Zijne buitengewoon kleine vleugels en kloek gebouwd ligchaam maken dat men zich moeijelijk in de bestemming van dezen dwerg onder de Psychidenachtige Tineinen vergissen kan. (Snellen).

Tinea (Blabophanes) fenestratella Heyd. — Heinem. *Motten*, p. 39.

Gelderland: Nijkerk, Julij, een ex. door den heer v. Medenb. de Rooy Jr. (de Graaf).

Incurvaria tenuicornis Staint. *Ins. Brit.* p. 41. — *Lampronia tenuicornis* Hein. *Motten*, p. 65.

Gelderland: een zeer fraai mannetje, 11,5 mm. vlugt, bij Arnhem gevangen 4 Junij 1871 door den heer v. M. de Rooy Jr. Zeller schreef bij onze determinatie van dit exemplaar: „Ik bezit deze soort niet in het mannelijk geslacht, maar alleen een grooter en lichter wijfje met nog korter sprieten en dit houd ik voor het wijfje uwer soort en van Stainton's Tenuicornis. De palpen zijn kort en weinig borstelig, wat, zoo als gij teregt opmerkt, niet op Lampronia past." Wij hebben Tenuicornis in het genus Incurvaria geplaatst, wat ook Stainton nog doet in the Entomol. Annual for 1872. p. 122, alwaar hij als verwante soort Incurv. canariella beschrijft (de Graaf).

Micropteryx unimaculella Staint. *Ins. Brit.* p. 45.

Noord-Brabant: in de omstreken van Breda, in Maart vliegende in het Mastbosch, drie exemplaren (Heylaarts). Zeller laat het in 't midden of deze soort Unimaculella Zett. is, maar houdt onze exemplaren ook stellig voor Stainton's soort (de Graaf).

Depressaria hepatariella Zeller, *Linnaea Entomologica* IX. p. 290.

Utrecht: een exemplaar op de heide bij Amersfoort, 31 Julij 1864, door wijlen den heer Grebner gevangen en thans in de collectie Lodeesen berustende. Zeller zelf benoemde dit voorwerp (de Graaf).

Gelechia oppletella Herr.-Sch. V. p. 180. fig. 582. — Heinem. *Motten*, p. 206.

Utrecht: Zeist, 31 Julij 1870 en Zoest, 6 Augustus 1871, telkens een exemplaar. (Kinker), waarvan wij de bestemming aan Heinemann te danken hebben (de Graaf).

Gelechia (Doryphora) arundinetella Staint.

Noord-Brabant: in de omstreken van Breda zijn in Junij 1870 in het moeras op de Galdersche heide drie exemplaren gevangen door Snellen; ze zijn echter niet zoo gaaf dat ze op de beschrijvingen te determineren zijn. Ik neem deze soort op gezag van Zeller op, die de soort bezit en onze voorwerpen zag (de Graaf).

Gelechia (Ceratophora) inornatella Dgl. — Staint. *Ins. Brit.* p. 104. — Heinem. *Motten*, p. 326.

Noord-Holland: een exemplaar, 21 Junij 1866, in Middenduin bij Overveen door den heer Kinker gevangen en door Heinemann bestemd (de Graaf).

Oecophora Panzerella Stph. — Staint. *Ins. Brit.* p. 161.

Gelderland: Ellecom, 23 Junij 1871 (Lodeesen). Naar Stainton bestemd (de Graaf).

Butalis ericetella Heinem. *Tijdschrift voor Entom.* Serie 2, deel VII, p. 280.

Voor de beschrijving en vindplaatsen dezer tot nog toe alleen in Nederland gevonden soort, verwijs ik naar dit Tijdschrift t. a. p.

Butalis senescens Staint. *Ins. Brit.* p. 166.

Holland: 4 exemplaren; bij den Haag, 4 Junij 1865 (Snellen), Wassenaarsche berkenpannen, 17 Julij 1869 (de Graaf), Middenduin bij Overveen, 21 Junij 1870 (Kinker). Utrecht: bij Doorn, 21 Junij 1866 (Kinker).

Bij 3 exemplaren, genommerd 13, 14 en 15, teekende Heinemann aan: Ik houd deze allen voor Senescens, die in de breedte der vleugels zeer veranderlijk is. Fusco-aenea heeft een dunner achterlijf, met lichtere, levendig bronsgroene bovenvleugels en de grootte van Fallacella, zoodat n°. 15 daartoe niet kan behooren; eer nog tot de kleinere Fusco-cuprea, die echter ook lichter van kleur, met slanker achterlijf en zonder haarschubben is, welke n°. 15 duidelijk vertoont.

Bij het ex. van 17 Julij, vroeger door Zeller als Disparella met een ? bestemd, schrijft Heinemann: „Is Disparella, die ik echter van Senescens niet kan scheiden. Aan de lichte pooten hecht ik geen waarde, daar zij ook bij niet twijfelachtige exx. van Senescens voorkomen. Ook Zeller is er tegenwoordig voor om Senescens en Disparella tot een te brengen. Wilde men scheiden, dan zou ik liever de meerdere of mindere breedte der vleugels tot grondslag nemen, die bij de uitersten zeer opvallend is, doch ook daarin komen overgangen voor" (de Graaf).

Coleophora ochripennella Zeller. — Herr.-Sch. *Syst. Bearb.* V. p. 221 en 236. fig. 678. — *Cor. Blatt. für Sammler von Insecten*, 1861 p. 164 (de zak).

Gelderland: Arnhem, eenige rupsen op Ballota gevonden en daaruit de vlinders gekweekt door den heer Brants. De vreemd gevormde zakken doen aan de rupsen van *Boarmia consortaria* denken of aan een ouderwetsch kanon (Snellen).

Coleophora bilineatella Zeller. — Herr.-Schaeff. *Corr. Blatt. für Sammler v. Ins.*, 1861 p. 159 (Zak).

Zakken, gelijk Herr.-Schaeffer die beschrijft, vond ik in Mei op Genista scoparia tusschen Rije en Gilze in Noord-Brabant en ook een stuk bij St. Michiels-Gestel, doch de vlinders die ik er uit kweekte, wijken door de donker olijfbruine kleur hunner voorvleugels zeer af van exemplaren van *Bilineatella* die ik aan de goedheid van Prof. Zeller te danken heb. Zeller, die mijne exemplaren zag, teekende dan ook wel aan dat de vlinders overeenkomst met *Bilineatella* hadden, doch maakte bezwaar om ze voor die soort te houden. Indien ik het dus waag in gevoelen te verschillen met dien hooggeachten en geleerden Lepidopteroloog, dan is het ten eerste omdat de zakken der typische *Bilineatella* in geenen deele van die mijner Coleophoor verschillen en omdat ik bij herhaalde en naauwkeurige vergelijking der vlinders geen ander verschil vind, dan de donkere grondkleur, zoodat wij waarschijnlijk weder te doen hebben met een voorbeeld van Melanismus, of overhand nemen der

zwarte kleur, waarvan het noordwesten van Europa en in ons vaderland speciaal de omstreken van Breda door de nasporingen van den ijverigen Heylaerts reeds menig voorbeeld bij de Lepidoptera hebben aan den dag gebragt. Ik merk nog op dat bij 2 mijner exemplaren de sprieten tot aan de punt scherp zwart en wit geringd zijn, doch bij het derde slechts tot even over de helft (Snellen).

Coleophora apicella Staint. *Entom. Ann. for* 1858. p. 93. — v. Nolcken, *Fauna Livlandiae*, p. 671.

Gelderland: Velp bij Arnhem in het begin van Junij een paar malen eenige exemplaren gevangen (van Medenbach de Rooy).

Stainton, die een afgevlogen exemplaar zag, teekende aan: „Perhaps *Apicella.*" Later waren wij in de gelegenheid betere voorwerpen aan von Heinemann te zenden, die deze naar origineelen van Stainton, zonder bedenking voor Apicella verklaarde (Snellen).

Coleophora argentula Zell. — Herr.-Schaeff. *Syst. Bearb.* V. p. 228 en 254. fig. 896.

Reeds meermalen waren door verschillende Lepidopterologen de zakken dezer soort in het najaar op de bloemen van Achillea gevonden, doch eerst in 1871 gelukte het den heer Heylaerts den vlinder te kweeken, waarvan wij een exemplaar met den zak aan Prof. Zeller ter verificatie zonden, zoodat de determinatie nu vast staat. Ook de heer van Medenbach de Rooy ving den 25 Julij een voorwerp van den vlinder. Het exemplaar van den heer Heylaerts dat ik zag, was op den 21en Julij uitgekomen.

Coleophora argentula is waargenomen in Noord-Brabant: Breda; Zuid-Holland: duinkant bij den Haag en Wassenaar; en Gelderland bij Arnhem, steeds op zandgrond. De rups overwintert volwassen en verpopt eerst in den zomer (Snellen).

Laverna Raschkiella Zeller. *Isis* 1839. p. 211. —

Herr.-Schaeff. Syst. Bearb. V. p. 214. fig. 825, 826. — Becker, Ann. Soc. Ent. Belge 1861. (V). p. 52 en afb. (rups).

Gelderland: Ellekom, een exemplaar als Herr.-Schaeff. fig. 826. (Kinker) (Snellen).

Lithocolletis Klemannella Fabr. (r. *Kleemannella*) *Kleemannella* Zell. *Linn. Ent.* I. p. 244. fig. 36.

Noord-Brabant: Breda, 21 Mei twee exemplaren (Heylaerts). Een exemplaar dezer zeer kenbare soort hebben wij ten overvloede door de vriendelijkheid van Prof. Zeller kunnen doen verifieeren (Snellen).

Nepticula Aucupariae Fry, *Linn. Ent.* XI. p. 376. — von Hein. *Wien. Ent. Monatschr.* VI. p. 241 en 247.

Friesland: Ik bezit een exemplaar gekweekt uit eene rups die de heer Albarda in Sorbus aucuparia mineerende vond. Het voorwerp is door von Heinemann gedetermineerd en komt ook overeen met een exemplaar dat ik van hem ontving (Snellen).

PTEROPHORINEN.

Oxyptilus Bohemanni Wallengr. *Fjädermott.* p. 16. — Zeller, *Stett. Ent. Zeit.* 1867. p. 336.

Noord-Holland: een eenig, zeer gaaf mannetje, 18 mm. vlugt, werd 3 Augustus 1871 door den heer Lodeesen in Middenduin bij Overveen gevangen, en is door Zeller bestemd, aan wien, blijkens de Ent. Zeit. t. a. p. Prof. Boheman indertijd zelf van zijne exemplaren gegeven heeft. Bohemanni was tot hiertoe alleen in Zweden gevonden en Zeller zegt dan ook van Lodeesen's ontdekking: „eine sehr wichtige Entdeckung! Nun wird diese Art ohne Zweifel bekannter werden."

Bohemanni heeft het voorkomen van een somber getinte Pilosellae. Met het oog op ons inlandsch exemplaar zou ik in Wallengren's diagnose, voor „strigis obsoletioribus" liever, met Zeller lezen, „strigis obsoletissimis" (de Graaf).

Aciptilus Paludum Zell. *Linn. Ent.* VI. p. 401.

Noord-Brabant: bij Breda, in het moeras der Galdersche heide gevangen in de laatste dagen van Junij en eerste dagen van Julij 1871 door de heeren Heylaerts, Lodeesen, Snellen van Vollenhoven en Snellen, en op het exercitieveld in het Mastbosch 3 exemplaren op 8 Augustus van dat jaar door Mr. J. H. Albarda. Ik zou daarom nog geene tweede generatie aannemen, want ook de verwante soorten ontwikkelen zich zeer ongelijk (de Graaf).

Februarij 1872.

EENIGE AANTEEKENINGEN

OP

Catalog der Lepidopteren des europäischen Faunengebietes

BEARBEITET VON

Dr. O. STAUDINGER EN Dr. M. WOCKE,

Dresden, Januar 1871,

DOOR

P. C. T. SNELLEN.

Bovenstaande tweede uitgave van den Catalogus der europesche Lepidoptera door de heeren Staudinger en Wocke [1] nog aan te kondigen, zal wel niet noodig zijn, want ik gis dat het werk thans wel in handen zal zijn van alle beoefenaars der Lepidopterologie, die op de hoogte willen blijven van de vorderingen, welke in dit gedeelte der Entomologie in de laatste tien jaren gemaakt zijn. Intusschen komt het mij voor verre van overbodig te zijn, mijne aanteekeningen te doen voorafgaan door een woord van aanbeveling aan het entomologisch publiek en uitdrukkelijk te wijzen op de uitmuntende wijze waarop het boek is bewerkt. De weinige beoordeelingen van het geschrift in entomologische tijdschriften, die ik tot nu toe heb gezien of vermeld gevonden, strekken toch veeleer om afkeuring te kennen te geven dan wel om lof te schenken, zoo-

---

[1] Men zie de eerste editie. Dresden 1861.

dat een vreemdeling op het gebied der Lepidopterologie alligt op het denkbeeld zou komen dat het werk der beide Duitschers een onbeduidend geschrift was.

Zoo vinden wij bij voorbeeld in n°. 42 van de Petites Nouvelles entomologiques het „verdoopen door de heeren Staudinger en Wocke van eene menigte soorten van Lepidoptera, over welker benoeming iedereen het eens was, sterk afgekeurd. Deze „verdooping" is hoofdzakelijk veroorzaakt door dat de heeren Staudinger en Wocke zeer te regt hebben besloten om eindelijk aan het zoogenaamde „Wiener Verzeichniss" niet meer regten te geven dan er aan toekwamen.

Te lang reeds heeft een zeker aantal soorten namen gedragen die *uitsluitend* op overleveringen berustten en het werd meer dan tijd om ook van het gebied der Entomologie het bijgeloovig gezag van overleveringen te verbannen. De veranderingen zijn echter niet zoo bijzonder talrijk, doch natuurlijk in het oog loopend, omdat zij vele sedert lang gebruikte namen betroffen. Hetgeen overigens in de Petites Nouvelles over de classificatie gezegd wordt, bewijst dat de schrijver geheel niet te huis is op het veld hetwelk hij betreedt; dit zal ieder kenner mij toestemmen. Ik merk ten bewijze daarvan nog op dat om eene Noctuine naar Lederer's classificatie te determineren, men niet behoeft „chercher au hasard dans des genres, vrais magasins d'espèces." Dit is wel bij het bezigen van Guenée's werk over de Noctuinen het geval, maar Lederer geeft voor zijne Noctuinen eene analytische tabel, waarin de genera zonder veel moeite te vinden zijn.

De nationale antipathiën thans tusschen Duitschers en Franschen bestaande, worden er ter wille van dezen simpelen Catalogus ten slotte ook nog met de haren bijgesleept!

In n°. 85, van het „Entomologist's Monthly Magazine" treffen wij verder op p. 1 een stuk van den heer W. Arnold Lewis, dat mede kennelijk op den catalogus van Staudinger en Wocke slaat, en waarin hij, blijkbaar in verwarring gebragt door de veranderingen in de synonymie die het gevolg zijn van pligtschuldige erkenning en waardeering der werken onzer voor-

gangers, den voorslag doet, dat wij ons nu maar zouden nederleggen bij den tegenwoordigen stand der nomenclatuur en alle verder onderzoek naar en in vroegere geschriften staken. Hij beroept zich daarbij op de woorden „Communis error facit jus" — volgens hem een „grondregel" en wel, naar ik vernomen heb in de regtsgeleerdheid. Indien men mij in deze niet verkeerd onderrigt heeft, dan verwondert het mij nu geenszins meer dat boeren en andere onnoozele lieden bang zijn voor „regtsgeleerden", want zulke grondregels duiden geheel en al het tegenovergestelde aan van het zoeken naar en handhaven van het regt. Grondregels van dien aard komen echter bij de beoefening der wetenschappen volstrekt niet te pas en buitendien zouden, zoo als een beroemd Lepidopteroloog mij opmerkte, de „commune errors" van eenige Engelschen aan de geheele wereld tot rigtsnoer moeten strekken? Het stuk van den heer Lewis te wederleggen zou meer tijd en moeite vorderen dan het waard is. Het heeft ook al dadelijk zulk een vloed van tegenschriften doen opkomen, dat de Redactie van het Entomologist's Magazine zeer spoedig de discussie moest stuiten. Inderdaad, de kwestie over het eerbiedigen van prioriteits-regten en over de stabiliteit der namen is beslist en was het trouwens sedert lang, want reeds Boisduval zeide met regt in de voorrede zijner Species général des Lépidoptères, p. VI: „Un nom spécifique est une chose sacrée; si l'on admet qu'il puisse être changé suivant le CAPRICE de chacun, il faut renoncer à jamais de s'entendre en entomologie". Vaste beginsels dienen er ten dezen opzigte te bestaan, en geene afwijking mag worden gedoogd, al zouden sommigen die ook gemakshalve willen toestaan.

Eene voorname reden waarom de soortnamen niet mogen veranderd worden, in allen gevalle volstrekt niet om ze in overeenstemming te brengen met de generieke namen, is deze dat wel niemand zal beweren dat de thans bestaande classificatien nog niet ontelbare malen zullen gewijzigd en herzien worden en er dus volstrekt geene kans bestaat op bestendigheid der genera, althans van die waarin de insekten worden

verdeeld. Zullen wij nu wat reeds voor eene groote menigte insekten-soorten gewonnen is, namelijk hare vaststelling door goede beschrijvingen en afbeeldingen, weder in de waagschaal gaan stellen door de namen die deze soorten aanduiden, weder te gaan wijzigen op het gevaar af van alles weder in verwarring te brengen, alleen om het teedere gevoel der Philologen niet te kwetsen. Wie weet waartoe het leidt, wanneer wij aan zulke scrupules toegeven? Een voorbeeld er van is reeds te vinden in Borkhausen's Naturgeschichte der Europ. Schmetterlinge, waar hij zijne naauwgezetheid zoo verre drijft, dat hij zich verpligt vindt eenige namen van Lepidoptera te wijzigen, omdat deze van de Plebejers tot de Nymphen verplaatst waren en hij het „unschicklich findet dass sie die männlichen Namen noch fortbehielten." Heeft een van onze Puristen hierover wel eens gedacht en beseft hij wel hoe „unschicklich" het is dat wij eene *Lycaena Adonis* hebben?

De bestrijders latende rusten en tot het werk terugkeerende, gevoel ik mij gedrongen om goedkeurend te gewagen van de verbeteringen die sedert de eerste editie zijn aangebragt, zoo als de beschrijving der varieteiten bij de Macrolepidopteren en de vermelding der landen waar de soorten zijn voorgekomen, benevens de uitvoerige opgaven der afbeeldingen en beschrijvingen. Vooral moet ik aan het door Dr. Staudinger bewerkte gedeelte, dat de Macrolepidoptera behandelt, onverdeelden lof toekennen. Met eene naauwgezetheid, als gold het eene gewetenszaak, heeft hij zijne afdeeling bewerkt; schier geene sedert de eerste uitgave bekend gemaakte soort is vergeten; zeer weinige citaten van belang zijn weggelaten; zorgvuldig is acht geslagen op alles wat over de nomenclatuur werd geschreven en alle opmerkelijke varieteiten zijn vermeld.

Minder ingenomen ben ik met het gedeelte door Dr. Wocke bewerkt. De schrijver heeft blijkbaar zijne aanteekeningen niet bijgehouden en zijne taak met eenigen haast afgehandeld, zoo als uit de „Corrigenda en Addenda" blijkt (zie o. a. p. 425 bij n°. 1137, 1154, 1418). Het is dan ook zeker daaraan te wijten, dat een vrij groot aantal der in de laatste tien jaren

gepubliceerde soorten van Microlepidoptera door Dr. Wocke is vergeten; ja zelfs eenige in de vorige editie opgenomen soorten zijn weggebleven, zonder dat voor de verdwijning redenen zijn opgegeven, hetwelk toch noodzakelijk was. De varieteiten hadden ook wel beschreven mogen worden.

Van een paar tijdschriften is door Dr. Wocke in het geheel geene notitie genomen en door Dr. Staudinger niet geregeld — ik bedoel Stainton's Entomologist's Annual en het Tijdschrift voor Entomologie. Dit is zeker geheel en al ten onregte; wie de taak op zich neemt om periodiek voor de uitgave van Catalogi als de onderhavige te zorgen, dient naauwkeurig acht te slaan op *alles* wat op zijn gebied wordt gepubliceerd, *alle* nieuwe soorten te vermelden, ook wanneer zij synoniem zijn met oudere en overigens geregeld zijne bouwstoffen te verzamelen.

Het werk verheft zich zelfs boven den rang van eenen gewonen Catalogus, daar het de beschrijving bevat van eenige nieuwe soorten en ook enkele nieuwe genera vermeldt. De laatsten hadden echter allen gekarakteriseerd dienen te worden, hetgeen bij de uitmuntende systematische werken, die over de meeste familiën door der schrijveren landgenooten zijn uitgegeven, zeer ligt zoude zijn gevallen.

Op de manier van citeeren heb ik eene aanmerking; zij is niet geheel juist en kan tot misverstand aanleiding geven. Doorgaande zijn bij de benoemde varieteiten de schrijvers geciteerd, als of zij die varieteiten als afzonderlijke soorten hadden vermeld. Zoo staat er o. a. op p. 81: *Adsequa* Tr. V. 1. 256. Treitschke heeft echter *Adsequa* niet als afzonderlijke soort, maar als varieteit van *Comes*.

De begrenzing van het zoogenaamde Europesche Faunagebied, zoo als zij door de schrijvers wordt voorgesteld, zal wel vrij algemeene goedkeuring vinden, met uitzondering van het bijberekenen der Amerikaansche landen Groenland en Labrador. Het is waar dat de ons uit die landen bekende Lepidoptera allen ontwijfelbaar den Europeschen typus dragen, maar dit is waarschijnlijk ook het geval met de Lepidoptera

van geheel Engelsch Noord-Amerika en waar zal men dan ophouden? Het komt mij dus, in het belang van eene geregelde bewerking der beide deelen van de vlinderfauna der noordelijke helft des aardbols voor, dat al wat geographisch tot Noord-Amerika behoort, aan de Noord-Amerikanen moet worden overgelaten. Madera en de Canarische eilanden zijn mede wel teregt in het gebied opgenomen, doch de bekende Lepidoptera dier eilanden niet volledig vermeld; zie over Madera Annals and Magazine of Natural History 1858, 3e series, I, p. 182, 113 T. Vernon Wollaston, en 1859, 3e ser., p. 209—14 en voor die der Canarische eilanden Barker Webb et Sabin Berthelot, Histoire Naturelle des Iles Canaries. Paris 1839. (Dit werk vind ik in Hagen's Bibliographie niet). Ik moet ook nog de aandacht vestigen op eene mededeeling over de Lepidoptera van Cachemire door Lang, in het Entom. Monthly Magazine V, p. 33, waaruit blijkt dat de Fauna aldaar zeer den Europeschen typus draagt.

Wat het aangenomen systeem betreft, zoo is het zeer te bejammeren dat Dr. Herrich-Schäffer zijnen uitmuntenden Prodromus Systematis Lepidopterorum niet heeft voltooid, al ware het dan slechts voor de Rhopalocera. De classificatie der Europesche dagvlinders ware dan in overeenstemming met die der Rhopalocera van de geheele aarde gebragt en daardoor zeker de geregelde studie belangrijk bevorderd. Dat de oude Sphingiden, Bombyciden, Noctuinen en Geometriden naar Lederer's systeem zijn gerangschikt, zal gewis ieder goedkeuren, doch het ware wenschelijk dat Dr. Staudinger zich strikt aan het door Lederer gepubliceerde had gehouden en de veranderingen, die in overeenstemming met Lederer's collectie en aanteekeningen zijn gemaakt, door middel van een der entomologische tijdschriften had bekend gemaakt, want nu stuit men telkens op kleine afwijkingen, waarbij men vragen moet, waar men de verklaring moet zoeken. In allen gevalle betwijfel ik het zeer, dat het met Lederer's inzigten strookte dat de genera *Epichnopteryx* en *Fumea* tot de Psychiden zijn gebragt; hij heeft zich meermalen zeer bepaald er voor verklaard, dat zij

tot de Tineina moesten gerekend worden. Eene betere rangschikking der familiën, waarbij de Hepialina aan het hoofd der Heterocera komen te staan, wordt Dr. Staudinger zeer aanbevolen. De verouderde verdeeling van de eerste veertien familiën der Heterocera in Sphinges en Bombyces mogt ook wel vervallen. Ook zijn de Brephiden eene geheel afzonderlijke familie, van denzelfden rang als de Geometriden en Noctuinen.

Dat de classificatie der Phycideen nog veel te wenschen overlaat, niettegenstaande de bewerkingen door onderscheidene kundige Lepidopterologen, zoo als de heer Wocke zegt, wil ik wel aannemen, doch de hoofdreden hiervan is, dat Herrich-Schäffer en von Heinemann zich niet consequent genoeg aan de vleugeladeren hebben gehouden. Hadden zij dit evenzeer gedaan als Prof. Zeller ten opzigte van de kenmerken, waar naar hij de Phycideen classificeerde, dan zoude er minder verwarring onder deze vlinders heerschen. Ook zijn vele beschrijvingen van nieuwe soorten al te oppervlakkig, waardoor wezenlijke kenmerken over het hoofd worden gezien of onjuist beschreven zijn.

Met de grondregelen van Dr. Staudinger ten opzigte der nomenclatuur kan ik mij over het geheel wel vereenigen, eenige kleinigheden uitgenomen, en in de punten waar hij met Dr. Wocke verschilt, ben ik het met Dr. Staudinger eens. Wenschelijk is het dat zijne zienswijze thans algemeen ingang vinde en aldus de nomenclatuur eindelijk de gewenschte vastheid erlange, vooral daar het ontdekken van oude namen thans wel ongeveer op een einde loopt.

De voorbeelden die Dr. Staudinger aanhaalt, om de verschillende inzigten der Philologen te bewijzen, zouden gemakkelijk met nog meer en opmerkelijker kunnen worden vermeerderd, waaruit wij kunnen zien hoe zeer de zienswijzen zelfs van de respectabelsten over dezelfde punten op onderscheidene tijdstippen verschillen.

Dat dezelfde soortsnaam in verschillende genera, ook van dezelfde familie, wederkeeren mag, moet ik Dr. Staudinger thans toegeven, hoewel ik vroeger de tegenovergestelde meening

van Treitschke, Guenée en vele anderen geneigd was te volgen. In de werken van Treitschke en Guenée zijn echter hunne genera zoo oppervlakkig beschreven en zoo onbepaald, dat het bijna schijnt alsof zij ze slechts pro forma hadden opgerigt. Men vergelijke bij voorbeeld Treitschke's beschrijvingen zijner Noctuinen- en Geometriden-genera, die zoo vaag zijn dat men zeer dikwijls onmogelijk kan zeggen wat wel de eigenlijke kenmerken zijn. Guenée geeft ons buitendien zelf aanleiding om zijne generieke en familienamen over het hoofd te zien door al dadelijk af te wijken van zijne hoofdverdeeling der Noctuinen in Trifidae en Quadrifidae; zie in zijne Species, deel V op p. 50, de merkwaardige aanmerking bij *Acronycta pachycephala*. Het was dus niet te verwonderen dat het kwade voorbeeld der aanvoerders door het gros der Lepidopterologen werd gevolgd, doch sedert zij gemeenzamer zijn geworden met de systematische werken van Herrich-Schäffer en Lederer, en hebben leeren zien dat even zoo wel bij de Macrolepidoptera als bij de Microlepidoptera scherp gekarakteriseerde genera gevormd kunnen worden, is er geene reden om ook ten opzigte van het bovenvermelde punt langer den ouden, onwetenschappelijken sleur te blijven volgen.

Eenigzins naar haarkloverij zweemt echter de wijze waarop Dr. Staudinger met het bezigen van gelijkluidende namen omgaat. Het is, dunkt mij voldoende wanneer in genera zoo als zij thans bestaan, dezelfde soortsnamen niet herhaald worden en de jongstbenoemde soort dus worde verdoopt. Wordt later zulk een genus gesplitst, dan treedt de oudere naam weder in zijne regten en evenzoo kunnen wij dus *Lycaena Agestis* Ochs. zeer wel *Medon* Hfn. noemen, al is het ook dat Hufnagel tegen de wetten der nomenclatuur zondigde, door in 1766 nog een tweede *Papilio Medon* te publiceeren, terwijl Clerck er reeds een in 1759 had bekend gemaakt. Evenzoo is het ook met *Aglaja* L. Thans, nu de twee door Linnaeus eveneens benoemde Papiliones in zoo verschillende genera staan als Argynnis en Delias (Cathaemia Hübn., Herr.-Sch.), die wel nooit meer vereenigd zullen worden, kunnen wij zeer goed eene

Argynnis Aglaja Linn. en eene *Delias Aglaja* Linn. hebben. Hetzelfde is het geval met de vrij spitsvondige bedenkingen tegen het aannemen van den ouderen naam *Domiduca* Knoch voor *Janthina* Hübn. Ik kan Dr. Staudinger op deze kronkelpaden niet volgen, maar houd den eenvoudigsten weg. Wanneer de naam *Janthina* Wien. Verz. inderdaad slechts een bloote cataloognaam is, noem ik de soort *Domiduca* Knoch, daar *Domiduca* Hfn. een synonym is van *Fimbria* Linn.

Met den wensch dat de beide talentvolle schrijvers in een zeer ruim debiet van hun werk en in de algemeene aanname hunner gezonde beginselen van Nomenclatuur, eene vergoeding mogen vinden voor de belangrijke opofferingen aan tijd en moeite, die hun de zoo grondige bewerking van dezen Catalogus heeft gekost, sluit ik mijne inleidende aanmerkingen en ga tot de meer bijzonderen over.

p. 6. Genus Rhodocera:

Rhodocera Cleobule Herr.-Sch. Zutr. f. 455, van de Canarische eilanden.

p. 8. n°. 108. *Polyommatus dispar* Haw. „Forma nunc exstincta." Zeker nog niet. Wijlen mijn vriend van Woerden zag eens bij eenen Parijschen insectenhandelaar wel 400 exemplaren van dezen vorm. Op zijne vraag van waar die groote exemplaren kwamen, kreeg hij een ontwijkend antwoord, doch men zeide hem dat de vlinders naar Engeland moesten worden verzonden. Zij zijn daar zeker aan de onnoozele „Britishers" tegen grof geld voor „real genuine British specimens of that most peculiar species, not existing anywhere else" in de handen gestopt! Van Woerden bragt twee paren mede, het eene voor mij, dat zich nog in mijne collectie bevindt, terwijl hij het tweede behield. Mijne exemplaren hebben eene vlugt van 42—45 mm.

Cramer beeldt (Uitlandsche kapellen I, pl. 43, fig. B, C, eene *Papilio Hillus* van Smyrna af, die ik niet geciteerd vind. Het is een *Polyommatus*. Waarschijnlijk is het eene onzer welbekende soorten, doch welke kan ik niet met zekerheid zeggen.

p. 11. n°. 155. *Lycaena Astrarche* Bergstr., zegge *Medon* Hfn.

De var. *Aestiva* Staudinger is reeds vroeger beschreven en afgebeeld als *Agestis* var. *Calida* door Bellier de la Chavignerie, zie Annales de la Soc. Ent. de France, 4e Serie, II, p. 615, pl. 14. f. 6.

p. 14. n°. 184. *Lycaena Astraea* Freyer. De naam is bij Freyer *Astrea* gespeld.

Van de Canarische eilanden wordt nog vermeld:

Lycaena Webbianus Brullé, zie Kirby, Synonymic Catalogue p. 359.

p. 35. n°. 449. Hier moet nog worden geciteerd: „Gegenes *Thrax* Hübner, Sammlung exotischer Schmetterlinge. Het is echter stellig niet *Thrax* Linné en zal wel eenen anderen naam moeten dragen; volgens Herrich-Schäffer is de soort onder dien van *Julianus* in de Encyclopédie Méthodique beschreven door Latreille. Kirby heeft als oudste naam *Mathias* Fabricius.

p. 37. n°. 477. *Deilephila Porcellus* L. Dezelfde varieteit als bij Millière is afgebeeld, is ook door den heer Heylaerts uit Nederland bekend gemaakt. Zie Tijdschr. voor Ent. 2e Serie, V, p. 146, pl. VI, f. 1.

p. 39. n°. 507. *Sesia spheciformis* W. V. Herrich-Schäffer schrijft (Syst. Bearb.) in zijnen tekst den naam *Sphegiformis*, op de plaat *Spheciformis*.

p. 42. n°. 553. *Sesia leucopsiformis* (r. Leucospidif.). Moet dit niet zijn *Leucopsidiformis?*

p. 45. n°. 587. *Ino Geryon* Hübn. Hierbij had wel geciteerd mogen worden: Guenée, Ann. Soc. Ent. de France. 4e Serie, V, p. 304, pl. 8, f. 3.

p. 50. n°. 642. *Syntomis Mestralii* Bugnion. In jaargang 1861 van het Wiener Entom. Monatschrift is de vlinder door Lederer *Mestralii* genoemd.

p. 50. n°. 650. Is *Undulana* wel de oudste naam? Volgens Werneburg is de soort reeds in 1772 door Scopoli in zijnen Annus Historico-naturalis V, p. 116, n°. 130 als *Phalaena Revayana* beschreven.

p. 52. n°. 667. *Nola albula*, ook in Engeland. Zie Entomologist's Annual for 1861, waar de vlinder is afgebeeld.

p. 52 lees: *Paidia* Hübn. Verz. in plaats van *Paida* H. S.

„ „ n°. 673 lees: *Mesogona* H. S. f. 162 en niet 126.

„ „ n°. 681. *Calligenia miniata* Forster. Hierbij als eene varieteit te citeeren *Flava* de Graaf, zie Snellen, Vlinders van Nederland, p. 144.

p. 54. n°. 703. *Lithosia ochraceola.* Is zeker *Flavociliata* Led. en deze misschien eene var. van *Lutarella.*

p. 58. n°. 755. *Arctia Glaphyra.* Bij Herrich-Schäffer, VI, p. 52 staat *Glaphira.*

p. 60. n°. 784. *Hepialus Humuli.* Nog te citeeren: *Hep. Humuli* var. Snellen, Tijdschr. voor Ent. 2e Serie, I, p. 63, pl. 2, f. 3, 4. Is dezelfde varieteit als de door Knaggs beschrevene. Later heb ik nog eenige exemplaren gevangen.

p. 61. n°. 809. *Endagria Ulula* Borkh. Bij Herr.-Sch. Syst. Bearb. II. Cossides fig. 6, staat: *Panterinus.*

p. 64. n°. 857. *Epichnopteryx Pulla.* Lederer vermoedt dat *Radiella* der Engelschen dezelfde is als zijne *Proxima.* Zie Wien. Ent. Monatschr. V. 395.

p. 66. n°. 887. *Dasychira selenitica* Esp. Is *Paradoxa* Fabr. niet de oudste naam? Hij wordt reeds door Ochsenheimer geciteerd.

p. 67. Genus *Ocneria.* Hier misschien: *Rufescens* (*Liparis*) Brullé in Webb en Berthelot Hist. Nat. des îles Canaries.

p. 67. n°. 909. *Chondrostega Pastrana* Lederer. In de Horae Societ. Entom. Ross. VIII, is eene varieteit van het mannetje beschreven. Zie p. 12 (Sept.)

p. 70. n°. 941. *Lasiocampa Pini.* „Exc. Angl. Bat. et Belg." Komt wel in Nederland voor en is reeds in verscheidene provincien gevonden. Zie Sepp VI en mijne Vlinders van Nederland.

p. 71. n°. 954. *Saturnia Isabellae* Graells. Volgens de Jahresberichte über die wiss. Leist. in der Entomologie reeds in 1849 beschreven door G. in de Revue et Magasin de Zoologie van dat jaar, p. 601.

Niet vermeld vind ik:

Chalcosia caudata Brem. Lep. Ost-Sibiriens, p. 97, VIII, fig. 8.

p. 78. n⁰. 1049. *Acronycta Myricae.* De rups is beschreven door Buckler Entom. Monthly Mag. VII. p. 83.

p. 78. n⁰. 1058. *Bryophila Petrea.* „Praec. var.?" Deze aanmerking moest bij *Labecula*, als de laatstbeschrevene staan. *Petrea* is van 1852.

p. 81. n⁰. 1092. *Agrotis Pronuba. Connuba* Hübn. is *Comes* var.

p. 81. n⁰. 1093. *Agrotis Orbona.* Hier te citeeren v. Heinemann I, p. 492, die de eerste is die Hufnagel's naam hersteld heeft.

p. 83. n⁰. 1130. *Agrotis festiva.* Indien *Festiva* S. V. een catalogusnaam is en *Mendica* Fabr. dubieus, moet de soort *Primulae* Borkhausen heeten (zie deel IV, p. 511, n⁰. 204, zijner Europ. Schmetterlinge.

p. 90. n⁰. 1256. *Mamestra tincta.* Bij het citaat van *Trimaculosa* Esper diende hier ook wel een — ? — te staan, want het is nog eens op p. 89 bij *Agrotis occulta* geplaatst.

p. 90. n⁰. 1264. *Mamestra Leineri* Freyer. Moet om het hoornachtig uitsteeksel van het voorhoofd wel in het genus Phorocera Led. (Metopoceras Guenée) staan. Evenzoo *Mamestra Siccanorum* Staudinger.

p. 93. n⁰. 1309. *Dianthoecia Magnolii.* Freyer noemt het dier *Numosa.*

p. 94. n⁰. 1324. *Dianthoecia irregularis.* Ook in Engeland. Zie Entomologist's Annual for 1870, p. 138, plate f. 2.

p. 95. n⁰. 1341. *Aporophyla lutulenta.* De type komt niet in Nederland voor; alleen de var. *Luneburgensis.*

p. 98. n⁰. 1368. *Dichonia aeruginea* Hübn. Mioleuca Guenée. p. 90 is ook op p. 95 bij n⁰. 1342 *Aporophyla mioleuca* Tr. geciteerd.

p. 98. n⁰. 1371. *Miselia bimaculosa* komt niet in Engeland voor, volgens de schrijvers van lateren tijd.

p. 99. n⁰. 1383. *Luperina* (Het genus is een regte vergaderbak voor hetgeen elders niet geplaatst kon worden.) *virens.* De varieteit komt wel overal met den type voor.

p. 109. n⁰. 1517. *Leuc. Comma* — *Impura* Dup. VII, 105, 3, ook bij n⁰. 1502, *Leuc. impura* geciteerd.

p. 109. n°. 1527. *Leuc. alboradiosa* Herr.-Sch. Neue Schm. p. 3, schrijft *Albiradiosa.*

p. 112. n°. 1581. *Amphipyra Styx.* Onder Herr.-Schäff. afbeelding staat *Stix.*

p. 116. n°. 1632. *Orthosia Ruticilla* Esp. Ook in Nederland en wel vrij gemeen.

p. 119. n°. 1671. *Scoliopteryx Libatrix.* Ook in Marocco en Algiers, zie Lucas, Annales de la Soc. Ent. de France 1857.

p. 120. Genus 236. Is zeer stellig een Noctuinen-genus en er is volstrekt geene reden om het naar de IXe familie der Heterocera te verplaatsen.

p. 121. n°. 1692. *Epimecia Ustula.* Het komt mij voor beter te zijn den naam van *Lurida* Tr., waarvan het jaar van publicatie stellig te bepalen is, te verkiezen boven dien van Freyer.

p. 122. n°. 1723. *Cucullia lactea.* Volgens Werneburg reeds door Fabricius in zijne Mantissa Insectorum, n°. 297, en wel daar het eerst beschreven.

p. 124. n°. 1747. *Cucullia Absinthii.* Komt ook in Nederland voor.

p. 125. n°. 1770. *Plusia illustris.* Is niet *Variabilis* Piller en Mitterbacher de oudste naam? Treitschke citeert dit werk.

p. 126. n°. 1772. *Plusia aurifera* komt ook op de Azorische eilanden voor. (Fairmaire, Bullet. Soc. Ent. de France 1864. p. XLV.

p. 126. n°. 1781. *Plusia V-argenteum* Esp. Volgens Treitschke (X, 2, 139) zijn Esper's en Hübner's afbeeldingen te gelijker tijd vervaardigd, en dan komt het mij voor dat Hübner's naam (*Mya*) de voorkeur verdient.

p. 131. Leocyma is een genus van Guenée, zie zijne Noctuélites VI, p. 212. De naam is in het alphabetisch register vergeten.

p. 132. n°. 1865. *Thalpochares candicans.* Moet *Grata* Guenée heeten, doch is wel *Respersa* var.

p. 134. n°. 1904. *Prothymia viridaria* Clerck. Dat dit de oudste naam is voor *Aenea* Treitschke hebben Zeller en Guenée reeds lang voor Werneburg opgemerkt.

p. 135. n°. 1916. *Metophria Monogramma.* Is *Fixa* Fabr. niet de oudste naam?

p. 135. n°. 1922. *Pelamia electaria.* Bremer, Lep. Ost-Sibir. p. 89; lees: p. 84.

p. 136. n°. 1931. *Leucanitis Rada.* Waarom is *Roda* Herr.-Sch. zoo min hier als elders geciteerd?

p. 136. n°. 1936. *Leucanitis Panaceorum* Ménétriés. Moet volgens Lederer generiek van Leucanitis worden afgescheiden. (Wien. Ent. Monatschr. V, 398). Ook de overige soorten blijven niet bijeen. Zij moeten worden verdeeld in 2 genera: Bolina Guenée, met onbedoornde middenscheenen (bevat alleen *Cailino*) en Leucanitis, met bedoornde middenscheenen, de overige soorten van Leucanitis Gn., Led. Noct., zie Lederer, Wien. Ent. Monatschrift. l. c. Dit is volgens gepubliceerde aanteekeningen van Lederer. Indien hij later reden had om de nu door Dr. Staudinger gevolgde rangschikking, welke geheel anders is, daar in Bolina Guenée alleen *Flavomaculata* is geplaatst, aan te nemen, had dit wel opgehelderd dienen te worden.

p. 138. n°. 1970. *Catocala Paranympha.* Is *Fulminea* Scopoli niet de oudste naam? In de beschrijving is niets tegenstrijdigs.

p. 140. n°. 2008. *Zanclognatha grisealis.* De naam *Nemoralis* is niet alleen de oudste, maar ook verkieslijk, want *Nemoralis* Scopoli is eene Pyralide, die wel niet meer met *Nemoralis* Fabr. in eene familie, laat staan in een genus zal komen.

p. 142. n°. 2035. *Hypena Ussuriensis* hujus generis? Zeker niet; het is wel eene Remigia, ofschoon Bremer l. c. niets van de pooten zegt.

p. 142. *Tholomiges turfosalis* Wocke. Ook in Nederland, zie mijne Vlinders van Nederland, p. 496.

p. 143. Brephos. Volgens Zeller zoude het genus Archicaris Hübner moeten heeten. Brephos Ochs. en Archicaris Hübn. zijn beiden van 1816, doch Ochsenheimer citeert in zijn ontwerp eener classificatie der Noctuinen bij het genus den naam Brepha Hübn.

Niet vermeld vind ik: *Hadena exornata* Möschler, Wien. Ent.

Monatschrift, p. 364, Tab. 9, f. 5; eerste editie van den catalogus, n°. 365. Ook mis ik de volgende, op Madera voorkomende Geometriden:

Hemithea Nubigena Wollaston, Ann. and Mag. of Nat. Hist. 3 Serie, I, p. 118 enz.; III, p. 209 enz.

Acidalia Atlantica Stainton, l. c.

Eupithecia insulariata Stainton, l. c.

Eubolia rupicola Wollaston, l. c.

Coremia centrostrigaria Wollaston, l. c.

p. 143. n°. 2057. *Geometra sponsaria* Brem. „praec. var.?" Dan moet eene der beide afbeeldingen al zeer onnaauwkeurig zijn, want *Glaucaria* Ménétr. heeft bijna regelmatig afgeronde vleugels, terwijl bij *Sponsaria* Bremer de voorvleugels zijn uitgesneden en de achtervleugels op ader 4 sterk hoekig. Ik zou *Sponsaria* voor eene Metrocampa houden.

p. 149. n°. 2167. *Acidalia circellata* Gn. Is *Straminata* Tr. var. *Tolognearia* Staud. Uit de afbeelding van Millière is dit duidelijk te zien.

p. 151. n°. 2188. *Acidalia coenosaria* Led. „*Luridata* var.?" Wel niet, want beiden hebben aan de voorvleugelpunt eene geheel verschillende teekening.

p. 150. n°. 2177. *Acidalia rufinaria* Staud. Deze nieuwe naam is niet noodig. *Rufularia* Herr.-Sch. is slechts eene synonym.

p. 153. n°. 2223. *Zonosoma linearia.* Waarom wordt deze soort *Linearia* Hbn. genoemd? Men zal *Trilinearia* Hbn. Beiträge te vergeefs in de lijst der soorten zoeken. Zij is een synonym van *Acidalia trilineata* Scopoli.

p. 155. n°. 2244. *Bapta temerata.* Moet *Punctata* Fabr. heeten. *Punctata* Scop. is eene Acidalia.

p. 159. EVERSMANNIA n. gen. Waarom niet Erosia Guenée, die *Exornata* Ev. en een aantal verwante soorten in dat genus heeft?

p. 160. n°. 2296. *Eilicrinea trinotata.* Bij Guenée is de naam verkeerdelijk *Trinotaria* gespeld.

p. 163. n°. 2334. De varieteit *Doubledayaria* ook in Nederland, gelijk Dr. Staudinger had kunnen zien uit het Tijdschrift

voor Entomologie, Nieuwe Serie, deel V, p. 155, pl. 6, f. 3, waar een exemplaar is afgebeeld, dat met anderen door den heer Heylaerts bij Breda is gevonden. Breda is evenwel tot dusverre de eenige vindplaats in Nederland.

p. 165. n°. 2373 en 2374. Stellig geene twee soorten.

p. 165. n°. 2372. *Boarmia consonaria* Hbn. niet „exc. Bat." komt ook in Nederland voor. Zie Tijdschr. voor Ent. 2e Serie V, p. 85.

p. 167. n°. 2389. *Gnophos ambiguata*. Bij Herr.-Sch. is de naam Ambiguaria gespeld.

p. 183. n°. 2601 en 2602. *Cidaria truncata* en *immanata* stellig eene soort. Ik heb beide varieteiten uit dezelfde rupsen die bijeen op dezelfde planten waren gevonden, gekweekt en onder een honderdtal exemplaren alle overgangen verkregen.

p. 186. n°. 2630. *Cidaria conspectaria* Mann. Is volgens Herr.-Sch. (Catalog der Europ. Lepid. 1862) dezelfde soort als *Bistrigata* Tr.

p. 186. n°. 2632. *Cidaria ferrugata* en 2633 *unidentaria*. Ook ééne soort; zie Verslag over mijne waarnemingen, Tijdschr. voor Entom. 2e Serie, 2, p. 120 en 4, p. 226.

p. 186. n°. 2640. *Cidaria fluviata*. Ook uit Limburg aan mij door den heer Maurissen medegedeeld.

p. 187. n°. 2658. *Cidaria nebulata*. Waar komt deze soort voor?

p. 188. n°. 2662. *Cidaria cuprearia* moet *Cupreata* heeten, want in Deutschland's Insecten is de naam zoo gespeld.

p. 188. n°. 2680. *Cidaria unangulata*. Ook in Frankrijk. Ik heb een exemplaar dat bij Bordeaux gevangen is.

p. 190. n°. 2705. *Cidaria testaceata*. Moet *Sylvata* Hbn. heeten, want *Sylvata* Scop. is eene Abraxas.

p. 190. n°. 2713. *Cidaria bistrigata*. Bij Herr.-Sch. is de naam op de plaat *Bistrigata*, in den tekst *Bistrigaria* gespeld.

p. 192. n°. 2735. *Cidaria exoletaria*. Moet *Exoletata* heeten, want zoo is de naam in Deutschland's Insecten gespeld.

p. 192. n°. 2739. *Cidaria calligrapharia*. Moet *Calligraphata* heeten om dezelfde reden die bij n°. 2735 is vermeld.

p. 197. n°. 2805. *Eupithecia satyrata*. Ook in Nederland.

p. 199. n°. 2825. *Eupithecia gemellata.* Nog te citeeren: Herr.-Sch. Corr. Bl. Z. M. V. 1863. XVII, p. 23.

Nergens geciteerd vind ik: Cidaria abditaria Herr.-Schäffer, n°. 576 van den vorigen catalogus.

Niet vermeld zijn:

Cidaria brunneata Packard, uit Labrador		Zie Möschler,
„ *aurata* „ „ „		Stett. Ent. Zeitung
„ *strigata* „ „ „		1870,
Eupithecia luteata „ „ „		p. 370 enz.

„ *participata* Grentzenberg.

Is *Eupithecia anglicata* Herr.-Sch. Corr. Bl. für Sammler II, p. 131, n°. 9 (zonder naam) en Tauschkatalog 1862, dezelfde als de *Anglicata* van Millière?

p. 202. n°. 38. *Asopia pictalis.* Ook eens in Nederland gevangen, doch het is eene Oost-Indische soort die van rijstkorrels leeft. Op 's Rijks Museum van Natuurlijke Historie te Leiden bevinden zich exemplaren van Java; ik heb de soort ook van Celebes ontvangen en eens verscheidene doode exemplaren gevonden in een kistje dat met rijstedoppen was aangevuld.

p. 211. n°. 211. *Eurycreon Sedacovalis.* De naam wordt door Eversmann *Sedakowialis* gespeld.

p. 220. n°. 379. *Crambus aureliellus* F. v. R. Is volgens Zeller eene Calamotropha. Zie zijne Chilonid. et Crambid. p. 9.

p. 224. n°. 473 en 474. *Ratasa noctualis* en *allotriella.* Zijn geene twee soorten, maar naauwelijks varieteiten.

p. 225. n°. 487. *Hypochalcia decorella.* Behoort niet in hetzelfde genus met *Ahenella* enz., daar zij eene ader in de achtervleugels minder heeft.

p. 225. n°. 497. *Eucarphia remotella* Mann. Naar exemplaren van hem zelven niet van *Saxeella* Zell. verschillende.

p. 226. n°. 509. *Epischnia farrella* Curtis. Uitvoerig beschreven en afgebeeld in Tijdschr. voor Entom. 2e Serie, III, p. 50—52, pl. 1, f. 1.

p. 126. n°. 510. *Epischnia Sareptella*, zegge: *Sareptalla.* Wel geene Epischnia. Herrich-Schäffer had slechts een wijfje en

aan een paartje dat ik in dit voorjaar van Dr. Staudinger ontving en dat met Herr.-Sch.'s beschrijving overeenkomt, vind ik bij het mannetje het vereischte aan de sprieten niet, terwijl in de achtervleugels ader 5 niet aanwezig is. Het is dus eene Zophodia bij *Convolutella.*

p. 228. n°. 583. *Myelois modestella* Led. Is *Europhera cinerosella* Zell.

p. 229. n°. 595. *Ancylosis neglectella* v. Hein. is eene *Gymnancyla*, wanneer streng gelet wordt op de kenmerken.

p. 230. n°. 632. *Anerastia ichorella* Led. Is eene Ematheudes Zell., even als *Venosa.*

Niet vermeld vind ik:

Stemmatophora Corsicalis Duponch. Zie Led. Pyraliden, p. 130 (is geene Metasia).

Aporodes scabralis Eversm. Bull. de M. 1842. Led. Wien. Ent. Mon. VII. p. 459. n°. 20.

Scoparia atomalis Doubl. Ent. Ann. 1855. p. 64. — Knaggs Ent. Monthly Mag. V, pl. 1, f. 8.

Scoparia confusella Laharpe, Mitth. Schweiz. Ent. Gesellsch. IV, p. 87.

Scoparia basistrigalis Knaggs, Ent. Monthly Mag. III, p. 1 met afb. V, pl. 1, f. 6.

Scoparia ulmella Knaggs, Ent. Monthly Mag. III. p. 217; V, pl. 1, f. 12.

Scoparia concinnella Curtis, Annals and Mag. of Nat. Hist. V, p. 114.

Eurycreon desertalis Hbn. Guenée, p. 382.

Botys deceptalis Lah. Neue Denkschr. der Schweiz. Gesellsch. XX.

Orobena bifascialis Guenée, p. 372.

Ancylolomia disparella Hübn. (N°. 248 van den vorigen catalogus).

Crambus obscurellus von Hein. p. 126.

" *grammiculellus* Guenée. Explor. Scient. de l'Algérie.

" *albellus* Clemens. Proc. Ent. Soc. of Phil. — Zell. Cramb. p. 23 uit Labrador (zie Möschler, Stett. Ent. Zeit. 1870, p. 372.

Crambus inornatellus Clemens l. c. p., mede uit Labrador, zie Möschler l. c.

Homoeosoma carlinella Hein. p. 198 bij *Nimbella.*

· *Ephestia Vapidella* Mann. Wien. Ent. Mon. I. p. 171.

p. 233. n°. 662. *Teras Boscana. Parisiana* is wel eene varieteit van *Boscana*, maar niet omgekeerd. Zulke soorten zijn er in het genus Teras verscheidene.

p. 236. n°. 702. *Tortrix dumetana* Tr. Geene soort uit afd. Pandemis, daar het mannetje de uitsnijding boven den sprietwortel mist.

p. 236. n°. 707. *Tortrix inopiana* Haw. Is eene Conchylis. Ieder die de moeite nemen wil om de vleugeladeren te onderzoeken, zal dit zeer ligtelijk ontdekken.

p. 237. n°. 711. *Tortrix Besseri.* Is *Murinana* volgens Nowicki zelven. Zie Verh. Zool. Bot. Ges. zu Wien 1865, p. 184.

p. 244. n°. 864 en 865. *Conchylis vicinana* en *moribundana.* Zijn deze niet slechts eene soort?

p. 248. n°. 948. *Penthina pyrolana* Wocke. Afgebeeld Tijdschr. voor Ent. IV (1861), pl. 12, f. 1 en door den heer H. W. de Graaf beschreven (p. 167).

p. 251. n°. 1008. *Aphelia littorana* Constant. „*Lanceolanae* var.?" Zeker niets anders. De Franschen behoeven waarlijk niet over kwaadwillige gezindheid der Duitschers te hunnen opzigte te klagen, want het citeeren van zulke vlugtige beschrijvingen en gebrekkige afbeeldingen als door Constant op de aangehaalde plaats van Microlepidoptera geleverd worden, zijn wel niets anders waard dan om met stilzwijgen te worden voorbijgegaan.

p. 252. n°. 1044. *Grapholitha obumbranata* Zell. Is *Expallidana* volgens Zeller zelven. Zie ook von Nolcken, Fauna p. 415.

p. 255. n°. 1090. *Grapholitha rosaecolana* Dbd. Is *Suffusana.* Deze soort komt op rozen en haagdoorn voor. De rupsen heb ik meermalen gevonden.

p. 257. n°. 1141. *Grapholitha consequana* Zell. Is *Succedana* var. volgens Zeller zelven. Zie Verh. Zool. Bot. Ges. zu Wien 1868, p. 602.

p. 257. n°. 1159. *Grapholitha Weirana* Dougl.
„ „ „ 1160. „ *nitidana* (F.?) Steph. Wood.
Zijn beide seksen van *Phthoroblastis Vigeliana.* Dit is uit de beschrijvingen reeds op te maken en mij nog nader bewezen door exemplaren die ik uit Engeland ontving.

p. 261. n°. 1245. *Graph. augustana* Hbn. } is ééne soort.
„ „ „ 1246. „ *cruciana* L. }
Zie de Engelsche schrijvers en ook Rössler, Schmett. von Nassau, p. 206.

Niet vermeld vind ik:

Conchylis albicapitana Cooke, Zoolog. 1861, p. 7801. — Birchall, Ent. Monthly Mag. III, pl. 1, f. 1. — M'Lachlan, Ent. Ann. 1869, p. 86.

Conchylis Rheticana Laharpe, Mitth. Schweiz. Ent. Ges. VI, p. 184.

Conchylis Degreyana Mc Lachlan, Ent. Annual for 1869, p. 91.

Conchylis luridana Gregson, Entomologist. — Knaggs, Ent. Ann. for 1871, p. 9.

Retinia fulvimitrana v. Hein., Nachtrag, p. 241 = *Sylvestrana*, v. Hein. Wickler, p. 95, n°. 166.

Penthina Rooana de Graaf, Tijdschr. v. Ent. p. 168, pl. 12, f. 2.

Grapholitha geniculana Laharpe, Tortric. p. 270.

„ *Torniana* Zell., Tijdschr. v. Ent. 2^e Serie, III, p. 85.

„ *Laharpana* Laharpe, Tort. p. 229 (verg. von Hein. Wickler, p. 175.

Dichrorampha alticolana Steph. Cat. Brit. Mus. p. 100. — oude Cat. Staud. en W. n°. 1114.

Dichrorampha flavidorsana Knaggs, Ent. Ann. for 1867, p. 148, plate f. 5. — Ent. Monthly Mag. III, p. 176.

Coccyx (?) *vernana* Knaggs, Ent. Monthly Mag. IV, p. 122 en p. 154.

Tortrix (?) *Grunertiana* Ratzeburg, Waldverderber, pl. V, f. 9.

Benevens de 9 volgende soorten uit Labrador, waarover zie Möschler, Stett. Ent. Zeit. 1870, p. 373 enz.

Pandemis leucophaleratana Packard.

Penthina frigidana id.

„ *tessellana* id.

Penthina fulvifrontana Packard.

„ *murina* id.

Grapholitha nebulosana id.

Anchylopeza plagosana Clemens.

Halonota Packardiana id.

Anthithesia bipartitana id.

En eindelijk de door Stainton van Madera beschrevene:

Tortrix subcostana.

„ *referana.*

„ *reticulana* (moet, zoo het eene Tortrix is, verdoopt worden.

En *Grapholitha Maderae* Wollaston.

p. 307. n°. 2256. *Oecophora fuscofasciata.* Stainton vermoedt dat deze soort het wijfje van *Oec. temperatella* konde zijn.

p. 310. n°. 2332. *Gracilaria juglandella* Mann. Is *Grac. roscidella* Hbn. Zie Zeller, Tijdschr. v. Ent. 2e Serie, V, p. 222.

p. 310. n°. 2334. *Gracilaria taxella* H.S. Is volgens Stainton *Zelleria hepatariella* Staint.

p. 314. n°. 2413. *Coleophora fuscicornis* „kaum von *Deauratella* verschieden (Herr.-Sch. Corr. Blatt für Sammler v. Insecten 1861, p. 133).

p. 314. n°. 2422. *Coleophora albidella.* Zeker geene aberratie van *Anatipennella.* Zie Tijdschr. v. Ent. 1871. p. 235.

p. 314. n°. 2428. *Coleophora Nemorum.* Is *Ibipennella.*

p. 316. n°. 2479. „ *marginatella.* „Wohl nur eine *Albicostella* mit verloren gegangenen goldbraunen Schuppen. (Herr.-Sch. Corr. Blatt. f. Sammler 1861, p. 133.)

p. 317. n°. 2510. *Coleophora striatipennella.* Is *Murinipennella.* Zie Tengström, aant. bij v. Nolcken, Fauna von Livland. p. 686.

p. 317. n°. 2534. *Coleophora punctipennella.* Is *Motacillella.* Zie von Nolcken, Fauna p. 685.

p. 335. n°. 2964. *Opostega reliquella.* Nog altijd als afzonderlijke soort vermeld, ofschoon verschillende Entomologen reeds lang hebben uitgemaakt dat het eene varieteit van *Salaciella* is. Zie o. a. von Nolcken, Fauna p. 744.

p. 339. n°. 3061. *Nepticula diversa.* Is *Vimineticola* Frey.

p. 342. n°. 3123. *Platiptilia similidactyla* Dale. Geciteerd had nog moeten worden: Tijdschrift voor Entomologie, 2e Serie, III, p. 71—78, pl. 2, f. 1—3, waar door den heer H. W. de Graaf eene uitvoerige beschrijving met afbeelding der soort wordt gegeven. Ik geloof echter dat Zeller's naam *Isodactylus* de voorkeur verdient boven de namen van Dale en Haworth, die niet door voldoende beschrijvingen gesteund worden. De door Dr. Wocke sub n°. 3127 beschreven varieteit van *Nemoralis* is wel *Isodactylus*. *Nemoralis* is Zeller thans wel geneigd voor eene varieteit van *Zetterstedtii* te houden.

Geene melding vindt ik gemaakt van de volgende, meestal als nieuwe beschreven soorten:

Choreutes micalis Mann, Wien. Ent. Monats. I, p. 181. — Fiume.

Tinea Kroesmanni Stainton, Entom. Annual 1856, p. 33. — Germania.

Nemophora Reaumurella Peyerimhof, Petites Nouvelles 1870, n°. 17. — Gallia Mer.

Acrolepia adjectella v. Heyden, Stett. Ent. Zeit. 1863. p. 111. — Helvetia.

Hyponomeuta oenothriella Diorio, Atti Accad. Pont. 1865, XXVII, p. 134 (zie Herr.-Sch. Corr. blatt Zool. Min. Ver. 1866, p. 141. — Italia.

Swammerdammia Nanivora Stainton, Ent. Ann. for 1871, p. 96. — Brittannia. Deze beschrijving is misschien te laat in het licht gekomen om er voor den Catalogus nog gebruik van te kunnen maken.

Argyresthia aerariella Stainton, Ent. Ann. for 1871, p. 100. — Brittannia. Verkeert welligt in hetzelfde geval als de voorgaande soort.

Symmoca pigerella Herr.-Sch. — Vorige editie, n°. 1516.

Gelechia Portosanctana Stainton, Ann. and Mag. of Nat. Hist. 3 Ser. III, p. 210. — Uit Madera. Komt volgens dien schrijver in Engeland voor, zie Ent. Annual for 1859.

Gelechia pulligenella Sircom, Zoologist 1850, App. p. LXXII, zie Herr.-Sch. S. B. V, p. 159. — Brittannia.

Gelechia fumatella Douglas. — Eerste editie, n°. 1556.

„Sicher *Oppletella* oder *Ignorantella* (Herr.-Sch.). Hier echter bij geene van beiden aangehaald.

Gelechia Tussilaginis Frey. Eerste editie, n°. 1559*a*.

„ *similis* Staint. „ „ „ 1672.

Ypsolophus pulverellus Constant, Ann. Soc. Ent. de France, 4e Ser. V, p. 191, pl. 7, f. 5. Wanneer de eene soort vermeld wordt, is er geene reden de andere stilzwijgend voorbij te gaan.

Oecophora frigidella Packard. Zie Möschler, Stett. Ent. Zeit. 1870. — Labrador.

Glyphipterix Cotini Villiers, Ann. de la Société d'Agriculture de Lyon. Tome IV, p. 462 enz. (1841).

Ornix Boreacella Clemens, Proceed. of the Acad. of Natur. Hist. of Philadelphia 1863, p. 416. — Labrador.

Coleophora nigrostigmatella Heeger, Sitz. Ber. der Wiener Acad. X. — Austria.

Coleophora scolopacipennella Wallengr., Skandin. Coleophorer. — Suecia.

Coleophora chalybella Costa, Faun. Neap. p. 3, 4, pl. v, f. 9, zie Zeller, Isis 1847, p. 819. — Herr.-Sch. V, p. 223. — Stainton, South. Eur. Tin. p. 274. — Neapolis.

Coleophora trochilipennella Costa, Faun. Neap. Ornix, n°. 2, pl. III, f. 6, zie Zeller, Isis 1847, p. 866. — Herr.-Sch. l. c. — Neapolis.

Coleophora minusculella Herr.-Sch. — Eerste editie, n°. 2072.

„ *Medicaginis* Staint. „ „ 2136.

? Herr.-Sch., Corr. Bl. f. Sammler 1861, p. 142.

Colephora Cistorum Peyerimhof, Pet. Nouv. 1870, n°. 15. — Gallia australis.

Coleophora artemisiella Scott., Trans. Ent. Soc. of London, N. S. V, p. 409, pl. 17, f. 2. — Brittannia.

Coleophora ardeaepennella Scott. l. c. p. 410, pl. 17, f. 3. — Brittannia. (? Hipennelle Zell.)

Coleophora politella Scott. l. c. p. 410, pl. 17, f. 4. — Brittannia.

„ *Wilkinsoni* Scott. l. c. p. 411. — „

„ *bicolorella* Staint. Ent. Annual for 1861, p. 89. — Brittannia.

Coleophora antennariella Herr.-Sch. Corr. Blatt f. Sammler 1861, p. 134. — Germania.

Coleophora adjectella Herr.-Sch. l. c. p. 142, 164.

„ *fimbriosella* Herr.-Sch. l. c. p. 142.

„ *leucogrammella* Herr.-Sch. l. c. p. 143, 164.

„ *tanacetella* Rössler, Schmett. v. Nassau, p. 261. — Germania.

Coleophora Betulifolia Stainton, Ent. Ann. f. 1857, p. 134; 1858, p. 115. — Brittannia.

Coleophora Sedi Stainton, Nat. Hist. IV, T. XVI, f. 3. — Herr.-Sch. Cor. bl. 1861, p. 107.

Coleophora graminicolella Stainton, Ent. Ann. f. 1870, p. 13.

„ *adelogrammella* Herr.-Sch., Syst. Bearb. V, p. 256.

„ *semibarbella* Herr.-Sch., Syst. Bearb. V, 229.

„ *thymiella* Reutti. Herr.-Sch., Corr. bl. 1861, p. 142 en 163. — Germania.

Elachista aridella von Hein. Bresl. Ent. Zeitschr. VIII, p. 7. — Germania.

Elachista subnobilella Rössler, Schmett. v. Nassau, p. 278. — Germania.

Elachista monosemiella id. l. c. p. 283. — Germania.

Cemiostoma lathyrifoliella Staint., Ent. Ann. for 1866, p. 170. — Brittannia.

Cemiostoma Orobi id. l. c. for 1870, p. 158. — Brittannia.

Nepticula Argyrostigma Frey. Eerste editie, n°. 2566.

„ *turbulentella* Wocke (?) „ „ 2572.

„ *Louisella* Sircom, Zool. 1849. Append. p. XLII. — Brittannia.

Nepticula alpinella Herr.-Sch., Corr. Bl. Zool. Min. Vereins 1863, p. 169. — Alpes.

Nepticula alticolella Herr.-Sch. l. c. p. 181. — Alpes.

„ *Reuttiella* Herr.-Sch. l. c. p. 181. — „

„ *gilvella* Rössler, Schmett. v. Nassau, p. 295. — Germ.

„ *ligustrella* Rössler, l. c. — Germania.

Tinea (?) *Judeichella* Ratzeburg, Wald-Verderber.

„ (?) *Hageniella* idem.

Patula asperipunctella Bruand, Ann. S. Ent. de France 1858, p. 177.

Oxyptilus Teucrii Jordan, Ent. Ann. 1870, p. 143. — Brittannia.

Pterorophorus Hodgkinsonii Gregson, Ent. Monthly Mag. IV, p. 178. — Brittannia.

Alucita Olbienella Millière, vorige editie, n°. 2662*a*.

En van de onderstaande Tineina van Madera:

Tinea irrorella Wollaston.
„ *abruptella* id.
Gelechia pulchra id.
„ *nigromaculata* id.
„ *submissella* Stainton.
„ *ocellatella* id.
„ *fasciata* id.
„ *Elachistella* id.
Oecophora marmorosella Wollaston.
„ *ochropalpella* id.
Pterolonche Madeirensis id.
Gracilaria Staintoni id.
„ *aurantiaca* id.
Laverna vittata id.
„ *decolorella* id.
Asychna insularis id.

WAARNEMING DER COPULATIE BIJ EENE DER KLEINSTE SPINSOORTEN (*MICRYPHANTES S. ERIGONE RURESTRIS*, C. KOCH),

DOOR

A. W. M. VAN HASSELT.

In ons Tijdschrift, 2e Serie, 7de deel, afl. 1 en 2, blz. 27 van het „Verslag," vermeldt de heer Ritsema eene door hem gedane observatie omtrent den coitus der spinnen. Bij toeval namelijk was hij, op één zijner excursies in de omstreken van Haarlem, in de gunstige gelegenheid geweest, deze voor den natuuronderzoeker altijd aantrekkelijke akte, in de vrije natuur, tusschen het mos eener duinhelling, bij een paartje van *Micryphantes inaequalis* C. Koch (= *Erigone elongata* Reuss.), met de loupe in de hand, gedurende meer dan een half uur te kunnen bespieden.

Ofschoon nu de beknopte beschrijving van ons even ijverig als kundig medelid slechts eene bevestiging te meer geeft van de bekende bijzonderheden bij de copulatie der spinnen op te merken, is zijne juist geschilderde waarneming toch in zoo verre belangrijk te noemen, als zij, voor zoo veel mij bekend, de eenigste en eerste uitmaakt bij deze zóó uiterst *kleine* spinsoort gedaan. Althans in de werken van Walckenaer[1], Hahn en Koch, Blackwall, Westring, Menge, Ohlert, Simon en andere schrijvers over arachnologie heb ik daarvan nergens eenige opgaaf kunnen vinden. Ook de hoogleeraar Thorell

---

[1]) Wel zag W. haar bij *Dictyna*, mede eene der kleinere spinsoorten.

schreef aan R., dat hij diens mededeeling uit dien hoofde hoogst interessant vond. Daar het ook mij nimmer was voorgekomen, de geslachtsvereeniging bij de *Micryphantides* nader gade te slaan dan hoogst oppervlakkig bij het gretig opvangen van een in conjunctie[1] verkeerend paartje in een doosje of fleschje met alcohol, wekte de bijdrage van R. mij op, om deze insgelijks met eigen oogen waar te nemen, te meer daar ik de omstandigheden nu eens zoodanig wenschte in te richten, dat al mijne opmerkzaamheid met voldoende zekerheid gevestigd kon worden op het constateeren der waarnemingen van Prof. Menge, omtrent de „voorloopige *masturbatie*" bij de spinnenmares, als vóór-akte van den eigenlijk gezegden coitus. Bij zulk eene kleine als de hier behandelde spinsoort toch moest en kon ik de opsluiting van een paartje zoodanig bewerkstelligen, dat ik hunne werkzaamheden van zeer nabij met de loupe kon bespieden, hetgeen noodig is bij den bijzonder geringen ligchaamsomvang dezer spinnen, welke hier nogtans eenigermate vergoed wordt door de betrekkelijk vrij groote genitalia masculina. Evenwel zou ik toch de bewering van Simon hieromtrent: „Que c'est chez ces petites araignées, que le palpe du mâle acquiert son maximum (?) de développement et de complications", niet durven onderschrijven.

Het geluk diende mij, en reeds spoediger dan ik verwacht had, zag ik mijnen wensch ten dezen opzichte bevredigd.

Den 28 Augustus 1871, des avonds, namelijk, ving ik bij Loosduinen, onder mos en helmgras, op verschillende plaatsen, twee Micryphantes-exemplaren, een mas en eene femina, die ik, daar ik op het eerste gezicht niet zeker genoeg was dat zij tot dezelfde species behoorden, ieder in een afzonderlijk doosje bewaarde. Te huis gekomen herkende ik hen voor *M. rurestris* (= *Erigone fuscipalpis*) C. Koch, en richtte ik den volgenden ochtend voor hen eene eigenaardige verblijfplaats in, geschikt

---

[1]) Dewijl de *feminae* der tallooze Micryphantessoorten onderling eene zeer groote uitwendige overeenkomst vertoonen, en deze veel minder gekenmerkt zijn dan de mares, is zulk een toeval voor den verzamelaar per se reeds van aanbelang, daar men op die wijze de zekerheid verkrijgt, dat zij tot dezelfde species behooren.

om hen zoo naauwkeurig mogelijk te kunnen bezigtigen. Ik nam een wit theeschoteltje, strooide daarin een laagje fijn wit duinzand en dekte dit in het midden met een vrij groot, doch dun en zeer helder, horologieglas. Eerst bracht ik daaronder alleen de femina, die zich reeds spoedig, tegen het boven-segment van het glaasje, enkele ragdraden spon, waartegen zij, met de rugvlakte benedenwaarts, even als de Linyphiae plegen, plaats nam.

Na eenige droppels water en een paar der kleinste muggen, die ik vinden kon, tot spijs en drank te hebben verstrekt, liet ik haar een dag alleen en in rust. Den volgenden dag verleende ik ook het mannetje den toegang tot hare kunstmatige woning, in welke mij nu van beider gedragingen niets kon ontgaan.

Na eenige malen zijne nieuwe glazen verblijfplaats in alle rigtingen te hebben doorkruisd, observeerde ik terstond reeds, zoowel bij hem als in mindere mate ook bij het vrouwtje, de trillende bewegingen met de voorpooten, zoo als men die zeer dikwijls bij de spinnen kan zien, wanneer beide sexen zich, met zekere ideeën, ontmoeten en herkennen. De mas vertoonde bovendien nu en dan eigenaardige, als 't ware knikkende bewegingen met het abdomen, in eene onder- en voorwaartsche rigting, echter zonder daarbij noch met de palpen, noch met de pooten, dit ligchaamsdeel aan te raken, noch op eene en dezelfde plaats te verwijlen, noch die plaats met de palpen te naderen.

Toenadering evenwel bleef uit; twee à drie malen werd eene regtstreeksche poging daartoe gewaagd, die telkenmale door de femina werd afgeslagen. Zoowel dien geheelen dag als den volgenden, bij tusschenpoozingen, waarnemende, vond ik den mas bij herhaling en met zekere drift bezig met zich de voorpooten en vooral de palpen, die op de gewone wijze tusschen de mandibula-haken doorhalende, schoon te maken, doch vermogt ik, niettegenstaande ik het die dagen met het meeste geduld, ik durf wel zeggen uren lang, heb gadegeslagen, *volstrekt geene andere* verrigtingen ontdekken, hetzij om zelf

eenig bijzonder spinweb te maken, hetzij om op de reeds aanwezige ragdraden een druppel sperma uit te drijven, waarvan dan ook met mijne uitmuntend vergrootende loupe, toen, noch vroeger, nergens eenig spoor op het voorhanden uiterst fijne en witte spinrag of tegen het glaasje te bespeuren is geweest. Wel nam ik nog verscheiden malen rencontres van het paartje waar, doch zonder uitzondering werd de man, bij elken van deze, met woede weggejaagd, zoodat ik bereids begon te vreezen, mij vergist te hebben, en dat mijne gasten niet tot dezelfde soort behoorden.

Hoogst toevallig den 1sten September in de vroegte, omstreeks 6 uren, mijne twijfelachtige echtelieden ter loops even bezoekende, vond ik ze als 't ware tot één versmolten, en was mijne eerste gedachte, dat de mas eindelijk als slachtoffer van zijn onbescheiden aandringen — gelijk in de spinnenwereld zoo dikwijls geschiedt — was gevallen, doch onmiddellijk, half met weerzin, mijne loupe ter hand nemende, ontwaarde ik, tot groote voldoening voor mijne moeite, dat zij met ijver *in coitu* waren! Gelijktijdig ontdekte ik, op eenige millimeters afstand, een zeer klein, plat, wit, rond *coconnetje*, waarin een tiental lichtgele ovula doorschemerden [1]. Nu werd mij de zaak duidelijk. Het afslaan der liefkozingen van den mas had slechts plaats gegrepen, dewijl de femina „hoogst gravida" was; terstond na hare bevalling had zij, misschien nolens volens, — want bij deze soort overtreft het vrouwelijk individu het mannelijke niet in kracht, — den man toegelaten.

Wat overigens de akte der copulatie zelve betreft, zoo geschiedde die geheel op analoge wijze, zoo als zij vroeger en later onderscheidene malen door andere arachnologen, voor meer of minder groote spinnen, en nu onlangs door R. voor deze kleinste spinsoort, is beschreven, en zoo als die ook door

---

[1] Ik had vroeger nog nimmer een *cocon* van eenige Micryphantes-soort ontmoet; zij ontsnappen dan ook, door hunnen geringen omvang, ligtelijk aan het oog; de eitjes daarvan zijn zóó klein, dat dit tiental te zamen nog niet de grootte bereikt van één ovulum eener Epeira diadema, met hetwelk ik het, ter vergelijking, in een mijner fleschjes, wegens de zeldzaamheid, bewaar.

mij zelven meermalen bij *Epeira*, *Tetragnatha*, *Tegenaria*, *Linyphia*, *Amaurobius*, *Dysdera* en enkele anderen werd geconstateerd. Alleen trof ook mij de duidelijkheid, waarmede men het gewone aanzwellen en weder zachtjes aan in omvang afnemen van het witte, als elastieke blaasje, dat daarbij telkenmale zijdelings en van onderen uit den knop van de in actie zijnde mannelijke palp te voorschijn treedt, ook bij dit onaanzienlijke spinnetje (van naauwelijks twee millimeters ligchaamslengte!) nog kon onderscheiden. Alleen de houding van het paartje vertoonde iets opmerkelijks. Beide spinnetjes, namelijk, waren met de rugvlakte benedenwaarts en met de buikvlakte bovenwaarts naar het bovensegment van het horologieglaasje gekeerd. Niettegenstaande deze zonderlinge verhouding, — waarbij het schedelvlak van den mas tegen het sternum van de femina rustte, — wist de eerste, door beneden- en zijwaarts draaijing zijner palpen, beurtelings met de linker- en regter afwisselende, als gewoonlijk, telkens zeer juist de vulva der femina te bereiken. Bovendien meen ik te hebben gezien, dat de epigyne[1] vóór de vulva, bij deze soort nog al sterk uitstekende, zich telkens bij de nadering of aanraking van de mannelijke palp een weinig verhief, ten einde het indringen van deze te vergemakkelijken.

Twee punten hebben bij deze kleine waarneming voornamelijk mijne aandacht getrokken:

1°. Dat ik wederom *geen* de minste bewijzen heb ontdekt voor de „voorbereidende akte" van masturbatie, die, volgens de „Uebertragungs-" of „lepeltjes"-theorie van den beroemden arachnoloog, Prof. Menge (zoo ver ik weet nog slechts door Ausserer geconstateerd), bij den coitus aranearum zou plaats grijpen. Althans bij *deze* Micryphantes-soort schijnt *die* „akte" niet voor te komen. Wanneer ik evenwel overweeg, dat Menge die akte niet alleen in de détails ten duidelijkste beschrijft bij

[1] Menge noemt dit deel „*der Nagel von dass Schloss!*" Liever zou ik het met de *clitoris* vergelijken, dan daaraan zulke, niet ontleedkundige, benamingen toe te leggen.

enkele *Linyphia-* en *Lycosa*-soorten enz., maar die zelfs in de IV^{te} Abtheilung zijner „Preussische spinnen", voor twee *Agalena*-species, door afteekeningen van het eigenaardige spinsel, waarop het sperma voorloopig wordt gedeponeerd, aanschouwelijk maakt, zoo *moet* men hem wel gelooven.

Van den anderen kant staat het bij mij, na mijne vroegere waarnemingen op dit gebied en vooral na de laatste vernieuwde studie ad hoc, vast, dat deze akte op verre na *niet* algemeen is. Mijns inziens, heeft Menge nog geene voldoende bewijzen geleverd, om dáárop eene *algemeene* theorie voor de copulatie bij deze dieren-orde te mogen grondvesten. En dit schijnt hij toch door te voeren, al ware het slechts door aan een der voornaamste uitwendige deelen van de mannelijke palpen, overal en voor allen, de benaming van „den Ueberträger" te geven.

2°. Dat de spinnenwijfjes — hoe boosaardig dikwerf ook — toch insgelijks meermalen *verkeerdelijk* worden beschuldigd van kwade bedoelingen tegen de spinnen-mares. Tallooze malen zag ik, hoe de laatsten met de grootste onbescheidenheid, en met eene tegen alle vermaningen doofblijvende volharding, blijkbaar reeds *bevruchte* feminae lastig vielen, en eerst door deze telkens eenvoudig weggejaagd werden, tot dat zij zich eindelijk en ten laatsten, in arren moede, half gedwongen gevoelden, om hare ontijdige indringers te verslaan, — volkomen op overeenkomstige wijze als men soms op straat de vele loopsche mannetjes-honden, door drachtige teven, met woede kan zien afbijten. Een doorslaand bewijs voor het waarschijnlijk dikwijls voorkomen van zoodanigen toedragt der zaak had ik gelegenheid in deze Micryphantes-huishouding waar te nemen. Het vrouwtje vertoornde zich slechts in zoo verre, en liet alleen tot zoo lang 's mans aanvechtingen onverhoord, als zij zich door hare graviditeit niet in staat gevoelde, daaraan te kunnen beantwoorden. Onmiddelijk toch daarop, zoodra zij na het maken van haar *coconnetje* in gunstiger omstandigheden verkeerde, onderging zij gereedelijk diens omhelzingen.

Amsterdam, 10 Junij 1872.

TROIS ESPECES NOUVELLES DU GENRE *RHYSSA*,

DÉCRITES PAR

S. C. SNELLEN VAN VOLLENHOVEN.

Planche 4, fig. I—III.

RHYSSA FRACTINERVIS m.

Rh. major, nigra nitida, flavo et ferrugineo maculata, nervo recurrente altero intus in angulum fracto.

Long. 34 mm. Longitudo totius insecti ab apice antennarum ad aculei apicem 1 decimeter.

Tout le corps est luisant, et principalement l'abdomen; la couleur générale est un noir quelque peu brunâtre. La tête est assez petite, cordiforme vue par devant, à face applatie. Yeux grands, ovales, bruns, entourés d'un cercle ferrugineux. Face, labre et palpes de la même couleur de rouille. Antennes grêles, de plus de 40 articles, dont les 28 premiers noirs, les deux derniers un peu brunâtres, les autres blancs. Épaulettes du prothorax, squamules des ailes, écusson et postécusson, ainsi que la moitié postérieure du metathorax jaunes. Premier segment de l'abdomen à bordure jaune; second segment à tache d'un jaune ferrugineux en forme de trident; les trois suivants à tache ovalaire médiane et raies latérales de la même couleur, le sixième à tache ovale ferrugineuse sur le milieu, touchant le bord postérieur, à deux taches carrées de même couleur faisant suite

aux taches latérales du cinquième et en outre de chaque côté à tache triangulaire jaune au dessous de la carrée et posée sur le bord postérieur; septième segment à tache jaune latérale s'unissant à la tache triangulaire du précédent et à bordure jaune interrompue au milieu; huitième segment couvert par le septième, à l'exception d'une saillie rougeâtre au milieu. Valvules de la tarière noires, à villosité très-courte; tarière d'un brun de poix.

Ailes longues, teintées de jaune dans la moitié basale, enfumées vers la pointe. Nervures noires, le point épais d'un noir bleuâtre. La seconde nervure récurrente, celle qui se trouve sous l'aréole, n'est pas convexe vers le limbe, comme chez la *Rhyssa persuasoria*, mais a la forme d'un chevron dont la pointe est tournée vers la base de l'aile (voyez fig. *a*). Je ne retrouve point cette forme de nervure récurrente chez les autres espèces de *Rhyssa*, conservées dans la collection du Museum de Leide.

Pattes grêles et très-luisantes, couleur de briques, les antérieures et intermédiaires à hanches et trochanters jaunes, les postérieures à hanches noires et trochanters jaunes; à toutes les pattes les genoux sont plus pâles que le milieu des cuisses. Les jambes des antérieures sont courtes et le premier article des tarses est aussi long qu'elles.

L'espèce habite les environs d'Auckland dans la Nouvelle Zeelande.

RHYSSA LANIARIA m.

Rh. capite, thorace et pedibus quatuor anterioribus coccineis, pedibus posticis nigris excepta basi femorum, abdomine nigro, subtus albo maculato.

Long. 22 mm. — cum antennis et aculeo 6 c.m.

Au premier abord cette espèce ressemble à la *Rhyssa mirabilis* Smith (Journal of the Proceedings of the Linnean Society, Zool. vol. II. p. 120), mais elle en diffère en tant de points qu'il n'est pas même possible de l'en croire une variété.

La tête et tout le thorax, avec les pattes antérieures et

intermédiaires sont d'un beau rouge orange; le pourtour des yeux et les hanches antérieures sont un peu plus jaunes. Face ridée tranversalement; yeux larges, bruns; ocelles posés sur une tache d'un rouge foncé, triangulaire. Mandibules noires. Antennes grêles, de la longueur de deux troisièmes du corps, noires. Dos du mésothorax à rides très-fortes, ce qui lui donne un air de rape, ses flancs à ponctuation bien distincte, tandis que les flancs du prothorax sont très-lisses. Ailes enfumées à reflets cuivreux et violets, le limbe plus clair que le disque.

Abdomen noir en dessus, lisse, bordé latéralement d'une ligne blanche, un peu dentée au sixième segment. Ventre blanchâtre à quatre bandes transversales noires. Tarière un peu plus longue que le corps, d'un brun de poix, ses valvules peu velues, d'un brun pâle à extrémitè jaune.

Pattes postérieures dun noir violet; la base des cuisses est cerclé de rouge. Leurs tarses, ainsi que celles des pattes intermédiaires, sont d'un brun foncé [1].

M. Hoedt a rencontré cette belle espèce dans l'île d'Amboine; probablement elle se retrouvera dans les autres îles Moluques; la *Mirabilis* de M. Smith habite Borneo.

RHYSSA DOREICA m.

Rh. nigra, flavo variegata, abdominis segmentis 3—7 *macula laterali flava notatis.*

Long. 24 mm. — cum ant. et aculeo 64 mm.

Il se pourrait que l'insecte qne nous allons décrire ne fût autre chose qu'une variété de la *Rhyssa maculipennis* Smith, originaire de Malacca et de Borneo; mais il est bien probable, vu la distance de l'habitat, qu'elle soit une espèce distincte, différente de la susnommée par d'autres caractères que par le nombre des lunules jaunes, caractères que l'on ne trouvera qu'en

---

[1] Dans la diagnose de la *Rh. mirabilis*, M. Smith nomme les pattes intermédiaires rouges, dans la description il les dit de couleur rouge brun; selon la diagnose elle s'accordent avec les premières pattes, selon la description avec les postérieures.

comparant les deux types, ce qui m'est pour le moment impossible.

Tête ronde, mais applatie par devant, plus large que haute, jaune avec une large raie noire sur la face, brune postérieurement. Yeux et mandibules bruns, les dernières noires au bout.

Les 8 premiers articles des antennes rougeâtres, les suivants noirs, les 12 derniers jaunâtres sur la face inférieure. Prothorax lisse, d'un brun rouge à bordure jaune. Mesothorax noir à deux petites stries longitudinales ferrugineuses sur le bord intérieur des lobes latéraux, tache jaune au dessous des ailes, bien marquée en haut et nubéculeuse en bas. Écusson jaune un peu ridé transversalement; une raie ferrugineuse sur le postécusson. Metathorax luisant, à bande ondulée jaune, émettant *sur chaque flanc deux dents* dont la majeure recouvre le stigmate. Pattes antérieures d'un rouge de brique à hanches rayées de jaune longitudinalement. Hanches et cuisses des pattes intermédiaires d'un brun de poix; leurs trochanters, jambes et tarses d'un brun clair jaunâtre. Hanches des pattes postérieures d'un brun de poix, á deux taches jaunes sur la face supérieure, trochanters bruns a extrémité jaune, cuisses d'un brun de poix à genoux jaunes, jambes d'un jaune rougeâtre, tarses un peu plus foncés. Abdomen noir luisant à marges des segments rougeâtres; premier et deuxième segment à tache ronde jaune au milieu près de la bordure, les *cinq* suivants à tache latérale jaune ovale ou en croissant, ventre blanchâtre à quatre taches brunes. Tarière brune, ses valvules d'un brun plus clair.

Ailes jaunâtres, à nervures brunes; une lunule d'un brun de poix traverse l'aîle en partant du bout du point épais et passant par l'aréole; l'apex de l'aile est un peu enfumé.

Cette espèce m'a été envoyée du port de Dorey, dans la Nouvelle-Guinée, par M. Bernstein. Une autre espèce à ailes maculées sous le stigmate se trouve au Japon, et une espèce très-intéressante sans aréole mais avec une tache apicale brune se trouve dans l'île de Java. Je me ferais un plaisir de les décrire, si j'en possédais des individus non mutilés.

LEPIDOPTERA VAN HET PRINSEN-EILAND
(ILHA-do-PRINCIPE),

VERZAMELD DOOR

J. KEULEMANS,

WAARVAN DE LIJST IS OPGEGEVEN DOOR

P. C. T. SNELLEN.

In het jaar 1867 ontving ik van den heer J. Keulemans eenige Lepidoptera door hem verzameld op het Prinsen-Eiland in de Bogt van Guinea op 1°50 N. Br. gelegen. Het zijn slechts weinige soorten, doch daar ik niets kan vinden over de Lepidoptera van dat eiland en er zich onder het verzamelde een zeer merkwaardig nieuw Geometrinen-genus bevindt, komt het mij voor dat de mededeeling niet onbelangrijk is.

Ik ontving:

RHOPALOCERA.

Acraea Menippe Drury. Een mannetje. "Vliegt van Januarij tot Maart en van Mei tot September. De wijfjes zijn grooter en grauwer." (Keulemans.)

—— *Manjaca* Boisd. Een mannetje. Zie hierover mijn stuk over de Vlinders van Neder-Guinea. (Tijdsch. v. Ent. 1872 p. 11.)

—— *Esebria* Hew. Een exemplaar.

Danais Chrysippus L. Drie exemplaren. Vergelijk T. v. E. 1872 p. 12.

Diadema Misippus L. (Zie Kirby's Catalogus). Vijf stuks. „Vliegt gedurende het geheele jaar." (Keul.) De voorwerpen verschillen in niets van Javaansche.

Lycaena Lysimon Hübn. Drie exemplaren. Een is gevangen 27 Januarij 1866.

Thecla Telicanus Herbst. Een paar.

—— *Lingeus* Cramer. Een paar. Het wijfje 17 December 1865.

Pontia Narica F. Boisd. *Spec.* Twee exemplaren die op de bovenzijde geheel wit zijn.

Pieris Saba F. Twee exemplaren.

Papilio Demoleus L. Een stuk.

Noctuina.

Trigonodes Hyppasia Cramer. Een wijfje.

Rivula Terrosa Snellen. T. v. E. 1872 p. 66 pl. V *f* 10. Een wijfje. In mijne beschrijving vergat ik nog mede te deelen dat de vlinder zeer duidelijke bijoogen heeft.

Pyralidina.

Cryptographis Rogenhoferi Led. Een mannetje gevangen 12 Januarij 1866. Lederer geeft alleen Amerika als woonplaats op.

Geometrina.

Chionopteryx.

Alucitaria m. Nov. spec. Plaat 4, fig. 1—4. Een mannetje gevangen 28 November 1865.

Een dier van zeer vreemd uiterlijk en dat men op het eerste gezigt stellig niet voor een spanner zoude houden, maar eer voor een verwante der *Agdistis*-soorten. Eene vergelijking echter der vleugeladeren van *Agdistis*, die door Herrich-Schäffer in zijne *Syst. Bearb.* deel VI. Microlepidoptera pl. VIII, fig. 4 zijn afgebeeld, zal doen zien dat de overeenkomst zich alleen tot den vorm van vleugels en pooten bepaalt. De sprieten zijn haarvormig, de achtervleugels hebben 8 aderen met duidelijke costaalader en ééne binnenrandsader, de voorvleugels ééne, naar buiten ongevorkte binnenrandsader terwijl, ader 5 uit het midden der dwarsader ontspringt. De lange, dunne, glad beschubde pooten en de groote, cirkelronde oogen verbieden alle gedachte aan Notodontina of Brephina. Ook naar Herrich-

Schäffer's Tabel van de familiën der Lepidoptera, zie: *Syst. Bearb.* deel VI, p. 82 en *Sammlung aussereuropäischer Schmetterlinge* p. 2 is de vlinder dus eene Geometrine en wel eene Dendrometrine, b.

Naar de tabel der Geometriden-genera van genoemden schrijver (*Syst Bearb.* VI p. 105) is de plaats der soort zoo wat tusschen 1 en 2 in, want ader 5 der achtervleugels staat juist in het midden tusschen 4 en 6, terwijl daarentegen de voorvleugels geene aanhangcel hebben. Overigens zijn de achterscheenen niet regelmatig gevormd en hebben slechts eindsporen. De vlinder staat dus blijkbaar tusschen de genera *Acidalia* Tr. Lederer en *Macrosoma* Hübn. Herr-Sch. in, en onderscheidt zich van het laatstgenoemde naastverwante genus: 1°. Door de lange dunne pooten. 2°. Door de onder de punt niet uitgesneden voorvleugels. 3°. Door den oorsprong van ader 11 die niet gezwaaid, maar zeer kort is en in ader 12 uitloopt. Ader 10 kan ik niet ontdekken.

Tot de nadere beschrijving overgaande vinden wij den kop op eenen zeer langen hals staan. Hij draagt 2 lange, tot 3/4 van den voorrand der voorvleugels komende, genoegzaam draadvormige, fijn behaarde sprieten, twee groote cirkelronde oogen en twee dunne, sikkelvormig gebogen, spitse palpen die anderhalfmaal zoolang zijn als de doorsnede der oogen. Zuiger duidelijk opgerold. Thorax klein kogelrond. Pooten allen zeer lang en dun, glad beschubd. De dijen der voorpooten zijn anderhalfmaal zoo lang als het heupstuk, de scheenen half zoo lang als de dijen en de tarsen driemaal zoo lang als de dijen. Aan de middenpooten zijn de dijen en scheenen even lang, ook anderhalfmaal zoo lang als het heupstuk, de scheenen met twee uiterst korte eindsporen, de tarsen korter dan aan de voorpooten en slechts tweemaal zoo lang als de dijen. De dijen der achterpooten zijn naar achteren verbreed en plat, de scheenen anderhalfmaal zoo lang als de dij, in het midden verbreed, plat en gebogen, aan het dunnere eind van onderen met lange fijne beharing en twee zeer korte, moeijelijk te vinden eindsporen dragende.

De vorm en verhoudingen der lange smalle vleugels zijn uit de afbeeldingen te zien, even zoo het aderbeloop, waarvan nog op te merken valt, na hetgeen hierboven daarvan gezegd is, dat ader 2, 3 en 4 der voorvleugels ver van elkander ontspringen en 7—9 gesteeld zijn; 8 en 9 zijn vrij kort en 8 loopt iets voor de punt in den voorrand uit. In de achtervleugels staan ader 2—4 mede ver van elkander en zijn 6 en 7 gesteeld. Vleugelhaakje lang en dun.

Het achterlijf is zeer dun en ruim anderhalfmaal zoo lang als de binnenrand der achtervleugels.

Het geheele dier is onder en boven wit, de vleugels zeer dun beschubd met eenigen weerschijn (iriseerend) en de teekening bestaat in flaauwe sporen der beide dwarslijnen die door donkergrijze vlekjes op de duidelijk zigtbare aderen worden aangeduid. Dwarsaders met middenvlekken. De flaauw gegolfde achterrand heeft eene onduidelijke, donkere, in de cellen verdikte franjelijn. Franje wit, fijn.

De vlugt van den vlinder is 22 mm.

Verklaring der vergroote afbeeldingen.

Fig. 1. Het geheele dier.
„ 2. Aderbeloop der voorvleugels.
„ 3. „ „ achtervleugels.
„ 4. Kop.
„ 5. Achterpoot.

Rotterdam, 24 Mei 1872.

DE INLANDSCHE HEMIPTEREN

BESCHREVEN EN MEERENDEELS OOK AFGEBEELD

DOOR

S. C. Snellen van Vollenhoven.

Vierde stuk met drie platen.

ZESDE FAMILIE. — ANTHOCORIDEN (1).

ANTHOCORIDEA.

De Hollandsche vertaling van den Griekschen naam dezer familie levert ons het woord *Bloemenwants*, doch deze komt mij voor ten opzigte der Anthocoriden vrij wat minder gepast en bruikbaar te zijn dan voor de Capsinen, wier ware plaats van oponthoud bloemen zijn. Ik stel dus voor den naam onveranderd te laten, even als wij zulks voor de Coreoden gedaan hebben.

Onze familie der Anthocoriden is zamengesteld uit die, welke Fieber noemt: Anthocoridae, Acanthiadae en *Microphysa*, en komt derhalve overeen met de gelijknamige van Flor en die van Amyot et Serville met bijvoeging van het geslacht *Acanthia*. Dit laatste kan men rekenen dat ons, ten spijt van de overgroote menigte der voorwerpen, die in Europa voorkomen, nog onvoldoende bekend is, omdat bij allen de hemelytra en

---

(1) De vijfde familie, die der Capsinen, zal in het volgende stuk behandeld worden; zij is bijzonder rijk aan soorten en om der volledigheids wille geloof ik dat het beter is de behandeling daarvan uit te stellen tot er nog een jaar met zorg en ijver zal verzameld zijn.

vleugels onontwikkeld blijven, ten gevolge waarvan het zeer moeijelijk is te bepalen of geheel ontwikkelde individuen ook ocellen zouden bezitten.

In den regel zijn de wantsen dezer zesde familie kleine en teedere dieren, en schijnbaar op een lagen trap van ontwikkeling staande, daar de vleugels en dekschilden dikwijls half ontwikkeld zijn. De kop is tamelijk lang, regt vooruit gestoken en vertoont meestal tusschen de oogen een stomp, snuitachtig uitsteeksel; dat zoo lang is als, of langer dan het eerste lid der sprieten. Dikwijls schijnt de kop op een tamelijk lang halsje te staan. De oogen zijn klein, aan de zijden van den kop geplaatst; de ocellen zijn bij goed ontwikkelde voorwerpen aanwezig, doch zeer klein; zij staan achter de oogen op den schedel en zijn van elkander meestal verder verwijderd, dan elk bijoog afzonderlijk van het naastbij zijnde zamengestelde oog. De sprieten staan aan de zijden van den kop op een klein wratje voor de oogen, zijn nimmer langer dan het ligchaam en hebben vier leedjes, waarvan het tweede het langste is en de beide laatsten gewoonlijk niet dunner zijn dan dit. De zuiger heeft drie leedjes (bij *Microphysa* duidelijk vier), waarvan het tweede het langste is. Bij de ware Anthocoriden is hij lang, regt naar achteren uitgestoken en reikt tot aan de achterheupen, doch bij *Microphysa* is hij, ten minste bij de wijfjes gebogen en gekromd, even als bij de Reduvien; bij *Acanthia* ziet men een spoor van eene gleuf aan de keel, waarin een gedeelte van den zuiger zou kunnen geborgen worden. De prothorax is aan de voorzijde niet veel breeder dan de kop, doch loopt naar achteren breeder uit en heeft gewoonlijk op den rug nog eene dwarsinsnijding in het midden. Het schildje is driehoekig, niet langer dan de kop. De dekschilden bestaan, wanneer zij geheel ontwikkeld zijn, 't geen dikwijls het geval niet is, uit Corium, Clavus, Cuneus en Membraan; wel heeft de al te scherp onderscheidene Fieber, die ook de wetenschap met een verbazend groot aantal genera heeft bemoeijelijkt, ons medegedeeld dat de cuneus bij deze familie slechts schijnbaar bestond en dat in de dekschilden der Anthocoriden een zeer

bijzonder stuk, door hem *Embolium* genoemd [1], aanwezig is, doch microscopisch onderzoek heeft mij geleerd dat de vleugels bij *Anthocoris* volkomen gevormd zijn als bij *Capsus*, met uitzondering van de cellen in de membraan en dat het zoogenaamde tusschenzetsel of embolium niets anders is dan de costa, die hier wat dikker is dan bij de Phytocoriden. In de membraan zijn vier afzonderlijke plooijen, die men wel eens voor aderen kan aanzien of er is aan de basis in het midden eene soort van kleine, weinig scherp begrensde cel aanwezig, van welke twee aderen naar de rigting van den buitenrand loopen.

Het achterlijf heeft bij het mannetje zeven ringen, bij het wijfje zes met eene uitrekbare legbuis. De pooten zijn meest slank en dun, doch ook wel korter en dik; de dijen van het voorste paar zijn niet dikker dan die der beide achterste paren, met uitzondering van een geslacht. De tarsen hebben drie, doch bij *Microphysa* slechts twee leedjes.

In strijd met den naam *Anthocoriden* treft men de leden dezer wantsenfamilie zelden op bloemen aan, maar daarentegen in opgerolde en verdorde bladeren, op sommige vruchten, tegen boomstammen en onder schors, in mos en verdroogde zaadhulsen, de welbekende weegluis in duiventillen en menschelijke woningen. Allen schijnen van vruchtensappen of dierlijke vochten te leven, doch langen tijd zonder nadeel voedsel te kunnen ontbeeren; *Microphysa* en hare verwanten werden wel in mierennesten aangetroffen.

Analytische tabel der Geslachten.

1 (13). Voorrand van het borststuk niet half cirkelvormig uitgesneden.

2 (3). Zuiger gebogen en los hangend, van 4 leedjes.
Gen. 6. MICROPHYSA Westw.

3 (2). Zuiger regt, onder naar de borst reikend, van 3 leedjes.

---

(1) „Halbdecken mit Embolium, hiedurch scheinbar ein Cuneus gebildet.” Dr. F. X. Fieber, Die europäischen Hemiptera, Heteroptera. pag. 24.

4 (7). Schijnbaar een halsje tusschen kop- en borststuk.
5 (6). Zuiger tot aan het laatste paar pooten reikend.
Gen. 1. TEMNOSTETHUS Fieb.

6 (5). Zuiger tot even over de voorste heupen reikend.
Gen. 1. ANTHOCORIS Fall.

7 (4). Geen halsje tusschen kop- en borststuk.
8 (9). De beide laatste leden der sprieten dun- en haarvormig.
Gen. 5. LYCTOCORIS Hahn

9 (8). De beide laatste leden der sprieten weinig dunner dan de beide vorigen.
10 (11). Voorste dijen gezwollen, het eind der voorste scheenen verdikt.
Gen. 3. PIEZOSTETHUS Fieb.

11 (10). Alle pooten ongeveer even dik.
Gen. 4. TRIPHLEPS Fieb.

13 (1). Voorrand van het borststuk half cirkelvormig uitgesneden.
Gen. 7. ACANTHIA F.

Gen. 1. TEMNOSTETHUS Fieb.

Dit geslacht geeft geheel de uiterlijke gedaante van *Anthocoris* terug, zoodat wij daarnaar verwijzen; het verschilt door den langeren zuiger, die tot aan het midden van den metathorax reikt. Het eerste lid van dien zuiger is ongeveer zoo lang als een derde deel van het tweede. De prothorax is aan den achterrand tweemaal zoo breed, als zijne lengte bedraagt. Het 4e lid der sprieten is een weinig korter dan het derde.

Temnost. pusillus H.S.
Plaat 5, fig. 1.

Herr. Schaeff., *Nomencl.*, p. 60. — Idem, *Wanz. Ins.* IX, fig. 977. — Fieber, *Eur. Hemipt.* p. 136.

Lengte 2,5 mm. Zwart met zwarte sprieten. De prothorax aan de achterhelft met fijne dwarsrimpeltjes. De dekschilden bruin met zwarten cuneus en rookkleurige membraan; even voorbij de inplanting een smal wit dwarsvlekje, drie rondachtige witte vlekjes in een driehoek op de membraan. Heupen en dijen donkerbruin, scheenen lichtbruin, iets donkerder aan de beide einden; tarsen van kleur als de spits der scheenen.

Slechts twee inlandsche voorwerpen zijn mij bekend, het eene gevangen door den Heer Six bij Utrecht, het andere door mij in de maand Junij bij Leyden.

Gen. 2. ANTHOCORIS Fall.

Het ligchaam is langwerpig, naar voren toegespitst, naar achteren afgerond. De kop is vrij groot met uitpuilende oogen en een kegelvormig uitsteeksel tusschen de sprieten, dat zoo lang is of iets langer dan hun eerste lid. Even achter, doch ook min of meer tusschen de oogen staan de kleine, doch wel te onderscheiden ocellen. De zuiger reikt slechts tot tegen de middelborst aan en niet er over heen; zijn eerste lid is zeer kort. De sprieten zijn draadvormig en nimmer langer dan de helft van het ligchaam; de leedjes zijn ongeveer even dik, het tweede is aan de basis dunner dan aan het eind. Het 1e lid der sprieten reikt tot de spits van den kop; het 2e is dubbel zoo lang, 3 iets korter dan 2, en 4 gelijk aan 3. De prothorax vertoont eerst een soort van halsje, zet dan plotseling uit en is aan den achterrand meer dan tweemaal breeder dan aan den voorrand; hij loopt naar achteren ietwat op en is aan den achterrand sterk ingebogen; de voorrandshoeken zijn afgerond, daarentegen zijn die aan den achterrand zeer scherp; de oppervlakte is bijna altijd in dwarse rigting gestreept, doch uiterst fijn. Het schildje is breed driehoekig, door eene dwarslijn in twee deelen verdeeld, waarvan het voorste bol, het achterste plat is. De platte voorvleugels reiken tot ver over het achterlijf, de membraan is bijzonder lang. De pooten zijn slank en vertoonen niets bijzonders, de dijen zijn iets dikker dan de scheenen en nagenoeg allen even gezet.

1. *Anthocoris Nemorum* L.

Plaat 5, fig. 2.

Linn. *Fauna Suec.* 953. — Fabr. *Syst. Rh.* 116, 17 (*Salda sylvestris*). — Fall. *Hemipt. Suec.* 66, 1. — Wolff, *Ic. Cim.* pl. IX, fig. 84. — Burm. *Handb.* II, p. 288. — Herr. Sch. *Wanz. Ins.* Th. I, pl. 17., fig. 56. — Amyot et Serv. *Hemipt.* p. 263. — Flor, *Rh. Livl.* I, p. 651.

Lengte 3—4 mm. — Glanzig zwart met microscopische witte haartjes dun bekleed. Oogen en zuiger bruinachtig zwart. Sprieten iets korter dan de halve lengte van het ligchaam, met het 1e lid zwart, het 2e peenrood met zwarte spits, het 3e half rood half zwart, het 4e geheel zwart. Bovenvleugels aan de basis en den clavus, mitsgaders het eind van het corium en den cuneus geelbruin, het midden van het corium vuilwit, eene vlek, die het eind van den clavus bedekt, zwart, twee vlekken aan het eind van het corium en de spits van den cuneus zwart; de membraan is wit, doch de tip is zwart en deze laatste kleur zet zich op de helft der lengte van de membraan tot eene tweede grijze vlek uit. In de membraan zijn somwijlen 2, somwijlen 3 aderen te herkennen. Pooten roodgeel, de achterdijen hebben dikwijls een bruin bandje voor de spits.

Deze soort is zeer gemeen in verschillende provincien en wordt dikwijls reeds vroegtijdig in het voorjaar gezien; zij schijnt onder boomschors en planten te overwinteren en wordt mede veel in verschrompelde bladeren en drooge zaadhulzen aangetroffen. In kleur verschillen de individuen sterk van elkander en het komt mij voor dat *Anth. pratensis* F., die door Fabricius, Hahn en Fieber voor eene bijzondere soort wordt gehouden, slechts eene varieteit van deze is; het eenige soortkenmerk toch zou — behalve de kleur — dit zijn, dat bij *Pratensis* het schildje wat korter is dan bij *Nemorum*.

2. *Anth. nemoralis.* F.

Plaat 5, fig. 3.

Fabr. *Syst Rh.* 116, 15 et 239, 181 (*Lygaeus austriacus*). — Fallen, *Hemipt. Suec.* 67, 2. — Hahn, *Wanz. Ins.*, I. p. 108

tab. 17, fig. 58. — Burm., *Handb.* II, p. 289, 2. — Flor., *Rh. Livl.* I, p. 650, 4.

Lengte 3—3,5 mm. — Van de vorige soort onderscheidt zich deze doordien zij in den regel iets kleiner is, door korter en gezetter sprieten en door eene andere punctering van het borststuk; dit laatste kenmerk is echter naar mijne bevinding niet standvastig, zoodat ik er volkomen vrede mede zou hebben, indien de soort als verscheidenheid bij de vorige werd aangesloten.

Uit den bruinen zwart, met microscopische haartjes. De sprieten korter dan de helft, ja niet meer dan ⅓ van het ligchaam, zwart met roodgeele basis van het tweede lid, bij enkele individuen geheel zwart. Borststuk op de achterhelft meer gestippeld, dan wel met dwarsstreepjes gerimpeld, zwart. Schildje als bij *Nemorum.* Dekschilden bruin of donkerbruin met een donkerder vlek, die het eind van den clavus en een gedeelte van het corium bedekt; de spits van den driehoek, gevormd door de aaneengesloten clavi der beide vleugels is gewoonlijk lichtbruin of geel; de wigge is donkerbruin met lichteren buitenrand. De membraan is aan de basis doorschijnend wit tot voorbij de helft, daarna donkergrijs; op het witte gedeelte staan 2 of 3 min of meer zamenhangende langsstreepjes, grijs of zwart van kleur. De pooten zijn geelrood met een bruin tintje; aan de bovenzijde zijn de dijen altijd bruin, soms de dijen geheel en al.

Het is aangenomen dat de beschrijvingen van Fabricius deze soort bedoelen; waarschijnlijk bleek dit uit zijne nagelaten verzameling; anderzins zou men moeite hebben om het van Nemoralis 116, 15 te gelooven. Voor het onderscheid tusschen beide Fabricische soorten zie men Fieber na, *die Europaeischen Hemiptera*, p. 137.

Onuitgekleurde, pas vervelde exemplaren zijn fraai rood, in plaats van zwart.

De soort is weinig minder gemeen dan de voorgaande. Zij werd gevangen: bij Leyden door de Graaf, Herklots, Ritsema

en mij zelven; bij Noordwijk door Ritsema; bij Heemstede door mij; bij Utrecht door van Hasselt en Six, bij Driebergen door Six; bij Arnhem door van Medenbach de Rooij; bij Beek door Six. De tijd van voorkomen was van Mei tot September, doch waarschijnlijk overwinteren de individuen en zijn dus van September tot Mei ook wel op te sporen of reeds werkelijk gevangen, zonder dat daarvan aanteekening gehouden is.

3. *Anth. limbatus* Fieber.

Plaat 5, fig. 4.

Fieber in *Weitenweber's Beiträge*, p. 110, 13. t. 2, f. 9. — Herr. Sch., *Wanz. Ins.* IX, p. 225. tab. 316, fig. 975.

Lengte 3 mm. — Iets kleiner dan *Nemorum*, doch naar evenredigheid langer van kop en hals, en zoo 't schijnt, smaller aan de vleugel-inplanting. De algemeene kleur van het ligchaam is zwart; roestkleurig geel zijn de benedenhelft van het tweede en derde lid der sprieten, de achterhelft van den thorax en de pooten geheel. De dekschilden zijn lichtgeel, iets donkerder aan de punt van den clavus en op den cuneus. De membraan is wit met een donker vlekje aan den binnenhoek, een dwars wolkje in het midden en eene grootere vlek aan de spits. De zwarte zuiger reikt tot even voorbij het eerste heupenpaar.

Deze soort is, voor zoo verre mij bekend is, slechts eenmaal in Nederland aangetroffen en wel door den heer Drechsler in Junij bij Valkenburg.

De heer Scholz, ontdekker der soort, hield haar voor eene verscheidenheid van *Nemorum* L. Herrich-Schäffer is van andere meening en ik sluit mij bij zijn gevoelen aan, voornamelijk omdat het achterste gedeelte van den prothorax geheel glad is zonder putjes of rimpels en het geheele dier mij onbehaard voorkomt. Exemplaren uit Zwitserland, die op 's Rijks Museum bewaard worden, leeren mij dat de soort in dezen opzigte varieert: het geel op het 3e lid der sprieten is meer of min uitgestrekt; de pooten hebben wel eens bruinachtige of bruine dijen; het rookkleurige vlekje aan den binnenhoek der membraan ontbreekt wel eens.

4. *Anthocoris vittatus* Fieb.

Plaat 5, fig. 5.

Fieber in *Weitenweber's Beiträge* p. 108, t. 2, fig. 6. — Idem, *Europ. Hemipteren* p. 136. — Herr. Sch. *Wanz. Ins.* IX, p. 230 (*bicuspis*).

Lengte 2,5 mm. — Zwart, niet zeer glanzig, met microscopische haartjes bezet. Oogen roodbruin. Sprieten niet langer dan de helft van het ligchaam, donkerbruin met lichte haartjes bezet, het 2e lid 2½ maal langer dan het eerste, het 3e iets langer dan de helft van het voorgaande, het 4e iets korter dan 3. Het halsje van den prothorax zeer kort; dwarsgroef vrij sterk naar voren staande, het veld daarachter dwars gerimpeld. Schildje met eene dwarsgroef in het midden; het voorste gedeelte bol, het achterste plat. Dekschilden gelijkvormig kastanjebruin, alleen wat donkerder aan de spits van den cuneus, zeer duidelijk gestippeld en daardoor bijna chagrijnachtig. Membraan rookkleurig met een wit vlekje onder de spits der wigge en vier witte langsaderen. De lichtbruine zuiger reikt tot aan de inplanting der middenpooten. De buik is pekbruin en de anus rood. De pooten zijn geelachtig roodbruin, met de basis der dijen en de laatste tarsen donkerder.

Van deze soort ving de heer Six een mannelijk voorwerp te Driebergen.

Met de determinatie van dit voorwerp ben ik niet te vrede. Het past al zeer weinig op de beschrijving van *Tetraphlebs vittatus* bij Fieber, iets beter doch ook niet volkomen op de korte beschrijving van *Anth. bicuspis* bij Herrich-Schäffer; doch eensdeels zegt Fieber zelf, dat *Vittatus* en *Bicuspis* eene soort zijn, ten andere gelijkt het Utrechtsche voorwerp volkomen op eene wants, die ik onder den naam van *Bicuspis* H. Sch. van den heer Anton Dohrn gekregen heb, ten tijde toen hij nog in drukke correspondentie was met Fieber. Vooral de 4 wit omzoomde aderen in de membraan hebben wij doen besluiten het dier onder den naam *Vittatus* te beschrijven.

NB. *Anthocoris pratensis* F., die hoogstwaarschijnlijk hier te lande wel voorkomt, is voor zoo ver mij bekend is, nog niet gevonden; de soort leeft bij mieren-colonien op den ratelaar, *Populus dilatata*.

Gen. 3. PIEZOSTETHUS Fieb.

Bij dit en de nu volgende geslachten is de voorrand van het borststuk niet schijnbaar in een halsje verlengd, met andere woorden, niet uitgerekt. Het geheele ligchaam vormt een korter ovaal; de kop is bol op den schedel en eenigzins naar voren nedergebogen; de oogen puilen niet uit; de snuit strekt zich een eind voorbij de voorste heupen uit. De sprieten hebben de lengte van het halve ligchaam; hunne beide eerste leden zijn matig gezet en naakt, de beide volgenden slank en met afstaande haren bezet; lid 1 is zeer kort, 2 bijna viermaal zoo lang, 3 en 4 elk afzonderlijk bijna gelijk in lengte aan 3. Het borststuk heeft stompe voorhoeken, rondgebogen zijkanten, vrij scherpe achterhoeken en is bol aan de voorhelft, plat en met rimpels gegroefd op de achterhelft. Dekschilden en vleugels zijn kort en steken slechts een weinig voorbij den anus uit. De buik is gekield. De pooten hebben dikke dijen en de spits der voorpooten is verbreed.

Piezost. galactinus Fieb.

Plaat 5, fig. 6.

Fieber, in *Weitenw. Beiträge*, p. 107, 7. — Herr. Schäff. *Wanz. Ins.* IX, fig. 971 (*X. albipennis*, het onderschrift heeft ten onregte *X. ater*). Fieber, *Europ. Hemipt.* pag. 139.

Lengte 2,5 mm. — Glanzig zwart; kop en thorax met enkele opstaande haartjes bezet. Sprieten zwart. Zuiger bruingrauw, aan de basis donkerder. Dekschilden licht ledergeel zonder teekening, alleen zijn de buiten- en achterrand van den cuneus bruin-zwart omzoomd; de membraan en de vleugels zijn zuiver doorschijnend wit en iriserend. Aan de behaarde

pooten zijn de heupen en dijen pekbruin, de scheenen en tarsen bruinachtig geel. De legboor der wijfjes steekt wat uit en is lichtbruin.

Van dit insect ving ik twee exemplaren in Augustus bij Leyden en de heer Six een bij Rijzenburg in Junij.

Gen. 4. Triphleps Fieb.

Als het voorgaande vertoont ook dit geslacht geen halsje tusschen kop en prothorax, of om juister te spreken, is hier de voorrand van het borststuk niet tot een halsje verengd en uitgerekt. Het groote verschil tusschen dit geslacht en het vorige is daarin gelegen dat hier de pooten niet zijn verdikt, gelijk daar. De sprieten der mannetjes zijn hier bovendien zamengesteld uit zeer breede en gedrongen leedjes, 't geen bij *Piezostethus* het geval niet schijnt te zijn.

Triphl. minutus L.

Plaat 5, fig. 7.

Linn. *Faun. Suec.* 941. — Fallen, *Cim. Suec.* p. 73, 22. — Idem, *Hem. Suec.* p. 68 (*Anth. Fruticum*). — Hahn, *Wanz. Ins.* I, p. 110, fig. 59. — Zett. *Ins. Lapp.* p. 266, n°. 9. — Flor, *Rh. Livl.* I. p. 266, 9. — Fieb. *Eur. Hem.* p. 141.

Lengte ten hoogste 2 mm. — De vorm is een ovaal, waaraan de kop is vastgehecht, de kleur bruinachtig zwart. De kop heeft breede uitpuilende roodbruine oogen en een niet zeer lang uitsteeksel; de sprieten zijn veel korter dan het halve ligchaam, bij het wijfje vrij slank, geelachtig bruin, behalve het 1e lid en de basis van het laatste, die donker zijn; bij het mannetje korter en dikker met de beide eerste leedjes geel, het derde donkerbruin, het laatste roodbruin. De zuiger is roodbruin en reikt slechts tot de voorste heupen. Het borststuk is zeer kort, halvemaanvormig, aan den achterrand zeer breed, en diep ingebogen; een dwarsgroef verdeelt het in twee ongelijke deelen, waarvan het voorste dwars gerimpeld en het

achterste gestippeld is. Het schildje heeft voor een verheven lijstje en is vervolgens diep ingedeukt. De dekschilden zijn bij het ♀ driemaal zoo lang als het schildje, zeer duidelijk, bijna ruw met bolle puntjes bezet, vuil olijfkleurig bruingeel of bruin, met donkerder cuneus en vuil-witte membraan; bij den ♂ zijn zij korter en zeer licht geel. De pooten zijn nootkleurig geel met bruine dijen.

In kleur van sprieten, dekschilden en membraan verschillen de individuen dezer soort nog al sterk; Fieber geeft 5 kleurverscheidenheden op.

De soort werd binnen Nederland gevangen bij Bennebroek in Aug. (v. V.) bij Driebergen in Sept. (Six), bij Utrecht in April en Mei (van Hasselt en Six), bij Arnhem in April (v. M. de Rooij), bij Helpman in Groningen (de Gavere).

Van den heer Six ontving ik uit Driebergen een mannetje dat zeer donker gekleurd is, bijzonder dikke zwarte sprieten heeft, waarvan het eindlid rood is, zwarte of ten minste donkere pooten bezit en op de achterhelft van den thorax dwarsrimpeltjes heeft en niet zoo chagrijnachtig is als anderen. Ik zou wel geneigd zijn dit voorwerp tot *Triphlebs niger* Wlf. (*Obscurus* Hahn 59) te brengen, maar het is niet zuiver genoeg om er eene beschrijving van te maken.

Gen. 5. Lyctocoris Hahn.

Ligchaam ovaal, vrij plat aan de bovenzijde, voorbij de lijn van den cuneus nedergebogen. Kop in den vorm van een' afgeknotten kegel met sterk uitpuilende oogen. Sprieten korter dan de helft van het lijf met de twee laatste leden zeer fijn, met afstaande haartjes bezet. Zuiger reikende tot aan de voorste heupen, de 2 eerste leedjes gelijk van lengte, het 3e korter, het 4e nog korter. De prothorax van voren toegerond, van achteren ingebogen en aldaar zoo breed als het dubbel der lengte. Schildje breed driehoekig. Dekschilden met de membraan tweemaal zoo lang als breed, op de helft dwars geplooid en naar beneden gebogen; de cuneus bijna zoo groot van

oppervlakte als het corium. De pooten vrij lang en de dijen dik; dat de voorste dijen zooveel dikker zouden zijn dan de achtersten, gelijk Fieber wil, kan ik niet toegeven.

Lyctocoris domestica Schill.

Plaat 5, fig 8.

Schill. in *Isis* 1834, p. 738. — Hahn, *Wanz. Ins.* III, p. 20, Pl. 79, fig. 243. — Flor, *Rhynch. Livl.* I, p. 665. — Fieb. *Eur. Hemipt.* 139. — Herr. Sch. *Nomenclator* p. 60 (*Anth. bicuspis*).

Lengte 4—4,5 mm. — Roodbruin, ongelijk van tint, microscopisch behaard. Kop glad en glanzig, aan de spits bepaaldelijk rood. Eerste lid der sprieten een weinig voorbij den kop uitstekende, bruinachtig geel, het tweede dubbel zoo lang, zeer fijn aan de basis en gaandeweg dikker wordende, bruin; 3 en 4 slank, behaard, bruinachtig geel. Zuiger licht bruingeel. Prothorax weinig gewelfd, flaauw dwars gestreept, nootbruin met rooden achterrand. Schildje voor bol en weinig gestippeld, achter ingedeukt en met fijne dwarskrasjes, donkerbruin of zwart. Dekschilden vuil nootgeel, soms met donkerder tint tegen het eind van den clavus en der costa en steeds met bruinen cuneus; membraan doorschijnend wit met een bruin tintje. Pooten bruinachtig geel, de scheenen aan de binnenzijde met zwarte haartjes.

Volgens Fieber varieert deze soort sterk in kleur; een mijner voorwerpen is zeer donker en heeft het geheele borststuk met den achterrand zwart.

Mij zijn zes inlandsche voorwerpen bekend, een in September te Groningen gevangen door Dr. de Gavere, een door den heer Snellen te Rotterdam binnen 's huis gevangen, een door mij den 6[den] Junij bij Staalduin verzameld, de drie overigen door Dr. Piaget aan het huis Ter Heide en bij Wassenaar in October. De heer G. A. Six meldt mij dat ook hij een voorwerp dezer soort in ons land gevangen heeft.

Gen. 6. Microphysa Westw.

Zeer kleine dieren, welke bij of in mierennesten en onder mos leven; naar voren zijn zij puntig toegespitst, van achteren breed en afgerond. De kop is driehoekig en naar voren in eene stompe spits verlengd; de zamengestelde oogen zijn bol en tamelijk uitpuilend; op zijde van elk van hen ziet men een microscopisch klein putje, waarin echter geen ocel te ontdekken is. De zuiger is of kort en dik, of iets langer en slanker, doch steeds van 4 leedjes, waarvan het eerste zeer klein is; steeds hangt hij los, dat is aan de basis niet naar de keel gebogen. De sprieten zijn zoo lang als de helft van het ligchaam, slank, kort behaard, en bestaan uit 4 leedjes; het 1e is kort en vrij dik, de overigen zijn langer, van gelijke lengte en dikte. Het borststuk is kort en breed, door eene dwarssleuf in twee deelen verdeeld. Het schildje is driehoekig. De pooten zijn slank, hunne tarsen hebben niet meer dan 2 leedjes. De dekschilden (bij het mannetje gelijk aan die der overige Anthocoriden) zijn bij het wijfje of breed en kort, aan den achterrand als afgesneden en niet meer dan de helft van het achterlijf bedekkende, of wel zij zijn bolrond, lederachtig, geheel van één gehalte, zonder cuneus of membraan en gelijk aan die van Coleoptera, of wel zij ontbreken geheel. Dit verschil, en dat in de rigting van den zuiger, die bij eene soort krom gebogen, bij eene andere eenmaal hoekig gebogen en verder regt is, heeft aanleiding gegeven tot het vormen van nieuwe genera, als *Myrmedobia* Bärenspr., *Idiotropus* Fieb. en *Zygonotus* Fieb., die wij niet zullen aannemen, omdat ons tot heden slechts twee soorten van *Microphysa* en wel eene daarvan alleen in het vrouwelijk geslacht bekend zijn geworden. Tot narigt moge echter dienen dat onze eerste soort volgens Bärensprung en Fieber tot *Myrmedobia* behoort, de andere volgens Fieber tot *Zygonotus* en dat het geslacht *Microphysa* bij laatstgenoemden schrijver geheel wegvalt.

1. *Microphysa coleoptrata* Fall.

Plaat 5, fig, 9.

Fallen, *Mon. Cim. Suec.*, p. 31, n°. 7. — Märkel *in Germar's Zeitschr.*, V. p. 262. — Germar, *Faun. Ins. Eur.* 24, tab. 19. — Von Bärensprung, *in Berl. entom. Zeitschr.*, I, p. 163.

Lengte 1,5 mm. — Gedrongen, peervormig, op den rug bol en aldaar geheel met korte geelachtige haartjes bekleed. Het geheele ligchaam, behalve de dekschilden, helder rood. De oogen zwart. De sprieten aan de basis licht gekleurd, aan de spitshelft grauw. De zuiger is aan de inplanting rood, verder bruingeel. De pooten zijn geel. De dekschilden, die zeer bol zijn en het geheele abdomen omvatten, zijn of bruinachtig of paarsachtig zwart; somwijlen is de naad en de buitenrand roodachtig gekleurd, somwijlen echter is de naad niet alleen in kleur niet verschillend, maar ook zelfs niet wel te zien en schijnen de dekschilden aaneengegroeid. Of er vleugels zijn is mij onbekend; ik vermoed dat zij ontbreken.

Naar de bestaande beschrijvingen te oordeelen, vertoonen uitlandsche voorwerpen minder rood, dan de onzen en is daar bepaaldelijk de buik bruin.

De heer Six vond achtervolgens drie of meer voorwerpen op zandgrond te Driebergen. In Denemarken, Saksen en Pruissen werd de soort bij mierennesten waargenomen, meer bepaaldelijk nesten van *Formica rufa*.

2. *Microph. pselaphoides West.*

Plaat 5, fig, 10, 10ᵃ en 11.

Westwood, *Ann. Soc. ent. de Fr.* III, p. 642, tab. 6, fig. 3. — Burm. *Handbuch* II, 287. — Herr. Sch. *Wanz. Ins.* IX, p. 186. fig. 970 (♀), p. 219 en 228, fig. 974 (♂). — Flor, *Rhynch Livl.* I, p. 661.

Van deze soort bestaan eenige inlandsche vrouwelijke individuen in de verzamelingen. De heer Six zeide mij dat hij

eens in Junij bij Utrecht een exemplaar gevangen heeft van *Anthocoris truncatulus* (H. Sch. 974), welk wantsje gehouden wordt voor het mannetje van de onderhavige soort. Ik heb dit voorwerp bij hem gezien, doch vond het te zeer vergaan voor eene beschrijving; het scheen mij toe geheel met Herr.-Schaeffer's afbeelding overeen te komen. Volgens Flor is dit mannetje slank, smal, zwart of donkerbruin, met den zuiger en de pooten van de knieën af bruinachtig geel, met grauwe dekschilden die een rooden cuneus en een berookte membraan hebben; ook bezit volgens hem het mannetje bijoogen. Of de copula bij deze soort ooit is waargenomen, bleef mij onbekend en ik weet niet op wiens verzekering dit mannetje aan dit wijfje gehuwd is.

Van de wijfjes ken ik drie vormen, of beter gezegd, twee vormen en eenen daarvan in 2 kleurverscheidenheden. De eene vorm heeft dekschilden, doch verkort en slechts tot aan de helft van het achterlijf reikend, de andere mist dekschilden en vleugels. De beschrijving van den eersten is als volgt: kop vuilrood met zwarte spits en zwarte oogen. Leden der sprieten overal van gelijke dikte, het 1^e^ zwart, het 2^e^ rood, de beide overigen bruinrood. De zuiger veel langer dan bij de vorige soort, zwart. De thorax of bloedrood of bruinachtig paars met rooden voorrand, breed en in het midden diep gegroefd. Het schildje klein, rood of paars. De dekschilden of wijnkleurig paars en aan den achterrand scheef afgesneden, of geheel vliezig en bijna doorschijnend wit en dan aan den achterrand min of meer afgerond. Vleugels schijnen te ontbreken. Het achterlijf breeder dan lang en vrij plat, van kleur bloedrood of dof zwart. De pooten licht bruinachtig geel met roode of wel met donkerbruine dijen, aan welke echter de knieën lichtgekleurd zijn. Het roodgekleurde dezer beide wijfjes is dat, hetgeen in mijne eerste lijst en in die geschreven met de heeren de Graaf en Six onder den naam van *Sanguinea* voorkomt (Zie fig. 10).

De tweede vorm is vleugelloos. Het diertje is zeer glanzig, licht oranje van kleur met een zwart achterlijf. De kop is voorbij de oogen eenigermate tot een halsje uitgerekt en

smaller dan bij de voorgaanden. Zuiger, sprieten en pooten zijn van dezelfde gedaante en kleur, maar de thorax is lang en smal, eenigzins bultig op den prothorax voor de dwarsnaad en op het schildje, aan welks zijden men twee zeer kleine driehoekige vliesjes ziet, die de plaats der dekschilden bekleeden. Het achterlijf is dwars-ovaal en dus veel breeder dan lang, bol kussenvormig en schijnt uit vijf ringen te bestaan; aan de inplanting is het ietwat rossig (zie fig. 11).

Dit voorwerp werd door mij in Julij aan de Vuursche aangetroffen; gevleugelden van den eersten vorm vond de heer Six bij Utrecht op mierennesten. Het individu, dat ik vroeger als nieuwe species beschouwde en *Sanguinea* noemde, vond ik voor meer dan 25 jaren in mijn' tuin te Leyden op een verdord zaadhuis van eene sierplant.

Gen. 7. ACANTHIA F.

Dit geslacht verschilt voorzeker veel in uitwendigen vorm van de ware Anthocoriden, maar de breede Microphysen vormen een geleidelijken overgang. Ook hier ontbreken de ocellen, even als bij de laatstgenoemden (♀), zoodat het meest kenmerkende verschil in den uitgesneden voorrand van het borststuk bestaat.

Het ligchaam is ovaal en vrij plat, op de bovenzijde zeer fijn behaard. De kop veel breeder dan lang, met een vierkant uitsteeksel tusschen de sprieten, is tot bijna tegen de oogen in het borststuk ingeduwd. Dezen zijn wel uitpuilend, doch niet groot. De sprieten zijn niet langer dan $\frac{1}{3}$ van het ligchaam en slank; hun 1e lid is kort en gezet, het 2e cylindervormig, driemaal zoo lang als het voorgaande, aan de binnenzijde behaard; het 3e zeer slank, in lengte gelijk aan 3, en 4 even slank, doch korter. De zuiger is zeer kort, reikt maar even tot de voorste heupen en bestaat uit drie leedjes, waarvan het laatste kort en priemvormig is. Het borststuk is van voren diep ingesneden om den kop te ontvangen, aan de zijden sterk gerond en aldaar met borstelharen bezet, aan den

achterrand regt; het is wel driemaal zoo breed als lang. Het schildje is driehoekig, kort, dubbel zoo breed als lang. Dekschilden in den vorm van korte, breede platen of lappen. Metathorax van boven duidelijk zigtbaar en schijnende de eerste ring van het achterlijf te zijn. Abdomen veel breeder dan het borststuk, uit zeven ringen bestaande waarvan de beide laatsten sterk behaard zijn. Pooten vrij lang en stevig. De voorste heupen raken elkander aan, doch die der beide andere paren zijn door platte borstplaten van elkander afgescheiden. De dijen zijn zijdelings eenigzings zamengedrukt; de tarsen bestaan uit drie leedjes.

Acanthia lectularia L.

Plaat 5, fig. 12.

Linn. *Syst. nat.* V, p. 477, 1. — Fabr. *S. Rhyng.* 112, 1. — Burmeister, *Handb.* II, p. 253. — Curtis, *Brit. Ent.* XII, tab. 569. — Hahn, *Wanz. Ins.* III, p. 17, f. 242. — Schellenb. *Cim. Helv.* 21, tab. 6, f. 1. — Wolff, *Icon. Cim.* 127, tab. 13, f. 121. — Flor, *Rh. Livl.* I, p. 673.

Lengte 4—6 mm. — Bruinrood met gele 2 laatste leden der sprieten, scheenen en tarsen. Alle haartjes op het lijf rood of geel. De kop zwak gestippeld, het borststuk iets sterker, de dekschilden zeer ruw, het achterlijf weder fijner en digter.

In vele huizen aan te treffen en hier en daar gemeen. In een hollen omgewaaiden lindeboom in de Maliebaan te Utrecht werden zij eens bij honderden aangetroffen; deze leefden er waarschijnlijk van drekstoffen of van de jongen der vledermuizen. De heer J. Wttewaall zond mij eens eene doos vol weegluizen uit een' duiventoren, die er duizenden beherbergde. Deze waren iets kleiner en breeder dan die uit de bedsteden, doch overigens vond ik er geen verschil tusschen. Zij zouden tot de soort *Columbaria* Jenyns moeten behooren, wier soortskenmerken nog aan niemand duidelijk zijn geworden. Gevleugelde individuen zijn, voor zoover mij bekend is, in ons vaderland nog niet aangetroffen.

ZEVENDE FAMILIE. — SCHORSWANTSEN.

Corticicolae.

De wantsen dezer zevende familie zijn kleine, zeer platte dieren, welke de volgende kenmerken vertoonen. De kop is plat, tusschen de sprieten in een uitsteeksel verlengd, dat in lengte het eerste lid der sprieten overtreft, en aan beide zijden voor de oogen met een doorntje gewapend. De sprieten hebben vier leedjes en zijn veel korter dan het halve ligchaam. De oogen zijn middelmatig en de bijoogjes ontbreken. De zuiger bestaat uit drie leedjes, is kort en in de rust liggende in een gleuf aan de onderzijde van den kop. Borststuk veel breeder dan lang, met de zijden rond gebogen. Het schildje groot en breed, driehoekig of aan de spits toegerond. Dekschilden bij een geslacht korter dan het achterlijf en bestaande uit corium, clavus, en membraan, in het andere geslacht zoo lang als het achterlijf en bijna geheel vliezig zonder duidelijke afdeeling. Achterlijf plat en breed, uit 6 segmenten bestaande in beide sexen. Pooten kort en tamelijk slank; tarsen van twee leedjes, waarvan het laatste het langste is.

In deze familie treffen wij slechts 2 inlandsche geslachten met 3 soorten aan. De punten van verschil tusschen de genera zijn menigvuldig; het zij voor het spoedig onderkennen voldoende hier op te merken dat bij *Aradus* het tweede lid der sprieten langer is dan elk der overigen afzonderlijk en bij *Aneurus* het vierde alleen zoo lang als de drie anderen.

Genus 1. Aradus F.

Het ligchaam langwerpig ovaal en plat, de opperhuid schier overal ruw. De kop vrij kort, doch met een lang uitsteeksel tusschen de sprieten, breed tusschen de oogen, voor welke

twee spitse doorntjes staan. De oogen rond, niet groot, maar sterk naar de zijden uitpuilende. De sprieten zijn weinig langer dan de kop met de oogen breed is; zij bestaan uit vier leedjes, wier inplantingssteel uiterst fijn, en wier tweede lid het langst is; de spits van het 4ᵉ of laatste lid is kegelvormig, schijnbaar in het overige gedeelte van dat lid ingestoken en met zilverwitte haartjes bekleed. De zuiger is middelmatig van dikte en reikt bij de eene soort tot aan de middenheupen, bij de andere daarover heen; onder den kop is hij in eene gleuf ingesloten, welke zich van daar over de borst uitstrekt en op het abdomen nog als fijne lijn zigtbaar is. Het borststuk veel breeder dan lang, met de voorhoeken schuin vooruitstekend en de zijranden liervormig toegerond; over den rug loopen vier verhevene langslijnen, waarvan de buitensten korter zijn dan de binnensten. Schildje gelijkzijdig driehoekig met opgeheven zijranden en spits. Dekschilden iets korter dan het achterlijf, welks zijden zij onbedekt laten, behalve aan de basis waar zij over de zijranden heen reiken; de cuneus ontbreekt, doch clavus, corium en membraan zijn voorhanden, zelfs is de laatste vrij groot. Zij heeft vier langsaderen, die door kleine dwarsaderen tot eene soort van netwerk verbonden zijn. Er zijn vleugels aanwezig, wanneer de dekschilden geheel uitgegroeid zijn, 't geen echter niet bij alle voorwerpen het geval is. Wanneer zij onvolkomen uitgegroeid zijn, ontbreken hun de clavus en de membraan. De pooten zijn niet lang, maar ook niet gezet; de voorheupen zijn alleen maar door den gleuf van den zuiger van elkander gescheiden, doch de midden en achterpooten staan zeer wijd van een. Het achterlijf is zeer breed, bijna cirkelvormig, het zesde segment is aan het einde door eene spleet ingekeept.

In vergelijking met Duitschland en vooral met de Russische Oostzee-provincien bezitten wij zeer weinig soorten van dit geslacht, van welke onevenredigheid naar mijne meening de oorzaak moet gezocht worden daarin, dat de Aradi gewoonlijk huizen onder de schors van doode of stervende boomen, die men bij ons slechts zeer zelden in de bosschen aantreft.

Aradus depressus F.

Plaat 6, fig. 1.

Fabr. *Syst. Rh.* 119, 10. — Fallèn, *Hemipt.* I, 138, 7. — Schellenb. *Das Gesl.* p. 19, tab. 5, f. 2. — Wolff, *Icon. Cimic.*, p. 129. tab. 13, f. 123. — Amyot et Serv. *Hémipt.* 309. — Herr.-Sch. *Wanz. Ins.* V, p. 93, fig. 542 (onnaauwkeurig). — Flor, *Rh. Livl.* 1, p. 391.

Lengte 5—6 mm. — Roodbruin of zwart met een steenrood achterlijf. De kop is tot aan de spits van het uitsteeksel zoo lang, als hij met de oogen breed is, het uitsteeksel is tweemaal zoo lang als het breed is; de doornen boven de inplanting der sprieten zijn breed en reiken bijna tot hun eerste lid. De antennen zijn donkerbruin, behalve de zilverachtige spits van het 4e lid; het 1e is klein, bijna vierkant, het 2e is wel driemaal zoo lang, aan de basis smaller dan aan de spits, die eenigzins bol toegerond is, het 3e is iets korter en iets breeder, en uitgehold aan de spits; het 4e is iets kleiner dan het derde. De zuiger reikt slechts tot aan de heupen van het voorste paar. Het borststuk is eerst geheel plat, daarna even voor de helft gewelfd; zwart of bruin in het midden, met de zijden voor de voorhelft wit, voor de achterhelft rood of bruinrood; de vier langskielen uit grauwe korrels bestaande; de zijden van even voorbij de helft rondachtig ingekerfd. Het schildje zwart, in de dwarste gevoord, met grauwe korrelige zijranden en spits. De dekschilden steken eerst in ronde bogt met hun aan den zoom gekartelden zijrand breed over het abdomen uit, doch zijn vervolgens naar binnen gebogen en smaller dan dit. Corium en clavus zijn wit, met bruine vlekken, nam. een aan de inplanting, de buitenrand en het laatste eind der aderen. De membraan is wit aan de basis en verder rookkleurig met een wit aderen-netwerk. Het abdomen is rood met geelachtige vlekken, bruine randen en stippeltjes; het zesde segment draagt op den rand zijner lobben twee witte vlekken, elk ingesloten door twee bruinen. De pooten zijn vuilwit of

zeer licht grauw, met bruinachtige knieën en bruinachtige bandjes over het midden der dijen en scheenen.

De heeren Dr. van Hasselt en Six vonden deze soort in de omstreken van Utrecht, laatstgenoemde in Mei; de heer Snellen te Wolfheze in Aug. en bij den Haag in Mei. In Mei werd zij ook door Mr. H. W. de Graaf te Wassenaar gevonden en in onbekenden tijd onder denneschors bij Breda. Door mij werd zij bij 's Gravenhage in Junij en bij Amersfoort mede in Junij aangetroffen, voorts in April en Mei op de Gliphoeve en in Augustus bij Leyden. Zij is dus waarschijnlijk door het grootste gedeelte van ons land verspreid.

Aradus leptopterus Germ.

Plaat 6, fig. 2.

Germar, *Fauna Ins. Eur.* 17, tab. 8. — Herr. Sch. *Wanz. Ins.* V, p. 91, tab. 175, fig. 539. — Flor, *Rhynch. Livl.* I, p. 394. — Fieber, *die Eur. Hemipt*, p. 111. — Panz. *Fauna Germ.* 100, 20 (*Cinnamomeus*).

Lengte 5 mm. — Geelachtig, bruinachtig of rooskleurig rood. De kop heeft geheel den vorm als die der vorige soort; alleen is op het midden van het voorhoofd een glad wapenschildvormig plaatje te zien tusschen twee scheve groefjes. Sprieten zoo lang als de kop en gevormd als bij de vorige, met dit verschil dat het 4e lid 't geen bruin is, terwijl de overigen rood zijn zoo lang is als het 3e. De zuiger die voorbij de helft donkerbruin wordt, reikt tot aan de heupen van het laatste paar. De oogen zijn zwart. Het borststuk is niet gewelfd aan zijn achterhelft; het voorste gedeelte is ietwat wrattig en donkerder van kleur; de langsribbeltjes zijn alleen op de achterhelft te zien. Dekschilden somtijds slechts weinig ontwikkeld; zijn zij het wel, dan reiken zij tot het anaalsegment en zijn (♀) slechts weinig smaller dan het achterlijf, zij zijn eenkleurig met het borststuk; de membraan is aan de basis wit, verder grijs met wit omzoomde aderen. Het achterlijf is op het midden van den rug rooder dan aan de zijden; aan

de buik met ovale noodbruine vlekken op bruingeel getijgerd. De pooten zijn roodbruin.

Van deze soort ving de heer Six een onvolgroeid voorwerp in September onder denneschors bij Driebergen en een dergelijk den 1[ste] Junij te Beek bij Nijmegen. Met volgroeide dekschilden vond de heer Snellen een voorwerp in het laatst van Augustus bij Wolfheze, ik zelf een in Augustus op Sterkenburg en een mede in Augustus in het park van Soestdijk. De heer de Man ving eenige voorwerpen in Augustus en September bij Middelburg, doch ik vind niet aangeteekend of zij uitgewassen dekschilden hadden. Al deze voorwerpen schijnen wijfjes te zijn.

Genus 2. Aneurus Curt.

Ligchaam langwerpig ovaal en bijzonder plat. Kop niet zeer groot, vierkant met een vooruitstekend snuitvormig deel, dat in de voorzijde als een wig ingeslagen schijnt. Oogen klein, in den rand van het hoofd geplaatst; voor hen een scherp doorntje. Sprieten bepaaldelijk langer dan de kop, hun eerste lid dikker dan de overigen; het 2[e] iets kleiner dan het 1[e], het 3[e] iets langer en het 4[e] zoo lang als de beide vorigen te zamen. De zuiger is zeer kort en wordt onder tegen de keel in eene gleuf opgenomen. Het borststuk vrij breed, plat, zonder verhevenheden of groeven, aan de zijden naar achteren een weinig gebogen en verbreed. Het schildje is groot, breed, aan den achterrand rond uitstaande. Dekschilden geheel vliezig behalve een klein lederachtig driehoekig grondststuk, korter dan het achterlijf eu in de rust ook de zijden daarvan niet bedekkende; daaronder vleugeltjes die maar half zoo lang zijn. Het achterlijf groot, uit zes breede ringen bestaande. Pooten kort met eenigermate gezwollen dijen; tarsen kort en fijn.

Aneurus laevis F.

Plaat 6, fig, 3 en 3[a].

Fabr., *Syst. Rh.* 119, 12. — Fallèn, *Hemipt.* I, p. 140, 10. — Curtis, *Brit Ent.* II, pl. 86. — Burm., *Handb.* II, p. 253, 1. —

Herr. Sch., *Wanz. Ins.* IX, p. 141. Pl. 310, fig. 951. — Amyót et Serv. *Hémipt.* p. 307. — Flor, *Rhynch. Livl.*, p. 397. —

Lengte 4 mm. — Roodbruin. — Bruinachtig rood zijn het uitsteeksel van den kop, de sprieten, de achterzoom van het borststuk en de rugzijde van het abdomen. De dekschilden zijn bruin aan het lederachtige grondstuk en van daar tot de spits geelachtig, met dien verstande dat het geel naar de spits toe afneemt. Pooten van de kleur van het ligchaam zonder bandjes, zeer fijn korrelig.

Van deze zeldzame soort ving ik in Junij een mannelijk exemplaar op het landgoed de Beele bij Voorst.

ACHTSTE FAMILIE. — NETWANTSEN.

TINGIDIDEA.

Tot deze familie behooren niet dan kleine dieren, gemakkelijk daaraan herkenbaar dat hunne bovenvleugels glasachtig zijn en bezet met een op kant- of netwerk gelijkend aderbeloop. Een Hollandsche naam is, voor zoo verre mij bekend is, voor deze familie niet algemeen aangenomen en men heeft te kiezen tusschen *netwantsen*, *netwerkwantsen* en *kantwantsen*, doch daar de beide laatste benamingen eenigzins dubbelzinnig zijn, heb ik de eerste verkozen.

Het ligchaam is gewoonlijk ovaal van omtrek, somwijlen echter bijna cirkelvormig, of ook wel langgerekt met tamelijk evenwijdige zijden. De kop is eer klein dan groot en op den schedel veelal met stekeltjes bezet. De oogen zijn klein, meest bolrond; bijoogjes ontbreken. De sprieten staan aan de zijden van den kop voor de oogen, of op het voorhoofd tusschen de oogen, en zijn in den regel veel korter dan het ligchaam; zij

bestaan uit 4 leedjes, waarvan het 3e steeds het langste en en het laatste gewoonlijk spoelvormig is. De zuiger schijnt uit vier leedjes te bestaan, doch is volgens de onderzoekingen van Flor werkelijk uit vijf leedjes zamengesteld, daar bij het levende dier tusschen het 2e en 3e lid nog een klein leedje zigtbaar is; hij strekt zich nimmer verder uit dan tot de basis van het abdomen en is aan de onderzijde van den kop ingesloten tusschen twee uit netwerk bestaande regt op staande vrij hooge plaatjes, welke bij de nieuwere schrijvers over Hemiptera den naam van *Bucculae* ontvangen hebben. De prothorax is gewoonlijk niet zeer bol verheven, heeft aan den voorrand dikwijls een' doorzigtigen met netwerk bedekten blaasvormigen kap, en drie verheven rigchels daarachter, die in de lengte doorloopen; hij is aan het achtergedeelte in een langen stekel met netwerk verlengt, die het schildje en tevens den clavus der dekschilden verbergt; zijne zijranden zijn dikwijls bladvormig in netwerk verbreed. De voorvleugels of dekschilden, aan welke de membraan dikwijls ontbreekt, zijn vliezig en door de aderen tot een, nu eens fijn, dan weder grof netwerk vervormd en hebben slechts een' zeer rudimentairen of zelfs in het geheel geen clavus. Fieber, die aan deze dekschilden een bijzonderen naam (*Sagenae*) toekent, onderscheidt vier velden in hunne oppervlakte, het randveld, het zijdeveld, het middenveld en het eindveld; dit laatste is kennelijk de membraan, doch die nu aan de binnenzijde, dan weder ook aan de buitenzijde den vleugel omgeeft en alsdan een is met het randveld. De voorwerpen bij wie de vleugels ontbreken, hebben tevens slecht ontwikkelde dekschilden, welke niet meer den waren typus der Hemipter-voorvleugels terug geven, tenzij zeer gewijzigd; de vier velden, die Fieber onderscheidt, zijn in de meeste gevallen bovendien niet door randen of grootere aderen van elkander afgescheiden, zoodat het zoo goed als ondoenbaar wordt daarmede een waar denkbeeld van een Tingidide-dekschild te geven. De vleugels zijn nu eens wel ontwikkeld, doch zeer klein, dan weder in het geheel niet aanwezig; daarnaar schijnt zich de gedaante der dek-

schilden te wijzigen (zie daarover Flor, l. c. p. 319 en vooral de noot op pag. 329). De pooten zijn vrij dun en matig lang; hunne tarsen bestaan slechts uit twee leedjes, waarvan het laatste twee klaauwtjes en daartusschen twee zeer kleine zuiglapjes draagt. Het abdomen vertoont niets bijzonders.

Netwantsen treft men op verschillende planten aan, welker sappen haar tot voedsel verstrekken. Hare levenswijze en gedaantewisseling is nog zeer weinig onderzocht; de laatste schijnt mij toe zeer merkwaardig te moeten zijn, te oordeelen naar de zonderlinge gedaanten van een paar insecten, die ik voor poppen van netwantsen meen te moeten houden en die ik op de derde bij dit opstel behoorende plaat afgebeeld heb.

Verdeeling der geslachten.

De geslachten *Agramma* en *Tingis*, ofschoon hoogst waarschijnlijk wel in Nederland voorkomende, zijn nog niet als inlandsch bekend geworden. Het geslacht *Orthosteira* Fieb. opgenomen in de „Tweede Naamlijst van Inlandsche Hemiptera, blz. 188" wordt hier weder met *Monanthia* vereenigd, omdat het voorname punt van onderscheid gebleken is te zijn een gebrek aan ontwikkeling (zie de boven aangehaalde noot van Flor).

1 (6). Het middenveld der dekschilden vlak en door een hoogen rigchel van het zijdeveld afgescheiden; netwerk der dekschilden fijn.

2 (3). Het middenveld loopt met eene bogt door het geheele dekschild tot aan de spits; het borststuk is aan den voorrand uitgesneden.

Gen. 3. Campylostira Fieb.

3 (2). Het middenveld is door een of twee hoogere aderen van het randveld aan de spits afgescheiden. Voorrand van het borststuk blaas- of kapvormig.

4 (5). Sprieten kort en dik, aan de beide laatste leden sterk met borstelachtige haren bezet; het 3e lid niet dunner dan de overigen.

Gen. 1. Dictyonota Curt.

5 (4). Sprieten slank, nagenoeg onbehaard, tenzij aan het laatste lid; het 3ᵉ dunner dan de overigen.

Gen. 2. Monanthia St. Farg.

6 (1). Het middenveld met het zijdeveld dakvormig en blazig verheven; netwerk der dekschilden zeer grof.

Gen. 4. Derephysia Spin.

Gen. 1. Dictyonota Curt.

Ligchaam langwerpig ovaal en tamelijk plat. Kop stomp driehoekig met 2 fijne stekeltjes op het voorhoofd voor de de oogen, die vrij klein en rond zijn. Sprieten korter dan kop en thorax lang zijn, van 4 leedjes, allen even dik; lid 1 cylindrisch en iets langer dan 2, 't welk napvormig is; deze beiden onbehaard; 3 driemaal zoolang als de twee eersten te zamen, rolrond en even als 4, dat de helft kleiner is en spoelvormig, borstelachtig met haren bezet. Op zijde aan de basis der sprieten een doorntje. Zuiger reikend tot tusschen het derde heupenpaar. Borststuk met een' kleine blaasvormige kap boven den nek, met de beide zijranden bladvormig in netwerk verbreed en met drie langsrigchels over het midden van den rug. Vleugels aanwezig; dekschilden over elkander slaand, met een aan het einde afgesloten, scheef lancetvormig middenveld en vrij groote netwerk-cellen aan den rand. Pooten vrij lang en slank.

Dictyon. crassicornis Fall.

Plaat 6, fig. 4 en 4ᵃ.

Curtis, *Brit. Ent.* IV, p. 154. — Fallèn, *Hemipt.* I, p. 147, 10. — Herr. Schaeff. *W. Ins.* IV, p. 74, tab. 129, *B.* — Zett. *Ins. Lapp.*, p. 269, nº. 5. — Flor, *Rhynch. Livl.* I, p. 358. — Fieber, *Ent. monogr.*, p. 92, tab. 7, f. 42—47.

Lengte 3 mm. — Zwart met het abdomen roodbruin en alle netwerk lichtgrauw met bruine aderen. Na de algemeene beschrijving der gedaante zoo even gegeven, zal het niet

noodig zijn daarover lang uit te weiden; alleen nog maar dit. De drie langsrigchels op den rug zijn vrij hoog en staan loodregt op het vlak; de beide zijdelingschen zijn een weinig gekromd en hebben 7 of 8 vierkante celletjes; de middelste, die over de halskap doorloopt, heeft er 10. De zijranden van het borststuk steken naar voren met afgeronde hoeken uit, hebben 3 rijen van mazen en zijn een weinig naar boven opgewipt. Op de dekschilden zijn de rigchels om het middenveld mede vrij hoog, zoodat dit komvormig is uitgediept; het heeft 4 langsrijen van mazen, zeer onregelmatig; het zijdeveld zakt schuin naar het randveld toe en er bestaat geen rigchel tusschen deze beiden; het laatste heeft voor en achter twee rijen celletjes, in het midden slechts eene. Aan de pooten zijn de heupen vuilgeel, de dijen en tarsen vrij donker bruin en de scheenen lichtbruin of vuilgeel.

De heer Six vond deze soort meermalen tusschen gras bij Utrecht en Driebergen. Zijne voorwerpen werden door ons eerst gedetermineerd als *Erythrophthalma* Germ., daarna als *Pilicornis* H. Sch., nu eindelijk na kennisneming van de geheele literatuur over het genus ontwijfelbaar als *Crassicornis* Fall. Bij de afbeelding van Herrich Schaeffer is geene beschrijving gegeven en de afbeelding zelve is veel te slecht om er een insect naar te bestemmen; ja, zelfs komt het mij twijfelachtig voor of er wel eene soort *D. pilicornis* in werkelijkheid bestaat.

Gen. 2. MONANTHIA St Farg. et Serv.

Ik voeg in dit geslacht de Orthostiren en Monanthien bijeen, om hiervoren reeds opgegeven beweegreden. Dien ten gevolge moet de algemeene beschrijving van het genus aldus luiden:

De kop is breed, min of meer vierhoekig en op het voorhoofd met doorntjes gewapend. De oogen zijn middelmatig, bij eene enkele soort zeer groot, steeds bolrond. De sprieten zijn iets korter dan de helft van het ligchaam; de 2 eerste leedjes zijn zeer kort, het derde veel langer, doch tevens veel smaller, het 4e weder dikker en spoelvormig, gewoonlijk behaard.

Aan de inplanting der sprieten is een kort, somtijds echter zeer puntig stekeltje bemerkbaar. De zuiger ligt tusschen 2 hoog opstaande netplaten en reikt tot op de borst. Omtrent het borststuk valt wegens de soortelijke verschillen niet veel meer te zeggen dan 't geen reeds in de beschrijving der familie gezegd is. De dekschilden zijn niet altijd geheel ontwikkeld, maar reiken toch altijd over den anus heen; zijn zij niet geheel ontwikkeld, dan hebben zij eene andere gedaante en gelijken in omtrek op die der kevers; hun naad loopt dan regt tot het einde door en zij slaan dus ook niet over elkander heen. De vleugels ontbreken meer dan dat zij voorhanden zijn. De pooten zijn slank, middelmatig van lengte.

Overzigt der soorten.

1 (12). De dekschilden slaan met de membraan over elkander heen.

2 (3). Het ligchaam (met de membraan) is meer dan driemaal langer dan breed. De kleur bruin.

Sp. 4. *Quadrimaculata* Wolff.

3 (2). Het ligchaam is 2 of 2½ maal langer dan breed. De kleur grijs of grauw.

4 (9). De dekschilden zijn met zwarte vlekjes versierd.

5 (8). De rug van den thorax is grijs.

6 (7). De beide eerste leden der sprieten zijn zwart.

Sp. 1. *Cardui.*

7 (6). De beide eerste leedjes der sprieten zijn rood.

Sp. 2. *Humili* F.

8 (5). De rug van den thorax is zwart.

Sp. 3. *Wolffii* Fieb.

9 (4). De dekschilden zijn ongevlekt.

10 (11). De buitenrand van het middenveld der dekschilden is weinig gebogen.

Sp. 5. *Nigrina* Fall.

11 (10). De buitenrand van het middenveld is sterk S-vormig gekromd.

Sp. 6. *Parvula* Fall.

12 (1). De dekschilden slaan met de membraan niet over elkander heen; hun naad loopt regt door tot aan de spits.

13 (14). Geheel zwarte sprieten.

Sp. 8. *Carinata* Panz. = pusilla H. Sch.

14 (13). Niet geheel zwarte sprieten.

15 (16). Rosachtig met twee driehoekige zwarte vlekken op den rug.

Sp. 7. *Cervina* Germ.

16 (15). Grauw zonder driehoekige zwarte vlekken.

Sp. 9. *Obscura* H. Sch.

A. Soorten bij welke de dekschilden over elkander slaan.

1. *Monanthia Cardui* L.

Plaat 6, fig. 5.

Linnaeus, *Syst. nat.* V. p. 483, 21. — Fabr. *S. Rhyn.* 125. 3. — Burm. *Handb.* II. p. 260. — Fallen, *Hemipt.* I. p. 143. 2. — Panz. *D. Fauna* 3. n°. 24. — Fieb. *Ent. Mon.* p. 61. 3. tab. 5. f. 1—8. — Flor, *Rh. Livl.* I. p. 345.

Lengte 3,5 mm. — Ovaal, vrij plat, zwart, op de bovenzijde zeer licht grauw of grijs. Kop klein, *wit* met een driehoekig grijs vlekje op den schedel en donkergrijze wangen. Sprieten kort, slechts een vierde van de lengte des ligchaams; de twee eerste leedjes zwart, het derde *vrij dik*, rood, het vierde zwart, als een ovaal knopje aan het eind van het 3e hangend, iets dikker en van de helft zijner lengte. Oogen bolrond, zwart. Op den schedel twee witte nedergebogen en vooruitstekende doorntjes en daarachter nog een onduidelijk derde. De zuiger reikt tot over de middelheupen. Het borst-

stuk op het verhoogde gedeelte groenachtig grauw, met drie paralelle langsrigchels, die schier aan den voorrand beginnen en waarvan de middelste over de kap (halsblaas) en tot aan het eind van het schildbedekkend uitsteeksel loopt, terwijl de zijdelingschen slechts even op dat uitsteeksel doorloopen; het borststuk zelf is gekorreld, op vele plekken langs de randen der rigchels zijn de korrels zwart, voornamelijk is dit het geval aan het einde van den middenrigchel. De randen, die een weinig opgewipt zijn, bestaan uit een netwerk van *zeer fijne* mazen, waarvan die aan de uiterste zijranden zwart zijn. De dekschilden hebben een bijna langwerpig ruitvormig, doch aan de buitenzijde toegerond middenveld, eene zeer groote membraan van zeer fijne mazen, een zeer smal verlengd zijdeveld en een vrij breed, niet opstaand randveld. De plaatsing der zwarte vlekjes zie men in de figuur na. De borst is zwart met lichtgrijze randen der onderdeelen, de buik ongevlekt zwart, de pooten geelrood met bruine of zwarte dijen.

Deze dieren leven tusschen de schubben der distelkoppen en onder de distelbladeren. De heer Six vond ze in tamelijk grooten getale op die planten in de omstreken van Utrecht; de heer de Graaf in Maart onder dorre bladeren te Wassenaar; de heer Ritsema bragt ze in het laatst van Mei van zijn uitstapje naar Texel mede en ik ving ze in Julij bij Middelburg en Rotterdam.

2. *Monanthia Humuli* F.

Plaat 6, fig. 6.

Fabr. *Syst. Rh.* 126. 7. — Burm. *Handb.* II. p. 261. 5. (*M. convergens*). — Herr. Sch. *Wanz. Ins.* IV. p. 15. Pl. 114. f. 361 (*twijfelachtig*). — Fieber, *Ent. Mon.* p. 84. tab. 7. f. 17 en 18. — Flor, *Rhynch. Livl.* I. p. 355.

Lengte 3 of 3,5 mm. — Gelijkt wel op den vorigen, doch is terstond te onderscheiden door den zwarten kop en de beide roode eerste leedjes der sprieten. De kleur van thorax en dekschilden is meer uit den bruingelen. De kop is geheel

zwart, behalve de witte bucculae, waar tusschen de zuiger ligt, en schier onbedoornd. De zuiger strekt zich tot tusschen de middelheupen uit. De sprieten zijn langer en slanker dan bij de vorige soort, rood behalve het bijna peervormige laatste lid; het 3e is zeer slank en 3 maal langer dan de beide eersten te zamen. De randen van het halsschild zijn naar beneden omgeslagen; de kap is klein, bruinachtig groengrauw met witte streep op het midden, die het begin van den middenrigchel is, welke tot het eind van den processus doorloopt; de zijderigchels ontspringen digt bij elkander, achter de kap, en loopen van daar beneden tot het begin van het uitsteeksel, zoodanig dat de grond, dien zij insluiten, een' gothischen boog vormt. De zijranden zijn overal even breed en als met glinsterende korreltjes bezet. De dekschilden hebben een breeder zijdeveld, dan bij de vorige; zij loopen op $\frac{2}{3}$ der lengte met eene bogt aan den zijrand in en zijn van daar af een kantwerk met *vrij grove*, vierhoekige of bijna ronde mazen. Behalve vier zwarte vlekjes, twee op het midden van den buitenrand van het middenveld en twee aan zijne spits, ziet men een aantal zwarte aderen in het randveld, waarvan de binnenrigchel mede grootendeels zwart is. De heupen zijn bruin, de pooten peenrood met het laatste lid der tarsen zwart.

Deze soort is door verschillende personen op verscheiden plaatsen aangetroffen, waarvan de lijst volgt. De schrijvers beweeren dat zij op vergeet-mij-niet (*Myosotis*) leeft. — Bij Utrecht in Mei, Six; bij Rotterdam, Snellen; in het Overmaassche land, Piaget; bij Rijnsburg in Augustus en op de Gliphoeve in Mei en Augustus aan eene slootkant, v. Vollenhoven. Zonderling is het dat de heer Ritsema ze te Leyden in Maart in nesten van zangvogels aantrof.

3. *Monanthia Wolffii*, Fieb.

Plaat 6, fig. 7.

Fieber, *Ent. Monogr.* p. 86, n°. 30. pl. 7, f. 22—24. — Wolffi, *Icon. Cim.* p. 130. t. 13, f. 124 *a b* (*Ac. Echii*). —

Herr. Sch. *Wanz. Ins.* IV. p. 14. tab. 114, f. 360 (*Echii*). — Flor, *Rh. Livl.* I. 352.

Lengte 3 of 3,5 mm. — Gelijkt op de beide vorigen, doch is terstond te onderscheiden door den zwarten rug met grijze randen van den thorax.

De geheele kop is zwart en heeft geen doontjes. De sprieten zijn weder vrij lang en slank, als bij de laatste soort, doch hunne beide eerste leedjes zijn zwart, het 3e rood, aan de spits iet of wat knodsvormig; het 4e zwart, spoelvormig. Rug van den thorax grof gekorreld, zwart, de rigchels vuilwit, de middelste doorloopend, de zijdelingschen eerst digt bij het uitsteeksel beginnend. De halskap breed maar kort, lichtgrauw even als de gezwollen zijranden en de processus. Dekschilden grauw; het middenveld iets lichter met twee zwarte plekken op de plaatsen als bij de vorige soort, doch grooter en duidelijker; de membraan bestaat uit grove mazen; haar zoom en het geheele randveld uit nog iets grover mazen met afwisselend grauwe en zwarte aderen, 't geen zeer sierlijk staat. Heupen en dijen zijn zwart; de scheenen en het 1e lid der tarsen zijn rood, het 2e zwart.

Alleen op het duin in de nabuurschap van Haarlem werd deze soort aangetroffen; de heeren Piaget en Everts vingen er voorwerpen van bij Velzen in Junij, de heer Ritsema in Maart op Middelduin bij Overveen.

4. *Mon. quadrimaculata*, Wolff.

Plaat 6, fig. 8 en 8a.

Wolff, *Icon. Cim.* p. 132. tab. 13, f. 127. — Fallèn, *Hemipt.* 144, 4. — Herrich-Schaeffer, *Wanz. Ins.* IV. p. 58. tab. 125, fig. A. — Fieber, *Ent. Mon.* p. 81. tab. 7, f. 4—6.

Lengte 3 mm. — Duidelijk van de drie vorigen onderscheiden door donkerbruine kleur en zeer ver uitstekende membraan. Het ligchaam schijnt langer te zijn dan tweemaal zijn breedte, doch dit is aan de verlengde dekschilden toe te schrijven. De kleur van de bovenzijde is donker roodbruin, die van de

onderzijde is lichter, geeler. De sprieten en pooten en vier doorntjes op het voorhoofd zijn rood, alleen het 4e leedje der eerstgenoemden is zwart; hun derde lid is zeer lang en slank, 4 maal zoo lang als de twee eersten te zamen. De kap is klein en heeft in profiel gezien eene flaauwe inkeeping achter den rand; daarachter verheft zich het borststuk bultig; de drie rigchels loopen evenwijdig, digt bijeen en geheel door. Het borststuk is tamelijk fijn gekorreld; het middenveld der dekschilden even zoo fijn van mazen; het zijdeveld is zeer smal en moeijelijk van het randveld te onderscheiden; dit laatste heeft voor 2 rijen grove doorschijnende mazen, achter een; ongeveer op de helft is eene langwerpig vierkante plek, waar de mazen veel digter bijeen staan en die dus niet doorschijnend is, maar bruin; de membraan of het eindveld heeft mazen die ietwat grover zijn, dan die van het middenveld.

Mijne beschrijving en afbeelding komen niet geheel overeen met die der aangehaalde schrijvers; het schijnt dat mijne voorwerpen tot eene zeer donkere verscheidenheid behooren. Ik ving mijne voorwerpen in groot aantal, op de Gliphoeve in Augustus, te Leyden in mijnen tuin in het vroege voor- en late najaar, steeds op perenboomen. Ook de heer Six zond mij een exemplaar uit Utrecht, aldaar in Mei gevonden. — In de naamlijst staat deze soort onder den naam van *Dumetorum* H. Sch. opgeteekend; het zou mij niet verbazen indien deze laatste slechts eene kleinere, sterker gevlekte varieteit ware.

5. *Monanthia nigrina* Fall.

Plaat. 6, fig. 9 en 9a.

Fallen, *Hem. Suec.* I. p. 145. 5. — Herr. Sch. *Wanz. Ins.* IV. p. 52, 62. tab. 125. f. 5 en IX. p. 156. — Zett. *Ins. Lapp.* p. 269. 3. — Flor, *Rhynch. Livl.* I. p. 334. — Misschien ook Panzer, *F. Germ.* 118, 16.

Lengte 2 mm. — Deze en de volgende soort, die zeer sterk op elkander gelijken, onderscheiden zich van de vorigen

door eene ongevlekte grauwe kleur en vooral door de relatief groote mazen hunner dekschilden.

Ovaal, donkergrauw. De kop kort en vrij breed met twee vooruitstekende doorntjes op den schedel en een kegelachtig wratje voor de oogen. De sprieten niet langer dan een derde der lengte van het ligchaam, slank; de beide eerste leedjes bruingrauw, kort, het derde dun, rood, aan de basis iets dikker, meer dan 3 maal zoo lang als de beide vorigen te zamen, het vierde kort, spoelvormig, zwart. De zuiger reikt tot aan het middenpaar der heupen. Borststuk in het midden bol, sterk met putjes ingedeukt; de halskap steekt ver naar voren, de rigchels bestaan uit kantwerk met eene rij vierhoekige mazen; de zijrigchels zijn naar elkander gebogen; de breede zijranden, wat opgewipt naar de kanten hebben voor drie rijen mazen, achter slechts 2. De dekschilden steken aan de zijden en van achter een geheel eind over het abdomen heen; hun middenveld is zeer langwerpig en de buitenrigchel er van weinig gebogen; het zijdeveld is tweemaal breeder dan het randveld en naar beneden gerigt; het randveld heeft aan de schouders twee rijën mazen, verder op maar een. Pooten grauwgeel, het laatste lid der tarsen zwartachtig.

Volgens Flor en Fallèn zou de kleur van het lijf zwart zijn, 't geen ook aanduiding geeft van den naamsoorsprong. De heer Six trof deze soort niet zelden aan in Julij te Utrecht; ik vond haar in Augustus te Heemstede.

6. *Monanthia parvula* Fall.

Plaat 6, fig. 10 en 10a.

Fallen, *Hem. Suec.* I. p. 145. 6. — Flor, *Rhynch. Livl.* I. p. 335. — Misschien ook Panzer, *Fn. Germ.* 118, 23 (*testacea*) en Fieb. *Ent. Mon.* p. 62. tab. 5, f. 19—22 (*M. Echinopsis*).

Lengte 1,5 mm. — Zeer sterk gelijkend op de vorige en slechts bij vergelijking te onderscheiden. Zij is kleiner en vooral korter. De kleur is dezelfde. De kop is aan de onderzijde door de bucculae rond en niet opgewipt, hoekig in pro-

fiel; de doorntjes op den schedel zijn korter. De sprieten zijn veel donkerder van kleur, meer bruin dan rood. De thorax is naar voren eigenlijk smaller dan bij *Nigrina*, doch de breedte der zijranden doet dit weinig in 't oog loopen; ook is de kap iets langer. Het grootste verschil bestaat in de dekschilden, wier middenveld aan den buitenrigchel S-vormig gebogen is, welke bogt ook eigen is aan het geheele zijdeveld. Zij hebben bovendien veel grover mazen dan *Nigrina*, vooral op de membraan.

Het blijft echter altijd twijfelachtig of dit wel eene zelfstandige soort is en niet eer eene verscheidenheid. De meeste beschrijvingen en figuren kunnen ons niet helpen in de oplossing van dit vraagstuk; zij zijn te onvolledig en te slecht. *Monanthia testacea* H. Sch. van de naamlijst is deze zelfde soort.

Zij werd in Augustus aan de Bildt door den heer Six aangetroffen en in hetzelfde jaargetijde door mij op de Gliphoeve.

B. **Soorten bij welke de dekschilden niet over elkander slaan.**

7. *Monanthia cervina* Germ.

Plaat 6, fig. 11 en 11a.

Germar, *Fauna Ins. Eur.* 18, f. 22. — Herr. Sch. *Wanz. Ins.* IV. p. 26. Pl. 118, f. 375. — Fieber, *Ent. Mon.* p. 48, n°. 2. Pl. 4, fig. 1—3. — Flor, *Rh. Livl.* I. p. 341.

Lengte 2,5 mm. — Tamelijk breed ovaal; geelachtig grauw met de aderen van het netwerk slechts weinig donkerder. De kop bruin, kort, met 2 divergerende lange stekels en voor ieder oog een korter doorntje. De sprieten zijn rood, behalve de spits van het 3e lid en het geheele vierde, welks top met zilverwitte haartjes dik bezet is; ook is het eerste lid donkerder dan de overigen; in het geheel zijn de sprieten in lengte gelijk aan de helft van het ligchaam; het 3e lid is viermaal zoo lang als het 4e. De oogen zijn groot en rood met bruinen tint. De thorax is kort en breed, de kap bruin met naauwe mazen, de langsrigchel daarachter hoog en uit eene rij van 5 vierhoekige mazen bestaande; de beide zijdelingsche rigchels divergeren naar achteren; de zijranden breed, naar achteren

slechts weinig versmald, een weinig opgewipt, uit 3 onregelmatige rijen mazen bestaande; de processus zeer weinig uitstekende. De dekschilden met hooge rigchels en vrij groote ronde mazen, sluiten niet aan het begin der naad. Het middenveld en de daartusschen gelegen randen zijn vlak, het zijdeveld dat breeder is dan het randveld, loopt schuin naar beneden en het randveld wipt op. De rigchel tusschen midden- en zijdeveld loopt S-vormig, doch is om zoo te spreken slordig en kinderachtig geteekend. Het randveld heeft slechts 2 rijen mazen. Geheel aan de spits slaan de dekschilden voor een bitter klein gedeelte toch wel over elkander, doch men bespeurt het niet zonder goede loupe. De pooten zijn slank en geheel lichtgeel.

Cervina is eens of tweemaal bij Driebergen gevangen door den heer Six.

8. *Monanthia carinata* Panz.

Plaat 7, fig. 1 en 1a.

Panzer, *Fauna Germ.* 99, 20. — Fieber, *Ent. Mon.* p. 52. Pl. 4, fig. 10. — Misschien ook Herr. Sch. *Wanz. Ins.* IV. p. 24 tab. 118, fig. 373 (*M. pusilla* Fall.).

Lengte 2 mm. — Dadelijk herkenbaar aan den zwarten kop en de geheel zwarte sprieten. De thorax en dekschilden zijn grauw van kleur, het achterlijf zwart, de vorm iets meer rond dan bij de vorige. De doorntjes op den kop zijn hier kleiner, de halskap is duidelijk te onderscheiden, daarachter is de thorax ingedeukt en donker gekleurd. De zijranden van den thorax zijn zeer weinig opgewipt en naar voren zuiver afgerond, de zijrigchels loopen een weinig krom naar binnen. De dekschilden vormen met elkander een zeer breed, bijna cirkelvormig ovaal, hun middenveld is veel smaller dan bij *Cervina* en veel gelijkmatiger van breedte, hun zijdeveld is breeder, doch daarentegen het randveld smaller en het bestaat slechts uit eene rij mazen. De pooten hebben roodachtig zwarte heupen en dijen, met roode scheenen en tarsen.

Het is deze soort, die wij in onze naamlijst ten onregte *Orthosteira macropthalma* Fieber genoemd hebben; deze, of-

schoon zeer na aan *Carinata* verwant, heeft een langwerpiger vorm en zoo het schijnt, minder zuiver zwarten kop en sprieten. Echter, ik herhaal het, valt over de validiteit der soorten van het geslacht *Monanthia* niet te oordeelen, dan nadat men die soorten uit de larve zal hebben opgekweekt.

Volgens den heer G. A. Six is *Carinata* in Julij bij Driebergen niet zeldzaam.

9. *Monanthia obscura* H. Sch.

Plaat 7, fig. 2.

Herr. Schaeff. *Wanz. Ins.* IV. p. 23. — Fieber, *Ent. Monogr.* p. 54, n°. 17. tab. 4, fig. 22—25.

Lengte 1 mm. — De kleinste van allen en daaraan wel te herkennen, daarenboven duidelijk onderscheiden van de voorgaande door hare rosse sprieten. Het geheele dier is grauw, behalve de buik die somtijds roodbruin is, de oogen die rood zijn, de sprieten en pooten. De kop is kort en zijne doorntjes weinig uitstekend, zijne kleur is uit den rossen grauw. De sprieten zijn korter dan de halve lengte van het ligchaam, rosachtig geel, behalve het laatste lid, dat donker zwart is; ook is het eerste somwijlen iets donkerder dan het 2^e^; het 3^e^ is bijzonder dun. Het borststuk is zeer kort en naar evenredigheid de halskap bijzonder groot; de eigenlijke schijf is donkergrauw, de rigchels, die zeer licht van kleur zijn, loopen daarover divergerend naar achter, de zijranden steken niet sterk naar voren uit, doch zijn toch stomphoekig en niet rond. De processus is van den thorax door eene diepe naad duidelijk afgescheiden, breed driehoekig en uit netwerk zamengesteld. De dekschilden zijn langwerpiger dan bij de vorige en vooral is de uiterste spits uitgerekt; het middenveld is iets breeder, daarentegen het zijdeveld, ten minste naar achteren toe smaller; het randveld is smal en bestaat slechts uit eene rij mazen, behalve aan de uiterste voorlap. De pooten zijn geheel grauwachtig geel, behalve het laatste lid der tarsen dat zwart is.

Deze soort werd in September door mij bij Heemstede gevangen en bij Utrecht en Driebergen door den heer Six. Ook bezit 's Rijks Museum een voorwerp vroeger door den heer de Haan in Holland aangetroffen.

Gen. 3. Campylostira Fieb.

Langwerpig ovaal en in het algemeen sterk op vele soorten van het vorige geslacht gelijkende en daarmede overeenkomende in den vorm der sprieten en pooten en van den zuiger, alsmede in het hebben van drie langsrigchels op den thorax, doch verschillend in de volgende opzigten. Aan het borststuk ontbreekt de halskap en de voorrand is naar achteren hol, in plaats van naar voren bol te zijn; het middenveld der dekschilden loopt zonder afscheiding door tot aan de spits, waar zij in het randveld overgaat; zoodat de vleugel uit niet meer dan 3 velden schijnt te bestaan, een smal randveld aan den voorrand, een ietwat breeder zijdeveld, daarmede evenwijdig, en een derde veld, dat uit middenveld en eindveld zamengesteld is.

Slechts eene soort van dit geslacht is in Nederland waargenomen.

Camp. verna Fall.

Plaat 7, fig. 3.

Fallèn, *Hem. Suec.* p. 147. 9. — Herr. Sch. *Wanz. Ins.* IV. p. 64. tab. 127, fig. 398. — Fieb. *Ent. Mon.* p. 45. tab. 3, f. 38.

Lengte naauwelijks 2 mm. — Bruin met het abdomen geelachtig en de dekschilden met den zijrand van het borststuk doorschijnend; langwerpig ovaal. De bruine kop is driehoekig, op den schedel ongedoornd, met twee stompe uitsteeksels tusschen de sprieten en de oogen voorzien; bucculae naar achter breeder dan naar voren. Oogen rond en zwart, matig groot. Zuiger tot midden tusschen het tweede paar der heupen reikend. Sprieten zoo lang als kop en thorax, matig dik, bruin-

rood met het laatste lid donkerder; het 1e lid is klein, het 2e iets grooter en dikker, door een uiterst fijn steeltje met het vorige verbonden, het 3e smaller dan 2 doch vijf maal zoo lang, aan de spits ietwat verbreed, het 4e peervormig, 2½ maal korter dan 3. Het eigenlijke borststuk (zonder den doorschijnenden zijrand) aan den voorrand smaller dan de kop, daarna echter vaasvormig verbreed; de voorrand een weinig gezwollen en op die hoogte verbonden aan de 3 langsrigchels, die nagenoeg paralel loopen; de achterrand is wel rond uitgebogen, maar een processus ontbreekt; de zijranden bestaan uit twee rijen onregelmatige mazen. De dekschilden zijn aan de inplanting smal, verbreeden zich dan gaande weg en nemen voorbij ⅔ der lengte weder in breedte af; aan de apex zijn zij afgerond; ter plaatse waar het schildje wezen moest, laten zij eene driehoekige ruimte van het abdomen onbedekt, die in mijn voorwerp met witte haren bekleed schijnt. De beide velden aan den voorrand hebben veel fijner mazen dan het overige gedeelte. Of er vleugels aanwezig zijn is mij onbekend. De pooten zijn slank, bruingeel.

De afbeelding van Herrich-Schaeffer, aan welks juitstheid Fieber twijfelt, is vrij goed van teekening, doch zeer slecht en slordig van coloriet.

Van deze soort zijn een of twee exemplaren gevangen bij Utrecht in Augustus door den heer Six.

Gen. 4. Derephysia Spin.

De kop is klein en tusschen de oogen met twee scherpe stekeltjes gewapend. De oogen zijn matig van grootte, bolrond. De zuiger reikt tot voorbij het laatste paar pooten. De sprieten staan tusschen de oogen in, zijn iets langer dan de helft van het ligchaam, hebben een knobbeltje aan hunne basis en bestaan uit vier leedjes, waarvan de beide laatsten behaard zijn. Het borststuk is eigenlijk breed vaasvormig, doch zijn omtrek verkrijgt eene geheel andere gedaante door den halskap, de zijranden en den processus; de eerste is zeer groot en steekt een geheel eind over den kop heen; in profiel gelijkt

hij op de kap van een cabriolet (zie fig. 4ª); de zijranden zijn naar voren tot even voorbij den kop uitstekend, aan de zijden vrij sterk opgewipt en naar achteren versmald en toegerond. De processus is vrij lang en puntig, en bestaat uit netwerk; de drie rigchels zijn dun en hoog, vooral de middelste. De dekschilden bestaan, even als de zijranden van het borststuk, uit netwerk van zeer groote mazen; hun midden- en zijdeveld zijn dakvormig tegen elkander opgerigt en het randveld is een weinig opgewipt; naar het einde toe is het middenveld niet gesloten. De pooten zijn matig lang en zeer slank.

Derephysia foliacea Fall.

Plaat 7, fig. 4 en 4ª.

Fallèn, *Hem. Suec.* I. p. 149. 12. — Herr. Schaeff. *Deutschl. Ins.* 118, 18. — Idem, *Wanz. Ins.* IV. p. 70. tab. 129 D. et 130 M. N. — Fieber, *Ent. Mon.* p. 99. tab. 8, f. 23—27. — Flor, *Rhynch. Livl.* p. 364.

Lengte 2,5 of 3 mm. — Kop en thoraxrug zwart, borst bruin en abdomen vuil geel. De sprieten zijn donkerbruin met het eindlid zwart; de twee eerste leedjes te zamen zijn zoo lang als de kop, het derde is wel viermaal zoo lang als deze beiden, zeer gelijkmatig van dikte en iets rooder van kleur, met tamelijk lange fijne zwarte haartjes bekleed; het 4ᵉ is peervormig, zoo lang als de beide eersten te zamen, aan de basis rood, verder zwart en mede behaard. Het netwerk van de kap, de zijranden en dekschilden is iriserend wit met bruinachtig grauwe aderen; de mazen zijn veel grooter dan bij eenige andere inlandsche soort. De vleugeltjes zijn zuiver wit, zeer sterk iriserend met flaauw gekleurde aderen. Aan de bruine borst ziet men grijze randen en grauwe vlekken. De zuiger en pooten zijn vuil bruinachtig geel, even als het abdomen.

Volgens den heer Six is deze soort niet zeldzaam op drooge gronden tusschen het schrale gras bij Utrecht en Driebergen; de heer Perin heeft haar bij Leyden gevangen. Andere vindplaatsen bleven mij onbekend.

BIJVOEGSEL.

Sedert het in het licht verschijnen van het derde stuk der beschrijving van „de inlandsche Hemipteren" in 1870, zijn mij drie soorten, nieuw voor de Fauna bekend geworden, behoorende tot de familien, die in de drie voorgaande stukken behandeld zijn. De kennis dezer dieren ben ik verschuldigd aan den heer H. C. van Medenbach de Rooij Jr., die met de door hem gevangene exemplaren de verzameling der Ned. Entom. Vereeniging wel heeft willen verrijken. De drie soorten zijn de volgenden:

Asopus punctatus L.

Plaat 7, fig. 5.

Linn. *S. N.* V. p. 486, 34. — Fabr. *S. Rhyng.* 157, 12. — Fallèn, *Hem. Suec.* I. p. 25. — Burm. *Handb.* II. p. 378. — Wolff, *Ic. Cim.* p. 179. tab. 18. f. 173. — Hahn, *W. Ins.* II. p. 69. tab. 51, f. 157. — Herr. Sch. in *Panzer's Fauna* 113, 5. — Flor, *Rh. Livl.* I. p. 91.

Lengte 8 mm. — Deze soort behoort in het eerste stuk ingevoegd te worden na *Asopus coeruleus*; zij wordt even als deze gebragt tot het geslacht *Zicrona* der nieuweren en heeft met haar gemeen dat het 2e en 3e lid der sprieten weinig in lengte verschillen, dat de voorscheenen onbedoornd zijn en de zuiger slechts tot de middenheupen reikt. Het voorwerp dat ik voor oogen heb, het eenige met zekerheid bekende inlandsche, is bronskleurig zwart, boven iets donkerder dan onder, hier en daar met wit gemarmerd. Kop aan de bovenzijde plat, nagenoeg vierkant met afgeronde hoeken en uitpuilende oogen, de middellob inspringend. De sprieten iets langer dan kop en borststuk, zwart; het 2e en 3e lid gelijk van lengte, het 4e iets langer, het 5e nog langer. Het borststuk gekarteld aan het begin der zijranden, met regthoekige weinig uitpuilende achterhoeken, is vrij bol, overal sterk met vrij diepe putjes bezet, behalve op eene onregelmatig breede ivoorwitte middel-

lijn. Het schildje groot, met paarschen gloed aan de spits, fijner gestipppeld dan het borststuk en in het midden met flaauwe dwarsrimpels; er is slechts zeer weinig witte marmering op te zien. De dekschilden daarentegen hebben vrij veel wit op het corium en den zeer smallen clavus; de membraan is donker rookkleurig. De vleugels zijn vuilwit met iets donkerder aderen. Onder de vleugels is het achterlijf groenachtig zwart. Aan de onderzijde zijn eene strook over het midden van kop en thorax, het eerste lid van den zuiger en een band om alle scheenen geelachtig wit; al het overige is bronskleurig. De voorste dijen vertoonen digt bij het einde een zeer fijn stekeltje.

De heer van Medenbach de Rooij ving zijn voorwerp, dat een mannetje is, in de maand April bij Arnhem; gezet onderzoek in het vroege voorjaar zal in Gelderland en Overijssel wel meer voorwerpen van deze soort doen ontdekken. Op 's Rijks Museum staat sedert twintig jaren een exemplaar zonder etiquette van habitat, even donker als het Arnhemsche en dat door de speld en de wijze van opzetten een' inlandschen oorsprong schijnt te verraden.

Gonocerus Venator F.

Plaat 7, fig. 6.

Fabr. *S. Rh.* 194, 12. — Burm. *Handb.* II. p. 311. — Wolff, *Ic. Cim.* 21. tab. 3, f. 21. — Amyot et Serv. *Hemipt.* p. 239. — Herr. Sch. *in Panz. Faun.* 116, f. 15.

Het geslacht *Gonocerus*, dat tot heden door ons niet vermeld werd, is door Latreille opgesteld in zijne *Familles naturelles*; het behoort tot de familie der *Coreoden* en is het naast verwant aan *Coreus*, doch het onderscheidt zich daarvan doordien de kop slechts weinig tusschen de sprieten uitsteekt en deze laatsten niet dan zeer flaauwelijk korrelig zijn, zelfs op het eerste lid.

De soort *Venator* heeft eene lengte van 13 of 14 mm. en is geheel lederkleurig bruin, op de bovenzijde door eene menigte

donkerbruine stippeltjes donkerder van tint dan op de buikzijde. Het ligchaam is langwerpig, van voren puntig, aan het abdomen meer ovaal. De kop is langer dan breed, het breedst achter de oogen en loopt tusschen de sprieten in een stompe punt uit. De oogen zijn rond, zijdelings geplaatst en uitpuilend. De ocellen staan achter de oogen, en elk is van het andere ongeveer zoo ver verwijderd als van het naast bijzijnde oog. De sprieten zijn zoolang als $\frac{2}{3}$ van het ligchaam en staan op weinig verheven knobbeltjes voor de oogen; het 1e lid is zoo lang als de kop, smal aan de inplanting en terstond daarop zich naar binnen verbreedende en dus aan de bovenzijde een weinig afgeplat; het 2e lid is rolrond, dunner en langer dan het 1e; het 3e, even dik doch veel korter, is rood aan de inplanting, en het 4e weder korter, doch daarbij spoelvormig en dikker. De zuiger is geelachtig met zwarte spits en reikt tot bijna tusschen de achterheupen. Het borststuk is een trapezium met gegolfde zijlijnen en opgezwollen achterrand; naar den kop toe loopt het schuin af en op zijne grootste breedte is het meer dan tweemaal zoo breed als aan den voorrand; de achterhoeken zijn niet scherp, maar toegerond, zij wippen eenigzins op. De dekschilden reiken met hunne membraan niet over den rand van het achterlijf; de aderen op het corium zijn kenbaar door dien zij ingevat zijn in rijen van ronde zwarte puntjes; in de membraan telt men 11 of 12 ongekleurde, gegolfde, dikwijls gaffelvormig verdeelde aderen. De vleugels zijn rookkleurig met zeer duidelijke zwarte aderen. Het achterlijf is ovaal, op den rug zwart met roodgele vlekken op het 3e en 4e segment, terwijl de volgenden roodgeel zijn met zwarte vlekken; de buitenzoom, die in de rust buiten de vleugels uitsteekt, is zeer dun, ietwat opgewipt, donkerbruin met witte randen der segmenten. De pooten zijn slank, zonder doornen of uitsteeksels. De geheele onderzijde met de pooten is egaal geelachtig rood, behalve de zoomen der stigmata, die zwart zijn.

Van deze zeldzame en merkwaardige soort ving de heer van Medenbach de Rooij twee exemplaren, beide wijfjes, een in Junij bij Arnhem, het andere half October bij Oosterbeek.

Pachymerus luniger Schill.

Plaat 7. fig. 7.

Schilling, *Beytr.* p. 67. n°. 5. tab. 3, fig. 1. — Panz., *Fauna Germ.* 121, 1. — Fieber, *Eur. Hemipt.* p. 184.

Lengte 5 mm. — In gedaante en kleur zeer nabij *P. nubilus* Fall. staande en tevens gelijkende op *Agrestis* Fall. De kop spits driehoekig met ingebogen zijden, dof zwart; de oogen rond en uitpuilend. De sprieten, ongeveer ter lengte van het halve ligchaam zijn grauw-zwart, het 2e lid een weinig roestkleurig aan de basis, is iets langer dan het 3e en in lengte gelijk aan het 4e. Het borststuk heeft afgeronde voorhoeken, golvende zijden, bijna regthoekige achterhoeken en is door eene dwarsnaad in twee ongelijke deelen verdeeld, waarvan het voorste langer en dof zwart, het achterste korter en vuilgrauw is; op de zijranden ter hoogte waar deze helften aan elkander raken, springt eene witte membraneuse zoom eenigzins naar binnen.

Het schildje is groot, driehoekig, dofzwart met geele spits. De dekschilden zijn grauwachtig geel met zwarte langslijntjes, die uit stippeltjes bestaan; op het einde van het corium, naar den clavus toe, ziet men twee langwerpige zwarte vlekken, aan de spits met een geel oogje versierd. De membraan is rookkleurig, en heeft in drie zijner hoeken vrij groote zuiver witte vlekken; uit elk der beiden, die aan het corium raken, verspreiden zich twee slingerende witte aderen. De vleugels zijn doorschijnend wit met dofwitte aderen. De pooten zijn zwart, behalve de voorste knieën en scheenen tot aan de tippen; deze knieën en scheenen zijn geel.

De heer v. M. de Rooij was zoo gelukkig van deze soort een voorwerp te vangen bij Arnhem in de maand April.

Van den larven- en nymphen-toestand der Netwantsen schijnt niets bekend te zijn; het is mij ten minste niet mogen ge-

lukken in eenig werk iets dienaangaande aan te treffen. In het algemeen heeft men zich met de ontwikkeling der Hemiptera nog veel te weinig afgegeven en wat men er van weet, hoofdzakelijk aan de Geer te danken.

Ondertusschen komt het mij voor dat dit onderwerp de behandeling wel waardig is en ik verwijs tot staving dezer meening niet alleen tot de bekende, met doorntjes bekranste en van scharniertjes voorziene eijeren der grootere wantsen of tot de zorg der moeders van *Acanthosoma haematogaster* en *griseum* voor haar kroost, maar ook naar twee voorwerpen in nymphenstaat, waarvan het eene in 's Rijks Museum van natuurlijke historie, het andere in de collectie der Ned. Ent. Vereeniging bewaard wordt. Ik meen redenen te hebben om deze zonderlinge dieren voor nymphen van Netwantsen te houden; de sprieten van 4 leedjes, geheel gelijk aan die der imagines van deze familie, de pooten met 2 tarsenleedjes, de habitus en de doorntjes op kop en ligchaam geven er mij aanleiding toe; doch de gedaante is nog zoo zeer afwijkend, dat het mij onmogelijk is met eenigen grond de soort op te noemen, waartoe ik zou meenen dat elk dezer voorwerpen moest behooren.

Men ziet die dieren afgebeeld op Plaat 7 bij fig. 8 en 9. Ik zal ze niet beschrijven, maar alleen het volgende bij de afbeelding voegen. Het eerste, fig. 8 is geheel glanzig paarsachtig zwart, met uitzondering van de spits van het borststuk, die als een scutellum uitsteekt en okergeel gekleurd is. Dit voorwerp werd door mij gevonden in eene kleine verzameling van insecten op spiritus, door den colonel D^r van Hasselt vroeger bij Utrecht gevangen. De breede vorm en de krans van doorntjes van deze wants maken haar zeer merkwaardig; de stekeltjes aan den zoom van het achterlijf zijn niet puntig, maar schijnbaar met ronde knopjes bezet.

Het andere voorwerp werd door mij in Julij aan de Vuursche gevangen. Het is minder breed, nagenoeg ovaal van vorm, grauw van kleur met geele doornen en randen van het achterlijf; ook het 3^e lid der sprieten is geel, het laatste spoelvor-

mige daarentegen zwart. De doorntjes van den kop staan naar voren gerigt, die van borststuk en abdomen naar achteren; de eersten staan zoo digt bij een en zijn zoo zonderling geplaatst dat het moeijelijk is hen goed af te beelden; ja, ik ben niet volkomen zeker dat de beide laatsten van het zevental wel op den kop geplaatst zijn en niet misschien op den voorrand van het halsschild.

Mogt een onzer leden dergelijke voorwerpen op planten ontdekken, zoo beveel ik hem ten sterkste aan te beproeven hen met die planten op te kweeken ten einde hunne laatste gedaanteverwisseling te kunnen nagaan en het resultaat van zijn onderzoek in dit tijdschrift te willen mededeelen.

Verklaring der platen.

Plaat 5.

Fig. 1. Temnostethus pusillus H. Sch.
„ 2. Anthocoris Nemorum L.
„ 3. „ nemoralis F.
„ 4. „ limbatus Fieb.
„ 5. „ vittatus Fieb.
„ 6. Piezostethus galactinus Fieb.
„ 7. Triphleps minutus L.
„ 8. Lyctocoris domestica Schill.
„ 9. Microphysa coleoptrata Fall.
„ 10. „ pselaphoides Westw. met dekschilden.
„ 11. „ „ „ zonder „
„ 12. Acanthia lectularia L.

Plaat 6.

Fig. 1. Aradus depressus F.
„ 2. „ leptopterus Germ.
„ 3 en 3ᵃ Aneurus laevis F.
„ 4. Dictyonota crassicornis Fall.
„ 5. Monanthia Cardui L.

Fig. 6. Monanthia Humuli F.
„ 7. „ Wolffii Fieber.
„ 8 en 8ª „ quadrimaculata Wolff.
„ 9 en 9ª „ nigrina Fall.
„ 10 en 10ª „ parvula Fall.
„ 11 en 11ª „ cervina Germ.

Plaat 7.

Fig. 1 en 1ª Monanthia carinata Panz.
„ 2. „ obscura H. Sch.
„ 3. Campylostira verna Fall.
„ 4 en 4ª Derephysia foliacea Fall.
„ 5. Asopus punctatus L.
„ 6. Gonocerus Venator F.
„ 7. Pachymerus luniger Schill.
„ 8 en 9. Nymphen van Netwantsen?

KLEINE LEPIDOPTEROLOGISCHE AANTEEKENINGEN

DOOR

P. C. T. SNELLEN.

I. Over Calinaga Buddha Moore.

Bij gelegenheid eener bespreking van W. F. Kirby's Synonomic Catalogue of Diurnal Lepidoptera in de Stettiner Entomologische Zeitung van 1872, p. 176 enz., geeft de heer Gustav Weymer te kennen dat hij *Calinaga Buddha* Moore voor geene Papilionine (Equitine HS.) kan houden. Ik had eveneens met verwondering gezien, dat Kirby deze soort aan de spits zijner Papilioninen plaatst. Uit eene oude verzameling bezit ik een sprietloos exemplaar en daarnaar moet ik zeggen dat Herrich-Schäffer gelijk heeft door den vlinder tot de Nymphalina te brengen. De voorpooten zijn namelijk niet ten volle ontwikkeld, hoewel zij vrij duidelijke tarsenleedjes bezitten, en de middencel der achtervleugels steekt aan de uit een punt ontspringende aderen 3 en 4 het verst uit. Bovendien heeft de vlinder twee duidelijke binnenrandsaderen in de achtervleugels en mist ook het adersprankje onder ader 1 der voorvleugels. Eene Equitine kan hij dus nooit zijn, maar ook geene Pieridine, waarvoor de heer Weymer geneigd is hem te houden.

De plaats van het genus is echter in Herrich-Schäffer's Prodromus niet juist aangewezen, want de vlinder behoort in de analytische Tabel der Nymphalinen-genera, op p. 123 van Jaargang 18 van het Correspondenz-Blatt des Zool. Min. Vereins, onder afdeeling 2 „ Ast 8 der Vdfl. in den Saum" en dan op p. 127 onder C „ Mittelzelle aller Flügel offen" *C* „ Vfl. mit 12 freien Rippen — * „ Aus Ast 7 : 8—10, dus naast genus 96, Euripus.

2. Over de Lepidoptera van Neder-Guinea.

(Zie Tijdschrift voor Ent. 2e Serie, VII.)

Als mede aldaar voorkomende kan ik nog opgeven *Botys incoloralis* Guenée.

Mijne *Terias Rahel* is *Brigitta* Cramer. Ik had den vlinder uit Cramer's vrij ruwe afbeelding niet herkend.

p. 32 lees: *Cyclopides Lepeletieri Latreille.*

Op p. 47 van mijn bovenvermeld opstel zeide ik dat het mij onnoodig voorkwam om voor *Phiala xanthosoma* Wallengrèn eene nieuwe familie aan te nemen. Ik had er ook wel mogen bijvoegen dat ook eene nieuwe generieke naam voor den vlinder overbodig was, want Herrich-Schäffer beeldt f. 375 zijner Exotische Schmetterlinge eene *Heteromorpha costipuncta* uit Zuid-Afrika af, die tot hetzelfde genus behoort als *Phiala xanthosoma* en er zelfs specifiek zeer aan verwant is. Wallengrèn had zich er dus bij kunnen bepalen, het nieuwe, door Herrich-Schäffer alleen benoemde genus te caracteriseren.

Ik had bovengenoemde afbeelding over het hoofd gezien, maar de heer Brants maakte mij opmerkzaam op de overeenkomst tusschen *Xanthosoma* en *Costipuncta*, die ik zoo groot vond dat ik zelfs geneigd was beiden voor dezelfde soort te houden. Dr. Snellen van Vollenhoven, benevens de heeren Ritsema en Brants vonden echter bij vergelijking van twee exemplaren van *Costipuncta* op 's Rijks Museum aanwezig en die van het Berlijnsche Museum waren ontvangen, de volgende punten van verschil:

Costipuncta H. S.	*Xanthosoma* Wallengr.
1°. Achterlijf *okergeel.*	1°. Achterlijf *honigbruin.*
2°. Kleur der vleugels gelijkmatig *vuilwit.*	2°. Kleur der vleugels *helderwit.*
3°. Donker paarsbruine streep op voor- en achtervleugels even zwaar en opgelost in stippen op de aderen.	3°. Donker paarsbruine streep op de voorvleugels breed en onafgebroken, op de achtervleugels opgelost in stippen op de aderen. Is bij het wijfje mijner collectie bijna zamenhangend.

Voorloopig ben ik dus wel geneigd specifiek verschil aan te nemen, het blijft echter nog de vraag of de kleur der vleugels en die van het lijf ook door ouderdom kan te weeg gebragt zijn, want de exemplaren op het Museum zijn niet zeer versch meer, terwijl ten opzigte der teekening misschien overgangen voorkomen.

Rotterdam, Junij 1872.

EEN LEPIDOPTEROLOGISCH UITSTAPJE NAAR DE PEEL,

DOOR

F. J. M. HEYLAERTS Jr. en P. C. T. SNELLEN.

Ver afgelegene, onbekende landstreken hebben vooral voor den natuuronderzoeker steeds buitengewone aantrekkelijkheid gehad. Zijne verbeelding bevolkt die oorden met allerlei vreemdsoortige, nooit geziene schepselen en stelt zich van het onderzoek zulker gewesten allerlei schoons voor. Het was eene dergelijke gedachte die reeds voorlang den wensch bij mij had doen ontstaan om het bovengenoemde hoogveen, dat de provincien Noordbrabant en Limburg voor een groot gedeelte van elkander scheidt, eens te gaan onderzoeken ten opzigte zijner Lepidoptera.

Op hooge veenen had ik nog nooit geëntomologiseerd en ook was het mij niet bekend dat een onzer collega's ooit zulke gronden had bezocht met het doel om de Insecten te leeren kennen die hen bewonen. Toen dus op zekeren dag in de laatste helft der maand Julij 1872 tusschen mij en den heer Heylaerts de Peel met hare Lepidoptera, gelijk reeds meermalen gebeurd was, op nieuw ter sprake kwam en mijn vriend in het voor hem zeldzame geval verkeerde zich voor eenen geheelen dag te kunnen vrijmaken, besloten wij het fraaije weder te baat te nemen en eindelijk het onbekende land eens te gaan beschouwen.

Op den 23sten Julij verlieten wij dus des morgens bij schoon, doch buitengewoon warm weder de stad Breda en kwamen na een paar uren sporens aan de halte Helenaveen, diep in de Peel aan. Van de school herinnerden wij ons die landstreek als een moeras, dat zij echter volstrekt niet is. Wel mag in den winter of na lange regens de zachte, sponsachtige grond doorweekt en minder gemakkelijk te begaan zijn, maar thans vonden wij het veen vrij droog en in alle rigtingen zeer goed te bewandelen. Waarschijnlijk zal het graven van greppels die ter diepte van 1½—2 Rijnlandsche voeten overal den grond doorsnijden en hem in perceelen voor de boekweitteelt verdeelen, wel veel bijgedragen hebben om het veen drooger te maken en mag het in vroegere tijden, voordat het tot den landbouw werd gebezigd, met regt den naam van een onbegaanbaar moeras verdiend hebben. Thans deed het zich aan ons voor als eene boomlooze golvende vlakte, die zich ten oosten, noorden en zuiden, zoover het oog reikt, uitstrekt, kennelijk in het midden het hoogst is en zich duidelijk boven de heidevelden die het veen aan den Noordbrabantschen kant begrenzen, verheft. Poelen of waterplassen hebben wij niet aangetroffen. Merkwaardig en ongewoon was voor ons het gaan over den veerkrachtigen bodem; het gaf ons het denkbeeld dat wij over matrassen liepen.

Dat de Peel gansch niet ontbloot was van Lepidoptera, bemerkten wij spoedig. Een aantal dagvlinders vlogen om ons heen en uit de struiken en kruiden joegen wij Heterocera op, zoodat wij met ijver aan het werk togen, en alles vingen wat ons voorkwam. Na een paar uren onafgebroken te hebben verzameld, 't geen bij eene hitte van 89° Fahrenheit en de aanvallen van myriaden van Tabaniden (*Haematopota pluvialis* en *Chrysops relictus*) die bloedige sporen op handen en gezigt achterlieten, in het geheel geen gemakkelijk werk was — moesten wij echter, elkander onze vangst toonende, tot het besluit komen dat onze arbeid eene slechte belooning had gevonden. Wel liet het aantal der soorten en de hoeveelheid der voorwerpen niets te wenschen over, doch over de hoedanigheid

van onzen buit viel niet te roemen. Bijna louter gewone dieren waren door ons gevonden en slechts een paar Tortricinen (*Tortrix viburnana* F. en *politana* Haw.), waarvan de laatste vooral talrijk was, maakten eene gunstige uitzondering. Geen enkele goede dagvlinder, geene dan de gewone Crambinen en Gelechiden hadden wij aangetroffen. De Peel en misschien alle dergelijke hooge veenen komen ons dus voor niet rijk aan bijzondere Lepidoptera te zijn en wij zouden ruigbegroeide, groote heiden verre verkiezen. Misschien zijn zulke veenen op andere tijden van het jaar beter, doch wij zouden het betwijfelen.

De plantengroei bestond hoofdzakelijk uit *Calluna vulgaris*, *Erica* (*Tetralix?*), veel *Juncus*, kleine breedbladige wilgen, enkele berkenstruiken en eenige grassoorten, benevens uit *Epilobium roseum*, eene plant met groote roode bloemen en bladeren, welke aan die van Polygonum herinneren. Zij stond hier en daar in talrijke exemplaren bijeen. Mossen hebben wij nergens veel gezien.

Des avonds te half acht ure verlieten wij ons jagtveld en spoorden terug naar Breda, waar wij de volgende lijst van door ons waargenomen Lepidoptera zamenstelden. De Macrolepidoptera zijn geschikt naar de vlinders van Nederland, de Microlepidoptera naar de door Staudinger en Wocke in hunnen nieuwen Catalogus aangenomen volgorde. In het geheel had wij 55 soorten gevonden.

Argynnis Aglaja L. (niet gevangen).
Satyrus Semele L.
Pararge Megaera L. (afgevlogen).
Epinephele Tithonius (talrijk).
Coenonympha Pamphilus L.
Lycaena Aegon W. V.
Pieris Rapae L.
Hesperia Thaumas Hufn. (talrijk).
„ Lineola Ochs. (idem).
Orgyia Ericae Germar (rups).

Bombyx castrensis L. (spinsels).
Calymnia trapezina L. (een ex.)
Plusia Gamma L.
Anarta Myrtilli L. (vlinder en rups).
Heliothis dipsacea L. (afgevlogen).
Nemoria fimbrialis Scop.
Pseudoterpna pruinata Hfn.
Acidalia bisetata Hfn.
„ dimidiata Hfn.
„ rubiginata Hfn.
Timandra amataria L.
Boarmia crepuscularia L. (een wijfje).
Gnophos obscurata W. V. (zeer zwart).
Fidonia atomaria L.
Cabera pusaria L.
Abraxas marginata L.
Cidaria ferrugata L.
Eupithecia nanata H.
„ minutata H. Zeer donkere, grijze voorwerpen, bijna zonder bruinen tint.
Endotricha flammealis H.
Scoparia crataegella H.
Botys purpuralis L. var. ostrinalis H.
Hydrocampa potamogata L. (aan de sloot langs den spoorweg).
Crambus pascuellus L.
„ pinellus L.
„ culmellus L.
„ tristellus F.
„ perlellus Scop., ook de var. Warringtonellus Staint.
Pempelia fusca Haw.
Teras hastiana L. (afgevlogen exemplaren der zomerteelt).
„ mixtana H. (rups).
Tortrix rosana L.
„ strigana H.
„ politana Haw. (talrijk, gaaf, uit heide en wilgen gejaagd.

Tortrix viburnana F.
Conchylis cruentana Fröl.
Penthina semifasciana Haw.
" lacunana W. V.
Steganoptycha cruciana L. (excoecana HS.)
Plutella Cruciferarum Zell. (merkwaardig!)
Brystropha terrella H.
Ergatis ericinella Dup.
Coleophora viminetella Zell. (ledige zakken).
Butalis laminella HS.
Oxyptilus Pilosellae Zeller.

NEDERLANDSCHE DIPTERA IN METAMORPHOSE EN LEVENSWIJS

BESCHREVEN DOOR

Dr. H. WEYENBERGH Jr.

VI.

ANTHOMYIA FLORALIS FALL.

(Zie Plaat 8.)

C. F. Fallèn, Monogr. musc. Sueciae P. VII. P. 71 (n°. 76) (*Musca floralis.*)
Zetterstedt, Dipt. Scandin. IV. p. 1536. n°. 147.
Schiner, Fauna austriaca I. p. 646.
Bouwstoffen, D. III. p. 184. n°. 1012.

Musca (Anthomyia) oblonga, fronte subexserta, abdomine maris lineari; thoracis abdominisque linea media et incisuris nigris; alis pallide nervosis (Fallèn, l. c.).

In radijzen vond ik meermalen in de maanden Mei en Juni, in mijn' tuin bij Haarlem, vliegenmaden, die als zij volwassen zijn, eene grootte van ongeveer 8 millim. hebben. Zij vreten de knollen geheel uit; deze krijgen daardoor een voos aanzien en worden van binnen met eene geel-bruine, eenigszins rottende stof gevuld. Tusschen de jonge en de volwassen larven zag ik geen ander verschil dan het verschil in grootte. De kleur is vuil-wit, het kopeind is spits en het achtereind zeer stomp. Het eerste segment eindigt zeer puntig en vertoont,

even als ook nog het tweede segment een donker-doorschijnenden oesophagus, aan welks rondachtige mondopening een paar fijne, zwarte kaken te zien zijn. Naar mate de larven meer gegeten hebben, vertoonen de andere ringen een meer geele kleur, aan het gebruikte voedsel ontleend. Het laatste (twaalfde) lid, dat stomp en klein is, bezit eenige puntige aanhangsels, twee aan den bovenrand, vier aan den onderrand, waarvan de twee middelsten dubbel, en één ter wederzijde. (zie figuur 3.)

Niet ver van den bovenrand staan een paar vrij groote, licht-bruin gekleurde tracheën-openingen, van waaruit men een eind weegs de luchtvaatstammen kan zien verloopen. In het begin van Juli veranderden deze maden in licht-bruine, later donkerder wordende poptonnetjes, bij figuur 5 en 6 afgebeeld. Vooral als zij zich bij de vervelling zamentrokken, scheen het lichaam dezer maden op de plaats der geledingen iets, hoewel zeer weinig verdikt.

In het laatst van Augustus komen de imagines te voorschijn. Schiner kweekte deze soort ook uit de knollen van *Raphanus sativus* L. en Wttewaall uit witte kool, zomerknollen en koolrapen.

Beschrijving van de imago.

Mas. Het aangezicht steekt een weinig voor de oogen uit en is witachtig van kleur; de oogen zijn middelmatig groot, onbehaard, bruin-zwart (bij gedroogde voorwerpen bruin), en op de kruin van elkander gescheiden door eene verheven zwarte lijn; de sprieten en zuigsnuit zijn zwart; op de kruin en aan de kin bevinden zich eenige zwarte haren. De thorax is grauwachtig-zwart met een nauw-merkbare overlangsche streep op het midden en een donkerder vlek schuin boven de vleugelwortels; aan de zijden is de thorax het lichtst; de bovenzijde is spaarzaam met zwarte haarborstels bezet, de onderzijde zwartachtig of grauw-zwart. Het achterlijf is aan de geleding met den thorax zwart, overigens licht-grijs met eene breede longitudinale zwarte streep, welke drie paar breede zwarte dwarsstreepen, die als banden over het abdomen loopen, afgeeft. Boven deze dwarstreepen is nog één smallere, dikwijls moeilijk

zichtbare dwarsstreep te onderscheiden, die somtijds echter met het zwarte begin van het abdomen in een vloeit. Het anus-lid is vrij donker van kleur. De bovenzijde van het abdomen is geheel met lange en kortere zwarte haren vrij dicht bezet. De vorm van het achterlijf is smal en plat. De onderzijde is veel donkerder van kleur. De pooten zijn zwart en de dijen en scheenen sterk behaard. De vleugels zijn een weinig grauw gekleurd, maar toch voldoende om niet glas-helder genoemd te worden. De vleugeladeren hebben een grauw-bruine tint. De vleugelschubben en de halteres zijn bleek-geel.

Het mannetjen van de naverwante *A. Radicum* is kleiner en mist de grijze kleuren.

Volgens Fallèn komt er eene varieteit voor, bij welke de oogen dichter bij elkander staan en elkander bijna raken, terwijl de beteekening van het abdomen minder regelmatig is. Bij deze varieteit zouden ook de vleugels meestal donkerder en de vleugeladeren niet grauw zijn, terwijl ook bij het leven de buik (onderzijde van het abdomen) bijna wit zou zijn. Deze varieteit is mij niet voorgekomen, hoewel ik wel overgangen er toe heb waargenomen.

Femina. In het geheel minder sterk met zwarte haren bezet en de algemeene lichaamskleur is licht grijsachtig-grauw. Eene zwarte longitudinale streep midden op den thorax is nauwelijks zichtbaar. De wangen zijn bijna wit en op het abdomen is van de teekening die bij de mannetjens vrij duidelijk is, bijna niets meer te zien dan de donkere overlangsche streep. De oogen zijn klein en de ruimte tusschen de oogen groot. Op het voorhoofd vóór den wortel der sprieten staat een vrij groote, min of meer vierkante, fraaibruine vlek. Pooten en sprieten zwart. De vorm van het abdomen is meer eivormig dan bij het mannetjen. De vleugels zijn iets geeler.

Naar Fallèn's vrij uitvoerige beschrijving zijn de mannetjens van *A. floralis* en *A. cinerea* zeer wel van elkander te onderscheiden en het lijdt geen twijfel of de hier door mij beschreven soort is zijn *A. floralis*. De wijfjens van *A. floralis* en *A. cinerea* schijnt Fallen evenwel te verwarren; hij zegt dat de wijfjens

van beide soorten veel op elkander gelijken en het eenige verschil hierin bestaat, dat *A. floralis fem.* geen bruin-roode vlek aan het voorhoofd heeft, zoo als *A. cinerea, fem.* dat heeft; en dat van eene overlangsche lijn op den thorax bij *A. floralis, fem.* geen spoor te zien is; wel bij *A. cinerea, fem.*

Nu is de bedoelde lijn op den thorax bij het eene voorwerp duidelijker dan bij het andere en somtijds niet te zien, het wordt dus moeielijk dit als een punt van verschil aan te nemen; wat echter de bruinroode vlek op het voorhoofd betreft, zoo kan het wel zijn dat de wijfjens van *A. cinerea* die vlek ook hebben (ik kan die niet vergelijken), maar zeker is het dat de wijfjens van *A. floralis* die vlek niet missen.

Al mijne voorwerpen zijn terzelfder plaatse en tijd gevonden, uit dezelfde radijzen en uit volkomen gelijke maden opgekweekt en gelijktijdig uitgekomen; daarenboven heb ik er in copulatie aangetroffen, zoodat verwarring of vergissing van mijne zijde hierin niet mogelijk is.

A. floralis is in ons land ook lang niet zeldzaam en *A. cinerea* is er tot heden niet gevonden. *A. floralis* komt ook voor in Zweden en Noorwegen, geheel Duitschland en Frankrijk.

Deze soort heeft zeker twee generatiën 's jaars, waarvan de tweede als pop overwintert om in het voorjaar als imago de jonge radijzen met eieren te bezetten. De eieren zijn mij niet bekend.

Grootte: *Femina* 6½ millim., vlucht 12 millim.
" *Mas*, ruim 6 millim.; vlucht 11 à 12 millim.

De fraaie afbeeldingen van de imago heb ik aan het kunst- en hulpvaardig penseel van den heer A. Brants te danken.

Haarlem, Januarij 1871.

Verklaring der afbeeldingen.

Fig. 1. Volwassen made (vergroot).
„ 2. Kopeind der made (zeer vergroot).
„ 3. Achtereind der made (zeer vergroot).
„ 4. Een door deze maden bewoonde radijs. (Knol van *Raphanus raphanistrum L.*)
„ 5. Het poptonnetjen.
„ 6. Hetzelfde, vergroot.
„ 7. De vlieg, ♂ (vergroot).
„ 8. De vlieg, ♀ (vergroot).
„ 9. De kop van het wijfjen (vergroot) van voren.
„ 10. De kop van het mannetjen (vergroot) „ „
„ 11. Een vleugel, (zeer vergroot).
„ 12. De kop van het wijfjen (vergroot) in profiel.

OVER SEXUEEL VERSCHIL IN GROOTTE BIJ DE ARTHROZOËN, IN 'T BIJZONDER BIJ HET ARACHNIDEN-GESLACHT NEPHILA.

Het physiek overwicht van het mannelijk individu boven het vrouwelijk, zoo als dit als algemeene regel voor den *mensch* geldt, laat zich bij alle *gewervelden* vrij doorgaande gevoelen. Meer bepaald is dit het geval met de *zoogdieren*, en, op eene enkele uitzondering onder de rapaces na, ook bij de *vogels*. Bij de *reptilia* en de *visschen* is dit onderscheid minder merkbaar of bekend, of slechts individueel voor beide sexen, naarmate enkele voorwerpen, bij het ouder worden, langer voortgroeijen en in grootte toenemen.

In de genoemde dieren-orden is echter het sexueel verschil ten dezen opzigte betrekkelijk gering. Veel sterker doet dit zich voor bij de zoogenaamd lager staande *articulaten* of *arthrozoën*. Bij dezen wordt dikwerf een veel meer sprekend onderscheid, niet alleen in vorm, kleur, teekening, enz., maar bepaaldelijk ook in grootte waargenomen, en wel zoodanig, dat hier in tegendeel zeer dikwijls de mannelijke type *onderdoet* voor die der *wijfjes*.

In de groep der *insekten* geldt nogthans geen doorgaande regel. Bij sommige orden vindt men den mas grooter, bij anderen de femina; bij meerderen komt slechts zeer weinig grootte-verschil tusschen beide sexen voor. Het overwicht van de mares blijft nog in meerder of minder mate waarneembaar bij de *coleoptera*, bij welken bijv. *Lucanus cervus* ♂ tweemalen grooter is dan de ♀.

Zeer onbeduidend is het grootte-verschil bij de *Neuroptera*, *Tenthrediniden*, *Diptera* en de *Hemiptera*. Eerst bij de *Lepidoptera* begint in genere het mannelijk individu kleiner en slanker van bouw te worden dan het vrouwelijk. Evenzoo bij de *Orthoptera*, de *Ichneumoniden*, ook bij de *Pulicina* en de *Pediculina*. Bij de *Formicaria* en *Mutillidae* vindt men de mannetjes dikwijls tweemalen kleiner, zoo ook bij de *Coccinen*, en bij de *Aphidea* zijn de mares zelfs wel vier- à vijfmalen kleiner, terwijl de vrouwelijke *Termes*, vooral gravida, een monster van grootte is in vergelijking tot hare mares.

De Redactie betreurt zeer dat door eene onverklaarbare onoplettendheid de naam des schrijvers van het opstel „over sexueel verschil in grootte bij de Arthrozoën" (bl. 136) is verzwegen.

De schrijver is Dr. A. W. M. van Hasselt, gelijk later in den Index zal worden vermeld.

[illegible] en anderen. Omtrent deze diervormen vindt men bij de schrijvers over *Crustuceën* vele voorbeelden vermeld van opvallend kleine mannelijke typen. Zoo is het ♂ van *Ichthyoxenos Jellinghausii* 2-malen kleiner dan de femina, dat van *Jone thoracica* 3-malen, dat van *Bopyrus Squillarum* 5-malen kleiner. Bij *Proteolepas bivincta*, *Lernaeopoda Galei*, *Achteres Percarum* en anderen zijn twee à vier veel kleinere ♂ ♂ onder het abdomen der wijfjes, in de onmiddellijke nabijheid der uitwendige generatie-organen van de laatsten, vastgehecht. Even zoo zijn bij 't geslacht *Chondracanthus* op gelijke wijze mannetjes aan te treffen, die paarsgewijze, slechts met de loupe, als kleine stipjes naast de geslachts-werktuigen der vrouwtjes zijn waar te nemen. Bij dit geslacht van „*vischluizen*" komen soorten voor, onder anderen *cornutus*, waarvan de mares beschreven worden als zelfs 10, 20 à 30-malen kleiner te zijn

dan de feminae. Deze en andere bijzonder weinig ontwikkelde *dwergachtige* mannetjes zijn juist door dezen geringen ligchaamsomvang, bij dikwijls afwijkenden vorm, lang over het hoofd gezien en onbekend gebleven, of, zoo als door Burmeister, onjuist geduid als eigene vreemde „parasiten" dezer parasiten. Nordmann was een der eersten, die de ware beteekenis dezer pygmaevormige schaaldiertjes ontdekt heeft, terwijl diens waarneming door Rathke, Kroyer en anderen werd geconstateerd.

Wat de derde groep der articulaten betreft, die der *Arachnoidea*, zoo vindt men hier weinig anders vermeld, dan dat bij de meeste ordines in 't algemeen de ♂♂ kleiner zijn dan de ♀♀. In de orde der *Acarina* bijv. wordt het mannetje van *Ixodes ricinus* 3 à 4-malen kleiner bevonden dan het vrouwelijke individu, doch voor deze en andere ordines heb ik weinig mede te deelen; meer bijzonder wensch ik de aandacht te vestigen op de orde der *Arachniden*, die der ware *Spinnen*. Onder dezen kent men slechts één soort, waar de man grooter is dan de vrouw, namelijk *Argyroneta aquatica*, en enkele geslachten en soorten, waar beide sexen weinig grootte-verschil aanbieden, zoo als bij *Dictyna*, *Micryphantes*, *Clubiona*, *Agelena*, enkele *Lycosae*, enz. Als regel geldt hier overigens, dat de *mas* bepaald *kleiner* is dan de femina. Hierbij valt intusschen op te merken, dat, zoo als overal ten dezen opzigte, ook hier belangrijke individueele verscheidenheden voorkomen tusschen de mares van dezelfde soort; zoo heb ik onder anderen in mijne collectie mannetjes van *Epeira* en *Philoica*, waarvan het eene individu nagenoeg 2 malen grooter is dan het andere. Zeldzaam zijn echter bij de spinnen voorbeelden, waar de ♂ *vele malen* kleiner is dan de ♀. Een opmerkelijk onderscheid levert als zoodanig *Thomisus citreus* ♂. Daarvan heb ik exemplaren, die wel 10 *à* 12 *malen* kleiner zijn dan sommige ♀♀.

Het sterkste voorbeeld — en dit is het waarop ik voornamelijk de aandacht wensch te vestigen — wordt gevonden in het tropische spinnen-geslacht *Nephila*, waarvan sommige mares zóó buitengewoon klein zijn, bij vergelijking met hunne

soms inderdaad kolossale feminae, dat ze lang onbekend zijn gebleven en aan de waarneming ontsnapt. De ook in tropische spinnen zoo rijk ervaren Walckenaer kende die ♂♂ in het geheel niet, zelfs van geen enkele der vrouwelijke species door hem beschreven. In het klassieke werk van Hahn en Koch zal men er insgelijks niet dan onbeteekenende opgaven over vinden; genoegzaam bewijzende, dat zij mede onvoldoende bekend waren met het inderdaad zonderlinge verschil tusschen ♀ en ♂ hier bestaande. Zij vermelden alleen bij *Nephila clavipes*, zonder afbeelding noch groottestreep, „Männchen ist *bedeutend* kleiner als das Weibchen", iets wat voor een groot aantal andere spinnen geldt, en bij *Nephila transalpina*, voor welke ook eene teekening van den mas wordt bijgevoegd, — trouwens veel verschillende van den eigenaardigen vorm der straks te vermelden Oost-Indische en Afrikaansche Nephila-soorten, — „Mann ist kaum *halb* so gross[1] als das erwachsene Weib"; alzoo weder niets bijzonders. Doleschall, in het ware vaderland der Nephiliden zoo lang en ijverig werkzaam geweest in arachnologische nasporingen, schijnt mede in het geheel niet in kennis te zijn geraakt met hare mannelijke dwerg-vormen, althans bij de verscheidene door hem in zijne „*Eerste* en *Tweede* Bijdrage tot de kennis der *Aranëiden* van den *Indischen Archipel*" beschreven feminae maakt hij nergens gewag van hare mares. In het nieuwere werkje van Keyserling, „*Beschreibung neuer und wenig bekannter Arten aus der Familie Epeiridae*" (waartoe het geslacht Nephila behoort) vind ik niets omtrent deze merkwaardige kwestie opgeteekend. Ook de aandacht van L. Koch schijnt daardoor niet bijzonder te zijn getrokken. In zijne nog onafgewerkte hoogst verdienstelijke Bijdragen over de „*Arachniden Australiens*", waarin het genus Nephila in een 22-tal, deels nieuwe deels reeds bekende, representanten is behandeld, komt, zonder eenig commentair daarop, alleen bij ééne enkele

---

[1] Dufour beschreef evenwel later dit mannetje reeds als kleiner, zijnde „au moins *trois* fois plus petit et plus grêle que la femelle".

„nieuwe" soort, *N. flagellans*[1], de beschrijving voor van het mannelijk individu, met de teekening, bij welke laatste trouwens op het grootte-verschil tusschen ♂ en ♀ de aandacht niet in 't bijzonder is gevestigd. Alleen blijkt uit zijne cijfers der lengte van cephalo-thorax en abdomen (voor de femina 0.0235 m., voor den mas 0.0065 m.), dat de eerste bij deze species nagenoeg 4 malen grooter (langer) is dan de laatste.

Intusschen is de thans nader te beschrijven zonderlinge sexueele verhouding van sommige Nephilae geenszins als eene ontdekking van mij te beschouwen, daar deze, reeds in 1863, zeer juist is opgemerkt door Vinson, Medicinae doctor op het eiland La Réunion. Deze vlijtige arachnoloog mag de ware ontdekker der mannelijke dwergvormen bij sommige soorten van dit overigens reusachtige spinnengeslacht[2] worden genoemd, waarover hij in den tekst bij zijne voortreffelijke teekeningen van *Epeira* (Nephila) *inaurata* Walck. en *nigra* Vinson te regt schrijft: „qui n'ont été, jusqu'ici, ni décrits ni figurés" (*Aranéides des Iles de la Réunion, Maurice etc.*).

Bij de genoemde soorten bevinden zich volgens hem veeltijds *twee* zulke kleine mannetjes in den omtrek van het groote web der vrouwelijke spin, of meermalen ook op den rug of de pooten van deze. Niet alleen hierdoor, maar ook door het waarnemen der copulatie bij *E. (N.) nigra*, is door hem buiten allen twijfel uitgemaakt, dat deze kleine mares bij deze volumineuse feminae behooren; iets wat men op het eerste gezigt geneigd zou zijn ten sterkste te betwijfelen. Trouwens is, bij nader onderzoek, volstrekt niet twijfelachtig of de bedoelde mannetjes tot deze spinnensoort moeten worden gebragt; hunne morphologische identiteit is voor den ingewijde boven allen twijfel verheven. Ten allen overvloede zij nog opgemerkt, dat de pulli van beide sexen, welke door Vinson zijn waargenomen, zoo lang zij nog

---

[1] Of deze soort wel nieuw is zou ik niet durven beweeren; het komt mij althans voor dat de ♂, vooral wat den merkwaardigen palpvorm betreft, nog al eenige analogie vertoont met den ♂ van *Epeira inaurata* Walck door Vinson beschreven en afgebeeld.

[2] Men weet dat de *Nephilae* (feminae), met de genera *Mygale* en *Olios* (of *Ocypete*), tot de grootste arachniden behooren.

zeer klein zijn, onderling de grootste uitwendige overeenkomst vertoonen. Althans van de *E.* (*N.*) *inaurata* zegt hij: „la femelle porte dans son jeune âge une livrée exactement semblable à celle du mâle".

Wat nu mijne observatie aangaat, zoo had ik langen tijd geene gelegenheid, de mededeelingen van Vinson door eigen onderzoek te bevestigen. Alleen had ik voor een paar jaren, bij onderzoek eener bezending Javaansche spinnen van den heer Ludeking[1] aan het Leidsche Museum, een' op zich zelf staanden *mas* leeren kennen, welke mij ten duidelijkste bleek geheel in bouw en vorm overeen te komen met den door Vinson beschreven type, zonder dat ik evenwel bepaald durfde constateeren, tot welke Nephila-soort dit exemplaar moest worden gerekend.

Eerst in onze winter-vergadering van het vorige jaar was ik zelf gelukkig genoeg in het bezit te geraken van een volkomen goed geconstateerd Nephila-*paar* uit Celebes, een paar, hetgeen ik zeker weet, dat door niemand die het in mijne collectie wil komen zien, genoemd zal worden „un couple bien assorti"; integendeel het aanschouwen daarvan wekt algemeen verbazing op, gelijk de leden zich zullen herinneren, die op onze laatste zomer-vergadering tegenwoordig waren, en schonk hun de overtuiging der waarheid van dezen uitroep van Vinson: „Rien de plus disparate, que de voir la petitesse du mâle, auprès du volume énorme de la femelle."

Ons veel geacht bestuurslid uit Rotterdam, P. C. T. Snellen had de goedheid, het mij in December ter hand te stellen, namens Mr. M. Piepers, lid der Regterlijke magt in Oost-Indiën (sedert kort ook lid onzer Vereeniging), destijds zijn verblijf houdende te Makassar. Hoewel onbekend met de bijzonderheden der arachnologie en zich meer uitsluitend met de kennis der Lepidoptera onledig houdende, voegde ZijnEd. eene nota bij de toegezonden flesch, welke ik verdienstelijk genoeg oordeel om die in 't origineel op te teekenen, daar onzen landgenoot inderdaad, als volkomen onbekend met de ontdekking van Vinson,

[1] *Araneae exoticae* in Tijdschrift voor Entomologie, 14de jaargang, 2de serie, 6de deel, blz. 174.

de eer toekomt van geheel oorspronkelijk, ofschoon eenige jaren later, hetzelfde opmerkelijke en zoo langen tijd verborgen gebleven natuurwonder te hebben aan het licht gebragt. De heer Piepers namelijk geeft bij zijne zeldzame toezending de volgende inlichtingen: „De flesch schijnt oppervlakkig slechts „één zeer groote spin te bevatten. Nauwkeurig toeziende, zal „men echter nog eene tweede, zeer kleine, vinden. Het soort „der groote is hier zeer gewoon. Zij maken zeer uitgebreide, „sterke ronde webben tusschen takken, en schijnen gezellig te „zijn, ten minsten vindt men er meestal meerderen te zamen. „Te Takalara zag ik eens, op een' vlakken weg van 6 voeten „breedte en aan beide zijden met boomen beplant, op eene „lengte van 15 voeten, *zeventien* zulke webben, soms op 2 à „3 mans-hoogte, tusschen de takken boven den weg. Toen ik „de groote spin in een zoodanig web ving, bevond zich op „haar ligchaam de kleine. Deze maakte aan het bovendeel „der ondervlakte van het abdomen der groote spin zeer heftige „bewegingen met den kop en de duidelijk van mannelijke „knopjes voorziene palpen, het abdomen der groote aanrakende. „Voortdurend bleef zij zich op dezelfde plaats ophouden. Was „dit coïtus? en zou die kleine spin het mannetje der groote „kunnen wezen?"

Alles juist gezien en uitmuntend geobserveerd; alles in volmaakte overeenstemming met de waarnemingen van den arachnoloog Vinson! Ook deze zag meermalen de mannetjes, op pas gevangen vrouwtjes voorkomende, terstond profiteren van den schrik van het wijfje, „qui, terrifiée par son récent emprisonnement, laissait faire paisiblement". Dat het mannetje van deze en enkele andere Nephilae zich ook buiten den tijd der copulatie op het ligchaam der feminae ophoudt, — hierin eenige analogie vertoonende met de dwergachtige mannetjes der vrouwelijke parasitische schaaldiertjes, boven vermeld, — hieromtrent geeft Vinson verder nog de volgende bijzonderheden: „il se promène sur elle; marche sur ses cotés; se laisse „glisser le long de ses longues pattes; se réfugie sur le „milieu de son dos, pour échapper à son atteinte; etc."

Intusschen is deze verblijfplaats waarschijnlijk slechts tijdelijk en niet standvastig; althans schrijft Vinson nog bij *E.* (*N.*) *inaurata*, dat de mannetjes zelve een klein web spinnen in de nabijheid van dat der wijfjes, of zich even als andere Epeirae aan een der einddraden van de groote vrouwelijke webben ophouden.

De ware *soort*, waartoe de Makassaarsche Nephila behoort, heb ik niet met volkomen zekerheid kunnen uitmaken. De mas schijnt mij toe niet veel te verschillen van dien der *N. nigra* Vinson, ofschoon de beschrijving daarvan slechts hoogst oppervlakkig is en alzoo weinig punten van vergelijking aanbiedt. Maar ook over de femina durf ik geen vast oordeel uit te spreken. De meeste overeenkomst nogthans biedt zij aan, niet met de teekening van een pullus, maar met de beschrijving van Doleschall van zijne *Epeira* (*Nephila*) *imperialis.* Hij noemt haar op Amboina „zeldzaam". Aan de opgave zijner „longitudo" (slechts 1′ 6′ Parijsche maat) meen ik ook te mogen ontleenen, dat hij de geheel volwassene femina dezer groote spin niet heeft bezeten. De mijne verschilt vooral in dit opzigt van die van Doleschall, dat het sternum niet zwart maar roodbruin is. Overigens bevinden zich daarop het doorntje bij de basis der lip en de knobbeltjes of tandjes aan de basis der pooten, ongeveer gelijk aan die zoo als ze door Walckenaer bij diens *E.* (*N.*) *geniculata* worden omschreven, met welke de mijne ook in vele opzichten overeenstemt, gelijk reeds door Doleschall was opgemerkt voor zijne *imperialis.* Intusschen vind ik ook in de beschrijving der *Epeira* (*N.*) *inaurata* Walck, zoo als die door Vinson en vóór dezen door Dumont was gegeven, nog al eenige analogie. Wat hij onder anderen over de teekening van het abdomen (rugvlakte) schrijft, geldt volmaakt voor de *N.* van Makassar, te weten: „quand l'abdomen est „d'un jaune bien pur, on y distingue parfaitement huit points „noirs enfoncés, les deux antérieurs, placés près de la base, „sont isolés; les six autres points posés plus loin sont reliés „entre eux par des lignes noires et déliées qui *simulent assez* „*bien* le dessin d'un M". Het grootste verschil tusschen mijn

exemplaar Nephila ♀ van Makassar en de genoemde Nephilae, (*imperialis* Dol., *geniculata* Walck., *inaurata* (Walck.) Vinson) is, dat bij de mijne de ontwikkeling der zwarte haren, vooral aan de achterpooten, ofschoon duidelijk, niet zóó sterk uitgedrukt is als in de beschrijvingen en teekeningen der genoemden.

Hoe dit zij, ik heb ten slotte gemeend, dit zeldzame paar meer nauwkeurig te moeten bepalen wat hun onderling *verschil in grootte* betreft, dewijl dit, zelfs na de mededeeling van Vinson, nog niet algemeen bekend is, of laat ik liever zeggen, nog niet naar waarheid aangeduid is. Zoo zegt bijv. Simon daarover, niettegenstaande hij het werk van Vinson kent en daaraan zelfs eene vergelijkende lengte-teekening ontleent, bij de algemeene karakteristiek der Nephiliden: „*Taille:* Mâle *trois* à *six* „fois plus petit que la femelle" (*Histoire naturelle des Araignées*). Daar deze berekening althans nu reeds voor drie analoge soorten (*inaurata*, *nigra*, *imperialis*) veel te laag is gesteld, heb ik mijne exemplaren, ter juister bepaling, aan eene vergelijkende *meting* en *weging* onderworpen, waarvan ik de eer had, de verrassende resultaten het eerst mede te deelen in de Gewone Vergadering der afdeeling „Natuurkunde" van de *Koninklijke Akademie van wetenschappen te Amsterdam*, in de zitting van 4 Februarij 1872, (Proces-verbaal n°. 8). Zie hier dezelve:

	Femina.	*Mas.*
Totale lengte (met de pooten).	0,135 m.	0,009 m.
Lengte van cephalothorax en abdomen .	0,050 m.	0,004 m.
Gemiddelde breedte „ „ „ „ .	0,012 m.	0,001 m.
Gemiddelde hoogte „ „ „ „ .	0,010 m.	0,001 m.
Ligchaamsgewicht (nat berekend [1]) . . .	2,700 grm.	0,002 grm.

Alzoo staat, *approximatief*, de ligchaamsverhouding van het vrouwelijk en mannelijk individu bij mijn *Nephila-paar* tot elkâar als volgt:

[1] Dat is: beide exemplaren werden uit hunne fleschjes (met alcohol van 30°) eenige oogenblikken, echter voor beiden even lang, op vloeipapier gelegd, en dan beiden, natuurlijk nog met alcohol gelijkelijk doortrokken, gewogen.

	Femina.		Mas.
Lengtemaat (de pooten niet berekend)	12⁵	:	1.
Idem („ „ mede „)	15	:	1.
Vlaktemaat („ „ niet „)	150	:	1.
Ligchaamsgewicht (totaal)	1350	:	1.
Inhoudsmaat (de pooten niet berekend)	1500	:	1.

Het wijfje overtreft hier dus 15 *malen het mannetje in lengte, is ruim* 1300 *malen zwaarder en vertoont een ruim* 1500 *malen grooteren ligchaamsomvang en inhoud!*

Ik geloof, dat, misschien met uitzondering van de parasitische vischluizen en der Termiten, geen voorbeeld van een zóó kolossaal grootte-verschil tusschen beide sexen in eenige andere bekende soort van het geheele dierenrijk is aan te wijzen. Om zich van dit verschil eene meer levende voorstelling te maken, brenge men dit, „pour la rareté du fait", eens op den *mensch* over. Men zou dan, bijv., verkrijgen voor een' mannelijk exemplaar van „homo sapiens", lang 6 oude of Rhijnlandsche voeten en zwaar 150 oude ponden of halve kilo's, eene ♀ met eene *taille* van tusschen de 75 à 90 voet en een *embonpoint* van ruim 200,000 pond!

Amsterdam, 18 November 1872.

VERBETERING.

Men gelieve, als verbetering mijner vijfde kleine entomologische opmerking, op blz. 123, Tijdschr. voor Ent., 1872, alleen de aanmerking omtrent de pop van Selenia tetralunaria Hfn. te behouden. — De vergissing omtrent de rups van S. lunaria S. V. en S. tretralunaria Hfn. bestond bij mij en niet bij Sepp. Eene verkeerd geplaatste annotatie heeft mij op het dwaalspoor gebragt.

Breda, 20 Januarij 1873. F. J. M. Heylaerts Jr.

LES MACROLÉPIDOPTERES DE BRÉDA ET DE SES ENVIRONS.

LISTE SUPPLÉMENTAIRE N°. 3.

Captures de 1872.

PAR

F. J. M. HEYLAERTS Fils.

---

573. Sesia myopaeformis Bkh. J'ai trouvé quelques chenilles de cette belle espèce, sous l'écorce d'un vieux pommier (Mai 1872), dans un jardin de notre ville. Le papillon apparut le 2 Juillet.

574. Epichnopteryx Tarnierella Bruand. Déjà le 11 Mai 1871 (voyez rem. 2 de la liste supplém. n°. 2) je pris un ex de cette espèce rare et petite. Monsieur le professeur Zeller l'a déterminé. Le 27 Mai dernier, faisant une excursion dans les fortifications avec mon ami Snellen, nous avions le bonheur d'en capturer quelques mâles. Il paraît que l'Epichn. en question est répandu dans nos environs, puisque le premier fut trouvé par moi dans une autre localité.

575. Luperina matura Hfn. (texta Esp.). J'ai trouvé la chenille, vue et reconnue comme telle par Monsieur Snellen, sur la bruyère de *Galder*.

576. Hibernia rupicapraria Hübn. Le 10 Mars 1872, secouant les branches d'une haie d'aubépine, tout près de la ville, j'en fis partir une vingtaine de mâles déjà très-passés. Les chenilles furent trouvées plus tard, en Juin.

577. Eupithecia subfulvata. Hw. Cette espèce fut trouvée par moi nombre de fois en plusieurs localités. Dr. Staudinger en fait une espèce distincte de la succenturiata L, tandis que mon ami Snellen la considère comme une variété de cette dernière. (Voyez Tijdschr. voor Ent., 1866, pag 115 et suiv.) Je crois que celui-ci a raison, car, le 27 Juillet, j'ai trouvé un mâle, beau et frais, de la succenturiata L. (ex. tout-à-fait typique) en copulation avec une subfulvata Hw. femelle (également typique). C'était dans le *Loopschans*.

578. Eupithecia Helveticaria B. (H. S) *Nouvelle pour la Faune Néerlandaise.* Je pris un couple de cette belle espèce, 30 Mai 1872, sur un buisson de *Juniperus communis*, transplanté de la bruyère de *Galder* dans mon jardin.

579. Eupithecia dodoneata (mieux dodonaeata) Gn. En faisant, le 24 Mai dernier, une excursion avec Monsieur Snellen dans le *Ulvenhoutsche bosch*, je pris une femelle. L'ex. était déjà fruste mais parfaitement reconnaissable. J'en ai eu quelques oeufs.

REMARQUES.

1. Lobophora viretata Hübn. a été trouvée par Monsieur Snellen et moi en plusieurs exempl. dans le *Ulvenhoutsche bosch*, le 24 Mai 1872. Plus tard, le 10 Juin, j'en pris un mâle et quelques chenilles dans le *Mastbosch* et le 10 Juillet une femelle très-fruste fut découverte près du *Speelhuis*. Il paraît donc que le temps de son éclosion varie assez.

2. L'aberr. Spadicea de l'Orrhodia Vaccinii L. est nullement rare ici, j'en possède plusieurs couples trouvés par moi dans nos environs.

NIEUWE NAAMLIJST

VAN

NEDERLANDSCHE VLIESVLEUGELIGE INSECTEN
(HYMENOPTERA)

DOOR

S. C. SNELLEN VAN VOLLENHOVEN.

TWEEDE STUK.

EEN WOORD VOORAF.

Toen ik in den 12[den] Jaargang (1868—69) van ons Tijdschrift het eerste stuk van deze nieuwe naamlijst (bevattende 4 Familien in 299 soorten) in het licht gaf, zeide ik dat volgens den regel van drieën het geheele aantal bekende inlandsche soorten van Hymenopteren 1100 moest bedragen, doch dat ik geen oogenblik twijfelde of zij zouden dit getal ver te boven gaan. Ik heb nu het genoegen een vervolg op die lijst aan te bieden, dat slechts vijf familien bevat en met het eerste gedeelte te zamen reeds bijna het genoemde getal soorten bereikt. Een klein bewijs van den rijkdom dezer orde van insecten!

Niemand evenwel weet beter dan ik, hoeveel hier nog ontbreekt. Doozen vol Hymenoptera staan nog op determinatie te wachten, voor wier bewerking de tijd mij ontbrak; voornamelijk

zijn dit mijne eigene vangsten, die ik meest om die van anderen na te gaan, op den achtergrond heb geschoven; doch ook van de Heeren Six en Ritsema, Snellen, Heylaerts en de Man heb ik nog een' grooten voorraad ter fine van onderzoek. — Dit aan de eene zijde; aan den anderen kant hinderde mij nog meer dan tijdsgebrek de moeijelijkheid om de soorten van sommige Genera te bestemmen, als daar zijn *Cryptus*, *Phygadeuon*, *Pezomachus*, de nieuwere Genera der Campoplegiden, *Encyrtus*, *Pteromalus*, *Platygaster*, en zoo vele anderen; en ten derde de menigte werken, die geraadpleegd moeten worden en die men niet altijd bij de hand heeft, zoodat de determinatie van eene enkele soort soms verbazend tijdroovend is en toch nog geen zeker resultaat oplevert. Dit ter verontschuldiging aan hen, die zich misschien verwonderen dat betrekkelijk weinig hunner ingezonden species vermeld worden.

Het vooruitzigt lacht mij tegen dat ik, tot meerder *otium* gekomen zijnde, al deze onafgedane zaken met nieuwen ijver zal mogen opvatten en alsdan binnen een niet al te lang tijdsverloop mijne Hymenopterologische begunstigers en mij zelven zal kunnen te vrede stellen. Ik wilde echter nu niet langer wachten om mede te deelen wat ik reeds opgeteekend heb, en zoo moge deze lijst de wereld ingaan.

Februarij 1873. S. v. V.

Fam. V. ICHNEUMONIDEA.

CHASMODES Wesm.

300 **Lugens** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 215, n°. 65. — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 16, n°. 2.	Bij Leyden en in Julij op Sterkenburg, v. V. — Aan de Vuursche in Julij, v. d. W.
301 **Motatorius** Grav.	Grav. *Ichn.* I. p. 353, n°. 137. — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 15.	In Maart een ♀ bij den Haag Everts. — Bij Oegstgeest onder het mos der boomstammen in Maart, Well. — Twee voorw. in Zuid-Holland, Hav.

EXAPHANES Wesm.

302 **Hilaris** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. 522, n°. 216. — Wesm. *Ichn. B.* p. 17.	In Julij bij Leyden, v. d. W. — Eenige exx. met gele aangezigten in Junij uit *Leucania Elymi* F., Snellen.

ICHNEUMON L.

303 **Ferreus** Grav.	Grav. *Ichn.* I. 171, n°. 36. — Wesm. *Ichn. B.* p. 22, n°. 3.	Bij Noordwijk, v. Bemmel. — Zeeland, Herkl.
304 **Ruficauda** Wsm.	Wesm. *Ichn. B.* p. 28, n°. 6. — Grav. *Ichn.* I. 481, n°. 198. var. 3	Een wijfje te Breda in Aug., Heylaerts.
305 **Pisorius** L.	Fabr. *S. P.* 59, 25. — Grav. *Ichn.* I. 462, n°. 187. — Wesm. *Ichn. B.* p. 24, n°. 8.	Een zeer geel mannetje bij Driebergen, Six. — Te Middelb. 16 Mei, de Man.
306 **Fusorius** L.	Fabr. *S. P.* 64, 47. — Grav. *Ichn.* I. p. 457, n°. 186. — Panz. *Fn. Germ.* 71. p. 11. — Wesm. *Ichn. B.* p. 24, n°. 9.	In Zuid-Holland; en bij Beek 26 Julij, v. V. — Eene var. met zwart gezoomde vleugels in Junij bij den Haag; aldaar in Julij een wijfje, v. d. W. — Bij Utrecht, Six.
307 **Bilineatus** L.	Grav. *Ichn.* I. p. 127, n°. 11. — Wesm. *Ichn. B.* p. 26, n°. 11.	Een ♂ bij den Haag, v. d. W. — Een ♀ bij Heemstede, v. V. — Een ♀ bij Groningen, d. Gav. — In Drenthe, de Man.
308 **Sugillatorius** L.	Fabr. *Ent. S.* 327, 1. — Grav. *Ichn.* I. p. 437, n°. 172. — Wesm. *Ichn. B.* p. 28, n°. 14.	In Aug. bij Brummen, v. V. — Bij Utrecht, Six.
309 **Lacteator** Grav.	Grav. *Ichn. I.* 202, 55b.	Een ♂ te Leyden, Rits.
310 **Guttiger** Wsm.	Wesm. *Ichn. B.* p. 29, n°. 15.	Een ♀ te Breda, Heylaerts.
311 **Sinister** Wsm.	Grav. *Ichn.* I. 208, 60. ♂. — Wesm. *Mantissa.* 15. ♂. — Holmg. *Ichn. Suec.* p. 20.	Een man in Sept. bij den Haag, v. d. W.
312 **Leucocerus** Grav.	Grav. *Ichn.* I. p. 208, 60. ♀. — Wesm. *Ichn. B.* p. 30, n°. 18. — Holmg. *Ichn. Suec.* p. 22.	Een ♂ in Julij op Wikkenburg bij Houten, Wtt.

313 **Gemellus** Grav.	Grav. *Ichn* I. 131, n°. 13 (*Opticus*) en 201, n°. 55. — Wesm. *Ichn. B.* p. 33, n°. 22.	Een ♂ bij Utrecht, Six. — Een ander den laatsten Julij bij Amersf., v. d. W.
314 **Trilineatus** Grav.	Grav. *Ichn.* I. p. 173, n°. 39. — Wesm. *Ichn. B.* p. 35, n°. 24.	In Holland, v. V.
315 **Scutellator** Grav.	Grav. *Ichn.* I. p. 175, n°. 40.	Een ♂ 29 Mei bij den Haag, v. d. W.
316 **Deliratorius** F.	Fabr. *S. P.* 64, 51. — Grav. *Ichn.* I. 223, n°. 69 (*Multiannulatus*) et I. 258, n°. 87 (*Molitorius* partim).	Een ♀ in Holland, v. V. — Mannetjes: bij Haarlem, Buse; bij Rotterd. Snell.; bij den Haag in Sept. en bij Leyden in Oct., v. V.
317 **Grossorius** F.	Fabr. *S. P.* 57, 15. — Panz. *Fn.* 78. f. 8 en 19. f. 17. — Grav. I. 298, n°. 103. — Wesm. p. 38, n°. 29.	Bij Noordwijk, v. Bemm. — Bij Leyden, Well.— Beide sexen in Holland, v. V.
318 **Gracilicornis** Grav.	Grav. *Ichn.* I. 290, n°. 98. — ♂ (*Iocerus*) Grav. I. 326, n°. 121.— Wesm. *Ichn. Belg.* p. 41, n°. 34.	Te Molencate bij Hattem 1 Augustus, Rits.
319 **Insidiosus** Wesm.	Wesm. *Ichn. B.* p. 46, n°. 39. — Grav. I. 269, 89, *Extensorius* var. 2 et 3.	Een ♀ in Aug. bij Brummen, v. V.
320 **Rufidens** Wesm.	Wesm. *Ichn. B.* p. 49, n°. 42.	Een ♀ 16 Aug. bij den Haag, v. d. W.
321 **Punctus** Grav.	Grav. *Ichn.* I. p. 323, n°. 119. — Wesm. *Ichn. Belg.* 49, n°. 43.	Een ♂ in Julij bij den Haag, v. d. W.
322 **Computatorius** Mull.	Grav. *Ichn.* I. p. 256, n°. 86. — Wesm. *Ichn. B.* p. 50, n°. 44.	Op Walcheren, H. — Uit palen door den paalworm aangetast en met paraffine behandeld, Prof. W. Vrolik. — Den 1sten Oct. te Noordwijk 2 ♀ uit eikenhakhout en bij Leyden in Mei, v. V. (¹)
323 **Semiorbitalis** Grav.	Grav. *Ichn.* I. p. 212, n°. 64.	Bij Noordwijk in Julij, W. — In Junij bij den Haag en in Julij te Brummen, v. V.
324 **Extensorius** L.	Grav. *Ichn.* I. p. 266, n°. 89. — Wesm. *Ichn. B.* p. 55, n°. 48.	In Nederland, v. d. W. — Bij Utrecht, Six. — In N.-Brabant en te Houten, Wtt. — Bij Groningen, de Gav. — In Febr. onder eikenschors bij Breda, Heyl.
325 **Gracilentus** Wesm.	Wesm. *Ichn. B.* p. 55, n°. 49.	Een var. ♂ uit *Nonagria Sparganii* in Aug. en ♀ in Oct. aan de Vogelenzang, Boog.
236 **Luctatorius** L.	Fabr. *S. P.* 60, 29. — Grav. *Ichn.* I. 411, 162. — Wesm. *Ichn. B.* 57, n°. 51. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 136, n°. 18. — ♀ (*confusorius*) Grav. I. p. 276, n°. 90 et (*molitorius*) Grav. I. p. 258, n°. 87. (²)	Vrij gemeen in Zuid-Holland en zeer gemeen bij Brummen en Amersfoort, v. V. — De ♂ in Julij bij den Haag, v. d. W.; te Oosterbeek, v. Bemm.; te Zutphen, v. Eyndh.; bij Utr.

(¹) De sprieten zijn niet plat aan het einde, zoo als Wesmaal opgeeft.

(²) Holmgren geeft een ander wijfje voor deze soort op als Wesmael. Het wijfje dat door Gravenhorst beschreven is en dat nu zonder naam en zonder erkenden man in de lucht hangt, werd door Ritsema aan de Rhedersteeg gevangen in Augustus.

		Six; op Walcheren, de Man. — Het ♀ in Julij op Sterkenburg, v. V.; op Wikkenburg, Wtt.; bij Driebergen, Six; bij Haarlem, Boog.; 17 Dec. te Rhoon, Iv. Schepman; bij Groningen, de Gav. — Het ♀ in Mei uit *Noctua bella*, Snell.
327 **Sarcitorius** L.	♀ Grav. *Ichn.* I. 302, n°. 105. — Panz. *Fn.* 113. f. 12. — Wesm. *Ichn. Belg.* 60, 54. — ♂ (*Vaginatorius* L,) Fabr. *S. P.* 62, 39. — Panz. *Fn.* 79. f. 8 en 9. — Grav. I. 357, n°. 138.	Beide sexen in Z.-Holland, v. V. — De ♂ in het duin bij Overveen 12 Sept., Rits., en te Brigdamme op Walcheren in Aug., de Man. — Het ♀ bij den Haag, v. d. W.; bij Leyden in Oct. en te Rhede in Aug., v. V.; aan de Vogelenzang en te Wassenaar, Rits.; bij Nieuwland op Walcheren in Aug., de Man.
328 **Xanthorius** Grav.	Grav. I. 361, n°. 139 en (♂ *Flavoniger*) 403, n°. 157. — Wesm. *Ichn. B.* p. 61, n°. 55.	De man bij Leyden, Well. en in Holland, Overdijk; het wijfje bij den Haag in Maart, Everts.
329 **Latrator** F.	Fabr. *Ent. Syst.* II. p. 167. — Grav. I. 572, n°. 242 en (♀ *Crassipes* Gmel.) 622, n°. 267. — Wesm. *Ichn. Belg.* 63, 58.	Een ♀ bij Harendermolen in April, de Gav. — Een ander bij den Haag, v. V. — Op het eind van Julij, v. d. W. — Eenige wijfjes in Holland, Overd.
330 **Bimaculatorius** Panz.	Panz. *Fn. Germ.* 80. f. 8. — Grav. I. 237, 77. var. 1. — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 65, n°. 61.	In Julij te Wassenaar, v. V. — In Julij te Voorst, Wtt. (Beide mannetjes).
331 **Saturatorius** L.	Grav. *Ichn.* I. p. 237, n°. 77. — Wesm. *Ichn. B.* p. 66, n°. 62. — Holmgr. *Ichn. Suec.* p. 133.	Een ♂ in Julij te Drever, de Gav. — Bij Leyden in Julij, v. d. W. — Op Walcheren, H. — Een ♀ bij Rotterdam, Fransen. — In Maart bij den Haag onder mos, Everts. — Een wijfje met rood scutellum bij Noordwijk in October, Rits.
332 **Annulator** F.	Fabr. *S. P.* 65, 50. — Grav. I p. 147, 24. — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 67, n°. 64.	Vijf wijfjes in Mei, Junij en October bij den Haag, v. d. W. — Twee in Julij op Wikkenburg, Wtt. — Een in Aug. in den Aerenhout, Boog.
333 **Nigritarius** Grav.	Grav. I. 113, n°. 4 en var. *Aethiops* I. 130, 12. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 134, n°. 7. — Wesm. *Ichn. B.* p. 68, n°. 65.	Een ♀ bij Bloemendaal, Boog. — Bij Brummen, v. V. — Bij Woerden, de Gr. — De var. 1, Gr.; bij Utrecht, Six. — De var. 2 in Mei 1863 uit *Bombyx reclusa*, Snell. — De var. *Aethiops* bij Leyden, in Mei te Brummen, in Junij bij den Haag en

		in Aug. bij Hattem, v. V. — Een fraaije var. ♂ in Aug., 69 bij Noordwijk, v. V. — Een ♀ 26 Julij te Beek, v. V. — Een var. ♂ in November bij Breda, Heyl.
334 **Fabricator** F.	Fabr. *S. P.* 68, 80. — Grav. I. 185. n°. 46. — Wesm. p. 69, n°. 66.	In het mannel. geslacht de gemeenste onzer Ichneumonen, overal in velerlei varr. voorkomende. — ♀♀ in Julij te Voorst, Wtt.; in den Aerenhout, Boog; in het duin bij den Haag en in het Beekbergerwoud in Aug., v. d. W. — Eenmaal bij honderden op lage planten in het bosch op Sterkenburg, v. V.
335 **Pallifrons** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 117, n°. 7. — Wesm. p. 70, n°. 67.	Een ♂ in Holland, Hav. — Een ander half Mei bij Utrecht, Six. — Mannetjes en een wijfje in Mei en Junij bij den Haag, v. d. W. — In het duin 8 Sept. een ♂, v. V.
336 **Luteiventris** Grav.	Grav. *Ichn.* II. 386, n°. 4 (*Trogus*). — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 73, n°. 71.	Een ♂ in Aug. in den Aerenhout, Boog. — Een dito 22 Mei bij den Haag, v. d. W.
337 **Sicarius** Grav.	Grav. I. 214, n°. 64. — Panz. *Fn.* 73. f. 12 (*nigratorius*). — Wesm. *Ichn. B.* p. 74, n°. 72. — ♂ (*Jugatus*) Grav. I. 452, n°. 182.	Mannetjes in Mei bij den Haag, v. d. W. en v. V. — Wijfjes bij Haarlem 2 Junij, Rits.; bij Utr. en in Oct. te Driebergen, Six.
338 **Pistorius** Grav.	Grav. I. 231, n°. 74. — Wesm. p. 81, n°. 81. — ♀ (*deliratorius*) Grav. I. 219, n°. 68.	Mannetjes: bij Utrecht van Hass. en bij Middelburg 21 Julij, de Man. — Wijfjes: bij Utrecht meermaals, Six; in Junij in het Haagsche bosch, v. d. W. — Bij Houten in Sept., Wtt. — Te Groningen, de Gav. — Te Doesburg uit *Org. pudibunda*, Tengb.
339 **Culpator** Grav.	Grav. I. 548, n°. 227. — Wesm. p. 82, n°. 82.	In Holland, de Haan. — Een ♀ 23 April bij den Haag, v. d. W. — Te Rotterdam, Dr. C. van Kaathoven. — Half Oct. te Leyden, v. V. — Bij Noordwijkerhout in Oct. Rits. — In Sept. op Wikkenburg, Wtt.
340 **Albosignatus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. 167, 33 et forte 179, 43 (*Digrammus*); ♀ (*Saturatorius* var. 6) I. 240, n°. 77. — Wesm. *Ichn. B.* p. 83, n°. 84.	Mannetjes in Aug. bij den Haag en op Molencate, v. V.; in Aug. in den Aerenhout, Boog. — Een ♀ in Sept. in het duin bij den Haag, v. d. W.

341 **Monostagon** Grav.	Grav. I. p. 172, n°. 38. — Wesm. p. 84, n°. 85 (*indagator*). — Holmgr. *Ichn. Suec.* p. 167, n°. 100.	Bij Brummen, v. Bemm. — Uit *Noct. paludicola* bij Rott., Fransen. — Een ♀ in het duin den 23sten Julij, v. d. W. — Een ♀ uit *Nonagria Sparganii* 22 Aug. Snell.
342 **Oscillator** Wesm.	Wesm. *Ichn. Belg.* p. 14, n°. 1 ♂ (Gen. *Eupolamus*). — ♂ *Deliratorius* Grav. I. 219, n°. 68. — ♀ *Pallipes* Grav. I. 233, 75. — Holmg. *Ichn. Suec.* p. 172, n°. 103.	Een ♀ 4 Sept. bij Sloten, Grebn. — Een dito 20 Julij bij den Haag, v. d. W.
343 **Flavatorius** Pz.	Panz. *Fn.* 78, f. 12 et 100, f. 12. — Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 382, n°. 3 (Gen. *Trogus*). — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 88, n°. 91.	Te Doesburg uit *Liparis dispar*, v. d. W.
344 **Tergenus** Grav.	Grav. I. 615, n°. 263. — Wesm. p. 89, n°. 93. — ♂ *Octoguttatus*, Grav. I. 325, n°. 120.	Op Molencate bij Hattem den 1sten Aug., Rits.
345 **Vestigator** Wesm.	Wesm. *Ichn. Belg.* 90, n°. 94. — ♂ *Deceptor* Grav. I. p. 332, n°. 126.	Een ♂ in Julij 61 op Walcheren, Wtt. — Een dito in Mei bij Utrecht, Six. — De var. 3 van Grav., die misschien eene andere soort is, in Aug. in het duin bij den Haag, v.d.W.
346 **Albinotatus** Grav.	Grav. I. p. 507, n°. 211. — ? *Derogator* ♂ Wesm. *Ichn. B.* p. 93, n°. 97.	Een ♂ in Mei in den Haarlemmerhout, Rits.
347 **Similatorius** F.	Treutep. *Isis.* v. 1826. p. 236. — Grav. *Ichn.* I. 492, n°. 204 (*Sedulus* ♂). — Wesm. *Ichn. Belg.* 94, n°. 98.	Een ♂ bij Utrecht, Six. — Twee in Augustus 69 bij Noordwijk, v. V.
348 **Sexalbatus** Grav.	Grav. I. 346, 131. — Wesm. p 95, n°. 99. — ♂ (*Sedulus* var. 5). — Grav. I. 492, n°. 204.	Een ♂ op Molencate bij Hattem 1 Aug., v. V.
349 **Bilunulatus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 331, n°. 125 ♀ et I. 487, n°. 201 ♂ (*Sexlineatus*). — Wesm. *Ichn. B.* 98, 103. — Ratz. *Forstins. Ichn.* I. p. 138 (*Troschelii*).	Uit poppen van *Noctua piniperda* van Driebergen, v. V.
350 **Albicinctus** Wesm.	Wesm. *Ichn. Belg.* p. 101, n°. 108.	Een ♂ op Texel, Rits.
351 **Ruficeps** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 633, n°. 274. — Holmgr. *Ichn. Suec.* p. 192, n°. 114.	Een ♀ 23 Junij bij den Haag, v. d. W.
352 **Ochropis** Gmel.	Grav. I. p. 182, n°. 45. — Wesm. *Ichn. Belg.* 104, n°. 112.	Een ♂ bij Driebergen, Six. — Een ♂ in Mei en een ♀ den 15 Julij bij den Haag, v. d. W. — Een ♂ aan het Ginneken in Julij, v. d.W.
353 **Rufifrons** Grav.	Grav. I. p. 139, n°. 17. — Wesm. p. 104, n°. 113. — ♂ (*Pallidatorius*) Grav. I. 186, n°. 51.	Mannetjes: bij Leyden; ter Meer; in Mei en Junij bij den Haag, v. d. W.; bij Utrecht, Six.
354 **Multipictus** Grav.	Grav. I. p. 347, n°. 132.	Een ♀ bij Leyden, de Haan.
355 **Suavis** Grav.	Grav. I. p. 348, n°. 133.	Een var. ♀ met witte zoomen aan de roode ringen van het abdomen, bij Haren in Aug. (an *Lepidus* Wesm.?) de Gavere.

356 **Culpatorius** Grav.	Grav. I. p. 513, n°. 215.	Bij Utrecht een min of meer afwijkend ♀, Six.
357 **Lepidus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. 349, 134 ♂ et 348, 133. ♀ (*Suavis*) — Holmgr. *Ichn. Suec.* p. 177.	Een ♀ met geheel roode dijen en scheenen in April bij Groningen, de Gav.

AMBLYTELES Wesm.

358 **Fasciatorius** F.	Fabr. *S. P.* 61, 35. — Grav. *Ichn. Eur.* I. 376, 144 ♂ et 370, 172 (*quadimaculatus*) ♀. — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 113, n°. 1.	De man: 15 Julij bij Driebergen, v. V. — Wijfjes: Bij Warmond en Noordwijk, v. Bemm., bij Scheveningen in Junij, v. d. W. — In Limburg, Maur.
359 **Natatorius** F.	Fabr. *S. P.* 57, 16. — Panz. *Fn.* 80. f. 7. — Grav. *Ichn.* I. p. 429, n°. 169 et (♂ *bidentorius*) 426, 167. — Wesm. p. 144, n°. 3.	Twee voorw. in Holland, v. V. — Bij Groningen, de Gav. (allen ♀).
360 **Oratorius** Panz.	Panz. *Fn.* 80. f. 10. — Fabr. *S. P.* 58, 20. — Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 394, n°. 153. — Wesm. *Ichn. Belg.* 116, n°. 5.	Drie voorw. in Zuid-Holland, v. V. — Een bij Leiden, W. — Bij den Haag, v. d. W. — Bij Amst. Lod. — Beide sexen aldaar, Kinker. — Te Amsterd. en Haarlem in Aug. en Junij, Rits. — Bij Rotterdam in Aug. gekweekt, Snell. — Bij Driebergen, Six. — Op Walcheren, H. — Te Groningen, v. Bemm. — Te Zuid-Laren in Sept. een ♀ en bij Gron. in Junij een ♂, de Gav.
361 **Palliatorius** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 385, 147. — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 118, n°. 8.	Een man te Wolfheze in Aug., Boog. — Een dito aldaar ook in Aug., v. d. W. — De var. *Erythropygus* van het mannetje bij Rotterdam, Fransen.
362 **Trifasciatus** Gr.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 380, 145. — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 119, n°. 9. — (♀ *Fasciatorius*) Grav. 376, 144.	Een weinig afwijkende var. 17 Julij te Wolfheze, Snell. — Een var. ♂ met slechts 2 vlekjes op het abdomen half Julij bij Driebergen, v. V.
363 **Infractorius** Panz.	Panz. *Fn.* 78. f. 9. — Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 363, 140. — Wesm. *Ichn. Belg.* 121, n°. 12.	In Julij bij Utrecht, Six. — Bij den Haag, v. d. W. — Op Walcheren, d. Man. — Eene var. in Augustus te Wort-Rhede, v. V.
364 **Vadatorius** Illig.	Fabr. *S. P.* 87, 10. — Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 304, n°. 106. — Panz. *Fn.* 78. f. 10. — Wesm. *Ichn. Belg.* 122, n°. 14.	In Holl., Hav. — In Sept. te Leyden, v. V. — Bij Utrecht, V. — Een ♂ bij Middelburg in Sept., de Man.
365 **Glaucatorius** F.	Fabr. *S. P.* 57, 14. — Panz. *Fn.* 100. f. 11. — Grav. *Ichn.* I. 433, n°. 170. — Wesm p. 122, n°. 15.	Een ♀ bij Utrecht, Six. — Een bij Driebergen in Sept., Boog. — In Limburg, Maur.

366 **Occisorius** Grav.	Grav. *Ichn.* I. 389, 149 ♂ et I. 295, 100 ♀. — Wesm. *Ichn. Belg.* 123, nº. 16.	Een ♂ in Julij bij Breda, Heyl. — Wijfjes: bij den Haag, v. d. W.; bij Utr. Six; bij Oosterbeek, van Bemm.
367 **Contaminatus** Gr.	Grav. *Ichn. Eur.* I. 391, nº. 150.	Bij de Haarlemmer Meer, v. Bemm.
368 **Uniguttatus** Grav.	Wesm. *Ichn. Belg.* p. 124, nº. 18. — Grav. *Ichn. Eur.* I. 523, 217 (*Amputatorius* ♂).	De 4de versch. v. Wesmael; 28 Julij in het duin bij den Haag, v. d. W.
369 **Goedarti** Grav.	Grav. I. 474, nº. 192. — Wesm. *Ichn. Belg.* 125, nº 19.	Bij Middelburg, Goedaert *Metam* I, p. 112, tab. 58. Verg. Gravenhorst.
370 **Gravenhorstii** Wesm.	Wesm. *Ichn. Belg.* p. 127, nº. 21.	In Zuid-Holland, v. d. W.
371 **Subsericans** Grav.	Grav. I. p. 161, nº. 31. — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 128, nº. 22.	Man: bij den Haag 3 Junij, v. d. W.; een var. 1 ♂ (Wesm.) in N.-Brabant, Wtt. — Wijfjes in Holl., Hav.; 2 in Aug. bij den Haag, 2 in Aug. op Schoth., en een bij Wassenaar in Nov., v. V.
372 **Sputator** F.	Fabr. *S. P.* 66, 61. — Panz. *Fn.* 19. f. 20. — Grav. *Ichn. Eur.* I. 542, nº. 226. — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 128, nº. 23.	Den 18den Julij in het duin bij 's Gravenhage een ♂, v. d. W.
373 **Castigator** F.	Fabr. *S. P.* 68, 77. — Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 124, nº. 10. — Wesm. *Ichn. Belg.* 129, nº. 24.	In Holl., Hav. — Bij Leyden, ter Meer. — In Sept. bij den Haag, v. d W. — Een ♀ bij Rotterd., Fransen. — Een var. ♂ in Junij bij Utrecht, Six. — Een ♂ 16 Junij bij Velzen, v. d. W.
374 **Antennatorius** Panz.	Panz. *Fn.* 71. f. 13. — Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 511, nº. 214. — Wesm. *Ichn. Belg.* 130, nº. 26.	In Holl., Hav. — 8 Nov. bij den Haag, v. d. W. — In Aug. te Breda, Heyl.
375 **Amputatorius** Panz.	Panz. *ad Schaeff.* tab. 73. f. 9. — Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 523, nº. 217. — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 132, nº. 28.	Een ♀ bij Rotterd., Fransen. — Een ♂ bij den Haag in Aug., v. d. W.
376 **Negatorius** F.	Fabr. *S. P.* 60, 31. — Grav. *Ichn. E.* I. 311, nº. 110 ♂ (*Ornatorius*) en I. 308, nº. 107 ♀ (*Sartorius*) — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 133, nº. 29.	Eenmaal, v. V. — Bij Utr., Six. — Op Texel, Rits.
377 **Divisorius** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 470, nº. 190. — Wesm. *Ichn. Belg.* 133, nº. 30.	Bij Utrecht, Six. — Bij Groningen, de Gav. — 23 Julij een ♂ bij den Haag, v. d. W.
378 **Mesocastanus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 469, nº. 189. — Wesm. *Ichn. Belg.* 135, nº. 32. — ♀ (*Nitens*) Grav. I. p. 467, nº. 194.	De man gekweekt uit eene pop, waarschijnlijk van *Pyr. pinguinalis*, de Gr. — Beide sexen in Aug. bij Groningen, de Gav. — Aan de Beverwijk 1 Sept., Rits. — Bij Cuyk, Everts.
379 **Melanocastanus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 553, nº. 231. — Wesm. *Ichn. Belg.* 135, nº. 33. — Var. *Repentinus* et *Menstru-*	De var. *Repentinus* ♂ in Holl., Hav. en bij Rotterdam, Snell. — Een ♂ te

	alis Grav. I. 467, 188 en 532, 220.	Rotterdam gekweekt uit *Had. Cucubali*, Snell. — Een var. ♀ met 2 witte stippen op het schildje in Julij bij Noordwijk, v V. — Bij Haarlem in Aug., v. d. W.
380 **Panzeri** Wesm.	Wesm. *Ichn. Belg.* p. 136, n°. 35. — ♂ *Laboratorius* Grav. *Ichn. Eur.* I. 317, 114.	Een ♂ in Zuid-Holland, v. V.
381 **Proteus** Christ.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 217, n°. 66. — Wesm. *Ichn. Belg.* 70, n°. 36 (NB. *Protaeus*).	In Junij uit *Smerinthus Populi* te Breda, Heyl.
382 **Laminatorius** F.	Fabr. *S. P.* 60, 28. — Grav. *Ichn.* I. p. 218.	Een voorwerp in Nederland, W.

HEPIOPELMUS Wesm

383 **Variegatorius** Panz.	Panz. *Fn. Germ.* 73. f. 11 et ♀ 80. f. 9. — Grav. *Ichn. Eur.* I. 442, n°. 174 (*flavoguttatus*). — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 141, n°. 2.	Een zeer groot mannelijk voorwerp bij Utr., Six.

TROGUS Grav.

384 **Lutorius** L.	Fabr. *S. P.* 64, 50. — Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 374. — Ratz. *Ichn. d. F.* I, 130 en II, 136 — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 143, n° 1 et var. *Exaltatorius* Panz., n°. 2. — Panz. ad Schaeff. *Icon.* tab. 242. f. 3.	Beide de type en var. vrij gemeen of meer gevangen en bewaard dan andere Ichneumonen. - Gekweekt uit Sphingiden, Lod., de Gr., v. d. Stoot, Snell., de Gavere en Ladmiral.
385 **Alboguttatus** Grav.	Grav. II. p. 273. — Ratz. *Ichn. d. Forstins.* I. p. 131. — Wesm. *Ichn. Belg.* 144, n°. 1 (Gen. *Automalus*).	In Julij bij 's Gravenhage, v. d. W. en v. V. — Bij Leyden, W. — Bij Utrecht, V. en aldaar uit het spinsel van een Bombyx (*auriflua?*), Six. — Een ♀ in Aug. te Empe, v. d. W. — Uit de pop van *Thyatira Batis*, v. V.

PROBOLUS Wesm.

386 **Fossorius** F.	Fabr. *S. P.* 65, 55 — Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 164, n°. 32 ♂ et I. p. 478, n°. 195 ♀ (*Alticola*). — Wesm. *Ichn. Belg.* 150.	In Holland, v. V. — Beide sexen in Sept. bij den Haag, v. d. W.

PLATYLABUS Wesm.

387 **Dimidiatus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. 421, n°. 7 (Gen. *Hoplismenus*). — Wesm. *Ichn. Belg.* 160, n°. 11.	Een ♂ te Voorst in Julij, Wtt. — Een ♀ te Leyden in Mei, v. V. — Een dito in Julij in den Haarlemmerhout, Boog. — Een ♀ 13 Sept. bij den Haag, v. d. W..

388 **Errabundus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. 425, nº. 10 (*Hoplismenus*). — Wesm. p. 162, nº. 14.	Een ♂ bij Molencate in Gelderland 1 Aug., v. V.
389 **Orbitalis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. 490, nº. 203 ♂. — Wesm. *Ichn. Belg.* 158, nº. 8.	Een zeer donkere var. ♂ bij Utrecht, Six.

HERPESTOMUS Wesm.

390 **Brunnicornis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 145, nº. 22. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 134, nº. 8. — Wesm. *Ichn. Belg.* 170, nº. 1.	Gekweekt uit *Hypon. padella* en *variab.*, v. V.; uit *Rorella*, de Gr.; uit *Variab.*, v. d. W. — Gevangen bij den Haag, v. d. W.; in Sept. op Wikkenburg, Wtt.
391 **Rubellus** Gmel.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 138, nº. 16.	Bij Groningen, de Gav.
392 **Facialis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 590, nº. 249. — Wesm. *Tent. Ichn. Belg.* p. 173, nº. 7 et *Mantissa* p. 78.	Een ♂ in den Haarlemmerhout tusschen lage planten in Julij, Boog.

COLPOGNATHUS Wesm.

393 **Celerator** Grav.	Grav. I. p. 566, nº. 239. — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 174, nº. 1.	Vrij gemeen bij Driebergen in October, Six. — Des winters onder mos aan boomstammen bij den Haag en Leyden, v. V. — Een ♀ 29 Mei bij den Haag, v. d. W. — Bij Helpman in April, de Gav. — Bij Leyden in Junij, Rits.

CENTETERUS Wesm.

394 **Confector** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 579, nº. 243. — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 177, 2 (*Picticollis*), id. *Remarq. critiq.* p. 70, nº. 243.	In Holland, v. V. — Bij 's Gravenhage, Everts. — Op Texel, Rits.

PHAEOGENES Wesm.

395 **Primarius** Wesm.	Wesm. *Ichn. Belg.* p. 181, nº. 1. — ♂ *Mutabilis* Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 599, nº. 255.	Twee ♂, op wie de beschrijving niet in allen deele past, bij Utrecht, Six. — Een ♂ in Junij bij Breda, Heyl.
396 **Semivulpinus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 566, nº. 238 (volg. Wesm. misschien ♀ der vorige soort.	Een ♀ in Mei bij Utrecht, Six. — In Oct. bij Leyden, v. V. en in April bij Helpman, de Gav. (mede wijfjes).
397 **Melanogonus** Gmel.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 581, nº. 245. — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 182, nº. 3.	Een ♀ in Holland, v. V. — Een ander in Mei bij den Haag, Everts. — Beide sexen uit *Depressaria nervosa* in Aug., Snell.
398 **Ischiomelinus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 608, nº. 259. — Wesm. *Ichn. Belg.* 192, nº. 21.	Twee ♂ in den Aerenhout in Aug., Boog. — Een dito bij Beverwijk in Sept., Rits.

OIORHINUS Wesm.

399 **Pallipalpis** Wesm.	Wesm. *Ichn. Belg.* p. 202.	Een ♂ te Haarlem 1 Junij, Rits.

DIADROMUS Wesm.

400 **Collaris** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. 653, n°. 285. — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 209, n°. 4.	Twee ♀ in Mei bij Utrecht en een bij IJsselstein in Junij, Six.

ISCHNUS Grav.

401 **Truncator** F.	Fabr. *S. P.* 98, 17. — Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 649, n°. 280.	Een ♀ in October te Heemstede, v. V.

ALOMYA Panz.

402 **Ovator** F.	Fabr. *S. P.* p. 66, n°. 68 ♂ et 333, 37 ♀. — Grav. *Ichn. Eur.* II. 398, n°. 1 et var. p. 405, n°. 2, *nigra.* — Wesm. *Ichn. Belg.* p. 217, n°. 1.	Eenige ♂ bij Driebergen, waarvan twee met geheel zwart abdomen (*Nigra*), Six. — Een typisch ex. in Zuid-Holland, v. V.

STILPNUS Grav.

403 **Gagates** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 667, n°. 288.	Twee voorw. in October bij Driebergen, Six. — Een ♀ in Oct. bij den Haag, v. d. W. — Bij Molencate 30 Junij, Rits.
404 **Blandus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 672, n°. 290.	Een ♀ den 30sten April bij den Haag, v. d. W.

EXOLYTUS Först.

405 **Laevigatus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 69 (Gen. *Mesoleptus*). — Holmgr. *Mon. Ophion.* p. 115.	Bij Voorst in Julij en in Sept. op Wikkenburg, Wtt. — In Junij bij Amsterdam, v. d. W. — Te Spaarndam 27 Aug., Rits. Allen mannetjes. — Op Texel, Rits.

PHYGADEUON Grav.

406 **Cephalotes** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 644, n°. 149.	In Junij bij den Haag, v. d. W.
407 **Improbus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 670, n°. 169.	In Mei bij Utrecht, Six.
408 **Graminicola** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 673, n°. 170.	Drie mannetjes in October onder mos bij den Haag; ook aldaar in April en te Brummen in Aug., v. V.
409 **Quadrispinus** Gr.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 674, n°. 172.	Een ♀ in Oct. onder mos bij den Haag, v. V. — Een dito aldaar 14 Junij gevangen, v. d. W.
410 **Abdominator** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 726, n°. 202.	In Junij bij den Haag, v. d. W.

411 **Profligator** F.	Fabr. *S. P.* 83, 52. — Grav *Ichn. Eur.* II. p. 729, n°. 203.	In Mei bij den Haag, v. V.
412 **Plagiator** Grav.	Grav. *l.l.* II. p. 739, n°. 208.	In het laatst van Junij in het Haagsche bosch, v. d. W. — Bij Utrecht in Junij, Wtt. — Bij Leyden in Junij, v. V.
413 **Erythrogaster** Grav.	Grav. *l.l.* II. p. 741, n°. 210.	Een wijfje met zwarte sprieten in Junij bij den Haag, v. V.
414 **Parviventris** Gr.	Grav. *l.l.* II. p. 746, n°. 214.	Op Wikkenburg in Sept., Wtt.
415 **Varipes** Grav.	Grav. *l.l.* II. p. 747, n°. 215.	In Julij bij den Haag, v. d. W.

CRYPTUS F.

416 **Cyanator** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 442, n°. 16.	Wijfjes in Julij en Sept. op Wikkenburg, Wtt. — Een ♂ in Mei bij Groningen, de Gav. — Een dito in den Bommelerwaard, v. d. W. — Een dito uit een Bombyx-cocon in Mei bij Haarlem, Rits.
417 **Tarsoleucus** Schr.	Schrank, *Fn. Austr.*, n°. 725. — Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 447, n°. 19.	Een man in Zuid-Holland, v. V.
418 **Parvulus** Grav.	Grav. *l.l.* II. p. 459, n°. 26.	In Aug. te Breda, Heyl.
419 **Anatorius** Grav.	Grav. *l.l.* II. p. 460, n°. 27.	In Julij op Eryngium te Breda, Heyl. — Te Haarlem op een wilgenstam, Boog.
420 **Furcator** Grav.	Grav. *l.l.* II. p. 462, n°. 28.	Aan de Vogelenzang, Boog.
421 **Viduatorius** F.	Fabr. *S. P.* 70, 2. — Grav. *l.l.* II. p. 476, n°. 40.	Een ♀ op Texel den 30sten Mei, Rits. — In het midden van Julij in het duin, v. d. W.
422 **Cinctorius** F.	Fabr. *S. P.* 78, 33. — Grav. *ll.* II. p. 480, n°. 43.	In April bij Haarlem, in Aug., Sept. en Oct. bij Heemstede en Leyden en in Sept. bij Scheveningen tegen het badhuis, v. V. — Bij den Haag in Sept. en bij Utrecht in Julij, v. d. W. — In Oct. bij Driebergen, Six. — In Mei bij Voorburg, Iv. Schepm.
423 **Assertorius** F.	Fabr. *S. P.* 76, 20. — Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 495, n°. 50 ♀. — ♂ *Ischnus porrectorius* Fabr. *S. P.* 93, 1. — Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 642, n°. 277.	De mannetjes in groot aantal op meidoorn te Laren in Aug., v. d. W. — Te Voorst en op Wikkenburg in Julij en Sept., Wtt. — In den Aerenhout in Julij Boog. — Bij Hattem in Aug., v. V. — Wijfjes bij Leyden, Noordwijk, Bloemendaal, Utrecht en Voorst, door v. V., Rits., Six en Wtt.

424 **Adustus** Grav.	Grav. *l.l.* II. p. 513, n°. 63.	Een wijfje met een helder rood abdomen bij Utrecht, Six.
425 **Ischioleucus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 541, n°. 86.	Eene weinig afwijkende var. in Mei bij Utrecht, Six.
426 **Dianae** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 545, n°. 88.	In Julij bij den Haag, v. V. — Bij Driebergen in Oct., Six. — Eene fraaije var. ♀ in Junij te Noordwijk, v. V.
427 **Obscurus** Gmel.	Grav. *l.l.* II. p. 548, n°. 91.	Bij Warmond, v. Bemm. — 7 Julij bij den Haag en in Junij aldaar eene var. ♂, v. d. W. — Het wijfje aldaar in Junij, v. V.
428 **Sponsor** F.	Fabr. *S. P.* 83, 50. — Grav. II. p. 554, n°. 93. — Ratz. *Ichn. d. F.* III. p. 139, n°. 28.	In Julij bij Amersfoort en Brummen, v. V. — Bij Utrecht en in N.-Brabant, Wtt. — Bij Driebergen, v. Bemm. — Bij Utrecht, Six. — In Aug. bij Breda, Heyl. — Een zeer groot ♀ met geheel zwarte heupen en heupringen bij Driebergen, Six.
429 **Analis** Grav.	Grav. *l.l.* II. p. 560, n°. 97.	De ♀ bij Utrecht, Six. — Aan de Vogelenzang in Julij mede een man, Rits.
430 **Incubitor** Grav.	Grav. *l.l.* II. p. 590, n°. 117.	Bij Utrecht, Schubaert en Six. — Het mannetje in Aug. bij Gron., de Gav.
431 **Migrator** F.	Fabr. *S. Ent.* 334, n°. 38. — Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 592, n°. 119. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. 142 en II. 123.	Uit de pop van *Eristalis sepulchralis*, v. d. W. — Twee voorw. in Z.-Holl. en een aan de Vuursche, v. V.
432 **Peregrinator** L.	Linn. *Fn.*, n°. 1601. — Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 605, n°. 123.	Een ♀ bij Utrecht, Six.
433 **Lacteator** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 618, n°. 131.	Een klein wijfje bij Amst. in Mei, Boog.
434 **Ornatus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 620, n°. 132.	Eenige voorw. uit *Bomb. Neustria*, Boog.
435 **Erythrinus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 621, n°. 133.	Een ♀ bij den Haag, v. d. W.
436 **Carnifex** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 631, n°. 141.	Eenmaal bij Leyden, W.
437 **Punctatus** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forstins.* I p. 141, n°. 6.	In zeker aantal met varieteiten uit *Lophyrus Pini* te Breda, Heyl.

MESOSTENUS Grav.

438 **Gladiator** Scop.	Scop. *Ent. Carn.*, n°. 744. — Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 765, n°. 225. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 146. tab. IV. f. 9.	De wijfjes vrij gemeen en in de meeste provincien gevangen. Een ♂ in Mei te Hallum, de Gav.

ORTHOPELMA Tasch.

439 **Luteolator** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 826, n°. 256. — Ratzeb. *Ichn. d. F.* II. p. 130.	Uit rozen-bedeguar van Zeist en Haarlem in groote menigte, v. V. en Rits.

HEMITELES Grav.

440 **Tristator** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II p. 787, n°. 231. — Ratz. *Ichn. d. F.* III. p. 158.	In Junij bij den Haag, v. V. — Op Texel, Rits.
441 **Melanarius** Grav.	Grav. *l.l.* II. p. 790, n°. 233.	Bij Utrecht, Six.
442 **Fulvipes** Grav.	Grav. *l.l.* II p. 792, n°. 234.	Eene var. in Aug. te Haarlem, Rits. — 8 Dec. 66 uitgekomen als parasiet van *Microgaster glomeratus* te Gron., Cl. Muld.
443 **Similis** Gmel.	Gmel. *ed. Linn. Syst.* p. 2720, n°. 393. — Grav. *l.l.* II. p. 793, n°. 235.	Zes exx. in het gras aan de duinen bij den Scheveningschen weg in Junij, v. V. (Zie de noot der vorige lijst.)
444 **Pictipes** Grav.	Grav. *l.l.* II. p. 799, n°. 239.	Een twijfelachtig ♂ (Grav. beschrijft ♀) in Mei bij Utrecht, Six.
445 **Aestivalis** Grav.	Grav. *l.l.* II. p. 805, n°. 244.	Een voorw. dat wat afwijkt, half Julij aan den Vogelenzang, Rits.
446 **Rufocinctus** Grav.	Grav. *l.l.* II. p. 811, n°. 246.	In Mei bij Utrecht, Wtt.
447 **Oxyphymus** Grav.	Grav. *l.l.* II. p. 815, n°. 249.	In Mei bij Utrecht, Six.
448 **Palpator** Müll.	Grav. *l.l.* II. p. 818, n°. 252.	Uit *Eudorea crataegella* 26 Julij te Rott., Snell. — Bij Rhoon in Junij, Iv. Schepm.
449 **Micator** Grav.	Grav. *l.l.* II. p. 832, n°. 261.	Eene var. in Aug. bij Driebergen, Six.
450 **Dubius** Grav.	Grav. *l.l.* II. p. 836, n°. 264.	Een ♂ 3 Aug. bij Wassenaar in het duin, v. V.
451 **Chrysopygus** Gr.	Grav *l.l.* II p. 839, n°. 267.	Uit eene Nematus-larve, 12 Junij te Haarlem, Rits.
452 **Floricolator** Gr.	Grav. *l.l.* II. p. 841, n°. 269.	Bij Utrecht, Six. — Een ♀ in Junij bij den Haag, v. d. W.
453 **Areator** Panz.	Panz. *Fn.* 94. f. 14. — Grav. *l.l.* II. p. 855, n°. 281. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 151 en II. p. 128.	Als parasiet-parasiet van *Cryptus incubitor* uitgekomen te Utrecht, Schubärt. In de meeste provincien voorkomend en gemeen. In Friesland bij Leeuwarden, H. Alb. — Eene var. in den Aerenhout bij Haarlem, Rits.; eene andere in Mei bij Leyden, v. V. — Ook op de Noordzee-eilanden aangetroffen, Rits.
454 **Cingulator** Grav.	Grav. *l.l.* II. p. 858, n°. 283.	Drie exx. uit *Coleoph. coracipennella* in Julij 1851, de Gr. — In Julij bij den Haag, v. d. W. — Bij Haarlem in Aug. en in Junij op Texel, Rits.
455 **Bicolorinus** Grav.	Grav. *l.l.* II. p. 862, n°. 284.	Uit *Talaeporia nitidella*, v. V.

CATALYTUS Först.

456 **Longipennis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p 870, n°. 286. — Först. *Mon.* p. 236, n°. 1.	In Mei bij Utrecht, Six.
457 **Fulveolatus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 871, n°. 286. — Först. *Mon.* p. 287, n°. 2.	In Julij bij Haarlem (determ. eenigzins dubieus) Rits. — Bij Utrecht, Six.
458 **Mangeri** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 872, n°. 287. — Först. *Mon.* p. 239, n°. 3.	In Mei bij Utrecht, Six.

CREMNODES Först.

459 **Atricapillus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 888, n°. 300. — Först. *Mon.* p. 25, n°. 1.	Op riet bij Rotterdam 3 Sept., Snell.

STIBEUTES Först.

460 **Heinemanni** Först.	Först., *Mon. d. Pezom.* p. 30, n°. 2.	Aan de Vogelenzang 11 Julij, Rits.

AGROTHEREUTES Först.

461 **Abbreviator** F.	Fabr. *S. P.* 84, 55. — Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 878, n°. 291. — Först. *Mon.* p. 33, n°. 1.	In Mei bij Utrecht, Six. — In Sept. op Wikkenburg, Wtt.
462 **Hopei** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* I. p. 715, n°. 291^{b}. — Först. *Mon.* p. 34, n°. 2.	Bij Amersfoort, V. — Bij den Haag in Aug. en Sept., v. d. W. — Meer dan eens bij Utrecht, Six. — In het duin bij Velzerend onder een steen, Rits. — In Nov. onder mos bij Breda, Heyl. — Gevangen aan de plassen bij Kralingen in Aug. en Sept. en gekweekt uit *Psyche fusca*, Snellen.
463 **Batavus** Voll.	Zie de beschrijving aan het eind der lijst.	In Z.-Holland, waarschijnlijk bij Leyden, Perrin.

APTESIS Först.

464 **Nigrocincta** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 880, n° 293. — Panz. *Fn.* 81, f. 13. — Först. *Mon.* p. 37, n°. 2.	Bij Utrecht, Six. — In Febr. en Oct. bij Rott., Snell. — Bij Leyden in Oct., v. V.
465 **Assimilis** Först.	Först. *Mon. Pez.* p. 40, n°. 5.	Op Wikkenburg bij Houten in Sept., Wtt.
466 **Microptera** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 879, n°. 292. — Först. *Mon.* p. 41, n°. 7.	Bij Utrecht, Six. — In Zuid-Holland, H.
467 **Longicauda** Voll.	Zie de beschrijving aan het eind der lijst.	In Aug. te Wort-Rhede, v. V.
468 **Vestigialis** Först.	Först. *Mon. Pez.* p. 42, n°. 8.	Een ♀ in Aug. bij den Haag, v. d. W.

THEROSCOPUS Först.

469 **Pedestris** F.	Fabr. *S. P.* 92, 101. — Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 882, n°. 294. — Först. *Mon.* p. 54, n°. 10.	Bij Utrecht, Six.

PEZOMACHUS Grav.

470 **Fasciatus** F.	Fabr. *S. P.* p. 92, 98. — Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 889, n°. 301. — Först. *Mon. Pez.* p. 185, n°. 138.	In April in het gras op de Gliphoeve, v. V. — Bij Leyden, Perin. — In Junij bij Utrecht, Six. — Bij Rott., Snell. — Uit de cocons bij Leyderdorp in Aug., Rits.
471 **Vulpinus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 914, n°. 307. — Först. *Mon.* p. 68, n°. 1.	In Oct. bij den Haag, v. V. — In Aug. aldaar, v. d. W.
472 **Formicarius** L.	Fabr. *S. P.* 92, 102. — Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 915, n°. 308. — Först. *Mon.* p. 119, n°. 49.	Tweemaal in Holl., v. V.
473 **Acarorum** F.	Fabr. *S. P.* 92, 99. — Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 919, n°. 311. — Först. *Mon.* p. 113, n°. 41.	Bij Rotterdam, Snell.
474 **Circumcinctus** Först.	Föret. *Mon. Pez.* p. 146, n°. 87.	Bij Voorschoten, Perin.

MESOLEPTUS Grav.

475 **Testaceus** F.	Fabr. *S. P.* 101, 31. — Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 28, n°. 17 — Holmgr. *Mon. Tr.* p. 101, n°. 2.	Bij Voorst in Junij, Wtt. — In Junij bij Utrecht ♂, Six. — Bij Empe in 't laatst van Julij, v d. W.
476 **Gracilentus** Holmgr.	Holmgr. *Mon. Tr.* p. 101, n°. 3.	Op Wikkenburg in Sept., Wtt.
477 **Ruficornis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 43, n°. 26. — Holmgr. *Mon. Tr.* p. 101, n°. 4.	Drie exx. op Wikkenburg in Sept., Wtt. — Bij Utrecht in Mei, Six.
478 **Cingulatus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 22, n°. 13. — Holmgr *Mon. Tr.* p. 103, n°. 9.	Bij Voorst in Julij een ♀, Wtt.
479 **Typhae** Fourcr.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 62, n°. 39. — Holmgr. *l.l.* p. 104, n°. 11.	Bij Driebergen, Six. — In Sept. bij den Haag, v. d. W.
480 **Fugax** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 56, n°. 34. — Holmgr. *l.l.* p. 104, n°. 12.	In den Aerenhout 3 Junij, Rits.

CATOGLYPTUS Förat.

481 **Crassipes** Holmgr.	Holmgr. *Mon. Tr.* p. 107, n°. 2.	In Sept. op Wikkenburg, Wtt.
482 **Fuscicornis** Gm.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 87, n°. 51 ♀ et 70, n°. 42 ♂ (*Nemoralis*). — Holmgr. *Mon. Tr.* p. 108, n°. 5.	Een ♂ bij Leyden, Rits.
483 **Pulchricornis** Holmgr.	Holmgr. *Mon. Tr.* p. 109, n°. 7.	In Mei bij Leyden een ♀, v. V.

EURYPROCTUS Holmgr.

484 **Rufoniger** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 80, n°. 46. — Holmgr. *Mon. Tr.* p. 111, n°. 9.	In Mei bij Utrecht, Six.
485 **Affinis** Holmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 112, n°. 10.	In Augustus bij Voorburg, Iv. Schepman.
486 **Geniculosus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 102, n°. 61. — Holmgr. *Mon.* p. 114, n°. 16 (*Geniculatus*).	In Oct. bij den Haag, v. V. — Bij Rotterd., Fransen. — In Julij bij den Haag, v. d. W. — 9 Sept. bij Leyderdorp, Rits.

CTENOPELMA Holmgr.

487 **Mesoxantha** Gr.	Grav. *Ichn. Eur.* II p. 233, n°. 152. — Ratz. *Ichn. d. F.* III. 123. — Holmgr. *l.l.* p. 117, n°. 1.	Voor vele jaren een ♀ in Holl., v. V.

SPHINCTUS Grav.

488 **Serotinus** Klug.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 365. — Ratz. *Ichn. d. F.* II. 119.	Bij Brummen en Oosterbeek, v. Bemm. — Te Driebergen, Six. — In Aug. op schermbloemen te Breda, Heyl.

PERILISSUS Först.

489 **Filicornis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 94, n°. 57. — Holmgr. *l.l.* p. 121, n°. 1.	Bij Utrecht en bij Amersfoort, Six. — Den 6den Junij bij den Haag, v. d. W. — 19 Junij in den Aerenhout, Rits.
490 **Pallidus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 30, n°. 18. — Holmgr. *l.l.* p. 124, n°. 7.	Bij Utrecht uit de cocons verkregen, Six.
491 **Limitaris** Gr.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 14, n°. 7. — Holmgr. *l.l.* p. 124, n°. 8.	Uit eene Nematus-larve te Utrecht, Wtt.
492 **Gorskii** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. F.* III. p. 127, n°. 42. — Holmgr. *l.l.* p. 125, n°. 10.	Eene var. in Aug. aan de Bildt, Six. — Dezelfde in Sept. bij den Haag, v. d. W.
493 **Macropygus** Holmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 126, n°. 12.	Vier mannetjes uit larven van bladwespen, v. V. — Bij Rotterdam gevangen, Fransen.

ECLYTUS Holmgr.

494 **Ornatus** Holmgr.	Holmgr. *Mon. Tryph.* p. 127, n°. 1.	Bij Noordwijk een ♂ in Mei, v. V.

MESOLEIUS Holmgr.

495 **Rufus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 200, n°. 129. — Holmgr. *Mon. Tr.* p. 133, n°. 2.	Een ♀ aan de Vogelenzang in Aug., Boog. — Te Breda, Heyl.
496 **Vepretorum** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 142, n°. 89. — Holmgr. *l.l.* p. 133, n°. 3.	Een ♀ uit *Nematus betularius* te Wort-Rhede, v. V.
497 **Aulicus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 173, n°. 133. — Holmgr. *l.l.* p. 134, n°. 4.	Drie ♂ en 2 ♀ in April uit cocons van *Lophyrus* van Groesbeek 1852, v. V.
498 **Caligatus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 170, n°. 111. — Holmgr. *l.l.* p. 135, n°. 6.	In Sept. op Wikkenburg, Wtt.
499 **Septentrionalis** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* II. p. 113 et III p. 121.	Een ♂ uit *Nem. septentrion.* te Leyden, v. V. — Twee in grootte en kleur afwijkende voorwerpen uit dezelfde soort van bladw. in Sept. te Voorst, Wtt.
500 **Opticus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 176, n°. 114. — Holmgr. *Mon. Tr.* p. 136, n°. 9.	Uit *Nematus virescens* van Velp of Hoogland, v. V.

501 **Sanguinicollis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 187, 122. — Ratz. *Ichn. d. F.* III. 128. — Holmgr. *l.l.* p. 137, n°. 10.	Bij Utrecht, Six — In Julij te Voorst, Wtt. — In Julij bij Breda, Heyl. — Bij Apeldoorn in Mei, Snell. — Bij den Haag in Mei, v. d. W.
502 **Haematodes** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. 177, n°. 116. — Holmgr. *l.l.* p. 137, n°. 11.	In Julij bij Voorburg, Iv. Schepman. — Een ♂ met zwart scutellum uit aalbesbladwesp-larve te Haarlem, Boog.
503 **Armillatorius** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 182, n°. 120 et ♀ 215, n°. 141. — Holmgr. *l.l.* p. 155, n°. 59.	Eene verscheid. in Holl., Hav., — Eene andere bij den Haag, v. V.
504 **Formosus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. 185, n°. 121. — Holmgr. *l.l.* p. 160, n°. 70.	Wijfjes bij 's Gravenhage in Junij, v. d. W. en v. V.
505 **Unifasciatus** Holmgr.	Holmgr. *l.l* p. 162, n°. 75.	Uitgekomen te Leyden als parasiet van *Nem. Wttewaalli* of *Selandr. melanoceph*, v. V. — Bij Oosterbeek 25 Aug., Rits.
506 **Meridionalis** Holmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 163, n°. 79.	In Sept. in den Haarlemmer hout, Boog.
507 **Erythrocerus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 230, 151. — Holmgr. *l.l.* p. 166, n°. 86.	Te Wort-Rhede in Aug., v. V.
508 **Insolens** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 274, n°. 179. — Holmgr. *l.l.* p. 167, n°. 88.	In Julij bij Haren, de Gav. In Sept. bij Driebergen, Boog.
509 **Dorsalis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 226, n°. 148. — Holmgr. *l.l.* p. 169, n°. 93.	Uit eene groene bladwesp-larve gekweekt te Utr., Six.
510 **Longipes** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. 319, n°. 206. — Holmgr. *l.l.* p. 170, n°. 94.	Te Driebergen, v. Bemm.
511 **Adpropinquator** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II 324, n°. 210. — Holmgr. *l.l.* p. 170, n°. 95.	Eene verscheidenheid (?) te IJsselstein, Six.
512 **Nobilis** Hlmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 178, n°. 110.	Eene var. met aan de onderzijde geheel witte sprieten in Junij op Wikkenburg, Wtt.
513 **Nigricollis** Gr.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 234, n°. 158. — Holmgr. *l.l.* p. 176, n°. 106.	Een ♀ 8 Oct. bij den Haag, v. d. W.

TREMATOPYGUS Holmgr.

514 **Vellicans** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 263, n°. 171. — Holmgr. *l.l.* p. 182, n°. 7.	Twee exx. bij Utrecht, Six.

TRYPHON Fall.

515 **Elongator** F.	Fabr. *S. P.* 67, 72. — Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 238, n°. 155. — Holmgr. *Mon. Tr.* p. 185, n°. 1.	In Holl., Hav. — Bij Warmond, v. Bemm. — In Junij, Julij en Sept. bij den Haag, v. d. W. — Bij Overveen in Sept., Rits. — Op Wikkenburg in Julij, Wtt. — Bij Breda in Junij, Heyl. — Bij Utrecht, Six. — In Aug. bij Brummen, v. V. — In Sept. bij Haren, de Gav.

516 **Rutilator** L.	Fabr. *S. P.* 66, 67. — Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 305, nº. 205. — Holmgr. *l.l.* p. 186, nº. 3.	Op Zomerzorg bij Leyden in Junij, Everts. — Bij Utrecht, Six. — In Junij bij Breda en in Julij eene var. aldaar, Heyl.
517 **Vulgaris** Hlmgr.	Holmgr. *l l.* p. 187, nº. 4.	In Noord-Brab. en in Julij op Wikkenburg, Wtt. — In Junij bij Renkum, v. V.
518 **Trochanteratus** Hlmgr.	Holmgr. *l l.* p. 187, nº. 5.	In Junij bij Leyden, Everts. — Bij Haarlem in Junij, Rits. — Te Haren in Julij, de Gav. — Bij Huysum in Mei, H. Alb.
519 **Braccatus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. 304, nº. 204. — Holmgr. *l.l.* p 187, nº. 6.	In Julij bij Breda, Heyl. (Determinatie hoogst waarschijnlijk juist, doch niet volkomen zeker.)
520 **Bicornutus** Hlmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 188, nº. 7.	Bij Driebergen, Six. — Bij Voorschoten 9 Julij, Rits.
521 **Incestus** Hlmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 188, nº. 9.	Een ♀ 9 Julij bij den Haag, v. d. W.
522 **Nigripes** Hlmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 189, nº. 10.	In Zuid-Holland, Perrin. — Eene var. ♀ in Julij bij Middelburg, de Man.
523 **Signator** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 301, nº. 202. — Holmgr. *l.l.* p. 189, nº. 11.	Bij Utrecht, Six. — In Julij in de vestingwerken te Breda, Heyl. — Bij den Haag in Mei, v. d. W. — De var. met 2 geele vlekjes bij Velzen in Junij, Rits.
524 **Compunctor** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 130, nº. 76. — Holmgr. *l.l.* p. 192, nº. 20.	Een ♂ in Mei bij 's Gravenhage, v. d. W.

POLYBLASTUS Hart.

525 **Varitarsus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 222, nº. 146. — Holmgr. *l.l.* p. 204, nº. 5.	Bij Vorden in Aug., de Gav. — Bij Haarlem, Rits.
526 **Cothurnatus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 285, nº. 189. — Holmgr. *l.l.* p. 205, nº. 7.	♀♀ in Junij en Sept. bij den Haag, v. V. — In Junij en in Aug. aldaar, v. d. W. — In Julij te Voorst, Wtt. — In Junij bij Heemstede, Rits. — In Aug. bij Dieren, v. d. W.
527 **Sphaerocephalus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 247, nº. 160. — Holmgr. *l.l.* p. 206, nº. 8.	Een ♀ in Julij bij Breda, Heyl.

EXENTERUS Hart.

528 **Lucidulus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 162, nº. 104. — Holmgr. *Mon. Tryph.* p. 222, nº. 1 (*Acrotomus*).	Zeer gemeen in tuinen te Leyden, bij den Haag, te Utrecht enz.
529 **Praerogator** Grav.	Grav. *l.l.* p. 127, nº. 75.. nec. Linn. cit.	In Junij bij den Haag, v. d. W.

530 **Lituratorius** L.	Linn. *Fn. Suec.* 1594. — Grav. *Ichn. Eur* II. p. 159, n°. 102 ♀ (*Sexliturat

us*) et 149, 96 ♂ (*Scalaris*) Holmgr. *l.l.* p. 228, n°. 4. | In Holl., H. — Bij Utrecht, Wtt., — 26 Mei aan de Hooge Morsch bij Leyden, v. V. — Te Haarlem 1 Junij, Rits. — 29 Aug. te Voorburg, Iv. Schepm. |
531 **Apiarius** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. 196, n°. 126. — Holmgr. *l.l.* p. 228, n°. 5.	Bij Brummen in Julij, v. V. — Bij den Haag 31 Aug., v. d. W.
532 **Sexcinctus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 164, n°. 105. — Holmgr. *l.l.* p. 229, n°. 7.	Alom zeer gemeen in tuinen, parasiet van *Cladius difformis* Panz.
533 **Succinctus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 166, n°. 107. — Holmgr. *l.l.* p. 230, n°. 8.	Drie voorwerpen gevangen bij *Nematus*-larven op lijsterbes in Julij te Brummen, v. V. — Bij Utrecht, Six.
534 **Marginatorius** F.	Fabr. *S. P.* 76, 24. — Panz. *Fn. Germ.* 80, fig. 14. — Grav. II. 191, n°. 125. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 107. tab. VI, f. 11. — Holmgr. *l.l.* p. 230, n°. 9.	In zeer groot aantal uit cocons van *Lophyr. catocalus* van Groesbeek en *Loph. Pini* van de Treek, v. V. — Eene zeer donkere var. uit *Loph. Pini?* in Julij 62 van den Heer de Roo ontvangen. — Bij Breda uit *Lophyrus*-cocons, Heyl.
535 **Oriolus** Hart.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. p. 107.	In Junij uit cocons van *Loph. Pini* bij Breda, Heyl.
536 **Gibbulus** Holmgr.	Holmgr. *Mon. Tryph.* p. 231, n°. 11.	In Sept. op Wikkenburg, Wtt.
537 **Gnathoxanthus** Grav.	Grav. *Ichn.* II. p. 147, n°. 94. — Holmgr. *l.l.* p. 231, n°. 12.	In Junij bij den Haag, v. d. W. — In Sept. op Wikkenburg, Wtt.
538 **Pictus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 288, n°. 192. — Holmgr. *l.l.* p. 238, n°. 29.	Bij den Haag, v. d. W.
539 **Exstirpatorius** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 213, n°. 139. — Holmgr. *l.l.* p. 238, n°. 30.	Eenige voorw. uitgekomen uit cocons van bladwespen te Leyden, v. V.
540 **Limbatus** Holmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 241, n°. 37.	Bij Utrecht 18 Mei, Six. — Eene var. met zwart gezigt en zwarte achterdijen in Oct. bij Haarlem, Boog.
541 **Cephalotus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 246, n°. 159.	28 Aug. bij den Haag, v. d. W.

EXYSTON Schiödt.

542 **Cinctulus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 37, n°. 23. — Holmgr. *Mon. Tryph.* p. 246.	Op Texel in Junij, Rits.

COLPOTROCHIA Holmgr.

543 **Elegantula** Schrk.	Schrank, *Fn. Austr.* p. 361, n°. 727. — Fabr. *S. P.* 86, 65. — Grav. *Ichn.* II. p. 235, n°. 154. — Holmgr. *l.l.* p. 307.	Twee voorw. in Holland, v. V. — Bij Driebergen, v. Bemm. — Bij Utrecht, Six. — In Julij bij Breda, Heyl. — Bij Haren in Julij, de Gav.

EXOCHUS Grav.

544 **Femoralis** Fourcr.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 346, n°. 220. — Holmgr. *l.l.* p. 308, n°. 1.	Een ♀ in Oct. bij Driebergen, Six — Een dito 1 Oct. bij Noordwijk v. V.
545 **Mansuetor** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 339, n°. 217. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 124, n°. 1 et II. tab. 1. f. 17. — Holmgr. p. 309, n°. 2.	Bij den Haag, v. d. W. — In Aug. aldaar en te Wort-Rhede en in Sept. op Schothorst, v. V. — Bij Haarlem in Junij en Aug., Rits.
546 **Gravipes** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 351, n°. 225. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 124, 2. — Holmgr. *l.l.* p. 310, n°. 4.	In Aug. bij Haarlem, Rits.
547 **Prosopius** Grav.	Grav. *Ichn. Eur* II. p. 349, n°. 223. — Holmgr. *l.l.* p. 310, n°. 6.	In Junij in den Aerenhout, Boog.
548 **Alpinus** Zett.	Zett. *Ins. Lapp.* 379, 11. — Holmgr. *l.l.* p. 321, n°. 7.	In Aug. bij den Haag, v. V.
549 **Flavomarginatus** Hlmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 311, n°. 8.	Twee mannetjes bij Driebergen, Six.
550 **Tardigradus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 348, n°. 222. — Holmgr. *l.l.* 315, n°. 16.	Zes exx. met poppen van *Tortr. Pilleriana* van Middenduin bij Overveen, Lod. — Gevangen bij Driebergen, v. Bemm.
551 **Ventralis** Hlmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 316, n°. 19.	In Junij op Vijverlust bij Vianen, Everts.
552 **Coronatus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 342, n°. 218. — Holmgr. *l.l.* p. 316, n°. 20.	In Junij bij den Haag, v. d. W.
553 **Squalidus** Hlmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 319, n°. 26.	In Julij aan het Ginneke bij Breda, Rits.
554 **Curvator** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 335, n°. 215. — Holmgr. p. 319, n°. 27.	Een ietwat afwijkend voorwerp in Sept. op Wikkenburg bij Houten, Wtt. In den Aerenhout in Aug. Boog.
555 **Podagricus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 336, n°. 216. — Holmgr. *l.l.* p. 320, n°. 29.	26 April bij den Haag, v. d. W.

CHORINAEUS Holmgr.

556 **Funebris** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 695, n°. 226b. — Holmgr. *l.l.* p. 321, n°. 3.	Eene var. in Junij bij Velzen, Everts.

ORTHOCENTRUS Grav. [1]

557 **Sannio** Hlmgr.	Holmgr. *Mon. Tryph.* p. 331. n°. 11.	Een twijfelachtig voorw. in Junij uit eene *Nematus*-larve bij Haarlem gekweekt, Rits.

(1) Ik voeg hier de namen en vindplaatsen bij van eenige soorten van Tryphoniden, welke ik — aangezien de voorwerpen niet meer in mijn bezit zijn — niet wel onder de Genera van Holmgren kan verdeelen.

MESOLEPTUS Grav.

558 **Flavopictus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 33, n°. 20.	In Oct. bij den Haag, v. d. W.

BASSUS Fall.

565 **Lactatorius** F.	Fabr. *S. P.* 63, 45. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 353, nº. 26. — Panz. *Fn.* 19. f. 19. — Ratz. *Ichn. d. F.* II. p. 109. — Holmgr. *Mon. Tr.* p. 353, nº. 1.	Parasiet van *Syrphus*. Zeer gemeen en gevonden in de provincien N.- en Z.-Holland, Utrecht, Gelderland, Friesland, Groningen, Zeeland en Noord-Brabant. — Ook op de Noordzee-eilanden, Rits.
566 **Albosignatus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 343, nº. 20. — Panz. *Fn.* 102. f. 18 en 100. f. 14. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 122. — Holmgr. *l.l.* p. 355, nº. 2.	Even gemeen en in de meeste provincien gevangen. — De var. 1 van Holmgr. in den Aerenhout bij Overveen, Boog.
567 **Nemoralis** Hlmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 354, nº. 3.	Bij den Haag in Aug. en bij Driebergen in Julij, v. V. — In Julij in den Aerenhout, Rits. — Bij Voorst in Julij, Wtt.
568 **Multicolor** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 352, nº. 25. — Holmgr. *l.l.* p. 355, nº. 4.	Op Walcheren, H.
569 **Lateralis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 342, nº. 19. — Holmgr. *l.l.* p. 355, nº. 5.	In Julij bij Brummen, v. V.
570 **Pectoratorius** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 333, nº. 11. — Ratz. *Ichn. d. F.* III. 116. nº. 4. — Holmgr. *l.l.* p. 357, nº. 9.	Op Walcheren, H. — In Julij 1861 uit *Cladius viminalis* opgekweekt, v. V. — In Aug. gevangen te Wort-Rhede, v. V. — Een ♀ te Beverwijk 1 Sept., Rits.
571 **Flavelineatus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. 337, nº. 14b. — Holmgr. *l.l.* p. 358, nº. 11.	Een ♀ bij den Haag 27 Sept., v. d. W.
572 **Exsultans** Gr.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 328, nº. 8. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. 122, nº. 2. — Holmgr. *l.l.* p. 359, nº. 13.	Op Walcheren, H. — Uit *Syrphus* opgekweekt en meermalen in Holl. gevangen, v. V. — Bij Overveen in Junij en een ♂ aan de Beverwijk 1 Sept., Rits.

---

559 **Fulvipes** Gr.	Grav. ibid. p. 57, nº. 35.	In Mei bij den Haag een ♀, dat verschilt door zwart aangezigt en roode kniën aan de achterpooten, v. d. W.
560 **Sulphuratus** Grav.	Grav. ibid. p. 81, nº. 47.	Een ♂ en eene var. in Limburg, Maur.
561 **Luridator** Gr.	Grav. ibid. p. 100, nº. 59.	Bij Haren in Aug., de Gav.

TRYPHON Grav.

562 **Melanoleucus** Grav.	Grav. ibid. p. 169, nº. 110.	In Junij bij den Haag, v. d. W. en v. V.
563 **Scabriculus** Grav.	Grav. ibid. p. 130, nº. 119.	In Aug. bij Heemstede, v. V.
564 **Variabilis** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forstins.* I. p. 127 en II. p. 116.	Den 11den Febr. 1852 uit een cocon van *Lophyrus*, waarschijnlijk *Pini*, v. V.

573 **Insignis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 349, n°. 22. — Holmgr. *l.l.* p. 360, n°. 16.	Bij den Haag, v. d. W. — Bij Overveen in Sept., Boog. — Een ♀ in Mei te Leyden, v. V.
574 **Rufipes** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 337, n° 14. — Holmgr. *l.l.* p. 360, n°. 17.	Op Beekhuizen bij Velp 28 Aug., Rits.
575 **Pictus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 336, n°. 13. Holmgr. *l.l.* p. 361, n°. 20.	Bij Driebergen, Six. — Aan de Beverwijk 1 Sept., Rits. — In Aug. en Sept. bij Heemstede en Brummen, v. V. — Bij den Haag in Julij, v. V.
576 **Deplanatus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. 340, n°. 17. — Holmgr. *l.l.* p. 362, n°. 21.	Bij Heemstede en bij den Haag in Julij, v. V.
577 **Areolatus** Hlmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 365, n°. 29.	In Oct. bij Driebergen, Six.
578 **Sulcator** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 320, n°. 4.	Eene var. ♀ op Wikkenburg in Sept., Wtt.
579 **Pulchellus** Hlmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 366, n°. 30.	In Julij te Voorst en in Sept. op Wikkenburg, Wtt. — Bij Utrecht, Six.
580 **Signatus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 325, n°. 6. — Holmgr. *l.l.* p. 367, n°. 33.	Een ♂ op Texel, Rits.
581 **Festivus** F.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 314, n°. 3. var. 2. — Holmgr. *l.l.* p. 368, n°. 34.	Bij den Haag in Aug., v. d. W. — Bij Middelburg in Aug., de Man. — Op Sterkenburg bij Driebergen in Aug., v. V.
582 **Rufonotatus** Hlmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 369, n°. 36.	In Sept. bij den Haag, v. V.
583 **Cingulatus** Hlmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 369, n°. 37.	Omstr. half Julij bij Vlissingen, de Man.
584 **Pulcher** Hlmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 370, n°. 39.	Een var. ♂ op Texel in Junij, Rits.
585 **Quadriguttatus** Voll.	Zie de beschrijving aan het einde dezer lijst.	In Mei bij Leyden, v. V.
586 **Calcator** Grav. (¹)	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 138, n°. 85 (*Tryphon*).	Bij Haarlem op aalbezien, Boog. — In Mei bij den Haag, v. d. W.

METOPIUS Panz.

587 **Dissectorius** Panz.	Panz. *Fn.* 89. f. 14. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 291, n°. 1 (*Sicarius*). — Holmgr. *l.l.* p. 372, n°. 1.	Bij Rotterdam 10 Mei, Snell.
588 **Micratorius** Gr.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 299, n°. 3 ♂ et (*Necatorius*) p. 292, n°. 2 ♀. — Holmgr. *l.l.* p. 373, n°. 3.	Beide sexen bij Groningen, de Gav.
589 **Anxius** Wesm.	Wesm. *Bull. de l'acad. d. Belg.* XVI, n°. 6, 9, 4. — Holmgr. *l.l.* p. 373, n°. 4.	In Noord-Brabant, Wtt.
590 **Dentatus** F.	Fabr. *S. P.* 119, 30. — Grav. *l.l.* p. 304, n°. 4. — Holmgr. *l.l.* p. 374, n°. 5.	Te Noordwijk uitgekomen uit eene pop van *Bombyx Trifolii*, v. Bemm. — Bij Overveen in het duin 8 Junij 64, Grebner.

(¹) NB. Ik vond nog een *Bassus aequalis* Förster opgeteekend, waarvan den 12den Mei een ♂ door den Heer v. d. W. gevangen is, welk voorwerp door mij werd gedetermineerd. Ik kan echter de beschrijving van Prof. Förster nergens terugvinden.

SCOLOBATES Grav.

591 **Auriculatus** F.	Fabr. *S. P.* 69, 82. — Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 360, n°. 230 (*Crassitarsus*). — Ratz. *Ichn. d. F.* II. p. 77. — Holmgr. *Mon. Oph.* p. 154.	Een ♀ in Aug. aan de Vogelenzang, Boog.
592 **Corallinus** Voll.	Zie de beschrijving aan het eind der lijst.	Voorwerpen van beide sexen in Sept. op Wikkenburg, Wtt.

PACHYMERUS Grav.

593 **Calcitrator** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 727, n°. 150.	Een ♀ bij Utrecht, Six.

BANCHUS F.

594 **Compressus** F.	Fabr. *S. P.* 128, 8 en 129, 11. — Grav. III. p. 377, n°. 2 — Ratz. *Ichn.* I. p. 104. — Holmgr. *Mon. Oph.* p. 148, n°. 1.	In zeer groote menigte uit de poppen van *Trachea piniperda* van Driebergen, V. — In Julij bij Breda, Everts.
595 **Pictus** F.	Fabr. *S. P.* 129, 12. — Grav. III. p. 380, n°. 3.	Op Walcheren, H. — Bij Rotterdam, Fransen. — Bij Utrecht, Six. — In Zuid-Holland en in Junij bij Voorst, v. V. — Een ♀ in Maart bij den Haag, v. d. W. — In Mei bij Breda, Heyl.
596 **Falcator** F.	Fabr. *S. P.* 128, 6. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 385, n°. 4. — Panz. *Fn.* 71, f. 8. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 106. — Holmgr. *Mon. Oph.* p. 148, n°. 2.	Beide sexen in Julij op de Gliphoeve, v. V. — Beide te Rotterd., Fransen. — De man in Sept. op Wikkenburg, Wtt.; in Julij bij Leyden, Beima; bij Breda, Heyl.; in Junij in den Aerenhout, Rits. In Julij bij Velzen, v. V. In Junij bij den Haag, v. d. W.

EXETASTES Grav.

597 **Fornicator** F.	Fabr. *S. P.* 127, 3. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 402, n°. 10. — Holmgr. *Mon. Oph.* p. 150, n°. 1.	Beide sexen in Zuid-Holland, v. V.
598 **Clavator** F.	Fabr. *S. P.* 134, 17 ♂ et 134, 20 ♀ (*Tarsator*). — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 413, 15 (*Osculatorius* ♂) et 405, 11 ♀. — Holmgr. *l.l.* p. 150, n°. 2.	Op Walcheren, H. — Beide sexen bij Rott en Leyden, v. V. — Ter laatste plaats in Aug., v. Bemm. — In Junij in den Aerenhout, Rits.
599 **Cimbicis** v. V.	Lijst in de *Bouwstoffen* en Bijlage daarvan.	Beide sexen uit de larven van *Abia aenea* van Zwammerdam, v. V. — Uit dezelfde bladwesp van Utr. mij door Wtt. gezonden 2 ♂ uitgekomen in 't laatst van April 1863. — Uit een pop gevonden in Junij bij Breda een ♂, Heyl.

600 **Illusor** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 427, n°. 25. — Holmgr. *l.l.* p. 151, n°. 3.	Bij Leyden, Overdijk. — Bij Noordwijk in Julij en te Beek in Aug., v. V. — Een ♀ 23 Julij bij Amsterdam, v. d. W.
601 **Laevigator** Oliv.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 424, n°. 23. — Holmgr. *l.l.* p. 151, n°. 4.	Tweemaal bij Rotterdam, Fransen.
602 **Bicoloratus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 421, n°. 20. — Holmgr. *l.l.* p. 151, n°. 4 var.	In Holland, v. V.
603 **Femorator** Desv.	Desvignes, *Cat. of Brit. Ichn.* p. 94. — Holmgr. *l.l.* p. 152, n°. 6.	Een ♀ bij den Haag 31 Mei, v. d. W.
604 **Albitarsus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 430, n°. 27.	Aan de Rhedersteeg in Mei 67, v. V.
605 **Guttatorius** Gr.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 411, n°. 14. — Holmgr. *l.l.* p. 154, n°. 10.	In Julij bij den Haag, v. d. W. — Te Rott. in Julij uit *Noct. Alsines* gekweekt, Snell. — Een ♂ in Aug. bij Groningen, de Gav. — Bij Amersfoort 31 Julij een ♀, v. d. W.

RHYSSA, Grav.

606 **Persuasoria** L.	Linn. *Fn. Suec.* 400, n°. 1593. — Fabr. *S. P.* 112, 1. — Panz. *Fn.* 19. f. 18. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 267, n°. 119. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 121. — Holmgr. *Mon. Pimpl.* p. 9, n°. 1.	Een ♀ in Gelderl., v. V. — Een dito op zwaar rijshout in Junij bij Utr., van Hass. — Een te Driebergen, Six. — Beide sexen in April te Voorst uit larven, gevonden in een dennenboom, waarin *Sirex juvencus* leefde, Wtt.
607 **Curvipes** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 265, n°. 116b. — Ratz. *Ichn. d F.* II. 104, n°. 3. — Holmgr. *l.l.* p. 10, n°. 1.	Drie mannetjes in Zeeland, Herkl.

EPHIALTES Grav.

608 **Tuberculatus** Fourcr.	Grav. *Ichn. Eur.* III. 228, n°. 105. — Ratz. *Ichn. d. F.* II. p. 100, n°. 5. — Holmgr. *Mon. Pimpl.* p. 13, n°. 4.	Mannetjes: in het Liesbosch bij Breda in Mei Heyl., en bij Bloemendaal in Aug. Boeg. — ♀♀, eenigen bij Utrecht in Junij, Wtt. In Aug. bij den Haag, v. V. Bij Amsterdam, Lodeesen.
609 **Imperator** Kriechb. (1)	Kriechb. *Stet. Ent. Zeit.* XV, p. 156. — Grav. III. p 232, n°. 107 (*Manifestator*-partim.) — Holmgr. *Mon. P.* p. 12, n°. 1.	Bij Driebergen, Six. — Aan het Ginneken bij Breda, W. Alb. — Twee ♀ in Sept. in het duin bij den Haag, v. d. W.

(1) Kriechbaumer verdeeld t. a. pl. de soort *Manifestator* van Linn., Fabr., Grav. en anderen in twee soorten, wier verschil duidelijk is, doch vroeger niet waargenomen. Ik vind in mijne aanteekeningen dat *Manifestator* nog is gevangen bij den Haag door v. d. W. en in Aug. bij Breda door Heyl. Ik weet echter niet of deze voorwerpen tot *Imperator* of *Rex* behooren.

610 **Rex** Kriechb. — Kriechb. *Stett. Ent. Zeit.* XV. p 156, nº. 2. — Grav. als de vorige. — Holmgr. *l.l.*, nº. 2. — Bij den Haag, Herkl. — Bij Warmond, v. Bemm. — In Oct. bij Noordwijk, v. V.

611 **Carbonarius** Christ. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 240, nº. 108. — Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. p 119, nº. 2. — Holmgr. *l.l.* p. 14, nº. 6. — Te Leyden, Overdijk. — Bij Lisse, de Haan. — Bij Velzen in Junij, Rits. — Bij Utrecht, V. — Op Sterkenb. in Junij en aan de Vuursche, v. V. — Bij Renkum in Mei, Wtt. — 1 Aug. bij Hatt., Rits. en Snell. — Bij Vorden, de Gav. — In Julij aan het Ginneken, v. V.

612 **Albicinctus** Grav. — Grav. *Ichn. Eur.* III. 259, nº. 116. — Holmgr. *l.l.* p. 15, nº. 1 (*Perithous alb.*). — Een ♀ bij Groningen, Cl. Muld.

613 **Mediator** F. — Fabr. *S. P.* 117, 23. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 256, nº. 115. — Panz. *Fn.* 92, f. 6. — Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. p. 119, nº. 3. — Holmgr. *l.l.* p. 15, nº 2. — Bij Noordwijk en Warmond, v. Bemm. — In Junij en Aug. bij den Haag, v. d. W. — In Julij bij Heemstede en in Aug. bij Noordwijk, v. V.

614 **Varius** Grav. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 254, nº. 114. — Holmgr. *l.l.* p. 16, nº. 2. — Drie voorwerpen op Rhienderstein bij Brummen in Julij en een ♂ in Aug. te Wort-Rhede, v. V. — Een ♀ bij Gron., de Gav.

THERONIA Holmgr.

615 **Flavicans** F. — Fabr. *S. P.* 119, 33. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 141, nº. 74. — Ratz. *Ichn* I. p. 118, nº. 22. — Panzer, *Fauna Germ.* 109, f. 14. — Holmg. *l.l.* p. 16, f. 1. — Schijnt alom zeer gemeen. Gevangen in de provincien N.- en Z.-Holland, Zeeland, Utrecht, Gelderland, Friesland en Noord-Brabant.

PIMPLA F.

616 **Instigator** F. — Fabr. *S. P.* 85, 61. — Grav. *l.l.* III. p. 216, nº. 103. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 116, nº. 12. — Holmgr. *l l.* p. 18, nº. 1. — Nog gemeener dan de vorige soort. Een ♂ uit de pop van *Bomb. Neustria*, de Graaf. Een ander uit *Bomb chrysorrhoea*, de Gav.

617 **Examinator** F. — Fabr. *S. P.* 85, 62. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 207, nº. 99. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. 116 et II. 93. — Holmgr. *l.l.* p. 19, nº. 4. — Mede zeer gemeen en in de meeste provincien aangetroffen. — Gekweekt uit: *Hyponomeuta variabilis*, v. d. W.; *Bomb. processionea*; Vèth; *Psyche fusca*, Snellen.

618 **Flavonotata** Holmgr. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 164, nº. 82 (*Rufata*, excl. var. 1). — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 118 en II. p. 95. — Holmgr. *l.l.* p. 19, nº. 5. — Bij Naarden, de Haan. — In April, Mei, Junij en Aug. bij den Haag, v. d. W. en v. V. — Bij Brummen in Julij, v. V. — Op Wikkenburg in Julij en Sept., Wtt. — Uit de poppen van *Depress. apiella* en *Tortr. laevigana*, de Gr.

619 **Rufata** Gmel.	Fabr. *S. P.* 119, 31 (*Varicornis*). — Grav. *Ichn.* III. 166. *Rufata* var. 1 et 167, 83 (*Varicornis*). — Panz. *Fn.* 109, f. 13. — Holmgr. *l.l.* p. 20, n°. 6.	In Zuid-Holland, v. V. — Te Brummen, v. Bemm. — Bij Driebergen, Six. — Op Wikkenburg in Julij en Sept., Wtt. — In April bij Groningen, de Gav. — Uit *Noctua Gamma* 21 Febr. — Uit *Zerene grossulariata* 12 Junij, Grebn.
620 **Turionellae** L.	Fabr. *S. P.* 87, 72. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 192, n°. 93. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. 113, n°. 3. — Holmgr. *l.l.* p. 21, n°. 7.	In Zuid-Holland, de Haan. — In Julij bij Rotterd., Snell. — In Junij, Julij en Aug. bij den Haag, v. d. W. en v. V. — In Sept. bij Heemstede en 27 Oct. bij Noordwijk, v. V. — In Julij en Sept. op Wikkenburg, Wtt. — In Zeeland, H. — In Julij bij Breda, Heyl.
621 **Scanica** Vill.	Grav. *Ichn. Eur.* III. 204, n°. 98. — Ratz. *Ichn. d. F.* 116, 14. — Holmgr. *l.l.* p. 21, n°. 8.	Verscheidene exx. in Mei bij den Haag, v. d. W. en v. V. — Bij Utrecht, Six. — Een ♂ in Julij op Wikkenburg, Wtt. — Bij Leyden, v. V. — Uit eene Tortrix-rups in Junij bij Rott., Snell. — Uit *Coleoph. hemerobiella* van Maarsbergen in Julij, Kink.
622 **Vincta** Voll.	Zie de beschrijving in de Bijlage.	(Allen ♀♀.) In Oct. bij Driebergen, Six. — Twee bij Noordwijk in Oct., Rits. — Twee bij Voorst in Junij, v. V. — In Zeeland, H. — Bij den Haag in Mei, v. d. W.
623 **Alternans** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. 201, n°. 97. — Holmgr. *l.l.* p. 21, n°. 8. var.	Drie voorw. in Holland, de Haan. — Bij Leyden in Julij, v. V. — Bij Haarlem in Junij, Rits. — Een ♂ bij den Haag in Mei, v. d W. — Bij Utrecht, Six. — Bij Voorst en op Wikkenburg vrij gemeen, Wtt. — Bij Hattem 1 Aug., v. V. — Bij Leeuwarden 2 Julij, H. Alb. — Uit de larve van *Tortr. Pilleriana* Lod.
624 **Graminellae** Schr.	Schrank, Fn. Boica, n°. 2128. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 181, n°. 91. — Ratz. *Ichn. d. Forst.* II. 91. — Holmgr. *l.l.* 22, n°. 9.	In Julij en Aug. bij den Haag, v. d. W. — Bij Rhoon in Mei, Iv. Schepm. — In Aug. en Sept. op de Gliphoeve en in Aug. bij Scheveningen, v. V. — In Julij bij Amsterdam, Grebn. — 30 Julij op de Zuiderzee vliegende gevangen, Rits. — Bij Utr., Six. — Te Brummen, v. Bemm.

625 **Augens** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 162, n°. 81. — Holmgr. *l.l.* p. 22, n°. 10.	In Mei bij den Haag, v. V. en v. d. W.
626 **Stercorator** F.	Fabr. *S. P.* 117, 22. — Grav. *Ichn. Eur.* III. 197, n°. 94 ♂ (*Flavipes*), et 186, 22 ♀. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. 115 et II. 90. — Holmgr. *l.l.* p. 23, n°. 12.	Bij Naarden, de Haan. — Bij den Haag, Leyden, Noordwijk, Bennebroek en Brummen, v. V. — Bij Utrecht en Driebergen, Six. en Wtt. — Uit *Gastr. Neustria* (een ♂ en 3 ♀♀ uit een pop), v. V. en Snell. — Bij Groningen ♂ de Gav.
627 **Brevicornis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 211, n°. 100. — Holmgr. *l.l.* p. 24, n°. 14.	2 Julij een ♀ aan het Ginneken bij Breda, v. V.
628 **Nucum** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. p. 115, n°. 9. — Holmgr. *l.l.* p. 25, n°. 15.	Te Brummen, v. Bemm. — Den 26sten April 1851 bij mij uit eikels uitgekomen, v. V. — Uit een galappeltje gekweekt bij Utrecht, Six.
629 **Oculatoria** F.	Fabr. *S. P.* 78, 30. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 154, n°. 79. — Holmgr. *l.l.* p. 26, n°. 19.	In Sept. bij den Haag, v. d. W. — Een ♀ bij Amst., Kinker. — Bij Utrecht, Six. — 10 Mei in den Haag uitgekomen uit eene larve, die van spinneneijeren geleefd had, v. V. — Uit spinnen-eijernesten 2 wijfjes, Rits. — Een ♀ in Oct. in 't Haagsche bosch, de Man.
630 **Ruficollis** Grav.	Grav. III. p. 153, n°. 78.	Een ♀ 27 April bij Arnhem, v. V. — In Mei uit *Ret. resinella* van Gelderland, Snell.
631 **Pomorum** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* II. p. 96, n°. 32.	Drie voorwerpen uit *Anthonomus Pomorum* bij Heemstede, v. V.
632 **Calobata** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 176, n°. 85. — Ratz. *l.l.* III. p. 104, n°. 46.	In Julij bij den Haag, v. d. W. — Drie ♀♀ uit gallen van *Teras terminalis*, v. V. — Uit eene schermplant in de duinen, Boog.
633 **Viduata** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 214, n°. 101.	Een ♂ uitgekomen uit een popje van *Tortr. laevigana* in Julij, de Graaf.
634 **Laevidorsum** v. Voll.	Zie de beschrijving in de Bijlage.	27 Aug. te Wolfheze en in Junij bij den Haag, v. d. W. — Bij Voorst in Julij, Wtt.

POLYSPHINCTA Grav.

635 **Multicolor** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 119, n°. 65.	In Aug. bij den Haag, v. d. W. — Bij Leyden in Mei, v. V. — Bij Leyden in Junij gekweekt als parasiet eener spin, Rits. — Bij Voorburg in Aug., Iv. Schepm.

		Twee varieteiten of misschien nieuwe soorten: 1°. In Aug. in den Aerenhout, Boog. 2°. Bij Zwol 3 Aug., Rits. Zie de Bijlage.
636 **Carbonator** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 123, n°. 67. — Holmgr. *Mon. Pimpl.* p. 31, n°. 6.	Bij Leyden gevonden als larve levende op eene spin *Miranda cucurbitina*, Rits. — Een zeer groot voorw. gevangen bij Velp 31 Julij, v. V.

CLISTOPYGA Grav.

637 **Incitator** F.	Fabr. *S. P.* 117, 24. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 134, n°. 72. — Holmgr. *Mon. Pimpl.* p. 35, n°. 1.	Een ♀ in Julij te Brummen, v. V. — Een iets grooter 28 Julij bij den Haag, v. d. W.

GLYPTA Grav.

638 **Mensurator** F.	Fabr. *S. P.* 114, 8. — Grav. III. p. 21, n°. 9.	Eene var. zonder rood aan het achterlijf: gevangen bij Rott. en verkregen uit builen van *Ret. resinella* van Oosterbeek, Snell. — Dezelfde var. bij Leyden in Junij, en bij Hattem in Aug., v. V.; in Julij op Wikkenburg, Wtt.
639 **Flavolineata** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 27, n°. 13. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 121. — Holmgr. *l.l.* p. 39, n°. 7.	Bij Leyden, Noordwijk, Amersfoort en Brummen, v. V. — Aan de Bildt in Aug., Six. — Bij Overveen 4 Sept., Rits. — Bij Groningen in Aug., de Gav. — Aan de Beverwijk half Julij, Rits.
640 **Ceratites** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 18, n°. 8. — Holmgr. *l.l.* p. 38, n°. 5.	Een ♀ bij Schoten in Aug., Rits. — Eene var. met geheel zwart abdomen in Mei 67 te Brummen, v. V.
641 **Bifoveolata** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 25, n°. 12. — Holmgr. *l.l.* p. 41, n°. 11.	Een ♀, Havelaar. — Eene var. bij Zwol 3 Aug., Ritsema.
642 **Elegans** Voll.	Zie de beschrijving in de Bijlage.	Twee mannetjes aan de Beverwijk 22 Julij, Rits.
643 **Incisa** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 23, n°. 10.	Uit *Ret. resinella* te Oosterbeek in Mei, J. Bakker Jr.

LAMPRONOTA Hal.

644 **Nigra** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 935, n°. 318 ♀ (*Phytodietus n.*) — Ratz. *Ichn. d. Forst.* III. p. 130 ♂ (*Chalinocera longicornis*) — Curt. Brit. Ent. IX, 407. — Holmgr. *l.l.* p. 47, n°. 1.	Bij Warmond, v. Bemm. — Bij Leyden in Sept., v. V. — Bij Haarlem in Aug., Rits. — In groot aantal bij Voorst in Julij en in Sept. op Wikkenb., Wtt. — Bij Rhede in Aug., v. V. — In Julij bij Gron., de Gav. Allen mannetjes. — Een ♀ in Aug. bij den Haag, v. d. W.

645 **Marginator** Schiödt.	Holmgr. *Mon. Pimpl.* p. 47, n°. 2.	Twee ♀♀ in Sept. bij den Haag, v. d. W. en v. V.
646 **Caligata** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. 986, n°. 319. — Holmgr. *l.l.* p. 48, n° 3.	Een ♀ in Sept. bij den Haag, v. d. W.

MENISCUS Schiödt.

647 **Setosus** Fourcr.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 35, n°. 14.— Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. p. 109.— Holmgr. *l.l.* p. 61, n°. 1.	Bij Leyden, H. — Twee ♀♀ bij Utrecht, V. — Bij Noordwijk, v. Bemm. — In Aug. te Breda, Heyl.
648 **Catenator** Panz.	Panz. *Fn.* 20. f. 10. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 45, n°. 23. — Ratz. *Ichn.* II. 107, n°. 9. — Holmgr. *l.l.* p. 61, n°. 2.	Een ♀ bij Breukelen, Wtt.— Beide sexen te Scheveningen en in den Aerenhout in Junij, Rits. — Bij den Haag in Junij en te Velzen 16 Junij, v. d W.
649 **Pimplator** Zett.	Zett. *Ins. Lapp.* 384, n°. 8. — Holmgr. *Mon. Pimpl.* p. 62, n°. 4.	Gekweekt uit *Sesia formicaeformis*, Wtt.

LISSONOTA Grav.

650 **Bellator** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 106, n°. 60. Holmgr. *Mon. Pimpl.* p. 49, n°. 3.	In Junij, Aug. en Sept. bij den Haag, v. d. W. — Bij Rott. in Julij en Aug., v. V. — Bij Leyden, v. V. — Bij Hillegom, v. d. W. — Bij Utrecht, Six. — Bij Haren, de Gav.
651 **Parallela** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 79, n°. 43.— Holmgr. *Mon. Pimpl.* p. 48, n°. 2.	12 Julij een ♂ bij 's Gravenhage en eene var. ♀ 21 Julij in het duin aldaar, v. d. W.
652 **Cylindrator** Vill.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 102, n°. 58. — Panz. *Fn.* 116. f. 22. — Holmg. *l.l.* p. 51, n°. 5.	In Holland, Overdijk. — In Aug. bij den Haag en in Sept. bij Heemstede, v. V. — In Aug. bij den Haag en bij Hillegom, v. d. W. — Bij Utrecht, Six. — Bij Bloemendaal en de Beverwijk, Rits. — Aan de Vogelenzang, Boog. — Op Wikkenburg in Julij, Wtt.
653 **Verberans** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 93, n°. 50. — Holmgr. *l.l.* p. 51, n°. 7.	In Sept. bij den Haag, v. d. W. en v. V. Ook in Maart aldaar, v. d. W.
654 **Decimator** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 96, n°. 52. — Holmgr. *l.l.* p. 51, n°. 8.	Een ♀ bij Rotterd., Fransen.
655 **Sulphurifera** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 39, n°. 18. — Holmgr. *l.l.* p. 53, n°. 14.	Twee mannen bij Haarlem, Boog. — Een ♀ op het bolwerk aldaar in Aug., Rits.
656 **Femorata** Hlmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 55, n°. 20.	Een ♀ met pekzwarte achterste trochanters bij Utrecht, Six.
657 **Variabilis** Hlmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 56, n°. 21.	Een ♂ in Aug. bij Scheveningen, v. V. — Een ♀ bij Katwijk in Aug., v. d. W.

658 **Lateralis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 73, 39. — Holmgr. *l.l.* p. 56, n°. 22. — Voll. Lijst in de Bouwstoffen *L. cruenta*.	Twee ♀♀ in Julij bij Brummen en twee in Aug. te Wort-Rhede, v. V.
659 **Segmentator** F.	Fabr. *S. P.* 114, 8. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 52, n°. 28. — Holmgr. *l.l.* p. 57, n°. 24.	In Julij te Brummen, v. V. — Bij Driebergen, Six. — Bij Groningen, de Gav. in Julij. — Mede in die maand bij Voorst, Wtt.
660 **Vicina** Hlmgr.	Holmgr. *l.l.* p. 57, n°. 25.	In April bij den Haag, v. V.
661 **Impressor** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 50, n°. 27.	In Junij en Sept. bij den Haag, v. d. W. en v. V. — Twee mann. aan de Vogelenzang, Boog. — Te Molencate 1 Aug., Rits. — In Aug. bij Vorden en bij Groningen, de Gav. — Bij Voorst gekweekt uit *Sesia formicaeformis* en in Julij gevangen, Wtt.
662 **Culiciformis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 66, n°. 35. — Holmgr. *l.l.* p. 60, n°. 31.	De ♂ in Junij bij den Haag, v. d. W.
663 **Insignita** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 84, n°. 46.	In Aug. bij den Haag, v. d. W. — In Sept. aldaar, v. V.
664 **Perspicillator** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 86, n°. 47.	In Aug. bij den Haag, v. V. — Twee wijfjes aldaar 12 Julij, v. d. W.
665 **Defectiva** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 38, n°. 16.	Twee ♀ bij Noordwijk in Mei, v. V. — Eenige ♀ bij Overveen, Boog.
666 **Pallipes** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 55, n°. 29.	Een ♂ in Mei bij den Haag, v. d. W.
667 **Lineata** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 82, n° 44.	Een ♂ bij Wassenaar 5 Aug., v. V. — Een bij Middelburg, de Man. — Bij Overveen, half Julij, Rits.

PHYTODIETUS Grav.

668 **Coryphaeus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 945, n°. 326. — Holmgr. *Mon. Pimpl.* p. 62, n°. 1.	Een ♂ in Julij bij den Haag, v. V.
669 **Segmentator** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 944, n°. 325. — Holmgr. *l.l.* p. 63, n°. 4.	In Holland, Overdijk. — Bij Rotterd. Snell. — In Junij in den Aerenhout, Rits. — In Aug. aldaar, Boog, — In Aug. bij Amersfoort, v. V. — In Julij bij Utrecht, Wtt. — Uit *Talaeporia bombycella* gekweekt, de Gr.

COLEOCENTRUS Grav. (*Macrus* ♂)

670 **Abiae** v. Voll.	Zie de beschrijving in de Bijlage.	Een ♂ uitgekomen uit een spinsel van *Abia aenea*, die ingesponnen was 6 Julij 1861.
671 **Sixii** v. Voll.	Zie de beschrijving in de Bijlage.	Bij Utrecht, Six.

ACOENITES Grav.

672 **Arator** Rossi.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 813, n°. 5. — Holmgr. *l.l.* p. 8, n°. 1.	Een ♂ bij Maastricht, Maur.
673 **Dubitator** Panz.	Panz. *Fauna Germ.* 78. f. 14. — Fabr. *S. P.* 85, 64. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 810, n°. 3.	Een zeer fraai wijfje 21 Mei bij den Haag, v. d. W.

XYLONOMUS Grav.

674 **Filiformis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur* III. p. 830, n°. 7. — Holmgr. *l.l* p. 68, n°. 1.	Jaren geleden een ♀ in Zuid-Holland, waarschijnlijk bij Rotterdam, v. V.
675 **Filicornis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 833, n°. 9. — Holmgr. *l.l.* p 69, n°. 4.	In Aug. op Texel een ♂, Ritzema Bos.
676 **Praecatorius** F.	Fabr. *S. P.* 72, 11. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 841, n°. 12. — Holmgr. *l.l* p. 70, n°. 8.	Een ♀ in Julij te Arnhem, J. J. v. Voll.
677 **Ater** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 827, n°. 5. — Ratz. *Ichn. d. F.* II. p. 105, n°. 5.	Een ♀ in Julij bij den Haag, v. d. W.
678 **Caligatus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 828, n°. 6.	In Mei een ♂ bij den Haag, v. d. W. — In April aldaar, Everts.

XORIDES Grav.

679 **Albitarsus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 849, n°. 15. — Holmgr. *l.l.* p. 66, n°. 5.	Gekweekt uit *Sesia formicaeformis* door Dr. Wttewaall. (NB. De determinatie is niet volkomen zeker).

MITROBORIS Holmgr.

680 **Cornuta** Ratz.	Ratz *Ichn. d. Forst.* II. 108, 14. — Holmgr. *Mon. Pimpl.* p. 72.	Een ♀ 1 Sept. 69 aan de Beverwijk, Rits.

OPHION F.

681 **Undulatus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 697, n°. 137. Holmgr. *Mon. Oph.* p. 12, n°. 7.	Een bijzonder groot ♀ bij Utrecht, Six. — Bij Overveen, Boog.
682 **Merdarius** Grav.	Grav. III. p. 698, n°. 138. — Holmgr. *Mon. Oph.* p. 11, n°. 1.	Te Groningen, de Gav. — Bij den Haag in Junij en Aug., v. d. W.
683 **Ramidulus** L.	Fabr. *S. P.* 131, 2. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 699, n°. 139. — Holmgr. *l.l.* p. 11, n°. 2.	In Julij en Aug. bij den Haag, v. d. W. — Bij Amst., Lod. — In Junij uit de pop van *Mamestra Pisi*, de Gr. — 23 Julij uit *Agrotis Ripae*, Snell. — 14 Sept. uit *Hadena Cucubali*, idem. — Te Breda, Heyl.
684 **Obscurus** F.	Fabr. *S. P.* 132, 7. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 689, n°. 135. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 103. — Holmgr. *Mon. Oph.* p. 11, n°. 4.	In Mei bij den Haag, v. d. W. en v. V. — In Sept. aan de Vogelenzang, Boog. — Bij Renkum in Junij, v. V. — In Sept. en Oct. te Breda, Heyl.

685 **Luteus** L.	Fabr. *S. P.* 130, 1. — Grav. III. p. 692, nº. 136. — Ratz. *Ichn.* I. p. 102. — Goedaert *Metam.* II. p. 163. tab. 37. — Holmgr. *Mon. Oph.* p. 12, nº. 5.	Bij Rotterdam 15 Junij ♀, Snell. — Bij den Haag, v. d. W. — Bij Leyden, bij Noordwijk 4 Julij en te Brummen in Julij, v. V. — Bij Overveen, Boog. en Rits. — Te Warmond, v. Bemm. — Bij Amsterdam, Lod. — Bij Utrecht, Six. — In Sept. te Breda, Heyl. en W. Alb. — In Zeeland volgens Goedaert.
686 **Ventricosus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 702, nº. 141. — Holmgr. *l.l.* 12, nº. 6.	In Mei bij Heemstede en in Junij bij den Haag, v. V. — In Noord-Brab., Wtt. — In Mei bij den Haag, v. d. W.

TRACHYNOTUS Grav.

687 **Foliator** F.	Fabr. *S. P.* 100, 29. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 715, nº. 148. — Holmgr. *Mon. Oph.* p. 13.	Twee ♀♀ in Holland, v. V. — Twee bij Utrecht, Six. — Eene var. met geheel zwarten kop en thorax aldaar, idem.

ANOMALON Jur.

688 **Heros** Wesm.	Wesmael, *Revue des Anomalon d. Belg.* p. 13, nº. 4. — Holmgr. *Mon. Oph.* p. 20, nº. 6.	Een ♀ te Woerden, de Gr.
689 **Amictum** F.	Fabr. *S. P.* 133, 11. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 650, nº. 114. — Ratz. *Ichn. d. F.* I, 88 et II, 77. — Holmgr. *Mon. Oph.* p. 13.	In Holland, de Haan. — Bij Warmond, v. Bemm. — Bij Leyden in Julij en Sept. en op Schothorst bij Amersf. in Aug., v. V. — Bij den Haag in Aug., v. d. W. — Bij Amsterdam, Lod. — Bij Utrecht, V. — Bij Wolfheze, Boog. — Op Walcheren, H.
690 **Excavatum** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forstins.* II. p. 78, nº. 5.	In Holland, de Haan. — Een ♀ uit de pop van *Sphinx. Tiliae*, de Gr. — In Aug. bij den Haag, v. d. W.
691 **Bucephalum** Voll.	Lijst in de Bouwstoffen p. 246. — Zie voorts de Bijlage tot deze lijst.	Te Warmond, v. Bemm. — Drie exx. op Walcheren, H. — Op Schothorst in Julij, v. V.
692 **Circumflexum** L.	Fabr. *S. P.* 341, 80. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 643, nº. 112. — Holmgr. *Mon. Oph.* p. 14.	Beide sexen bij Driebergen, Six. — Aldaar 15 Julij 67 een ♀, v. V. — In Aug. bij Breda, Heyl. — Een ♂ opgekweekt uit *Noct. porphyrea*, de Roo.
693 **Xanthopus** Schr.	Fabr. *S. P.* 133, 13. — Grav. *Ichn. Eur.* III p. 652, 116 ♂, nec. ♀. — Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. 98, nº. 6. — Holmgr. p. 17, nº. 1.	Beide sexen uit *Trachea piniperda* van Driebergen, V. — In Junij en Julij bij den Haag, v. d. W. — In Junij uit eene pop te Breda, Heyl.

694 **Cerinops** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 658, n°. 118. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. 90, n°. 10. — Holmgr. *l.l.* p. 20, n°. 7.	In Holland, Overdijk. — In Julij op Middelhorst bij Groningen, de Gav. — Een ♂ den 15den Sept. bij de Haarlemmer meer, v. V. — Bij den Haag 27 Sept., v. d. W.
695 **Fibulator** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 681, n°. 131. — Holmgr. *l.l.* p. 21, n°. 8.	Een ♀ in Limburg, Maur.
696 **Nigricorne** Wesm.	Wesm. *Rev. d. Anomal.* p. 14, n°. 6. — Holmgr. *l.l.* p. 22, n°. 10.	Een ♂ uit een Tortrix-popje gekweekt te Amsterdam in Julij, Grebn. — Een var. met roode achterheupen bij Voorschoten in Julij, Rits.
697 **Canaliculatum** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. p. 90, n°. 9 et II. 79. — Holmgr. *l.l.* p. 23, n°. 12.	Bij Utrecht, Six.
698 **Flaveolatum** Gr.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 664, n°. 122. — Holmgr. *l.l.* p. 25, n°. 14.	In Mei bij den Haag, v. d. W. — Twee exx. aldaar in Junij, v. V. — In Mei bij Utrecht, Six. — In den Aerenhout bij Haarlem, Boog.
699 **Clandestinum** Gr.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p 670, n°. 124. — Holmgr. *l.l.* p. 26, n°. 16.	In Mei, Aug. en Sept. bij den Haag, v. d. W. — Beide sexen bij Velp, de Roo. — Uit eene Tortrix-rups in Sept. te Rotterdam, Snell.
700 **Arquatum** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 668, n°. 123.	Een ♀ in Holland, Kink.
701 **Tenuicorne** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 671, n°. 125. — Holmgr. *l.l.* p. 28, n°. 20.	In Mei bij den Haag, v. d. W. en v. V. — Bij de Bildt en Driebergen, Six. — Aan de Vogelenzang in Sept., Boog. — In Noord-Brab., Wtt. — De var. 2 Gr. in Mei bij Haren, de Gav.
702 **Varitarsum** Wsm.	Wesm. *Rev. d. Anom.* 131, 12. — Holmgr. *l.l.* p. 29, n°. 21	In Julij op Wikkenburg, Wtt.
703 **Fasciatum** Grr.	Giraud, *Verh. d. Zool. botan. Vereins in Wien*, 1857, p. 170.	Een ex. door den heer Havelaar of Overdijk gevangen; zonder nadere opgaaf.

TRICHOMMA Wesm.

704 **Enecator** Rossi.	Rossi, *Faun. Etrusc.*, n°. 777. — Grav. III. p. 641, n°. 110. — Holmgr. *Mon. Oph.* p. 30.	Bij Utrecht, Six. — Bij Breda, Heyl. — In Limburg, Maurissen.

PANISCUS Grav.

705 **Glaucopterus** L.	Fabr. *S. P.* 133, 14. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 632, n°. 108. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. 100, n°. 1. — Holmgr. *Mon. Oph.* 30 (Gen. *Ophelles*).	In Holland, de Haan. — Bij Warmond, v. Bemm. — Bij Leyden in Mei en bij Rijnsburg in Sept. en een ♂ gekweekt uit de larve van *Cimbex variab.*, v. V. — Bij den Haag, v. d. W.

		— In Sept. te Breda, Heyl. — In Noord-Brab. Wtt. — Uit *Cimbex lutea* te Groningen in Junij, de Gav.
706 **Cephalotes** Holmgr.	Holmgr. *Mon. Oph.* p. 31, n°. 1.	Te Groningen in Junij uit *Dicranura vinula*, de Gav. — Bij Velzen 15 Junij, Rits, — In Junij bij den Haag, v. d. W.
707 **Testaceus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 626, n°. 107. — Ratz. *Ichn.* I. p. 100, n°. 3 en II. p. 80.	Gemeen in de meeste provincien. — Gekweekt uit: de pop van *Noctua megacephala* in April, Lod. — Een zeer klein ♂ uit *Geometra brumata*, de Gr. — Twee ♀♀ uit *Clostera anachoreta* in Nov., de Gr.
708 **Inquinatus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 631, n°. 107b.	Een ♂ uit de rups van *Acronycta Psi*, de Gr. — Bij Rozendaal gevangen, v. V. — Op Texel Rits.
709 **Ornatus** Voll.	Zie de beschrijving in de Bijlage.	Bij Drever in Julij, de Gav.
710 **Oblongopunctatus** Hart.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. p. 100 en III. p. 80, n°. 3.	Vier exx. uit *Lophyrus rufus* te Voorst, Wtt. — Bij den Haag 19 Mei, v. d. W. — 3 ♂♂ bij Overveen in Mei, Rits.
711 **Virgatus** Fourcr.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 625, n°. 106. — Holmgr. *Mon. Oph.* p. 32, n°. 4.	Vrij gemeen bij Utrecht en Driebergen, Six. — Bij den Haag in Mei en Junij, en bij Noordwijk 27 Oct., v. V. — Bij den Haag en Velp, v. d. W. — Te Brummen en Driebergen, v Bemm. — Bij Breda in Aug., Heyl.
712 **Luteus** Hlmgr.	Holmgr. *Mon. Oph.* p. 33, n°. 1 (Gen. *Absyrtus*).	In Junij bij Utrecht, Six. — In Mei in den Haarlemmerhout, Boog. — Eene var. met geheel zwarten schedel in Sept. bij Overveen in het duin, Boog.

CAMPOPLEX Grav.

713 **Mixtus** Schr.	Fabr. *S. P.* 139, 43. — Grav. III. p. 601, n°. 101. — Holmgr. *Mon. Oph.* p. 33, n°. 1.	Zeer gemeen en in vele provincien gevangen. — Gekweekt uit de poppen van *Agrot. Exclamationis* en *Segetum* in het laatst van Junij te Rott., Snell.
714 **Pugillator** L.	Fabr. *S. P.* 135, 23 en 136, 28. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 606, n°. 102. — Panz. *Fn.* 100. f. 15. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 98, n°. 17. — Holmgr. *l.l.* p. 34, n°. 3.	Meermalen bij den Haag, v. d. W. en v. V. — Bij Utrecht, Six. — Bij Velzen in Junij en 2 Julij aan het Ginneke, Rits. — Op Wikkenburg in Junij en te Voorst in Julij, Wtt.

715 **Cultrator** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 616, n°. 103. Holmgr. *l.l.* p. 36, n°. 5.	In Julij bij den Haag, v. d. W. — Eene verscheidenheid in Holl., Hav.
716 **Carbonarius** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. p. 93, 2. II. p. 82 en III. 83. *An melanarius?* — Holmgr. *l.l.* p. 37, n°. 7.	Een ♀ uit de rups van *Orgyia fascelina*, de Gr. — Uit de rups van *Org. Ericae* bij Breda, Heyl.
717 **Rufimanus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 597, n°. 98.	Bij Bloemendaal in Aug., Boog. — Bij den Haag, Everts. — In Mei te Rhoon, Iv. Schepm.
718 **Nigripes** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 598, n°. 99.	Bij Utrecht, Six.
719 **Leptogaster** Hlmgr.	Holmgr. *Mon. Oph.* p. 83, n°. 10.	Een ♀ 23 Julij bij Amsterd., v. d. W.

SAGARITIS Holmgr.

720 **Raptor** Zett.	Zett. *Ins. Lapp.* p. 396, n°. 4. — Holmgr. *Mon. Oph.* p. 44, n°. 2.	Een (twijfelachtig) voorwerp in Sept. in het duin bij 's Gravenhage, v. d. W.

CASINARIA Hlmgr.

721 **Orbitalis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 510, n°. 39. — Holmgr. *l.l.* p. 48, n°. 1.	In Julij bij Schothorst te Hoogland, v. V.

LIMNERIA Holmgr.

722 **Difformis** Gmel.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 458, n°. 1. — Holmgr. *l.l.* p. 58, n°. 8.	In Sept. in de duinen bij den Haag, v. d. W. — Bij Haarlem in Junij en Julij, Rits. — Bij Utrecht, Six. — Bij Groningen in Aug., de Gav.
723 **Chrysosticta** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 522, n°. 49. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 96. — Holmgr. *l.l.* p. 60, n°. 13.	Uit *Tinea cognatella* in Junij bij Heemstede, v. V. — Te Voorst, Wtt.
724 **Armillata** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 514, n°. 42. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 95, n°. 10. — Holmgr. *l.l.* p. 61, n°. 14.	Een ♀ uit *Plutella xylostella* in Friesland, Prof. Muld. — Vele exx. uit *Hyponom. malinella* (2 gepaard gezien 3 Julij 62) Wtt. — Gevangen bij Leyd., Rits.
725 **Majalis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 462, n°. 4. — Holmgr. *l.l.* p. 60, n°. 12.	Een ♀ met de vorige soort uit *Plut. xylostella*, Cl. Muld.
726 **Assimilis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 579, n°. 86. — Holmgr. *l.l.* p. 70, n°. 31.	Een ♀ bij Driebergen, Six.
727 **Unicincta** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 529, n°. 52. — Holmgr. *l.l.* p. 81, n°. 49.	Een ♀ uit een kort, donkerbruin, dik en bolrond cocon bij Utrecht, Six.
728 **Argentata** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 543, n°. 64. — Holmgr. *l.l.* p. 81, n°. 50. — Ratz *Ichn. d. F.* I. p. 96 en II. 83.	Uit *Lophyrus Pini* van Epe en Apeldoorn, V. — Uit *Loph. pallidus* van Driebergen en *Loph. catocalus* van Groesbeek, v. V. — Uit *Nematus ventricosus* van Utrecht, Wtt. — Uit *Epichnopt. nitidella* te Breda, Heyl. — Eene var. gevangen bij Utrecht, Six. — Type in Aug. bij Groningen, de Gav.

729 **Fulviventris** Gm.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 540, n°. 62. — Holmgr. *l.l* p. 86, n°. 58.	Te Haarlem in Julij, Boog.
730 **Consumtor** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 515, n°. 43.	Bij Bloemendaal, Boog.
731 **Carnifex** Grav.	Grav. *Ichn Eur.* III. p. 563, n°. 76. — Holmgr. *l l.* p. 94, n°. 71. (NB Omtrent de volgende soorten durf ik niet met volkomen zekerheid opgeven, dat zij tot dit geslacht van Holmgren behooren.)	Bij Vlissingen 22 Julij, de Man.
732 **Tibialis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 468, n°. 7.	Een ♀ en 2 ♂♂ in Julij bij den Haag, v. d. W.
733 **Xanthostomus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 461, n°. 2.	In Junij uit *Hyponomeuta evonymella*, v. V.
734 **Nana** Grav.	Grav. *Ichn Eur.* III. p. 469, n°. 8.	Den 7den Aug. bij den Haag, v. d W.
735 **Annulata** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 493, n°. 25.	In Mei bij den Haag, v. d. W.
736 **Crassiuscula** Gr.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 531, n°. 54.	In Aug. aan de Vogelenzang, v. d. W.
737 **Gracilis** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 511, n°. 40.	Bij Utrecht, Six. — Een ♀ in Aug. te Wort-Rhede, v. V. — Vier voorwerpen uit *Acrolepia assectella* van Sappemeer, Wtt.
738 **Caedator** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 561, n°. 75.	Een ♀ in Mei bij Leyden, v. V.

CREMASTUS Grav.

739 **Interruptor** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 736, n°. 153. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 99. — Holmgr. *Mon. Oph.* p. 107, n°. 2.	Uit de pop van *Tortr. buoliana* te Voorst, Wtt.

ATRACTODES Grav.

740 **Bicolor** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 791, n°. 179. — Holmgr. *l.l.* p. 113, n°. 4.	Twee voorwerpen in Aug. te Brummen, v. V.

MESOCHORUS Grav.

741 **Thoracicus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 971, n°. 334. — Ratz. *Ichn d. Forst.* III. p. 120, n°. 14. — Holmgr. *l.l.* p. 117, n°. 1.	Op den belommerden weg naar Waalsdorp bij den Haag in Julij, v. V.
742 **Strenuus** Holmgr.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 969. var. 6 *Splendid.* — Holmgr. *l.l.* p. 119, n°. 5.	In Mei en Oct. bij den Haag, v. d. W.
743 **Splendidulus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 965, n°. 333.	In Aug. te Brummen, v. V. — In Junij bij Breda, Heyl. — Bij Utrecht en Driebergen vrij gemeen, Six en Wtt. — In Junij uit *Hypon. evonymella* en *malinella* bij Wikkenburg, Wtt. — Bij den Haag, v. d. W. — Uit *Epith. nanata* in Julij, v. V.
744 **Testaceus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 973, n°. 335. — Holmgr. *l.l.* p. 128, n°. 21.	In de boschjes aan den Scheveningschen weg in Junij, v. d. W.

745 **Nuncupator** Panz.	Panz. *Fauna G.* 79. f. 13.	Uit eene Tenthredo-larve, geel met zwarte wratten (*Cladius viminalis?*) Six.
746 **Scutellatus** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* II. p. 978, n°. 836.	Een ♂ 29 Mei bij den Haag, v. d. W.

PORIZON Grav.

747 **Claviventris** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 755, n°. 162. — Holmgr. *l.l.* p. 133, n°. 4.	Het ♀ in Sept. bij den Haag, v. d. W.
748 **Harpurus** Schr.	Schrank, *Faun. Boic.* n°. 2110. — Grav. *Ichn.* III p. 758, n°. 164. — Holmgr. *l.l.* p. 134, n°. 6.	In Julij bij den Haag en bij Rotterdam, v. V.
749 **Jocator** F.	Fabr. *S. P.* 130, 40. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 769, n°. 170. — Holmgr. *l.l.* p. 136, n°. 2.	In April bij den Haag, v. V.
750 **Dissimilis** Gr.	Grav. *Ichn. Eur* III. p. 774, n°. 171. — Holmgr. *l.l.* p. 141, n°. 15.	Beide sexen bij den Haag in Maart en Mei, v. d. W. — Het ♀ bij Utrecht, Six.
751 **Moderator** L.	Fabr. *S. P.* 137, 33. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 783, n°. 177. — Holmgr. *l.l.* p. 144, n°. 21.	In Holland, Hav
752 **Caudatus** Holmgr.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* II. p. 87, n°. 2. — Holmgr. *l.l.* p. 144, n°. 20.	In Maart bij den Haag, v. d. W.
753 **Gravipes** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 757, n°. 163.	Een ♀ in Oct. bij Driebergen, Six.
754 **Minator** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 768, n°. 169.	Een ♀ bij Maastricht, Maur.

PRISTOMERUS Curt.

755 **Vulnerator** Pz.	Panz. *Fauna Germ.* 72. f. 5. — Curt. *Brit. Ent.* vol. XIII, n°. 624b. — Grav. *Ichn. Eur.* III. p. 724, n°. 149. — Holmgr. *l.l.* p. 146. — Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. 103. tab. 7. f. 1.	Een ♂ uit *Tortrix buoliana* opgekweekt, Wtt.

Fam VI. BRACONIDEA.

EUPHORUS N. ab Es.

756 **Pallipes** Curt.	Curtis, *Brit. Ent.* vol. X, n°. 476, 1. — Hal. *Ent. Mag.* II. p. 463. — Wesm. *Brac.* I. p. 69, n°. 10. pl. 1 (*Barbiger*). — Herr. Sch. *Fn. Germ.* 154. f. 23.	Meermalen bij Utrecht en eenmaal bij Beek, Six. — Aan de Vogelenzang in Julij, Rits.
757 **Apicalis** Curt.	Curtis, *Brit. Ent.* X, 476, n°. 7. c. fig. — Hal. *Ent. Mag.* II. p. 466.	In Junij bij Utrecht, Six.
758 **Claviventris** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 71, n°. 11. — Ruthe, *Stett. Ent. Zeit.* 1856. p. 308.	Gemeen bij Utrecht en Driebergen in Aug., Six.
759 **Pallidistigma** Curt.	Curtis *l.l.* n°. 6. — Hal. *l.l.* II. p. 466.	In April en Junij bij Utrecht en Driebergen, Six.

PERILITUS N. ab Es.

760 **Secalis** L.	Halid. *Ent. Mag.* III. p. 36, n°. 21.	Bij Utrecht, Six.
761 **Cerealium** Hal.	Halid. *Ent. Mag.* III. p. 37, n°. 22.	Bij Utrecht, Six.

762 **Aethiops** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 32, n°. 5. — Halid. *Ent. Mag.* III. p. 37, n°. 23. — Wesm. *Brac.* I. p. 57, n°. 2.	Meermalen in Mei bij Utr., Six.
763 **Erythrogaster** Herr. Sch.	Herr. Sch. *Fn. Germ.* 156.	In Junij bij Utrecht, Six.
764 **Rutilus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 31, n°. 3. — Halid. *Ent. Mag.* III. p. 34, n°. 18.	Bij Utrecht, Six.

MICROCTONUS Wesm.

765 **Vernalis** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 56, n°. 1. — Ruthe, *Stett. Ent. Zeit.* 1856, p. 289.	Een ♀ in Junij bij den Haag, v. V.

BLACUS N. ab Es.

766 **Ruficornis** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 49, n°. 1. — — Halid. *Ent. Mag.* III. p. 42, n°. 3.	In Oct. bij Driebergen, Six.

PYGOSTOLUS Hal.

767 **Falcatus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 44, n°. 1 (*Leiophron falc.*) — Wesm. *Brac.* I. p. 101, n°. 7 (*Blacus*).	Meermalen bij Utrecht, Six. — Een ♂ bij Leyden in Aug., Rits.

SIGALPHUS N. ab Es.

768 **Ambiguus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 272, n°. 9. — Wesm. *Brac.* I. p. 212, n°. 5.	Een ♀ bij Driebergen in Junij, Six. — Een in Aug. bij Middelburg, de Man.
769 **Flavipalpis** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 210, n°. 2.	Uit een popje van *Caesiella* in Julij te Leyden, v V
770 **Caudatus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 268, n°. 4. — Wesm. *Brac.* I. p. 210, n°. 3.	Twee voorw. in Julij uit *Tortrix hypericana*, Snell.
771 **Aciculatus** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* II. p. 26.	Bij Utrecht, Six.

CALYPTUS Hal. (*Brachistes* Wesm.)

772 **Ruficoxis** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 110, n°. 1. pl. 2. f. 1.	Uit een zwart tonnetje uitgekomen, v. V.
773 **Uncigenis** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 113, n°. 4.	Bij Utrecht in Junij, Six.

EUBADIZON N. ab Es.

774 **Pectoralis** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 236. — Wesm. *Brac.* I. p. 165, n°. 1. — Ratz. *Ichn. d. Forst.* II. p. 60.	In Julij bij den Haag, v. d. W. en v V
775 **Rufipes** H. Sch.	Herr. Schäff. in *Panzer's Fauna*, 154. f. 24.	In Junij bij den Haag, v. d. W. en v. V. — Bij Heemstede 2 Junij, Rits.

ACAELIUS Hal. (*Adelius* id.)

776 **Subfasciatus** Hal.	Halid. *Ent. Mag.* I. p. 262.	Bij Driebergen 15 Junij, Six. — Aan het Ginneke bij Breda 2 Julij, v. V.

MICROGASTER Latr.

777 **Deprimator** Panz.	Panz. *Fn.* 79. f. 11. — Fabr. *S. P.* 88, 69. — Wesm. *Brac.* Suit. I. p. 30, n°. 3. Volgens Ruthe var. van *M. abdominalis* N. ab Es.	Een ♂ in Junij bij den Haag, v. d. W.
778 **Russatus** Hal.	Hal. *Ent. Mag.* II. p. 237. — Wesm. *Brac.* Suit. I. p. 28, n°. 1 (*Dimidiatus*). — Ruthe, *Berl. Ent. Zeit.* IV. p. 109.	In Zuid-Holland, v. Bemm.
779 **Globatus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 163, n°. 3. — Wesm. *l.l.* p. 31, n°. 4 et Nees 164, n°. 5 (*Rufipes*). — Hal. *Ent. Mag.* II. p. 237. — Ruthe, *l.l.* p. 120.	De type in Junij bij Velzen, Rits. — Uit *Teras hastiana*, Snell. — De var. *ruf.* uit *Pterophorus isodactylus* te Rott. in Aug., Snell. — De var. half Mei in een huis te Utrecht, Six.
780 **Ocellatae** Bouch.	Bouché, *Nat. d. Ins.* I. p. 161. — Ratz. *Ichn. d. F.* II. p. 48. — Wesm. *Brac.* Suit. I. p. 41. — Ruthe, *Berl. Ent. Zeit.* IV. p. 132.	Bij den Haag, v. d. W.
781 **Spinolae** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 166, n°. 7. — Wesm. *l.l.* p. 41, n°. 13. — Ruthe, *Berl. Ent. Zeit.* IV. p. 145, n°. 27.	In Sept. op de Gliphoeve, v. V. — In den Aerenhout in Julij, Rits.
782 **Posticus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 172, n°. 16. — Wesm. *l.l.* p. 29, n°. 2 (*Marginellus*). — Ruthe p. 150, n°. 30.	Bij Utrecht in Julij, Six.
783 **Pubescens** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. p. 67 en II. tab. 2. f. 13. — Ruthe, *Berl. Ent. Zeit.* IV. 165, n°. 34.	In Sept. bij Heemstede, v. V.
784 **Carbonarius** Wesm.	Wesm. *Brac.* Suit. 1. p. 47, n°. 17.	Eenige voorwerpen gekweekt uit *Bomb. Rubi* te Oisterwijk, Well.
785 **Reconditus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 174, n°. 19. — Wesm. *l.l.* p. 47, n°. 18.	In April bij den Haag, v. d. W. — Bij Haarlem uit *Pieris Brassicae*, Rits.
786 **Fuliginosus** Wesm.	Wesm. *l.l.* p. 52, n°. 24.	Een ♂ uit *Coleoph. nigricella* 10 Julij te Rott. en een uit *Coleoph. Otitae* 26 Aug., Snell.
787 **Longicauda** Wesm.	Wesm. *l.l.* p. 54, n°. 26.	Beide sexen uit *Pieris Brassicae* bij den Haag, v. d. W. — 3 ♀♀ in Oct. te Wort-Rhede, v. V.
788 **Elegans** H. Sch.	Herr. Schäffer, *Fn. Germ.* 153. f. 14.	In Aug. uit een coconnetje op een abeelen-blad vastgesponnen; en in Mei gevangen bij den Haag, v. V.
789 **Obscurus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 182, n°. 31.	Te Voorst, Wtt. — Op ter Schelling, Rits.
790 **Albipennis** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 185, n°. 36.	Twee mannetjes uit *Euprepia Caja*, Snell.

METEORUS Hal. (*Perilitus* N. ab Es.)

791 **Albitarsis** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 34. — Wesm. *Brac.* I. p. 22 (*Dispar*). — Curtis, *Brit. Ent.* vol. IX, 415 ♂. — Hal. *Ent. Mag.* III. p. 25. — Ruthe, *Berl. Ent. Zeit.* VI. p. 9, n°. 1.	Beide sexen in Junij bij den Haag, v. V. — Een ♂ aldaar in Mei en een ♀ in Julij, v. d. W. — In Aug. te Breda, Heyl. — Een ♂

		in Zuid-Holland, Perin. — Bij Driebergen, v. Bemm.
792 **Chrysophthalmus** N. ab. Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 34. — Wesm. *Brac.* I. p. 24. — Ruthe in *Op. l.* p. 11, n°. 2.	In Julij bij den Haag uit de pop van *Limacodes testudo*, en gevangen in Oct., v. d. W. — In Aug. bij Bennebroek, v. V. — Bij Driebergen, Six. — Een ♀ in Junij bij Renkum, v V. — Op ter Schelling, Rits.
793 **Deceptor** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 26. — Ruthe, *Op. l.* p. 12, n°. 3.	Een ♂ in Oct. bij Driebergen, Six. — Beide sexen in Julij en Oct. bij den Haag, v. d. W.
794 **Ictericus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 37, n°. 12. — Wesm. *Brac.* I. p. 27, n°. 4. — Ruthe, *Op. l.* p. 14, n°. 4.	Bij den Haag, v. d. W. — Bij Rotterd., Snell. — In Oct. bij Driebergen, in Junij bij Beek en bij Utrecht, Six. — In Julij bij Leyden uit het witte spinsel gekweekt, v. V — Op de duinen bij Koudekerke in Zeeland in Aug., de Man.
795 **Pallipes** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 29, n°. 6. — Ruthe, *Op. l.* p. 16, n°. 5.	Een ♀ in Aug. aan de Vogelenzang, v. d. W.
796 **Gracilis** Ruthe.	Ruthe, *Berl. Ent. Zeit.* VI. p. 31, n°. 18.	Bij Utrecht, Six.
797 **Brevipes** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 33, n°. 9. — Ruthe, *Op. l.* p. 35, n°. 21.	Drie exx. bij Utrecht, Six.
798 **Abdominator** N. ab Es.	Nees ab. Es. *Mon.* I. p. 41. — Hal. *Ent. Mag.* III. p. 79. — Ruthe, *Op. l.* p. 38, n°. 23.	Bij Utrecht, Six. — Op ter Schelling, Rits.
799 **Scutellator** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 38, n°. 13. — Wesm. *Brac.* I. p. 39. — Ruthe, *Op. l.* p. 41, n°. 25.	Beide sexen in Junij bij Driebergen, Six.
800 **Consors** Ruthe.	Ruthe, *Berl. Ent. Zeit.* VI. p. 44, n°. 27.	In Aug. uit de rups van *B. Vinula*, Lod. — In Aug. en Sept. bij Driebergen, Six.
801 **Versicolor** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 43, n°. 16. — Ruthe, *Op. l.* p. 45, n°. 28.	Bij Leyden in Sept., v. V.
802 **Bimaculatus** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 45, n°. 17. — Ruthe, *Op. l.* p. 47, n°. 29.	Gekweekt uit *Orgyia Ericae* van de omstreken van Breda, Heyl.
803 **Cinctellus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 40. – Wesm. *Brac.* I. p. 50. — Hal. *Ent. Mag.* III p. 84. — Ruthe, *Op. l.* p. 50, n°. 32.	25 Junij te Middelburg een ♀, de Man.
804 **Laeviventris** Wesm.	Wesm. *Brac.* I p. 48, n°. 18. — Ruthe, *Op. l.* p. 52, n°. 33.	In den Haarlemmer hout 2 Junij, Rits.
805 **Rubens** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 36, n°. 10. — Ruthe, *Op. l.* p. 54, n°. 35.	Bij Utrecht, Six. — Eene var. in Aug. bij Wassenaar, v. d. W. — In Junij te Middelburg, de Man.
806 **Fragilis** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 52, n°. 23. — Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. p. 77 (*fasciatus*). — Ruthe, *Op. l.* p. 55, n°. 36.	Gekweekt uit een cocon, aan een langen draad hangende gevonden te Oestgeest, v. V. — In Mei

		een ♀ bij den Haag, v. d. W. — In Julij bij Amersfoort, Six.
807 **Rugator** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* III. p. 59.	Drie mann. en 6 wijfjes uit *Liparis chrysorrhoea* in Julij te 's Gravenhage, v. d. W.
808 **Tabidus** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 32, n°. 8.	Half Mei bij Utrecht, Six.

MICROTYPUS Ratz.

809 **Wesmaeli** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* II. p. 47.	Een ♀ bij Utrecht, Six.

DIOSPILUS Hal. (*Taphaeus* Wesm.).

810 **Speculator** Hal.	Hal. *Ent. Mag.* III. p. 135. — Wesm. *Brac.* I. p. 193, n°. 5 (*Taphaeus irregularis*).	Een ♀ 14 Julij te Middelburg, de Man.

ASPIDOGONUS Wesm.

811 **Diversicornis** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 186, n°. 1.	In Junij bij Utrecht, Six.

MACROCENTRUS Curt.

812 **Marginator** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 205, n°. 9. — Wesm. *Brac.* I. p. 176, n°. 4.	Wijfjes gekweekt uit *Sesia tipuliform.* en *formicaeformis*, Wtt. — Een ♀ in Mei te Brummen en een in Aug. te Wort-Rhede, v. V. — Twee bij Utrecht, Six. — In Julij te Noordwijk, de Graaf. — Bij Haarlem in Aug., Rits.
813 **Thoracicus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 204, n°. 6. — Wesm. *Brac.* I. p. 172, n°. 1.	In Julij bij Leyden en in Aug. op de Gliphoeve, v. V. — Bij Utrecht, Six. — In Sept. op Wikkenburg, Wtt.
814 **Linearis** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 200, n°. 1. — Wesm. *Brac.* I. p. 173, n°. 2.	Zes exx. uit eene pop van *Noctua*, v. d. W. — Uit *Tortrix corylana* in Junij vele wijfjes, v. V. — Bij Utrecht, v. V. en Six. — Bij Amersfoort in Julij, v. V.
815 **Pallipes** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 203, n°. 4. — Wesm. *Brac.* I. p. 173, n°. 2 var.	Uit langwerpige cocons, Overdijk en v. V. — In menigte uit *Tortrix podana* in Julij te Rotterd., Snell. — Uit *Depressaria*-rupsjes op brem in Julij te Noordwijk, de Gr. — Uit *Noctua ditrapezium*, Snell.
816 **Infirmus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 203, n°. 5. — Wesm. *Brac.* I. p. 178, n°. 5.	Een ♀ bij Utrecht, Six.

PHYLAX Wesm.

817 **Annulicornis** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 201, n°. 2. — Panz. *Fn.* 156, f. 5. — Wesm. *Brac.* I. p. 160, n°. 1.	Twee voorw. in Zuid-Holland en een in Junij op Sterkenburg, v. V. — Bij den Haag, v. d. W.

ORGILUS Hal.

818 **Obscurator** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* 1. p. 151, n°. 14. — Wesm. *Brac.* Suit. I. p. 21 (*Ischius*). — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 57 (*Macrop. leptocephalus*).	Uit *Tortrix buoliana* te Voorst, Wtt.

EARINUS Wesm.

819 **Thoracicus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 143, n°. 1. — Wesm. *Brac.* Suit. I. p. 9. n°. 2.	Bij Utrecht, V en Six. — Meermaals in April op wilgenkatjes bij Leyden en Wassenaar, en bij Voorschoten in Mei, steeds ♀♀, v. V.
820 **Nitidulus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 144, n°. 3. — Wesm. *Brac.* Suit. 1. p. 8, n°. 1.	Een ♀ in Mei bij Utrecht, Six. — Een ♂ in Mei in Zuid-Holland, Perin.
821 **Varicoxis** Wesm.	Wesm. *Brac.* Suit. I. p. 10, n°. 3.	Te Rotterdam gevangen en eene var. uit *Coleoph. troglodytella* in Aug., Snellen.
822 **Affinis** Wesm.	Wesm. *Brac.* Suit. I. p. 11, n°. 4.	In Mei bij den Haag, v. V.

MICRODUS N. ab. Es.

823 **Linguarius** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 149, n°. 11. — Reinh. *Berl. Ent. Zeit.* XI. p. 353, n°. 3.	Te Noordwijk in Julij uit eene rups op brem, de Gr. — In Aug. bij Utrecht, Six.
824 **Conspicuus** Wesm.	Wesm. *Brac.* Suit. I. p. 17, n°. 9. — Reinhard, *l.l.* p. 353, n°. 2.	Uit *Tortrix pomonana* 25 Junij een ♂, de Gr. — Een ander ♂ gevangen bij IJsselstein in Julij, Six.
825 **Tumidulus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 147, n°. 8. — Wesm. *Brac.* Suit. I. p. 16, n°. 8. — Reinh. *l.l.* p. 354, n°. 5.	Bij Rotterdam, Snell.
826 **Rufipes** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 146, n°. 6. — Wesm. *Brac.* Suit. I. p. 15, n°. 7. — Ratz. *Ichn. d. F.* II. p. 47. — Reinh. *l.l.* p. 356, n°. 14.	Bij den Haag in Aug. en bij Leyden 31 Julij, v. V. — Bij Utrecht, Six.

AGATHIS Latr.

827 **Rufipalpis** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 129, n°. 3. — Wesm. *Brac.* Suit. I. p. 24, n°. 2.	Een ♀ in Aug. bij den Haag, v. V.
828 **Deflagator** Spin.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 140, n°. 10 et 141, n°. 11. — Wesm. *Brac.* Suit. I. p. 26, n°. 4 (*Purgator*).	Beide sexen op bloemen van *Indigofera* te Breda in Aug., Heyl. — In Limburg, Maur.

ICHNEUTES N. ab. Es.

829 **Reunitor** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 158. — Wesm. *Brac.* I. p. 196, n°. 1.	De var. 1 van Wesmael bij Driebergen, Six.

CHELONUS Jur.

830 **Oculator** F.	Fabr. *S. P.* 68, 61. — Panz. *Fn.* 72. f. 3. — Nees ab Es. *Mon.* I. p. 290, n°. 13. — Wesm. *Brac.* I. p. 216, n°. 1.	Drie voorwerpen in Holland, Hav. — Bij Driebergen in Junij, Six. — Bij Middelburg in Aug., de Man. — Te Goes in Junij en te Noordwijk in Julij, v. V. — De var. *Albitarsis* bij Utrecht, Six.
831 **Inanitus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 289, n°. 11. — Wesm. *Brac.* I. p. 217, n°. 2.	In Julij bij Brummen, v. V. — Bij Driebergen, Six. — In Julij bij den Haag, v. d. W. en v. V.
832 **Lugubris** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 219, n°. 4.	Bij Utrecht in Mei, Six.
833 **Sulcatus** Jur.	Jurine, Nouv. Méth. p. 291. tab. 12. G. 41. — Nees ab Es. *Mon.* I. p. 293, n°. 16. — Wesm. *Brac.* p. 220, n°. 5. Het ♀ *Fenestratus* N. ab Es. en *Contractus*. Zie Reinh. in *Berl. Ent. Zeit.* XI. p. 359.	Beide sexen bij den Haag in Julij, v. d. W. — Een ♀ bij Utrecht, Six. — Bij Leyden in Julij, Perin. — Aldaar in Junij, v. V.
834 **Annulipes** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 221, n°. 6.	In Aug. bij den Haag, v. V.
835 **Cylindrus** Klug.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 291, n°. 14.	Een ♂ bij Utrecht in Julij, Six.
836 **Gravenhorstii** Nees.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 296, n°. 20.	Aan de Bildt in Aug., Six. — Op Schothorst bij Amersfoort, v. V.

ASCOGASTER Wesm.

837 **Dentatus** Panz.	Panz. *Fn. Germ.* 88. f. 14 — Nees ab Es. *Mon.* I. p. 279, n°. 3. — Wesm. *Brac.* I. p. 244, n°. 11.	Bij Utrecht, Six.
838 **Instabilis** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 227, n°. 1. — Herr. Schaeff. *Fn. Germ.* 154 (*femoralis*). — Reinh. *Berl. Ent. Zeit.* XI. p. 364, n°. 4.	Bij Utrecht, Six.
839 **Rufipes** Latr.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 283, n°. 5. — Ratz. *Ichn.* II. p. 24. — Wesm. *Brac.* I. p. 230, n°. 2 (*Bidentulus*).	Een ♂ te Rotterd. in Julij, v. V. — In Aug. te Wassenaar, v. d. W.
840 **Rufidens** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 231, n°. 3. — Ratz. *Ichn. d. Forst.* III. p. 25 (*Laevigator*).	In Julij bij den Haag, v. V. — In Junij te Leyden uit Tortrix van Rozen, de Gr.
841 **Varipes** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 234, n°. 5. — Reinh. *Berl. Ent. Zeit.* XI. p. 366, n°. 11.	Een ♂ van var. 1 Wesm. in Junij te Amersfoort, Six.
842 **Canifrons** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 236, n°. 6. — Reinh. *l.l.* XI. p. 365, n°. 5.	In Junij bij Utrecht, Six. — In Junij in 's Rijks Museum te Leyden, Rits.

843 **Similis** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 284. — Wesm. *Brac.* I. p. 239, n°. 8 (*Brevicornis*). — Herr. Schäff. *Fn. Germ.* 154 (*Monilicornis*).	In Julij bij den Haag, v. V. — Bij Utrecht, Six.
844 **Quadridentatus** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 237, n°. 7. — Herr. Schäff. *Fn. Germ.* 153, f. 9 (*Impressus*). — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 42. — Reinh. *l.l.* p. 367, n°. 12.	Twee exx. in Julij bij Middelburg, de Man.

RHYTIGASTER Wesm.

845 **Irrorator** F.	Fabr. *S. P.* 88, 76. — Nees ab Es. *Mon.* I. p. 276. — Wesm. *Brac.* I. p. 248.	Uit *Acronycta tridens*, de Gr. en C. B. Voet. — Bij Rotterdam, Heemstede en Leyden, v. V. — Bij Amsterdam, Lod. — Bij Utrecht, Six. — In Julij te Breda, Heyl. — Op Walcheren in Julij, Herkl. — Bij Haarlem, Rits. — Te Leeuwarden in Julij, Alb.

ACAMPSIS Wesm.

846 **Alternipes** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 276, n°. 1. — Wesm. *Brac.* I. p. 250, n°. 2.	Beide sexen bij den Haag in Mei, v. d. W. — Ook aldaar, Perin.

OPIUS Wesm.

847 **Carbonarius** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 152, n°. 32.	In het duin bij Overveen 25 Mei, Boog.
848 **Cingulatus** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 120, n°. 3.	Een ♀ in Julij bij den Haag, v. d. W.

VIPIO Latr.

849 **Insularis** Voll.	Zie de beschrijving in de Bijlage.	Den 6den Sept. bij Koudekerke in Zeeland een ♀, de Man.

BRACON F.

850 **Flavator** F.	Fabr. *S. P.* 110, 36. — Coqueb. *Illustr. icon.* t. 11. f. 9. — Nees ab Es. *Mon.* I. p. 98, 99.	Een ♀ in Aug. te Brummen, v. V. — Een ♂ bij Utr., Six.
851 **Punctulator** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 87, n°. 48 (nec. *Stabilis* Wesm.).	Bij Utrecht, Six.
852 **Bipartitus** Wesm.	Wesm. *Brac.* Suit. 2. p. 51, n°. 40.	In de vestingwerken van Breda in Julij, Heyl.
853 **Variator** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 79. var. c. — Wesm. *Brac.* Suit. 2. p. 52, n°. 42.	Bij Utrecht, Six.
854 **Immutator** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 76, n°. 38. — Wesm. *Brac.* Suit. 2. p. 16, n°. 6.	In Mei en weder in Sept. in het Scheveningsche duin, v. d. W.
855 **Nigricollis** Wesm.	Wesm. *Brac.* Suit. 2. p. 19, n°. 8.	In Sept. bij Driebergen, Six.
856 **Fulvipes** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 74, n°. 35. — Wesm. *Brac.* Suit. 2. p. 26, n°. 14.	Beide sexen in Mei uit riet verkregen bij Rotterdam, Snellen.

COELIODES Wesm.

857 **Initiatellus** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* II. p. 39, nº. 21.	Een honderdtal gekweekt uit *Eccoptogaster* te Voorst in Julij, Wtt.

EXOTHECUS Wesm.

858 **Analis** Wesm.	Wesm. *Brac.* Suit. 2. p. 85, nº. 10.	Een ♀ in het Haagsche bosch in Junij, v. d. W.

PELECYSTOMA Wesm.

859 **Luteum** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 218, nº. 26. — Panz. *Fn. Germ.* 156. f. 9. — Wesm. *Brac.* Suit. 2. p. 92, nº. 1.— Reinh. *Berl. Ent. Zeit.* IX. p. 244.	Eenmaal in Zuid-Holland, v. V. — Bij Driebergen in Aug., v. d. W.
860 **Tricolor** Wesm.	Wesm. *Brac.* Suit. 2. p. 93, nº. 2. — Ruthe, *Stett. Ent. Zeit.* 1855. p. 291.	Bij Utrecht, Six.

ROGAS Nees. (*Aleiodes* Wesm.

861 **Dissector** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p 209, nº. 11. — Hal. *Ent. Mag.* IV. p. 97. — Reinh. *Berl. Ent. Zeit.* VII. p. 252, nº 1. — (In de vorige lijst als *Phylax aestivalis* m.).	Eenige wijfjes in het duin bij den Haag in Junij, v. d. W. en v. V.
862 **Heterogaster** Wesm.	Wesm. *Brac.* Suit. 2. p. 96, nº. 1. — Reinh. *Berl. Ent. Zeit.* VII. p. 255, nº. 3.	Een ♂ met geheel roode pleurae uit eene rups op berk in Junij te Leyden, v. V.
863 **Dimidiatus** Spin.	Spin. *Ins. Lig.* III. p. 125. — Nees ab Es. *Mon.* I. p. 214, nº. 22. — Wesm. *Brac.* Suit. 2. p. 97 (*nigripalpis*) et p. 98 (*brevicornis*). — Herr. Schaeff. *Fn. Germ.* 156. f. 10 (*ruficornis*).	Het ♀ bij Utrecht, Six.
864 **Irregularis** Wesm.	Wesm. *Brac.* Suit. 2. p. 101, nº. 5. — Reinh. *l.l.* p 260, nº. 11.	In Julij bij Voorst, Wtt.
865 **Reticulator** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 211, nº. 17. — Reinh. *l.l.* p. 260, nº. 12.	Een man bij Leyden, v. V. — Eene var. met geheel roode pooten bij Velzen in Junij, Rits.
866 **Unicolor** Wesm.	Wesm. *Brac.* Suit. 2. p. 111, nº. 11. Reinh. *l.l.* p. 266, nº. 20.	Drie ♀ uit halfwassen rupsen van *Liparis Salicis*, v. V. — Bij Driebergen, Six.
867 **Vittiger** Wesm.	Wesm. *Brac.* Suit. 2. p. 112, nº. 13. — Reinh. *l.l.* p. 267, nº. 23. — Herr. Schaeff *Fn. Germ.* 156. f. 12 (*seriatus*).	Bij Leyden, v. V. — 30 Junij in het Zeister bosch een zeer donker gekleurd voorwerp, Rits.
868 **Armatus** Wesm.	Wesm. *Brac.* Suit. 2. p. 112, nº. 12. — Reinh. *l.l.* p. 268, nº. 24.	Eene var. met zwarten kop bij Utrecht, Six.
869 **Circumscriptus** N. ab Es.	Nees ab Es *Mon.* I. p. 216, nº. 25 et var. — Wesm. *Brac.* Suit. 2. p. 106, nº. 9. — Reinh. *l.l.* p. 269, nº. 25.	De type bij den Haag en Staalduin, v. V. — Bij Utrecht, Six. — Bij Scheveningen, v. d. W. — In Junij uit vogelnesten te Haarlem, Rits. — De var.

		4 van Wesm. den 6den Junij op Staalduin, v. V. — De var. 7 van Wesm. in Mei bij Utrecht, Six. Eene var. bij Beverwijk, Rits.
870 **Testaceus** Spin.	Spin. *Ins. Lig.* II. p. 131. — Nees ab Es. *Mon.* I. p. 215, n°. 24 — Reinh. *l.l.* p. 270, n°. 26.	Bij Utrecht, Six. — Uit vogelnesten van den Haarlemmer Hout in Januarij, Rits.
871 **Bicolor** Spin.	Spin. *Ins. Lig.* II. p. 128, n°. 18. — Nees ab Es. *Mon.* I. p. 218, n°. 21. — Wesm. *Brac.* Suit. 2. p. 116, n°. 15.	Bij Utrecht, Six. — Den 5den Julij aan de Vuursche, v. V.
872 **Crypticornis** Wesm.	Wesm. *Brac.* Suit. II. p 120, n°. 18.	Een ♀ bij Utrecht, Six.

HORMIUS N. ab Es.

873 **Piciventris** Wesm.	Wesm. *Brac.* Suit. 2. p. 68, n°. 2.	Bij Utrecht, Six.

DORYCTES Hal. (*Ischiogonus* Wesm.)

874 **Leucogaster** Ziegl.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 98, n°. 57. — Wesm. *Brac.* Suit. 2 p. 128, n°. 3 (*Erythrogaster*). — Reinh. in *Berl. Ent. Zeitschr.* IX. p. 252.	Een ♀ 15 Julij 67 bij Driebergen, v. V. — Beide sexen bij Haarlem in Julij en Aug., Rits. — Bij Rotterdam, Fransen.

SPATHIUS N. ab Es.

875 **Clavatus** Panz.	Panz. *Fn. Germ.* 102. f. 15 en 16. — Nees ab Es. *Mon.* I p. 12. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 48. tab. VII. f. 10 en 11. — Wesm. *Brac.* Suit. 2. p. 129.	Meermalen in huizen in verschillende steden, v. V. — Te Warmond, v. Bemm. — Te 's Gravenhage, v. d. W. — Te Utrecht, V. v. H. en Six. — Te Groningen, Cl. Muld. en de Gav.
876 **Pedestris** Wesm.	Wesm. *Brac.* Suit. 2. p. 132, n°. 3.	Uit een kokertje van *Coleophora* 1 Julij 63 te Rott., Snell. — Een ♀ in Aug. te Wort-Rhede op gras en een in Aug. op de Gliphoeve, v. V.

ALYSIA Latr.

877 **Manducator** F.	Fabr. *S. P.* 87, 73. — Panz. *Fn. Germ.* 72. f. 4. — Nees ab Es. *Mon.* I. p. 239, n°. 1 et 2 (*Truncator*). — Hal. *Entom. Mag.* V. p. 220. sp. 7. Pl. 17. f. 1 et 28.	Beide sexen in Holland, Hav. — In Sept. bij den Haag, v. d. W. en v. V. — Te Wassenaar in Oct., v. V. — Te Leyden, Rits. en v. V. — Te Haarlem, v. Bemm. en Rits. — Bij Driebergen, Six en v. Bemm. — Een ♂ met zwarte achtertarsen in Aug. te Wort-Rhede, v.V. — Een typisch ♂ op ter Schelling, Rits.
878 **Triangulator** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 224, n°. 8.	In Mei bij den Haag, v. d. W. — In Junij aldaar, v. V.

879 **Abdominator** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 245, n°. 11. — Hal. *Ent. Mag.* V. p. 224. sp. 15 (*Tipulae*).	In Aug. bij Heemstede, v. V. — In Julij bij Breda, Heyl.
880 **Ruficeps** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 246, n°. 12. — Hal. *Ent. Mag.* V. p. 233. sp. 32.	Meermalen bij Utrecht, Six. — In Aug. in den Haarlemmerhout, Rits.
881 **Testacea** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 246, n°. 13. — Hal. *Ent. Mag.* V. p. 234. sp. 32, var.	Bij Driebergen in Aug. en Utrecht, Six. — In Aug. te Roozendaal bij Velp, v. V.
882 **Gracilicornis** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 247, n°. 14. — Hal. *Ent. Mag.* V. p. 228. sp. 23. Pl. 17. f. 11.	In Mei bij den Haag, v. d. W. en v. V.
883 **Limnicola** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 261, n°. 36.	In Junij bij den Haag, v. d. W.
884 **Confluens** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 55 et II. t. 2. f. 36.	Bij den Haag, v. d. W.
885 **Florimela** Hal.	Haliday, *Entom. Magaz.* V. p. 239. sp. 44. Pl. 17. f. 20.	Uitgekomen als parasiet van een vliegje dat in de bladeren van *Aegopod. podagraria* leeft, Wtt. — 3 Sept. een ♂ in het Haagsche bosch, Iv. Schepm. — In Aug. te Rhoon, id. — Bij den Haag 15 April, Six.
886 **Apii** Curt.	Curtis, *Brit. Ent.* III, n°. 141. — Halid. *Ent. Mag.* V. p. 239. sp. 45. f. 21.	Bij Driebergen, Six. — Bij Velzen in Junij, Rits.
887 **Pumila** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* p. 251, n°. 19. — Halid *Ent. Mag.* V. p. 242. sp. 51. Pl. 17. f. 23.	In Julij te Haarlem opgekweekt uit *Phytomyza Harlemensis*, Weijenb. — Bij Utrecht, Six.
888 **Venusta** Hal.	Haliday in *Ent. Mag.* V. p. 242, n°. 50.	Uit popjes van *Phora* te Haarlem in April, Rits. — Bij Middelburg in Junij, de Man.
889 **Conspurcator** Hal.	Hal. *Ent. Mag.* V. p. 236. sp. 38.	Bij Haarlem en op Texel, Rits. — Bij Utrecht, Six.
890 **Contracta** Hal.	Hal. *Ent. Mag.* V. p. 218. sp. 5.	In Mei eenige wijfjes bij Utrecht, en een in Mei bij den Haag, Six.
891 **Perdita** Hal.	Hal. *Ent. Mag.* V. p. 241. sp. 48.	Bij Driebergen, Six.
892 **Flaviventris**	Hal. *Ent. Mag.* V. p. 240. sp. 47.	Bij Utrecht, Six. — 31 Aug. binnen Middelburg, de Man.

CHASMODON Hal.

893 **Apterum** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 264, n°. 41. — Haliday *Ent. Mag.* V. p. 214. sp. 1.	Bij Driebergen in Sept., Six.

POLEMON Gir.

894 **Albimanus** Voll.	Zie de beschrijving in de Bijlage.	Aan de Vogelenzang 22 Junij, Rits.

COPIDURA Schiödte.

895 **Anceps** Curt.	Curtis, *Brit. Ent.* VI. p. et pl. 289.	Een ♀ in Aug. tusschen het riet, bij een ven te Oisterwijk, v. V.

COELINIUS N. ab Es.

896 **Parvulus** Grav.	N. ab Es. *Mon.* I. p. 9.	In Junij en Julij tusschen den Haag en Scheveningen in menigte in het gras en aan de Vuursche in Julij, v. V. — Bij Amersfoort en Utrecht, Six.
897 **Niger** N. ab Es.	N. ab Es. *Mon.* I. p. 10	In Julij bij den Haag, v. V. — Beide sexen bij Utrecht, Six. — In Zuid-Beveland, de Man. — Bij Overveen in Julij, Rits. — Bij Leyden in Aug., v. V.
898 **Ruficollis** Herr. Sch.	Herr. Schäffer in *Synopsis ad Panz. Fn.* 154, f. 22.	Bij den Haag, Six. — Aldaar in Aug. en in Junij bij Wassenaar, v. V. — Half Junij in het Bloemendaalsche bosch, Rits.
899 **Flexuosus** Herr. Sch.	Herr. Schäffer in *Syn. ad Panz. Fn.* 156. f. 13.	Bij Driebergen, v. Bemm.

OENONE Hal.

900 **Hians** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 278, n°. 10. — Halid. *Hym. Brit. Alys.* p. 4. sp. 64.	Een ex. 15 Mei bij Utrecht, Six.

CHOREBUS Hal.

901 **Nereidum** Hal.	Halid. *Hym. Brit. Alys.* p. 18. sp. 91.	In Aug. bij Driebergen, Six. — In Junij te Middelburg, de Man.

DACNUSA Hal.

902 **Areolaris** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 262, n°. 40. — Hal. *Hym. Brit. Alysia*, p. 15. sp. 85.	Bij Amersfoort, v. V. — Bij Driebergen in Aug., Six. — In Julij bij den Haag, v. d. W. — In Julij bij Middelburg, de Man. — Op Texel, Rits.
903 **Affinis** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 261, n°. 37. — Hal. *Hym. Brit. Alysia*, p. 16. sp. 87.	Bij Utrecht, Six.
904 **Navicularis** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 257, n°. 30.	Bij Utrecht, Six
905 **Uliginosa** Hal.	Hal. *Hym. Brit. Alys.* p. 17. sp. 89.	In Aug. bij Driebergen, Six.

APHIDIUS N. ab Es.

906 **Resolutus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 24.	Uit *Aphis Ribis*, v. V.
907 **Obsoletus** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 83. — Ratz. *Ichn.* II. p. 58, n°. 1. tab. II. f. 27.	Uit wilgengallen in April bij den Haag, v. V.

908 **Restrictus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 22, n°. 10.	Uit *Allotria Tscheki* op roode aalbessen te Leyden, v. V.
909 **Proteus** Wesm.	Wesm. *Brac.* I. p. 75, n°. 1.	De type uit rozenbladl. en Bedeguar te Haarl., Rits. — Variet bij Utrecht, Six en aan het Ginneke uit *Aphis Pini*, v. V. — Te Middelburg in Aug., de Man.

EPHEDRUS Hal. (*Elassus* Wesm.).

910 **Parcicornis** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* I. p. 16, n°. 1. — Wesm. *Brac.* p. 86.	Bij Utrecht, Six.
911 **Plagiator** Klug?	Klug, *Berl. Mag.* V. . . ? . . . Hal. *Ent. Mag.* I. p. 486, n°. 7.	Een ♂ var. met vuilgeelen kop en pooten bij Middelburg 25 Junij, de Man.

TRIOXYS Hal.

912 **Heraclei** Hal.	Halid. *Ent. Mag.* I. p. 490, n°. 17.	Beide sexen uit Aphides bij Molencate opgezameld, Rits.
913 **Aceris** Hal.	Halid. *Ent. Mag.* I. p. 490, n°. 16. — Curtis, *Brit. Ent.* 383 (*Aph. Cirsii*).	Eene var. met geele basis der sprieten uit *Aphis* op eschdoorn in Maart bij Haarlem, Rits.
914 **Auctus** Hal.	Halid. *Ent. Mag.* I. p. 489, n°. 12.	Bij Leyden 17 Oct., de Man.

Fam. VII. CHALCIDIDEA.

CHALCIS F.

915 **Clavipes** F.	Fabr. *S. P.* 159, 2. — Panz. *Fn. Germ.* 78. f. 15. — N. ab Es. *Mon.* II. p. 23.	In Junij in grooten getale aan den vijver op de Gliphoeve en in dezelfde maand aan slootkanten bij Leyden vrij gemeen, v. V. — Bij Amsterdam, Lod. — In Aug. te Voorburg op schermbloemen, v. d. W. — Bij Utrecht, Six. — Op het bolwerk bij Haarlem in Julij, Rits.
916 **Femorata** Dalm.	Fabr. *S. P.* 165, 25 (*Minuta*). — Panz. *Fn. Germ.* 32, f. 6. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 28.	Bij Nijmegen, Perin. — In Junij te Brummen, v. V. — Bij Velp in Julij, v. d. W.
217 **Minuta** Dalm.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 30, n°. 9.	In Junij bij Driebergen, Six. — In den Aerenhout bij Overveen, Rits.
918 **Armata** Panz.	Panz. *Fn. Germ.* 74, f. 9. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 32, n°. 11.	Op de duinen bij Koudekerke 25 Aug.; de Man.

Fam. VIII. PTEROMALIDEA.

EUPELMUS Dalm.

919	**De Geerii** Dalm.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 76, n°. 4. — Först. *Beitr. z. M. d. Pter.* p. 33 (31 falso), tab. f. 3.	Te Brummen in Aug., v. V. — Bij Driebergen in Sept. meermalen, Six.
920	**Excavatus** Dalm.	Dalm. *Act. Holm.* 1820, n°. 5. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 79, n°. 6.	Bij Utrecht, Six.
921	**Pictipennis** Six.	Six, *Tijdschr. v. Ent.* 10e jaarg. p. 219. Pl. 10, f. *b*.	Bij Utrecht, Six.

COMYS Först.

922	**Swederi** Dalm.	Dalm. *K. Vetens. Akad. Handl.* 1820, n°. 3 et 14. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 223, n°. 24 (*Hirticornis* ♂) et 15 ♀.	Eenmaal op els bij Breda in Julij, Heyl. — Bij Utrecht 9 Junij, Six. Beide ♀♀.

AGLYPTUS Först.

923	**Aeneiventris** Hal.	Halid. *Ent. Mag.* IV. p. 447.	Bij den Haag, Six.

DINOCARSIS Först.

924	**Hemipterus** Dalm.	Dalm. *l.l.* n°. 20. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 252, n°. 61.	Bij Driebergen gevleugeld en ongevleugeld, Six. — Bij Zwol in Julij, de Man.
925	**Rufus** Six.	Beschrijving van deze soort wordt nog verwacht.	Twee voorw. bij Utrecht, Six (nu te sterk beschimmeld om ze te beschrijven).

ECTROMA Westw.

926	**Rufescens** Dalm.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 80, n°. 7.	Eenige voorwerpen te Driebergen, Six.

HABROLEPIS Först.

927	**Nubilipennis** Walk.	Walk. *Ent. Mag.* V. 113, n°. 81.	Bij Beek in Gelderl. 1 Mei, Six.

ENCYRTUS Dalm.

928	**Lunatus** Dalm.	Dalm. *Act. Holm.* 1820, n°. 7. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 203, n°. 2.	Eenmaal bij Driebergen, Six.
929	**Atricollis** Dalm.	Dalm. *l.l.* n°. 44. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 237, n°. 41. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 213. tab. VIII. f. 13.	In overgroote menigte uit rupsen van *Depressaria* te Utrecht, Schubärt. — Meer dan 100 uit *Hyponom. variabilis* te Wassenaar in Aug. 69, v. V.
930	**Punctipes** Dalm.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 201, n°. 1. — Walker, *Ent. Mag.* V. p. 108, n°. 75.	In Mei bij Utrecht, Six.
931	**Bifasciatellus** Först.	Naar typische exx. gedetermineerd.	Bij den Haag, Six.

932 **Flaviceps** Dalm.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 230, n°. 32.	Een ♀ den 2[en] Mei bij den Haag, Six.
933 **Sericans** Dalm.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 247, n°. 54 ♂ et 217, n°. 16 (*Sericeus*) ♀.	Bij Utrecht in April, Six. — Vele exx. uit *Coccus Tiliae* te Leyden, Rits.
934 **Fulvifrons** Walk.	Walker, *Ent. Mag.* V. p. 109, n°. 76.	In Mei bij Utrecht, Six.

CERCHYSIUS Westw.

935 **Urozonus** Dalm.	Dalm. *l.l.* p. 378, n°. 2. tab. 8. — Först. *Beitr. z. Mon.* p. 45. f. 18. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 74, n°. 2.	In Julij bij den Haag, v. V. — In Junij bij Driebergen, Six.
936 **Stigmaticalis** Westw.	Gedetermineerd naar een typisch voorwerp, van Prof. Westwood ontvangen.	In Julij bij den Haag, v. V.

CEROCEPHALA Westw.

937 **Cornigera** Westw.	Halid. *Ent. Mag.* I. p. 336 (*Laesth. vespertina*). — Walk. *Ent. Mag.* II. p. 149, n°. 1 et 2. — Ratz. *Ichn. d. Forst.* II. p. 209 (*Sciateras trichotus*) Cf. Först. *Chalcid.* p. 41.	Een ♀ bij Utrecht, Six.

PERILAMPUS Latr.

938 **Auratus** Dalm.	Dalm. *Pterom.* p. 102. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 46, n°. 1. — Panz. *Fn. Germ.* 51. f. 1.	Twee voorwerpen op Walcheren, de Man.
939 **Violaceus** Dalm.	Dalm. *Pterom.* p. 103, n°. 2. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 47, n°. 2. — Panz. *Fn. Germ.* 88. f. 15. — Ratz. *Ichn. d. Forst.* III. p. 221. c. fig.	In April en Mei op het jonge loof der beuken bij den Haag en Wassenaar, v. V. — In April in den Aerenhout, Rits. — In Mei bij den Haag, v. d. W.
940 **Micans** Dalm.	Dalm. *Pterom.* p. 115. f. 21, 22. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 48, n°. 3.	Bij Driebergen, Six. (De determinatie niet zonder twijfel om den vorm van het achterlijf.)

ORMYRUS Westw. (*Siphonura* N.)

941 **Variolosus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 82. — Ratz. *Ichn. d. F.* II. p. 150, n°. 4. —	Bij Driebergen, Six.

MONODONTOMERUS Westw.

942 **Obsoletus** F.	Fabr. *S. P.* 150, 10. — Nees ab Es. *Mon.* II. p 68, n°. 19. — Coqueb. *Illustr. icon.* I. 21. tab 5. f. 2. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 176, n°. 1.	Beide sexen uit de pop van *Zygaena Filipendulae* bij Overveen, Rits.

OLIGOSTHENUS Först. (*Glyphomerus* id.)

943 **Stigma** F.	Fabr. *S. P.* 152, 21. — Coqueb. *Ill. icon.* I. 19. tab. 4. f. 6. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 177, n°. 2. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 69, n°. 21.	Beide sexen uit bedeguar van de omstreken van Haarlem, v. V.

MEGASTIGMUS Spin.

944 **Dorsalis** F.	Fabr. *S. P.* 151, 1!. — Coqueb. *Ill. icon.* I. p. 21. tab. 5. f. 8. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 66, n°. 16. — Ratz. *Ichn.* II. p. 182.	Een ♀ bij Utrecht, Six. — Bij Haarlem in Mei uit eikengalnoten, Rits.

SYNTOMASPIS Först.

945 **Eurynotus** Först.	Gedetermineerd naar een typisch ex. v. Förster.	Bij Utrecht, Six.

CALLIMOME Spin. (*Torymus* Dalm.)

946 **Bedeguaris** L.	Fabr. *S. P.* 150, 6. — Latr. *Hist. nat. des Crust. et d. Ins.* XIII. p. 225, n°. 10. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 56.	Bij Utrecht uit bedeguar, Martens. — Uit bedeguar van de omstreken van Haarlem, Rits.
947 **Auronitens** Först.	Först. *Beitr. z. Mon. d. Pt* p. 32, n°. 4.	Een ♀ 15 Oct. bij Rotterd., Snell.
948 **Fulgens** F.	Fabr. *S. P.* 155, 6. — Coqueb. *Ill. icon.* I. tab. 5. f. 1. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 61, n°. 8.	Bij Utrecht, Six.
949 **Cingulatus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 62, n°. 9.	Een ♀ 6 Junij op Staalduin, v. V.
950 **Cynipedis** Walk.	Walk. *Ent. Mag.* I. p. 119, n°. 2 (An Linnaei et Fabr.?)	In de eerste dagen van Junij te Brummen, v. V. — In Mei bij Utrecht, Six. — Te Leyden uit gallen van eikenbloesem, Rits.
951 **Cynipedum** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forstins* I. p. 178, n°. 8.	Te Overveen een ♀, Rits.
952 **Försteri** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 178, n°. 6.	In Julij bij den Haag en te Heemstede in menigte uit braamstruikgallen, v. V. — In Sept. bij den Haag, v. d. W. — Bij Haarlem in Junij, Rits. — Bij Driebergen, Six.
953 **Longicaudis** Ratz.	Ratz. *l.l.* I. p. 178, n°. 7.	Bij den Haag en Leyden in Aug. en Nov. uit eikengalnoten, v. V. — In Junij uit zeer groote houten gallen bij de Vogelenzang, Noordwijk, Leyden, Haarlem, v. V. en Rits. — In September bij Driebergen, Six.
954 **Pubescens** Först.	Först *Beitr. z. Mon. der Pter.* p. 32, n°. 15.	Bij Utrecht, Six.
955 **Admirabilis** Först.	Först. *Beitr.* p. 32, n°. 19 — Ratz. *Ichn. d. Forst.* II. p. 181 en I. p. 179, n°. 13 (*crenicaudis*).	Uit gallen van *Teras terminalis* van verschillende plaatsen, v. V. — Uit dezelfden te Voorst, Wtt. — Uit dito en bedeguar bij Haarlem, Rits.
956 **Propinquus** Först.	Först. *Beitr.* p. 32, n°. 17. — Ratz. *Ichn. d. F.* III. p. 223.	Uit gallen van *Teras terminal.* bij den Haag, v. V. — Bij Utrecht, Six. — Uit *Teras*-gallen, Rits.

957 **Difficilis** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 61, n°. 7. — Ratz. *Ichn.* I. p. 180, n°. 15.	Uit kleine gallen aan den bloesem van eiken bij den Haag, v. V.
958 **Appropinquans** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 179, n°. 10 en III p. 223.	Uit wilgenrozen bij Loosduinen, v. V. — Uit braamgallen bij Haarlem, Rits.
959 **Fascicularis** Först.	Gedetermineerd naar typische voorwerpen.	Uit kleine galletjes bij Overveen in Mei, Rits.
960 **Conjunctus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 63, n°. 11.	Een wijfje in Zeeland, Wtt. — Een ander bij Utrecht, Six.
961 **Nitidulus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 64, n°. 12.	Bij Driebergen, Six.
962 **Nanus** Först.	Forst. *Beitr.* p. 33, n°. 22.	Uit gallen van eikenbloesem te Haarlem, Rits.
963 **Dubius** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* II. p. 181, n°. 23.	Een ♂ uit een eikengal bij Bloemendaal, Rits.

DECATOMA Spin.

964 **Signata** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 43, n°. 6. — Walk. *Ent. Mag.* I. p. 28 (*Variegata*).	Eenige voorwerpen bij den Haag in Mei op jonge berken, v. V. — Bij Driebergen, Six. — Te Beek, Six. — Bij Leyden, Herkl. — Bij Groningen, H. van Hall.
965 **Cooperi** Curt.	Curtis, *Brit. Ent.* VIII. 345. — Walk. *Ent. Mag.* I. p. 26, n°. 1.	Twee ♀♀ bij Utrecht, Six.
966 **Mellea** Walk.	Walk. *Ent. Mag.* I. p. 27, n°. 6.	Bij Haarlem uit eikengallen, Rits.

EURYTOMA Ill.

967 **Abrotani** Ill.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 40, n°. 2. — Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. p. 174. — Panz. *Fn. Germ.* 76, f. 14.	Tegen het einde van Mei bij den Haag, v. d. W. en v. V. — Te Bloemendaal uit een witbehaarde eikengal, Rits. — Op Texel en bij Leyden gekweekt uit vergroeide stengels van *Triticum repens*, Rits.
968 **Aciculata** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* II. p. 177.	Beide sexen uit braamgallen bij Haarlem, Rits.
969 **Neesii** Först.	Först. *Beitr. z. M. d. Pterom.* p. 31, n°. 1.	Een voorwerp bij Utrecht, Six.
970 **Gracilis** Först.	Först. *Beitr.* p. 31, n°. 3.	Beide sexen in Julij bij den Haag, v. d. W.
971 **Nitida** Walk.	Walk. *Ent. Mag.* I. p. 25, n°. 7.	In April bij Utrecht, Six.

TRIGONODERUS Westw.

972 **Bimaculatus** F.	Fabr. *S. P.* 166, 26. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 85, n°. 1.	De var. β van Nees, een ♀ den 30sten Mei te Utrecht en waarschijnlijk ook aldaar het ♂, Six.
973 **Quadrum** F.	Fabr. *S. P.* 152, 16. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 86, n°. 2.	Een ♀ in Sept. op Wikkenburg, Wtt.

CLEONYMUS Latr.

974 **Maculipennis** Curt.	Curtis, *Brit. Ent.* IV. 194.	Een ♂ bij Utrecht, Six.

PACHYLARTHRUS Westw. (*Phacostomus* Ns.).

975 **Smaragdinus** Walk.	Walk. *Ent. Mag.* I. p. 457.	Bij Utrecht, Six.
976 **Patellanus** Dalm.	Dalm. *Act. Holm.* 1818. p. 80. — Nees ab Es. *Mon.* II. 121, n°. 1. — Walk. *Ent. Mag.* I. p. 458.	Een ♂ bij Driebergen, Six.

CHRYSOLAMPUS Spin.

977 **Aphidiphagus** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. p. 181 en II. p. 184, n°. 3.	In Julij bij den Haag uit bladluizen, zoo ik mij niet vergis *Aphis Rosae*, v. V.

RHAPHIDOTELUS Walk. (*Storthygocerus* Ratz.).

978 **Maculatus** Walk.	Walk. *Ent. Mag.* II. p. 179. — Först. *Beitr.* p. 30, n°. 264 (*Pter. subulifer*). — Ratz. *Ichn.* I. p. 207 et II. 208.	Bij Driebergen, Six.

PLATYMESOPUS Westw.

979 **Westwoodii** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forstins.* I. p. 206, n°. 1.	Een ex. bij Driebergen, Six. — Bij Leyden uit kleine gallen aan de onderzijde van eikenbladeren in Julij, Perin.

PTEROLYCUS Ratz.

980 **Lichtensteinii** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 188, n°. 3.	Bij den Haag, v. V.

PTEROMALUS Swed.

981 **Puparum** L.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 107, n°. 21. — Bouché, *Nat. d. Ins.* p. 167. — Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. p. 194, n°. 17 en II. p. 195, n°. 30.	Meermalen uit poppen van *Pap. Polychloros* en *Brassicae*, v. V. — Uit eerstgenoemde, Drechsler. — Bij Utrecht, Six. — Bij Voorburg, Iv. Schepm. — Beide sexen op Texel in Junij, Rits.
982 **Muscarum** Hart.	Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 188, n°. 3.	Uit een Tachine-pop van *Pieris Rapae*, Rits.
983 **Inflexus** Först.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* II. p. 196, n°. 33. tab. 3. f. 5.	Eenige wijfjes uit de gallen van *Cynips Rosae* van Haarlem, v. V.
984 **Leucopezus** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. p. 204, n°. 46.	Een ex. den 31sten Julij bij den Haag, v. d. W.
985 **Omnivorus** Walk.	Walk. *Ent. Mag.* III. p. 205. — Ratz. *Ichn. d. Forstins.* I. p. 194, n°. 16 (*Processioneae*).	Beide sexen in zeker aantal uit de rups van *Bomb. Processioneae* te Voorst, Wtt.

986 **Bimaculatus** Spin.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 96, n°. 8.	Vier exx. bij Utrecht in Aug., Six.

OLYNX Först.

987 **Gallarum** L.	Fabr. *S. P.* 150, 8. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 170, n°. 24.	In groote hoeveelheid uit de gallen van *Teras terminalis*, v. V.

EUPLECTRUS Westw.

988 **Bicolor** Swed.	Swed. *K. Vet. Acad. Handl.* 1795. 204, 2. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 146 — Walk. *Mon. Chalc.* II. 178.	Bij den Haag, Six.

ELACHESTUS Spin.

989 **Leucogramma** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. p. 170 en II. p. 174, n°. 5.	Uit cocons van *Cionus Scrophulariae* bij Heemstede, v. V.
990 **Heyeri** Ratz.	Ratz. *id. op.* II. p. 174, n°. 6.	Uit wilgenrozen bij Loosduinen, v. V.

EULOPHUS Geoffr.

991 **Ramicornis** Geoff.	Fabr. *S. P.* 153, n°. 24. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 152, n°. 1. — Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. p. 163.	Te Leyden in Mei uit de rups van *N. Tridens*, v. V. — Uit popjes te Utrecht, Six. — In den Haarlemmer hout, Rits.
992 **Pectinicornis** Först.	Fabr. *S. P.* 153, n°. 22. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 153, n°. 2.	Beide sexen uit eene rups gevonden te Molencate bij Hattem in Aug., Rits.
993 **Tarandicornis** Först.	Först. *Beitr. z. Mon. d. Pt.* p. 43, n°. 23.	Uit de larven van *Phytonomus Polygoni* in Julij en Sept., Wtt. en v. V.
994 **Flavus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 167, n°. 18.	Een ex. uit *Aphis* in Julij te Leyden, Rits.
995 **Dalmerincqui** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* II. p. 155.	In Mei bij 's Gravenhage, v. V.
996 **Lophyrorum** Hart.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. p. 162, n°. 6 en II. Taf. 3, f. 22.	Een ♀ bij Utrecht, Six. — Uit tonnetjes van *Lophyrus Pini* en *pallidus*, v. V.

ENTEDON Dalm.

997 **Acuminatus** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* II. p. 169. Taf. 3, f. 23.	Bij Leyden in Maart, v. V.
998 **Flavomaculatus** Ratz	Ratz. *Ichn. d. Forst.* I. p. 164.	Bij Driebergen in Oct. en aan de Bildt in Aug. op eijeren van ...? Six.

Fam. IX. PROCTOTRUPIDEA.

GONATOPUS Ljungh.

999 **Pedestris** Dalm.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 385, n°. 4. — Hal. *Ent. Mag.* V. p. 518.	Vier voorwerpen bij Driebergen, Six. — Een op Vlieland, Rits.

CHELOGYNUS Hal.

1000 **Ephippiger** Dalm.	Dalm. *Anal.* p. 9, nº. 1. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 371, nº. 1.	Tweemaal bij Utrecht en eenmaal in Junij bij Scheveningen, Six.
1001 **Dorsalis** Dalm.	Fabr. *S. P.* 238, 8. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 372, nº. 2.	Drie voorwerpen in Junij bij Utrecht, Six.
1002 **Collaris** Dalm.	Dalm *Anal.* p. 9, nº. 2. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 373, nº. 3.	Een voorwerp bij Driebergen in Junij, Six.

LABEO Hal.

1003 **Excisus** Hal.	Haliday, *Ent. Mag.* IV. p. 429. Pl. XVI, f. 2. ♂.	Het wijfje in April bij den Haag, Six.

ANTEON Jur.

1004 **Brevicorne** Dalm.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 377, nº. 9.	In Julij bij den Haag, v. V.
1005 **Jurineanum** Latr.	Walk. *Dryinidae Ent. Mag.* IV. p. 422. — Nees ab Es. *Mon* II. p. 273, nº. 1.	Bij Utrecht, Six.

APHELOPUS Dalm.

1006 **Melaleucus** Dalm.	Dalm. *Anal.* p. 14, nº. 13. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 388, nº. 1.	In Aug. in Zuid-Holland en op de Gliphoeve, v. V. — Bij Driebergen in Mei en Junij, Six. — Bij Haarlem, Rits.
1007 **Atratus** Dalm.	Dalm. *Anal.* p. 15, nº. 14. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 389, nº. 2.	In April en Mei bij Utrecht, Six.

EMBOLEMUS Westw. (*Polyplanus* Ns.)

1008 **Ruddii** Westw.	Westw. *Phil. Mag.* III. Ser. 2. p. 444. — Halid. *Ent. Mag.* IV. p. 431. Pl. XVI, f. 1. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 349.	Verscheidene exx. bij elkander in Sept. bij Utrecht, Six.

BETHYLUS Latr.

1009 **Cenopterus** Latr.	Latr. *Hist. nat. d. Crust. et d. Ins.* XIII. p. 229. — Panz. *Fn. Germ.* 81, f. 14. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 394, nº. 4.	Eenmaal in Holland, v. V.

PERISEMUS Först. (*Omalus* Jur.)

1010 **Formicarius** Latr.	Latr. *Gen. Cr. et Ins.* IV. p. 41. — Panz. *Fn. Germ.* 97, f. 16. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 693, nº. 3.	Bij Leyden, v. V. — Bij Utrecht, Six.

ISOBRACHIUM Först.

1011 **Fuscicorne** Jur.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 592, nº. 1.	Bij Utrecht, Six.

CALLICERAS Nees.

1012 **Clavatus** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. F.* III. p. 183, n°. 1.	Uit wilgenrozen bij Leyden, Rits. en v. V.
1013 **Fuscicornis** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 281, n°. 3.	Uit wilgenrozen met den vorigen, misschien de ♂ van de vorige soort, Rits.

LAGYNODES Först.

1014 **Pallipes** Voll.	Nader te beschrijven.	In een huis te Leyden op het eind van Maart een ♀, Rits.

MEGASPILUS Westw. (*Ceraphron*, pars Ns.)

1015 **Ancyloneurus** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 217.	In Junij in mijn tuin te Leyden, v. V.
1016 **Syrphi** Bouch.	Bouché, *Nat. d. Ins.* p. 175. — Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 216, n°. 2. tab. VIII. f. 11.	Te Leyden in Aug. uit poppen van *Syrphus*, Perin. — In Sept. in mijn tuin aldaar gevangen, v. V.
1014 **Rufipes** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 277, n°. 5.	Bij Utrecht, Six.

CERAPHRON Jur.

1018 **Cursitans** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 284, n°. 9.	Bij Utrecht in Mei en bij Driebergen in Junij, Six.
1019 **Nanus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 284, n°. 10.	Eenige malen bij Utrecht gevonden, Six.
1020 **Thoracicus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 283, n°. 8.	Bij Utrecht, Six.

PROCTOTRUPES Latr. (*Codrus* Jur.)

1021 **Campanulator** L.	Fabr. *S. P.* 99, 25. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 353, n°. 1. — Germ. *Fn. Germ.* 5, f. 16. — Haliday, *Oxyura* p. 10. sp. 6 (*Gravidator* L.)	Bij Utrecht en bij Driebergen in Sept., Six. — Een ♂ te Voorst in Julij, Wtt. — Op Schothorst en Sterkenburg in Aug., v.V.
1022 **Pallipes** Jur.	Panz. *Fn. Germ.* 85, f. 9. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 356, n°. 5. — Hal. *Oxyura* p. 11. sp. 10. — Jur. *Nouv. Méth.* tab. 13. g. 46.	In Mei gemeen bij den Haag, v. d. W. en v. V. — Bij Utrecht, Six. — Gemeen op Wikkenburg en te Voorst, Wtt. — Aan de Vogelenzang, Rits. — Op Sterkenburg, v. V.
1023 **Longicornis** Nees.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 358, n°. 7. — Hal. *Oxyura* p. 9. sp. 5.	Beide sexen in Aug. te Brummen, v. V.
1024 **Calcar** Hal.	Hal. *Oxyura* p. 12, n°. 13.	Een ♂ den 17den Mei bij Utrecht, Six. — Ook aldaar in Junij, Six.
1025 **Elongatus** Hal.	Hal. *Oxyura* p. 11. sp. 9.	In Mei bij Utrecht, Six.
1026 **Laricis** Hal.	Hal. *Oxyura* p. 14. sp. 17.	Bij Haarlem, Rits.
1027 **Aculeator** Hal.	Hal. *Oxyura* p. 14. sp. 16.	Bij Haarlem in Sept., Rits.
1028 **Parvulus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon* II. p. 360, n°. 10. — Hal. *Oxyura* p. 14. sp. 18.	Bij Utrecht, Six. — In Oct. vliegende in mijn tuin te Leyden gevangen, v. V.
1029 **Apterogynus** Hal.	Hal. *Oxyura* p. 15. sp. 19.	Bij Utrecht, Six.

THORON Hal.

1030 **Metallicus** Hal.	Walk. *Ent. Mag.* III. p. 355. Pl. XIII, f. 11 et 12. — Hal. *Ent. Mag.* I. p. 272. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 291 (♀ *Solidus*) et 292 (♂ *Fornicatus*).	Twee ♂♂ in Aug. bij Driebergen, Six. — Beide sexen aldaar in Mei, Six.

TELEAS Latr.

1031 **Spinosulus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 296, n°. 2.	Een ♂ bij Utrecht, Six.
1032 **Dalmanni** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. F.* I. p. 185, n°. 5.	In menigte uit eijeren van *Orgyia antiqua*, v. V.

PROSACANTHA N. ab Es.

1033 **Varicornis** Latr.	Walk. *Ent. Mag.* III. p. 357.	Een ♀ bij Utrecht, Six.
1034 **Filicornis** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forst.* III. p. 186, n°. 1.	Bij Driebergen, Six.
1035 **Procris** Walk.	Walk. *Ent. Mag.* III. p. 366, n°. 28.	Een ♂ bij Utrecht, Six.

SPARASION Latr.

1036 **Frontale** Latr.	Latr. *Gen. Cr. et Ins.* IV. p. 35. — Jurine, *Nouv. Méth.* p. 303. tab. 13, f. 44. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 260. — Curtis, *Brit. Ent.* vol. VII, Pl. 317.	Bij Driebergen meermalen, Six.

SCELIO Latr.

1037 **Rugulosus** Latr.	Latr. *Gen. Cr. et Ins.* IV. p. 32. — Curtis, *Brit. Ent.* VII, Pl. 325. Nees ab Es. *Mon.* II. p. 263.	Eenige voorwerpen bij Driebergen, Six. — Bij Rhoon in Aug., Iv. Schepman.

INOSTEMMA Hal.

1038 **Boscii** Jur.	Jurine, *Nouv. Méth. Hym.* p. 318. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 306, n°. 14. — Curtis, *Brit. Ent.* vol. VII. Pl. 309.	Een ♀ en 2 ♂♂ in Julij op den Haagschen straatweg, Perin. — Een ♀ 25 Julij bij Middelburg, de Man.

PLATYGASTER Latr.

1039 **Niger** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 304, n°. 12. — Ratz. *Ichn.* III. p. 185, n°. 6.	Uit wilgenrozen bij Leyden, v. V.
1040 **Nodicornis** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 299, n°. 2.	De var. β bij Utrecht, Six.
1041 **Forticornis** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 308, n°. 16.	Uit wilgenrozen in Junij bij den Haag, v. V.
1042 **Tuberosus** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II p. 303, n°. 8.	Bij Utrecht in Mei, Six. — Twee exx. op de duinen bij Koudekerke in Zeeland, de Man.
1043 **Contorticornis** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forstins* I. p. 215, n°. 1.	Een ♂ bij Driebergen, Six.

CAMPTOPTERA Först.

1044 **Papaveris** Först.	Först. *Hymenopt. Studien.* II. p. 119.	Het wijfje binnen 's huis gevangen den 25sten Aug. 72 te Leyden, Rits.

POLYNEMA Hal. (*Eutriche* Ns.)

1045 **Ovulorum** Hal.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 197 (*Eutr. gracilis*). — Hal. *Ent. Mag.* I. p. 347. — Först. *Linnaea Ent.* II. p. 217.	Een ♂ bij Utrecht, Six.

ANAPHES Hal.

1046 **Pratensis** Först.	Först. *Linnaea Ent.* II. p. 211.	Een ♂ bij Utrecht, Six.

GALESUS Curt.

1047 **Fuscicornis** Curt.	Curtis, *Brit. Ent.* VIII, nº. 341.	Een ♂ in Junij bij Utrecht, Six.

ANEURHYNCHUS Westw.

1048 **Nodicornis** Marsh.	Marshall, *Ent. Monthl. Mag.* 1867, nº. 34. p. 225.	Twee exx. in Mei bij Utrecht, Six.

PARAMESIUS Westw.

1049 **Rufipes** Westw.	Westw. *Introd. to mod. Class.* II. Synopsis p. 75. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 335, nº. 18.	In Aug. te Brummen en in Julij op Sterkenburg, v. V. — In Aug. aan de Vogelenzang, v. d. W.

DIAPRIA Latr.

1050 **Elegans** Jur.	Jurine, *Nouv. Méth. d. Cl.* p. 319. tab. 13, f. 48. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 324, nº. 4.	Bij Leyden, v. V. — Bij Utrecht, Six. — In Sept. op Wikkenburg, Wtt. — Bij Haarlem, Rits.
1051 **Conica** Latr.	Fabr. *S. P.* 167, 33. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 325, nº. 7.	Bij den Haag, v. V. — Bij Utrecht, Six.
1052 **Picicornis** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 321, nº. 3.	Een ♀ bij Driebergen, Six.
1053 **Suspecta** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 323, nº. 5.	Een ♀ bij Driebergen, Six.

LOXOTROPA Först.

1054 **Dispar** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 328, nº. 9.	Twee wijfjes bij Utrecht, Six.

BASALYS Westw.

1055 **Fumipennis** Westw.	Westw. *Introd. t. mod. Class.* II. Synopsis. p. 75.	Bij Driebergen, Six.

ISMARUS Hal.

1056 **Dorsiger** Curt.	Curt. *Brit. Ent.* vol. VIII, Pl. 308. — Westw. *Introd. to the mod. Class.* Synops. p. 76.	Een ♂ bij Driebergen, Six.

BELYTA Jur.

1057 **Boleti** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 338, n°. 2.	In Junij bij den Haag, v. V.
1058 **Bisulca** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 339, n°. 3.	In Junij bij den Haag, v. V.
1059 **Fuscicornis** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II. p. 340, n°. 5.	Bij Utrecht, Six.
1060 **Sanguino-lenta** N. ab Es.	Nees ab Es. *Mon.* II, p. 341, n°. 7.	In Junij bij Arnhem, v. V.

CINETUS Jur.

1061 **Gracilipes** Curt.	Curt. *Brit. Ent.* VIII, 380, n°. 4. — Westw. *Introd. to mod. Class.* Synopsis, p. 76.	Bij Driebergen, Six.

HELORUS Latr.

1062 **Ater** Jur.	Jurine, *Nouv. Méth. de Cl.* p. 215. tab. 14. — Nees ab Es. *Mon.* II. p. 364. — Curtis, *Brit. Ent.* vol. IX, n°. 403.	Bij Utrecht, Six. — In Julij en Aug. bij Leyden, v. V. — Op Wikkenburg in Julij, Wtt.

Onder het afdrukken dezer lijst zijn mij nog de volgende soorten als inlandsch bekend geworden:

1063 **Tryphon brunniventris** Grav., var. **fulviventris** Holmgr.	Holmgr. *Mon Tryph.* p. 191, no 15.	Bij Leyden, Wellenb.
1064 **Exenterus lepidus** Holmgr.	Holmgr. *Mon. Tryph.* p. 231, n°. 10.	In Mei te Voorst uit eene larve gekweekt, Wtt.
1065 **Exenterus Bohemani** Holmgr.	Holmgr. *Mon. Tryph.* p. 226, n°. 1.	Te Voorst, Wtt.
1066 **Exetastes fulvipes** Grav.	Grav. *Ichn. Eur.* III, p 401, n°. 9.	Aan het Ginneke, 15 Aug. 72, W. Alb.
1067 **Glypta scalaris** Holmgr. (nec Grav).	Holmgr. *Mon. Pimpl.* p. 42, n° 13.	Te Brummen in Mei 67, v.V.
1068 **Lissonota commixta** Hlmgr.	Holmgr. *Mon. Pimpl.* p. 50, n°. 4.	Bij Soeterwoude den 1sten Aug. 72, v. V.
1069 **Odontomerus dentipes** Gmel.	Grav. *Ichn. Eur.* III, p. 854. — Holmgr. *Mon. Pimpl.* p. 73, n°. 1.	In Julij bij Noordwijk, Rits.
1070 **Anomalon Wesmaeli** Hlmgr.	Holmgr. *Mon. Ophion.* p. 1[illegible], n°. 4.	Uit eene rups gekweekt, Kinker.
1071 **Anomalon septentrionale** Hlmgr.	Holmgr. *Mon. Ophion.* p. 27, n°. 18.	Vijf exx. bij elkander te Wassenaar 25 Mei, v. V.
1072 **Megastigmus Bohemanii** Ratz.	Ratz. *Ichn. d. Forstins.* II, p. 182, n°. 2.	In de Scheveningsche boschjes 19 Junij, Six.

Bijlage tot de lijst van inlandsche
Hymenoptera

BESCHRIJVING DER NIEUWE SOORTEN.

1. AGROTHEREUTES BATAVUS, Voll.

(Plaat 9, Fig. 1.)

Agroth. niger, pedibus rufis, antennis et abdomine tricoloribus. Long. 6 millim.

De vrij lange legboor, het tweelobbige voorlaatste tarsenleedje en de slanke sprieten toonen als systematische plaats voor dit insect aan het geslacht Agrothereutes, van welks beide andere soorten *Hopei* en *Abbreviator* deze reeds door de kleur voldoende onderscheiden is.

Kop met de oogen en de kaken zwart, dof en fijn gestippeld, behalve achter de inplanting der sprieten, waar de schedel sterk ingedeukt, glad en glanzig is. Oogen zeer groot, doch ocellen vrij klein. Palpen grauw, aan het eerste lid iets donkerder. Sprieten slank, zoo lang als $\frac{2}{3}$ van het ligchaam; het eerste lid gezwollen, bolvormig, scheef afgesneden, het 2[e] klein en dun, het 3[e] aan de basis zeer dun, langer dan de beide voorgaanden te zamen, het 4[e] iets korter; deze allen rood. Het 5[e] iets korter dan het 4[e] en het 6[e] weder iets korter, doch nog altijd langer dan breed; het 7[e] echter even als de volgenden even lang als breed; 5—7 zwart, 8—11 wit, de overigen zwart. Thorax zwart, minder fijn gestippeld dan de kop; metathorax tusschen de beide zijkanten, die van een doorntje voorzien zijn, uitgehold. Vleugeltjes langer dan bij de andere soorten tot op het steeltje van het achterlijf reikende;

voorvleugels bruin achter de helft der radiaalcel en der 2e cubitaalcel (areola) rond toeloopende, met gele basis, gele vleugelschubjes en bruine aderen; ondervleugels veel lichter met minder sterk uitgedrukte aderen.

Achterlijf glad en glanzig, zeer weinig bestippeld, breeder dan de thorax met het eerste segment zeer smal aan de basis en vrij breed uitloopend; de inkervingen tusschen de ringen vrij diep, vooral die tusschen den 1en en 2en ring. Steeltje bruin, ring 1, 2, 3 en de voorrand van 4 rood, de rest van 4 en ring 5 zwart, 6 en 7 wit met zwarten zoom. Legboor roodbruin in zwarte scheede, bijna zoo lang als het achterlijf.

Pooten met de heupen ietwat geelachtig rood, vrij forsch; een ring aan het eind der achterdijen zwart, de achterscheenen vaal bruin met een' lichten ring aan de basis.

Een wijfje dezer soort werd door den heer Perin in Zuid-Holland gevangen.

2. Aptesis longicauda, Voll.

Aptesis capite et metathorace nigris, pro- et mesothoracibus badiis, abdomine rufoflavo, pedibus flavis. Long. 3 mm.

Het naast verwant aan *Apt. Sudetica* Grav., doch verschillend. Kop breed, zwart, glanzig, aan de achterzijde sterk versmald en in den nek sterk uitgehold. Sprieten veel slanker dan bij de overige soorten in dit genus, aan de inplanting roodachtig wit, en verder door rood en bruin tot zwart overgaande. Borststuk vaal kastanjebruin, behalve den zwarten metathorax, die aan iedere zijde een uitstekend puntje vertoont. Vleugels smal, reikende tot over de basis van het achterlijf met gele inplanting en onduidelijk bruin aderbeloop. Achterlijf glad en glanzig roodgeel met zweem van bruin aan de basis. Legboor lichtbruin, iets langer dan het achterlijf. Pooten slank, geheel lichtroodachtig geel.

Een enkel wijfje werd door mij in Aug. bij Wort-Rhede in Gelderland gevangen.

3. Bassus quadriguttatus, Voll.

Bassus niger, guttis quatuor albis in abdominis lateribus, pedibus anterioribus et femoribus posticarum rufis. Long. 6 millim.

Zwart, weinig glanzig, zeer spaarzaam behaard. Aan den kop zijn de oogen tamelijk uitpuilend, vuil donker bruin, bijna zwart; de ocellen roodbruin; de clypeus, bovenlip, tandjes der bovenkaken en palpen rood, terwijl de sprieten aan de onderzijde een' rooden gloed vertoonen. De zijden van den thorax zijn glanziger dan de rug, het schildje steekt vrij hoog naar boven, de metathorax heeft drie bovenpaneelen, waarvan het middelste klein en diep ingedrukt is; daaronder is slechts één grof gestippeld onderpaneel [1]. Van het achterlijf zijn de vier voorste ringen op de rugzijde lederachtig, de volgenden glad; de eerste vertoont in het midden eene gleuf tusschen twee rigchels, die echter niet tot het eind doorloopen; de 3 volgende ringen hebben aan wederzijde op het midden der lengte een ingedrukt putje. Ring 1 en 2 vertoonen aan iedere zijde in den achterhoek een zuiver wit vliezig driehoekje. Vleugeltjes doorschijnend met gele inplanting, lichtbruine aderen en bruin stigma met lichtere basis. Aan de pooten zijn de heupen en dijringen zwart, de voor- en middenpooten oranjeachtig rood; de dijen der achterpooten en de basis der scheenen iets minder geelachtig rood, de rest der scheenen en de tarsen dofzwart.

Van deze fraaije soort ving ik in Mei te Leyden een wijfje.

4. Scolobates corallinus, Voll.

Scolob. niger, sat nitidus, antennis annulatis, abdominis parte anteriore et femoribus posticis corallinis. Long. 9 millim.

Van de drie beschreven soorten van *Scolobates* komt deze het meest met *Italicus* overeen.

---

[1] Met het woord *Paneel* bedoel ik die veldjes (*Areolae*), door eenigzins verhoogde rigcheltjes of lijstjes ingesloten, welke men in de familie der Sluipwespen bij verre weg de meeste soorten op den metathorax aantreft, en die door Wesmael het eerst als goede specifieke onderscheidingskenmerken zijn gebruikt. Verg. zijn *Tentamen dispositionis methodicae Ichneumonum.*

Zwart, matig glanzig, op kop en thorax vrij digt en duidelijk gestippeld, gladder op het achterlijf, waarvan de voorhelft koraalrood is. Kop van boven gezien tweemaal zoo breed als lang, op den schedel en achter de oogen kort behaard; oogen vrij groot, ovaal, donker bruin; bijoogjes licht bruin; tanden der bovenkaken zeer glad en glanzig. Sprieten vrij forsch, reikende tot voorbij de spits der achterheupen; het eerste lid scheef bekervormig, dik; het 2ᵉ veel dunner en slechts half zoo lang; het 3ᵉ schuin daarin geplant, aan de basis dunner, aan het eind dikker, driemaal langer; de overigen schier even lang als dik; ringel 9—18 wit, al het overige zwart. Borststuk aan de zijden sterk behaard; de metathorax met 5 zwak omlijste paneeltjes. Vleugelschubbetjes zwart; daaronder een even groot wit in een gedraaid vliezig dotje als vleugelbasis. Vleugels eenigzins berookt met bruine aderen en taankleurig stigma. Achterlijf smal aan de basis, aan den rand van den 3ᵉⁿ ring zoo breed als de thorax tusschen de vleugels, koraalrood tot over de helft van den derden ring, verder glanzig zwart. Legboor uitwendig even zigtbaar. Aan de voorpooten zijn de knieën en scheenen licht rood, de tarsen bruin; de middelpooten zijn zwart, behalve de spits der knie, de onderzijde en de stekels der scheenen, die donkerrood zijn; aan de achterpooten, wier heupen zeer forsch zijn, zijn de breede dijen koraalrood.

Op Wikkenburg bij Schalkwijk ving Dr. J. Wttewaall in de maand September vijf wijfjes.

5. Pimpla vincta, Voll.

P. nigra antennis fulvescentibus, abdominis segmentis rufo-marginatis, pedibus rufis, posticarum tibiis tricoloribus, terebra brevi. Long. 6—12 millim. cum terebra.

Misschien is deze soort niet zelfstandig, maar eene verscheidenheid van *Scanica* of *Alternans*, met welke zij veel overeenkomst heeft.

Kop zwart, achter de sprieten zeer glanzig. Palpen grauw.

Eerste lid der sprieten zwart; aan de bovenzijde zijn de sprieten roodbruin, gaande weg rooder, aan de onderzijde geelachtig, naar de spits toe rooder. Thorax zwart, vleugelschubbetjes en knobbeltje daar voor geelachtig wit; stigma der vleugels getaand geel. Abdomen sterk gestippeld, behalve de randen der segmenten, die zeer glad en roodachtig zijn; legboor van boven gezien niet langer dan de 3 laatste achterlijfsringen. Pooten met alle heupen rood; de tarsen iets lichter, die der middelpooten bruin aan de uiteinden der leedjes; scheenen der achterbeenen onder de knie zwart, dan een smal wit bandje, vervolgens rood tusschen twee bruinachtige dunne lijntjes, de stekeltjes wit; tarsen der achterpooten wit en zwart geringeld.

Verscheidene wijfjes werden in Holland, Zeeland, Utrecht en Gelderland aangetroffen, het mannetje bleef onbekend.

6. Pimpla laevidorsum, Voll.

P. nigra, thoracis dorso deplanato laevi, abdominis segmentis anterioribus rude punctatis, pedibus fulvis, terebra mediocri. Long. 8 mm. cum terebra.

Deze soort onderscheidt zich van hare geslachtsverwanten door de platheid en den levendigen glans van den rug des thorax. Kop glanzig zwart, schier ongestippeld; palpen geelachtig; oogen bruin; sprieten aan de onderzijde vaal bruin. Thorax, ofschoon bijzonder glad en glanzig, toch echter nog gestippeld. Vleugelschubbetjes en basis der vleugels geel; stigma lichtbruin met witte basis. Metathorax bijna zonder verdeeling in paneeltjes. Abdomen tweemaal zoo lang als de thorax en iets breeder; het 1e segment zeer grof gestippeld met een ondiep gleufje in het midden, uitloopende op een zadelachtig randje aan het einde; 2e, 3e en 4e ring grof gekorreld met gladde zoomen; de overige ringen minder grof van sculptuur; legboor zoo lang als de 3 laatste segmenten met de helft van het vierde. Pooten geelachtig rood met zwarte klaauwtjes.

Beschreven naar een te Voorst in Julij door den heer J. Wttewaall gevangen voorwerp.

POLYSPHINCTA MULTICOLOR, GR.

Van de beide op bladz. 176 vermelde variëteiten is de tweede bij nader onderzoek gebleken te zijn een aan de punt van het achterlijf ietwat bevlekt en bedekt (en daardoor generisch moeijelijk te herkennen) wijfje van Sp. 637 *Clistopyga incitator* F., terwijl de eerste, gevangen in den Aerenhout, bijna geheel overeenstemt met de beschrijving van *Polysphincta Bohemani* bij Holmgren, *Monogr. Pimpl.* p. 30, n⁰. 3, met dit zeer groote verschil dat de legboor niet is zoo lang als het 1ste segment, maar langer dan de twee eersten gezamenlijk; zoodat het onmogelijk schijnt dit voorwerp tot *Bohemani* te brengen.

De vleugeladeren zijn als bij afdeeling A. b. van Holmgren. Ons voorwerp verschilt van zijne beschrijving in de volgende punten: de clypeus en bovenkaken zijn geheel zwart, de sprieten niet wit aan de basis, de achterpooten niet vuil-, maar helder rood; van een bruin bandje om de achterschenen is slechts een flaauw spoor te zien. De segmenten 2—4 van het achterlijf zijn wel degelijk tuberculeus en, gelijk reeds gezegd is, de legboor is tweemaal langer.

7. GLYPTA ELEGANS, Voll.

(Plaat 9, fig. 2.)

Glypta nigra, facie non elongata argenteo-pilosa, ore pedibusque anterioribus flavis, abdominis medio et femoribus posticis ochraceo rufis. ♂. Long. 9—11 mm.

Holmgren beschrijft in zijne Monographie der Pimplarien van Scandinavie eene *Glypta rostrata* die met onze soort de grootste gelijkenis schijnt te hebben, doch zeer kennelijk verschilt door den vorm van het gezigt, dat bij *Rostrata* gelijk de naam aanduidt, sterk naar beneden verlengd is, terwijl bij onze soort het benedengedeelte van den kop wel naar evenredigheid iets langer is dan bij *Gl. flavolineata*, doch niet veel verschilt van 't geen men b. v. bij *Gl. Mensurator* aantreft. Ik meen evenwel verpligt te zijn hierbij te vermelden dat ik geen typisch exem-

plaar van *Rostrata* heb onder de oogen gehad en dus slechts mijne dieren met de beschrijving van Holmgren heb kunnen vergelijken. Die in schier alle opzigten op onze soort passende beschrijving vergunt mij hier kort te zijn.

Ligchaam zwart, weinig glanzig, vrij grof bestippeld, kortharig. Kop niet naar beneden verlengd, onder de sprieten vrij dik met zilveren haartjes bezet; bovenlip en kaken geel. Sprieten slank, lang, aan de basis zwart, naar de spits toe rossig. Achterlijf lang, slank met de normale indruksels op segm. 2—4 zeer duidelijk, op 5 nog flaauw te onderscheiden. De kleur bij twee voorwerpen ongelijk; ring 1 bij het eene geheel glanzig zwart, bij het andere met een' rooden achterrand; bij dit laatste zijn ring 2 en 3 bijna geheel steenrood met zwarte vlekken in de voorhoeken en is ring 4 versierd met een' steenrooden driehoek; bij het eerste is 4 geheel zwart, 2 en 3 steenrood met zwarte randen aan de zijden, naar voren verbreed; de overige ringen zijn bij beiden zwart met witachtig haardons. De 4 voorste pooten zijn geheel geel, behalve de laatste tarsenleedjes, die bruin zijn; de heupen der achterpooten zijn glanzig zwart, apophysen, dijen en grootste gedeelte der scheenen steenrood; het overige dofzwart behalve de stekeltjes, die lichtbruin zijn.

Twee mannetjes van deze soort werden op 22 Julij 1869 door den heer C. Ritsema Cz. aan de Beverwijk gevangen.

8. Coleocentrus Abiae, Voll.

(Plaat 9, fig. 3.)

Coleoc. niger, facie et antennarum annulo albis, pedibus nigro, flavo et rufo variis. ♂. Long. 12 millim.

Ofschoon het altijd eene gevaarlijke zaak blijft eene soort naar een enkel voorwerp te beschrijven, meen ik het hier te mogen doen wegens het gering aantal der in dit dubbelnamige geslacht (♀ *Coleocentrus* — ♂ *Macrus*) beschreven soorten. Het geheele insect is lang en slank, de kop echter kort en breed, achter

de oogen versmald en harig; de oogen puilen uit en zijn grijsachtig bruin, even als de vrij groote ocellen. Het gezigt met de monddeelen is ivoorwit; aan wederzijde staat op den bovenrand van den clypeus een rond putje. De sprieten zijn zoo lang als het ligchaam, zwart, een eind voorbij de helft van een' witten ring voorzien, die negen ringels bedekt. De thorax is kort, gedrongen, zwart, aan de borstzijde vrij dik met witte haartjes bezet, de metathorax vertoont op het midden der rugzijde een langwerpig ovaal sleufje. Het achterlijf is slank, smal aan de basis, het breedst op den 4[en] ring, blaauwzwart met witte haartjes bezet en met roodachtigen gloed aan den achterrand der middenringen. Heupen en trochanters aan alle pooten blaauwzwart, aan de onderzijde met witte haren bezet. Dijen der 4 voorste pooten oranjerood; scheenen en tarsen dier pooten geel, laatste tarsenlid bruin. Dijen der achterpooten met de voorste helft der scheenen bloedrood, het overige zwart, behalve de stekels, die bruin zijn. Vleugels zeer lang, doorzigtig, doch rijk met microscopische haartjes bezet, waardoor zij een berookt uiterlijk krijgen; aderen donkerbruin, stigma donkerbruin met licht taankleurigen kern.

Een enkel mannelijk voorwerp kwam bij mij te voorschijn uit een cocon, waarin zich den 6[den] Julij 1871 eene larve van *Abia aenea* Klug had ingesponnen.

9. Coleocentrus Sixii, Voll.

(Plaat 9, fig. 4.)

Coleocentrus niger, articulo primo antennarum subtus, palpis, prothorace et pedibus anterioribus eborinis, pedibus posticis nigro rufoque variegatis. Long. 14 millim.

Ligchaam zeer lang en slank, dof zwart. Kop klein en smal, doch naar evenredigheid iets langer dan bij de vorige soort. Oogen langwerpig en vrij groot, doch niet uitpuilend, bruin. Bijoogjes klein. Sprieten weinig korter dan het achterlijf, slank doch naar het einde niet versmallend, zwart met het eerste lid aan de onderzijde ivoorwit. Palpen van dezelfde kleur. Thorax smal;

prothorax zeer kort, lichtgeel, van deze kleur is ook eene schuine streep onder de achtervleugels; de metathorax vertoont, voor zooverre ik bespeuren kan, geene lijstjes noch paneelen. Vleugels smal en lang, doorzigtig vuilwit met bruine aderen en stigma; de areola is wijder, meer driehoekig en minder gesteeld dan bij de vorige soort. Achterlijf meer dan 2maal langer dan kop en borststuk te zamen genomen, zeer smal, zwart met zeer fijne bruingeele zoomen der segmenten; de eerste ring langer en smaller dan een der volgenden.

Pooten lang en mager, de vier voorsten ivoorgeel; aan de beide achtersten de heupen en dijen helder rood, de dijringen vaalzwart met geele zoomen, aan de basis der dijen boven op een bruin veegje na een geel ringetje; scheenen en tarsen aan de basis geelachtig, aan de spits grauw.

De heer G. A. Six, wiens naam ik aan de soort gehecht heb, ving van deze merkwaardige en zoo het schijnt, zeer zeldzame species een mannetje in de omstreken van Utrecht.

10. Anomalon bucephalum, Voll.

De beschrijving dezer soort heb ik vroeger in de *Bouwstoffen* gegeven; hier heb ik er nu nog bij te voegen dat zij door den vorm van haren clypeus in geen der 5 groepen of subgenera van Wesmael (Revue des Anomalons de Belgique [1]) past. De clypeus toch is wel opgewipt als in Subgenus I. *Schizoloma*, maar niet tweelobbig; hij is aan den rand concaaf met voorspringende hoeken. Overigens zijn de oogen niet harig, de tanden der bovenkaken zeer ongelijk, de tarsen der mannetjes sterk verbreed en hun tweede lid slechts weinig korter dan het eerste. De verdeeling der vleugeladeren is als in de 1e figuur van Wesmael, dus gelijk aan die van zijn *Schizoloma amictum*. Hebben wij hier nu slechts met eene varieteit te doen? Men bedenke daarbij wel dat ook het hoorntje onder de sprieten ontbreekt.

[1] *Académie royale de Belgique*, Tom. XVI, n°. 8 des Bulletins.

11. Paniscus ornatus, Voll.

Paniscus testaceus, lineis hamatis albis in mesothorace et scutello ornatus. ♂ Long. 12 millim.

Het geheele ligchaam van de kleur van gebakken potaarde met geringe versierselen. De omzooming der grijsachtige zamengestelde oogen is wit en zeer fijn; de bijoogen zijn zeer groot, topaaskleurig. De middenlap van den tamelijk glanzigen mesothorax is omzoomd door twee smalle witte streepen, die even boven de basis van het schildje beginnen; aan den rand van den prothorax gekomen, wenden zij zich plotseling om en, de zijlappen langs de vleugelschubbetjes, die mede licht van kleur zijn, doch niet zuiver wit, volgende, loopen zij gekromd door tot zij, in elkanders onmiddelijke nabijheid gekomen op het schildje, aldaar plotseling ophouden zonder elkander te raken. Op de zijden zijn de naad van den prothorax, vier kleine vlekjes ter wederzijde op den mesothorax, de naad van den metathorax en eene ovale vlek boven de achterheupen wit. Abdomen, vleugels en pooten vertoonen niets bijzonders; de achtertarsen zijn iets lichter dan hunne scheenen; het stigma is lichtgeel; de legboor steekt een tamelijk eind ver van de spits van het abdomen uit.

Een wijfje van deze soort werd door Dr. C. de Gavere in Julij te Drever in Groningen bemagtigd.

12. Vipio insularis, Voll.

(Plaat 9, fig. 5 en 5*a*)

Vipio niger, in thorace castaneo-maculatus, abdomine, excepta basi, nitidissimo fulvo, sicut femoribus tibiisque. ♀ Long. 5 mill.

De eerste en eenige *Vipio*, die in ons vaderland gevangen werd, schijnt mij toe eene nieuwe soort te zijn van dit geslacht, dat zoo sterk door zijn naar beneden uitgerekten kop gekenmerkt wordt.

De kop is glanzig zwart, sprieten en palpen dof zwart; de boven-voorzoom der oogen is min of meer geelachtig. De thorax is zwart, met korte witte haartjes dik bezet; de zijlobben van den mesothorax zijn kastanjebruin, het schildje onbehaard en zeer glanzig zwart; de mesothorax is grof gekorreld, zonder eenige afdeeling in vakjes. De borst is spiegelglad en zeer glanzig zijn mede de heupen en dijringen, die zwart zijn. De vleugels wier schubbetjes eene vuilbruine kleur hebben, zijn donker berookt met uitzondering van eene witte streep onder het nootbruine stigma. Van het zeer glanzige hooggeele achterlijf is de helft van den eersten ring zwart, even als de beide scheeden van den roodbruinen legboor, welks lengte die van het ligchaam overtreft. Aan den buik vertoont zich bij mijn ex. eene geele regthoekig naar beneden uitstekende langwerpig vierhoekige, zijdelings eenigzins bolle plaat, welke uit twee kleppen schijnt te bestaan en het analogon te zijn van den koker aan den buik bij de geslachten *Coleocentrus* en *Acoenites*. Dijen en scheenen zijn oranjekleurig, zoomede de basis der zwarte tarsen; de tippen der achterscheenen zijn zwart.

Het wijfje, waarnaar deze beschrijving genomen is, werd den 6[den] September door den heer J. G. de Man bij Koudekerke in Zeeland gevangen.

13. Polemon albimanus, Voll.

Polemon niger, abdominis medio rufo, apice flavo, pedibus anterioribus ex flavo albis. Long. vix 5 millim.

Kop glanzig zwart, vierkantig, breed, achter de oogen sterk naar achteren verlengd, schijnbaar te groot voor het ligchaam. Sprieten langer dan het ligchaam, slank zeer donker bruin, met uitzondering van het eerste lid, dat glanzig zwart is. Bovenkaken zwart, palpen geelachtig wit. Borststuk eenigzins behaard, vooral op den metathorax, met zeer gladde onbehaarde zijden van den mesothorax; de beharing is zijdeachtig grijs. Vleugels

berookt, doch aan de inplanting geelachtig; hunne aderen zwart. Vier voorste pooten geelachtig wit met zwarte heupen en een bruinachtigen veeg op de bovenzijde der dijen, van hare basis uitgaande; achterpooten zwart met lichtbruine apophysen en dergelijke ringeltjes aan de basis der scheenen; ook de achtertarsen zijn bruinachtig. Het achterlijf heeft een zeer slank eerste segment, dat op de rugzijde in de lengte als met de naald gekrast is, en aan de basis een kort glanzig langsrigcheltje vertoont; het 2e segment en de basis van het 3e zijn rood, glanzig, glad; de volgende donkerbruin, doch het laatste bruingeel. De kop is het breedste en het abdomen het smalste gedeelte van het ligchaam.

Den 22en Junij ving de heer Ritsema een voorwerp dezer soort aan de Vogelenzang.

DESCRIPTION ET FIGURE D'UN MÂLE, JUSQU'ICI PRESQUE INCONNU, DU GENRE *XYLOCOPA LATR.*

PAR

C. RITSEMA Cz.

(Planche 10, fig. 1 et 2.)

Long. 14 mm. — Noir, avec deux bandes longitudinales d'un jaune citron, qui s'étendent sur toute la longueur du corps.

Sur la tête, qui est plus étroite que le thorax et couverte d'une ponctuation fine et serrée, les deux bandes jaunes (ici d'un jaune pâle) environnent, excepté à la base, les yeux composés qui ne se rapprochent pas sur le vertex; l'ocelle inférieur placé dans une impression bien limitée qui se prolonge étroitement sur le vertex et sur une carêne peu élevée entre la base des antennes; chacun des deux ocelles supérieurs accompagné d'une fossette peu marquée; bord inférieur du chaperon, ainsi qu'une ligne longitudinale assez large, lisse; le labre et les mandibules d'un brun presque noir, le milieu des machoires et du menton d'un brun foncé, les autres parties de la bouche d'un brun clair; les antennes noires, avec le dessous des dix derniers articles ferrugineux.

Thorax: coupé droit en arrière; squamules des ailes d'un noir luisant, portant, aussi bien que le thorax sous l'insertion des ailes, quelques poils jaunâtres; ailes transparentes, enfumées, de couleur plus foncée dans la cellule radiale et au sommet, glacées d'or, le bout et la côte avec un reflet violet; les nervures d'un brun foncé; la première et la deuxième cellule cubitale ne sont pas complètes, la nervure qui les sépare

n'atteignant pas la nervure cubitale (fig. 3). Pattes noires, les jambes et les tarses densément couverts de poils noirs, excepté à la surface extérieure où ils sont de couleur jaunâtre; sur la jambe des pattes postérieures ces poils jaunâtres sont divisés en deux rangées longitudinales; le dessous des trois derniers articles des tarses, le bout du dernier, ainsi que la base des crochets bifides, est d'un brun clair ou ferrugineux.

Abdomen: chauve entre les deux bandes jaunes, luisant malgré la ponctuation assez grossière; toutefois au premier segment cette partie est couverte de quelques poils noirs et et d'une ponctuation fine; en dehors des bandes jaunes l'abdomen est mat, à cause de la ponctuation très-serrée; les deux bandes jaunes diminuent peu à peu en largeur en arrière; et contiennent à la base des trois derniers segments une petite tache de poils blancs, qui, néanmoins peut être cachée sous le bord postérieur du segment précédent; auprès de l'anus on voit une tache semblable; au dessous de l'abdomen il y a sur les bords latéraux quelques poils jaunâtres (fig. 1).

J'ai rencontré six exemplaires de ce mâle coloré si singulièrement, dans l'intéressante collection d'insectes de la Société royale de Zoologie „Natura Artis Magistra" à Amsterdam, où ils se trouvaient indiqués comme provenant de l'île de Java. M. le Dr. G. F. Westerman, Directeur de cette Société, a bien voulu m'en céder une couple, en faveur du Muséum royal d'histoire naturelle à Leyde, dans lequel je ne croyais pas ce mâle représenté. Néanmoins en fouillant les riches magasins de se Musée, j'en trouvai un seul exemplaire (rapporté de Java par les voyageurs Kuhl et van Hasselt) sous le nom de *Xylocopa perversa* Wiedemann, espèce non mentionnée ni par M. Lepeletier de Saint Fargeau dans son *Histoire naturelle des Hyménoptères* (Suites à Buffon), ni par M. Smith dans son *Catalogue of Hymenopterous Insects in the Collection of the British Museum*. Puisqu'il m'intéressait de savoir où M. le Prof. Wiedemann l'avail décrite, je consultai le *Bibliotheca Entomologica* de M. le Dr. Hagen, qui m'apprit (tome II, p. 286, n°. 15) que M.

Wiedemann avait décrit en 1824 dans un ouvrage intitulé: *Analecta entomologica ex Museo regio Hafniae maxime congesta*, sauf 154 Diptères et 2 Coléoptères, 3 Hyménoptères dont la *Xylocopa perversa* en pourrait être un. Heureusement, car je n'ai jamais vu l'ouvrage cité, M. Wiedemann en donne un résumé dans le tome dixième (p. 421) du *Bulletin des Sciences naturelles et de Géologie*, publié sous la direction de M. de Férussac, et en effet j'y trouvai cette diagnose „Xylocopa perversa: *nigra, thorace, abdomine vittis duabus flavis, ab apice thoracis ad abdominis apicem descendentibus*, long. 6 lig. de Java," qui est bien applicable à notre insecte.

La *X. perversa* Wied. serait-elle le véritable mâle de la *X. mesoxantha* (fig. 2) décrite par M. Lepeletier de Saint-Fargeau dans le tome second (p. 199, n°. 45) de *l'Histoire naturelle des Hyménoptères* (Suites à Buffon), et à laquelle cet entomologiste rapporte un mâle, couvert de poils très-courts, d'un vert jaunâtre, mais dont la nervure d'intersection des première et deuxième cellules cubitales paraît être parfaite [1], quoique l'auteur dise dans la description „ailes absolument comme dans la femelle." Je le soupçonne, non seulement à cause de la ressemblance presque parfaite des ailes (dans la *X. perversa* le reflet d'or est moins, le reflet violet plus fort que dans les neuf femelles de la *mesoxantha* que j'ai examinées, dont quatre se trouvent dans la collection de Natura Artis Magistra et cinq dans le Musée de Leyde, et qui de même proviennent de Java), mais aussi à cause de la ponctuation et la grandeur à peu près égales, tandis que, en outre, toutes les deux habitent la même île.

Si ma conjecture est juste, le nom de *Perversa* devra être adopté, datant de 1824, celui de *Mesoxantha* de 1841.

Leyde, 6 Mars 1873.

---

[1] Dans la note en bas de la page 200 on lit du moins: »Dans la Xylocopa ceinture jaune, *femelle*, dont je ne connais qu'un individu, la nervure d'intersection des première et deuxième cubitales, est *imparfaite*, ne rejoignant pas la première cellule discoïdale vers le haut.«

BESCHRIJVING VAN EEN NIEUW HYMENOPTEREN-GENUS UIT DE ONDER-FAMILIE DER ANDRENIDAE ACUTILINGUES,

DOOR

C. RITSEMA, Cz.

(Plaat 10, fig. 4—10.)

STEGANOMUS [1], nov. gen.

Kop van voren gezien cirkelrond, ongeveer zoo breed als de thorax; de ocellen in eene naar voren gebogen lijn geplaatst; de zamengestelde oogen groot, van boven smaller dan beneden, de binnenrand van boven eenigszins ingebogen; de sprieten een weinig boven het midden van het aangezicht ingeplant en even voorbij den achterrand der tegulae reikende; de schaft driemaal zoo lang als de tweede geleding van de vlag; de eerste geleding van de vlag kegelvormig en kort, de tweede tot elfde cylindrisch, ieder op zich zelve eenigszins gebogen en daardoor duidelijk tegen elkander afgezet, onderling ongeveer van gelijke lengte, doch langzamerhand iets dunner wordende; de tweede helft van de iets kortere twaalfde geleding vormt met de dertiende een breed wigvormig platgedrukt en aan het einde scheef afgesneden knopje, dat op de boven- en onderzijde van een' overlangschen breeden indruk voorzien is (fig. 5 en 6); de bovenlip is breed, aan den onderrand flaauw afgerond; de

---

[1] Van Στεγανος *bedekt*, en ὦμος, *schouder*.

[2] Men moet wel in het oog houden dat de kenmerken slechts aan *mannelijke* individuen ontleend zijn.

bovenkaken zijn krom, niet getand doch puntig toeloopende; de binnenrand is regt, de buitenrand gebogen; van de onderkaken is de grondlob bijna driemaal zoo lang als de eindlob, de laatste vliezig, en aan het einde afgerond en van stevige haren voorzien; de onderkaaksvoelers bestaan uit zes leedjes: het tweede en zesde is iets langer dan ieder der overigen, die van ongeveer gelijke lengte zijn; de vijf eersten worden naar het einde dikker en zijn daar scheef afgeknot, het zesde is zeer dun en verlengd ovaal van vorm; de tong is een weinig korter dan de kin, en loopt puntig toe; de neventongen (paraglossae) zijn korter dan de onderlipsvoelers, die uit vier geledingen bestaan, waarvan de eerste zoo lang is als de drie overigen te zamen, terwijl deze onderling ongeveer even lang zijn; de eerste geleding is over hare geheele lengte even dik, de tweede en derde worden naar het einde dikker, alle drie zijn zij aan het einde scheef afgeknot; de vierde geleding is dun, en verlengd ovaal van vorm. Thorax even lang als breed, aan de onderzijde tusschen de heupen van het eerste en tweede pootenpaar van een' breed hartvormigen indruk voorzien; de voorrand van den prothorax is scherp; de voorvleugels met eene radiaalcel en twee cubitaalcellen; de radiaalcel ongeveer viermaal zoo lang als hoog, en met het stompe uiteinde ver van den vleugeltop verwijderd; van de cubitaalcellen is de eerste ongeveer een derde kleiner dan de tweede, terwijl deze, tegen de radiaalcel vernaauwd, beide terugloopende aderen in zich opneemt, de eerste op één — de tweede op drievierde van hare lengte (fig. 7); de tegulae zijn bijzonder groot, van achteren breeder dan van voren, en bedekken den wortel der achtervleugels zoowel als dien der voorvleugels; van de achterpooten worden de dijen voor het midden plotseling dikker; zij zijn aan de onderzijde afgeplat en aan de bazis van een stomp tandje voorzien (fig. 8); de scheenen van hetzelfde paar zijn krom, aan de binnenzijde onregelmatig uitgehold en aan het einde schubvormig over de beide scheensporen verlengd (fig. 9); de klaauwtjes van alle tarsen zijn gegaffeld. Het achterlijf is verlengd ovaal van vorm.

STEGANOMUS JAVANUS, nov. spec.

(Fig. 4.)

♂. Lang 11 mm., breed met uitgespreide vleugels 19 mm. — Zwart; kop fijn en digt bestippeld; het aangezicht en de achterrand der zamengestelde oogen met een goudglanzig vilt, de schedel met bruingele haartjes bedekt; van de sprieten is de schaft donkerbruin, vooral aan de zijden van lange goudglanzige haren voorzien, en met uitzondering van de gladde bazis der voorzijde met puntjes digt bedekt; de vlag, met uitzondering van het zwarte knopje, helder bruin, aan de onderzijde een weinig lichter; bovenlip, bovenkaken, grondlob der onderkaken en kin donker-, de overige monddeelen lichtbruin gekleurd. Prothorax even als het post-scutellum, dat evenwel ook lange gele haren draagt, digt met zeer korte gele haartjes bedekt [1]; eene gelijksoortige doch vuilbruine beharing bedekt den mesothorax en het scutellum; metathorax onbehaard, met grove puntjes digt bezet, langs het post-scutellum en over het midden van eene fijn dwarsgestreepte lijst voorzien; de zijden van den thorax met fijne puntjes en lange vuilwitte eenigszins glanzige haren bedekt, aan de onderzijde is de breed hartvormige indruk tusschen de heupen van het eerste en tweede pootenpaar bijna glad en onbehaard, de tegulae zijn over het midden bruin, langs de randen meer geel gekleurd, en digt met uiterst fijne puntjes bedekt; vleugels helder, op enkele plaatsen geelachtig bewolkt, langs den zoom berookt, het donkerst aan den top; het stigma en de vleugeladeren, met uitzondering van de donkere costa en subcosta, helder bruin; van de pooten zijn de heupen, trochanters en dijen donkerbruin, de laatsten met enkele lichtbruine vlekken, de scheenen en tarsen bruinachtig geel, het gaffelvormige gedeelte der tarsklaauwtjes en het tusschen de klaauwtjes liggende kussentje donkerbruin; de heupen,

[1] De fraai gele kleur van de beharing van prothorax en post-scutellum, als ook de goudglans der haren van het aangezicht enz., schijnt ligt verloren te gaan, daar zij slechts bij één van mijne drie exemplaren, en wel bij het best geconserveerde, voorkomt; bij de beide anderen is de beharing van prothorax en post-scutellum bruin, terwijl de goudglans voor eene vuilgele kleur heeft plaats gemaakt.

vooral die van het achterste pootenpaar, zijn met lange witte, de buitenzijde der scheenen en de tarsen met korte goudglanzige haren digt bedekt; de trochanters en dijen zijn glad en slechts zeer verspreid behaard, terwijl de binnenzijde der scheenen glad en geheel onbehaard is. De rugzijde van het achterlijf is digt met fijne puntjes bedekt; op de tweede helft van de beide eerste segmenten zijn zij echter grof en meer verspreid, terwijl op het derde tot zesde segment uit ieder van hen een goudglanzig haartje ontspringt; de vijf eerste segmenten zijn aan den achterrand van een' band van goudglanzige haren voorzien; het derde en vierde segment draagt bovendien aan de bazis een' smalleren band van lichtgele haren, die onder den achterrand van het voorgaande segment verborgen kan worden; op het midden van het eerste segment komt een krans van lange gele haren voor, terwijl de bazis van eene helderbruine vlek en deze van eene diepe langsgroef voorzien is; het laatste segment is breed afgerond, de achterrand eenigszins omgebogen en op het midden zeer flaauw ingesneden; de buikzijde van het achterlijf is bijna onbehaard, en donkerbruin met uitzondering van de lichtbruine zijlappen van het eerste en den achterrand van alle segmenten; het tweede, vijfde en zesde segment is geheel met fijne puntjes bedekt, de overige segmenten slechts op de tweede helft; op het midden van de bazis van het vijfde segment bevindt zich een scherp, naar achteren gerigt doorntje, dat zich over het midden van het segment als eene fijne langskiel voortzet; aan wederzijde van deze kiel komt op den achterrand van hetzelfde segment een korter doorntje voor, terwijl men in haar verlengde op de bazis van het zesde segment een stomp doorntje aantreft (fig. 10.).

Van dit merkwaardig bijtje bragt mijn broeder, de Officier van Gezondheid M. L. Ritsema, drie mannelijke individuen van Soerabaija mede. Zij berusten, even als de andere door hem in onze Oost-Indische bezittingen verzamelde insekten, in 's Rijks Museum voor Natuurlijke Historie te Leiden.

Sedert in onze laatste Vergadering (28 December 1872) door mij over het geslacht *Steganomus* gesproken is (zie blz. LXII

van dezen jaargang), heeft mijne meening omtrent de plaats die dit geslacht in de groep der Anthophila moet innemen, eene belangrijke wijziging ondergaan. Een nader onderzoek toch heeft mij doen zien, dat het onder die geslachten der Andrenidae acutilingues moet worden gerangschikt, welke door de lengte van de tong tot de familie der Apidae naderen. Onder deze geslachten is *Steganomus* ten naauwste verwant aan het geslacht *Nomia* van Latreille, welke verwantschap zich vooral openbaart in de zamenstelling der monddeelen, in de grootte der tegulae (ten minste wat betreft de Europesche Nomia-soorten) en in den zonderlingen vorm der achterpooten bij de mannetjes. Door de aanwezigheid van slechts *twee* cubitaalcellen in de voorvleugels is het geslacht *Steganomus* evenwel gemakkelijk te onderscheiden van het geslacht *Nomia*, dat er *drie* bezit.

DESCRIPTION D'UN BOMBUS NOUVEAU DE L'ÎLE DE SUMATRA,

PAR

S. C. Snellen van Vollenhoven.

Bombus Senex, Voll.

(Planche 10, fig. A et B).

Bombus niger, pilis niveis supra dense tectus, pedibus rufis, fusco pilosis. ♀ Long. 24 mm. Hab. Sumatra.

Cette nouvelle espèce se distingue de toutes les autres qui me sont connues par la blancheur de son poil et la limpidité de ses ailes.

La couleur générale du corps est noire. La tête est assez grosse par rapport à la taille de l'insecte, faiblement ponctuée, à chaperon très-lisse et bombé. Le front et l'occiput sont couverts de poils bruns et blancs entremêlés, ceux de la face et des joues sont tous bruns. Les yeux sont grands, en ovale allongé de couleur gris-brune; les ocelles sont petits et jaunâtres. Les antennes, médiocrement longues, sont noires, d'un ton mat. Les mandibules sont noires, luisantes; les autres parties de la bouche d'un brun de poix.

Le thorax est couvert sur la partie dorsale et le long des flancs du mésothorax de longs poils d'un blanc argenté qui lui forment une belle fourrure de grande densité; les autres parties sont couvertes de quelques poils soyeux d'un noir brunâtre, entre lesquels on distingue aisément que la poitrine est peu ponctuée. Les pattes sont d'un rouge jaunâtre et cou-

vertes d'assez longs poils noirs, excepté sur les tarses et sur les deux faces plates des jambes postérieures, ainsi que sur la corbeille tant en dessus qu'en dessous. Les ailes sont transparentes d'un blanc jaunâtre à nervures d'un rouge brunâtre, la costale plus foncée; leurs épaulettes sont de même d'un blanc plus ou moins jaune.

Le dos de l'abdomen est couvert de poils argentés semblables à ceux du thorax; le ventre, dont la couleur est un noir brun et qui est densément ponctué, n'est fourni que de peu de poils d'un noir grisâtre, plus soyeux que ceux du dos. L'aiguillon d'un brun de poix est recourbé en haut.

Cette belle espèce habite l'île de Sumatra; M. le Docteur Ludeking fit cadeau au Museum royal d'histoire naturelle de la femelle qui a servi à cette description.

MICROLEPIDOPTERA,

NIEUW VOOR DE FAUNA VAN NEDERLAND,

MEDEGEDEELD DOOR DE HEEREN

DE GRAAF en SNELLEN.

De vroegere aanvullingen van de lijst in de *Bouwstoffen* vindt men in dit Tijdschrift, deel 8, bladz. 36 en serie 2, deel 1, bladz. 42; deel 3, bladz. 49; deel 4, bladz. 203; deel 5, bladz. 218; deel 6, bladz. 232 en deel 8, bladz. 26.

PYRALIDINEN.

Crambus uliginosellus Zell., *Chilonid. et Crambid. genera et species*, p. 21. — Heinemann, *Zünsler*, p. 120.

Gelderland: Arnhem, 13 Junij 1868 (van Medenbach de Rooy Jr.). Noord-Brabant: Breda, op eene zeer moerassige plaats op de Galdersche heide verscheidene exemplaren, 23 Julij 1872, toen de vliegtijd blijkbaar reeds voorbij was (Snellen en Heylaerts). Al deze exemplaren komen overeen met voorwerpen ons door Prof. Zeller toegezonden (de Graaf).

Alispa angustella Hübn. — Heinemann, *Zünsler*, p. 189.

Zuid-Holland: een exemplaar, 8 September 1861, bij Dordrecht gevangen (de Joncheere). Naar Heinemann bestemd en vergeleken met een ex. dat Snellen van von Heinemann ontving (de Graaf).

TORTRICINEN.

Tortrix (Heterognomon) rusticana Treits. — Heinemann, *Wickler*, p. 47.

Noord-Brabant: Rupsen bij Breda in October 1871, op *Myrica Gale*. Zij overwinterden, verpopten in April en leverden de vlinders in Mei (Heylaerts). In Mei gevangen achter het Ulvenhoutsche bosch op eene moerassige plaats (Snellen).

Grapholitha roseticolana Zeller. — Heinem. *Wickler*, p. 178.

Gelderland: Arnhem, 25 Junij 1872, een exemplaar (v. Medenb. de Rooy Jr.) door Zeller geverifieerd (de Graaf).

Grapholitha funebrana Treits. — Heinem. *Wickler*, p. 179.

Gelderland: Arnhem, 22 Julij 1872, een exemplaar (v. Medenb. de Rooy Jr), door Zeller bestemd, onder opmerking dat het breeder vleugels heeft dan men gewoonlijk bij deze soort aantreft (de Graaf).

Grapholitha rufillana Stainton, *Entomologist's Annual*, for 1855, p. 29. — v. Heinem. *Wickler*, p. 179. — *Coptol. Janthinana* Snellen, Tijds. voor Ent., 2 Serie, IV (1869) p. 228 (rups). — *Graph. Pudicana*, Herr. Sch. IV, p. 236, fig. 331.

Noord-Holland: Haarlem, 1 Aug. 1864 (W. J. Boogaard). — Noord-Brabant: Moerdijk; de rupsen in October, de vlinders in Augustus (Snellen).

Door de groote overeenkomst in kleur en teekening, en vooral ook in bouw, misleid, had ik mijne gekweekte exemplaren voor wijfjes van *Janthinana* gehouden, totdat de aanteekening van Stainton over de rups mij op het spoor bragt van den waren naam, en een naauwkeurig onderzoek mijner voorwerpen mij deed zien, dat zij mannelijk waren en dus niet tot *Janthinana* konden behooren, daar de achtervleugels geheel normaal waren.

Herrich-Schäffer's afbeelding is niet geheel overeenstemmend met mijne voorwerpen, waar het middenste paar blaauwe lijnen zich aan den binnenrand tot eene purperkleurige vlek verbreedt (Snellen).

Grapholitha (Phoxopteryx) upupana Treits. — Herr.-Schäff. IV, p. 285, fig. 205. — Heinem. *Wickler*, p. 222.

Gelderland: Arnhem, laatst van Mei uit Berken en ander houtgewas geklopt door v. Medenb. de Rooy Jr. Volgens Wilkinson *Brit. Tortrices*, p. 134, leeft de rups op Eiken (de Graaf).

Phthoroblastis gallicolana Zell. *Isis* 1846, p. 255. — Herr.-Schäff. IV. p. 263, fig. 172. — Heinem. *Wickler*, p. 200.

Zuid-Holland: Dordrecht, 29 Mei en 19 Junij (de Joncheere). Gelderland: Wolfheze, 30 Mei 1872 (van Medenb. de Rooy Jr.) Al deze exemplaren komen overeen met de aangehaalde afbeelding van Herrich-Schaeffer (de Graaf).

Phthoroblastis Ochsenheimeriana Zell. — Heinem. *Wickler*, p. 203. — *Loxiana* Herr.-Schaeff, IV, p. 273, fig. 323.

Gelderland: Arnhem, 27 Mei 1872, een exemplaar door v. Med. de Rooy Jr. uit Dennen geklopt en door Zeller geverifieerd de Graaf).

TINEINEN.

Semioscopis anella Hübn. 28. — Heinem. *Motten* p. 136.

Gelderland: Arnhem, 16 Maart 1872, eenige exemplaren van beide seksen door van Medenbach de Rooy Jr. gevangen (de Graaf).

Gelechia (Doryphora) lucidella Steph. — Heinemann, *Motten*, Heft I, p. 307.

Noord-Brabant: Op de heide bij Zundert, 21 Julij op eene moerassige plek een aantal exemplaren, waarvan een geheel gaaf.

Zij zijn iets kleiner dan duitsche in mijne collectie, doch komen er overigens goed mede overeen (Snellen).

Coleophora milvipennis Zeller, *Linn. Ent.* IV, p. 403. — Herrich-Schäffer, *Syst. Bearb.* V, p. 222 en 236. — Id. *Corr. Blatt. für Sammler*, 1861, p. 167 (zak). — Rössler, *Schmett. Nassau's*, p. 264 (zak).

Gelderland: Arnhem, 25 Mei 1872, eenige exemplaren op Berk (van Medenbach de Rooy). — Noord-Brabant, meermalen de zakken in het najaar bij Breda op Berk (Heylaerts).

Zeller, die een der vlinders van de Rooy zag, teekent aan „Richtig *Milvipennis;* für *Limosipennella* nicht dunkel genug; ob der specifische Unterschied zwischen beiden aber wirklich besteht, fängt mir an fraglich zu werden, da ich anscheinend dieselben von verschiedenen Bäumen habe."

De heer Heylaerts slaagde er tot dusverre nog niet in om den vlinder te kweeken, doch om de vindplaats der zakken die ik bij hem zag, en die overigens juist eveneens gebouwd zijn als de zakken van de op Olm levende *Limosipennella*, houd ik ze voor *Milvipennis.* Zeer interessant zou het voor iemand zijn, die gelegenheid er toe had, om de proef te nemen of vlinders uit *Limosipennella*-zakken van Olm, eijeren wilden leggen op Berken, of de rupsen met laatstgenoemd gewas groot te brengen waren en hoe de vlinders werden. Om deze proef echter met juistheid te nemen, ware het noodig dat de Berkenstruik vóór het uitbotten der bladeren in huis werd genomen en bovenal met de meeste naauwkeurigheid van Coleophorenzakken werd gezuiverd (Snellen).

Coleophora bicolorella Stainton, *Entomologist's Annual* for 1861, p. 89.

Zuid-Holland: Rotterdam, de rupsen op Elzen te gelijk met die van *Fuscedinella*, de vlinders ook te gelijk in het begin van Julij (Snellen). — Noord-Brabant: Breda, de zakjes op Elzen (Heylaerts).

De van *Fuscedinella* zeer verschillende zakken zijn even als die van *Col. orbitella* van Berken, uit drie, verschillend gekleurde stukken zamengesteld, doch nog korter, gedrongener en meer vormloos. De vlinder daarentegen gelijkt sterk op dien van *Fuscedinella;* hij heeft denzelfden vorm, doch ik vind, behalve in de kaneelbruine kleur der voorvleugels, onderscheid in die der onderzijde van het lijf, dat bij *Bicolorella* bijna wit is en bij *Fuscedinella* donkerbruin-grijs (Snellen.)

Coleophora discordella Zeller, *Linn. Ent.* IV, p. 301. — Herr.-Schäff. *Syst. Bearb.* V p. 222, 339. — Id. *Corr. Blatt für Sammler,* 1861, p. 159 (zak.). — Sepp, 2e Serie, deel 3, p. 55, pl. 10.

Holland: de zakken bij Wassenaar op *Lotus corniculatus* in Junij 1870; vlinders uitgekomen in Augustus (Groll). — Noord-Brabant: Breda (Heylaerts).

De heer Heylaerts kweekte verscheidene exemplaren van den vlinder in Julij. De zak is zeer kennelijk, pistoolvormig en zeer verschillend van dien van *Genistae,* doch de vlinders gelijken buitengemeen sterk op elkander. *Discordella* is niet grooter dan *Bilineatella* zoo als Herrich-Schäffer zegt, maar, gelijk ik ook zie aan exemplaren van beiden die ik aan Prof. Zeller's welwillendheid te danken heb, duidelijk kleiner (Snellen).

Coleophora therinella Tengstr. — Zeller, *Linn. Ent.* IV, 319. — Herr.-Schäffer, *Syst. Bearb.* V, p. 226 en 250. Tin. fig. 888. — Staint. *Ins. Brit. Tineina,* p. 217.

Zuid-Holland: Rotterdam, een wijfje den 9en Julij 1871 aan de plassen des avonds gevangen en door Prof. Zeller gezien (Snellen). — Een voorwerp zag ik ook vroeger, dat door den heer Kinker is gevangen (Snellen).

Januarij 1873.

ARANEÆ EXOTICÆ,

QUAS COLLEGIT PRO MUSEO LUGDUNENSI

D. A. VAN KAATHOVEN, S. T.

Novâ Hollandiâ

(Melbourne)

ET DESCRIPSIT

Dr. A. W. M. VAN HASSELT.

EPEIRIDES.

N⁰. 1. Epeira foliata s. apoclisa Walck. ♀.

N⁰. 2. Epeira thyridota Thorell. ♀ (?).

N⁰. 3. Epeira biapicata L. Koch. [1] ♀.

Abdominis pictura, emollitione in alcohole nimis diluto [2], pro maximâ parte abrasa.

N⁰. 4. Epeira producta L. Koch. ♂.

Oculorum situ elevato, — palporum pulchrâ complicatione, — magnis spinis tibiae 2[i] paris, — inter alia, notabilis.

N⁰. 5. Epeira indagatrix L. Koch. ♀ Junr. (?)

Cum figurâ Tab. V magis convenit quam cum descriptione.

N⁰. 6. Epeira praesignis L. Koch. ♀.

---

[1] Dr. L. Koch, *Die Arachniden Australiëns*, 1871—72.

[2] Even als uit onze Oost- en West-Indiën mij zoo dikwijls voorkomt, waren ook in deze collectie verscheidene spinnen onbestembaar wegens verweeking in *te slappen* spiritus, iets waarop bij de conservatie van deze dieren, die *alcohol van* 25 à 30⁰ *vereischen*, niet genoeg wordt gelet.

An varietas flavo-viridescens?

N°. 7. Epeira verrucosa Walck. ♀.

N°. 8. Epeira pustulosa Walck. ♂.

N°. 9. Epeira Beelzebub, nova species, mihi. ♀.

(Vide infra descriptionem specialem.)

N°. 10. Epeirae species tres diversae, parvae, mihi non cognitae et in Opere dicto L. Koch non inveniendae.

N°. 11. Epeira (?) Morelii Vinson, ♀ Junr.

N°. 12. Nephilangys Hoffmanni L. Koch. ♀.

Mihi videtur, haec Javae quoque incola (confer. Collect. Ludekingii), cum Epeira rhodosternon Doleschall quam maxime convenire. Figura autem Kochii multo melior.

THERIDIDES.

N°. 13. Latrodectus Hasseltii Thorell, ♀ Junr.

Comparatione cum meis exemplaribus *L. malmignatti*, var. *Curassavici*, iterum mihi, uti Thorellio, liquet, abdominis picturam diversarum L. specierum *simillimam* esse, ac insuper, hanc aeque ac colorem, *aetate* magnopere mutari, evanescere aut nigricare.

N°. 14. Centropelma bicolor L. Koch. ♀.

Valde rarum. Perpulchrum exemplar.

AGELENIDES.

N°. 15. Philoicae (?) species mihi non cognita. ♂ adultus et ♀ Junr.

Mas totus nigricans, — excepto pare pedum 1°, laete flavo, — maculis et striis albis pulchre pictus.

DRASSIDES.

N°. 16. Lampona quadrimaculata L. Koch. ♀.

Exemplar perpulchre conservatum. — Respice femorum anteriorum formam valde peculiarem „oben an der Basis gewölbt"; Kochii figurae hanc melius monstrant quam descriptio.

N°. 17. Clubiona saeva Walck. ♀. Ex. magnum, Long. 15 millim. Multopere convenit cum *Amaurobio chalybeo* L. Koch. Abdominis pictura autem huic nostri *A. terrestris* simillima.

LYCOSIDES.

N°. 18. Lycosae (Tarantulae C. Koch) ♂, inter *Narbonnensem* et *Apuliae* Walck. medium tenens.

Permagnum exemplar. Cum pedibus circa 8 centim. aequat.

N°. 19. Lycosa captans Walck. ♂ Junr.

N°. 20. Lycosae species ♂ mihi non cognita.

Infuscatus, palpis, femoribus, ventre albicantibus, coxis et sterno nigricantibus, ventre antrorsum vittâ aut trabe transversa, tenui, nigrâ notabilis.

THOMISIDES.

N°. 21. Delena cancerides Walck. ♀. Varietas.

Majorem ex hacce Familiâ araneam numquam vidi; cum pedibus plus quam 10 centim. mensurat.

N°. 22. Delena impressa (?) C. Koch. ♀.

N°. 23. Philodromi (?) species, ♂, mihi non cognita.

Haec araneola, ut mihi videtur, certissime ad Thomisides referenda, formam peculiarem, mirando modo *complanatam*, monstrat, quasi cephalothorax et abdomen, per accidens, vi externa, aequaliter im laminam ovalem compressa sint. Cephalothorace, sterno, palpis, pedibus ex brunneo flavescentibus, subnitidis; abdomine et ventre griseo-albicantibus, linea media in

abdomine, lateribus, ut et mamillis, perlongis et tubulosis, nigricantibus. Palpi valde curiosi, clavâ *Minervae galeam* simulante [1].

Bij deze toezending van spinnen uit de omstreken van *Wangarete* in het district van *Melbourne* bevond er zich één, die mij eene bijzondere beschrijving overwaardig toeschijnt. Zij behoort ten duidelijkste tot de familie *Epeiroidae*, onder-familie *Epeirinae* van Thorell, en komt mij voor, zoowel wegens den geheelen habitus naturalis, als volgens de hoofdkenmerken van dit genus, tot dat der *Epeirae* te mogen worden gerekend.

Met het oog op de eigenaardige bijzonderheden, die deze Epeira-soort vertoont, heb ik intusschen niet verzuimd, vooraf na te gaan, of zij ook verdiende te worden gebracht tot een of ander der genera nova of rariora in de vermelde Familie door Keyserling, Thorell, L. Koch, enz. aangenomen. Het is mij niet gelukt, voldoende overeenkomst met een van deze te constateeren, meer bepaaldelijk niet met *Gasteracantha* (vooral *hemisphaerica* C. L. Koch), *Eurycorma* (vooral *scutata* Perty), *Peniza* (Thorell), met welken ik haar, uithoofde van eenige oppervlakkige, verwante karaktertrekken, heb vergeleken. Zoo bij voorbeeld bezit mijne *Epeira* de peripherische groote ovale „Narben", of dubbele ocellen, der overige Gasteracanthae niet; — vertoont niet den „niedern, unter den Thorax versteckten Kopf" van *Eurycorma* (s. *Eurysoma*); — valt evenmin in de termen van het geslacht *Peniza*, dat insgelijks voorzien is van een' cephalothorax „antice *non* elevatus." Voor het overige zou, — ofschoon ik daarvan geene afbeelding ken, — de beschrijving van dit laatste genus mij soms eenigszins in twijfel hebben doen

---

[1] Ten duidelijkste behoort dit spinnetje tot die „*Plattgedrückte* Formen", waarvan L. Koch, blz. 1 van zijn aangehaalde werk, gewag maakt. — Bevestigd vond ik, vergelijkenderwijze, in deze kleine collectie diens uitspraak omtrent den grooten „Artenreichthum" der *Epeiriden* in Australie; ook dat de cephalothorax en mandibulae van velen een sterken „*Metallschimmer*" vertoonen. Vreemd is daarentegen, dat in deze verzameling geene enkele *Attus*-soort voorkwam, daar ook de Attiden-familie in Nieuw-Holland volgens Koch sterk gerepresenteerd is.

staan, indien niet bij de nadere omschrijving der „ocelli" gesteld ware: „*ut* in gen. *Gasteracantha* conformatis", van welker ware „Narben" de ocelli of ocelluli mijner Epeira zeer veel verschillen.

Ook bij Walckenaer, Hahn und Koch, Doleschall, Vinson, enz. vond ik [1], onder hunne tropische Epeira-soorten, geene, die der mijne nabijkwam. Ik vind evenwel geene genoegzame aanleiding, om voor dezen Epeira-vorm alweder een' nieuwen *geslachts*naam uit te denken, te minder daar het niet doenlijk is, de fijnere, mikroskopisch-anatomische bijzonderheden, de juiste afstands- en lengte-verhouding, enz. naar den eisch te onderzoeken, wanneer men slechts een enkel voorwerp (dat behouden moet worden, en dat ons niet toebehoort), ter beschikking heeft. Nogtans beschouw ik haar wel als eene nieuwe *soort*, waaraan ik, wegens den zeer in het oog vallenden vorm van den kop, gewapend als die is met twee stompe breede *hoornen* (van eene gedaante zoo als men die in de mythologische teekeningen der Satyri, of ook in die van den Diabolus aantreft), — den naam van *Beelzebub*, met eenig recht, meen te mogen toeleggen. Ik laat van haar eene Latijnsche diagnose [2] en Hollandsche beschrijving (echter slechts aan één spiritus-exemplaar ontleend) volgen, die ik, hoe weinig ook ervaren in dit gedeelte der arachnologie, toch vertrouw, dat voor den zaakkundige voldoende zullen wezen, om deze spinsoort, bij voorkomende gelegenheid, te kunnen herkennen.

EPEIRA BEELZEBUB n. sp. ♀.

Cephalothorax nitidus, cum pedibus infuscatus, oblongo-orbiculatus, antice parum angustatus, fronte latâ obliquâ, utrinque superne desinente in *cornu* triangulare obtusum.

Abdomen glabrum, non nitidum, ex griseo subflavescens,

---

[1] Lucas' groote werk heb ik niet kunnen raadplegen evenmin de tijdschrift-artikelen van Blackwall en Cambridge.

[2] Deze heb ik, ter wille van de niet met onze taal vertrouwde Lezers, uitvoeriger gemaakt, dan anders door het gebruik gewettigd is.

vix longius quam latius, subglobosum, coriaceum, in medio dorsi utrinque duabus pustulis, aut parvis *tuberculis*, nigris, parum elevatis, instructum; praeter stigmata solita, ubique in dorso et lateribus, series regulares, transverso-obliquae, ex *ocellulis* ochraceis, rotundis, simplicibus — et *non* ut in gen. *Gasteracantha* conformatis, — leviter impressis constantes, lente conspectae infra circumdatae arcubus nigris; in dorso nonnullae maculae majores, multaque puncta et striae minores, omnibus nigris, a medio usque ad anum imaginem crucis s. anchorae, aliquomodo simulantibus. Longitudo 8‴. Patria Nova Hollandia.

Cephalothorax. 0.003 m. De kop glanzig, hard, verheven, breed, iets minder hoog dan breed; het voorhoofd loopt, met nagenoeg rechte zijwanden, van den rechtlijnigen clypeus, in een zacht hellend vlak, schuins achter en bovenwaarts, en is aldaar in het midden verdiept of uitgehold, waardoor de bovenhoeken van den kop uitsteken en het zeer eigenaardig voorkomen verkrijgen van breede, korte, stompe *hoornen*, op ieder van welken men, met de loupe, een zeer klein, glimmend knopje ontdekt; enkele dergelijke knopjes komen ook op het voorhoofd, in de nabijheid der basis van de hoornen voor; achterwaarts gaat de kop met eene meer steile helling over in den thorax. Deze is insgelijks glanzig, iets breeder dan de kop, plat-rond, in het midden iets meer verheven, met de gewone straalsgewijze zijdelingsche indruksels, en door de basis van het abdomen grootendeels overdekt. Het geheele kopborststuk is onbehaard, met uitzondering van de zijranden der afhelling van het achterhoofd, waarop zich eenige lange, lichtgele haren vertoonen. De kop is licht geelbruin; de borst, met inbegrip der achtervlakte van de hoornen, donker- of zwartbruin. — *Sternum.* Langwerpig rond, bezet met zeer kleine randknobbeltjes, weinig of niet glanzig, bruin, geelachtig behaard. — *Oculi.* Zwart, rond, nagenoeg geheel naar voren gericht, zeer nabij den clypeus geplaatst; de m. o. op een gemeenschappelijk, weinig verheven, vierkant heuveltje, in trapezio; voorste m. o. kleiner en iets dichter bij elkaâr dan achterste; de z. o. veel kleiner, verbonden, weinig schuins

gesteld, verre verwijderd van de m.o., nagenoeg op den buitenrand van de frons, in eene lijn vallende tusschen de voorste en achterste m. o. — *Mandibulae.* Sterk, breed, bijna even breed als de clypeus, iets langer dan breed, meer cylindrisch dan conisch, verticaal, vooraan binnenwaarts geelachtig behaard, van dezelfde kleur als de kop, nabij de unci bruinzwart; deze zijn krachtig ontwikkeld, donkerbruin of zwart met roode spitsen. — *Maxillae.* Gewoon van grootte, omgekeerd wigvormig; *labium* klein, driehoekig; allen bruin met een witachtig voorrandje. — *Palpi.* Vrij lang, naar voren eenigszins lepelvormig verbreed, met een duidelijk haakje; geelachtig, van onderen donkerbruin gevlekt. — *Pedes.* 1. 2. 4. 3. kort en dik; femora der twee voorpooten een weinig verdikt, hunne tibiae eenigszins plat en van boven licht gesleufd; glad, bijzonder weinig behaard, met uitzondering der coxae, die vele lange lichtgele haartjes vertoonen; tarsen-haken zeer ontwikkeld; kleur roodbruin; femora en tibiae met groote, metatarsi en tarsi met kleine zwartbruine ringen, die aan de onderzijde veel sterker zijn uitgedrukt. — *Abdomen.* 0.005 m. Breeder en langer dan de cephalothorax, bolvormig rond, aan de basis en tusschen de rug- en buikvlakte eenigszins afgeplat en naar den anus op de gewone wijze der Epeirae pyramiedvormig uitloopende, lederachtig hard, kaal, doch niet glanzig. Van de gewone, donkergele, rug-stigmata, zijn twee, veel grootere, benedenwaarts, verder uit een geplaatst, dieper ingedrukt; vier kleinere bovenwaarts in een dichter bijeenstaand kwadraat. Daarenboven is de geheele rug- en zijvlakte bezet met menigvuldige enkelvoudige *oogjes* (ocelli), cirkelrond en zeer klein (niet ovaal en dubbelrandig en niet zoo sterk ingedrukt als bij *Gasteracantha*). Aan de basis zijn ze het kleinst, meer onregelmatig en dichter bij elkander; meer naar het midden van den rug en in de zijden, zijn ze iets grooter en regelmatig geordend, in een viertal schuins naar en langs de zijden verloopende dubbelrijen, wier toppen elkander naar het midden van den rug convergeerend ontmoeten; zij zijn geel van kleur, hebben in het centrum een donkerder stipje, en velen hunner zijn aan de

benedenhelft omgeven door een zwart boogje. Ter weerzijden, op het midden van den rug (niet aan de schouderhoeken), verheffen zich twee zeer kleine, stompe, slechts een weinig glimmende, harde, puistvormige *knobbeltjes* of knopjes. De grondkleur van het abdomen is grauwachtig geel, door tallooze, beter met de loupe te ontdekken, kleine zwarte stipjes eenigszins grijsachtig en door verscheidene grootere zwarte vlekjes en streepjes een eenigszins geaderd of marmerachtig voorkomen verkrijgende. Zoo ziet men, ter weerzijde van de middellijn, bovenwaarts twee grootere, benedenwaarts vier kleinere onregelmatig ronde zwarte vlekjes, op de bovensten van welken de gezegde zwarte knobbeltjes zijn geplaatst. In het midden tusschen dezen bevinden zich bovenwaarts, nog op de middellijn van den rug, drie paren, kleine zwarte puntvlekken, in de lengte onder elkaar geplaatst, daar beneden twee fijne, dwarsche, parallelle streepjes; in het midden naar den anus toe een zwart dwars gestreept driehoekig figuurtje, zoodat het geheel dezer vlekjes en streepjes eenigermate, doch onduidelijk, de kruisvormige of ankervormige figuur der typische Epeira-teekening vertoont, die beter te onderscheiden is in den spiritus dan aan het gedroogd exemplaar. — *Venter*. In het midden overdwarsch lichtgeel, met eenige kleine bruine randstipjes en twee rijen van drie dergelijke stipjes in het midden; de omtrek der genitalia en der mamillae zwartbruin. — *Vulva*. Uitpuilend, gespleten, met vrij lange bruinzwarte slang- of S-vormige epigyne. — *Mamillae*. Zes, klein, ingetrokken, kegelvormig, donkerbruin.

Amsterdam, 5 Maart 1873.

Verklaring der afbeeldingen, op Plaat XII.

Fig. A. De spin, vergroot.
„ B. Haar aangezicht, sterker vergroot en geheel van voren.
„ C. Vergroote voorstelling der vlekken op het midden van den rug van het abdomen.

DESCRIPTION DE TROIS ESPÈCES NOUVELLES DE LÉPIDOPTÈRES DES INDES ORIENTALES,

PAR

S. C. SNELLEN VAN VOLLENHOVEN.

---

1. Euploea mesocala Voll.
(Planche 11, fig. 1 et 2).

Mâle. — Tête, thorax et dessus de l'abdomen d'un noir intense et velouté, ventre d'un noir brunâtre. Yeux d'un brun rouge, palpes, antennes et pattes très-noires. Des taches d'un blanc pur sur le front, la face, le bord supérieur et inférieur des yeux, le dos du prothorax, les épaulettes, la poitrine, les hanches et la base des cuisses.

Ailes d'un noir intense, les supérieures ayant la cellule discoïdale d'un bleu très-foncé de la base jusqu'au dernier tiers qui est couvert par une tache bilobée de couleur azurée; cette dernière couleur s'étend entre les nervures vers l'angle apical et le bord extérieur; la grande tache qu'elle forme, traversée par les nervures noires, est palmée extérieurement et bordée par une rangée de trois taches rondes de même couleur azurée. Vers la base de la troisième nervure supérieure l'on observe un point allongé blanchâtre, entourée par la couleur d'azur qui ici dépasse la costale et touche presque à la côte du bord antérieur. Au dessous de la médiane le noir du fond est revêtu d'un reflet d'azur très-foncé qui ne s'observe que sous un certain jour. Entre les nervures inférieures 2e et 3e l'on voit une tache assez claire d'un bleu grisâtre en forme de fer de lance et entre la 3e inf. et la sousmédiane se trouvent deux petites

taches allongées de même couleur. Enfin on remarque une série de 9 gouttes bleues en rangée parallèle au bord extérieur.

Les ailes inférieures offrent la grande tache discoïdale brune commune aux mâles de ce genre et neuf petites taches d'un gris un peu bleuâtre en trois rangées, celles posées au milieu étant les plus grandes.

En dessous la couleur des ailes est un noir brunâtre, excepté sur la partie intérieure des premières ailes, qui est communément recouverte par le bord antérieur des secondes, cette partie restant blanche. Dans la cellule discoïdale des supérieures l'on remarque une lunule blanche, accompagnée d'un point bleu; à l'entour de cette cellule se trouve une rangée en ligne courbe de quatre taches oblongues, dont deux blanches et deux bleues, et entre cette rangée et le bord sont disséménés sept points bleus ou blancs.

Les inférieures sont ornées de même manière, mais les taches sont moindres, toutes bleuâtres et la rangée en contient six, au lieu de quatre.

Envergure 1 décimètre.

Femelle. — La couleur générale du corps et des ailes est un brun foncé, velouté seulement sur le dos du thorax et de l'abdomen. La grande tache discoïdale est chez elle blanche, azurée vers le bord extérieur, et séparée d'une rangée de 7 taches blanches à bord azuré, dont on ne retrouve chez le mâle que les trois supérieures et l'inférieure, car les trois du milieu ont été envahies par la grande tache discoïdale. Les petites taches vers le bord extérieur sont blanches et en plus grand nombre que chez le mâle.

Aux inférieures l'espace entre la costale et la seconde nervure supérieure est teinte de blanc et de bleuâtre; un point discoïdal violet est entouré de cinq taches longitudinales violettes, autour desquelles s'étend en outre une rangée de 9 à 10 taches blanches, cerclées de violet; enfin le bord a des points blancs comme aux ailes supérieures.

Le dessous des ailes offre presque le même dessin que la page décrite.

L'envergure dépasse celle du mâle de près d'un centimètre.

Le musée royal de Leide doit un couple de ces brillants papillons aux investigations pleines de zêle de feu M. Bernstein, qui les découvrit dans l'île de Waigeou.

2. Gnophria ? Ceramensis Voll.

(Planche 12, fig. 1).

Envergure d'un peu plus de cinq centimètres. Corps d'un jaune d'ochre à épaulettes, tache dorsale et pattes d'un vert bronzé obscur. Tête et prothorax de couleur plus foncée que le reste du corps, tournant à l'orange. Yeux noirs, assez grands, globuleux. Antennes grêles, très-brièvement pectinées en dessous, noires, à premier article bronzé. Palpes noirs à base jaune, trompe noire.

Ailes supérieures d'un jaune d'ochre foncé. Leur bord antérieur offre une étroite bordure noire à reflets d'un vert bronzé, s'étendant jusqu'à peu de distance de l'apex. De cette bordure descend presque perpendiculairement, passé le milieu de l'aile une bande noire plus large et qui, en touchant la médiane s'élargit du côté de la base jusqu'à devenir deux fois plus large et puis va en se rétrécissant quelque peu, vers le bord intérieur. Un peu au delà de la cellule discoïdale la bordure émet obliquement vers l'angle interne une seconde bande qui, un peu au dessous du pli cellulaire, s'élargit vers le bord extérieur et touche aux franges, qui elles-mêmes sont noires.

Les ailes inférieures sont d'un jaune d'ochre beaucoup moins intense; leurs nervures sont plus ou moins brunâtres, leur angle apical est frangé de brun.

En dessous les ailes sont jaunes; aux supérieures la bordure se reconnaît, mais elle est encore plus étroite; des deux bandes verticales on ne retrouve que l'apicale.

Cette espèce a été trouvée dans l'île de Ceram par M. le docteur Ludeking.

3. Crambomorpha ? Aurora Voll.

(Planche 12, fig. 2.)

Couleur générale un jaune doré. Tête petite à front densé-

ment couvert de poils. Yeux saillants, glauques. Antennes filiformes, aussi longues que la moitié du corps, d'un gris brunâtre; leur premier article grand et assez large, cylindrique à extrémité coupée obliquement. Palpes très-petits et pendants; trompe touchant le milieu de la poitrine.

Épaulettes très-longues; mésothorax d'un cendré quelque peu violet. Abdomen presque trois fois plus long que le thorax, à portion ventrale élargie et finissant en pointe obtuse. Pattes très-longues de couleur d'argile, les postérieures à deux paires d'épines inégales aux jambes.

Envergure de 97 centimètres. Ailes antérieures d'un gris de perle soyeux avec une teinte violette vers le milieu et une teinte jaune dorée vers le bord extérieur; elles sont ornées de deux petites taches, de deux lignes longitudinales et de plusieurs traits, le tout de couleur pourpre. Les ailes postérieures sont jaunes, très-foncées vers le bord abdominal avec un reflet soyeux très-vif vers le bord extérieur.

Cette magnifique espèce nous fut envoyée de Salawatti par M. le docteur Bernstein.

BIJDRAGE TOT DE KENNIS VAN DE ENTOMOLOGISCHE FAUNA DER NOORDZEE-EILANDEN,

DOOR

J. RITZEMA BOS.

In de maanden Juli en Augustus 1871 vertoefde ik eenigen tijd op de eilanden Tessel, Terschelling, Ameland, Schiermonnikoog en Rottum, met het doel om eenige studie te maken van de dierenwereld onzer Noordzee-eilanden. Hoewel ik mij toen meer met de stranddieren ophield, verzamelde ik toch ook in de duinen en op de bouw- en weilanden eenige insecten.

Mij ontbraken tijd en hulpmiddelen om ze te determineeren. De heer Dr. S. C. Snellen van Vollenhoven had de goedheid, dat voor mij te doen. Hem zij daarvoor mijn hartelijke dank gebracht.

Misschien is het niet geheel overbodig, mijne lijsten van op de Noordzee-eilanden gevonden insecten te publiceeren.

Toen ik die eilanden bezocht, was mij geene andere literatuur over hunne entomologische Fauna bekend, dan eene opgave van eenige Lepidoptera van Ameland, die Dr. S. P. Kros en Dr. N. Meursingh op Ameland aantroffen. De heer de Graaf vermeldt ze in deel I van de „*Bouwstoffen*" van Dr. Herklots (bl. 1—55).

In Mei en Juni 1872 bezochten de heeren C. Ritsema en W. Roelofs de eilanden Tessel, Vlieland en Terschelling.

Eenige van de resultaten van hun onderzoek zijn vermeld in 't verslag van de 27ste Zomervergadering der Nederl. Entomologische Vereeniging (zie bl. XIX hiervoren), alsmede in het „*Extrait*

du comte-rendu de la séance du 6 *Juillet* 1872" van de „*Société entomologique de Belgique,*" dat de heer Ritsema zoo goed was mij toe te zenden. Overigens bestaat er, voor zoover mij bekend is, geene literatuur over de insecten van de Noordzee-eilanden. 't Is daarom dat ik de inderdaad niet zeer lange lijst van de door mij gevonden vormen hier wensch meê te deelen.

ORTHOPTERA.

Oedipoda fasciata Sieb., coerulescens, L.	Tessel.
Stenobothrus variabilis, F. . .	Rottum.
Stenobothrus dorsatus? Zett. .	Rottum.
Stenobothrus biguttatus, Charp.	Terschelling, Ameland.
Forficula auricularia, L . . .	Terschelling, Ameland, Rottum.

NEUROPTERA.

Agrion sponsa, Hansem . . .	Tessel.
Agrion elegans, v. d. Lind . .	Tessel.
Aeshna grandis, L.	Tessel.
Libellula scotica, Donov . . .	Tessel.
Libellula vulgata, L	Tessel.
Limnophilus affinis, Curt. . .	Ameland.

COLEOPTERA.

Cephalotes vulgaris, Bon. (Broscus cephalotes, L.)	Terschelling, Ameland, Rottum. — Vooral op 't laatste eiland zeer veelvuldig.
Harpalus aeneus, F.	Terschelling.
Amara bifrons, Gyll.	Rottum.
Amara ferruginea L., fulva de Geer.	Rottum.
Amara spreta, Dej.	Rottum.

Calathus melanocephalus, L. .	Rottum.
Calathus fuscus, L.	Rottum.
Calathus cisteloïdes, Illig. . .	Ameland.
Anchomenus marginatus, L. .	Ameland.
Hydrobius fuscipes, L. . . .	Tessel.
Helophorus grandis, Illig. . .	Rottum.
Xantholinus punctulatus, F. .	Rottum.
Saprinus 4-striatus, Payk. . .	Rottum.
Cercus pedicularius, L. . . .	Terschelling.
Sphaeridium scarabaeoïdes, L..	Rottum.
Anomala Frischii, F.	Tessel, Terschelling, Ameland, Schiermonnikoog, Rottum. Vooral op de drie eerste eilanden 's avonds in buitengewoon groot aantal te vinden, zittende aan de stengels der helmplant.
Copris lunaris, L.	Rottum. In Juli vond ik de larve onder koemest.
Onthophagus nuchicornis, F. .	Ameland.
Geotrupes vernalis, L. . . .	Tessel, Terschelling, Ameland, Schiermonnikoog, Rottum. In de duinen, op alle eilanden in groote menigte.
Aegialia globosa, Illig. . . .	Schiermonnikoog.
Lacon murinus, L.	Tessel.
Malachius marginellus, F. . .	Terschelling.
Dasytes coeruleus, F. . . .	Terschelling.
Heliopathes gibbus, F. . . .	Ameland.
Crypticus glaber, F.	Rottum.
Cistela sulphurea, L.. . . .	Terschelling. Aan de aren van de helmplant, vrij algemeen.
Cneorhinus geminatus, F. . .	Rottum.
Cleonus sulcirostris, F . . .	Rottum.
Orchestes haematitius? Germ. .	Tessel, op een' eik.
Nanophyes Lythri, L.	Tessel, op *Lythrum salicaria*.

Donacia bidens v. cincta, Germ.	Tessel, op *Potamogeton.*
Haltica tabida, Illig.	Tessel.
Coccinella 7-punctata, L. . .	Tessel, Terschelling, Ameland.
Coccinella bipunctata, L . . .	Tessel, Terschelling.
Coccinella 11-punctata, L. . .	Terschelling, Ameland, Schiermonnikoog, Rottum.
Hippodamia 13-punctata, L. .	Terschelling.

HYMENOPTERA.

Apis mellifica, L.	Tessel, Terschelling.
Bombus Agrorum, F.. . . .	Tessel.
Bombus Hortorum, L. . . .	Tessel, Rottum.
Bombus Muscorum, L. . . .	Tessel.
Bombus Durhamellus, Kirby .	Terschelling.
Bombus lapidarius, L. . . .	Tessel, Terschelling.
Coelioxys conica, L.	Rottum.
Dasypoda hirtipes, Latr. . .	Terschelling.
Panurgus ater, Panz.	Rottum.
Halictus (Hylaeus) albipes, F. .	Tessel.
Mellinus arvensis, L.	Tessel.
Mellinus sabulosus, F. . . .	Tessel, Terschelling.
Ammophila arenaria, F.. . .	Tessel.
Pompilus trivialis, Klug. . .	Rottum.
Tiphia femorata, F.	Schiermonnikoog.
Myrmica, spec. dub.	Rottum.
Lasius flavus, F.	Terschelling, Ameland.
Lissonota decimator ? Grav . .	Terschelling, Ameland.
Lissonota lineata, Grav.. . .	Ameland.
Phygadeuon, spec. dub.. . .	Ameland.
Chelonus sulcatus, Jur. . . .	Terschelling.
Chelonus oculator, F. . . .	Terschelling.
Cynips Quercus folii, L. . .	Tessel. } gallen op eiken.
Aphilothrix Gemmae, L. (Cynips fecundatrix, Hart.)	Tessel. } gallen op eiken.
Nematus albipennis, Klug . .	Tessel.

Nematus Myosotidis, Panz. . .	Terschelling.
Nematus viminalis, L. . . .	De gallen in groote menigte op alle eilanden op *Salix repens* [1].
Tenthredo agilis, Kl.	Tessel.
Dineura, spec. dub. (Alni of rufa?)	Tessel, in de laatste helft van Augustus, bij 't dorp de Waal. Als larven op elzenbladeren.

LEPIDOPTERA.

Pieris Brassicae, L.	Tessel, Terschelling, Ameland, Schiermonnikoog [2].
Argynnis Niobe, L.	Tessel (duinen bij den Hoorn).
Argynnis Latonia, L	Tessel (duinen bij den Hoorn).
Vanessa Urticae, L.	Terschelling, Ameland, Rottum.
Vanessa Atalanta L.	Tessel.
Satyrus (Hipparchia) Janira, L.	Rottum.
Satyrus Semele, L.	Tessel, Terschelling, Ameland, Schiermonnikoog.
Coenonympha Pamphilus, L. .	Tessel (de Waal.)
Pararge Megaera, L.	Tessel (Duinen bij Koog).
Lycaena Icarus, Rott. . . .	Tessel (in groote menigte) en verder op alle overige eilanden tamelijk veel [3], behalve op Rottum.
Polyommatus Phlaeas, L. . .	Tessel (de Waal, den Burg, Oude Schild), Terschelling, Ameland, Schiermonnikoog.
Cossus ligniperda, F.	Rottum. De pop in 't hout van palen, die voor eene hut waren gebruikt.

---

[1] Vgl. het *Tijdschrift voor Entomologie*, II, bl. 147, pl. 10.

[2] Volgens den strandvoogd van Rottum komen soms witjes, door den wind voortbewogen, van vasten wal naar Rottum over.

[3] Steeds het blauwe mannetje in veel grooter getal dan het donkerbruine wijfje.

Zygaena Filipendulae, L. . . .	Tessel (duinen bij Koog en den Hoorn), Terschelling, Ameland.
Euchelia Jacobaeae, L. . . .	Terschelling, Ameland, Rottum. De rups op *Senecio jacobaea*, vooral veel op Rottum.
Gastropacha neustria, L. . . .	Een ring eieren op Tessel gevonden.
Orgyia antiqua, L.	Ameland.
Triphaena pronuba, L. . . .	Tessel.
Plusia gamma, L.	Tessel, Ameland.
Aspilates purpuraria L. . . .	Rottum.
Melanthea rubiginata Hfn. . .	Tessel.
Larentia bilineata, L	Rottum.
Botys verticalis, L.	Tessel (de Waal).
Nymphula potamogalis, Hubn. .	Tessel.
Pempelia carnella, L. . . .	Tessel.
Tortrix corylana, Charp . . .	Tessel.
Hyponomeuta variabilis, Zell. .	Tessel, op meidoorn.

DIPTERA.

Tipula oleracea, L. (vera) . .	Tessel.
Nephrotoma dorsalis, F.. . .	Ameland.
Asilus albiceps, Meig	Tessel, Terschelling, Ameland, Schiermonnikoog, Rottum, veelvuldig. In Augustus vond ik sommigen in paring.
Anthrax hottentotta, L. . . .	Terschelling, Ameland.
Dolichopus aerosus? Fall. . .	Tessel, Terschelling.
Odontomyia viridula, L. . . .	Terschelling.
Nemotelus uliginosus, L. . .	Terschelling.
Eristalis tenax, L..	Terschelling, Ameland, Rottum.
Eristalis Arbustorum, L . . .	Tessel.
Eristalis sepulchralis, L. . .	Tessel.
Syritta pipiens, L.	Tessel.
Syrphus balteatus, L.	Rottum.

Syrphus vitripennis, Mg. . .	Terschelling.
Sphaerophoria scripta, L. . .	Tessel.
Echinomyia tesselata, F. . .	Terschelling, Ameland. Tamelijk veelvuldig.
Spilogaster quadrum, F.. . .	Terschelling.
Anthomyia, sp. dub.	Tessel.
Scatophaga merdaria, F. . .	Tessel.
Meromyza Pratorum, Meig.. .	Tessel.
Melophagus ovinus, L. . . .	Ameland.

HEMIPTERA.

Corizus crassicornis, F. . . .	Terschelling.
Lygus pabulinus, L.	Terschelling, vooral op helmplanten.
Myrmus Schillingii, Schumm. .	Terschelling, vooral op helmplanten.
Myrmus miriformis, Fall. . . .	Terschelling, vooral op helmplanten.
Miris laevigatus, F.	Terschelling, vooral op helmplanten.
Miris erraticus, L..	Ameland, vooral op helmplanten.
Capsus striatellus, F.	Ameland.
Capsus Dalmanni, Fall. . . .	Ameland.
Nabis aptera, F. (?)	Terschelling.
Salda litoralis, L. var. . . .	Rottum, aan 't strand.
Notonecta glauca, L.. . . .	Rottum, in eene zoetwaterplas tusschen de duinen.
Nepa cinerea, L.	Tessel, in eene zoetwaterplas in eene duinpan.
Aphrophora lineata, L. . . .	Terschelling.
Acocephalus rusticus, F.. . .	Terschelling.
Aphis Papaveris, F. (Fabae Scop).	Rottum. [1]

[1] Zie Koch, *Aphiden*, bl. 130, fig. 175 en 176; Taschenberg, *Entomologie für Gärtner*, bl. 468; Curtis, *Farm insects*, bl. 357.

Tychea Graminis, Koch. . . Rottum. Onder den grond aan de wortels van *Lolium* [1].

THYSANURA.

Hiertoe behoort een insect, dat ik op een paar plaatsen aan 't strand van Terschelling in overgroote menigte aantrof, en dat nog ongedetermineerd gebleven is, maar tot het genus *Anura* schijnt te behooren [2].

De insecten van Rottum zijn in Juli gevangen; die van Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog ving ik gedurende de eerste helft, die van Tessel gedurende de tweede helft van Augustus.

Eene opmerking ten slotte: De heer Holkema nam waar, dat de plantengroei op onze Noordzee-eilanden over 't algemeen in 't voorjaar 14 dagen later ontwikkeld is dan die op 't nabij gelegen vaste land. Eene uitzondering maken de duinvalleïen, waar de planten vroeger, soms veel vroeger in bloei zijn. [3]

't Laat zich verwachten dat de insectenwereld zich ook in dezen naar de planten zal regelen. De oorzaken, die de snelle ontwikkeling van de planten op de eilanden tegengaan, hebben dien vertragenden invloed ook op de insecten, en de meerdere warmte in de duinpannen zal evenzeer opwekkend werken op de snellere ontwikkeling van de insecten die zich daar bevinden.

Ongelukkig ontbrak mij de gelegenheid om onderzoekingen aangaande den tijd van de ontwikkeling der insecten in 't werk te stellen. Dergelijke onderzoekingen zijn zeer wenschelijk. Ziet men een of ander insect vliegen, dan is het natuurlijk niet uit te maken, wáár de larve zich ontwikkeld heeft en de

---

[1] Zie Koch, *Aphiden*, bl. 298, fig. 365 en 366.

[2] Zie Gosse, *Marine Zoology*, II, bl. 216.

[3] Zie F. Holkema, de *Plantengroei van de Nederlandsche Noordzee-eilanden*, o. a. bl. 29, 225, 226, 228, 229.

pop uitgekomen is, in de duinpannen of elders op 't eiland; dus is dan ook het verband niet na te gaan dat er bestaat tusschen den tijd van ontwikkeling en de plaats waar het dier zich als larve ophield. Men zal uit den tijd, waarop men de imago vindt, niets kunnen besluiten. Maar men zoeke eenige dagen vóór men op het vaste land de imago kan verwachten, reeds in de duinvalleien naar achtergelaten pophuiden. En op de andere landerijen van het eiland zoeke men op den tijd, waarop men weet, dat op het aangrenzende vaste land de imago reeds rondvliegt, nog naar larven en poppen. Heeft men in beide gevallen het gewenschte succes op zijne excursiën, dan heeft men de zekerheid verkregen, dat voor den tijd van ontwikkeling der insekten hetzelfde geldt als voor den bloeitijd der planten.

Zullen, gelijk zich laat verwachten, nadere onderzoekingen dit bevestigen, dan zal men tevens moeten opmerken, dat de vliegtijd van vele insecten op de eilanden veel langer is dan die van dezelfde soorten op het aangrenzende vaste land; want reeds vóór dat dáár de imagines van eene bepaalde species vliegen, bemerkt men ze op het eiland: die in de duinvalleien hebben zich reeds ontwikkeld. Daarna, en wel later dan op 't vaste land, ziet men de imagines derzelfde soort vliegen, welke zich op de overige landerijen van het eiland ontwikkelden. Liggen die twee tijden, waarop de dieren de pop verlaten, ver uit één, dan kan het gebeuren dat de insecten uit de duinpannen en die uit de overige streken van het eiland twee generatiën schijnen te vormen met bijv. 14 dagen tot 3 weken tusschenbeide, waarin men geene imagines aantreft. Zoo als gezegd, nadere onderzoekingen omtrent dit punt zijn zeer wenschelijk.

Warfum, 16 Mei 1873.

AAN DE LEDEN DER NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

De Redactie van het *Tijdschrift voor Entomologie* verzoekt Heeren Leden der Entomologische Vereeniging, die haar met de inzending van eenig opstel ter plaatsing in het Tijdschrift mogten vereeren, voortaan op het stuk zelf aan te duiden het getal overdrukken, die door hen worden verlangd, alsmede of zij wenschen de daarbij behoorende platen gekleurd dan wel ongekleurd te ontvangen. Het is welligt niet overbodig, hier de herinnering bij te voegen, dat de kosten van het kleuren der platen, bij de overdrukken behoorende, voor rekening der inzenders komen en door den uitgever berekend worden tegen 10 à 20 cents voor iederen afdruk eener plaat.

De redactie wil gaarne, even als tot dusverre, aan HH. inzenders overlaten, of zij de voorkeur geven aan de Siegenbeeksche spelling of aan die van de Vries en te Winkel, maar zij zou gaarne zien dat dan ook in ieder opstel consequent eene der beide schrijfwijzen wierd gevolgd. Overigens veroorlooft zij zich, ter vermijding zooveel mogelijk van vergissingen, ter bevordering van eene wenschelijke eenvormigheid en tot vereenvoudiging der correctie, op de volgende punten opmerkzaam te maken:

1°. In het algemeen geene stukken in te zenden dan die geheel voor de pers gereed zijn, zoodat er bij het drukken geene invulling van opengelaten namen, als anderszins, meer te pas komt.

2°. Alle wetenschappelijke namen van dieren en planten te onderschrappen, opdat zij dadelijk in cursief worden gedrukt.

Hiervan zijn uitgezonderd de namen, welke achtervolgens in eene lijst worden vermeld en waarbij in den regel aan de Redactie kan worden overgelaten met welke letter deze zullen worden gedrukt.

3°. Voor zeer bekende planten, als b. v. paardebloemen, gewone heide enz., waarbij aan verwisseling van de eene soort met de andere niet kan worden gedacht, eenvoudig den Nederlandschen naam te gebruiken.

4°. Den naam van een geslacht niet met eene enkele letter aan te duiden, maar ten volle uit te schrijven, tenzij het geheele opstel slechts over één geslacht handelt.

5°. Bij de vermelding der namen van auteurs, alleen die van Linnaeus en Fabricius door de voorletter, maar al de overigen door ten minste twee of drie letters aan te duiden.

6°. De namen van orden, familiën, groepen en geslachten altijd met eene kapitale letter te beginnen, die der soorten alleen dan wanneer de naam een substantivum is of waar hij genoemd wordt zonder dat het geslacht er bij vermeld wordt.

7°. De titels van geschriften, alsmede alle Latijnsche diagnosen te onderschrappen, opdat zij met cursieve letter worden gedrukt, daarentegen alle namen van personen niet te onderschrappen.

8°. De teekens ♂ en ♀ in het geheel zelden, maar vooral nimmer als bijvoegelijk naamwoord te gebruiken en derhalve te schrijven bijv. de sprieten bij het ♂ (niet de ♂ sprieten).

Namens de Redactie,

S. C. Snellen van Vollenhoven.

S. v. V. fec. A. J. W. sculps.

Lophyrus virens, Klug.

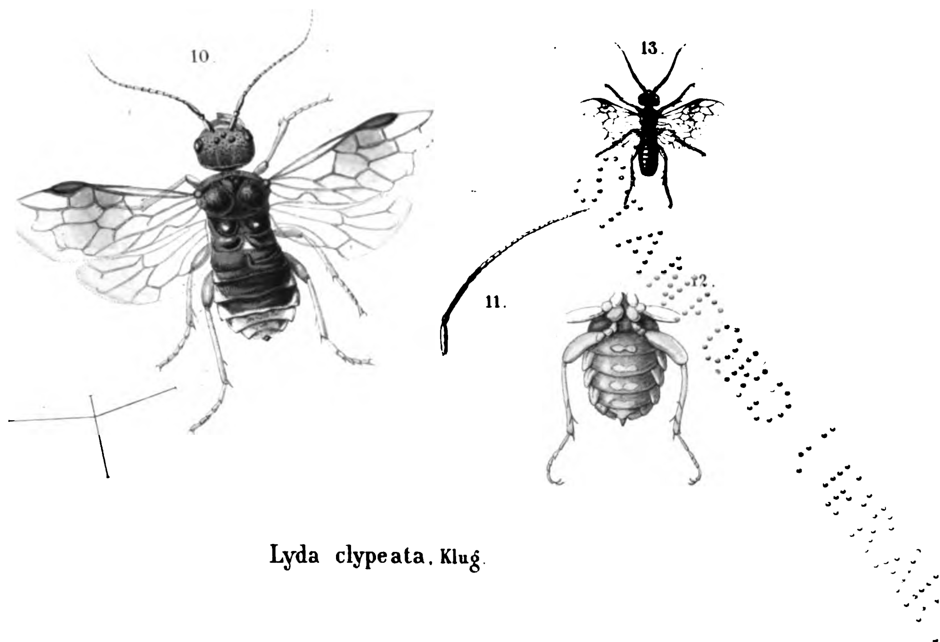
S v V. fec

Lyda clypeata, Klug.

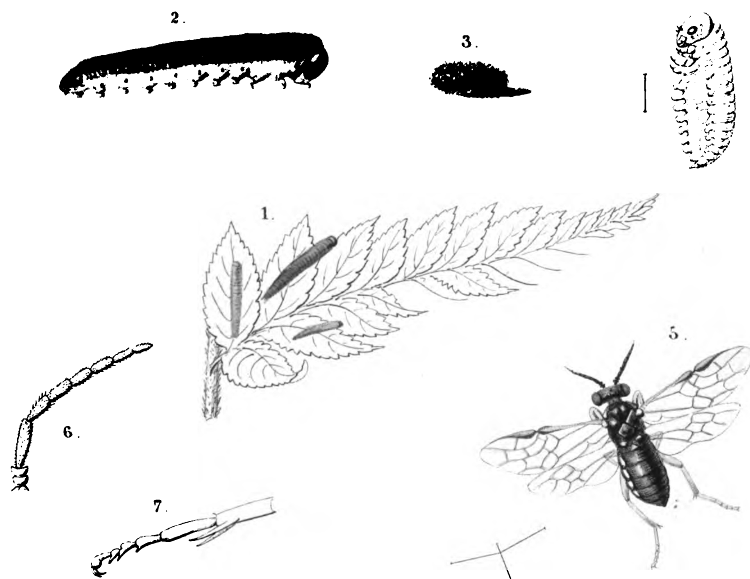
A. J W. sculps.

PLAAT 3.

Fig. 1, 2 en 3.	Syntomis thyretiformis Wallgr.
〃 4 en 5.	Euproctis Aethiopica Snell.
〃 6 en 7.	Orgyia mixta Snell.
〃 8.	Laelia ochracea Snell.
〃 9—12.	Woerdenia Weyenberghi Snell.
〃 13 en 14.	Gastropacha haematidea Snell.

Lyda clypeata, Klug.

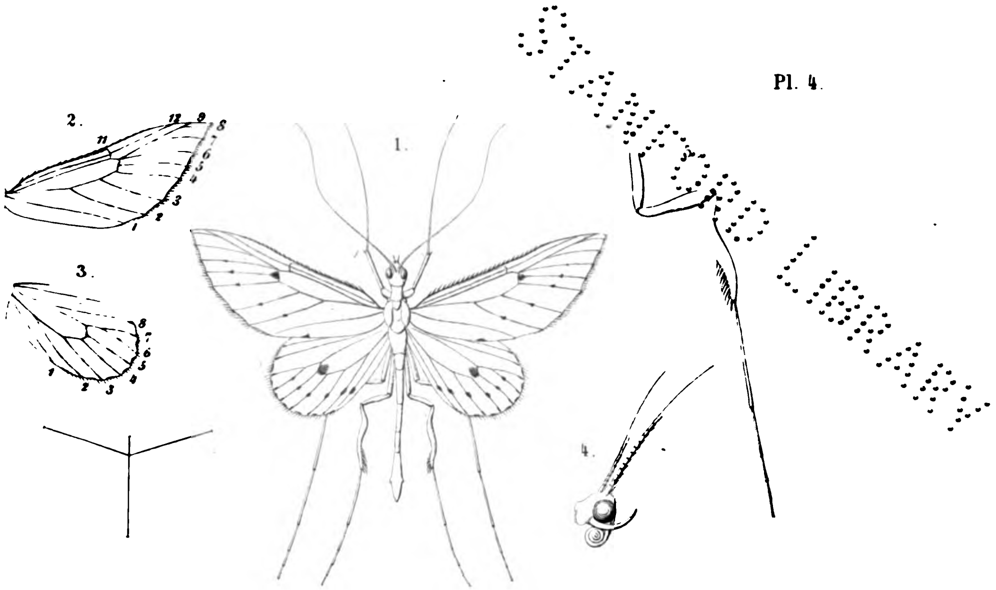
S. v. V. fec. A. J. W. sculps.

Selandria cereipes, Voll.

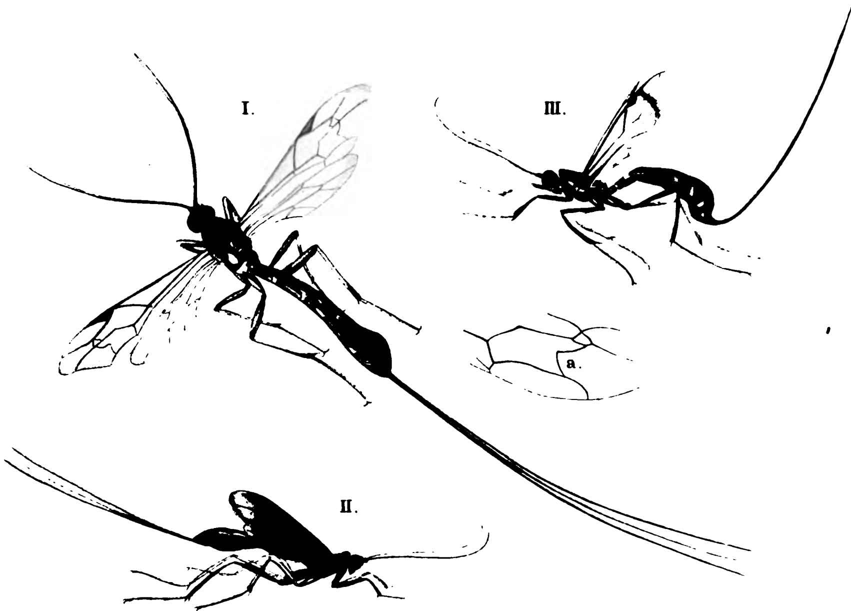
PLAAT 4.

Fig. 1, 2 en 3.	Phalera Woerdeni Snell.
" 4, 5 en 6.	" Xanthosoma Wall.
" 7.	Leucania Brantsii Snell.
" 8.	Sesamia tosta Snell.
" 9, 10 en 11.	Agrophila gibbosa Snell.
" 12 en 13.	Acontia trista Snell.
" 14.	Erastria hamula Snell.
" 15.	" griseola Snell.
" 16.	" stigmatula Snell.

Pl. 4.

Chionopteryx alucitaria, Snell.

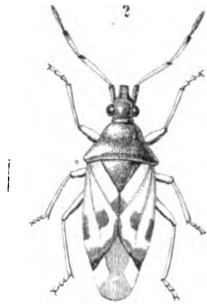

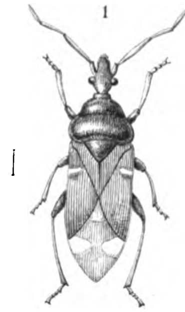
S v V fec

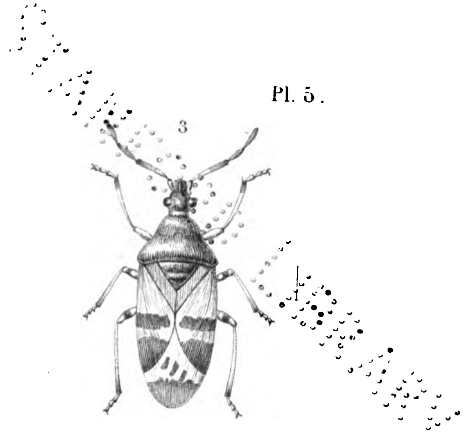
A J.W. sculps.

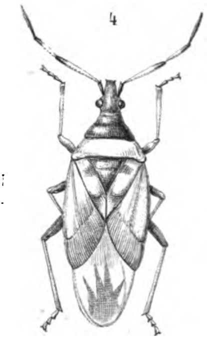
I Rhyssa fractinervis, Voll. II Rh. laniaria, Voll. III Rh. Doreica, Voll.

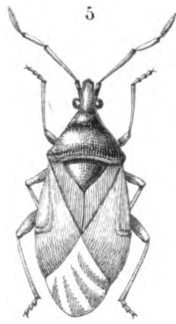
Pl. 5.

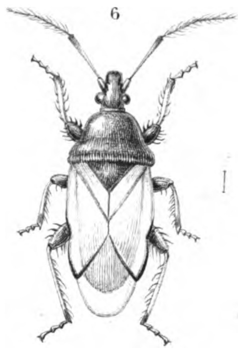

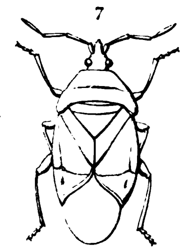

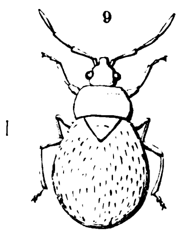

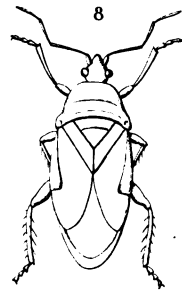

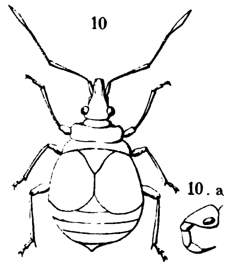

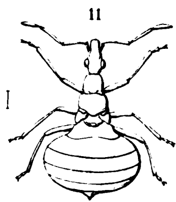

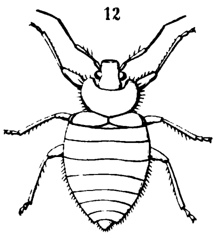

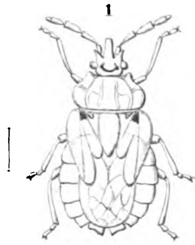

Inlandsche Hemiptera.

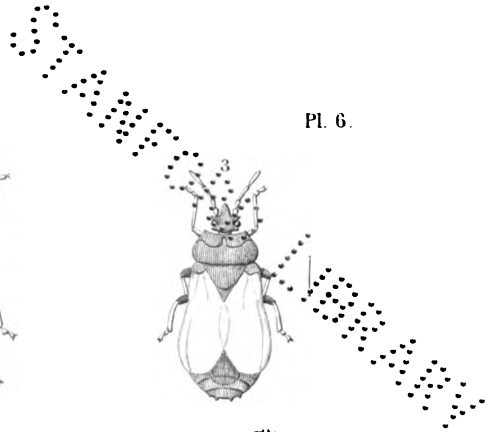
A. J. W. sculps.

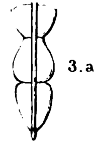
Pl. 6.

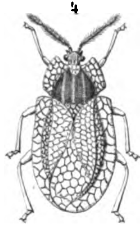

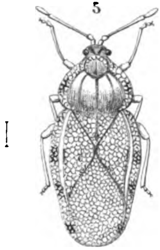

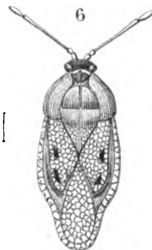

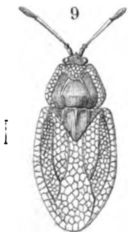

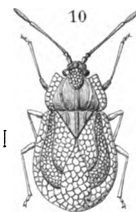

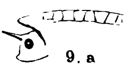

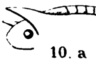

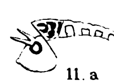

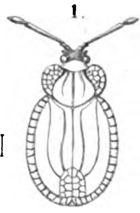

S.v.V fec. A.J.W. sculps.

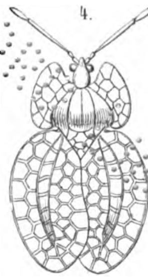
Inlandsche Hemiptera.

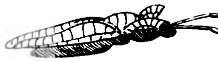

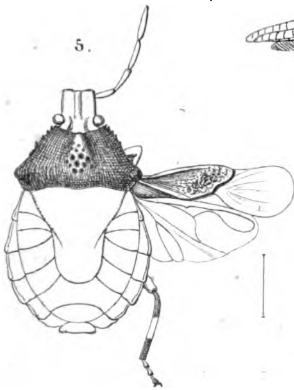

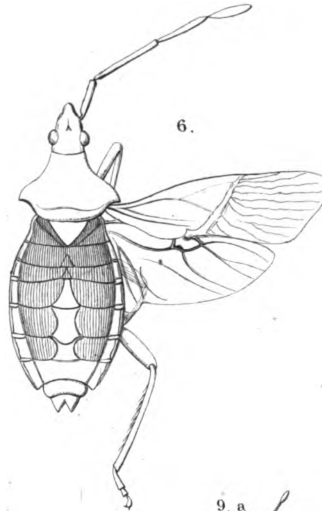

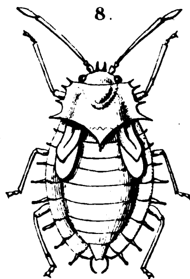

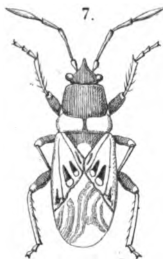

S v. V fec

A. J. W. sculps.

Inlandsche Hemiptera.

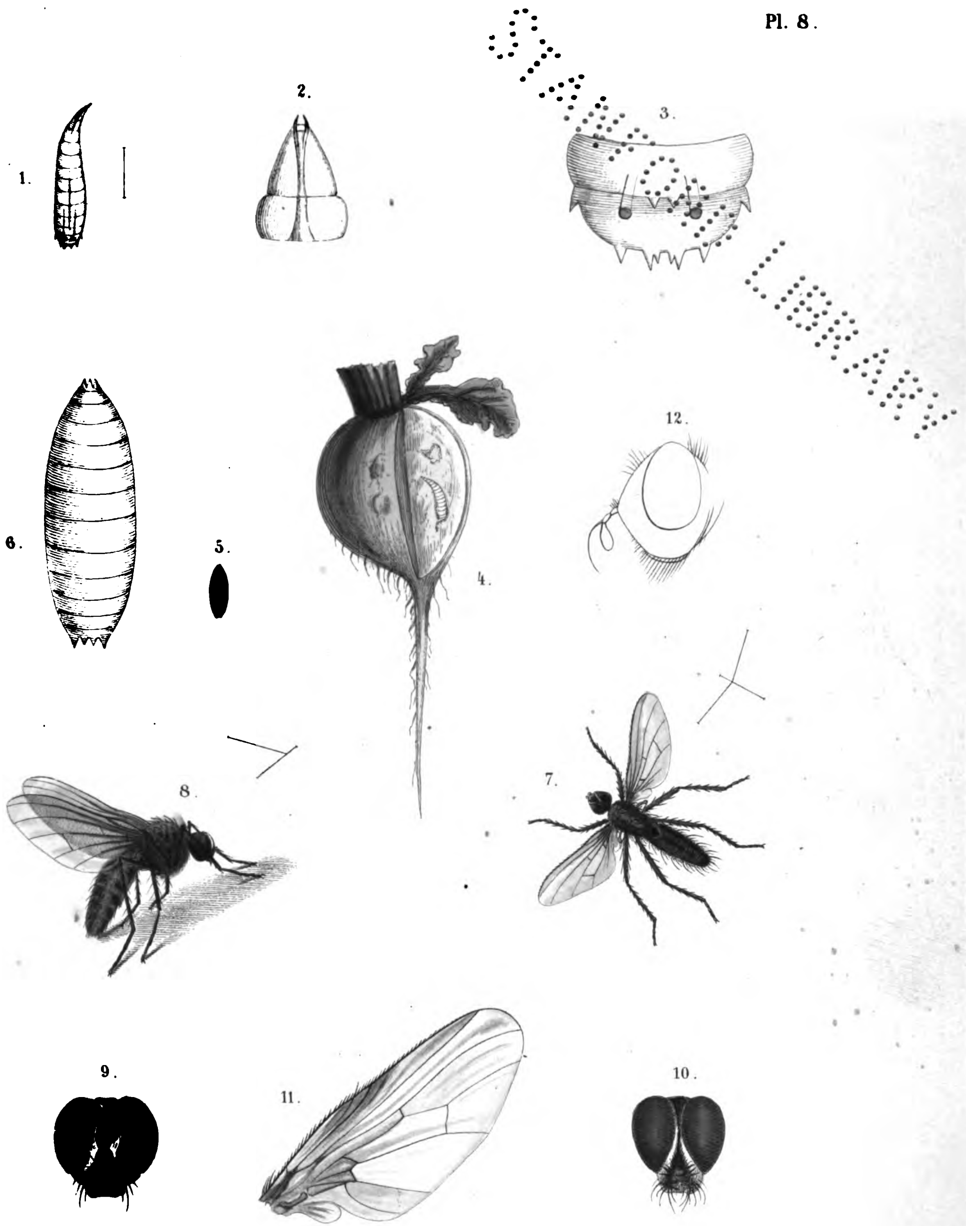
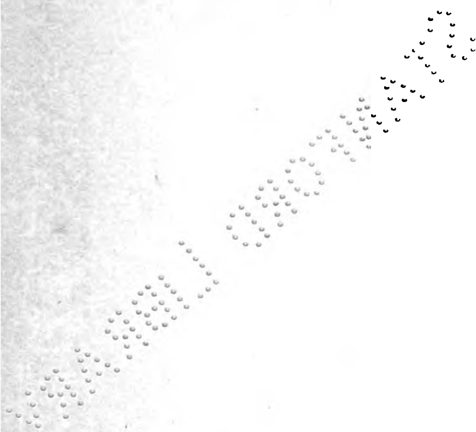

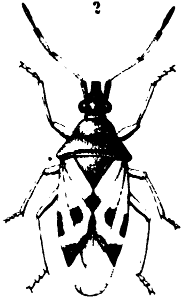
Fig 1-6 & 12 H W.J^r Fig. 7-11 A.B del.

A.J.W. sculps.

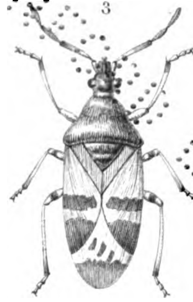
Anthomyia floralis, Fall.

Pl. 5.

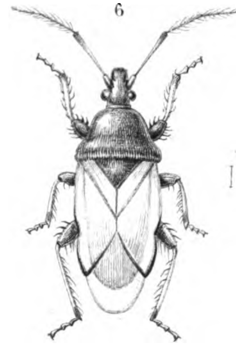

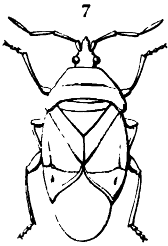

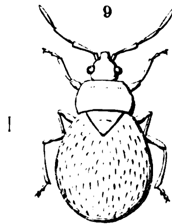

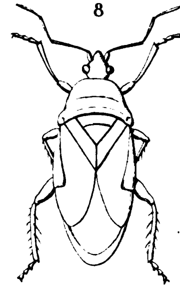

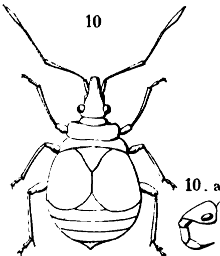

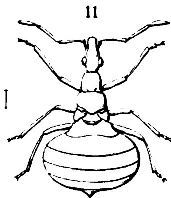

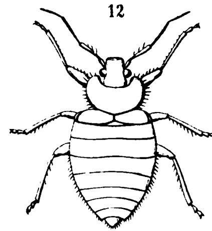

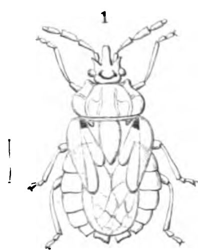

A. J. W. sculps.

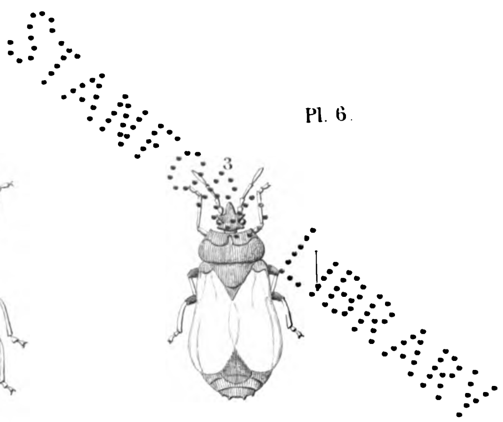
Inlandsche Hemiptera.

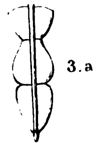
Pl. 6.

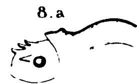

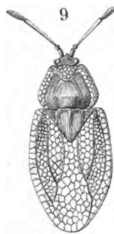

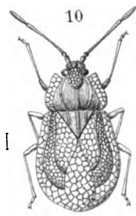

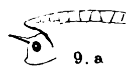

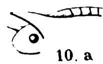

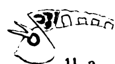

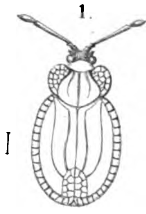

S. v. V fec.

A. J. W sculps.

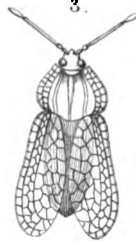
Inlandsche Hemiptera.

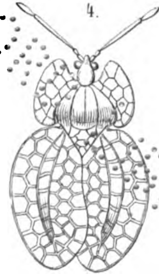
Pl. 7.

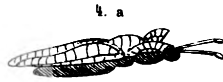

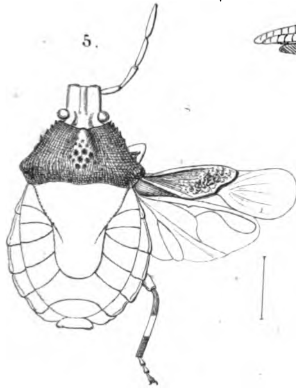

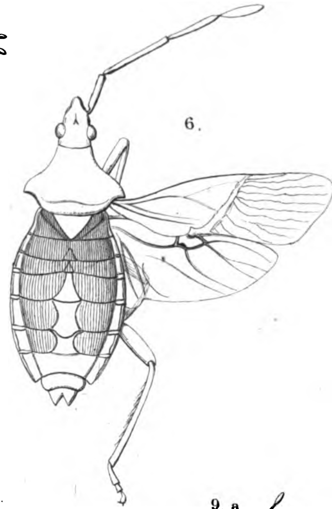

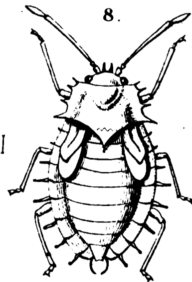

S v V fec.

Inlandsche Hemiptera.

A.J W. sculps.

Pl. 8.

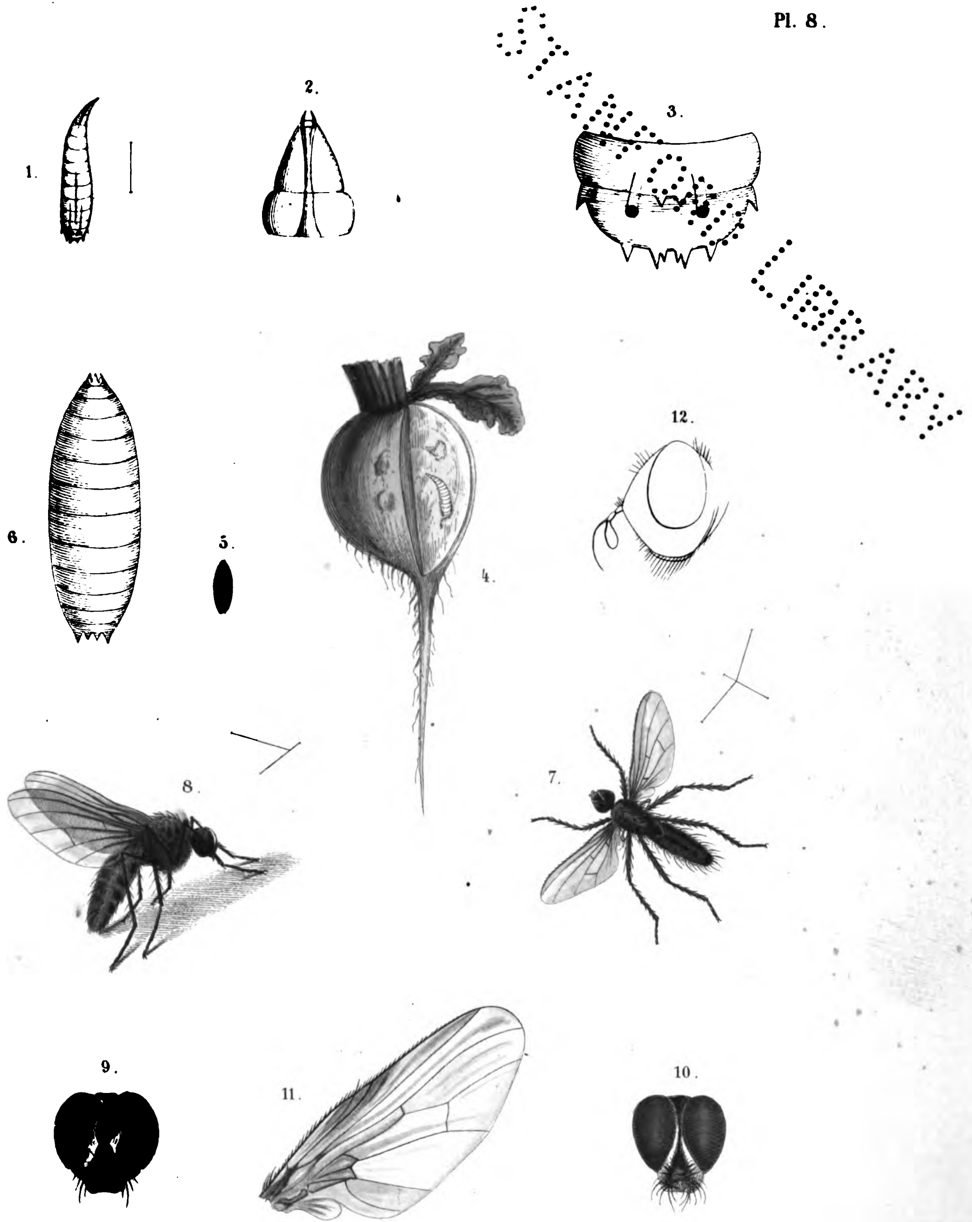
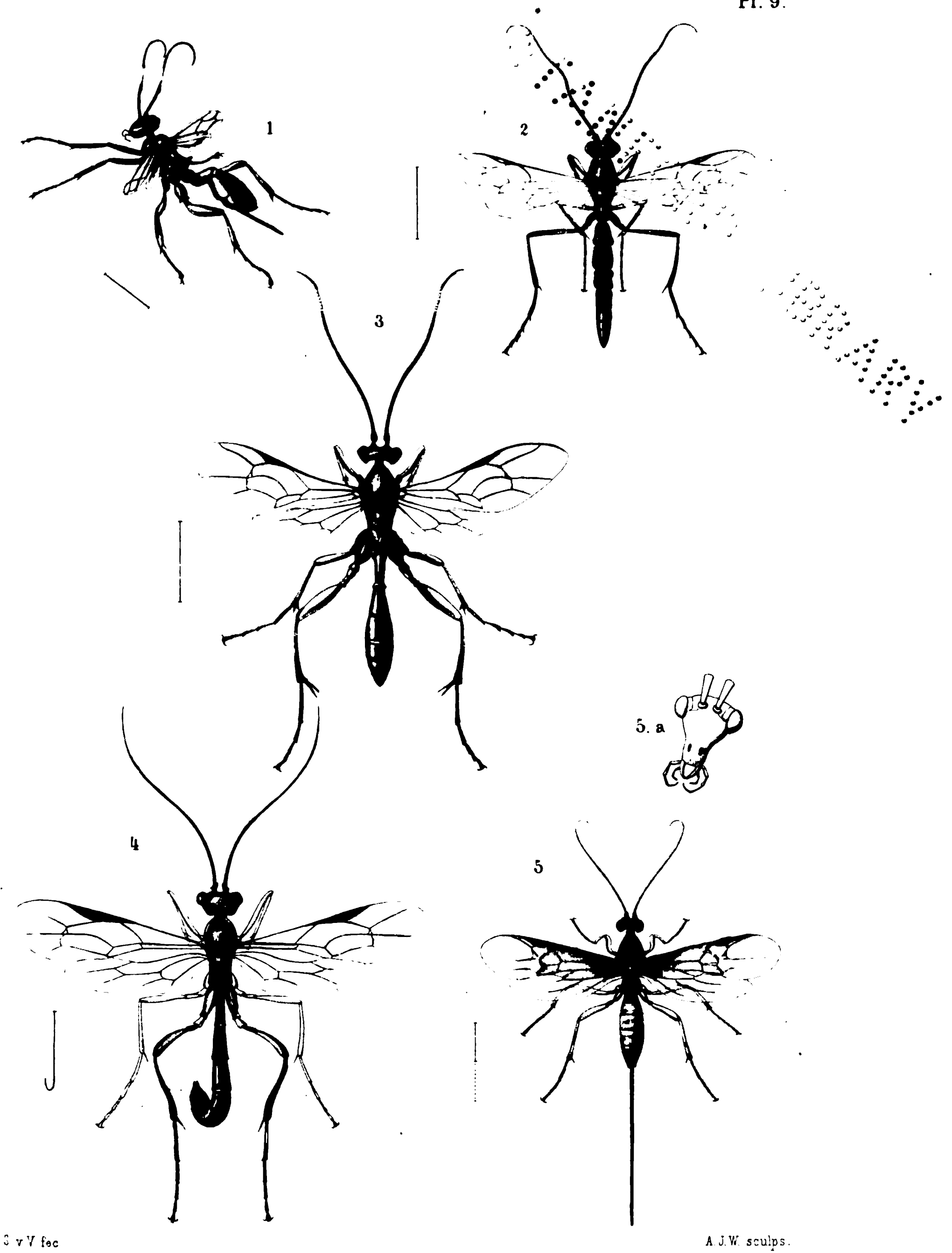

Fig 1-6 & 12 H W. J^{r} Fig. 7-11 A. B del.

Anthomyia floralis, Fall.

A. J. W. sculps.

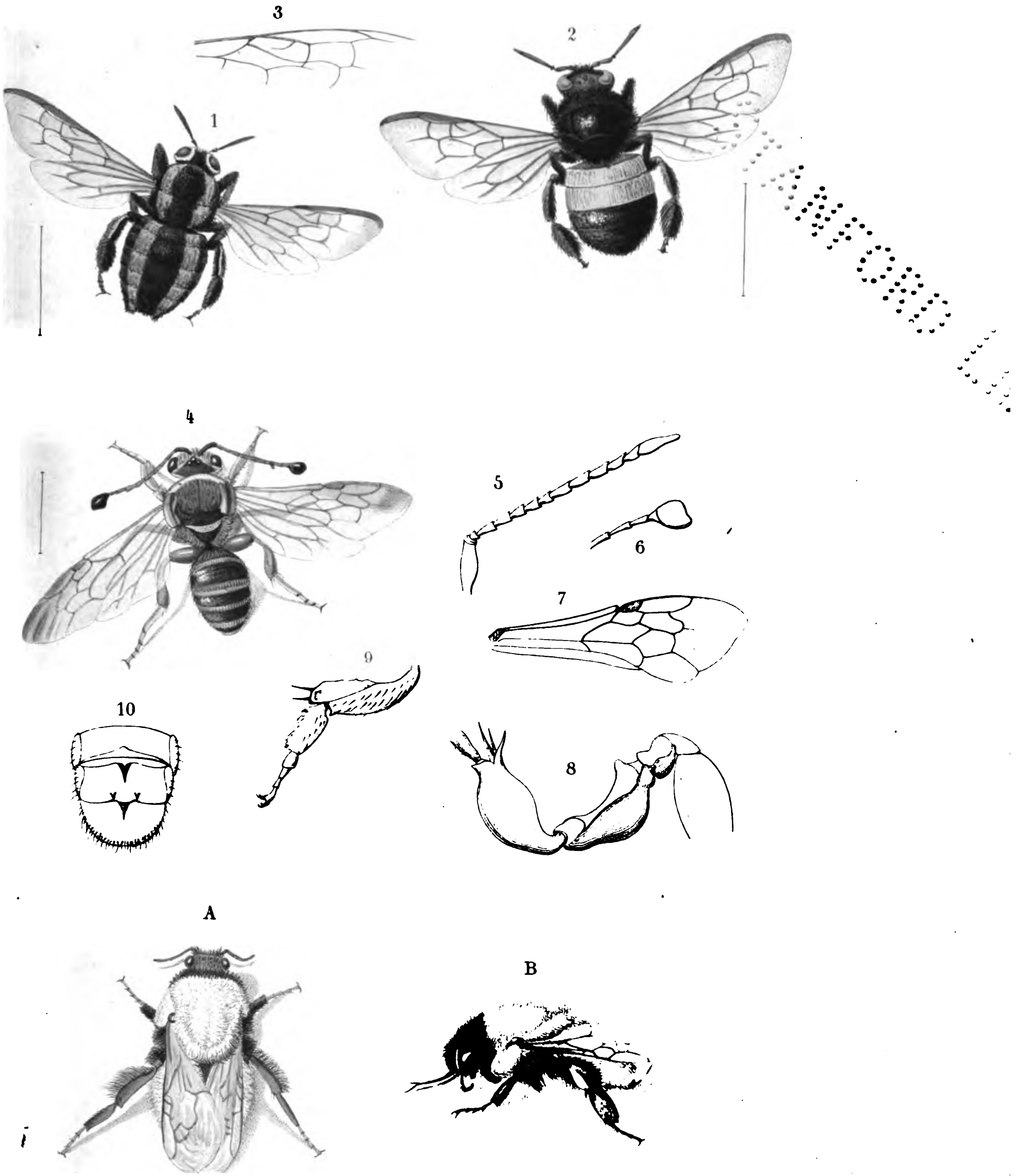
Pl. 9.

S v V fec

A. J.W. sculps.

1 Agrothereutes Batavus. 2 Glypta elegans. 3 Coleocentrus Abiae.
4 Coleocentrus Sixii. 5 Vipio insularis.

C v V fec

A. J W. sculps.

Exotische Lepidoptera.

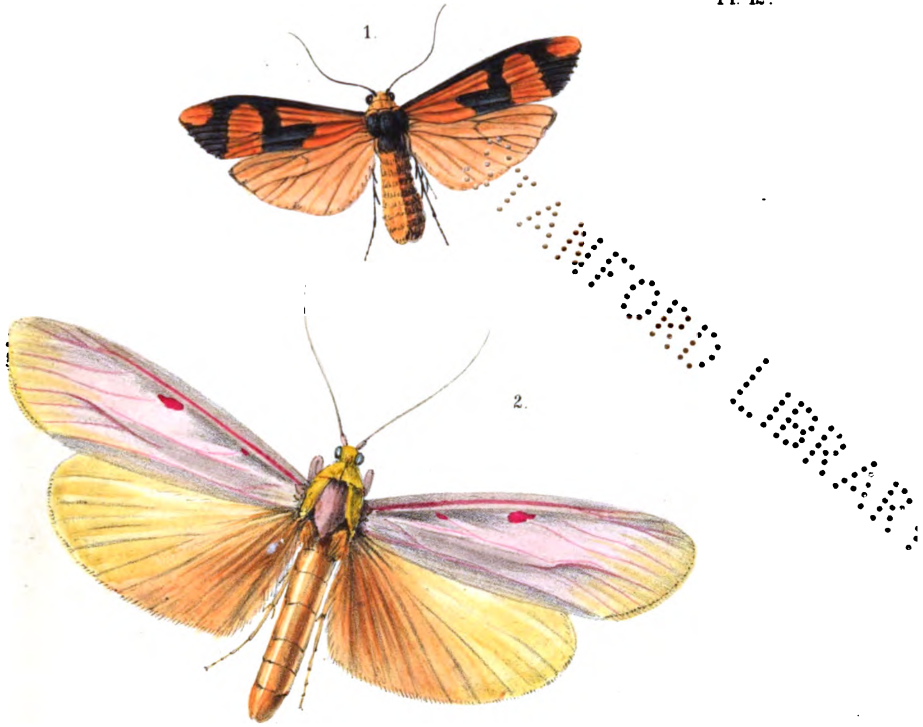
Pl. 11.

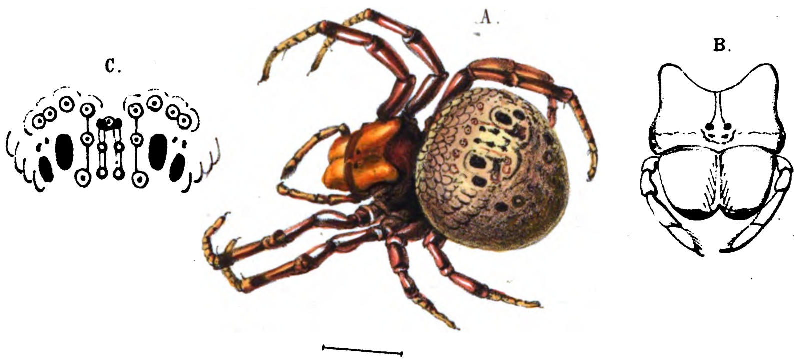

S. v. V. fec. A. J. W. lith.

Euploea mesocala, Voll.

1. Gnophria? Ceramensis, Voll. 2. Crambomorpha? Aurora, Voll.

S v V fec

A J W. lith

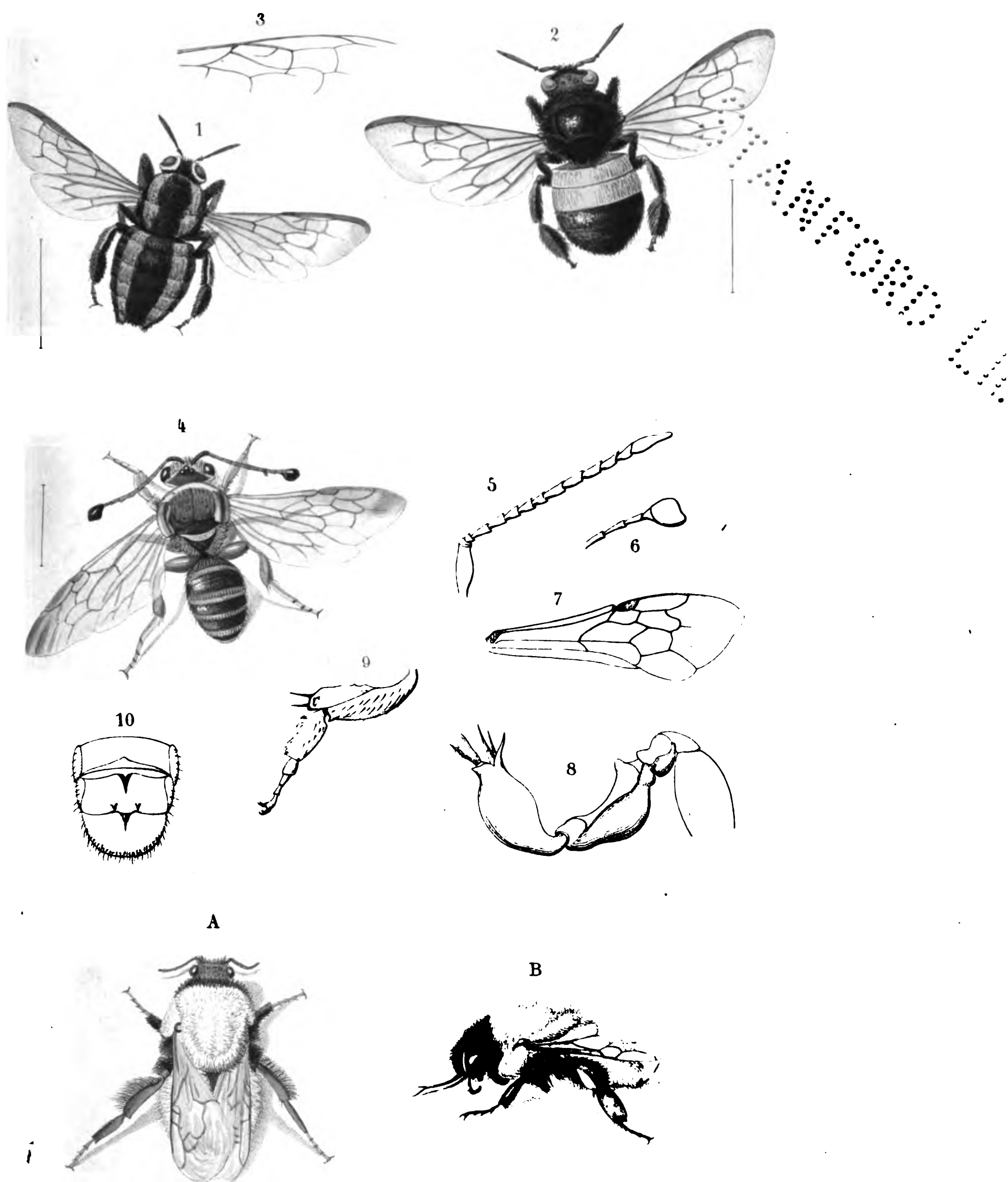
Epeira Beelzebub ♀ v. Hass.

S. v V fec

A. J. W. sculps.

1 Agrothereutes Batavus. 2 Glypta elegans. 3 Coleocentrus Abiae.
4 Coleocentrus Sixii. 5 Vipio insularis.

S v V fec

A. J W. sculps.

Exotische Lepidoptera.

Pl. 11.

1.

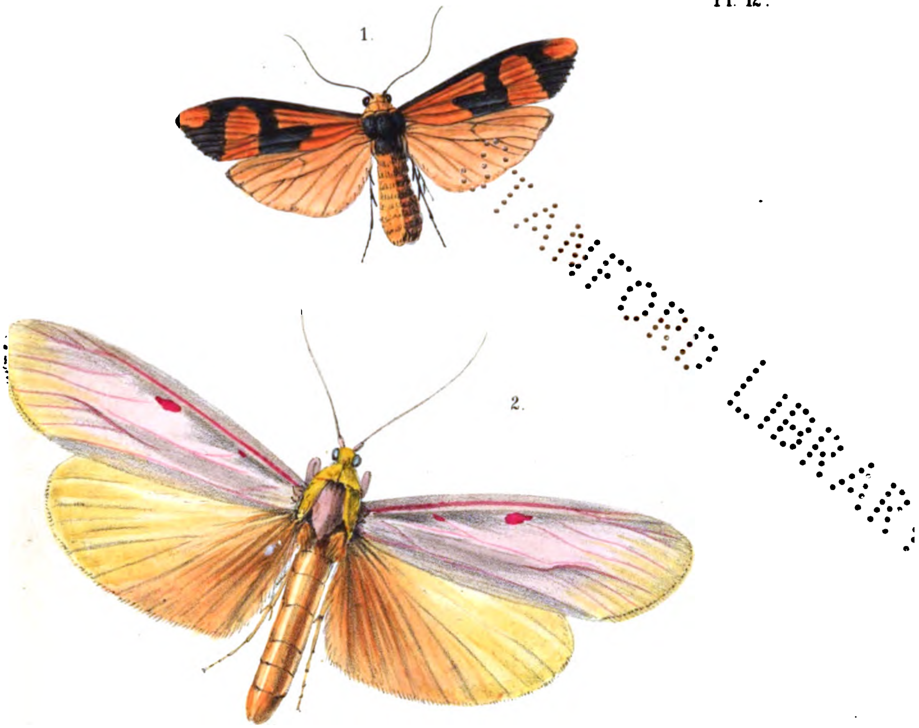
2.

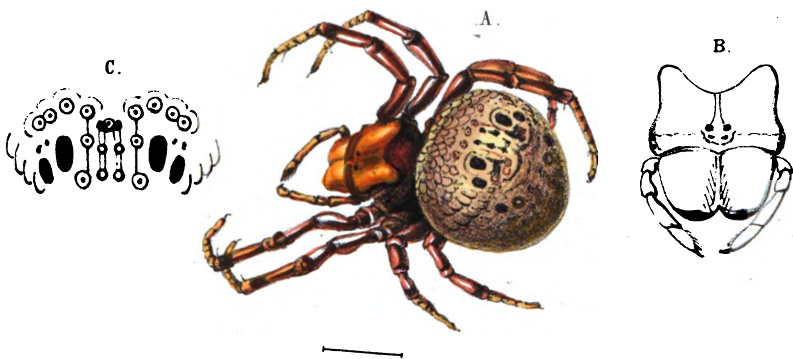
S. v. V. fec. A. J. W. lith.

Euploea mesocala, Voll.

Pl. 12.

1. Gnophria? Ceramensis, Voll. 2. Crambomorpha? Aurora, Voll.

S. v. V. fec. A. J. W. lith.

Epeira Beelzebub ♀ v. Hass.

